

PRACTICARVM
QVAESTIONVM
AD FAMIGERATVM
TEXTVM

l. Hac edictali C. de secund.nupt.

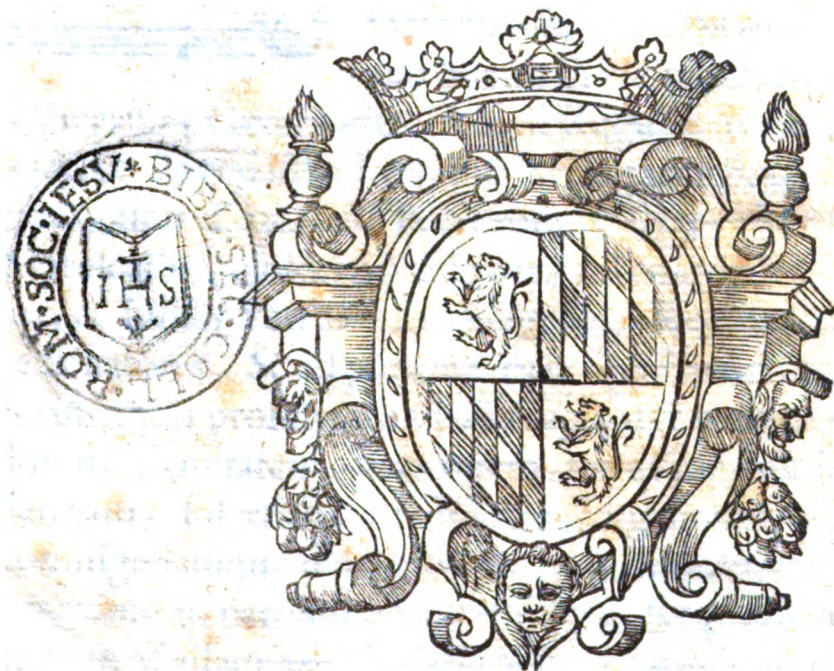
S E M I C E N T V R I A,

**In qua non minus nouæ , quàm grauiffimæ Decifiones Iudicantibus,
Cauſarumque Patronis, perquam vtilis , atque adeo neceſſariæ,
Et hætenus non perpenſæ , Nunc primum enucleantur .**

A V C T O R E

**IOAN. BAPTISTA HODIERNA
IVRISCONS. NEAPOLITANO.**

Accesserunt locupletissimi Indices, alter Questionum, Rerum alter singularum.

N E A P O L I.

Ex Typographia, & sūptib. Lazari Scorigij. M. D C. XXXVI

ILLVSTRISSIMO VIRO,

Amplissimoque Patritio

D. HECTORI CAPICIO

LATRO

REGIO CONSILIARIO, &c.

Ioan. Baptista Hodierna I. C.

E G A L E S hasce lucubrationes, tibi vni (Illustissime Senator) nuncupare decreui, siue gentis tuæ splendorem, siue personæ dignitatem, siue tua in me, atque adeo in vniuersam Rempub merita perpendam. Quis enim tot peruetustæ familiæ tuæ præclaros viros summæque ditionis Proceres ignoret? quos inter Parisius ille, Marinus, ac Petrus Latri sub Sueuis Principibus, alter Sardiniaæ Imperialis Vicarius, Cæteri inter Regni Regulos memoranrur, Itemque

Ioannes, & Floridassus Latri sub Andegauensibus, ac Dyrrhachinis Regibus, alter Equitum, Peditumque Dux, alter Neapolitani Regni Marescallus, eiusdemque Prorex; Denique (cæteris omiſſis) Antonius, ac Iunior Petrus sub Aragoneis Regibus supremi ordinis à latere Senatores. Si ad personæ tuæ dignitatem, & amplitudinem respiciam, quis profundam Ciuilis sapientiæ facultatem, quis morum candorem, suauitatem, grauitatem, totiusque vitæ integritatem, quis prudentiam, solertiam, consilium, frugalitatem, iustitiam, æquitatem, omnigenamque dexteritatem, potissimum verò cum in omnes, tum maximè in patriam, vniuersumque Regnum reddendis iuribus indefessam vigilantiam, Religionem, charitatem non colat, & re-

† 3 colat,

colat, quis te vnquam satis digno elogio prosequatur? vt meritò orbis
ditioni, & Reipub. saluti natum te omnes, qui semel norint vno ore fa-
teantur. Tandem ea in me beneficiorum, fauorumque largitate,
præstas, vt eos difficile sit numerare, impossibile pro eis debitas per-
soluere grates. Superest vt munusculum tibi omni ex parte debitum
læta fronte excipias. Vale Patritiorum decus, amicorum præsidium,
Reip. ornamentum. Neap. Kal. Ianuar. 1636.

Imprimatur.

Felix Tamburellus Vicarius Generalis.

Ioseph Giannettasius Canonicus Deput.

D. Thomas Aquinas Cler. Regul. Deput.

Magnif. V. I. D. Franciscus De Petris videat,
& referat.

Rouitus Reg.

Prouisum per S. Excel. Neap. die 23. Octob. 1634.

De Amico.

Illustrissime, & Excellentissime Princeps

- *Questiones ad l. Hac edictali C. de secun. nupt. Ioannis Bapt. Hodierna etate tyronis, peritia veterani in legali palestra Iurisconsulti, nihil sanè Regali iurisdictioni, aut bonis moribus sapiunt aduersum; quin potius ea sunt, quæ non minus scholasticis, quàm forensibus commilitonibus de iustitiæ veritate decertantibus magno cedent emolumento. Supereft Princeps Excellentissime, ut Opus, Te iubente, ceu iustitiæ vindice ad omnium lucem quàmprimum aspiciat lucem. Neap. Kal. Ianuar. 1635.*

Excellentiæ Tuz

Addictissimus

Franciscus De Petris.

Visa supradicta relatione. Imprimatur.

Rouitus Reg.

FRANCISCVS DE PETRIS I. C. CLARISS.

Ad Auctorem.

Semper agis solers, Hodierna ac edere passim
Tot properas opera; Crastina sint alijs.

IDEM IN DETRACTOREM.

Luide fac citò, carpe nota monumenta Hodierna,
Postridie medius nanque crepabis iners.

HIERONYMI GENVINI I. C. NEAPOLITANI
Academici Ociofi.

De Auctore ad Lectorem.

Ioannes Baptista Hodierna Iuriconsultus.

Anagramma purum.

Sane nitidus Iasoni, Bartolo par est hic vnus.

Sane nitidus Iasoni, atque Bartolo
Par est hic vnus Legibus;
Hodiernus Hodierna est Iason: & nouus,
Est, & hodiernus Bartolus:
Hoc Lector Auctoris tibi inuersa indicant,
Et nomina, & volumina.

AD LECTORES

QNDVM penè exactum quadriennium est , cùm Opusculum celeberrimi Iurisperiti Ioannis Petri Surdi Decisionibus additum , velut lucubrationum mearum rudimentum in lucem edidi , ad vosque Lectores humanissimi , protinus direxi . Quod etsi tenellus adhuc fœtus , utpote qui nondum firmos valeret figere , gressus ; ad vos tamen contendere ; vestrumque subire conspectum non erubuit . Atque benignè huic fata audaciæ arrisere . Vestra enim humanitate factum , ut , cum sibi vereretur plausibus exciperetur . Ut autem solaris virtus , Telluris viscera fœcundans fructibus editis saporem , edendis vigorem pariter conciliat ; sic studia tunc vestra , & partum ipsum fouere , & meum ad nova concipienda , ingenium refecere . Itaque , ut ignis ex ignaris , chalybeque correptus , non plus chalybi excusso , quàm excurienti iguaris debetur ; sic quidem factum istum , non magis ingeniolo meo , erecto , quàm vestris erigentibus encomijs , acceptum referri velim . Ad vos igitur ut vestrum potius quàm meum Opus dirigo ; quæque in illud libera benignitatis studia fuere , in hoc debita æquitatis extabunt officia , in alienigenam , illa , in indignam hæc collata conspiciuntur . Valete .

INDEX QVAESTIONVM.

Quaestio I.

Num donatio facta ab altero ex coniugibus filijs natis ex secundo matrimonio, subiaceat dispositioni leg. hac edictali C. de secund. nupt.

Quaestio II.

An donatio facta filijs nascituris ex secundo matrimonio, patre pro eis stipulante, veniat sub dispositione l. hac edictali; Et quid si prohibitus sit patri ususfructus.

Quaestio III.

Utrum ex prohibitione à matre facta in donatis filijs secundi matrimonij, ne patri queratur ususfructus, intelligatur quoque prohibita commoditas, & sic dici possit talem donationem in fraude l. hac edictali non esse factam.

Quaestio IV.

Si ex donatione facta filijs secundi matrimonij ususfructus queratur patri, an ille solus veniat ex dispositione dicta l. hac edictali retrahendus; an verò una cum rata proprietatis.

Quaestio V.

Numquid pactum factum cum secundo viro de lucranda dote, existentibus filijs ex primo matrimonio, dicatur in fraudem legis hac edictali.

Quaestio VI.

An statutum deferens dotem secundo viro, censeatur dispositioni l. hac edictali derogare, & quid quoad legitimam.

Quaestio VII.

Num filij equaliter cum Vitrico, vel Nouerca instituti, debeant ante legitimam detrahere, & reliquum diuidere.

Quaestio VIII.

Utrum portio Vitrici, vel Nouercæ esse debeat iuxta relictum factum uni ex liberis primi matrimonij, licet sit minus legitima, nulla habita ratione supplementi.

Quaestio IX.

Numquid mater dotando filiam secundi matrimonij, id in fraudem l. hac edictali fecisse censeatur ad intellectum l. fin. C. de dot. promiss. & explicatur tex. in l. fin. & Auth. si quamulier C. ad Velleian.

Quaestio X.

Utrum dos à matre constituta pro monachanda filia secundi matrimonij subiaceat dispositioni l. hac edictali.

Quaestio XI.

Renunciatio filiae patri pro se, & heredibus facta, an in beneficium omnium masculorum tam primi, quàm secundi matrimonij cedat, & sic patris hereditatem augeat; Et an generalis renunciatio beneficii l. hac edictali includat.

Quaestio XII.

Statutum exclusiuum foeminarum propter existentiam masculorum, an verificetur in masculis secundi matrimonij, & num foemine à statuto exclusæ à beneficio l. hac edictali excludantur.

Quaestio XIII.

Numquid dispositio l. hac edictali verificetur in Monacho, vel Moniali.

Quaestio XIV.

An dispositio l. hac edictali in filijs ad triremes condemnatis locum habeat.

Quaestio XV.

Utrum filius in perpetuum ad triremes damnatus, deinde à Principe restitutus, possit parentum dispositiones, uti contra dispositionem l. hac edictali factas reuocare.

Quaestio XVI.

Num dispositio l. hac edictali in emancipatis locum habeat.

Quaestio XVII.

An dispositio l. hac edictali filium naturalem

ralem comprehendat.

Quæstio XVIII.

Numquid filius, & heres absque beneficio inuentarij possit dispositionem contra formam l. hac edictali factâ impugnare.

Quæstio XIX.

Numquid filius, & legatarius possit dispositionem contra formam l. hac edictali factam infringere; & quid si prohibitus sit ne aliud peteret, & simpliciter agnouerit legatum.

Quæstio XX.

Concubina, & Amasius num comprehendantur in dispositione l. hac edictali.

Quæstio XXI.

Num maritus consentiendo secundis nuptijs uxoris, & ei aliquid in eo casu relinquendo censeatur pœnâ, nedum l. sœmina, sed l. hac edictali remisisse, etiâ respectu illius relictî, & quid consentientibus filijs in secundis nuptijs.

Quæstio XXII.

Numquid portio à statuto, vel consuetudine filijs delata, veniat in collatione, in materia l. hac edictali.

Quæstio XXIII.

Dos data primo viro, num secundo censeatur constituta in materia l. hac edictali, stante statuto, quod vir lucretur medietatem dotis.

Quæstio XXIV.

Utrum confessio dotis recepta subiaceat dispositioni l. hac edictali.

Quæstio XXV.

Donatio remuneratoria ab uxore secundo viro facta, num subiaceat dispositioni l. hac edictali.

Quæstio XXVI.

Nūquid pater augendo dotē filie secundo nubenti possit pacisci cum secundo viro de lucrando augmentum in praiudiciū

filiorū primi matrimonij; adeo ut tale pactum non videatur initum in fraudem l. hac edictali ex Surdo in cōf. 255 vol. 2.

Quæstio XXVII.

Numquid dispositio l. hac edictali locum habeat, ubi dos applicaretur viro ob uxoris adulterium.

Quæstio XXVIII.

Institutio secundo coniugi facta, cum onere, ut alteri restituat, num dicatur in fraudem l. hac edictali, & quid de substitutione.

Quæstio XXIX.

Dispositio l. hac edictali an mutet institutionis titulum.

Quæstio XXX.

Relictum ultra formam l. hac edictali, an sit una cum fructibus restituendū.

Quæstio XXXI.

Legatum ususfructus nū veniat sub dispositione l. hac edictali.

Quæstio XXXII.

Aestimatio vitæ hominis facta iuxta l. hereditatem ff. ad l. Falcidiam, numquid irritetur, si plus, uel minus quam fuerit aestimatum quis viueret.

Quæstio XXXIII.

Dispositio l. hereditatum ff. ad l. Falcidiā, num procedat si quis decesserit ante estimationem.

Quæstio XXXIV.

Numquid instituto vitrico, & post eius mortē substituto filio primi matrimonij fieri debeat diuisio hereditatis, ac si nihil filio relictū fuisset, an vero tantū habere debeat vitricus, quantum dicta substitutio cōi estimatione importaret.

Quæstio XXXV.

Num parens in praiudiciū filiorum primi matrimonij possit ius quarendū remittere, & non acquirere, ad hoc, ut
secun=

secunda coniux illud acquirat, & habeat. maxime si ei esset substituta.

Quæstio XXXVI.

Donatio reciproca inter virum, & uxorem, an & quando subijciatur dispositioni l. hac edictali.

Et an donatio facta à viro rustico, & diuite uxori nobili, & pauperi dicatur simplex, vel ob causam.

Quæstio XXXVII.

Legatum certæ quantitatis à coniuge in arbitrium secundi viri relictum, ut illud pro eius anima distribuat, an & quando subiacet dispositioni l. hac edictali.

Quæstio XXXVIII.

Portio auocata à secundo coniuge ex dispositione l. hac edictali, nūquid æqualiter veniat diuidenda inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij.

Quæstio XXXIX.

Portio auocata à secundo coniuge dispositione l. hac edictali, an æqualiter diuidenda erit tam inter filios primi matrimonij, quam secundi.

Et an illud plus, quod à filijs primi matrimonij auocatur, veniat in calculo pro detrahenda legitima filiorum secundi matrimonij.

Quæstio XL.

Portio à tertio coniuge auocata, nū diuidenda erit inter ipsos filios, quibus minus fuit relictum; an æqualiter inter primi, & secundi matrimonij filios.

Quæstio XLI.

Num in lucro l. hac edictali filij fratrum cum patre concurrant.

Quæstio XLII.

Numquid actio ad reuocandum illud plus quod contra formam l. hac edictali vitrico, vel nouerca fuerit relictum, competat soli illi, qui minus habuit, an oetia multis alijs, & unicuique ipsorum.

Quæstio XLIII.

Numquid ex primo matrimonio filij contra parentis donantis heredes, an potius aduersus vitricum, vel nouercam donatariam agere possint pro restitutione mobilium, vel pecunie donata, & consumpta, ubi eadem quantitas eis relicta non fuerit.

Quæstio XLIV.

Vitricus, vel nouerca num possit relictum ab altero ex coniuge non acquirere, & sic repudiare in præiudicium filiorum primi matrimonij.

Quæstio XLV.

Nūquid lucrum ex dispositione l. hac edictali proueniens, possit filius in præiudicium creditorum repudiare.

Quæstio XLVI.

Numquid lucrum l. hac edictali transmittatur.

Quæstio XLVII.

Ad hoc, ut dispositio in secundum coniugem collata in fraudem l. hac edictali iudicetur, quod tempus inspicendum sit, ipsius dispositionis, an mortis.

Quæstio XLVIII.

Numquid creditores binubi, posteriores donatione secunda coniugi contra formam l. hac edictali facta preferantur filijs primi matrimonij in illo pluri.

Quæstio XLIX.

Num filius consentiens dispositioni, in beneficium secundi coniugis videatur lucrum l. hac edictali remisisse, si dispositio sit contra formam illius legis.

Quæstio L.

Fraus l. hac edictali num consideretur, ubi testator iusserit stari simplici verbo nouerca super redditione computorum, & quid si dixerit, quod stetur eius iuramento,

F I N I S.

PRACTICAE QUESTIONES

Ad interpretationem L. hac edictali
C. de secund. nupt.

IO. BAPTISTÆ HODIERNA I. C. NEAPOLITANI.

ARGUMENTVM.

Numquid donatio facta ab altero ex coniugibus filiis natis ex secundo
matrimonio subiaceat dispositioni L. hac edictali
C. de secund. nupt.

SVMMARIVM.

- 1 *Dispositio l. hac edictali C. de secundis nupt. non militat in donatione facta filiis secundi matrimonij.*
Contrarium num. 6. Sed distingue num. 17.
- 2 *Parens relicta legitima filiis primi matrimonij, potest reliquum disponere in filios secundi.*
- 3 *Filius secundi matrimonij non debet esse deterioris conditionis, quam quilibet extraneus.*
- 4 *Dispositio l. hac edictali locum habet in donatione filiis secundi matrimonij, si tamen sit filiis ex primo minus legitima relicta, sed contrarium num. 5.*
- 7 *Ex donatis filio, censetur patris persona contemplata.*
- 8 *Dispositio l. hac edictali ad quid introducta.*
- 9 *S. fin. auth. de nupt. procedit ubi pater esset mortuus.*
- 10 *Quod lex non dicit, nec nos dicere debemus.*
- 11 *Thesaur. in decis. 170. num. 12. confutatur & num. 16.*
- 12 *Verbum rogo in testamento prolatum, necessarium inducit fideicommissum.*
- 13 *S. fin. auth. de nupt. declaratur.*
- 14 *Verbum Hortare potius consilium, quam necessitatem inducit.*
- 15 *Concil. Trident. sess. 25. cap. 10. declaratur.*
- 18 *Mater secundo nubendo censetur filios primi matrimonij excoire.*
- 19 *Donatio à matre filiis secundi matrimonij facta vivente patre, censetur in fraudem l. hac edictali.*
Secus à patre & si uiuat mater nu. 20.
- 21 *Pater optimum pro filio capit consilium.*
- 22 *Pater praesumitur magis diligere filios, siue primi, siue secundi matrimonij, quam propriam uxorem.*
- 23 *Mater binuba non potest ex ingratitudinis causa donationem per prius filiis primi matrimonij factam teuocare.*
Limita in patre nu. 24.
- 25 *Dispositio l. hac edictali ne dum in patre, & matre procedit, sed in filiis quoque secundi matrimonij.*
Sed intellige num. 49. & 53. cum seq.
- 26 *Eadem ratio praesumptionis, quae militat in matre binuba erga filios primi matrimonij militat in patre binubo. Sed contrarium num. 58.*
- 27 *Dispositio l. hac edictali non tantum realem considerat acquisitionem, sed coniugum contemplationem, sed contrarium nu. 53. & seq. & 62.*

- 28 Datum viro filia, censetur datum contemplatione ipsius filia.
- 29 Pater arrogator nedum potest filio arrogato impuberi substituere in quarta illi debita super bonis arrogatoris, sed etiam in his, quae arrogatus acquisiuit ex beneficio arrogatoris.
- 30 Donatio facta filio ex secundo matrimonio, non censetur patris contemplatione facta, ubi in filio donatario merita, & coniectura considerantur. sed contrarium nu. 86.
- 31 Donatio facta filio secundi matrimonij, non censetur facta contemplatione patris, ubi filius esset studiosus.
- 32 Item ubi esset facta odio filiorum primi matrimonij ob eorum malos mores.
- 34 Item ubi coniuges essent inter eos parum affecti.
- 35 Item ubi filij primi matrimonij essent diuites, & ex secundo filij pauperes.
- 36 Item ubi parens voluisset filios ex secundo matrimonio aequialere cum filiis ex primo.
- 37 Item ubi ex primo matrimonio non essent nisi femina, & ex secundo masculi.
- 38 Item ubi ex primo matrimonio non esset nisi femina, quae ad matrimonium habilis non esset, veluti si esset caeca.
- 39 Item ubi vitricus esset mortuus.
- 40 Limita ubi parens ex causa praeiudicij sibi facta ab uno ex filiis primi matrimonij, filios secundi instituisset.
- 41 Item limita ubi donatio esset facta ne dum filiis natis, sed nascituris.
- 42 Item ubi pater in donatione interuenerit, absque tamen prohibitione ususfructus, vel si fuisset relictus gubernator.
- 43 Item ubi daretur filio infanti.
Sed contrarium n. 44.
- 44 Mater binuba effecta vidua tutelam filiorum primi matrimonij non recuperat.
- 45 Bald. in l. cum oportet n. 4. C. de bonisq. liber. declarat.
- 46 Prohibere liberis hominibus liberam dispositionem bonorum suorum est virtus legis.
- 47 Legitima non debetur nisi de bonis, quae tempore mortis reperiuntur.
- 48 Extensio de casu ad casum non fit in materia exorbitanti, etiam ex identitate rationis.
- 49 Prohibitio à lege inducta ne mulier in vita de dote disponderet, non est ad fauorem filiorum, sed fauore publico, ne remaneat indotata.
- 50 Donatio propter nuptias est conseruatiua dotis, & non ad lucrum, secus ex pacto, vel consuetudine n. 51.
- 52 L. hac edictali non prohibet dispositionem dotis, vel donationis propter nuptias, nisi quatenus dispositio fieret inter ipsos coniuges.
- 53 L. hac edictali, & S. optime auth. de nupt. procedunt in dispositione, quae fit inter ipsos coniuges binubos.
- 54 Fraus L. hac edictali consideratur ubi datur alicui extraneae personae, sed tamē coniugibus binubis acquireretur.
- 55 Ususfructus acquiritur patri ex vi patriae potestatis.
- 56 Donatio à matre filio in potestate constituto facta non valet.
- 57 Dispositio L. hac edictali & S. optime generaliter non militat in filiis secundi matrimonij, sed in casu machinationis, & fraudis.
- 58 L. 4. ff. de inoff. testam. declaratur.
- 59 Ratio, quae à lege exprimitur si alio deseruit, porrigitur, non per modum extensionis, sed interpretationis.
Sed declara. n. 60.
- 61 Correctio legis non datur, nisi expresse dicatur, etiam ex identitate rationis.
- 63 Fraus non inducitur absque acquisitione.
- 64 Mulier prohibita viro donare, prohibetur id etiam per inter mediam personam facere.
- 65 Coniunctio sanguinis fraudis suspicionem non inducit & n. 81.
- 66 Datum patri, ut filia daret, profectitium non dicitur.
- 67 Donatio viro ab uxore facta, ut communi filio restitueret, valida censetur.
- 68 Dispositio l. mulier quae in princ. ff. ad Trebell. non est per L. hac edictali correctae.
- 69 Datum filio patris contemplatione, donatio censetur, ubi illi prohibitum non sit acquiri.

70 *Persona representata, & cuius maius commodum est attenditur, tam in ultimis voluntatibus, quam in contractibus, & non persona representans.*

71 *Contemplatio ex acquisitione arguitur.*

72 *Donatio in filios secundi matrimonij collata non dicitur in fraudem l. hac edictali, ubi patri prohibetur ususfructus.*

73 *Et hoc pro cautela assertur.*

Sed contrarium. n. 74.

Intellige in filiis non natis, & ubi ex pacto et patris stipulatione eis acquiritur. n. 75.

76 *Fraus ex d. l. hac edictali considerata, arguitur etiam ubi prohiberetur patri ususfructus, ratione commoditatis.*

77 *Mater potest in filios secundi matrimonij desponere, ubi illi essent emancipati.*

78 *Nepoti ex filio spurio donari non prohibetur ubi patri nihil quaritur.*

79 *Donatum filio, in dubio non censetur datum contemplatione patris & n. 84. & 89.*

80 *Tex. in l. sed si plures §. in arrogato ff. de vul. & pupill. declaratur.*

82 *In dubio fraus non presumitur & n. 78. nisi demonstretur.*

83 *Text. in l. profectitia ff. de iur. dotium; & tex. in l. dotē dedit ff. de collat. bonor. declarantur.*

84 *Item tex. l. auus nepti ff. de iur. dot. declaratur.*

85 *Donata uxori à consanguineis viri non acquiruntur viro, ubi uxor esset aque consanguinea.*

87 *Filius eo ipso quod talis est dicitur mereri.*

90 *Ususfructus patri prohibitus esse censetur ubi dos filio ipsius contemplatione data apparebit.*

91 *Ususfructus patri tacite prohiberi non potest.*

Sed contrarium. n. 92.

Sed intellige n. 93.

Q V A E S T I O I.

EX l. hac edictali sancitum est, coniugi transeunti ad secunda vota, non licere villo titulo in secundum coniugem transferre, plusquam reliquerit vni ex filiis primi matrimonij; adeo ut si secus di-

sponat, irrita sit dispositio, & pluris illius æqua inter liberos fiat distributio, & hoc omni circumscriptione adempta, ut etiā habetur in §. optime auth. de nupt.

His suppositis: Quæro numquid dispositio huius legis locum habeat in donatione facta filijs secundi matrimonij?

Pro cuius dilucida solutione duæ discutienda sunt oppositæ sententiæ, affirmatiua altera, altera negatiua.

I Pro negatiua steterunt Bald. in d. l. hac edictali nu. 19. & in l. 1. num. 4. C. de inoffic. dot. ac in auth. unde si parens num. 2. C. de inoffic. testam. & in consil. 111. nu. 2. volum. 3. consil. 22. num. 1. volum. 5. & inter consil. Paul. de Castr. 264. volum. 1. Alex. ad Bart. in l. hac edictali vers. Item Adde, Angel. consil. 285. nu. 2. Abb. consil. 117. nu. 1. & 2. p. 2. Alciat. consil. 227. nu. 1. vol. 6. Curt. iun. consil. 79. Ruin. consil. 56. num. 9. lib. 3. Dec. consil. 246. Paris. consil. 92. col. pen. vol. 3. Capra consil. 51. Decian. consil. 35. sub num. 24. lib. 1. Bertran. consil. 73. lib. 2. Aym. consil. 193. nu. 10. vers. ad tertium quaesitum, Gabriel consil. 13. sub num. 30. lib. 2. de veriori Surd. consil. 94. nu. 68. & seq. & consil. 255. nu. 14. lib. 2. de magis communi, & vera de Pont. consil. 35. nu. 28. subdens ita fuisse iudicatum; eamquæ veriolem, & receptiorem dicit Roues. ad scholia, Bald. consil. 22. lib. 5. Caualea. de tutor. & curat. nu. 90. Durant. de art. test. tit. de legat. caut. 65. nu. 2. Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrimon. resol. 4. num. 34. vers. in prima casu concludunt DD. fol. 347. Cancer. lib. 3. var. resolut. cap. 2. nu. 197. vers. an autem mater, Mantica de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. nu. 9. Costa de port. rat. quest. 85. nu. 9. & 11. Argel. de acq. possess. quest. 3. art. 18. num. 1005. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 66. Gayll. lib. 2. obseru. 82. num. 9. & hanc veriolem profitetur, Boer. decis. 200. nu. 4. & 5. Et ita pluries tenuisse Rotam testatur Gratian. tom. 2. discept. for. cap. 219. nu. 32. & sequitur Ludouis. in decis. 173. nu. 2. & decis. 443. num. 1. ubi hanc veriolem, & receptiorem, esse asseritur, sic etiam eademmet Rot. in dec. 432. nu. 7. p. 1. in nouiss. Put. dec. 1. lib. 2. Farinac. decis. 121. par. 3. nu. 2. Franc. Marc. dec. 27. p. 2. & Vinc. de Franch. dec. 583. n. 2.

A 2 Et

- 2 Et mouentur ex text. in *S. fin. Auth. de nupt.* vbi videretur sufficere, quod filijs primi matrimonij legitima relinquatur; prout illum ita ponderant *Bald. in consil. 164. in princ. lib. 1. & Bertr. in consil. 186. nu. 2. lib. 3.* Quod etiam sumitur ex text. l. si totas, ibi ex quocumque matrimonio *C. de inoff. donat. & ex S. unico Auth. de imm. donat. & ex Authent. vnde si pater C. de inoffic. testam.* Iuncta declaratione ad eos *Odofred. Bald. Castrenf. & Vafq. in repet. illius leg. num. 12.* qui intelligunt verba generalia illorum text. ad filios primi, vel secundi matrimonii: Quinimmo casus iste non solum per *d. l. hac edictali, & S. optimè* non est prohibitus, sed permissus, dum præsupponitur in eis satis esse, filiis legitimam dari, vel relinquenda tamen, vt quarta pars, ex legibus eis debita, nullo modo minuat: remanente libera facultate in residuo disponendi in extraneos, vel alios filios; etiam secundi matrimonij, non tamen in beneficium secundi viri, vel secundæ coniugis; vt declarat *Napodan. in consuetud. Neapolit. si constante, in verbo diminuitur num. 28. fol. 268. in nouiss. & Bertr. in d. l. hac edictali S. ita tamen nu. 15.*
- 3 cum seq. Alias filij secundi matrimonij essent deterioris conditionis, quam quilibet extraneus, cui omnia præter legitimam relinquere possunt, ex *Crauet. consil. 241. nu. 1. Roland. conf. 62. num. 25. lib. 1.* Quicquid esset si minus legitima filiis primi matrimonij relictum esset, cum dispositio facta in beneficium filiorum secundi matrimonij; nullius roboris esset, vt censerunt, *Castrenf. in consil. 150. p. 2. quem sequitur Alex. Treutacinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrimon. resol. 5. fol. 348. vers. dictum fuit supra Rimin. iur. conf. 241. nu. 51. conf. 771. num. 39. & consil. 428. num. 7. cum alijs per Mastrill. in decis. 175. num. 28. par. 2.* Quamuis ego impræsentiarum huic opinioni non adhareo, per text. in l. omnimodo *C. de inoffic. testam.* vbi licet minus legitima relictum sit, tamen testamentum non infirmatur ex eo, quod suppletio fit ipso iure; & faciunt ea, quæ dixi in questione nona.
- 6 Altera, & contraria est opinio, scilicet,

- vt *d. l. hac edictali* procedat in hoc quoque casu; in quam sententiã deueniunt *Bertr. Odofr. & alij in d. l. hac edictali, Bald. conf. 161. num. 2. lib. 1. Ruin. conf. 112. Riccard. de Salic. & Ioan. de Alberg. inter consil. Paul. de Cast. 261. & 263. vol. 1. idem Castrenf. in conf. 149. & consil. 150. par. 2. Corn. conf. 82. lib. 3. Surd. conf. 250. nu. 20. Alex. Raudens. var. resol. cap. 55. Molfes. ad consuet. Neap. de success. ex testam. quest. 11. nu. 3. Mantiv. de tac. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 9. in fin. Boer. in decis. 201. circa med. vers. & secundum Mastrill. decisione 175. numero 25. par. secunda Vinc. de Franch. decis. 435. & Thesaur. decisione 170. Innixi ijs verbis *d. l. hac edictali*, ibi, *omni circumscriptione, & cetera*, dicentes, nullam esse personam magis coniunctam, & cum qua possit induci suspicio fraudis, quã in filio l. pen. *S. 1. ff. de bon. libert. & propterea* in donatione eis facta, censetur potius eorum parentis persona contemplata, & sic nulla cum causa *d. l. hac edictali* non fuit, nisi ad tollendam iniquitatem coniugum, quæ in filios primi matrimonij ob secundos coniuges inferri præsumitur l. quæ tutor. *C. de administr. tutor. l. 4. ff. de inoff. testam.**
- 7
- 8
- 9 Nec obflare dixerunt *d. S. fin. Auth. de nupt.* cū ille procedat, vbi pater esset mortuus, vt inquit *Cast. in d. consil. 150. col. 3. in fin. quem sequitur Thesaur. in decis. 170. num. 12. & Surd. d. consil. 250. num. 26. & 29. in fin. ac Mastrill. d. decis. 174. num. 26. & ad stipulatur Mantiv. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. nu. 10.* Nam quando superuiveret, dispositio illius *S. cessaret*; præsumeretur enim datum contemplatione patris, & sic in fraudem.
- Quamuis hæc ponderatio non sit amplectenda, cum *d. S. fin.* hoc non dicat, & propterea nec nos dicere debemus, nec illa placuit Rotæ inquit *Ludouif. in dec. 443 num. 1. in fin.* tantum enim hortatur mulier ad æqualitatem inter filios vtriusque matrimonij seruandam; & sic id in eius arbitrium, & voluntatem confertur si vellet; vt subtiliter explicat *Glof. in l. cum ijs vers. ut a matre C. de secund. nupt.* quod si nolle facere, filijs legitimam relinquere præ-

præcepit. Quod cum rectè perpendisset *Castrenf.* noluit in ea opinione residere, sed ad distinctiones deuenire; quærendo, num contemplatione patris, an filiorum datum, vel relictum sit.

- 11 Licet *Thesaur. ind. decis. num. 12.* velit probare, quod mulier ex illa hortatione videatur in necessitate cõstituta ad æqualitatem seruandam, & sic ulterius respon-
- 12 det *d. S. fin.* adducendo exemplum verbo *roga* in testamento prolato, per quod inducitur necessarium fideicommissum.
- 13 Cuius consideratio sustineri non potest, quoniam si Imperator ad id matrem astringere voluisset, utique expressisset alijs verbis, quam illis, quibus locutus fuit circa æqualitatem prædictam: scilicet *hortantes potius, quam sarcientes dicimus,*
- 14 quæ verba potius prolata vid. neur modo consilij, quæ nullam necessitatem cõstituunt *l. cum pater S. mando filia mea ff. de leg. 2. vbi Bart. l. fideicommissa S. ita ff. de leg. 3. cap. nam concupiscentia, vbi Andr. de consuet.* Ad quod facit declaratio Sacræ Congregat. ad *Concil. Trident. in sess. 25. cap. 10.* vbi & simoniales per d. S. C. admoneantur, vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant: tamen fuit dictum, moniales ad hoc non cogi sub peccato mortali; ex eo quod verbum illud (*admoneantur*) denotat consilium.

Nec mouet argumentum à *Thesaur.* desumptum, de verbo *roga*, scilicet illud

16 necessarium fideicommissum inducere; si quidem hoc est, quoad extrinsecā dispositionem, nam illa significatio verbi, quæ olim in intrinseca significatione necessitatem non inducebat, hodie fuit per Octavian. Augustū alterata ad necessariū fideicommissum, vt constat ex *S. 1. instit. de fideicom. heredit.*

- Verum hæ sententiæ distinctionis beneficio secum bene conuenire posse videntur, vt scilicet prima locum habeat in
- 17 patre; secunda verò in matre. Atque diuersitatis ratio ea est, quod contra matrem secundo nubentem sit præsumptio,
- 18 quod plerumque pro nouis maritis, non

solum res filiorum, sed ipsos filios primi matrimonij excoiaret, ad *text. l. quæ tutor. res C. de administr. tuto.* vt de notabili exemplo testatur *Molfes. ad Consuet. cap. p. 3. q. 1. r. nu. 9.* scilicet matrem pro nouo ducendo, viro duos filios necasse, qui cum tamdiu facinore percepto, hymenæos tã detestabiles exhorruisset, ipsa terrore percussa, fugã arripuit, atque in profundum mari deturbata periit.

- 19 Secundò, quia maxima est auctoritas viri in vxorem, vnde cadit illa subornationis suspitio.

Tertiò, vt res donatæ in totum patrè quærantur, præsupponendo vt i profectitias, vel saltem si pponendo illas aduentitias, earum vsu fructus.

- 20 At nulla ex ijs militat in patre donante; cum matri nihil de rebus donatis per eum filiis quærat; nec in ptoprietate, nec in vsu fructus nec de patre scriptum reperitur, quod de matre dicitur; non enim in viro inordinatus affectus consideratus, sed bene, quod optimum pro filiis capiat consilium *l. nec in ea ff. de adult.* Imò pater magis præsumitur filios, siue
- 21 primi, siue secundi matrimonij diligere, quam propriam vxorem, argum. *l. cum acutissimi, & l. cum Papinianus. C. de fideicommiss. vt voluerunt Aretin. in l. moribus num. 12. ff. de vulgar. & pupillar. ac consil. 167. col. 2. Crauet. consil. 141. num. 7. Petr. peck. de testam. coniug. lib. 5. cap. 2. num. 4. quos omnes recenlet Cauale. de vsu fruct. mulier. relict. r. u. 33. circa fin.* Sic quoque *Menoch consil. 187. nu. 15. & si q. volum. 2. Mart. de success. leg. 1. p. 1. q. 5. art. r. nu. 3. & q. 25. art. 1. num. 23. & q. 4. p. 3. art. 3. nu. 3.* Imò plus diligit filios, quam se ipsum *l. isti ff. quod met. caus.*

- Hinc notabiliter voluit *Glos. in S. mater, vers. nisi tamen,* & ibi *Bart. & Angel. Aush. de nupt. gl. & DD. in aush. quod mater C. de reuocand. donat.* quod licet mater binuba;
- 23 exceptis tribus casibus, de quibus in dictis iuribus, non possit causa ingratiudinis reuocare donationem per prius factã filiis primi matrimonij, ex eo quod lex præsumit reuocationem maliciosam ex causa secundarum nuptiarum, & est *text.*

expressus in l. his solis 7. C. de reuocand. do-
 24 *nat.* tamen pater binubus possit in eisdem
 casibus reuocare; nam inquit ibi *glos.*
 & *DD.* non est verisimile, quod uir mu-
 tet voluntatem propter vxorem, sicut
 vxor propter virum.

Et quamuis contra hanc opinionem
 multa consergere possint argumenta, ex
 quibus dici possit, eam non esse veram;
 Quorum primum est, dispositionem *d. l.*
hac edictali non tantum procedere in
 matre, & in patre, sed & in filiis secundi
 25 matrimonij iuxta traditionem *DD.* vt su-
 pra notatam, & deducitur ex eademmet
l. hac edictali; dum prohibet vxori, con-
 ferre in virum titulo dotis plusquam da-
 tur vni ex filiis primi matrimonij; & pro-
 hibet viro conferre in vxorem titulo do-
 nationis propter nuptias; & tamen certū
 est, quod tam dos post mortem vxoris,
 quam donatio propter nuptias post mor-
 tem viri, debetur filiis ex illo matrimo-
 nio susceptis. Licet durante vita coniugis
 superstitis, eidem applicetur vsusfructus,
 qui coniuges propterea ex *d. prohibitio-*
ne remanent ab utraq; exclusi, quatenus
 dos, aut donatio propter nuptias in secun-
 do matrimonio excedat portionem vnus
 ex filiis primi matrimonij: ergo filii secun-
 di matrimonij sunt inclusi in dispositione
d. l. hac edictali.

Pro cuius comprobatione sectantes
 hanc partem affirmatiuam dicunt, eorum
 opinionem clariùs probari in *d. S. optime*
Auth. de nupt. dum per *d. l. hac edictali*, erat
 statutum, vt totum plus illud, quod fuisset
 collatum in secundum coniugem, appli-
 caretur solis filiis primi matrimonij; iuxta
glos. interlinearē ibi, in verbo, *Per supradic-*
tas. Iustinianus corrigendo seu declaran-
 do *d. l. hac edictali* per *l. quoniam praterita*
C. cod. statuit, vt illud plus equaliter appli-
 caretur filiis utriusque matrimonij. Sed
 postea idem Iustinianus mutato consilio
 in *d. S. optime* suam legem correxit, & il-
 lam reducendo ad primariam dispositio-
 nem *l. hac edictali* statuit, quod nil de illo
 pluri applicetur filiis secundi matrimo-
 nij, sed totum cederet filiis primi matri-
 monij; *ut in vers. namque ex secundis nu-*

ptijs, & Deinde subdit immediate. *Nulla*
machinatione, neque per suppositas personas,
neque per aliquam aliam causam interponi
valente. Ex quibus patet, quod Iustinianus
 per verba specifica prohibet omnem ma-
 chinationem, per quam posset acquiri fi-
 liis secundi matrimonij id, quod coniux
 binubus intendit donare secundo coniu-
 gi ultra portionem vnus ex filiis primi
 matrimonij. Ergo prohibitio *d. iurium*
 comprehendit etiam personas filiorum
 secundi matrimonij, quando dispositio
 fit in fraudem, & machinationem tam pie
 prouisionis à lege inuentæ pro filiis pri-
 mi matrimonij.

Tertium argumentum est, quod ead-
 demmet præsumptio, quæ est in matre,
 26 *vt d. l. qua tutores.* Consideretur quoque
 in patre, ex *l. 4. ff. de inoffic. testam.* dum ibi
 dicitur *nouercalibus delinimentis, & casti-*
gationibus corrumpi parentes, ad malignè se
gerendam erga liberos. Ergo ratio illata pro
 negativa opinione cessare videtur; scili-
 cet leges prædictas principaliter atten-
 disse præsumptam excoinationem ma-
 tris binubæ in suos filios primi matri-
 monij, cum eademmet præsumatur in
 patre.

Quartum argumentum est, quod ra-
 tio fundamentalis, vt supra ponderata,
 scilicet, quod dispositio *d. l. hac edicta-*
li sit fundata in prohibendo acquisitio-
 nem à coniuge collatam in secundum
 coniugem, quæ tunc consideratur,
 27 vbi mater disponit in beneficium fi-
 liorum secundi matrimonij, per quos
 acquiritur patri saltem vsusfructus; non
 sit vera; cum *d. l. hac edictali* non tan-
 tum considerat realem acquisitionem,
 sed ipsam coniugum contemplationem;
 vnde non existentibus cōiecturis, ex qui-
 bus elici possit mentem coniugis donan-
 tis contemplatas fuisse proprias filiorum
 secundi matrimonij personas, quod eo
 casu censeatur contemplata personarū
 tris, quamuis illi sit prohibitus vsusfru-
 ctus, ex eo, quod contemplatio fraudis,
 suspicionem inducit, cum censeatur datū
 patri, & breui manu ab eo filiis *ad text. in*
l. donationes S. species ff. de donat. vbi datum
 viro

viro filiarum, contemplatione ipsius filiarum, censetur ipsi filiarum donatum, & ab ea traditum viro; prout sumitur *ex text.* vbi communiter *Doctores in l. sed si plures S. sed in arrogato ff. de vulg. & pupill.* vbi permittitur patri arrogatori substituere filio arrogato impuberi in quarta illi debita super bonis arrogatoris, ex constitutione Diui Pij, etiam in his, quæ arrogatus acquisiuit ex beneficio arrogatoris, ut puta si arrogatoris amicus, vel cognatus ei aliquid reliquit; sic quoque in *l. profectitia ff. de iur. dot.* vbi dos data contemplatione patris, profectitia esse dicitur.

Et propterea DD. ad dilucidandam veritatem, quærunt an in filiis donatariis sint coniecturæ, & merita, ex quibus argui possit non esse contemplatas personas matris, vel patris, ut post multos tradunt *Add. ad Dec. in cons. 246. in prima addit. circa med.* quos sequitur *Vincent. de Frach. in decis. 435. sub nu. 3. sic etiam Bart. in l. Gallus S. quid si is ff. de liber. & posthum. Peregr. de iur. fidei. lib. 3. tit. 18. nu. 48. circa finem;* ut puta vbi filius esset festius, & dilectus matri, cum eo casu non dicatur facta donatio in gratiam patris, sed ipsius filij; & sic cessaret dispositio *d. l. hac edictali, ut ex d. S. ultim. auth. de nupt. Masstrill. decis. 175. nu. 27.*

Item vbi filius esset studiosus, vel quando donatio fieret odio filiorum primi matrimonij, ob eorum malos mores, & versationes; & sic non zelo secundi viri, ut censuit Senatus teste *Thesaur. iun. in addit. ad suum genitorem in dicta dedis. 170. lit. D.* Quidquid esset, vbi mater ex causa præteritionis sibi factæ ab vno ex filiis primi matrimonij, filios secundi matrimonij instituisset, cum in fraudem *d. l. hac edictali* esse censuit Senatus apud *Thesaur. in d. decis. 170. sub nu. 28.*

Item quando maritus, vel mulier essent inter eos parum affecti; & aliquis eorum donaret filiis secundi matrimonij, ut tenuit Rota apud *Ludovis. in decis. 443. nu. 8.*

Item vbi filii primi matrimonij essent diuites; filii verò secundi pauperes, eo enim casu censeretur matrem voluisse illos æqualare cum filiis primi matrimo-

nij; & sic non diceretur in fraudem, maxime vbi parens expresse hac de causa donare, vel legare dixisset, ut decreuit S. R. C. sub die 13. Maii 1634. referente Domino meo Regio Consiliario Eruditissimo viro Andrea Marchesio in causa Bellonia Errichellæ, & Francischi Episcopi.

Item vbi ex primo matrimonio non essent nisi foeminae, & ex secundo masculi, nam eo casu cessare videtur suspitio per *d. l.* considerata, ex eo quod censetur id esse factum, ut familiae nomen, & agnatio conseruaretur, ut probat *Alex. Raud. in consil. 35. nu. 8. lib. 1. & Cassanat. in consil. 53. num. 87. & post eos Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 5. nu. 11. & seq.*

Itē ubi ex primo matrimonio non adesset nisi foemina, quæ ad matrimonium habilis non esset, puta si esset coeca, siue monocula, ut hac de causa pro filiis secundi matrimonij determinasse S. R. C. in causa Portiæ Pignone cum Beatrice Pignone sub die 28. Februarii 1628. penes Mondellum: retulit mihi Dominus meus Hector Capicius Latro vir Patritius, ac Regius Consiliarius, doctrina, ac religione longe clarissimus, de qua etiam Dec. meminit D. Tasson. meritissimus Iudex in *pragmatica de antefat. vers. quinto, obseruatione prima, alleg. 20.*

Item vbi vitricus esset mortuus, ut concludit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. nu. 10. Gratian. to. 2. discept. forens. c. 219. n. 33. Cost. de port. rat. q. 85. n. 15. Surd. cons. 250. nu. 26. & 29. Masstril. d. dec. n. 26.* In quam quoque opinionem, licet sub dubio deuenit *Thesaur. in d. decis. nu. 26. in fin. & 12. & 32.* quamuis ibidem *vers. nisi respondeatur*, dicat, hoc casu et procedere *d. l. hac edictali*; ex eo quod illa lex non solum fuit facta odio mariti, sed fauore filiorum primi matrimonij, ob iniuriam eis illatam, & in odium intemperantiæ, & inhonestatis ipsius matris *ad text. d. l. lex qua tutores S. lex enim;* & ideo fit, ut tutela per matris transitum ad secunda vota amissa; non recuperetur ea effecta uidua, ut decisam retulit *Surd. in decis. 106.* ubi latè ego in *Addis.* quæ *Thesaur.* opinio uidetur po-

potius uerbalis cum sit contra proprium casum legis.

- 41 Quicquid esset ubi donatio fieret filiis natis, & nascituris; cum eo casu potius amore coniugali, quam intuitu filiationis facta præsumatur, ut decisum refert *Mastrill. in decis. 175.* licet in illo casu multa interuenerint, scilicet, quod pater interuenerat in actu, & ei non fuerat prohibitus ususfructus, & quod fuerat relictus gubernator, & exequutor, & ei remissa omnis facultas disponendi; & reservatio à matre facta in tali donatione, non sufficiebat pro legitima filiorum primi matrimonii.
- 42 Item ubi daretur filio infanti cum eo casu, ex quo infans non potest mereri, nec demereri, censetur in fraudem, uti patris persona contemplata, ut inquit idem *Mastrill. in d. decis. num. 27.* & ad hoc inter alios allegatur *Bald. in l. cum oportet nu. 2. C. de bon. qua lib.* Sed hoc esset contra *Bart. in l. qui filiabus nu. 3. ff. de leg. 1. dicentē*, quod ex eo, quod est filius, dicitur mereri, cum ex filiatione oriatur affectio,
- 43 quæ sufficit ad merendam donationem, nec *Bald.* contradicit huic opinioni, imo loquitur in diuerso casu, scilicet non in patre, vel matre donante, sed in extraneo, ob quod subdit, quod datum filio dicitur datum patris contemplatione, ubi non filii, sed patris merita interuenerunt, prout etiam sentit *Afflicti. in decis. 393. num.* subdens tali casu bona donata dici profectitia, quæ absque decreto ab eo alienari possunt.

His tamen non obstantibus, puto non
46 esse recedendum à supradicta negatiua opinione, pro qua vrgens stringit argumentum, scilicet prohibere liberis hominibus liberam dispositionem bonorum suorum, est virtus legis, *l. legis virtus ff. de legib. ibi, imperare, vetare*, vix reperitur veritum parentibus testantibus, disporre usque ad certam portionem pro legitima filiorum; in vita non inter coniuges binubos habentes filios ex primo matrimonio, est prohibita dispositio ultra illam quantitatem, de qua disponderet in vnum ex filiis primi matrimonii, tam per actus inter viuos, quam in vltima voluntate,

ut *l. hac edictali C. de secund. nupt.* Innouata per Iustinianum in *S. optime Auth. de nupt.* Quibus legibus est magis restricta dispositio hominis liberi, dum vix reperiebatur restricta in actibus vltimæ voluntatis in beneficium filiorum usque ad legitimam: nam in vita disponebant ad libitum, cum legitima non deberetur, nisi de bonis, quæ tempore mortis reperitur pater habere *l. queritur C. de inoffic. testam. Auth. nouissima vers. ex deficientis C. eod.* in dictis autem legibus inter coniuges binubos, reperitur prohibita etiam per actus inter viuos; ergo dispositio *d. l. hac edictali* uti exorbitans, arctat enim dispositionem hominis liberi de bonis suis; quod est de iure gentium; non est extendenda, sed coarctanda ad casum, de quo loquitur;

47 nam in materia exorbitanti non fit extensio, etiam ex identitate rationis, *l. si uero S. de viro ff. solut. matrim. l. 1. in fin. ff. de constit. princ. gloss. in clem. auditor de rescript. Durant. de art. test. tit. 2. caut. 2. Afflicti. decis. 21. Ann. alleg. 1. nu. 22.* Cum igitur *d. l. hac edictali* non loquatur de filiis; non est extendenda à Doctoribus, sed ab eo, qui habet potestatem legis condendæ.

Et propterea argumenta à contrariis tradita non obstant: nam quoad primum negando assumptum, dico, quod si loquimur de dote, cum sit proprium patrimonium mulieris, in vita non reperitur prohibita disponere, nisi à lege Iulia, ne remaneat indotata, *S. 1. instit. quib. alien. lic. vel non.* & sic prohibitio hæc non est fauore filiorum primi matrimonii, sed fauore publico *l. 1. ff. sol. matrim.* In morte prohibetur disponere de legitima tantum filiorum, ut *S. fin. authen. de nupt.* Respectu autem donationis propter nuptias, prohibitio dispositionis similiter non est ex *d. l. hac edictali*, in beneficium filiorum primi matrimonii: sed ex ratione extrinseca; nam si loquimur de iure communi, donatio hæc est conseruatiua dotis non ad lucrum *l. fin. S. sancimus C. de donat. ante nupt. S. est & aliud ubi gloss. in verbo exequuntur instit. de donat. Auth. dos data*, & ibi notat gloss. in verbo meretur vers. responde, ut securior sit in dote *C. de donat. ant. nupt. & propt.*

propt. nupt. Bald. in l. si constante post princ. vers. quid operetur ista donatio ff. sol. matr. Becc. consil. 43. num. 12. Honded. consil. 48. num. 11. lib. 1. Corn. consil. 256. nu. 31. lib. 1. Menoch. conf. 33. nu. 24. Mant. de tacit. & ambig. lib. 20. tit. 3. num. 2. Aym. consil. 85. num. 4. Gratian. tom. 1. discept. cap. 53. nu. 9. & 19. ex pacto autem, & consuetudine est
 51 ad lucrum mulieris quoad vsumfructum in vita, & post mortem filiorum ut heredum patris, quia dominium illius est in patrimonio mariti; secundum opinionem vsu receptam apud Vinc. de Franch. in decif. 106. est igitur prohibita dispositio vxoris, quia non est in dominio illius, est prohibita dispositio marito, qui illam donationem fecit, quia vertitur interesse vxoris, cui facta est. Igitur prohibitio dispositionis dotis, & donationis propter nuptias, non est à lege hac edictali, nisi quatenus fieret dispositio inter ipsos coniuges: in aliis autem casibus prohibitio, & acquisitio filiis obuenit ex aliis causis, ut supra dictum est. Sat est igitur quoad nostram questionem, prohibitionem d. l. hac edictali non comprehendere filios, dum ad litteram loquitur inter coniuges; & cum sit prohibitio exorbitans, non est extendenda d. l. si vero S. de viro ff. solut. matrim.

Cessat quoque secundum argumentum, ex eo, quod illud non est generale ad questionem propositam, sed particulare in certo casu; aliud est enim num sit parentibus binubis prohibitum donare, vel disponere in filios secundi matrimonii; siue inter viuos, siue in vltima voluntate; & hæc est questio nostra, & nullibi reperitur prohibitum, nam d. l. hac edictali, & d. S. optime loquuntur ad litteram in dispositione, quæ fit inter ipsos coniuges binubos. Aliud est autem, data prohibitionem per d. leges inter ipsos coniuges, ut inuicem non disponant, nisi pro ea portione, quæ contingeret vni ex filiis primi matrimonii, & super hac dispositione prohibita in dictis legibus, Iustinianus prohibuit machinationem per suppositas personas; idest, qua machinatione fieret fraus dictis legibus: sic enim neces-

sario dicendum est, nam super dispositione prohibita ab illis legibus, est prohibita machinatio per suppositas personas à Iustiniano; sed prohibita dispositio illarum legum ad litteram est, quando coniuges binubi disponderent in beneficium vnus ex ipsis, ergo prohibita machinatio per suppositas personas super dispositione prædicta est, quando dispositio fieret non
 54 in coniuges, sed in aliam personam, acquireretur autem coniugibus binubis. Hæc machinatio non potest excogitari, nisi quando vxor binuba donaret filiis secundi matrimonii; nam tunc ex dispositione
 55 iuris, ex vi patriæ potestatis, acquireretur patri vsusfructus l. cum oportet C. de bonis q; liber. & hoc modo fieret fraus dictis legibus, prout in indiuiduo exemplificauit fraudem suppositionis personæ, glos. in d. S. optime, in verbo per suppositas, scilicet si donatum rediret ad secundum coniugem prohibitum; & est casus in l. 3. S. secundum hæc ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi ait
 56 I. C. his uerbis: secundum hæc si mater filio; qui in patris potestate est donet, nullius momenti erit donatio; quia patri queritur, sed si in castra eum si filio dederit, videtur valere,
 57 quia filio queritur: At eo casu, quo pater donaret filiis secundi matrimonii, cessaret dicta machinatio, & fraus legibus prædictis; quia nihil acquireretur uxori binubæ, quia non habet filios in potestate. Igitur cum machinatio hæc non respiciat utroque coniuges binubos, sicut dispositio dictarum legum utroque respiciebat; non tendit argumentum hoc ad nostram questionem. Scilicet, ut sicut per leges prædictas est prohibita dispositio inter coniuges binubos, ita quoque, sit prohibita in filios secundi matrimonii; quod à nulla lege reperitur dispositum. Immo & in casu supra posito machinationis, & fraudis aduersus dictas leges: pone casum, quod mater binuba donaret filiis secundi matrimonii, cum expressa prohibitionem, quod patri non acquiratur vsusfructus, nec comoditas vsusfructus; non tunc dicitur exclusio omnis machinatio, & fraus aduersus dictas leges; & tunc quæro à DD. aduersæ partis an non est prohibita hæc donatio & à qua lege?

lege? certe nulla potest afferri lex per modum argumenti, nec etiam quia prohibere liberis hominibus, quod non disponat de bonis suis ad libitum, est virtus legis *l. legis virtus. ff. de legib. non vis Doctorū*. Igitur filij secūdi matrimonij sunt inclusi in dispositione dictarum legum, in certo casu machinationis, & fraudis ad dictas leges: non generaliter, vt non fiat dispositio in eos, sicut generaliter est prohibitum à dictis legibus inter ipsos coniuges.

58 Nec obstat tertium argumentum desumptum ex *l. 4. ff. de inoff. testam.* sed potius attendendus est *tex. hic* cū præcedēti *l. 3.* nam optime stringunt pro nostra opinione negatiua, dum in *l. 3.* dicitur, inofficiosum allegari testamētum, cum se præteritos, vel exhæredatos allegant filij, quod plerūque accidit, cum falso parentes instimulati, liberos suos, vel exhæredant, vel prætereunt. Sequitur *tex. in l. 4.* dans rationē huius instimulationis contra filios, dicens nouercalibus delinimētis, & instigationibus ad id induci. Ergo, leges hoc abhorrent, scilicet filios primi matrimonij exhæredari, vel præteriri, non autem parentes inæqualiter se habere cum filiis: id enim in *S. fin. Auth. de nupt.* relinquitur in arbitrio parentum. Hortantur tamen ibi parentes, ad æqualitatem seruandā. Ergo leges non prohibuerunt inter filios inæqualitatem, sed tantum præteritionem, vel exhæredationem & sic dispositio *d. l. 4. ff. de inoff. test.* militat in casu suo, scilicet exhæredationis, vel præteritionis filiorum primi matrimonij; non autem vbi solam legitimam haberent, ad quam mater obligatur *d. S. final. auth. de nupt.* vt in puncto etiam declarat *Theaur. filius in 1. addit. ad decis. 170. circa princ.* & propterea nō est faciēda extētio de casu ad casum, illa enim reiicitur *l. fideiussores magistratus. S. pro Aurelio*, vbi glos. in verbo *usuras ff. de fideiuss. Bald. in cap. 4. in princ. in verbo pone, quod emphiteuta tit. qual. olim. dom. pro. feud. priuet.*

Et licet possit responderi, quod eademmet ratio, quæ militat in *d. l. 4.* debet militare,

vbi mater, vel pater donaret filiis secūdi matrimonij, cum præsumatur eodem modo ex nouercalibus delinimētis patrē, matremue inductam ad donandum, & sic ad inæqualiter dispondendum inter filios vtriusque matrimonij, vbi enim ratio, quæ à lege exprimitur, late etiā significatione alij deseruit, tunc porrigitur, licet non per modum extensionis, sed interpretationis intellectiue, & sic comprehensionis ad *text. in l. his solis C. de reuocand. donat. Auth. vt ij qui oblig. se prohib. hab. res minor. in princ. gl. in clementin. 1. de elect. Ias. in l. quamuis n. 6. & seq. de fideicom.* vbi inquit hoc habere locum etiam in correctorijs; & sequitur in *l. in eum n. 3. & 4. ff. de in ius voc. & in Auth. quas actiones nu. 17. & seq. C. de sacrosanct. eccl. late Mantica. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 42. nu. 13.*

60 Tamen hoc procederet, vbi casus intellectiue comprehēsus non esset per aliā legem prouisus, at vbi est per aliam legem prouisus, prout est hic (cū per *d. S. fin. auth. de nupt.* expressē permittatur, matri posse relicta legitima filijs primi matrimonij, totum residuum dare filiis secūdi matrimonij) tunc comprehensio cessat; esset enim dare correctionem, quæ nunquam datur, nisi expressē dicatur, *l. precipimus, C. de appell. S. cum igitur, vers. nec qualibet est lex. Auth. de non eligend. secund. nub.* Nec dicuntur correctæ leges, etiam ex identitate rationis, inquit *tex. in l. 1. C. de inoff. dot.* cum oporteat, quod expressē corrigantur; & dicitur expressē lex per aliam corrigi, quando est ei directō contraria, vt notat *Ifern. in constit. Regn. appellationum tempora, in princ.*

62 Nec refragatur denique vltimum argumentum, quod lex hac edictali non tantum considerat acquisitionem, quam ipsam contemplationem, ex qua fraudis suspitio oritur, cū censeatur datum patri, & ab eo breui manu filiis per iura in dicto argumento allata. Siquidem relinquitur hoc specificē determinari per glos. in *d. S. optime, vers. per suppositas, & vers. aliam scilicet fraudem non induci absque acquisitione*, & sic datum filiis secūdi matrimonij in fraudem legis datum esse non videtur,

- tur, inquit *ibi Glos.* si aliquo modo id ad patrem nō sit reuersurum; & est casus expressus in l. 3. §. secundum ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi donatum à matre filio in potestate, non valet; quia patri quæritur: quidquid esset, si eunti filio ad castra mater dederit, cum eo casu, ex quo castrense peculium diceretur, & ipsi filio, & non patri quæreretur, valeret donatio, per quē *tex.* sic in specie firmavit *Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 459. num. 30. vers. Octauus est casus, & num. 31.* dicens, quod vbi mulier
- 64 prohibetur viro suo donare, nec etiam potest id facere per interpositam personam, quia immediatē ei quæritur, & sic respectu prohibiti requiritur acquisitio, alias, ea cessante, nulla fraus considerari potest. Quæ opinio comprobari potest ex *tex. in l. si per impressionem, C. quod met. caus.* vbi probatur, quod ad hoc, vt venditio per impressionem facta irritetur, non sufficit interpositam personam interuenire. sed quod in effectu officiali acquiratur; ibi *si qui, vel coniugis, vel amici nominibus abutentur; pradam tamen sibi acquirant;* quod etiam tradit ibi *Alex. num. 4.* & sic requiritur realis acquisitio.
- 65 Et comprobatur ex *tex. sing. in l. fin. ff. de hijs quib. ut indign.* vbi *I. C.* ait, quod ex institutione focero facta à genero, tempore quo eius vxor incapax erat, non oritur taciti suspitio fideicommissi, & rationem reddit idem *I. C.* quia illa ratio paternæ affectionis, suspicionem taciti fideicommissi non inducit, & sic simplex ratio coniunctionis sanguinis non inducit suspitionem fraudis, vt ibi tradit *Barto. ex illo tex.* ad hoc, vt locus sit fisco, sed oportet in personam incapacis dies cedere; ergo nō sufficit sola sanguinis coniunctio absque acquisitione, à qua arguitur contēplatio.
- 66 Quæ conclusio expressē probatur ex d. l. *profectitia*, pro contraria opinione allegata, in *vers. forte*; vbi si esset datum patri, vt filix daret; non diceretur profectitium, sic quoque habetur in l. *Sulpitius. ff. de donat. inter vir. & vxor.* vbi si vxor donet marito, vt communi filio restituat, validam esse illam donationem, respondet
- 67 ibi *I. C.* si constet maritum adhibitum,

fuisse; vt nudū ministrum, veluti si ex eius dispositione appareret nihil eam voluisse ex dicta donatione acquiri marito; alias donatio esset inualida; cum magis filiorū, quam maritali amore donatio facta censetur, ergo requiritur effectualis acquisitio.

Hinc dixit *Bald. in d. l. hac edictali num. 24. vers. pono*, quod extent filij; quod si pater plus reliquit secundæ vxori, quam filiis primæ, cum onere tamen restituendi filiis secundi matrimonii; tunc mortua vxore legatum erit integrē restituendum substitutis, si tamen filij primæ vxoris nō sint fraudati sua legitima, ex *tex. in l. mulier qua, in princ. ff. ad Trebell.* vbi sustineri (*respondet I. C.*) relictum viro factum, cum

68 onere illud restituendi filiis; qui *tex.* non est per d. l. hac edictali correctus, vt aiunt ibi *Angel. Imol. Castr. & Alex. in princ. Bertran. in d. l. hac edictali in princ. num. 56.* ex eo, quod dicitur potius custos, quam hæres.

69 Et quod tunc dicatur contemplatione patris relictum; quando non fuit illi prohibitum acquiri, firmarunt *Castr. in d. conf. 150. col. fin. vers. in casu autem nostro. vol. 2. Bald. conf. 161. num. 1. in fin. vol. 1. Surdus conf. 250. num. 33. vers. praterea relictum;* idem de aliment. tit. 1. quæst. 12. num. 14. ex mente *Bart. in l. Gallus. §. quod si is. ff. de lib. & posthum.* quem etiam sequuti sunt *Crauet. conf. 184. num. 1. Couarr. de spons. par. 2. cap. 8. §. 5. num. 1. Paleot. de notb. & spur. cap. 53. num. 3.* qui communem, & veram restatur, *Menoch. lib. 3. de presumpt. presumpt. 28. nu. 6.*

70 Pro cuius comprobatione, *sing. est tex. in l. fideicommissa. §. interdum. ff. de legat. 3.* vbi inquit *I. C.* quod fideicommissum factum à testatore, respiciens commodum fratris, facit illum fideicommissariū; quāuis non nominatum in testamento; per quem *tex.* sic firmiter concludunt *DD.* quod in contractibus, & quibuscumque dispositionibus numquam attēditur persona, quæ in eis nominatur, & in quā verba conseruatur, & quæ illum actum facit, & cui aliquid conceditur; sed persona representata, quæ habet commodum, & in-

com-

- commodum negotij gesti, tamquam in eo contemplata; ob quam cōtemplationem omnes actiones, tam actiue, quàm passiuæ in ipsam diriguntur, non secus, ac si cum ea omnia gesta fuissent, *Ias. in l. si cui legetur. num. 3. ff. de leg. 1. Dec. conf. 407. num. 9. Mantie. de coniect. ultimar. volunt. lib. 8. tit. 4. nu. 7. & seq. Mandell. conf. 404. num. 4. cum seq. lib. 3. & conf. 658. num. 6. Aym. Crauet. conf. 91. num. 6. & 11. Monter. decis. 36. num. 4. cum seq. Surd. conf. 140. num. 16. lib. 1. & decis. 291. num. 3.* Igitur
- 71 contemplatio ex acquisitione arguitur; & sic arguendo à contrario sensu, tunc contemplatio non præsumitur, vbi non est acquisitio, & consequenter donatio facta filiis secundi matrimonij cum expressa prohibitione, vt nihil quæratum patri, non dicitur facta in fraudem vti contemplata persona patris, qui in tali casu vti extraneus haberetur.
- 72 Et propterea DD. dixerunt, quod vbi patri prohibitus est vfusfructus; quod eo casu donatio facta filiis secundi matrimonij non censetur in fraudem d. l. hac edictali facta; vt concludenter tenuerunt *Castrensis. in d. conf. 150. num. 2. Bertr. in d. l. hac edictali nu. 19. & conf. 19. nu. 4. vol. 3.*
- 73 & hanc esse cautelam, ad hoc, vt donationes prædictæ non subijciantur dispositioni d. l. hac edictali, docet *Durant. de art. testand. tit. de legat. caut. 61. nu. 2.* sic etiam *Marc. decis. 27. lib. 2. Dec. conf. 246. & 170. num. 12. Ruin. conf. 112. num. 7. lib. 1. Cost. de port. rat. quest. 85. num. 4. 5. & 14. Surd. dicto conf. 250. num. 26. Rim. iun. conf. 771. num. 39.*
- 74 Et licet nonnulli contrarium sentiant, vt latè post *Thesaur. in d. decis. 170. & Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 10. & seq. ac Grat. tom. 2. discept. for. cap. 219.* Tamen illi loquuntur, vbi filij non essent nati, & vbi ex pacto, & stipulatione patris eis acquiratur, vt latè dicam in seq. q.
- 76 Quauis quoad me dicta opinio, quod, vbi esset prohibitus vfusfructus, cessaret dispositio d. l. hac edictali, non est tuta, respectu commoditatis, quæ apud patrem remaneret, vt dicam in seq. quest.
- 77 Et ad hoc facit illa cōmunis DD. sententia, quòd etiam mater valet disponere in filiis secundi matrimonij, quando ipsi essent emancipati, vt latissimè defendit *Crauet. in conf. 40. num. 11. vbi ad hoc citat Franc. de Alberg. & alios*, qui tenentes vigere dispositionem l. hac edictali in matre disponente in filiis secundi matrimonij; illud limitant, quando filij essent emancipati; ex quo dum non sunt in patris potestate, sicque non prouenit ex dispositione vtilitas patris; non militat illius prohibitio; & idem & alios citans, voluit *Vandal. lib. 1. var. resol. q. 17.*
- 78 Similiter pro comprobatione facit cōmunis quoque, ac recepta DD. sententia, quòd licet filio spurio, nec donari, nec relinqui possit; tamen potest relinqui, & donari nepoti ex filio spurio, quando cautum est, quod patri nihil quæratum: ita, *Bart. in conf. 118. & in d. l. Gallus. S. quod si is. num. 1. & 2. ff. de liber. & posthum. quem communiter sequuti sunt ibi Cast. Ias. & alij*, quos cumulat, & communem testatur *Aym. Crauet. in conf. 184.* subdens hoc non habere difficultatē; quos omnes, & alios innumeros etiam recenset *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 46. Cost. de port. rat. q. 112. num. 4. & seq. Menoch. conf. 511. num. 11. vol. 6. Veg. conf. 62. nu. 3. Pascal. de vir. patr. potest. par. 2. cap. 1. num. 48. circa med. Fachin. lib. 5. controu. cap. 97. Surd. de alimē. tit. 1. q. 12. num. 14. Ioseph. Ludouic. decis. Perus. 18. num. 3. de communi, & magis communi testatur Alex. Trenzacing. lib. 1. var. resol. tit. de nob. & spur. resol. 1. n. 22. vers. secunda conclusio, Lup. de illegitim. & natur. comm. 1. S. 5. num. 158. vers. declaratur nihilominus hac communis sententia, & demū ita per S. Conf. decisum testatur Vinc. de Franch. in decis. 27. nu. 7. vers. quod possunt institui cum distinctione, de qua Bart. ibi.*
- Nec videtur obstare *tex. in d. S. species* nam ibi duo interuenerunt; primum scilicet, quòd expressè fuit datum nomine filia, secundū, quod ibi filia erat præsens, quæ præsentia, vt dicit ibi *Glos. in vers. no-*
- 79 *mine*, hoc operatur, scilicet acceptionē donationis, sed vbi sumus in dubio, secus, vt tradit *Bart. in l. 1. C. de nat. liber. & in d. S. quid*

§. quid sit in fin. & sequitur Vinc. de Fräcb. in cit. dec. 27. in fin. ex eo, quod præsumitur, quis elegisse viam, per quam delictum eua dat l. merito ff. pro socio.

- 80 Minus quoque militat d. S. arrogato, nā ille bene procedit in casu suo, nā, si quid ab amicis, & cognatis fuerit arrogato datum profectitium iudicari debet, vti contemplatione patris arrogantis datum; hoc erat, quia amicus, vel cognatus arrogatis non erat amicus, vel cognatus arrogati, & sic nulla ex parte arrogati concurrebat causa ad merendam donationem; at vbi tam pater, quam filius sunt ambo coniuncti, prout in hoc casu, argumentum cessare videtur, cum sola coniunctionis ratio non sufficiat ad iudicandam, donationem esse factam contemplatione patris; vt optimè probat *text. in l. fin. & ibi Bart. ff. de his quib. vt indign. & l. auus nepti ff. de iur. dot. nisi concurreret alia coniectura; vt in specie Curt. iun. consil. 6. num. 7. & 19. Alciat. respons. 71. num. 5. & Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 459. num. 28. dicentes donatum coniunctæ personæ non dici in fraudem; ex eo, quod donatarius esset coniunctus, nisi alia præsumptæ fraudis concurreret coniectura; cum in dubio omnis suspicio fraudis cesset, nisi ex aduerso demonstretur, ita Bald. in consil. 249. num. 6. lib. 1. consil. 140. num. 1. in fin. lib. 2. & ita procedit *text. in d. l. profectitia ff. de iur. dot. in**
- 82 contrarium allegatus, vbi ideo datum ab auo nepti dicitur profectitium; quia ibi exprimitur, quod auus erat donaturus; & ita intelligi debet d. S. si arrogato in fin. ibi, vel beneficio eius; nam glos. ibi allegat d. l. profectitia in princ. vbi id, quod supra dictum est exprimitur, scilicet quod erat donaturus patri; vnde talis circumstantia,
- 84 omninò probari debet, ad hoc, vt datum contemplatione patris iudicari debeat vti profectitium, vt explicat Mantica. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 21. num. 24. & nouissime D. Horat. Montan. in tract. de regalib. fol. 205. sub num. 34. Nec huic opinioni
- 84 aduersatur *text. l. dotem dedit ff. de collat. bonor.* quæ videtur oppositum determinare, quod per d. l. auus neptis, est dispositum, siquidem d. l. auus neptis loquitur in auo

materno, qui non tenebatur neptem dotare, & propterea iudicatur donatio aduēritia; sed d. l. dotem dedit loquitur in auo paterno, qui transfert dotem, pro qua pater obligatus est propter filium, vt declarauit in addit. meis ad Surd. in decis. 118. n. 5.

Et ita quoque est dicendum de donatis vxori à consanguineis viri, scilicet illa nō acquiri viro, quotiescumque vxor esset æquē consanguinea, vt dixi in dicta addit. ad Surd. d. num. 5. Ultra quod contra opinionem Bart. in d. S. arrogato est probabilior, & verior opinio, vt ibi probauit quam amplexum est Sacrum Conc. teste Ann. in sing. 157. & sequuta fuit Rot. Roman. apud Farin. in decis. 148. & infiniti alij per me in d. decis. 118. allegati.

86 Et denique non mouet, quod DD. querant coniecturas, ex quibus argui possit, cuius nam contemplatione datum, vel donatum sit; filiorum ne secundi matrimonij, an potius eorum patris; & sic ex eorū dictis videatur inferri, coniecturas istas necessarias esse respectu filiorum secundi matrimonij.

Siquidem responderetur DD. prædictos id non dixisse ad finem, vt absque illis iudicaretur donatio in fraudem legis hac edictali; nam eo ipso quod est filius dicitur mereri, nisi probetur de demeritis, vt in specie tradit Bart. in l. qui filiabus nu. 3. ff. de leg. 1. per text. in l. omnimodo S. 1. C. de inoff. testam. cum fraudis suspicio non præsumatur, nisi ex aduerso demonstretur Bald. in consil. 249. nu. 6. lib. 1. & d. consil. 140. Alex. consil. 51. in fin. lib. 2. & Plot. omninò vident. consil. 168. num. 25. inter consil. ult. vol.

89 regulariter enim datum, vel relictum filio, non patris, sed sui ipsius contemplatione relictum videtur, l. fin. in fin. vbi etiam glos. & ibi communiter DD. C. de usufr. Bart. in l. si filios familias la 2. nu. 2. de donat. caus. mort. & in l. cum aliquis num. 3. vbi Bald. Cast. & Alex. C. de iur. delib. Surd. decis. 322. num. 46. Peregr. decis. Patau. 102. nu. 3. Castill. de usufr. cap. 63. num. 6. Sed solum, quod aliqua earum existente, res sit præcipua, & clara, & sic absque vlla controuersia.

Item etiam responderi potest cum Paul. de Cast. in consil. 150. par. 2. in fine,

B di-

dicente, quòd vbi constat filij contemplatione ei datū, vel relictum fuisse, eo casu, licet prphibitus non sit patri vsusfructus, quod tacitè ei cēseatur adēptus; in quam quoq; opinionē in specie deuenit *Ruin. in d. conf. 112.* & post eū *Rot. apud Ludouic. in dec. 443. n. 5.* & sic cōiecturę illę à DD. requisitę deseruiunt ad finē, ut ex eis possit argui, an sit tacitè patri phibitus vsusfructus, vbi tamen à matre fieret dispositio.

- 91 Et licet hæc opinio non sit omnino rura per *text. in Auth. excipitur C. de bonis qua liber.* vbi videtur expressam requiri prohibitionem, vt per eum firmat *Alex. in l. cum filio num. 24. in fin. ff. de leg. 1.*
- 92 Tamen veritas ipsa est, quod non solū expresse, sed etiam tacitè; scilicet si constet quoquo modo ex coniecturis de tacita disponentis voluntate nolle patri vsusfructum acquiri, prout expresse *I. C. voluit in l. si vsusfructus §. si ita quis iuncta glos. ff. quando dies leg. ced.* vbi habetur, si testator legauerit filio familias, & mandauerit ei solui, quòd ex hoc videtur voluisse patri nihil acquiri, ac si nominatim expressisset; ob quod dicit ibi *glos.* quod nec vsusfructus patri acquiritur, & hanc opinionem vti veriores sequenti sunt inter moderniores, *Soccin. Rip. Bauer. Crauett. Paris. Ruin. ceterique scribentes in d. l. cum filio familias*, quos omnes colligunt *Boer. decis. 193. n. 2. Valasq. consult. 108. num. 34. Suarez in l. quoniam in prioribus limit. 1. num. 10. Surd. de aliment. tit. 2. q. 15. num. 24. & seq. vbi allegat Cuman. Soein. Bald. nouell. & alios, sic etiam in consil. 116. num. 11. 12. 23. 38. & seq. Alex. Trentacinq. lib. 1. var. resol. tit. de pecul. resol. 4. num. 4. & post infinitos Giurb.*
- 93 in consuet. *Messan. cap. 7. glos. 3. par. 1. n. 21.* Dummodo verba talia sint, ex quibus nihil aliud, quam perceptionis vsusfructus prohibitio deduci possit *Surd. d. consil. 116 num. 12.* & post alios idem *Giurb. nu. 22.* nam *Auth. excipitur*, & alia in corpore vnde sumitur, quæ volunt licere testatori prohibere acquisitionem vsusfructus patri, corrigendo ius antiquum, non negant, quin istud fieri possit tacite, & ex coniecturata mente testatoris, quæ elicitur ex verbis testamenti; & ratio est secundum *Crauett. in d. l. cum filio familias num. 50.*

quod vsusfructus ademptio à lege pro forma non requiratur; & ideo sufficiat, quocumque modo colligitur ex voluntate, per *text. in l. certum ff. si certum pet.*

ARGVMENTVM.

Nū donatio facta filijs nascituris ex secundo matrimonio, patre pro eis stipulante subiaceat dispositioni l. hac edictali; & quid si prohibitus sit vsusfructus patri.

S V M M A R I V M.

- 1 Datum filijs nascituris, censetur datum contemplatione parentis.
- 2 Parens magis diligere censetur filios natos, quam nascituros.
- 3 Affectio in non natis, non presumitur.
- 4 Donatio collata filijs nascituris in capitulis matrimonialibus, secundo pro eis stipulante coniuge, subiacet dispositioni l. hac edictali, contrarium num. 5. prima opinio verior nu. 9. & 33.
- 6 Parens potest in filios diuersi matrimoni inaequaliter disponere, intellige nu. 18.
- 7 Lex prohibens dispositionem in secundum coniugem, non tamen illius ministerium prohibetur, vt non queratur filijs ex eo coniugio nascituris.
- 8 Donatio ob causam, vt matrimonium contrahatur, absque qua non esset contractum, non subijcitur dispositioni l. hac edictali. Intellige nu. 33.
- 10 Filius quicquid beneficio patris habet profectum esse dicitur.
- 11 Dare viro, vel alio, cui vir dare voluerit paria sunt.
- 12 Donatum patri dicitur, vbi datur filio ex facto illius.
- 13 Datum sponse à consanguineis sponsi ante illius translationem ad domum viri sponse acquiritur.
- 14 Datum ab auo nepti nascitura filij contemplatione datum censetur, & in eius legitimam imputatur.
- 15 Legatum consobрино mariti factum, vti in fraudē l. hac edict. nō valet. Intellige n. 16.
- 17 Quisquis est rei sua moderator, & arbitrer.
- 18 Donatio non valet vbi donatarius non esset in rerum natura. Sed contrarium num. 20.

In-

Intellige numero 21.

19 Donatio ecclesia non dum constructa non valet.

21 Spes quando sustinet stipulationem.

22 Quod est nullum, nullum, nec proximum, nec remotum producit effectum.

23 S. fin. Auth. de nupt. declaratur, & nu. 24.

25 Extraneus potest valide pro filiis nascituris stipulari, & de ratione nu. 27. & seq.

26 Fraus facile inter virum & uxorem praesumitur.

28 Extraneus stipulans pro alio non censetur animo donandi pacisci.

29 Pater stipulans pro filiis, praesumitur donare & quando num. 40.

30 Pater stipulans pro filiis, censetur uti heredibus stipulasse.

31 Crauet. consil. 193. nu. 11. confutatur.

31 Crauet. consil. 193. num. 11. confutatur.

32 L. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & uxor. declaratur.

34 Pater per eius adscriptionem filio in potestate factam in aduentitiis, quando ususfructu priuatur.

35 Vincent. de Franch. in decis. 583. declaratur.

36 Donatum inter viuos, si testamento legetur, quando nouam dispositionem, vel confirmationem contineat.

37 Fraus ex d. l. hac edictali considerata, magis praesumitur in donatione inter viuos, quam in legato, vel in alia ultima voluntatis dispositione.

38 Dispositio l. hac edictali, an locum habeat in donatis filio ex secundo matrimonio cum prohibitione ne ususfructus queratur patri, recensentur opiniones num. 39. 40. & seq. ac 43.

42 Aetius praesumitur gestus, ut melius de iure valere possit.

44 Prohibitio sola ususfructus patri facta, non facit cessare fraudem per l. hac edictali consideratam.

45 Donatio facta filiis nascituris absque patris stipulatione quando in fraudem l. hac edictali iudicetur; recensentur opiniones, & num. 48.

48 Donatio facta filio contemplatione certi matrimonij reuocari non potest, nec a filio retrocedi possit.

47 Inter donationem contemplatione certi, &

incerti matrimonij constituitur differentia.

49 Bart. in l. qui filiabus ff. de leg. 1. declaratur.

50 Donatio facta filiis natis, & nascituris an in fraudem l. hac edictali iudicetur.

51 Datum filio sub commemoratione patris, vel patrie potestatis, censetur datum contemplatione patris.

Q V A E S T I O I I.

ET si in praecedenti quaestione diximus donationem factam filiis secundi matrimonij non subiacere dispositioni, l. hac edictali: hoc tamen non videtur procedere, quando filij non essent nati; quoniam eo casu contemplata videretur persona patris, vel matris, ex eo quia adhuc non progeniti ad text. in l. sed si plures S. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. l. qui filiabus ff. de leg. 1. & tradidi ego ipse in addis. ad Surd. in decis. 322 num. 6. cum inuenerim e sit patrem, vel matrem voluisse filios primi matrimonij excludere, quos magis praesumitur dilexisse, quam nascituros, in quibus sicut non potest intelligi aliquod demeritum, ita non potest aliquod meritum excogitari, & consequenter nec odium, nec affectio singularis praesumitur d. l. qui filiabus, & l. si quis in suo S. legis C. de inoffic. testam.

Verum pro resolutione huius quaestionis, plures casus distinguendi sunt. Primus est, quando dispositio confertur in filios nascituros, eo tempore, quo matrimonium contrahitur, & sic in capitulis matrimonialibus, secundo pro eis stipulante coniuge, & in hoc casu duae accesserunt opiniones; Quarum prima est, hoc valide fieri non posse, sed dispositionem d. l. hac edictali obstare, ut docuerunt Frac. de Albergot. consil. 261. Io. de Lignan. consil. 263. Richard. de Salic. consil. 264. Ruin. conf. 112. lib. 1. Corn. consil. 82. lib. 3. Laderch. conf. 147. num. 1. Gall. de except. ex testam. tit. 4. except. 1. par. 2. nu. 41. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. par. 5. sub num. 197 Camill. de Curt. inter conf. Camill. de Medic. 163. num. 4. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 219. num. 34. Mantica. de tacit. & ambig. tit. 33. sub num. 9. usque ad num. 11. 12.

- & 43 lib. 12. Alex. Trentinq. lib. 3. var. re-
 sol. tit. de matrim. resol. ff. sub n. 34. vers. 2. ca-
 sus Crauet. consil. 193. n. 11. & consil. 40.
 in fin. Raudens. var. resol. cap. 55. nu. 8. Mol-
 fes. ad Consuet. Neap. par. 3. tit. de success. ex
 testam. q. 11. num. 4. Rimin. iun. conf. 241.
 n. 40. & cōs. 243. & 771. Mastrill. dec. 175.
 num. 14. vbi hanc magis veram, magis cō-
 munem, & magis æquam appellat Boer.
 decis. 201. Vincent. de Franch. decis. 435. in
 1. dubio vbi sic per S. C. decifum testatur,
 sic quoque iudicatum refert Viu. in decif.
 396. num. 8. Rota apud Ludouif. decif. 173.
 num. 5. & decif. 443. & apud Farinac. decif.
 121. par. 2. in ultim. impress. Magon. decif.
 Flor. 207. nu. 7. Thesaur. decif. 170.
- 5 Altera & contraria est opinio, scilicet
 dispositionem d. l. hac edictali hunc casum
 non comprehendere, tenuerunt Bald. in
 l. 1. num. 5. C. de inoff. dot. & d. l. hac edictali
 & consil. 11. num. 2. lib. 3. consil. 22. num. 1.
 lib. 5. consil. 26. & 264. lib. 1. & consil. 245.
 num. 1. inter consil. Castr. idem Castrens. consil.
 150. lib. 2. Salic. in d. l. hac edictali q. 8. n. 7.
 Facin. lib. 3. controuers. cap. 66. circa fin.
 Surd. conf. 94. num. 69. & consil. 255. nu. 14.
 Gayll. lib. 2. obseruat. 82. sub num. 9. Phanuc.
 de iur. dot. q. 5. num. 47. Bero. conf. 40. sub
 num. 14. lib. 2. Cassan. in Consuet. Burgund.
 rubric. 6. §. 1. nu. 8. Cancer. lib. 3. var. resol.
 cap. 15. num. 344. Regens de Pont. conf. 35.
 nu. 28. lib. 1. & Vinc. de Franch. decif. 583.
 Ea ratione, quia cum vigore text. d. S. fin.
 auth. de nupt. & text. auth. unde si parens,
 6 permissum sit inæqualiter parentibus in
 filios diuersi matrimonij disponere; licet
 lex prohibeat disponere in secundum
 coniugem, non tamen illius ministerium
 prohibetur, vt quærat filijs ex eo con-
 iugio nascituris, si enim pro nascituris fi-
 7 lijs extraneus reciperet, valeret vtique,
 cur non idem in patre recipiente, per tex.
 sing. in l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. &
 vxor. quem post Bald. ponderat Facin.
 loco citato; non enim inspicitur persona
 ministri stipulantis, sed eius, cui quæritur
 in effectu l. 1. §. sed si legatum ff. si quis alter.
 test. prohib.
- Secunda quoque pro hac opinione ratio
 esse potest, nam cum dispositio l. hac edi-

ctali locum non habeat in largitate ob
 causam facta, certe nō potest procedere
 8 in hoc casu, in quo donatio hæc non ex
 mera liberalitate processisse videtur, quā
 ob causam, vt cum tali viro nubere po-
 tuisset, absque qua matrimonium non es-
 set contractum, quod videtur esse de
 mente, glossa in dicta lege hac edictali
 versiculo diuidi in verbo nota; vbi de-
 clarat dispositionem d. l. quando fecisset
 pactum cum secundo viro de lucranda
 dote, & non vbi largitas in filijs secundi
 matrimonij conferretur, & hac ratione
 motus opinionem istam sequutus fuit
 Cancer. d. cap. 15. num. 344. quod reassum-
 pfit à cap. 2. tit. de inuent. num. 197. dicens
 simile hæreditamentum ab vxore filijs
 nascituris in pactis dotalibus factis, non
 irritari ex dispositione d. l. hac edictali, ex
 eo quod non modo in eorum beneficiū,
 quam in suum proprium commodum fa-
 ctum esse censetur, sine quo aliter nube-
 re non potuisset, subdens sic Senatum de-
 clarasse, licet cogitandum reliquerit Fon-
 tanel. ex dictis per Thesaur. & Vincent. de
 Franch. in tract. de pact. nupt. et claus. 4. gl. 9.
 p. 5. nu. 197. in fi. vers. reperio. claus. 5. glos. 8.
 par. 4. nu. 6. ubi indistinctè contrarium te-
 net.

- 9 Prima tamen opinio mihi verior esse
 videtur, à qua non recedendum esse cē-
 sēo; siquidem certissimum est, quod quic-
 10 quid habet filius beneficio patris, profe-
 citium esse dicitur, ita Bart. per illum
 tex. in l. sed si plures §. in arrogato ff. de vulg.
 quod est verum secundum eum, quando
 pater fuit causa proxima acquisitionis,
 prout esse dicitur, vbi conceditur filio,
 quod non fuisset concessum nisi per pa-
 trem, quo casu non modo persona filij,
 quam ipsius secundi coniugis contem-
 plata esse videtur, vt in specie Ruin. conf.
 113. num. 8. vers. nec obstat, & Mantie. de
 tacit. & ambig. d. lib. 12. tit. 33. num. 10.
 11 cum paria sint dare viro, vel alij, cui vir
 voluerit l. soluta §. solutum ff. de pign. action.
 videtur enim patri donatum, cum datur
 filio ex facto patris l. 3. §. final. in fin. & l. si
 12 prorsus §. generaliter ff. de donat. inter vir. et
 vxor. at cum hoc in casu filij id ex facto

pa-

patris acquirant non potest negari quin à patre acquirere dicantur.

Confirmatur hoc ex traditis in materia d. l. sed si plures S. in arrogato, dum concludunt fere vnanimiter DD. quod bona donata sponsæ à consanguineis sponsi ante illius translationem ad domum viri acquiratur sponsæ irrevocabiliter, quæ tanquam donata contemplatione sponsi acquiruntur sponsæ, cui censentur donata, & breui manu à sponso tradita sponsæ, ut reassumit *Aluarod. de coniect. meut. defunct. lib. 3. cap. 1. nu. 12. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 21. num. 21. & 25. de Pont. de potest. Proreg. tit. 10. §. 1. num. 9. cum sequ. Moses. ad consuet. Neap. p. 3. q. 1. num. 4. cū seq. & quest. 22. nu. 2. Gratian. tom. 1. discep. cap. 189. nu. 1. cum alijs per me in addit. ad Surd. in decis. 118. num. 3.*

Comprobantur prædicta ex communi illa, ac recepta DD. sententia, quod datum per aum nepti nascituræ, potius filij contemplatione, & in eius legitimam imputatur, quam neptis, in qua nulla affectio esse poterat d. l. qui filiabus, ut communiter tradidere DD. allegati per *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. q. 8. num. 33. & 40. & per me in cit. decis. Surd. 322. & latius in decis. 169.* Ob quod *Papon. lib. 15. tit. 1. de nupt. arrest. 11.* inquit, quod legatum factum consobрино mariti non valet, tamquam in fraudem l. hac edictali, subdens sic iudicatum fuisse, ut etiam decisum refert *Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 4. num. 11. in fin.* quod ante eos tradiderunt *Odosfred. Oldrad. & alij in d. l. hac edictali*, quos sequitur *Rimin. iun. in consil. 243. num. 28. & seq.* Quod verum puto ubi nulla adesset causa ob quam donatio fieri possit, vel ubi aliquo modo excogitari possit, donatum, vel legatum, consobрино, amico viri, vel alio simili, posse cum tempore ad virum peruenire vel ex eo aliquod commodum sentire, ut tradit *Lancell. Gall. ad consuet. Alex. in verbo legare num. 24. vers. at ubi constat fol. 144.* cum sola sanguinis coniunctio fraudis suspicionem non inducat l. fin. ff. de his quib. ut indig. alias enim esset tollere liberam potestatem disponendi de eius

bonis ad libitum, & sic contra omne ius, cum in mare quis bona sua eijcere possit, unusquisque enim est rei suæ moderator & arbitrer l. in re mandata C. mandat.

18 Moueor secundo, quia donationem factam liberis nascituris in contractu matrimonij non puto valere, quia donatarius esse debet in rerum natura, & est impossibile ante natiuitatem liberorum: post vero magis impossibile: quia statim nati essent in potestate, quibus per patrem donari non potest l. donationes C. de donat. inter vir. & vxor. l. 1. & 2. C. de inoff. donat. & sic donatio liberis futuris non valet antequam nascantur, quia non sunt donatarii in rerum natura, & multo minus post, quia impedit patria potestas. Et quod donatio filio nascituro non valeat, probatur in l. absenti ubi DD. ff. de donat. & tradit *Io. Fabr. in l. 1. C. de sacr. sanct. eccles. & probatur in cap. Abbate extra de re iudic. ubi donatum ecclesiæ nondum constructæ non valet, donatio enim personam veram, & certam habere debet d. l. absenti cum in stipulationibus inspicere debeat tempus stipulationis interpositæ l. filius ff. de verbor. obligat.*

20 Nec mouet, quod & si filij in rerum natura non sint, tamen ex quo sperantur, illa spes sustineat stipulationem, l. interdum l. ubi autem S. illud l. stipulatio ista S. si quis insulam ff. de verbor. oblig. & S. & si quis instit. de inutil. stipul.

22 Siquidem iura prædicta loquuntur de spe respectu rei in stipulatione deductæ. Et quicquid etiam teneat respectu spei, quæ versatur circa personas, *Purpurat. consil. 153.* id tamen procedit in stipulatione notarii, & in donatione facta ab alio quam à patre, ut latè post *Bellamer. in consil. 17. col. pen. respondet Surd. in dec. 322. num. 3.*

Moueor tertio ex ratione, quam ponit *Riccard. de Salic. in supracit. consil.* scilicet, ex quò, pactum hoc inter personas prohibitas, quamuis titulo dotis per d. l. hac edictali, nullum, & inualidum declaratur, & pro non facto, & non scripto ibi habetur, non potest pater ex pacto nullo, & inualido donationem pro filiis recipere;

B 3 quo-

22 quoniam ubi quod nullum est, nullum nec proximum, nec remotum producit effectum *l. non dubium C. de leg. l. ius gentiū S. generaliter ff. de pact. dot. & sic ubi non est substantia non potest esse accidens, nec qualitas leius qui in prouincia in fin. ff. si cert. petat.*

Nec militat pro contraria opinione adducta; siquidem quoad primum circa
23 d. S. fin. auth. de nupt. responderetur; ut disponi quidem valide possit inæqualiter in secundi matrimonij filios, tamen immediate in eos disponatur, atque directe, secus autem ubi parens alter à coniuge pro eis acquirat, tunc non filiorum, sed ipsius contemplatione factum præsumitur, ita in pūcto concludunt *Alciat. in l. si post contractum sub num. 52. ff. de donat. Petr. de Vergn. in addit. ad Bart. in authent. unde si parens Addent. ad Dec. in consil. 246. Decian. conf. 35. num. 24. lib. 1. Beltrand. conf. 37. nu. 15. lib. 2. Beltrand. consil. 37. num. 15. lib. 2. & consil. 186. num. 2. lib. 3. Craet. consil. 40. num. 11. Rip. respons. 190. num. 9. Petr. Pech. de testam. coniug. lib. 2. cap. 7. Dilect. de art. test. tit. 6. caut. 65. per tot. Capr. conf. 51. num. 1. Mant. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. sub num. 10. Ruin. conf. 112. num. 8. lib. 1. & consil. 58. num. 9. lib. 3. Laderch. consil. 147. num. 1. Mastrill. decis. 175. nu. 20. Farinac. decis. 121. num. 2. lib. 4. ubi dicit hoc habitum fuisse pro absoluto. Cancer. lib. 3. var. res. cap. 15. nu. 339. Thesaur. iun. ad eius genitorem in decis. 170. in 3. addit. Vinc. de Franch. in decis. 435. sub nu. 3. secutus Ruin. d. consil. 112. Trentacinq. lib. 3. var. res. resolut. 5 sub nu. 34. fol. 348. vers. secundo casu.*

24 Item d. S. fin. procedit in filijs natis, & non nascituris, ut apparet ex d. text.

25 Quoad secundum responderetur quoque nam & si extraneus possit valide pro filijs stipulari: & valida erit donatio, tamen hoc erit quia nulla fraus inter extraneum, & mulierem consideratur; at ubi id ageretur cum eius viro, esset secus, nam inter virum, & uxorem fraus facile præsumitur *l. qui testamentum ff. de probat. l. cum quis decedens S. titia ff. de leg. 3. l. 1. & 3. C. de bon. quæ liber. & ratio differentie ea est*

27 se potest. In extraneo, quia nihil ei quaeritur, in patre vero quia ususfructus ad eum spectat, *l. cum oportet C. de bonisq. liber. vltra quod si filij postmodum præmorerentur, etiam proprietas ei quaereretur Auth. de functo ad Tertull. Item in extraneo, quia quando ipse pro filijs paciscitur, vel stipulatur id profectitium nullo modo dici potest, l. sed si plures S. in arrogato. & S. 1. inst. per quas pers. nob. acquir. & in patre, secus quia id uti à patre profectum recte profectitium intelligitur d. iuribus, & l. cum oportet in princ. C. de bonisq. liber.*

In extraneo quia in dubio non præsumitur pacisci, vel stipulari animo donandi *l. cum de indebito ff. de probat. l. pen. ff. de neg. gest. Sed pater filijs donare præsumitur, Bart. in l. quæ dotis ff. solut. matrim. & Ruin. in consil. 112. num. 8. vers. multum refert. In patre, quia stipulans pro filijs censetur stipulasse uti hæredibus, ut diffuse Surd. in decis. 322. Molfes. conf. 2. & Thesaur. lib. 4. qq. forens. quest. 2. cum utilius sit patri, quod stipulatio intelligatur facta uti hæredibus quam uti filijs, quod absque dubio id procedere videtur (inquit Surd. num. 42.) quando filij non essent nati, sed nascituri extra dictis per Fortun. in l. galus S. quidem recte num. 59. cum seq. ff. de lib. & postb. Ger. Moz. consil. 1. num. 83.*

Nec obstat Crauett. distinctio Crauett. inquam in consil. 193. num. 11. quod aut filij secundi matrimonij non nascuntur, & eo casu nulla erit donatio, aut nascuntur, & ratificent, & eo casu valeret, cum eis acquiratur illa donatio à patre stipulata, ea ratione, quod sicut mater potest immediate plus relinquere filijs secundi matrimonij, ita censetur quoque, quod hoc facere posset mediante persona patris ex d. l. Sulpitius

Siquidem attenda ratione Riccard. de Salic. superius relata, ex quo ab initio ista donatio, nulla, & inualida, & pro non scripta, & non facta habetur, non potest aliquo tempore conualidari, cum enim ex tunc non posset subsistit, quia ab initio ius resistit sic etiam non potest postmodum conualidari, deficiunt enim extrema retractionis, ad tradita per Bart. & DD.

da l. si is qui pro emptore ff. de usucap.

Item & secundo responderetur, quia ex contractu prædicto per indirectum videtur patri ususfructum acquiri, quod per *d. l. hac edictali* in specie cōsideratum fuit, in verbis illis, *omni circumscriptioe interposita*, & notauit *glos. in d. l. hac edictali*, ibi, *si aliquo modo ad patrem non sit reuersum*.

Nec militat *text. in d. l. Sulpitius*, siquidem ille procedit vbi id non ex facto patris filijs acquiratur, vel quando pater nihil ex illa largitate acquireret, at cum hoc in casu filij, persona patris mediante acquirunt, certe non potest in dubium reuocari, quin à patre pro eis stipulante, & non à matre donatio profecta sit *d. l. in arrogato*.

Minus obstat, quod donatio hæc potius ex causa necessaria, quam volūtaria censeatur, & propterea vti talis non debet dispositioni *d. l. hac edictali* subiacere; nam responderetur, quod hoc non ita absolute procedit, sed vbi mulier absque donatione condignum virum habere non potuisset, vt *dicam in questione particulari*, at leuissimum si esset respectu illius viri, tunc enim talis donatio in capitulis matrimonialibus filijs nascituris facta, sub prætextu, quod vir aliter non contraxisset, non sustinetur, tanquam in fraudem, vt in puncto censuerunt *Giurb. ad Consuet. Messan. cap. 8. glos. 1. sub num. 1. & Cutell. de donat. contēplat. matrim. discurs. 3. p. 5. n. 3. f. 506.* vbi quāplurimos alios coaceruat. & sequitur *Matic. de tacit. & ambig. d. tit. 33. n. 10.*

33 Nec DD. omnes, qui pro contraria opinione allegantur hoc dicunt, nam incipiendo à *Bald.* qui fuit auctor huius contrariæ opinionis, & ipse quoque audita determinatione *Riccard. de Salic. in allegato consil. suum* postea mutauit consilium, vt in *consil. 161. lib. 1.* Nec ipse *Bald. in d. l. 1. nu. 5.* fundatur in bona ratione, dicit enim ipse, quod hoc pactum valet ex eo, quia pater vti nudus minister interuenit absque alia ususfructus acquisitione, tanquam illius incapax, qui cum ipsa proprietate consideratur. Hoc etenim verum non est; nam vt dicit *Bart. in*

in l. cum impuberem S. 1. ff. de fals. ad quem locum se remittit in d. l. 1. C. de inoff. dot. quod per adscriptionem patris filio in potestate factam in aduentitijs ususfructus non quæritur filio, nisi pater in adscribendo dixerit, ita quod ipsi patri non quæraturs ususfructus, quò non dicto patri quæritur, cuius opinionis etiam fuit *Riminius. in consil. 241. num. 43.* Reiecta opinione *Bald. vt etiam tradita in consil. 243. nu. 43. vol. 3.*

Paul. de Castr. in cit. consil. 150. lib. 2. in fine contrarium firmat, scilicet donationem prædictam nullam esse ex acquisitione ususfructus marito ob quod ipsius persona, & non filiorum contemplata, censetur respondendo multis contrarijs, & signanter *d. l. Sulpitius*, vbi sufficit ad hoc, vt actus sit nullus, quod aliquid incapaci acquiratur, & sic *tex. ille* procedit vbi cum effectu nihil ad virum aliquo modo pertinere possit.

Eodemque modo respondet *Fachin. lib. 3. contr. cap. 66. in fin.* scilicet vbi ex illo ministerio nihil commodi vir haberet, aliàs esset color quæsitus, qui per *d. l. expresse* prohibitus est, ibi *omni circumscriptioe interposita*.

Salicet. in d. l. hac edictali q. 8. numer. 7. nihil concludit, ait enim in fin. *Hæc dixi vt de materia latius speculandi, non vt aliquam partem pro nunc approbem, vel reprobem.*

Surd. d. consil. 94. num. 69. hoc non dicit, solum enim inquit, quod dos data primo viro non censetur secundo constituta, vbi statutum lucrum dotis viro deferret, ex eo, quia obstat *text. d. l. hac edictali*; secus vbi statutum deferret filijs secundi matrimonij; nam cum mater possit relicta tamen legitima filijs primi matrimonij omnia sua bona filijs secundi donare, ex *S. pen. Auth. de nupt. cessat* fraus, & dispositio, *d. l. hac edictali*.

Idem *Surd. in consil. 55. num. 14.* loquitur vbi pater augeret dotem filix, & illud augmentum ex pacto patris ad eius generum perueniret, quod in hoc cessaret dispositio *d. l. hac edictali*, quia id à patre in augmento ab ipso profecto factum esse

se videtur, & non ab eius filia, & sic vxore; potest enim quicumque in dote ab eo data ponere legem, quam vult, *l. in re mandata C. mandat. licet de veritate huius casus dicam in quest. particulari*) *Surd. inquam in d. nu. 14. licet tangat questionem ut supra positam, scilicet, quod in donatione facta filiis nascituris patre pro eis stipulante, sustineatur, ex eo quod non attenditur persona patris stipulantis, sed filiorum, pro quibus fuit stipulatum; attamen ipse hanc opinionem non firmat, subdit enim, & quicquid sit, cessat in presenti casu omnis amaritudo, ex quo filijs non acquiritur ex facto matris, sed aui; verba autem illa quicquid sit, suspendunt ea quæ supra posita sunt, & sic non firmat illam opinionem.*

Gayll. in d. obseruat. 82. numero 10. fundat eius opinionem in consilio Decij 246. qui Dec. in hoc vti falsum asserens reprobatur, ut testantur ibi Addent. & Vinc. de Franch. in d. decis. 435.

Cancer. in d. cap. 15. num. 344. hoc pro absoluto non firmat, nisi in quantum mulier ipsa absque dicto pacto aliter nubere non posset, & sic supponitur respectu mulieris necessaria causa, cuius dictum verum puto ubi absque dicto pacto mulier condignum virum habere non potuisset, ut dicam in quest. particul. aliter eius opinio esset contra dispositionem d. l. hac edictali, ultra quod eius opinio satis dubia est apud Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. p. 5. num. 197. in fine vers. reperio, ex traditis per Vincent. de Franch. & Thesaur. ut diximus.

Nec est facienda vis in opinione *Regentis de Pont.* quia ipse fundatur in opinione *Bald. in d. l. num. 19. & in consil. Dec. 246.* qui in hoc impugnantur, & reprobantur, tanquam per indirectam fraudem id admittentes, quod est contra *d. l. dispositionem*, prout sic declarat *Boer.* ab ipso *de Pont.* allegatus in *decis. 200.* qui licet admittat opinionem istam tamen subdit hoc esse ubi recta via, & non in fraudem fieret, quæ fraus consideratur, ubi ex illa donatione commodum pater pro filiis stipulatus sentiret, ut alias diximus.

Cassan. in consuet. Burg. d. rubr. 6. §. 1. n. 8. opinionem quoque suam fundat ex *d. cōf. Decij 246.* quod ab omnibus reprobatum.

Phanuc. de luer. dot. glos. 5. num. 47. nihil concludit, solum enim refert cautelam a *d. Dec. in d. consil. traditam*, quam ait à plebisque, quos ipse refert improbari, suam autem non profert sententiam.

35 *Vincent. de Franch. in d. decis. 583.* loquitur in diuerso casu, imo facit pro nostra opinione, scilicet, quod & si in capitulis matrimonialibus facta fuerat donatio filijs ex secundo matrimonio nascituris, tamen quia illa fuerat in morte donantis confirmata, tempore quo iam erant nati filij, noluit S. Conf. illis donata conferre titulo donationis in capitulis factæ, sed titulo legati, ut in specie his verbis notauit idē *Vinc. de Franch. in d. decis. sub num. 2. dicens fuit pro maiori parte conclusum dictos ducentos quindecim mille deberi virtute dicti legati.* Quæ verba nihil aliud concludunt, nisi quod donatio ab initio nulla fuit: Cū in iure vera sit conclusio, quod si donatum inter viuos legetur in testamento, & dubitatur, an sit noua dispositio, & valeat 36 iure legati, an tantum præcedentis donationis confirmatio; tunc ea adhibetur distinctio, quod aut actus à principio fuit validus, & valida erit donatio, & si morte confirmanda, cum importet confirmationem, & non legatum, si vero donatio ab initio fuit nulla, & tunc valet ut legatum, & in vltima voluntate dispositum, ita communiter DD. in *l. si quando 112. ff. de leg. 1. ubi Bart. nu. 30. Castr. num. 5. cum seq. Angel. sub nu. 2. Cuman. num. 3. est text. in l. donationes 25. C. de donat. inter vir. & vxor.* Igitur dum S. Cōf. respexit tempus legati, & sic tempus, quo filij iam erant nati, quibus absque patris ministerio immediate legari potest *d. S. fin. Auth. de nupt.* non est facienda extensio casus *d. decis.* ad donationem in capitulis factam, quæ tamquam facta amore futuri coniugis, nulla habita fuit.

Estque alia responsio, quod magis suspicatur de fraude in donatione facta inter viuos, quam in vltima voluntate: Et hoc

hoc non quia *d. l. hac edictali* locum non habeat in vtroque casu, cum vtrumque tempus respiciat, ibi, *Si vero plus, quam statum est, aliquid nouerca vel vitrico, relictum, vel donatum, aut datum fuerit & cetera*. Sed quia ex donatione in contractu facta patre pro filiis stipulante lex suspicatur de fraude propter interpositam personam, prout inter vtrumque casum rationem differentiae tradit *Aym. Crauet.* in consil. 40. in fin. *Alex. & alij apud Regent. de Pont. in consil. 35. num. 27. vol. 1.* licet aliqui confundant vtrumque casum, vt bene aduertit *Gabriel. commun. conclus. tit. de secund. nupt. conclus. 4. num. 57. in med. vers. licet confundant vtrumque casum, & in vers. seq. quā quoq; rationis diuersitate in specie admittit Argel. de acquir. possess. q. 3. art. 18. ant. num. 1006. & eam sequuta fuit Rot. apud Ludouic. in decis. 173. num. 5. & apud Farinac. in decis. 121. num. 2. par. 2. sic demum Lup. de donation. inter virum & uxorem in rubr. §. 30. num. 9. vers. secus tamen cum num. seq. & ante eos Bald. in l. si is qui col. fin. vers. quero hic ff. de vulg. & pupill. substit.*

Secundus casus est, vbi patri prohibitus sit vsusfructus, & in hoc quoque plures afferunt DD. opiniones, quarum prima est, quod cum patri nihil queratur cessat dispositio *d. l. hac edictali*, quæ non in
38 alio est fundata nisi in commodo coniugum, & sic in eo, quod alter coniux plusquam vnus ex primo matrimonio filius habere potuisset, at vbi hæc suspitio cessaret dum pater nihil haberet, videretur in casu prædicto dispositionem *d. l. hac edictali* non militare, vt indistincte concludit *Laderch. in cit. cons. 147. col. 3. vers. prima est*, & sentit *Fachin. lib. 3. controu. cap. 66. in fin.*

Secunda opinio est, quod hoc tunc necessariū esset quando pater à matre pro filiis secundi matrimonij acquireret, ex interposita illa patris persona, ob quam con-
39 templatō ipsius argueretur ita in specie tenent *Crauet. in consil. 193. num. 11. & latius Ruin. in cons. 112. ex notariis per Bart. in l. Gallus §. quid si tantum ff. de liber. & posthum. quos etiam sequitur Alexand.*

Trentacing. in lib. 3. var. resol. ref. 5. fol. 347. in fin. vers. primus est col. 2.

Tertia, & contraria est opinio, scilicet, quod ad hoc, vt donatio prædicta non valeat, sufficiat patrem pro filiis stipulasse addito, vel non addito pacto, quod viro
40 vsusfructus non queratur, cum pactum hoc nihil ad rem faciat, est enim ratio, nā id quod filius habet, profectitium dicitur, siquidem quando pater solum pro filio stipulatur certum est non animo donandi id fecisse, sed in peculium concedendi ita probat *text. & ibi Bart. in l. fin. ff. de pecul. leg.* animus enim donandi tunc accipi debet vbi pater stipulans pro filio, passus sit rem tradi filio l. 2. & 3. C. si quis alter. vel sib. & l. si filia C. famul. hercis. quæ ita debent intelligi secundum *Bart.* qui ita declarat in l. quæ dotis ff. sol. matrim. vers. quero ulterius. Igitur quod operatur traditio facta filio permittente patre ad præsumendum animum donandi, multo magis debet operari pactum, quod vsusfructus non queratur patri, sed sit filii; cum ergo stipulatur pater pro filio animo donandi, & sic capiat filius ex causa donationis, de necessitate infertur quod quicquid habet filius ex huiusmodi pacto dicitur esse profectitium, & per consequens censetur prius questum patri, & per patrem donatum filiis, vt in puncto *Corn. cōf. 82. num. 3. vers. nam pro certo volum. 3. & apertius Ruin. cons. 112. num. 5. & 8. vol. 1. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. sub num. 10. vers. quod locum habet Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 5. nu. 10. ac Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 219. num. 35.*

Quarta, & vltima est opinio, scilicet prohibitionem minime necessariam esse, ex quo etiam si dictum non fuerit, ex natura rei censetur patri vsusfructus prohibitus ad hoc vt valeat actus, & omnis cesset fraudis suspitio, & circumscriptio, ita
41 *Bald. in l. 1. sub num. 7. vers. item non obstat C. de inoff. dot. Castr. consil. 150. in fin. lib. 2. in 3. casu Bald. sequutus Dilect. de art. testad. tit. 6. caut. 65. sub num. 2. vbi solum dicit, efficacius fieri prohibitionē vsusfructus, nō quod necessarium Mastrell. hoc idem sen-*

sentit in *d. decis. 175. nu. 21. ibi, eo magis, & sic argumentatiuè.*

43 Et rationes huius ultimæ opinionis eæ sunt. Prima, quia actus præsumitur gestus, ut melius de iure valere possit *l. si duo ubi Bald. ff. de acquiren. hered. latè Menoch. lib. 6. præsum. 5. & 6. per tot.* Secunda, quia secundum *Bal. in l. 1. n. 7. C. de ionff. dot.* cū pater nō sit capax, vsusfructus accrescit proprietati in beneficium filij.

43 Ego vero in hoc casu, ut meam proferam sententiam, dicerem non esse recedendum à tertia opinione, tum ex ratione *Riccard. de Salic.* superius relata, scilicet, ex quo pactum hoc inter personas prohibitas nullum, & inualidum, ex dispositione *d. l. hac edictali* declaratur, & pro non scripto habetur, non potest donatio prædicta ex nullo, & inualido pacto suū sortire effectum, nec eam pater pro filiis recipere, nam ubi nullum est, nullum, producit effectum vulgaris iuribus.

44 Tum etiam, quia ex ista sola vsusfructus prohibitione non cessat fraus, & color quæsitus ab ipsa *l. hac edictali*, cum patri prohibita non censeatur commoditas, ob quam ipsius persona, & non filij (eo magis non nati) contemplata præsumitur, ut latius dicam in seq. quæst.

45 Tertius casus est, quando non ex pacto, nec ex stipulatione patris, sed immediatè filijs nascituris donatur, & in hoc casu plures alij casus distinguendi sunt.

Primus est an donatio conferatur in filios nascituros, nulla tamen contemplata certa persona, cum qua matrimonium contrahendum sit. Secundo, an donatur filiis nascituris ex matrimonio cum certa persona contrahendo contemplatione illius matrimonij. Tertius est; an si post matrimonium contractum largiatur in filios ex eodem matrimonio nascituros.

Quoad primum videtur indubitabilis hæc quæstio, ut scilicet in eo non militet dispositio *d. l. hac edictali*, ex eo, quod cū cesset persona secundi coniugis, cum incerta sit, cessat quoque contemplatio, ex qua omnis fraudis suspitio per interpositam personam oritur, ut in specie nouissimè reassumpsit *D. Regens Rouitus in*

decis. 12. num. 16. subdens, sic in S.C. hunc casum pro indubitato fuisse reputatum.

In secundo vero casu, secus dicendum videtur, quia nulla causa respectu filiorum adesse potest non solum meritorum, immo filiationis, cum in non natis nulla esse possit, *l. qui filiabus ff. de legat. 1.* ob quod omnis affectio retorquetur ad secundum coniugem, unde totum eius contemplatione gestum esse videtur, ut latè *Fortun. in l. Gallus S. quidam recte de liber. & posthum. num. 43. cum sequ.* *Surdus decis. 322. num. 48. & sequen. & clarius in decis. 324. sub num. 8. vers. tertio respondeatur*, sic etiam fundat *Bardell. conf. 4. nu. 54. & seq. ac Malin. de rit. nup. lib. 3. par. 1. sect. 1. quæst. 10. num. 38.* sic etiam in specie ante eos *Aretin. in l. apud Iulianum, S. si quis alicui in fin. ff. de legat. 1.* dicens, quod videtur à patre profectum id, pro quo pater nihil refudit, quando ex forma donationis, vel alio legitimo modo appareret quod patris contemplatione facta sit donatio.

46 Hinc dixerunt *DD.* quod donatio facta filio contemplatione certi matrimonij reuocari non potest, imo nec à filio retrocedi, vel retrodonari possit, ex eo, quia talis donatio non modo vtilitatem ipsius filij, quam ipsorum coniugum respiciat ex traditis per *Gui. Pap. decis. 145. num. 2. Nat. conf. 115. num. 2. Roland. à Vall. conf. 44. num. 20. & seq. & conf. 70. num. 3. & 4. volum. 4. Vincen. de Franch. decis. 205. Monter. decis. 10. num. 11. cum seq.* ubi ponit differentiam inter donatū contemplatione certi matrimonij, & incerti matrimonij, cum in primo casu dicat non posse per filium retrodonationem fieri, nisi

47 secundo vero sic, ex eo quia istæ donationes pars, & portio censentur esse ipsius contractus matrimonij, in quo fiunt, & cum toto ipso contractu confunduntur, cum huiusmodi donationes, ut inquit *Rol. in d. conf. 70. nu. 3.* videantur esse causa finalis matrimonij, & sic valent tanquam pactum conditionatum, cum absq; eis aliter non fuisset contractum, ut latè *Oldr. in conf. 5. & Alex. conf. 4. vol. 1. Guttier. lib. 2. pp. qq. quæst. 65. Fontanell. de pact. nupt.*

nupt. claus. 3. glos. 1. num. 13. cum pluribus seq. & Gratian. tom. 2. discept. forens. c. 297. num. 1. cum sequen. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 4. num. 12. cum seq. Thefaur. lib. 4. qq. forens. quest. 2.

48 Quoad vero tertium idem dicendum est, scilicet patris personam contemplatam esse, cum ex cohabitatione coniugum maior insurgat amor, & sic præsumptio, quod alter alteri blandimentis fuerit indutus ad supponendum personam filiorum nasciturorum in fraudem legis, ut tradit etiam *D. Regens Rouit. in d. decis. 12. sub nu. 18.*

Quartus casus est, ubi esset facta largitas filio in utero existenti, tunc enim non censeretur persona patris contemplata, sed ipsius filij, cum in posthumo cadat ratio filiationis, & sic causa affectionis, ut pulchrè explicat *Barto. in d. l. qui filiabus, num. 3.*

49 Nec obstat, quod nec meritum, nec demeritum cadat in posthumum, *argum. d. l. si quis in suo, C. de inoff. testam.* nam hoc erit in posthumum alieno, & non in posthumum suo, ut explicat *Bero. quest. famil. 127. num. 3.* ubi inquit ita eum intelligere *Bart. in d. l. qui filiabus*, ea ratione, ut supra tradita; quia si in posthumum cadit filiatio; ergo affectio, cum sola filiatio sit causa affectionis; *l. scripto in fin. C. und. liber. l. isti quidem in fin. quod met. caus. unde eo ipso, quod est filius (subdit ibi Bart. in d. num. 3.) dicitur mereri, nisi de demeritis probetur.*

50 Quintus casus est, ubi donatur filiis natis, & nascituris ex illo matrimonio, eo enim casu in fraudem l. hac edictali iudicaretur, ut ex *Mastrill. in decis. 175.* & ratio ea esse potest, nam & si regulariter datum filio censeatur potius sui ipsius contemplatione, & non patris datum, tamen id fallit, ubi est datum sub commemoratione patris, vel patriæ potestatis; quia tunc patris contemplatione, & non filij datum videtur, *l. filiofamilias, ubi DD. ff. de condit. & demonstr. Bart. in d. l. filiofamilias, la seconda, sic etiam Surd. in decis. 322. num. 47. & seq. subdens hanc opinionem multo magis procedere, quā-*

do datur filiis nondum natis, & ita incognitis, quia ad eos non potest applicari dilectio.

ARGUMENTVM.

Numquid ex prohibitione à matre facta in donatis filiis secūdi matrimonij, ne patri quæraturs usufructus, intelligatur quoque prohibita commoditas; & sic dici possit talem donationem in fraudem l. hac edictali non esse factam.

SVMMARIVM.

- 1 Patria potestatis effectus qui sint?
- 2 Prohibito patri usufructu, an dicatur prohibita commoditas, & administratio, & num. 3.
Sed contrarium nu. 4. 6. 13. & 24. Affertur cautela num. 7. Sed distingue an à lege, vel ab homine prohibitus sit usufructus, num. 9.
Sed intellige nu. 17. Amplia etiam ubi tali esset filio relictus usufructus. nu. 27.
- 5 Administratio bonorum Aduentitiorum filij spectat ad patrem, ratione patriæ potestatis.
- 6 Pater ratione commoditatis, quam habet in bonis filij, erit legitimus administrator.
- 8 Alienatio prohibita est filio, ubi commoditas spectaret ad patrem.
- 10 Pater non dicitur legitimus administrator, ubi prohibitio usufructus esset facta ob maiorem utilitatem filij.
- 11 L. fin. S. fin autem in secunda etate declaratur.
- 12 Pater quando censeatur usumfructum remississe irreuocabiler.
- 14 Patri duplex ius quaritur in bonis filij, scilicet, usufructus, & commoditatis.
- 15 Pater grauatus per fideicommissum filio hereditatem restituere, non modo proprietatem, quam usumfructum restituere tenetur, retenta tamen sibi commoditate.

- 16 *Differentia inter commoditatem, & ipsum
usumfructum constituitur.*
- 18 *Pater licet in bonis feudalibus emphyteuti-
cis, & Ecclesiasticis filij nullum habeat
usumfructum, tamen eorum retinet com-
moditatem.*
- 19 *Commoditas, quæ patri in bonis filij quari-
tur, vendi, hypothecari, & in alium trans-
ferri potest.*
- 20 *Usumfructus emolumentum consistit in usu
pecuniarum, qui medio tempore durat.*
- 11 *Pater habet commoditatem in bonis filij cū
onere utendi, & fruendi arbitrio boni vi-
ri, prauia tamen cautione.*
- 22 *Sed intellige quoad ipsum usumfructum, non
autem quoad usum illius ususfructus.*
- 23 *Quoad estimationem fructuum, quodnam
tempus inspicere debeat consumptionis, an
vero perceptionis.*
- 24 *Tex. in Authen. matr. vel. au. in princ. decla-
ratur.*
- 25 *Glos. in Auth. excipitur, C. de bonis que lib.
explicatur.*
- 26 *Doctores dictum intelligi debet secundum
legem, quam allegat.*
- 17 *Patri debetur commoditas, vbi solus usus-
fructus relinquatur filio, & nu. 39. & 40.
Sed contrarium nu. 28.
Intellige nu. 35.*
- 29 *Seruitus seruitutis dari non potest.*
- 30 *Usumfructus filio relictus, illo decedente etiā
durat, donec vixerit pater.*
- 31 *Duo insolidum possidere non possunt.*
- 32 *Filij viuentis patre grauato, alienationes ab
eo factas reuocare possunt.*
- 33 *Grauatus restituere aliquam rem intelligen-
tur vna cum fructibus.*
- 34 *Verbum, restituere, denotat restitutionem
rei cum fructibus.*
- 36 *Glos. in Auth. excipitur, in nono casu expli-
catur.*
- 37 *Commoditas patris, an morte filij extingua-
tur.*
- 28 *Qualitas esse non potest vbi cessat substan-
tia.*
- 40 *Dispositio l. cum oportet, & l. fin. C. de bo-
nis que liber. non procedit vbi solus filio re-
linquitur ususfructus.*

Q V A E S T I O I I I.

I Am supra dictum fuit, donationem à matre factam in beneficium filiorum secundi matrimonij, non subiaccere dispositioni l. hac edictali, quotiescunque patri nihil ex ea quæri possit; quod à DD. fuit consideratum procedere, vbi prohibitus esset ususfructus. Modo quærimus an hoc sufficiat, ita vt ex illius prohibitione, prohibita quoque videatur commoditas patri debita, an verò de ea specialis requiratur prohibitio; sinè qua dici posset donatio in fraudem d. l. hac edictali.

1 Verissima est iuris conclusio, inter alios patriæ potestatis effectus, quod pater in bonis aduentitijs filiorum non solum legitimus erit administrator, sed etiam qd ususfructus ei plenè applicetur, vt probatur in l. cum oportet. C. de bonis que liber. & explicat Glos. in §. 1. instit. de patr. potest. exceptis tamen nonnullis casibus enunciatis per glos. in Auth. idem est, C. de bon. que lib. inter quos enumeratur iste, de quo quærimus, scilicet vbi esset prohibitus ususfructus, de quo specialis est casus in Auth. excipitur, C. eod.

2 Ex cuius prohibitione DD. satis inter se contendunt, num in tali casu prohibita quoque sit commoditas.

Cum nonnulli censuerint, non solum prohibitam esse administrationem ex eo, quod debetur ratione ipsius ususfructus, vt habetur in d. l. cum oportet, & expressè notauit Glos. in d. Auth. excipitur, & in l. 1. C. de bon. matern. Authen. vt licet matr. vel. au. in princ. & post eos Bart. in l. lis nulla, num. 1. ff. de iudic. & in l. fin. §. pupillus. ff. de verbor. obligat. Ioseph. Ludouic. decis. 13. nu. 8. Vincen. de Franch. decis. 10. num. 6. Fabr. in suo Codic. tit. de bonis que lib. tit. 33. lib. 6. definit. 5. Mastril. decis. 82. num. 1. & 2. vbi ex Capic. in decis. 73. num. 10. inquit, quòd in his, in quibus patri non quæritur ususfructus; patris autoritas curatoris defectum non supplet.

3 Sed etiā commoditatem, ex tex. in d. Auth. vt lic. matr. vel. au. in princ. per quem ita determinarunt Rimin. iun. in §. 1. num. 196. & seq. Instit. per quas pers. nob. acq. Salic.

- Salic. in Auth. excipitur, C. de bonis quæ liber. Rip. in l. cum filio famil. num. 71. licet ipse dubitet in vers. nisi forte, Molin. de primog. cap. 19. num. 33. vbi fallam reputat contrariam opinionem, & sequitur Gabr. conf. 18. Peregr. de fideicom. art. 45. num. 9. vers. limitatur, Gratian. tom. 2. discep. forens. cap. 365. num. 55. & decis. Marchia 76. nu. 21. Regens de Ponte consil. 19. num. 29. & conf. 31. num. 5. vol. 1. Faber in suo Codic. definit. 6. lib. 6. tit. 33. de bon. quæ lib. Surdus conf. 116. num. 73. Mastril. decis. 82. num. 5. & seq.*
- 4 Alij verò in contrariam deueniunt opinionem, scilicet patrem ex prohibitione vsusfructus, non solum non priuari legitima administratione, ex l. fin. S. fin. autem, C. de bon. quæ lib. per quem ita in specie voluerunt Vinc. de Franch. in decis. 10. num. 8. Peregr. decis. Patau. 102. in princ. ac Fōtanell. de pact. nup. claus. 4. gl. 7. p. 3. n. 28. & seq. licet hoc procedat si pater veller; vt optimè declarat idem Vinc. de Franch. in d. decis. 10. nu. 8. & 10. & sequitur Milan. decis. Sicul. 3. num. 97. lib. 2. ac Fabr. in suo Codic. d. tit. 33. definit. 11. cùm illam pater habeat ratione patriæ potestatis, cuius effectum hunc esse inquit Glos. in S. 1. Instit. de patr. potest. & Asc. Clem. de patr. potest. effect. 12.
- 5 Immo nec commoditate, respectu cuius pater legitimus erit administrator, per tex. in l. plenum, S. si vsusfructus, & l. filio familias. ff. de usu, & habitas. & videtur esse de mente Glos. in Auth. idem est, in fin. vers. si forte, C. de bon. quæ liber. prout in puncto firmarunt Angel. Aretin. in S. 1. Instit. per quas pers. nub. acquir. Bart. in l. fin. C. de vsufr. Bald. in l. 1. num. 7. C. de bon. matern. vbi notandum hoc esse inquit Angel. in l. 1. S. item acquirimus. ff. de acquir. posses. Ias. in l. cum filio fam. num. 157. & seq. ff. de leg. 1. & ante eum ibi Imol. & Alexan. sic etiam Paris. conf. 157. num. 5. vol. 4. Paul. de Castr. conf. 455. num. 7. par. 2. Bursat. consil. 133. num. 31. & seq. lib. 2. communem esse dicit Ruin. conf. 24. nu. 8. vol. 5. Regens de Ponte conf. 19. nu. 28. vol. 1. Loffred. conf. 10. Fab. de Anna conf. 51. num. 8. & seq. Surdus conf. 116. num. 13. & num. 74. vers. Secundo
- respondetur, Durant. de art. testand. lib. 6. caut. 13. nu. 3. Cauale. de vsufr. mulier. num. 182. cum seq. Molfes. ad consuet. Neap. in add. ad par. 4. quæst. 2. num. 12. Alex. Tremacing. lib. 1. var. resol. tit. de pecul. resolut. 5. num. 14. vers. Ego à prima opinione non discederem, Mart. de success. legal. par. 4. q. 1. art. 3. num. 75. Boer. decis. 199. sub num. 8. idem Surd. decis. 142. num. 5. Milan. d. decis. 3. num. 72. cum seq. Gratian. decis. 76. num. 12. Peregrin. decis. Patauin. 102. & ita pro opinione Angel. Aretin. Regium Collaterale Consilium tenuisse, testatur Vinc. de Franch. in decis. 161. nu. 8. & decis. 10. nu. 8.*
- 7 *vers. præterea, vbi dat cautelam, scilicet expressè prohibendam esse commoditatem, vbi quis illam patri acquiri noleret, ob quam commoditatem, inquit Paris. d. conf. 157. nu. 5. vol. 4. filio prohibita est alienatio.*
- 9 Multi denique ad distinctiones recurserunt, quærentes, an à lege, vel ab homine prohibitus sit vsusfructus. Item an ex facto patris, veluti si in pœnam ab eo auferatur. Cum in primo casu non censetur prohibita commoditas, in secundo verò, & tertio sic, prout tradunt DD. Pro prima opinione alleg. & signanter Peregr. de fideicommiss. d. art. 45. num. 9. circa fin. cum mitius agatur cum lege, quam cum homine, l. celsus, ff. de arbitr. in quam quoq; sententiã deuenit in specie Gabriel conf. 118. num. 13. vol. 1. & Mastrill. in cit. decis. 82. num. 6. subdens, id esse etiam, vbi prohibitio vsusfructus esset facta ob maiorem filij vtilitatem, & commoditatem, per glos. in d. Auth. excipitur. Et ita intelligunt procedere d. S. fin. autem in secunda etate, scilicet vbi pater ex sua spontanea voluntate filio vsusfructum remittit, vel quando à lege esset prohibitus; secus vbi ab homine, cum eo casu tamquam suspecto interdicitur administratio, & commoditas, per d. Authen. vt lic. matr. vel au.
- 12 Quamuis opinio illa quoad remissionem vsusfructus factam à patre procedat, vbi pater expressè remiserit vsusfructum, secus si tacitè, veluti, quando passus esset filium vti frui dicto vsufructu, cum eo casu remissus censeretur vsusfructus reuocabi-

cabiliter tamen, scilicet quousque placuerit patri, ut in specie per *d.l. cum oportet §. fin autem* concludit post *glos. Castrēf. ibi & Boer. in decis. 196.* quicquid aliter de eius dicto sentiat *Cauale. de usufruct. mulier. num. 185. & Surd. de Alim. tit. 9. quest. 20. num. 22.*

13 Verum quicquid sit de hac controuersia, ego discedere non putarem à secunda opinione, quod commoditas, prohibito usufructu tantum, penes patrem remanere debeat, respectu cuius legitimus erit administrator, per iura in dicta secunda opinione allegata, & propterea donatio a coniuge filijs secundi matrimonij facta cum prohibitione solius usufructus & non commoditatis in fraudem *l. hac edictali*, iudicatur ex *tex. in l. Sulpitius ff. de*

14 *donat.* patri enim in bonis filij duplex ius queritur, usufructus, & commoditas, quod colligitur ex *d. Auth. ut lic. matr. vel au. in verbis illis, Neque vsumfructu n., neque quodlibet penitus habeat participium,* & ex traditis per *Bart. in l. cum filiosamil. sub num. 9. ff. de leg. 1.* prout in specie notat *Peregrin. in d. decis. Patavin. 102. num. 8. vers. Dico etiam;* ex quibus vno sublato non infertur ad amissionem alterius, argum. quod dixit *Bald. & Imol. per illum tex. in l. si non lex ff. de hered. instit.*

15 Hinc dixit *Surd. in decis. 242.* quod pater grauatus per fideicommissum filio hereditatem restituere, teneatur non tantum proprietatem, verum vsumfructum restituere, retenta sibi commoditate, & sic vsu illorum fructuum, per dictam doctrinam *Bart. in d. l. cum filio, ut etiam tradit in conf. 116. sub num. 74. vers. secundo respondetur.*

16 Siquidem commoditas satis differt ab ipso usufructu, illa enim consistit in vsu fructuum illius usufructus, qui non habet amplius prohibitionem, sed efficiuntur bona aduentitia non subiecta alicui oneri, & sic filius habebit bona prædicta, & postea fructus illorum bonorum uti proprietatem aduentitiam, ut latè declarat *Cast. in d. conf. 455 sub num. 7. par. 2. Cauale. de usufr. mulier. relict. num. 184. Bald. in l. cum oportet col. fin. in princ. C. de bon. que*

liber. ac in conf. 33 vol. 1. Rol. conf. 71. num. 64. vers. nam fructus vol. 2. Menoch. consil. 1022. sub num. 16. volum. 2. (quamuis hoc intelligatur donec filius sit sui iuris, ut tradunt idem *Cauale. ac Milanens. & alij in dicta secunda opinione allegati*) sicut dicimus in bonis feudalibus emphyteuticis, ac ecclesiasticis, ex quibus licet patri aliquis usufructus non acquiratur, tamē

18 commoditas ab eo auferri non potest, ut tradunt *Bald. in cap. 2. de fratr. de nou. benef. inuest. & in l. cum oportet col. fin. C. de bonis que liber. ac in l. 1. num. 6. C. qui bon. ced. poss. & in cap. que in ecclesiarum de consuet. Ias. in l. cum filiosamil. num. 157. ff. de leg. 1. idem Bald. in d. conf. 33. vol. 1. Rol. conf. 71. num. 64. vers. nam usufructus vol. 2. Fab. de Anna conf. 51. num. 8. Statil. Pacific. de saluian. interd. inspect. 3. cap. 2. num. 804. Alex. Trentacinq. lib. 1. var. resol. tit. de pecul. resol. 4. sub num. 14. vers. Ego à prima opinione non discederem, *Cauale. de usufruct.**

19 *d. num. 184.* Quæ commoditas vendi, & alienari potest *l. necessario §. fin. ff. de pericul. & comm. rei vendit. §. 1. Instit. de vsu, & habitat. l. fin. C. de usufruct.* cum alijs cumalalis per *Fab. de Anna in d. conf. 51. num. 10. & per Couarr. lib. 1. var. resol. cap. 8. sub num. 7.* Immo ipsa obligari, & hypothecari, ac etiam in alium transferri, inquit *Bart. in l. si is qui usufructus sub nu. 1. ff. de pignor. Salic. in l. 1. C. si pign. pignor. dat. sit. Negus. de pignor. par. 2. membr. 2. nu. 28. & 48. & in 3. membr. 2. par. num. 41.* cum alijs per *Statil. Pacific. inspect. 3. cap. 2. num. 805.* dicens, quod virtute dictæ obligationis, & hypothecæ *Saluianum à creditore aduersos dictam commoditatē experiri poterit.*

20 Hinc dixit *Surd. in conf. 575. nu. 2. vol. 4.* quod vxor usufructuaria bonorum mariti, qui conduxerat gabellam, seu vectigal potest exigere datium, sed in fine usufructus, restituere debet quicquid exegerit, cum usufructus emolumentum consistat in vsu pecuniarum, qui durauit hoc medio tempore, licet dictam commoditatem pater sub onere habere debeat

21 utendi, & fruendi arbitrio boni viri, ac illorum pretium, & æstimationem filio, cum

eum sui iuris erit restituendi, præuia tamen cautione, ut inquit *Paul. de Castr. in d. consil. 455. num. 7. Aretin. in d. S. 1. sub nu. 5. instit. per quas pers. nob. acquir. ac Cauale. post infinitos in citato loco num. 179. in fine, & 182. Alexan. Trentacinq. d. resol. 5. in fin. Franc. Marc. decis. 837. par. 1. num. 2. in fi. ac Capic. decis. 73. num. 10.*

22 Quod tamen intellige quoad ipsum vsumfructum, non autem quoad ipsam commoditatem, scilicet quoad fructus fructuum, cum illi spectent ad patrem absque aliquo onere ratione patriæ potestatis, ut dicunt *Paul. de Castr. in d. consil. & alij citati DD. ut supra; sic etiam Bar. in d. l. cum filiofamil. num. 9. ff. de leg. 1.*

23 Licet in hoc casu difficultas sit in decernendo, quod tempus quoad æstimationem inspici debeat, tempus ne consumptionis, an vero perceptionis, de qua questione pertractat *Menoch. de recuper. possess. remed. 15. num. 600. & ante eum Bald. in l. 2. in fin. C. de fruct. & lit. expens. ac Ioan. Anan. consil. 3. Rot. Roman. decis. 837. par. 4. in nouiss.*

24 Nec obstant in contrarium adducta; si quidem eorum fundamenta deducta sunt, ex *Auth. ut lic. matr. vel au. in princip.* in quo *tex.* eum allegantes animaduertere vellem, quod ibi non simpliciter dicitur, quod pater non administret, quando filio aliquid est relictum sub cōditione, quod pater non habeat in eo vsumfructum; sed additur quodlibet participium; ibi *Neque vsumfructum, neque quodlibet penitus habeat participium.* Quo casu omnes communiter *DD.* conueniunt, prohibitam esse administrationem, & commoditatem, licet tacitè; ob illam generalitatem verborum; & ita possunt conciliari contrariæ opiniones, & ita quoque est intelligi-

25 genda *glos. in Auth. excipitur. C. de bon. qua liber.* dum ibi dicit *prohibito usufructu, patrem non esse legitimum administratorem;* quod dictum fundauit ex corpore ipsius *Auth.* quæ desumpta est ex *d. Auth. ut lic. matr. vel au.* Et propterea debet intelligi iuxta dispositionem ipsius *Authen. ut lic.*

26 *matr. vel auia.* Doctoris enim dictum intelligi debet secundum legem, quam al-

legat *Bart. in l. non solum S. liberationis ff. de liberat. legat.* At secus vbi simpliciter prohibitus sit vsumfructus; cum eo casu commoditas uti res diuersa, & separata ab vsumfructu non comprehendatur, ut supra dictum est; in quam opinionem inclinare videtur *Ripa*, licet cogitandum reliquerit in *d. l. cum filio nu. 71. vers. forte si dixeris ff. de leg. 1.*

27 Et supradicta conclusio ampliatur, etiam vbi solus vsumfructus filio relictus sit, ut ex *l. fin. C. de usufruct. d. l. plenum S. quamquam, & l. filio ff. de usu. & habitat.* prout in specie post longam discussionem iudicatum refert *Peregr. decis. Patav. 102.*

28 Et quamuis contra hanc ampliationem multa insurgere possint argumenta, quorum primum desumitur ex *glos. in Authen. idem est in 9. cas. C. de bon. qua liber. & in Auth. ut lic. matr. vel au. in princ. vers. parentibus*, vbi in specie dicitur, quod vbi filio relictus sit vsumfructus, patri alius non quærat vsumfructus; quia seruitus seruitutis dari non potest, *l. 1. ff. de usufr. leg.*

30 Secundum deducitur ex eadem *l. fin. C. de usufr.* vbi patet, quod pater in hoc casu vsumfructuarius nominatur, atque vsumfructus ille acquisitus non solum viuenti filio, sed etiam post mortem duraturus, ut etiam ex illo *tex.* notat *Bald. in sing. 65.* ergo necessario sequitur interim dum pater viuit, filium non esse vsumfructuarium, alias si diceretur vterque possidere, prout videtur supponere *tex. in d. l. fin.* scilicet quod vsumfructus resideat penes patrem, & filium simul: esset contra *31 tex. in l. si duo in princ. ff. uti possit. l. vbi duo insolidum possidere nequeunt.*

31 Tertium argumentum est, quod *d. l. plenum S. quamquam cum l. filio, & d. l. fin.* videntur esse correctæ per *l. cum oportet, & l. fin. C. de bon. qua liber.* prout videtur innuere *glos. in fin. d. l. fin. C. de usufruct.* ex capacitate data filio quoad proprietatem, & vsumfructum, & sic videbatur cessare causa necessaria commoditatis. Vnde ex hoc dixit *Surd. in decis. 242.* quod filij viuentis eorum patre grauito potuerunt alienationes ab eo factas reuocare una-

C 2 cum

- cū fructibus, ex eo, q̄, licet filius per prius non reuocabat alienata, nisi erat emancipatus, ex *tex. in l. filius familias* §. cum pater ff. de legat. primo, tamen hoc erat secundum iura antiqua, ex quibus dispositum erat, quod quicquid acquirebatur per filium, siue profectitium, siue aduentitium erat, patri quærebatur *l. placet, vbi glos. & DD. ff. de acquir. hered.* at secundum iura noua patri tantum quæritur vsusfructus ex bonis aduentitijs, vbi non esset prohibitus *l. cum oportet C. de bonis quæ liber.* quod est vbi pater grauatus erit restituere filio; cum eo casu non tantum rem, quam vsusfructum restituere teneretur; ex huiusmodi enim grauamine, vsusfructus prohibitus esse videtur *l. videamus* §. Fauiana ff. de vsur. vbi quando quis grauatur restituere aliquam rem alicui, teneretur non modò proprietatem, sed etiā vsusfructum restituere, ratione verbi restitueret, vt etiam tradit *Cuman. in d. l. cum filio* ff. de leg. 1. & latè sequutus fuit idem *Surd. in cons. 116.*
- 35 Siquidem, quoad primum responderetur, cum *glos. in d. §. quamquam*; scilicet filium in hoc casu dici vsusfructuarium formalem, patrem verò actualem, hoc est, pater quoad effectum, filius verò quoad titulum; qua etiam ratione responderetur secundo argumento, vbi licet pater dicatur vsusfructuarius; tamen non tollitur, quin etiam filius vsusfructuarius dicatur; nam hoc casu cum relinquatur vsusfructus filio, tunc in eo concurrat pater, & filius, scilicet filius quoad titulum, pater quoad effectum capiendi vsum illius vsusfructus eo viuente, vt etiam in specie tradit *Alex. post Cin. Barto. & glos. d. l. plenum* §. quamquam in l. possessio post med. ff. de acquir. posses. subdens, hanc esse veritatem, & sequitur *Bald. in l. fin. num. 3. C. de vsusfruct.* Hinc dicit *Bald. Nouell. in d. l. cum filio num. 41. ff. de legat. 1.* filium nudo nomine esse vsusfructuarium, quem in specie sequitur *Fab. de Anna in d. cons. 51. nu. 12.*
- 36 Et *glos. in d. Auth. excipitur*; licet ibi in nouo casu dicat, quod patri alius vsusfructus ex vsufructu filio relicto non quærat; tamen post decimum casum subdit;

Vel forte pater hoc casu habet commoditatem fructuum; & sic videtur dicere; quod hoc casu commoditas quæretur patri. Nec obstat, quod hoc post decimum casum dicat; siquidem Cyn. Angel. & Salicet. ibi referunt dictam glos. ad nonum, & non ad vltimum proximum casum, quod etiā sequitur Gabriel. in cons. 192. num. 24. & in hanc opinionem deuenit Boer. in decisio. 199. sub num. 8. vers. quamuis in casibus; sic etiam Alex. in d. l. possessio ff. de acquir. possessio. & explicat glos. in l. 3. §. si filio, secundum communem traditionem DD. ff. commod. idem sensit Petr. de Rauend. in sing. 792. ac Bart. in l. fin. C. de vsufr.

- 37 Et circa illud, quod dictum est de d. l. fin. C. de vsufr. scilicet morte filij commoditatem respectu patris superuiuentis nō extingui, nota quod ibi *Castr. ac Bald. in d. l. cum oportet col. fin. in princ. C. de bon. quæ lib.* quos sequitur *Pinell. de bon. mater. l. 1. par. 1. num. 41.* dicunt, hoc limitari quotiescumque vsusfructus consisteret in persona filij; licet enim pater haberet commoditatē, tamen per mortem filij illa cessaret; cum qualitas nō possit esse vbi cessat substantia, arg. *l. si quis domum* §. & huic, & *l. lex vetigalis* ff. de pignor. quod singulare reputat *Surd. de aliment. tit. 9. quest. 20. in fin.* Sed hoc esset contra dictam legem, quæ satis apertè contrarium disponit, nisi velis distinguere cum *glos. ibi in d. l. fin.* referente nonnullas distinctiones, de quarum veritate videndus est *Bar. ibi, ac Peregr. in d. decis. Patauin. 102.*
- 36 Nec obstat tertium, & vltimum argumentum, cum ei satis responsum sit à *Peregr. in d. decis. Patauin. 102. num. 8. & seq.* ex traditis per *Alberic. & Salicet. in d. l. fin.* ex quo *l. cum oportet cum l. fin. C. de bonis quæ liber.* loquuntur, vbi filio relinquatur proprietates; & vsusfructus, non autem vbi solus vsusfructus; & tuendo hanc opinionem, subdit sic fuisse iudicatum, scilicet, patrem non priuari commoditate.

ARGUMENTVM.

Si ex donatione facta filiis secundi matrimonij, ususfructus queratur patri; an ille solus veniat ex dispositione dictæ l. hac edictali retrahendus; an vero vna cum rata proprietatis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vsusfructus ubi ex donatione filio facta queritur patri, an ille solus veniat retrahendus ex dispositione l. hac edictali, an vero vna cum rata proprietatis, & num. 6. 7. & 23.*
- 2 *Pœna non debet excedere modum delicti.*
- 3 *Institutio facta nepoti ex filio spurio, non corrumpit respectu ususfructus patri relictulo alimentorum, licet ipse retrahatur ususfructus.*
Amplia quamuis filij spurij contemplatione nepos esset institutus. nu. 4.
Sed contrarium nu. 5.
- 6 *Datum patri, ut post mortem filij restituat, donatio non euanesceat, si aliquod medio tempore emolumentum patri non queritur.*
- 8 *Spurius nec directè, nec per obliquum capere potest.*
- 9 *Institutio facta nepoti ex filio spurio, quare non euanesceat.*
- 10 *Vitricus vel nouerca, nec directè, nec per obliquum capere possunt. Contrarium num. 11.*
- 12 *Incapax non potest acquirere, sed aperit viam venientibus ab intestato. Secus in indigno.*
- 14 *Vsusfructus solus ex bonis aduentitijs hodie patri queritur.*
- 15 *Fraus per l. hac edictali considerata, ex acquisitione iudicatur.*
- 19 *Fideicommissum factum à testatore respiciens fratris commodum, facit illum fideicommissarium, licet non sit nominatus in testamento.*
- 17 *Contemplatio inducitur ex acquisitione.*
- 18 *Vsusfructus, qui ex donatione à matre filio*

facta patri queritur, ab ipsa matre provenisse censetur, & non ex legis dispositione.

- 19 *Concedere dicitur ille, qui non ademit, cum poterat adimere.*
- 20 *Prohibitus in certam personam alienare, tenetur non tantum in eam non alienare, quam etiam operam dare, nè aliquo modo, vel via ad ipsam perveniet alienatio.*
Amplia siue mediata, siue immediata ex actu perveniatur alienatio, nu. 21.
Amplia etiam si ex iuris necessitate deinde sequatur alienatio, nu. 23.
- 22 *Omne causatum referri debet ad principium, quod est ipsius causa.*
- 24 *Lex non fauet ijs, qui in necessitatibus se constituunt.*
- 25 *Lucrum dotis à statuto viro delatum, non tam à lege, quam ab ipso coniuge provenisse censetur.*

Q V A E S T I O I V.

- 1 **E**X supradictis quero, numquid, ubi solus ususfructus, vel commoditas ex donatione filiis secundi matrimonij facta, patri queratur; ille solus veniat ex dispositione d. l. hac edictali retrahendus; an vero vna cum rata proprietatis.

Pro cuius resolutione videtur dicendum, illud solum applicari filiis primi matrimonij ex dispositione l. hac edictali, quod fuit relictum, datum, vel donatum vitrico, vel nouercæ tantum; & sic, quod defertur ultra relictum filiis primi matrimonij; at cum proprietas non sit data, nec donata vitrico, sed filiis secundi matrimonij, quamuis ex illa solus ususfructus patri queratur, non debet in odium filiorum secundi matrimonij, filiis ex primo applicari. Pœna enim non debet excedere modum delicti l. rescriptum ff. de his quib. ut indign. l. Paul. ff. ad l. Falcid.

- 3 Quæ conclusio videtur posse fundari in auctoritate Bart. in l. Gallus. S. quid si is in 3. casu ff. de liber. & posthum. ubi institutio facta nepoti ex filio spurio, licet ususfructus relictus sit patri loco alimentorum; respectu incapacitatis patris, quoad proprietatem non corrumpit, sed simplex

- plex vsusfructus, qui remanet penes proprietarium; deducta tamen concurrenti quantitate pro alimentis ipsius filij spurij, prout renuerunt ibi *Soccin. Ias. & alij*, ac *Paleot. de Not. & spur. quest. 53.* & hanc esse communem inquit *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 51.* & ita fuisse decissum per *Sacr. Consil. nemine discrepante testatur Vincent. de Franch. in decisio. 27. num. 7.* subdens hoc procedere, etiam ubi filij spurij contemplatione datum fuisset nepoti, cum illa contemplatio uti causa remota, non sit sufficiens ad annullandum dispositionem, ad tradita per eundem *Barto. ibi*, licet *Menoch. de presump. lib. 4. presump. 96. num. 28. & seq.*
- 4 dicat, fraudem præsumi ex relicto spurio facto ultra quantitatem alimentorum, ex doctrina eiusdem *Bart. in l. fin. num. 7. ff. de his quib. ut indign.*
- 5 Sed in contrarium facit *tex. in l. Sulpitius. ff. de donat. inter vir. & uxor.* ubi quaestio prædicta videtur decidi, scilicet, quòd datum patri, ut post mortem restituat filiis; si aliquod emolumentum hoc medio tempore pater acquirat, donatio in totum evanescit; & sic voluit ibi *I. C. 9.* ad hoc, ut actus dicatur nullus, sufficit, quòd uxor voluerit aliquid incapaci acquiri, ex eo, quia id contemplatione secundi viri factum esse censetur; ut in specie considerauit *Paul. de Castr. in cons. 150. in fin. vol. 2. in nouiss.*
- 6 Nec mouet, quòd poena non debet excedere modum delicti, & sic non debet excedere vsusfructum, ob quem delictum, & poena committitur; siquidem excessus non est in vsufructu solo, sed in proprietate, uti in re indiuidua, cuius respectu vsusfructus percipitur; idcirco illa proprietas, uti contra legis prohibitionem ob talem vsusfructum destinata applicari debet filiis primi matrimonij, ut in puncto considerauit *Surd. consil. 250. num. 36. vers. & quod dicitur.*
- 7 Neque obstat traditio *Barto. de filio spurio*; ille enim loquitur in diuerso casu, scilicet in filio, cui vsusfructus bonorum aduentitiorum non quaeritur, nam spurius nec directè, nec per obliquum capere potest, *l. quaritur ff. de bon. libert.* ubi si pater excluditur ob suam culpam à bonis, vel à successione alicuius; non potest per obliquum admitti ex persona filij, ut etiam habetur in *l. 1. C. de natur. liber. l. si is qui ff. de vulgar. & pupillar. substit.* Et propterea institutio nepoti facta non corrumpitur ex
- 9 incapacitate filij spurij, cum ob eius impotentiam, & incapacitatem, vsusfructus, qui aliter patri quaereretur, remaneat penes proprietarium sibi communem regulam *S. fin. instit. de vsufr. l. corruptionem in fin. C. de vsufruc. ut in specie tradit Barto. in d. S. quid si is, ubi Ias. col. fin. & alij, idem Barto. in cons. 118. num. 2. in fin. Tiraque. de retract. lignag. S. 1. glos. 9. num. 71. & seq. Paleot. de noth. & spur. cap. 53. nu. 7. Alex. Trentacinq. lib. 1. var. resol. tit. de noth. & spur. resol. 2. num. 27. cum seq. Surd. de aliment. tit. 5. quest. 7. num. 29. & decissum refert Vinc. de Franch. in decisio. 27. n. 7. Peregr. de iure fisc. lib. 3. tit. 18. num. 51. idem Surd. cons. 177. num. 5. At secus si patri spurio vsusfructus quaereretur cum ratione ipsius acquisitionis diceretur contemplata persona filij spurij; & sic institutio nepoti uti causa fraudandæ legis facta, nulla redderetur, ut sentiunt idem *Bart. & alij citati DD. Dec. consil. 462. num. 19. Pinell. de bonis mater. leg. 3. num. 22. Alex. cons. 88. & 158. volum. 7. Aym. cons. 184. Bald. cons. 46. lib. 1. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 96. num. 24.* Et rationem diuersitatis in vno, & altero casu bene considerauit, licet implicite *Bart. in d. cons. 118. vers. sed secundum hoc, & versic. in contrarium videtur.**
- 10 Et licet posset replicari, quòd non potest in hoc casu dari diuersitas rationis, nam si spurius, nec directè, nec per obliquum aliquid ex paternis bonis acquirere possit; & tamen institutio non corrumpitur, immo vsusfructus, qui aliter ex patria potestate patri quaereretur, penes institutum remaneret; ita & pariter erit dicendum de vitrico, cui prohibitum est, tam directè, quam per obliquum aliquid, ultra portionem vni ex filiis primi matrimonij tangentem habere, ut ex *l. hac editali*, ibi per interpositam personam; ergo dona-

donatio facta filio secundi matrimonij, non debet irritari respectu proprietatis, sed solum respectu simplicis ususfructus.

11 Si quidem responderetur, vitricum non ita in hoc casu iudicari debere, sicut spurium; nam ideo relictum nepoti ex spurio contemplatione ipsius spurij non redditur nullum, quia spurius incapax est, & incapacis proprium est dominium non acquirere, sed tollere se de medio, & viam aperire venientibus ab intestato, ac si cum effectu non esset; quicquid sit in indigno. At de vitrico non est ita dicendum, quoniam incapax non est, potest enim vxor ei donare, vel relinquere in ultima voluntate, vel inter viuos præ iuramento, iuxta communem DD. traditionem, de qua latè diximus in *addit. ad Surd. in decis. 154*. Sed quia existentibus filiis primi matrimonij interdictum est vxori dare, vel donare plus secundo viro; etiam per interpositam personam, quam filiis primi matrimonij, vt *d.l. hac edictali*: & hoc tam propter amorem, quem gerere præsumitur erga secundum virum *d.l. lex qua tutores C. de adm. tut.* quam propter iniuriam, quæ filiis primi matrimonij ex hoc infertur, in compensatione cuius *d.l. hac edictali* auocat illud plus, quod dicto vitrico fuit relictum, & donatum, & applicat dictis liberis primi matrimonij, idcirco donatum filio secundi matrimonij, dicitur quoque donatum patri, vbi ex eo aliquid commodi patri quæritur, & sic vti causa fraudandæ legis factum annullatur.

Et quamuis dici possit, *l. Sulpitius loqui*, vbi expressè esset datum patri; & sic extra quæstionem nostram, in qua nec tacitè, nec expressè videtur patri datum; cum & si ususfructus, ex donatione filiis facta patri quærat; hoc est legis auctoritate, & non ex vxoris donantis voluntate, cum in bonis aduentitijs hoc die patri non quærat, nisi solus ususfructus, ad *tex. in l. cum oportet C. de bonis qua liber.* atque ideo non debeat talis donatio vti in fraudem iudicari.

Tamen responderetur hoc expressè fuisse per *d.l. hac edictali* cōsideratum, & pro-

hibitum; ex illis verbis (*omni circumscriptione per interpositam personam remota*) ex quibus elicitur enixa mens Imperatoris, quòd ad hoc, vt datum, relictum, vel donatum iudicetur contra ipsius dispositionem; de qua in *d.l. hac edictali*, sufficit, vt ex eo relicto, dato, vel donato aliquid commodi vitrico, vel noueræ acquiratur; vt optimè declarat *glos. in d. §. optimè in verbo Per suppositas*, cum ex illa acquisitione dicatur, ac si expressè fuisset illis datum, ad *tex. in l. fideicommissa. §. interdū. ff. de leg. 3.* vbi inquit ibi *I. C.* quod fideicommissum factum à testatore, respiciēs commodum fratris facit illum fideicommissarium, quamuis non nominatum in testamento; per quem *tex.* sic firmiter cōcludunt *DD.* quòd tam in contractibus, quam in quibuscumque alijs dispositionibus, numquam attenditur persona, quæ in eis nominatur, & cui aliquid conceditur, sed quæ habet commodum, & in eodem modum negotij gesti, tamquam in eo contemplata; ob quam cōtemplationem omnes actiones, tam actiue, quam passiuæ in ipsam diriguntur, non secus, ac si cū ea omnia gesta fuissent; prout *Ias. in l. si cui legetur num. 3. ff. de leg. 1. Des. cons. 407. num. 9. Mant. de coniectur. ultim. volunt. lib. 8. tit. 4. num. 7. & mult. seq. Mandel. cōf. 404. num. 4. & seq. lib. 3. & consil. 658. nu. 6. Aym. Crauet. consil. 91. num. 6. & 11. Surd. cōf. 140. num. 16. lib. 1. & decis. 291. num. 3.*

18 Nec mouet, quòd ex iuris dispositione patri ususfructus quærat, quoniam non per hoc sequitur, quod non dicatur relictus à matre, ex facto cuius patri ususfructus quæritur; ille enim videtur concedere, qui non ademit, cum posset adimere *l. cum filio in princ. ff. de leg. 1. & ibi notant omnes, præcipuè Bald. nouell. nu. 4.* nam, cum per *d.l. hac edictali* prohibitum sit, non posse plus vitrico conferre, quam vni ex filiis primi matrimonij; debebat mater, vel non donare filiis secundi matrimonij, vel patri acquisitionem ususfructus prohibere, *Auth. excipitur C. de bonis qua liber.* per quem *tex.* inquit *Alex. in l. cum filio num. 24. in fin. ff. de leg. 1.* quòd ad hoc,

- ne, ut patri vsusfructus non quærat, necesse est, ut expresse prohibeatur. At
 20 prohibitus in certam personam alienare, tenetur non tantum in eam non alienare, quam etiam operam dare, ne aliquo modo, vel via ad ipsam perueniat alienatio
l. si ita quis, la secunda. S. ea lege ff. de verbor. oblig. quam pro singulari notat Bald. in l. quoties, la prima, C. de fideicomm. Et hoc,
 21 siue mediatè, siue immediatè ex actu perueniatur ad alienationem, ex *Ias. in l. 2. col. 6. ff. de vulg. & pupill. Crauet. conf. 137. num. 12 Cephal. conf. 175. num. 8. lib. 2. ex*
 22 eo, quod omne causatum referri debet ad principium, quod est ipsius causæ, *Ias. in l. quominus num. 17. ff. de flumin. quicquid enim est causa causæ, est causa causati, Bart. in l. 4. S. actor num. 2. ff. de*
 23 *re iudic. quod extendunt DD. etiam si ex iuris necessitate sequatur alienatio, cum inspiciendum sit, quod à principio voluntatis sit, quamvis exinde sequatur necessitas;* nam lex non fauet iis, qui in necessitatibus se constituunt, *l. si fideiusor, S. si necessaria. ff. qua satisf. cogan.*
 25 Hinc dixit *Rol. de lucr. dot. quest. 86. nu. 4. & seq. quod licet statutum deferat lucrum dotis secundo viro, tamen illud non à statuto, & sic à lege viro prouenisse videtur, quam ab vxore, tacita eius voluntate, quia, cum posset facere pactum contra formam statuti, & non fecerit, videtur consensisse lucro; & hanc esse magis communem opinionem testatur Surd. in conf. 91. num. 5.*

ARGVMENTVM.

Numquid pactum factum cum secundo viro de lucranda dote, existentibus filiis ex primo matrimonio, dicatur in fraudem legis hac edictali,

S V M M A R I V M.

- 1 Dos est patrimonium mulieris.
- 2 Bona dotalia alienandi causa iusta, & neces-

- saria est, ut nupta viuat.
 3 Dispositio l. hac edictali cessat in alienatione facta in secundum virum ex causa necessaria.
 4 Mulier omnia bona dotem dare potest, etiam si liberos habet.
Amplia quamvis in contractu primi matrimonij donauerit dotem filiis ex illo matrimonio procreandis, nu. 20.
 5 Ad hoc ut dispositio l. hac edictali locum habeat tempus mortis inspiciendum est.
 6 Filij primi matrimonij cautionem à matre secundo nubente de seruanda dote petere nequeunt.
Amplia etiam stante statuto, ut mater de dotibus in praiudicium filiorum, disporre non possit, nu. 13. & 14.
 7 Quis plus se ipsum, quam filios diligere tenetur.
 8 Actus prohibitus non dicitur ubi fuit permissus, quamvis deinde ex illo perueniatur ad actum, prohibitum.
 9 Donatio facta à muliere secundo nubente filiis nascituris ex secundo matrimonio sustinetur, ubi absque ea, matrimonium non fuisset contractum.
Sed intellige nu. 10. & n. 32.
 11 Statutum deferens dotem secundo viro, etiam stantibus filiis primi matrimonij validum est, quamvis tollat legitimam.
Sed contrarium nu. 24.
 12 Argumentum de pacto ad statutum validum est.
Contrarium nu. 25.
 15 Legitima filiis viuente matre non debetur.
 16 Amplia, ut nec spes in vita parentum consideratur.
 17 Mulier secundo nubens potest in filiorum praiudicium conditionem quam velit doti adijcere, & nu. 20.
 18 Fraus, quæ ex futuro euentu declarari possit, non est in consideratione.
Intellige nu. 31.
 19 Minor non dicitur lesus, ubi ex futuro euentu potest vel ne succedere damnum.
Intellige nu. 31.
 21 Mulier effecta vidua potest de eius dote liberè disponere in praiudicium filiorum primi matrimonij, etiam ubi dos ei fuerit data, cum conditione, quod illa mortua

tua succedant filij, quibus quandocumque defunctus substitutus à dotante sit aliquis.

22 Pactum factum cum secundo viro de lucranda dote non valet uti in fraudem l. hac edictali.

Intellige cum distinctione nu. 32. & 39.

Limita in extraneo dotante, nu. 41.

Et quid in patre, num. 42.

23 Mulier non debet ita contractum dotis celebrare; ut ex eo sequatur alienatio in fraudem l. hac edictali.

26 Mulier si primo loco iuxta consuetudinem contraxerit, non potest deinde in præiudicium filiorum secundo nubendo aliter contrahere, & num. 30.

27 L. hac edictali per consuetud. Neap. non est correctæ.

28 Nouem partes per nostram consuetudinem ex dotibus maternis filiis reseruata sunt ipsa legitima.

29 Mulier & si in vita de eius dote disponere possit, tamen hoc erit ubi cessaret fraus.

30 Fraus dicitur ubi mulier secundo nubendo contra formam traditam in primis capitulis contraxerit.

33 Actus ex necessitate factus non comprehenditur sub lege actum fieri prohibente.

34 Vidua maxima cum difficultate virum inuenire solent ob onus liberorum.

35 L. per diuersas, & l. ab anastasio C. mādati. Limitatur ubi quis pars non fuisset empturus, nisi de alia parte sibi donatio facta non fuisset.

36 Dispositio l. hac edictali locum non habet in donatione ob causam.

37 Filius tenetur matrem secundo nubentem dotare.

38 Filio quando non succurritur per querelam inofficiosa d. tis, aduersus matrem secundo nubentem.

40 Restitutio in integrum etiam heredibus mulieris aduersus pactum factum cum secundo viro de lucranda dote conceditur, quando cum nobiliori, & ditiori, & minori quantitate matrimonium contrahi potuisset.

P Actum prædictum in fraudem l. hac edictali non dici; ex infrascriptis demonstratur; Primum mulier liberè de suis dotibus inter viuos disponere potest, cū dos sit proprium mulieris patrimonium, l. denique. S. sed virum vers. ergo etiam filia ff. de minor. l. in rebus C. de iur. dot. l. Pomponius Philadelphus. ff. famil. ercisc. Maximè quando disponit ob causam, prout est hæc, ut virum inueniat; quæ iusta, & necessaria dicitur, ut tradunt Vinc. de Fräch. in decis. 435. n. 16. Io. Franc. de Pont. cons. 9. num. 16. & 17. vol. 1. Surd. consil. 91. nu. 24. quod etiam ante eos tradiderunt Castrens. in l. unica colum. 1. ad fin. vers. idem si sine pacto num. 4. C. de inoffic. dot. Rolan. de lucr. dot. quest. 24. num. 7. & 8. Phanuc. cod. tract. glos. 5. vers. si sine liberis num. 25. & seq. Menoch. cons. 4. num. 13. & 14. Decian. cons. 6. num. 13. Nec dicitur, quod ex hoc filijs fraus fiat: tum quia in necessaria causa cessat dispositio l. hac edictali, ut de alienatione in secundum virum facta, in specie tradit Bald. consil. 495. vol. 5. Paris. cons. 91. col. pen. volum. 3. ac Roman. consil. 219. in 2. dub. tum etiam, quia, in eius vita nihil filijs de dote debetur l. 1. S. si impuberi. ff. de collat. bonor. nam mulier potest omnia bona sua in dotem dare, etiam si liberos habeat. l. nulla C. de iur. dot. Hinc voluit Imperator in S. quia verò hætenus, & S. huic obseruationi, Auth. de nupt. quod inspicere debeat tempus mortis parentis, ut sciatur, an factum sit contra formam l. hac edictali. Et propterea, Surd. in decis. 279. inquit, quod non possunt filij primi matrimonij, matre ad secundas nuptias conuolante, cautionem de seruanda dote petere, subdens sic ibi Senatum decreuisse; prout etiam determinauit Regium Collaterale Consilium ad relationem Sacri Regij Consilij, ut retuli in addit. ad dictam decis. Surd. 279. quod sequitur Giurb. in consuet. Mess. c. 8. glo. 1. par. 1. n. 13. Et sic filij primi matrimonij non possunt conqueri, ipsa enim sibi prospexit se ipsam dotando, quia alias maritum non inuenisset, & se plus quam

- quam filios tenetur diligere, *l. pater C. de seruit. & aqu.* Vnde faciendo actum licitum, & permissum; quamvis postea ex illo perueniatur ad id, quod erat prohibitum, scilicet in fraudem liberorum, hoc tolleratur propter connexionem cum actu permissio, *argum. l. is qui ff. de liber. leg. l. propter iniuriam ff. de hered. instit. & ita in puncto voluit Cancer. lib. 3. var. resolut. cap. 2. num. 197. & cap. 15. num. 344.* dicens, donationem factam à muliere in beneficium filiorum ex secundo matrimonio procreandorum validam fuisse per Senatum declaratam, ex eo, quia principaliter propter suum commodum facta censetur; scilicet, ut matrimonium contrahatur, sine qua aliter non esset contractum; & ad hoc allegat elegantem distinctionem *Bart. in l. si mihi, & Titio num. 3. ff. de leg. 1. dicentis*, an quis faciat in fraudem, & præiudicium alterius directè, & ad fauorem tertij sine eius proprio commodo, & tunc, talem fraudem non debere admitti, secus si faciat in fraudem alterius, ob suam tamen utilitatem, nam tunc talem fraudem admitti, testatur.

- Pro cuius comprobatione facit illa communis, ac recepta DD. sententia, quòd statutum deferens dotem secundo viro, etiam stantibus filiis primi matrimonij, validum sit; quamvis tollat legitimam; cum etiam illa possit tolli, stante causa fauorabili, ut viduæ virum inueniant, quod ultra supradictos DD. voluerunt *Cyn. in l. sancimus C. de nupt. Dec. consil. 19. col. 4. in fin. vers. & in tantum ista conclusio num. 5. & 6. Rol. consil. 62. num. 27. lib. 3. Bero. consil. 40. num. 5. vol. 2. & quest. famil. 119.* idque omnes sentire, ait *Phanuc. de lucr. dot. glos. 5. num. 33.* qui alios allegat *Surd. consil. 91. in fin. & consil. 401. num. 18. & seq. ac Mart. de success. legal. p. 3. q. 11. art. 2. num. 1. Giurb. in consuet. Messan. c. 8.*
- 12 *glos. 1. par. 1. num. 9.* Et tamen verum est, valere argumentum de pacto ad statutum *l. fin. ubi DD. C. de fideiuss. l. non impossibile ff. de pact. glos. in l. non solum §. fin. ff. de nou. oper. enunc. Euerar. loco 89. a pacto ad statutum*: Quamvis de veritate huius questionis latius infra dicemus.

13 Immo in fortioribus procedit hæc conclusio, cum etiam supposito statuto, quòd stantibus filiis mater de suis dotibus disponere non posset, & ipsa sic cum primo contraxerit; adhuc secundo se nuptui tradendo, non videtur hoc pactum in fraudem facere; nec filij primi matrimonij in hoc possunt contradicere; ut ultra adducta per *Surd. in d. decis. 279.* sic in specie ibi tradidi in *addit. ex doctrina Napoda. in consuet. si qua moriens in verbo Relinquere num. 6. & 7.* dicentis (Supposita nostra consuetudine, quæ idem disponit;) matrem posse facere pactum cum secundo viro de lucranda dote, cum hoc non fiat in vltima voluntate, sed inter viuos; quod etiam voluit *Consil. de Georg. alleg. 26. num. 18. Fab. de Anna in cons. 79. nu. 3. & seq.* nam non tenet consequentia; habet frenum in disponendo, ergo non est domina, ex pacto enim ciuium propter sexus fragilitatem est restricta disponendi facultas, non autem sublatum ius, & dominiū, quod habet rei dotalis, exemplo feudatarij, qui habet vtile dominium, & tamen ex eo non disponit sine directi domini consensu, ut in *cap. 1. de prohib. feud. alien. per Federic.* Et hoc procedit, quamvis deinde sequatur dispositio, cū illa non sumat naturam vltimæ dispositionis, sed contractus, ut decisum iunctis aulis per Sacrum Consilium refert *Regens de Pont. in cons. 35. volum. 1.* quicquid in contrarium dixerit *Fab. de Anna in dicto cons. 79.* eo magis cum iusta dicatur causa, ob quam conceditur etiam libera facultas alienandi suas dotes, mulieri secundo nubenti; ut ex consuetudine. Et si mulier, ubi Neap. concedit alienationem in quatuor casibus, inter quos enumeratur iste, de quo quæritur hic, scilicet, ut nupta viuat.

- 14 Nec obstat, quòd filij primi matrimonij in hoc casu esset ius quæsitum. Si quidem intelligitur de eo, quod superest in casu mortis, cum in illo tempore prohibitio consideretur, ut bene sentiunt *Vinc. de Franch. Georg. & Fab. de Anna citatis locis.* Et hoc etiam quoad legitimam,
- 15 cum illa viuente matre non debeatur *l.*

l. S. f.

16 *S. si impuberi ff. de collat. bonor.* vbi Barto. dicit, quod nec etiam spes legitimæ in vita parentum consideratur. Immo est *tex. expressus in l. 2. C. de donat. caus. mort.* vbi potest mulier secundo nubendo in præiudicium filiorum, quam velit conditionem eidem doti adijcere.

18 Vltcrius, ex hoc pacto fraus filiorum primi matrimonij considerari non potest; illa enim ex futuro euentu declaranda veniret, qui euentus poterit esse talis, quod per ipsum non erunt fraudati; cum possit mulier viro superuiuere; vt in specie id consideratur à *Paul. de Castr. in cons. 92. col. 1. circa med. vol. 2.* ob quod *Surd. in decis. 278. num. 9.* inquit, quod vbi ex euentu potest succedere, & non succedere

19 damnum, minor non dicitur læsus, & allegat *l. de fideicommissio C. de transact. l. si pater puella C. de inoff. testam. & l. si ea C. de usur.* cum alijs ibi cumulatis, quod etiam voluit *Boer. in decis. 63. num. 11.*

Quod ampliatur, quamuis mulier in contractu primi matrimonij donauerit dotem filijs ex illo matrimonio procreandis; nam si maritus præmoriatur, poterit secundo nubere, & relicta filiis ex illo matrimonio legitima, de reliqua dote liberè disponere, vt in puncto sic tradit *Marquil. in vfat. de intest. q. 29.* quem sequitur *Cancer. in lib. 2. var. res. sol. cap. 8. tit. de donat. num. 88.* dicens, tale pactum, marito decedente, nullum esse; & quod publicæ vtilitati aduersetur, per *l. 2. ff. de pact. dot. l. 3. C. de pact. conu. super dot. cum alijs iuribus per ipsum allegatis, quod ante eos tradit Bart. in l. 1. num. 2. ff. de dot. prælegat. Castr. Alex. Aret. & Ias. in l. 2. ff. solut. matr.* dicentes hoc intelligi debere vbi præmoreretur vxor, secus si vir, quod etiam admittunt *Molin. de rit. nupt. q. 19. lib. 3. q. 28. num. 31. & quest. 55. Molles. tom. 2. quest. 7. par. 8. num. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. par. 5. num. 179. cum seq. Boer. in consuet. Bitur. §. 1. col. 9. & decis. 244. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 2. 12. & 48. Mastrill. decis. 74. Fabr. in suo Codic. lib. 5. tit. 9. de pact. conuent. diff. 1. & 2. Polid. Rip. obserua. 20. num. 6. Catell. de donat. contemplat. ma-*

trim. discurs. 3. partic. 4. num. 18. & seq. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 796. num. 17. Surd. cons. 78. vol. 1. Castill. decis. 239. num. 5. & seq. & ita in simili etiam tradit *Giurb. in consuet. Mess. cap. 8. glos. 1. p. 1. nu. 14. cum seq.* dicens, quod si data esset dos mulieri, cum conditione, quod vxore mortua in dote succedant filij, quibus quodcumque defunctis ab intestato substitutus à dotante fuit Titius eiusque hæredes, quod eo casu mulier effecta vidua, libera ei erit dos tã in præiudicium filiorum primi matrimonij, quam substituti, ita vt possit in eorum præiudicium renubere, etiam si secundo cum hoc fideicommissio contraxerit, cum deinde libera erit ei dos, subdens sic pluries fuisse iudicatum.

22 Contrarium alij tenuerunt, scilicet, tale pactum non valere tanquam in fraudem *d. l. hac edictali*, vt tulerunt *Franc. de Albergot. & Ioan. de Ligna. inter consil. Paul. de Castr. 261. & 263. in princ. vol. 2.* quam opinionem sequuti sunt *Corn. cons. 82. volum. 3. Bertrand. d. consil. 24. colum. 5. & seq. vol. 3. Ruin. consil. 112. num. 7. vol. 2. Molin. de rit. nuptiar. lib. 2. quest. 47. num. 3. & 6. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 9. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 300. num. 22. Camill. de Curt. inter consil. Camill. de Medic. 163. num. 7. vers. & procedunt, & ita per Sacrum Consil. iudicatum testatur *Meritissimus D. Prasfes Fab. Capic. Galeota in addit. ad d. consil. Camill. de Curte in prima addit. & iunctis aulis in Regio Collaterali Consilio Vincent. de Franch. in decis. 435.* Cum pactum hoc debeat intelligi iuxta *d. l. hac edictali*, scilicet, vt filij non fraudentur sua legitima, vt sentiunt quoque citati DD. nam mulier ita debet contractum dotis celebrare; vt ex ipso contractu non sequatur alienatio per dictam legem prohibita; vt ex Baldo, & Ias. tradit *Gratian. tom. 3. discept. forens. cap. 643. num. 17.* & ante eum *Bero. quest. famil. 119. num. 6. vers. corroborantur predicta.**

23 Nec obstat, quod statutum hoc dispo-
nere posset, quoniam, vltra quod communis in contrarium viget opinio, vt post
cita-

- citatos DD. de communi testatur *Guttier. lib. 1. pp. qq. quest. 95. num. 20. versic. secundo non obstat, & Thesaur. decis. 184. num. 6. vers. sed contra hanc distinctionem*, qui subdit
- 25 sic Senatum iudicasse: non valet argumentum de statuto ad pactum, cum multa per illud fieri possint, quæ ex conventionem non permittuntur, ut in puncto tradit *Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 300. nu. 20. & seq. & Thesaur. d. decis. 184. d. nu. 6. vers. cuius distinctionis.*
- 26 Quæ conclusio indubitatè videtur procedere attentata nostra consuetudine Neap. disponente, matrem non posse, stantibus filiis de dotibus disponere, nisi de decima parte, & mater sic primo loco contraxerit, cum deinde aliter contrahendo cum secundo viro, non possit filiis primi matrimonij præiudicium aliquod inferre; quibus ius dictæ dotis acquisitum fuerat *l. id quod nostrum ff. de reg. iur. & l. fi. C. de pact. & in specie decilum testatur idem Vinc. de Franch. in d. decis. 435. in fin.*
- 27 scilicet *l. hac edictali* non esse correctam per hanc consuet. Neap:
- 28 Maximè, quia nouem partes per dictam consuetudinem filiis reservatæ sunt ipsa legitima; ita *Napod. in consuetud. & si testator sub num. 5. fol. 175. in nouiss. ac D. Scipio Theodor. meritiss. Reg. Consil. in alleg. 11. num. 11. & sequ. Molfes. ad consuetud. Neap. par. 4. quest. 60. num. 11. & sequen. Anchaz. consil. 101. & cons. 428. Surd. decis. 119. num. 4. quæ semper salua filiis primi matrimonij esse debet §. pen. Auth. de nup. nec pacto tolli potest Thesaur. decis. 184. num. 6. vers. cuius distinctionis, & num. 7. Gratian. tom. 2. discept. forens. d. cap. 300. nu. 22. Et propterea mulier sic secundo paciscendo, videtur in diminutionem legitimæ contrahere, quod iure prohibitum est *d. §. pen.**
- 29 Nec obstat, quòd mulier in vita possit disponere; illud enim intelligitur conditionaliter, scilicet dummodo non in fraudem, ita *Napoda. in consuetud. si quis, vel si qua, vers. à matre, & vers. sed pone quòd dos; & in consuetud. & si testator vers. disponere; quæ duo loca recenset Vincent. de Franch. in d. decis. 435. nu. 36.*
- vers. similiter declarat, fraud autem præsumitur; ubi mulier contra formam in primis capitulis traditam secundo contraxit. ut in specie sentiunt Vinc. de Franch. in dicta decis. 435. num. 40. & Fabius de Anna in consil. 79. dicentes, quòd fraud arguitur, quando mulier prius secundum consuetudinem in scriptis redactam contraxit, & deinde secundum morem magnatum conuenit. licet contrarium decilum referat Reg. de Pont. iunctis aulis in S. C. in cons. 35. vol. 1.*
- 30 Minus quoq; refragatur facultas alienandi dotes mulieri, ex nostra consuetud. secundo nubenti concessa; siquidem hoc est, quando vir vellet dotem in pecunia, prout sic declarant; idem *Vinc. de Franch. in dicta decis. ac Georg. in d. alleg. 26. nu. 22. & Ioan. Francisc. de Pont. consil. 9. num. 17. lib. 1. ex qua quidem alienatione filij primi matrimonij damnum non patiuntur, cum tantundem restituatur.*
- 31 Et denique non militat vltimum argumentum, quod ubi ex futuro euentu, posset succedere, & non succedere damnum quis non dicatur læsus, & sic ex pacto facto cum secundo viro de lucranda dote, fraud filiorum primi matrimonij considerari non possit. quoniam id procedit, ubi futurus euentus talis esset, quod non solum damnum, immò commodum afferre posset; & sic ubi quis se exposuerit damno, & lucro: at ubi solum damnum afferret, quia quis damno solo se exposuit, esset secus, cum in tali casu læsio consideraretur, ut in specie *Odd. de in integr. restit. quest. 4. num. 40. vers. Ego puto aduertendum, & num. 41. At cum in præsentia casu mulier damno, & non lucro se exposuerit; nam etiam præmoriens marito, vxoris conditio melior non efficeretur, cum bona in dotem data ad eam redirent, sed benè ea decedente maritus dotem lucraretur, & sic nullum mulier sperare posset lucrum. Certè fraud filiorum consideratur, ut optimè, & in puncto respondit *Surd. in d. decis. 278. num. 24. per tradita per Dec. in l. de fideicommissis, C. de transact.**
- 32 Verùm quicquid sit de hac controuersia,

fia; sic distinguendum puto, quod si mulier transitum faciens ad secunda vota, non aliter nubere potuisset viro paris conditionis absque dicto pacto; eo casu adhærere primæ opinioni, ut non censeatur factum in fraudem *d. l. hac edictali*; actus enim ex necessitate factus non comprehenditur sub lege actum fieri prohibente *c. si quis per necessitatem extra de furt. c. quod non est licitum de re iudic. l. cum specialis C. de iudic. & ita in puncto voluit Paul. de Castro in consil. 92. par. 1. ac Roman. in consil. 219. num. 7. cum sequen. Eandem quoque opinionem in specie sequitur Phanuc. de lucr. dot. vers. sine liberis num. 38. Camill. de Curt. inter consil. Camill. de Medic. 163. num. 13. & sequen. vbi inquit, neminē ab hac discrepare, etenim vidua maxima cum difficultate virum inuenire
 34 solet propter onera liberorum primi matrimonij, ut ex allegatis per Rolan. de lucr. dot. q. 24. nu. 7. & 8. & Lancell. Gall. in Consuet. Alex. in prefat. num. 26.*

Et pro comprobatione facit illa DD. sententia, quod & si in materia *l. per diuersas*, & *l. ab Anastasio C. mand. cessio si*
 35 pro parte donetur, dicatur simulata; tamen quando emptor illam partem non fuisset emprurus, nisi de alia parte sibi fuisset facta donatio, quod tunc cessaret fraus, ut tradit post multos Alex. Trentacinq. lib. 2. var. res. sit. de act. resol. 2. nu. 27. circa med.

36 Hinc dixit Vincent. de Franch. in decis. 632. num. 1. quod in donatione ob causam non habet locum dispositio huius legis *hac edictali*, quia non censetur quis in tali casu liberalitatem exercere.

Nec in hoc casu fraus filiis considerari posset, quoniam hoc est parum admodum considerabile; quod non lædit nomen, & reputationem filiorum, respectu illius, quod fieret eisdem, si mater meritricaretur; vnde ex hoc dixerunt DD. filium teneri ad dotationem matris secundo nubētis, maximē si esset iuuenis, & pulchra, ut animaduertit Baez. in tract. de non melior. dot. rat. fil. cap. 21. num. 48. & sequen. subdens hanc esse magis communem, sic etiam Surd. de aliment. sit. 1. quest. 22.

num. 14. Costa de remed. subsid. remed. 65. num. 9. apud quem quamplurimos allegatos habes, & latē etiam post omnes Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 2. num. 25. nec omittendus Sanch. de matrimon. lib. 7. disput. 88. num. 32. in fin. qui ait ex Baez. hoc esse, licet mater non esset pulchra, existente incontinentiæ periculo, ut etiam tradunt Bolognett. Menoch. Padill. Tiraquell. Cephal. Coler. cæterique apud Giurb. in Consuet. Meßan. c. 8. glos. 1. par. 1. num. 27. & in hoc quidem casu dicerem
 38 neque posse succurri filiis per viam querelæ inofficiosæ dotis iuxta *tex. in l. 1. C. de inoff. dot.*

39 Aut verò potuisset absque dicto pacto, viro paris conditionis nubere, & esset secus, cum diceretur pactum factum in fraudem; & admitterem secundam opinionem, ut in puncto notat idem Camill. de Curt. in cit. consil. 163. num. 14. ac Phanuc. d. vers. sine liberis. nu. 38.

Pro qua opinione *sing. est glos. in l. 1. per sororem C. si aduers. solut.* dicens, quod beneficium restitutionis competit hæredibus mulieris aduersus hoc pactum factum cum secundo viro de lucranda dote, quando cum nobiliori, & ditiori, & pro minori quantitate potuisset contrahi; quam glos. sequendo Sfort. Odd. de integ. restit. par. 2. quest. 59. num. 16. inquit si mulier absque dicto pacto pari nubere potuisset, quod restitutio ei concedatur; quod etiam voluit Barbof. in *l. estimatio 24. vers. potest etiam ff. solut. matr. & Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 3. par. 8. nu. 14. in fin.*

41 Quod tamen limitatur, vbi frater, vel alia persona extranea dotasset mulierem, & simile fecisset pactum de dote lucranda; cum eo casu non intraret dispositio *dictæ l. hac edictali*, ut in puncto post Bald. in *d. l. col. 5. num. 20.* & alios, sic notat Surd. in consil. 255. nu. 10. 11. & seq. & Molin. de rit. nupt. lib. 3. q. 48.

42 Quicquid esset in patre, ut per eundē Molin. in *fin. d. quest. 48. & quest. 56.* licet contrarium sentiat idem Surdus in *dicto consil. per totum*, quando pater semel dotauerat: cum in secunda dotatione ha-

D beatur

beaturn pro extraneo; de cuius veritate dicemus in quæst. particulari.

ARGVMENTVM.

Numquid statutum deferens dotem secundo viro, censeatur dispositioni l. hac edictali derogare; & quid quoad legitimam.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispositio l. hac edictali C. de secund. nupt. statuto tolli potest.
Intellige ubi statutum expressè illi legi derogaret nu. 2. & 4.
Sed contrarium, ubi appareret de statuendum voluntate voluisse illi legi derogare, num. 3.
- 2 Statutum derogans dispositioni l. hac edictali non tollit legitimam.
- 3 Statutum legitimam tollere non potest. Limita cum causa nu. 23.
Intellige num. 24.
- 4 Detractio legitima non comprehenditur cum detractio illius, quod dispositione l. hac edictali à vitrico aufertur, filiisque applicatur.
Sed contrarium nu. 9.
Verior prima opinio nu. 10.
Amplia quamvis filius equaliter cum vitrico esset institutus nu. 11.
- 5 Statutum deferens dotem secundo viro non obstantibus filiis primi matrimonij, licet eis auferat, quod ex dispositione l. hac edictali consequi possint, non tamen tollit eis legitimam.
Contrarium nu. 22.
Distingue an totam dotem, vel partem secundo viro tribuat nu. 16.
Legitima prius detrahenda erit, ubi filius, & vitricus equaliter essent instituti.
- 6 Ad hoc ut aliquid in legitimam impugetur duo copulatiue requiruntur.
- 7 Iura naturalia per statutum tolli non possunt.
- 8 Lex continens aliquid contra ius naturale

non obligat.

- 9 Legitima loco alimentorum subrogatur.
Sed contrarium num. 27.
- 10 Statutum si disponderet, ut maritus lucretur tantam partem dotis, quantam si prioris matrimonij habere debent, intelligeretur deducta legitima. Limita in matre nu. 18
- 11 In deducenda legitima tempus mortis attendi debet.
- 12 Statutum non potest in totum legitimam tollere, sed diminueret.
- 13 Ius natura vocat filios ad successionem quoad certam quotam.
- 14 Legitima est solum debita de iure civili, suadente naturali ratione.
- 15 Querela contra testamentum à iure civili introducta fuit.
- 16 Legitima loco alimentorum non succedit.
- 17 Filius legitima etiam tacite renunciare potest.
- 18 Alimenta etiam pacto iurato renunciari non possunt.
- 19 Filio ingrato, & à patre exheredato debentur alimenta.
- 20 Statutum debet interpretari, ut minus à iure communi recedat.
- 21 Superfluitas potius toleratur, quam quod iuris correctio inducitur.
- 22 Correctio iuris non est inducenda per subauditos intellectus.
- 23 Statutum ubi potest plures effectus ad correctionem iuris communis inducere, restringitur, ut unum potius, quam plures inducat.
Amplia quamvis necessarium esset ad impropiam interpretationem deuenire. n. 35.
Vel si equitas aliter suadeat. n. 36.
- 24 Filius ad hoc ut per statutum à legitima excludatur, specialis mentio de ea oportet fieri.
- 25 Exclusus à successionem non dicitur exclusus à legitima.
- 26 Statutum à iure communi exorbitans, non est extendendum ultra casus suos.
- 27 Statuta in tantum disponunt, in quantum loquuntur.
- 28 Maxime quando aliter intelligendo sequeretur absurdum.
- 29 Statutum an possit in totum legitimam tollere.

In-

- Intellige num. 43.
 44 *Mulier ita peccat transendo ad secunda vota, iuxta statutum, tribuens secundo viro dotem, ac si apponeret pactum.*
 45 *Inter pactum, & statutum differentia non constituitur.*
 46 *Lucrari per pactum, & per statutum idem est.*
 47 *Prohibitum alienare prohibetur etiam facere modum, per quem sequi possit alienatio.*
 48 *Lucrum, quod secundus vir de dote uxoris consequitur, dicitur largitas ab uxore proueniens.*
 49 *Consil. Surd. 401. confunditur.*
 50 *Legitima ascendentibus debita an statuto tolli possit.*

Q V A E S T I O V I.

- P**Ro resolutione praesentis quaestiones nonnulli dixerunt, quod etsi l. hac edictali statuto tolli possit, ex eo, quia de iure positio introducta est S. ius autem civile & S. pen. Instit. de iur. natur. gent. & ciuil. DD. omnes in l. cunctos populos ff. de iustit. & iur. prout in puncto, quod dictae leg. per statutum derogari possit, firmarunt Bald. in d. l. hac edictali, & in l. i. col. 3. q. 3. C. de inoffic. dot. Dec. consil. 19. num. 2. vers. secundus casus, & consuluit Abb. conf. 569 lib. 3. Cephal. consil. 299. & consil. 300. Nat. conf. 308. Ruin. consil. 61. num. 14. lib. 3. Paris. cons. 91. num. 10. lib. 3. Bursat. consil. 12. Surd. cons. 91. & consil. 401. num. 18. cum seq. volum. 3. Rol. cons. 72. num. 3. lib. 1. idem de lucr. dot. quaest. 30. & quaest. 52. Phanuc. eodem titu. glos. 5. numer. 33. quamplurimi relati per Bero. quaest. famil. 119. & consil. 40. num. 5. volum. 2. Carpan. ad Statut. Mediol. cap. 290. num. 134. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 197. num. 5. & tom. 2. cap. 300. num. 6. & 7. Mart. de success. leg. par. 3. quaest. 11. art. 2. num. 1. Boer. decis. 113. Rot. decis. 432. par. 1. in nouis. Vincent. de Franch. decis. 435. num. . Rot. apud Ludouif. decis. 173. num. 7. apud Farinac. decis. 121. num. 3. par. 3. & cum ista opinione transiisse Senatum testatur Thesaurus filius in additio. ad eius genitorem in decis. 184. in prima additio. Tamen hoc esset

quando expresse statutum d. legi derogaret, alias secus, cum eo casu a bisque expressa clausula derogatoria non censeretur ei derogatum ut firmarunt Bertr. in d. l. hac edictali, num. 47. & 52. vbi de vera, & communi testatur Dec. in Auth. praeterea num. 7. C. unde vir. & uxor. & in fortioribus Curt. in consil. 78 vbi de communi Curt. iun. consil. 93. num. 9. & contra Dec. consuluit Ruin. consil. 63. lib. 3. Socin. cons. 35. volum. 4. Rimin. iun. conf. 311. nu. 11. volum. 4. Zucchard. consil. 43. Vincent. de Franch. in d. decis. 435. nu. 24. in fi. Magon. decis. 107. in fin. & ita tenuisse, & declarasse Dominos de Rota probatur per eandemmet Rotam in decis. 255. par. 4. in nouissimis, & decis. 432. num. 2. & 3. par. 1. in nouis. & hanc esse verissimam sicut Euangelium Thesaur. iun. in d. decis. 184. in 2. adait. col. 3. in princ. sic quoque Guttier. lib. 1. pp. qq. quaest. 95. num. 20. vers. secundo non obstat, Mart. de success. leg. par. 3. quaest. 11. art. 2. num. 17. vbi sic per Rotam iudicatum proficitur.

- Alij verò voluerunt, quod non sit necesse, ut statutum specificè illi legi deroget, sed solum, ut tacitè, cum sufficiat quoquomodo apparere de voluntate statuentium illi legi derogare voluisse; veluti si verba statuti compati non possint cum ipsa lege, prout hanc conclusionem sic in specie firmarunt Salic. in d. l. hac edictali col. 3. vers. quinto: idem Paulus de Castr. cons. 192. vol. 1. Dec. cons. 19. Socin. consil. 52. & alij relati per Bero. in cons. 40. num. 5. vers. secundus casus volum. 2. & q. famil. 119. num. 5. Roman. conf. 44. num. 5. & 6. Bellon. consil. 13. num. 9. vers. tertio premitto, latè Paris. conf. 91. lib. 3. & post alios Menoch. conf. 4. num. 14. lib. 1. Surd. consil. 422. num. 10. Rimin. iun. consil. 333. num. 2. Rota Romana decis. 432. num. 3. par. 1. in nouis. & ita pluries tenuisse Rotam testatur Argel. de acquir. possess. quaest. 3. art. 19. nu. 1003. Beltramin. in additio. ad Ludouif. decis. 173. num. 13. Magon. decis. Flor. 107. num. 4. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 197. num. 5. & tom. 2. cap. 300. num. 8. & 9. Mart. de success. leg. par. 3. quaest. 11. art. 2. num. 3. Thesaur. iun. in loco citato in

D 2 secunda

secunda addit. Mangil. de imput. quest. 7. num. 58. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 20. num. 27. vers. sed hoc, Phanuc. de lucr. dot. glos. 5. num. 29. in princ. Rol. eodem tit. q. 25. nu. 3.

- 4 Sed data pro vera vtraque opinione (licet hæc secunda sit verior, & communior, & ab illa nemo discrepet, vt est videndum.) Non minus pulchra, quam perardua oritur questio; num hoc sit etiam quoad legitimam; ita vt ipsa detrahi non possit.
- 5 Pro cuius resolutione nonnulli pro illius detractione opinionem amplexi sunt, vt Bald. sibi contrarius in *consil. 283. lib. 5. Bero. consil. 26. num. 3. lib. 1. Auctor damnata memoria ad consil. Dec. 283. vbi reprehendendo Dec. inquit ipsum semper pessimè contra filios primi matrimonij consuluisse; nimis sophisticando, & cauillando, Tiraquell. in l. si vnquam vers. suscepit liberos num. 96. C. de reuoc. donat. Lucchard. consil. 53. in secundo dubio num. 23. & sequē. Menoch. consil. 71. Rimin. iun. consil. 29. num. 14. volum. 4. Bero. Curt. sen. Crauett. & alij apud Roland de lucro dot. quest. 27. Et hanc esse veriolem, & communiolem opinionem dicit Mart. de success. legal. par. 3 q. 11. art. 2. num. 4. & sequen. subdens ita tenuisse Rotam; prout congregatis Classibus decreuisse Senatū inquit Thesaur. contra virum in *decis. 184. num. 5.* Et hanc esse veram opinionem, & ab ea non recedendum contra Menoch. & alios sequaces tradit Thesaur. filius ibi in *addit. col. 3. circa fin. vt etiam in specie voluit Gratia. tom. 1. discept. forens. cap. 197. num. 12. subdens sic alias seruasse Rotam, & sequitur Fab. in suo Codic. lib. 1. titu. de leg. & constit. princ. definit. 6 ex eo, quia statutum non potest legitimam tollere, vt firmat Bart. in l. Titio §. Titio genero num. 6 ff. de condit. & demonstr. Ant. de Butr. in cap. Rainaldus de testamen. Socin. iunior consil. 150. num. 2. lib. 1. Dec. in l. iura sanguinis, & ibi Cagnol. num. 5. ff. de regul. iur. Suarez in l. quoniam in prioribus ad declarationem l. Regni §. 2. limitabis num. 14. ff. de inoffic. testam. Villalob. comm. opin. verbo legitima num. 62. Mangil. de imput. quest.**

51. numer. 38. cum sequen.

- 7 Et hæc opinio niti ratione videtur, quoniam duo in fauorem filiorum proponuntur, nempe legitima, quæ iure naturæ debetur glos. in §. optime, in verbo quippe Auth. de nupt. l. scripto ff. unde liber. l. fin. ff. de bon. damnat. alterum ius, quod Imperator tribuit filiis ex l. hac edictali ne vir consequatur plus, quam vnus ex liberis primi matrimonij. Et vnum differt ab altero, nec vnum tollitur per reliquum glos. d. §. optime vers. quippe. Vnde statutum deferens dotem secundo viro non obstantibus filiis ex primo matrimonio, licet auferat eis, quod ex dispositione l. hac edictali consequi possint; tamen non auferit illis legitimam, quæ diuerso iure; nempe non iure positiuo, sed naturali debetur prout sic in specie concludit Paul. de Castr. videndus in *consil. 462. vol. 2. subdens hanc esse verissimam opinionem.* (licet videatur dictum consilium nō esse Castr. cum seipsum alleget.)
- 9 Quidquid in contrarium multi opinati sint, dicentes, quod aufertur coniugi, confundi cum ipsa legitima; quod falsum reputat ipse Castr. in *cit. consil. in princ.* & hanc esse ipsam veritatem inquit Bald. in d. l. hac edictali in fin. secundum quam, pluries consuluit Fulgos. *cons. 96. colum. 2. post glos. d. §. optime vers. quippe & ibi Angel.* hanc quoque opinionem sequuti sūt multi relati per Dec. in *consil. 246. num. 2. vers. vltimus tamen*, dicentes, temerarium esse ab ista opinione recedere, vt etiam notauit Castr. in l. 1. colum. 1. in fin. num. 4. vers. illud ergo quod reuocatur C. de inoff. dot. Bertran. in d. l. hac edictali. §. ita tamen num. 20. & seq. vbi in num. 23. hanc communem appellat, & de veriori post innumeros Roland. de lucr. dot. quest. 27. similiter de communi Cephal. consil. 412. numer. 6. & 18. & vt magis communem tueretur Riminald. iunior consil. 311. num. 15. cum sequen. & consil. 333. num. 3. Sfort. Odd. in consil. 3 num. 34. & sequen. de communi quoque Cuchus de legitima §. ex substantia num. 2. in fin. Crass. in §. legitima quest. 20 num. 5 Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. quest. 18. num. 2. & 3. Mangil. de

- de impub. quæst. 7 num. 51 Mart. de success. legali par. 3. quæst. 11. art. 1. num. 4* ibi in fortioribus, scilicet quando filius, & v-
 11 tricus essent æqualiter instituti, vt prius detrahenda sit legitima, sic etiam *Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 300. num. 44. & sequen.* & iudicatum refert *Tbesaur. in decis. 184. Boer. decis. 201. Surd. decis. 169. num. 6.* & in hanc opinionem vt æquior-
 12 rem inclinavit *Rota Roman. in decis. 756. par. 3. in nouiss. & Rota Bonon. inter compil. à D. Gypf. in decis. 61. num. 7. & 8.* nam vt
 13 aliquid in legitimam imputetur, duo co-
 14 pulatiuè requiruntur, primum, quòd res imputanda perueniat ex substantia testato-
 15 ris; secundū ex eius iudicio, & voluntate ad *tex. in l. scimus S. repletionem C. de inoffic. testam. late Bero. cons. 39. num. 11. circa med. lib. 2. ac Ludouif. decis. 568. nu. 10.*
 16 Hinc dixerunt DD. & præcipuè *Bart. in l. omnes populi ff. de iust. & iure*, quod iura naturalia, quia immutabilia per sta-
 17 tutum tolli non possunt; quod etiam ad-
 mittit *D. Thom. 2. 2. quæst. 61. art. 1.* in re-
 sponsione ad primum argumentum, di-
 cens, quod lex continens aliquid contra
 ius naturale non habet vlm obligandi.
 18 Tanto magis erit dicendum, cum le-
 gitima loco alimentorum subrogetur *S. 1. ibi liberorum educatio, Instit. de iur. na-
 tur. gent. & ciuil.* quæ per statutum tolli
 non possunt, vt ex *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 1. num. 14. & seq. Gratian. tom. 1. di-
 scept. forens. cap. 197. num. 8. Craß. S. legiti-
 ma quæst. 42. num. 3. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 85. num. 8. & tit. 9. q. 38. nu. 7.*
 Alij verò ad distinctionem recurrerunt,
 scilicet, an statutum totam secundo viro
 tribuat dotem, an verò partem.
 In primo casu detrahenda erit legiti-
 ma. In secundo vero non firmat *Tbe-
 saur. in addit. ad eius genitorem in decis. 184. in 2. addit. colum. 1.* subdens sic Senatū
 iuxta hanc distinctionem iudicasse, & se-
 quitur *Surdus cons. 401. vol. 3. ac Bursat. cons. 212. volum. 2.* dicentes si statutum
 disponat, vt maritus lucretur tantam
 partem dotis, quantam filij prioris matri-
 17 monij habere debent; quòd eo casu de-
 ductio legitimæ facienda non erit; quo-

niam statutū hoc esset iuri communi con-
 forme, cū possit vxor dare tantum se-
 cundo viro, quantum vni ex filiis primi
 matrimonij, iuxta terminos *d. l. hac edi-
 ctali.*

- 18 Prout dicitur de matre, cui licet de-
 beatur legitima in bonis filiar, tamen
 aliud est, quando statutum defert dimi-
 diam dotis marito, tunc enim non datur
 matri legitima in illa dimidia, sed mari-
 tus ante omnia deducit lucrum prædi-
 ctum, & postea mater super reliqua por-
 tione capiet suam legitimam; nulla habi-
 ta ratione partis, quam vir lucratur; non
 secus ac si esset res aliena vt tradit *Corn.
 consil. 127. col. 1. ad med. num. 3. lib. 3. Bald.
 consil. 314. Ioanna & Iacobe in fin. versic.
 successio autem num. 3 lib. 4. Soccin. consilio
 288. col. 13. ad med. vers. infirmatur ratione
 clara num. 23. ad finem lib. 2. Aym. cons. 186
 num. 11. ad medium vers. confirmatur hoc
 fundamentum Phanucius de lucr. dot. glos. 5.
 num. 35. versic. hinc consultum extat, Rota
 per Achill. in decis. 118. nu. 1. Surdus consil.
 401 num.*

- 19 Et ratio est, quoniam in deducenda
 legitima attenditur tempus mortis, & sic
 bona, quæ tunc temporis reperiuntur, *l.
 queritur C. de inoffic. testam. Authen. nouissi-
 ma vers. ex deficiente C. eod.* cum enim in
 morte vxoris non reperiatur nisi medie-
 tas dotis, cum altera ex statuto ad virum
 spectauit, eamque retinet, & sic tanquam
 æs alienum deducitur; legitima non ve-
 nit detrahenda, nisi ex illa parte, quæ erit
 in hæreditate; deducto ære alieno.

- Ratio autem supradictorum principa-
 liter est, nam quando statutum dimidiam
 20 dotis secundo viro tribuit, non aufert in
 totum legitimam filio, sed solam illam
 minuit; quod potest facere: secus verò si
 totam dotem secundus vir lucraretur,
 cum eo casu filij eorum legitima priua-
 rentur, quod esset absurdum, & contra
 naturalem rationem, nulla enim esset dif-
 ferentia inter filios, & extraneos; vnde
 vniuersalis status successionis, & obse-
 quiorum erga parentes confunderetur,
 vt in specie quod statutum possit non in
 totum legitimam tollere, sed in parte

diminuere; author fuit *Salicet. in Authen. nouissima num. 10. C. de inoffic. testam.* quem sequuti sunt ibi *Ias. num. 56.* dicens hanc esse magis communem *Alex. consil. 211. num. 8. volum. 7.* qui de communi & æquiori sententia hoc probat, & *consil. 55. num. 5. volum. 2. ac cons. 134. num. 33. cum sequen. volum. 6. Rolan. consil. 99. num. 55. volum. 4. T. bob. Non. consil. 17. num. 7. Menoch. consil. 25. num. 91. & 109. Decianus consil. 54. num. 1. lib. 1. Bertazol. consil. ciuil. 11. num. 12. Rimin. iun. consil. 605. & 608. Laderch. consil. 28. num. 3. Macer. lib. 2. var. resol. resol. 27. num. 5. & 6. de magis communi Rustic. ad l. cum auas lib. 1. cap. 9. nu. 33. Gratianus tom. 1. discept. forens. cap. 178 in fin. & cap. 197. num. 7. impressum post suas decisiones, Boer. decis. 188 num. 6. vbi de magis communi, & decis. 204. num. 12. Rot. decis. 1 num. 1. & 2. de consuet. & decis. 53. num. 2. par. 1. & decis. 424. num. 3. par. 4. in nouissimis, Gayll. lib. 2. obseru. 122. vbi hanc opinionem vt magis communem, & æquiozem tueretur, subdens sic in Camera Imperiali iudicatum fuisse, *Craff. S. legitima quest. 43. num. 3. Mart. de success. legal. par. 1. quest. 13. art. 2. num. 6. Fachin. lib. 4. controuers. cap. 32.* qui ita Rotā Romanā & Camerā Imper. solitas iudicare inquit de multis decisionibus eiusdem Rotæ testatur *Merlinus in tract. de legitim. lib. 3. tit. 1. quest. 1. num. 14.* & hanc magis communem confiteretur *Rota Bonon. decis. 6. nu. 58.* & de communi *Vincen. de Franchis decis. 618. in fine,* & vti talem sequitur *Griuell. in decis. Senatus Dolan. 34. numer. 11. vers. liberorum verò, & decis. 53. num. 42.* Nam licet ius naturæ vocet filios ad successionem l. cum ratio ff. de bon. damnat. l. scripto ff. vnd. liber. tamen hoc non est, quoad certam, & determinatam quotam l. in suis ff. de liber. & posthum. & *Instit. de hered. que ab intestat.* cum alijs non fuisset variabile, quod tamen fuit, vt in *Authen. de trient. & semiss. S. 1. repetitum in Auth. nouissima C. de inoffic. testam.* Igitur in totum ipsa auferri non potest; sed minui, & limitari per statutum.*

22 Multi denique dixerunt, quod quotiescunque statutum meminit de filiis primi

marrimonij, vel aliter derogaret d. l. hac edictali, tunc legitima penitus tollatur, si tota dos deferatur marito, vel in ea parte marito delata, vt tradunt *Curt. iunior in Authen. preterea num. 17. C. vnd. vir. & vxor, Dec. cons. 19. num. 5. Nat. consil. 308. Bellon. cons. 13. uum. 21. Crauet. consil. 388. & cons. 324. num. 4. & consil. 586. Bursatns consil. 212 num. 23. Marcebr. ab Anguill. consil. 75. num. 134. Rolan. cons. 62. volum. 3. Socin. iunior consil. 70. num. 9. volum. 2. Surd. consil. 91 consil. 49. num. 30. cum seq. & cons. 422. num. 21. lib. 3. Cephal. consil. 390. & 300. Menoch. consil. 4. idem de presumpt. lib. 6. presump. 38 num. 31. & seq. Alciat. consil. 88. idem Rolan. de lucro dot. quest. 30. & 33. Phanuc. eodem tract. glos. 5 num. 34. qui reprehendit Bald. contrarium tenentem in cons. 573. volum. 5. idem sequitur *Carpan. ad Consuetud. Mediolan. cap. 290. num. 134. Mangil. de impus. quest. 7. num. 47. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 300. in 3. & 4. conclus.* A qua opinione recedendum non esse inquit *Boer. decis. 208. quæ sequenti fuisse. Senatū suum inquit Thesaur. iunior in additio. ad dictam decisio. 184. in prima additio & iterum congregatis classibus, quod maritus lucretur integram dimidiam dotis absque vlllo onere, prout ibidem in 2. additio. col. penul. circa medium subdens fuisse conclusum ita in posterū obseruandum, limitando in specie, tradita per Thesaur. patrem in dicta decis.**

23 Et mouentur ea ratione, quia statutum potest in totum legitimam cum caussa tollere, ex traditis per *Dyn. in cap. indultum de regu. iur. in 6. & Panormit. cons. 65. quem sequuti sunt Alexan consil. 75. num. 9. volum. 1. vbi communem dicit Curtius iunior cons. 10. num. 7. cum sequen. etiam de communi, Peregrin. consil. 14. num. 2. volum. 3. Bellon. consil. 14. num. 21. Calcan. cons. 37. num. 3. vbi de communi Rimin. iunior consil. 608. num. 14. Rim. consil. 237. num. 9. de magis communi, Aldouinas consil. 104. num. 37. lib. 1. idem inter consil. Peregr. cons. 21. num. 61. lib. 4. Macerat. lib. 2. var. resolut. 27 num. 4. Alex. Trentacinq. de subbit. par. 1. cap. 9. nu. 22. Couall. comm.*

contra

contra comm. quest. 112. Gayll. lib. 2. obseru. 122. per tot. & signanter post num. 8. vers. non obstat tex. licet ipse contrarium sequatur, *Anchar. quest. famil. 43. sub num. 8. lib. 2. Petrus de Gregor. Syntagm. Iur. par. 3. situ. de act. lib. 44. cap. 5. Mangil. de imput. quest. 51 num. 37. vbi pro ista opinione 45. DD. de communi testantes allegat, vers. & cum sententia Dyni, Surdus de alimentis titu. 9 quest. 2. sub num. 5. vbi eam quoque communem appellat Mart. de success. legali par. 1. quest. 13. art. 2. num. 6. Viuius comm. opin. 316 lib. 1. Magon. decis. Florent. 14 num. 12. Boer. decis. 188. num. 6. & decis. 204. num. 12. Ioseph Ludouicus decis. Perus. 21. nu. 51. Sess. arragon. 26. num. 1. & sequen. ac num. 38. Quæ legitima, & necessaria causa dicitur, vt videre facilis virum inueniant, vt diximus in quest. preced.*

24 Nec in casu prædicto præcisè legitima tollitur, solum enim prohibetur illius detractio ex dote matris tantum, & non ex aliis bonis, in quibus admittitur successio, vt tradidit Dec. in consil. 19. colum. pen. ante medium, vers. & dato quod mulier, nu. 6. subdens, quod & si possit mulier non habere nisi dotem; tamen satis est, quod non auferatur legitima præcisè, & certitudinaliter; quam quoque opinionem sequuti sunt Curt. iunior in d. Authen. præterea, Natta consil. 308. num. 5. Bellonus consil. 13. num. 21 post princip. vers. item quia posset mulier.

25 Nec obstant in contrarium adducta, & primo non esse verum, legitimam iure naturali filio deberi, quoniam id intelligitur de iure ciuili suadente naturali ratione, cum non reperiatur aliquod proditum de iure naturali, vel gentium contra patris testamentum, si filius fuerit ex hære-
26 datus, nisi per quærelam, quæ de iure ciuili est l. filio ff. de inoffic. testam. l. ex duobus S. fin. ff. de vulgar. & pupill. cum antequam ciuile cuilibet ciui Romano licebat de bonis suis ad libitum disponere l. 1. ad l. Falcid. igitur si hoc à iure ciuili inuentum est, merito alio iure tolli potest.

27 Secundò nec obstat, quod legitima loco alimentorum succedat, quoniam si

vera esset hæc regula, legitima non esset filio diuiti relinquenda, nec ei, qui ex opera, & industria sua se possit sustentare; immo nec illam transmitteret, cum alimenta vita finirentur, vt in specie respondet Salicet. in authen. nouissima, & latius Cyn. in l. scimus C. de nup. & post eos Suarez in l. quoniam in prioribus in declarat. leg. Reg. in secunda limit. num. 12. versic. nec obstat; vltra quod illud argumentum de vno ad alium non est tutum, cum multum
28 interfit; si quidem filius per patrem legitimæ renunciare potest l. si quando S. illud & S. generaliter C. de inoffic. testam. vel etiã tacitè repudiando hæreditatem sibi delatam l. hæres instituta C. de impub. & alijs substit. l. quia poterat vbi latè Alex. ff. ad
29 Trebell. Non tamen his mediis reiicitur à iure alimentorum; nam his etiam pacto iurato filius renunciare non potest Specul. in titu. qui filij sint legitimi S. 1. versic. Sed pone num. 12. Bald. in l. pactum quod dotale num. 17. C. de collat. Surdus de aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 19. 20. & 55. Couarru. de matrimon. par. 2. cap. 8. S. 6. num. 4. qui in num. 17. vers. quæ quidem lex inquit, quod
30 quamuis filius versus patrem ingratus fuerit, & ab hæreditate exhæredatur, non tamen repellitur ab educatione, saltem necessaria pro indigentia naturæ, quod etiam in puncto, licet corrupte sequuti sunt Molin. de Hispan. primogeni. lib. 2. cap. 16. num. 2. & 3. Surd. de aliment. tit. 7. quest. 1. num. 60 Peregrin. de fideicommiss. art. 36. nu. 146. Mart. de success. legali par. 1. q. 13. art. 2. num. 9.

31 Verum quicquid sit de hac controuersia recedendum non esse putarem à prima opinione; si quidem statutum semper oportet interpretari, vt minus à iure communi recedat l. si vero S. si de viro, vbi DD. ff. solut. matrim. l. 2. vbi Bart. C. de nox. act. cap. cum dilectus de consuet. ibique DD. l. precipimus S. fin. C. de appell. l. sancimus C. de testam. Alexan. consil. 2. num. 9. lib. 1. Dec. consil. 444. num. 15. Paris. consil. 95. in princip. lib. 1. & consil. 66. num. 100. lib. 3. Rolan. consil. 21. & consil. 62. num. 30. lib. 1. Honded. cons. 8. num. 42. lib. 1. Cancer. lib. 1. var. resol. cap. 11. num. 58. Mantica de saci.

- tacit. & ambig. lib. 12 tit. 30 nu. 18. Castill. decis. 81. num. 13. decis. 107. num. 64. & 70. & decis. 346. num. 17. & 18. Surd. decis. 9. num. 14. decis. 43. num. 6. decis. 178. num. 15. decis. 29. num. 15. & decis. 214. num. 17. maxime inquit Alexan. in consil. 7. num. 7. lib. 2. quando salua ratione recti sermo-*
- 32 nis hoc fieri possit, & potius toleratur superfluitas, quam, quod iuris correctio inducatur Crot. in l. qui Roma S. duo fratres num. 32 ff. de verbor. obligat. Paris. cons. 84. num. 12. volum. 1. iuris enim correctio non
- 33 est inducenda per subauditos intellectus, glos. sing. est in cap. capientes S. quod si per viginti de elect. lib. 6. Rolan. consil. 80. num. 49. lib. 1. Aluis. de Alberic. singul. 26. Berous quest. famil. 119. num. 3. Vnde cum statutum possit capi vt tantum filij priuentur lucro, quod ex dispositione l. hac edictali eis defertur, interpretandum est, vt à legitima saltem non priuentur, & ius commune in hoc non corrigat, prout quando statutum potest duos effectus ad iuris correctionem operari, est capiendum, vt in
- 34 vno tantum casu corrigat, in alioque non deuiet à dispositione iuris communis, d. cap. cum dilectus de consuet. Roman. consil. 199. num. 7. Berous cons. 150. num. 26. lib. 1. Port. cons. 86. num. 6. & cons. 127. numer. 8. Rolan. cons. 72. num. 38. lib. 3. & cons. 80. num. 22. & 23. lib. 4. Gozzadin. cons. 19. num. 5. cons. 85. num. 13. & cons. 35. num. 14. Honded. consil. 1. num. 33. lib. 1. Surdus cons. 313. num. 13. Socin. consil. 116. num. 17. volum. 1. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 18 num. 35. vers. & quando statutum;
- Cacher. decis. 99. num. 13. & decis. 167. num. 22. Cauale. decis. 5. num. 13. par. 1. Rota Roman. decis. 532. num. 10. par. 1. in nouissim. & hunc sensum pluries tenuisse Rotam, inquit Merlin. in decisio. Rota Rom. ab eo recollectis 114. post tract. de legitim. num. 7. Monac. decis. Floren. 46. num. 75. Ioseph Ludouic. decis. Lucens. 39. num. 17. etiam si
- 35 necessarium sit deuenire ad impropriad interpretationem, Gratus cons. 13. nu. 43. lib. 1. Rolan. cons. 80. num. 21. Honded. cons. 8 num. 43. lib. 1. & latè idem Mantica. post innumeros de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 20
- 36 num. 18. etiam si æquitas aliter suadeat, Bec. cons. 3 num. 42. & cons. 11. num. 16. & 17. nam ad hoc, vt filius per statutum à legitima excludatur specialis mentio de
- 37 ea oportet fieri, vt tradit Salicet. in l. sancimus C. de nupt. Socin. cons. 150. num. 9. & 19. volum. 1. Bald. cons. 391. vers. item per statutum volum. 5. Alexan. cons. 7. vers. fortificantur pradicta nu. 7. lib. 2. Cephal. cons. 5. num. 4. lib. 1. Curt. senior cons. 39. num. 7. de communi Turrel. cons. 5. num. 21. lib. 2. Craff. S. legitima quest. 44. num. 6. & Balb. de prescrip. 4. par. princip. quest. 23. num. 3. & 4. Grammat. decis. 101. num. 49. prout tenuit Rota apud Seraphin. in decis. 93. nu. 3. & tex. l. si quando, S. & generaliter C. de inoffic. testam. & latè tradidi in additionibus meis ad decis. Surd. 167. num. 18. Aff. decis. Lucens. 10. num. 24. Griuell. decis. Dolan. 53. num. 42. vers. vel saltem non censetur sublata.
- 38 Hinc dicit tex. in Authen. si qua mulier in fin. C. de sacrosanct. eccles. quod exclusi à successione, non dicantur exclusi à legitima, & facit etiam tex. in l. quamdiu de acquirend. heredit. cum aliis iuribus allegatis per Tiraquell. de iur. primogen. quest. 55. num. 6.
- 39 Statuta enim cum à iure communi exorbitant, non sunt extendenda extra casus suos, etiam à maiortate rationis, l. fin. C. de interd. matrim. l. si vero S. de viro ff. solut. matrim. Fabr. in suo Codic. tit. de act. & obligat. definit. 3. num. 6. Cancer. lib. 3. varia. resolut. cap. 7. num. 346. Afflic. decis. 21 num. 5. Castill. decis. 81. num. 15. Vin-
- 40 cen. de Anna alleg. 1. num. 32. vbi statuta in tantum disponunt, in quantum loquuntur, vt tradit idem Cancer. lib. 1. var. resolut. cap. 7. num. 13. & Castill. decis. 19. num. 11. par. 2. Monac. decis. Flor. 46 num. 28. & seq. Farinac. decis. 660. num. 5 par. 3. maxime
- 41 quando aliter illud intelligendo, sequeretur absurdum, vt tradit Bart. in l. furti S. pactus ff. de his qui not. infam. & in specie sequitur Cancer. lib. 2. variar. resolut. cap. 10. num. 64.
- 42 Nec obstant in contrarium adducta quoniam id procederet, quando statutum specificè legitimam tolleret, vltra quod etiam in hoc satis controuersa videtur

detur hæc quæstio ob varias Doctorum opiniones, ut vix possit cognosci, cuius sit adhaerendum; & tamen Doctores pro eorum reconciliatione communiter dixerunt opinionem illam, quod statutum
 43 potest in totum legitimam tollere, procedere ex rationabili causa, dummodo filij habeant aliunde unde alimenta, vel alia subsidia percipere possint, prout inter Moderniores, qui omnes colligunt, sic concludit *Lupus in cap. per vestras § 4. num. 3. Couarr. de sponsal. par. 2. § 6. num. 5. vers. ex hac nam saltem alimenta debebuntur, Gayll. lib. 2. obser. 122. num. 12. Bellon. cons. 13. num. 21. Vasqu. de success. § 20. num. 304. Surdus de aliment. tit. 8. priuil. 56 num. 23. Guttier. pp. qq. lib. 3. quæst. 82. Mangil. de imput. quæst. 51 num. 58. vers. censeo itaque, Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. quæst. 1. ante num. 18. Mart. de success. legal. par. 1. quæst. 13 art. 2. num. 6. vers. & tamen magis communiter receptum est.*

Nec obstat secunda opinio. Quia contraria verior est, nam mulier ita peccat transeundo ad secunda vota, iuxta statutum, ac si apponeret pactum, nam cum
 44 sciat statutum, quod vir possit medietatem lucrari, debet providere ne per statutum alienetur in secundum coniugem.

45 Nec datur differentia inter pactum appositum, & statutum, nam filius non habet beneficium *l. hac edictali* ex pacto facto per matrem de dote per maritum lucranda, sed solummodo propter delictum transeuntis ad secunda vota, nam per secundas nuptias inducitur liberorum contemptus; quæ ratio in utroque militat, scilicet tam in lucro proveniente ex pacto, quam ex statuto; & ita intelligi debent Doctores dicentes maritum exequandum filiis prioris matrimonij; scilicet inspecto solummodo beneficio *l. hac edictali*, sed ultra illud debent habere legitimam, ut latè *Paul. de Castr. in cons. 462. vol. 2. & Flor. in disput. 1. incip. mulier quæ viduata.*

46 Ultra quod lucrari per statutum, & per pactum idem est. Si quidem lucrum statuti non immediatè per legem, sed mediante facto hominis procedit, & ideo illa non

reputatur alienatio merè realis ita *Bertran. in d. l. hac edictali sub num. 33* & sic parificatur lucrari ex pacto, vel ex lege, & statuto ut in *Rubric. de decret. decur. & l. ideo in princ. C. de episc. & cleric. nam.*

47 prohibitus alienare, prohibetur etiam facere modum, per quem sequi possit alienatio *l. si ita quis la secunda § ea lege ff. de verbor. oblig.* quam pro singulari in specie notat *Bald. in l. quoties la prima C. de fideicom. & sequitur Paris. cons. 22. num. 56 lib. 3.* & latius dicam in quæst. an *l. hac edictali* locum habeat ubi dos applicatur viro ob vxoris adulterium.

Quæ vero opinio nedum rationibus est fulcita, immo & autoritatibus, cum ita in specie firmarunt *Paulus de Castr. in d. cons. 462. volum. 2.* licet non videatur suum esse consilium, dum se ipsum ibi allegat, & *Florian. in d. disput. 1. ac Bertran. in d. l. hac edictali* ubi infinitos alios colligit.

Nec obstat, quod sola largitas impediatur, & sic id, quod ex liberalitate vxoris viro confertur, at ista non dicitur largitas, quia vir id consequitur vxore inuita.

48 Si quidem respondetur, quod cum dote det vxor largitur, nam consentire videtur, ut vir eam lucretur, seruata forma statuti, & sic non tam à lege, quam ab vxore habere censetur, quod *l. hac edictali* dispositione prohibitum est, nam vxor nullum modum excogitare potest, per quem secūsus vir habeat plusquam vnus ex filiis primi matrimonij ut in *§ optime ibi per interpositam personam, & in d. l. hac edictali ibi omni circumscriptione interposita, ergo.*

49 Minus quoque refragatur *Consil. Surd. 401.* nam ipse sibi contradicit, eiusque dicta non militat; Si quidem in *d. consil. num. 17.* dicit hoc statutum esse conformem iuri communi, quod dispositum est *l. hac edictali*, ut partes inter vitricum, & priuignum possint fieri æquales, & deinde ibidem *num. 20. in fin.* dicit, quod huiusmodi statutum est contra ius commune, illiusque derogatorium, ideo ab illo interpretari non debet.

Vtrumque vero dictum non sustinetur;

tur; Si quidem de iure communi dispositio æqualiter inter illos facta dicitur, quando erit deducta legitima, quæ prius detrahenda erit ex glos, sæpè allegata in *d. S. optime vers. quippe Authen. de nupt.* sic firmat *Paulus de Castr. in cons. 462. volum. 2. Rimin. iunior cons. 311. num. 11. & sequ. & cons. 333. Mofesius ad consuetud. Neap. par. 3. quæst. 20. numer. 2. Gabriel. cons. 13. volum. 1. ipsemet Surd. hanc communem profitetur in d. cons. num. 30. vers. nec contradicit & in cons. 422. num. 1. Thesaurus decis. 184. num. 3. vbi hanc opinionem amplexisse Senatum congregatis classibus testatur, illamque sequutum fuisse Senatum inquit *Maynard. in decis. 79. lib. 3. & plene hæc tuctur à multis Mart. de success. legali par. 3. quæst. 11 art. 1. per tot. vbi hanc communioem, & verioem, ac secundum eam pluries fuisse iudicatum testatur. Quicquid tueatur idem Surdus in cons. 422. de qua quæstione latius infra dicemus,**

Secundum dictum potest esse verum, quando specialis derogatio adderetur, cum agatur de præiudicio tertij, quo casu non sufficit generalis dispositio, vt supra dictum est.

Et quamuis *Surdus* ibidem dicat statum posse legitimam tollere, & sublatam censi, etiam expressa mentione de ea non facta, tamen est opinio magis communiter reprobata, & semper contra illam iudicatum fuisse testatur *Mart. de success. legali*, qui sic respondet dicto *cons. Surd. p. 3. q. 11. à nu. 10. vsque ad nu. 17.*

Minus denique obstat, quod dicitur de matre, cum sit diuersa quæstio, nam legitima ascendentibus debita in bonis filij, non est dubium quin statuto tolli possit, vt tradunt *Alex. cons. 3. num. 8. volum. 7. Ripa respons. 7. Capr. cons. 15. Abb. cons. 51. num. 64. Griuell. decis. Dolan. 34. num. 11. & decis. 53. num. 43. & 44. Quamuis non adsit causa, vt de communi omnium Curt. iunior cons. 153. num. 15. Corn. cons. 150. num. 4. lib. 1. & consil. 107 num. 1. lib. 2. Grat. cons. 21. num. 21. lib. 1. late Peregrin. de fideicommiss. art. 49. num. 43. Gomes. var. resol. tom. 1. cap. 1. num. 6. & cap. 11. num.*

36. Surd. decis. 21. num. 11 & hanc communioem appellat Seraphin. in decis. 1365. num. 5. cum ipsa non debeatur rationali vinculo, sed iure positiuo l. cum ratio ff. de bon. damnat. & in specie Ioseph. Ludou. decis. Perus. 21. num. 47. & sequen. licet specialis illius expressio in statuto facta non fuerit, vt etiam tradit Griuell. in decis. 53. num. 43. cum seq. etsi dicat aliter iudicatum fuisse per Senatum.

Quamuis etiam hæc quæstio satis controuersa videatur, cum contrarium tueatur *Thob. Non. cons. 13. num. 8. & Peregrin. de fideicommiss. art. 49. num. 49. vbi ait quæstionem istam esse satis difficilem, & quod secunda hæc opinio forti iuuatur ratione, ob quam difficultatem inquit Seraphin. in citata decisio. 1365. num. 5. quod Domini de Rota noluerunt ex hoc capite causam illam decidere, cum illa pari passu ambulet cum legitima filiorum, vt etiã antea tradidit in decis. 1335. num. 15. & hanc comunem appellat *Mysinger. cent. 6. obseru. 44. & sequitur Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. q. 1. nu. 36.**

Et vltimo non videtur posse subsistere illud, quod dictum est supra pro tertia opinione, quod licet statutum deferat totam dotem secundo viro, & priuat filios legitimam; tamen quod hoc sit quoad ipsam dotem, & non quoad alia, & sic quod non tollat legitimam præcisè, & certitudinaliter. Quoniam hoc esset auferre per indirectum legitimam, cum fere omnes mulieres non solent nisi simplices dotes habere, tum ob amplissimas solitas renunciationes, tum etiam ob statuta eas à successione excludentia.

ARGVMENTVM.

Num filij æqualiter cum vitrico, vel nouerca instituti, debeant ante legitimam detrahere, & reliquum diuidere.

S V M M A R I V M.

1 Legitima an confundatur cum lucro ex l. hæc edi-

- edictali, vel potius prius illa detrabenda sit, recensentur opiniones, nu. 2. 3. 13. 14. 15. 19. & per tot.
- 2 Filij equaliter cum vitrico, vel nouerca instituti non detrabunt legitimam.
Contrarium nu. 14.
- 4 Vitricus equaliter cum filio primi matrimonij institutus immitti debet in possessione pro dimidia.
- 5 Filij ultra medietatem, vel nouem partes eis debitas vigore consuetudinis, non debent aliam habere legitimam, sed illa medietas & nouem partes sunt ipsa legitima, & num. 31.
- 6 Quod ex lucro statuti defertur, in legitimam imputatur, & e contra.
Amplia quamuis id, quod ex statuto peruenit, esset minus legitima, nu. 7.
- 8 Portio filij ex statuto debita venit in computationem l. hac edictali.
- 9 Vitrico, vel Nouerca relinqui potest usq; ad quantitatem legitimam filij.
Amplia quamuis filio minus legitima relictum sit nu. 10.
Intellige num. 41.
- 11 Supplementum legitimæ habetur iudicio testatoris.
Intellige num. 12.
- 15 Lucrum l. hac edictali in legitimam non imputatur.
- 16 Ad hoc ut aliquid in legitimam imputetur, duo copulatiue requiruntur.
- 17 Filius consequitur legitimam ut as alienum.
- 18 Feudum debitum filio uti filio in legitimam non imputatur.
- 20 Verba Nullo modo, vniuersalia negatiua denotant.
- 21 Lex noua inducens obligationem non tollit veteres, nisi nominatim caueat, ut ea sola actione utatur.
- 22 Lucrum l. hac edictali in legitimam non imputatur, quamuis a parentibus expresse fuerit dictum imputari.
- 23 Thesaur. in decis. 184. num. 11. declaratur.
- 24 Glos. l. hac edictali vers. diuidi explicatur.
- 25 Glos. plures recitans opiniones vltima in dubio censetur recepta.
- 26 Glos. in S. quoniam varia Auth. quibus mod. nat. eff. sui declaratur.
- 27 Doctoris dictum intelligi debet secundum iura, quæ allegat.
- 28 Glos. in l. quoniam praterita C. de secun. nupt. seu Auth. ad eos solos improbatur.
- 29 Legitima de iure ciuili suadente naturali ratione filijs debetur.
- 30 Lucrum l. hac edictali in penam secundi coniugis filijs primi matrimonij applicatur.
- 32 Legatum agnato factum non imputatur cū lucro à statuto ei debito.
- 33 In legitimam filij imputatur; quicquid quocumque titulo ei apparente relictum fuerit.
- 34 Portio à Consuet. Neap. filijs & agnatis debita, iure hereditario defertur, & non transmittitur absq; agnitione. Sed contrarium num. 36.
Intellige num. 39. & 40.
- 35 Lucrum l. hac edictali non debetur iure hereditario, & transmittitur absque agnitione.
- 37 Portio à Consuet. Neap. agnatis debita, an debeatur absque onere, & nu. 38.
- 42 Legitima an prius à filijs retrahenda erit, & reliquum diuidi, ubi eis nihil fuerit relictum, sed solum vitrico, vel nouerca.
Declara num. 43.
- 44 Inaqualitas à d. l. hac edictali consideratur nedum ubi vitricus plus quam filius primi matrimonij haberet, sed ubi respectu æris alieni inæquales essent, licet respectu portionum sint æquales.
- 45 Inaqualitas consideratur ex conditionibus, & oneribus oppositis, item ex facilitate, & difficultate exigendi legatum.

Q V A E S T I O V I I.

- 1 Satis controuersa apud DD. videtur quæstio ista; cum nonnulli dixerint, legitimam non posse detrahi, sed ipsam confundi, ut in specie inter moderniores Bursat. conf. 211. lib. 2. Capr. conf. 74. ad fin. Crauet. conf. 524. num. 3. Surd. conf. 422. vol. 3. Grammat. conf. ciuil. 153. D. Regens Rotus conf. 58. volum. 2. D. Reg. Consiliarius Scip. Theodorus alleg. 11. Cuchus de legitim. verb. ex substantia num. 2. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 300. num. 38. & sequen. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 60.

num. 60. *Argel. de acquiren. possess. quest. 3. art. 19. num. 985. Cauale. decis. 25. num. 59. par. 3. & Cost. de port. rat. quest. 140. num. 6. & Fabr. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. situ. de secund. nupt. definit. 6. & 9.*

Fundatur hæc opinio ex text. d. l. *hac edictali*, vbi interdictum est vitrico, vel noueræ ne plus secundo viro, quàm filio ex primo matrimonio det atque conferat, vnde vbi vterque est æqualiter institutus, non censetur plus vni, quàm alteri datum, vel relictum, quodque expresse decidit ibi *glos. in verbo diuidi*, quæ vult, quod si vitrico relinquantur centum, & filio nihil, ista centum æqualiter diuidantur, prout ita decreuisse Senatum testatur *Cancer. lib. 3. variar. resol. cap. 2. tit. de inuentar. num. 181. vers. ut igitur*, licet ipse contradicat, igitur in illis quinquaginta comprehenditur legitima filij; aliter enim si legitima præcaperetur non diuiderentur centum, sed illud quod remaneret, deducita legitima.

Probatum secundò ex *Beltrand. in dict. l. hac edictali in verb. ita tamen num. 26. & sequen.* qui ait illud, quod dicitur de legitima, non confundatur cum lucro ex d. l. proueniente, vt tradit *Castr. in cons. 462. vol. 2. verum esse*, cum sit quid diuersum,

3 Sed hoc cessare, quoties filius æqualiter fuerit simul cum vitrico institutus; quoniam cum habeat suam legitimam cessat querela inofficiosi, nec etiam potest agere ex remedio *l. hac edictali*, quia non est plus vitrico, quàm filio relictum, & sic non militat ratio, nec causa ob quam fuerunt introducta remedia agendo querelam inofficiosi, & *l. hac edictali*, vt late *Fabr. in d. definit. 6. & 9. num. 8. vers. neque tamen faciet ea res*. Hinc dixit *Argel. de acquiren. possess. quest. 3. art. 19. num. 985.*

4 quod immissio pro dimidia concedenda sit secundo viro, quando æqualiter cum filio primi matrimonij fuerit institutus; Et fundatur hoc ex simili, quod traditur in materia nostræ Consuetudinis Neap. vbi medietas bonorum antiquorum per dictam Consuetud. debita; vel nouem partes dotium maternas, filiis per eandem Consuetud. reseruat; non debentur

5 extra legitimam, sed in illa medietate comprehenditur ipsa legitima, vt in specie *D. Consiliar. Theodorus in citata allegat. 11. num. 11. & seq. Molfæus in comment. ad Consuetud. Neapol. par. 4. quest. 60. num. 11. & sequen.* vbi hanc opinionem à contrarijs tueretur, & signanter à *Vincen. de Franch. in decisio. 374. & decis. 667. sub nu. 5. ex singul. doctrina Napodan. in consuetud. & si testator sub num. 5. fol. mibi 175. in nouissim.* hanc quoque firmarunt *Anchar. cons. 101. & 428. & Surd. decis. 119. nu. 4.* nam sicut id, quod in legitimam imputatur, etiam in lucrum statuti imputatur, vt tradit *Surd. in decis. 169. & ibi multa per me in addit.* sic quoque quicquid ex lucro statuti defertur in legitimam imputari debet *argum. l. naus onusta ff. ad l. Rb. l. de iact.* quod nemo duplici onere grauari debet, maxime, quando lucrum à statuto delatum excederet quantitatem legitimæ, vt in specie hoc ponderant citati Doctores, licet in fortioribus voluerit *Boer. in decis. 189.* dicens id procedere, etiam si illa portio à statuto delata, esset minor legitima, cum non possit succedens in ea agere pro eius supplemento, cum ipsa sit legitima, subdens sic post *Albert. Brun. cæterosq; Doctores fuisse decisum.* Et propterea *Ancharan. in d. cons. 101.* inquit, quod hæc partes filiis vigore statuti debitæ, computari debent in materia *d. l. hac edictali*, ita vt si tantundem de bonis, de quibus mater disponere posset, dederit vitrico, quod eo casu filij conqueri nō possint, tanquam iniuriam passi; cuius dictum in specie sequutus fuit *Albert. Brun. de statut. excludent. famin. artic. 13. quest. 10.* & sic lucrum prædictum ad vtrumque deseruit, scilicet, & ad legitimam, & vt non possit dici plus vitrico quam filiis ex primo matrimonio relictum.

9 Comprobatur tertio supradicta opinio ex communi Doctorum sententia, quod vbi solam legitimam filius habet, tantundem consequitur secundus vir ita *Fabr. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 3. Maynard. decis. 14. lib. 3.* igitur non videtur legitimam adeo esse à lege debitam, quin dicatur etiam relinqui à matre, alias

- alias si non posset dici relicta à matre, sed à lege, mater non posset secundo viro tantundem relinquere, nec secundus vir posset tantundem consequi, quod est falsum. Quod procedit quamvis
- 10 minus legitima filio relicta sit, cum etiam hoc in casu vitricus capiat tantam summam, ascendentem ad ipsam legitimam, & si filius supplementum non petierit, ut late *Dec. in l. humanitatis num. 7. vers. secundo quia de supplemento C. de impuber. & alijs substit. Mart. de success. legali par. 3. q. 11. num. 8. & tenuit Rot. apud Put. in decis. 1. 9. & 16. nu. 8. lib. 2. contra Salic. in d. l. hac edictali*; ex quo supplementum
- 11 dicitur habere iudicio testatoris secundum communem opinionem, de qua *Beltran. in d. l. hac edictali num. 19.* quam sequuta fuit *Rota apud Put. in d. decisio. 9. num. 5. & decis. 16. num. 8.* licet hoc sit fictione iuris, ut inquit *Boer. in decis. 201. num. 6. colum. penul. in princ.* Quicquid contrarium dicat *Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resolut. tit. de matrimon. resol. 5. num. 34. fol. 345. vers. sed si tenere velles.* Quamvis incertus auctor ad *consil. Alexan. 158. lit. D. volum. 5. & ad consil. Dec. 246. in ultim. addit. dicat hoc procedere vbi mater ex-*
- 12 pressè non limitauit filium ad minorem partem, cum eo casu licet portio filij per supplementum legitimæ, vel ius accrescendi, augeatur; tamen vitricus non erit æqualis, nec plus habebit, quam fuit illi filio taxatum, de qua quæstione, & de illius veritate dicemus infra in *particulari quæstione.*
- 13 Probatur denique ex *glos. in l. quoniam praterita, seu Authen. ad eos vers. unde miror C. de secund. nupt. vbi colligitur, quod filij primi matrimonij non habent querelam ad reuocandam legitimam, quando est datum plus vitrico, quam filiis, sed solum habent remedium l. hac edictali, quod etiã videtur velle secundum Salic. glos. 1. in S. quoniam varie Auth. quib. mod. nat. eff. sui. igitur illa præcapi non potest.*
- 14 Alij autem secus senserunt (& hoc mihi verius esse videtur) scilicet æqualitatem, deducta legitima seruandam esse, ita *Dec. in cons. 246. num. 2. in fin. Rip. de*

secund. nupt. resp. 1. sub num. 13. vers. circa ultim. colum. fin. & in l. in quartam nu. 219. ff. ad leg. Falcid. Crauet. sibi contrarius in cons. 142. num. 3. & cons. 194. Curt. senior cons. 78. num. 4. Corn. cons. 118. volum. 1. Neutzan. cons. 84. num. 20. vers. in tantum Cephalus cons. 412. num. 6. vbi de magis communi Rimin. iun. cons. 311. num. 15. & cons. 333. num. 3. Zuccard. cons. 43. nu. 27. Sfort. Odd. cons. 3. num. 32. vbi in specie reprobatur glos. & Doctores in versiculo diuidi, Cuman. cons. 110. n. 3. Fulgos. cõs. 97. vers. & hanc sententiam ex glos. in d. S. optime, & vers. ex quibus Socin. consil. 35. colum. fin. volum. 4. Rolan. de lucro dot. quæst. 17. vbi ab hac opinione vti magis cõmuni recedendum non esse, immò adhærendum inquit, & ita decisum profitetur Phanuc. eodem tract. S. 5. num. 43. vers. postremo, innumeri quoque apud Gabriel. libr. 3. commun. conclus. 5. nu. 61. vers. contrarium, de veriori, & magis communi testatur Surdus consil. 237. numer. 11. volum. 2. de communi etiam Bero. quæst. famil. 119. num. 1. 2. & 3. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 70. Molfesius ad Consuetud. Neapol. par. 7. quæst. 20. num. 2. Mangil. de imputat. quæst. 7. num. 52. cum sequen. & post nu. 56. vers. at opinionem, ita decisum tam in Rota Romana, quam in Delphin. Parlamento tradit Mart. de success. legali part. 3. quæst. 11. art. 1. qui late hanc opinionem sequitur, atque tuetur, & ab ea vti communi, & à Doctoribus approbata non putat discedendum Alexan. Trentacinq. lib. 3. variar. resolut. tit. de iur. dot. resol. 3. in fine, & sequitur Gratian. sibi contrarius tom. 3. discept. forens. cap. 463. à num. 4. vsque ad 13. & ab hac opinione, tanquam veriori, & communiori confutata Bursati sententia, stetit Senatium inquit Tbesaur. in decis. 184. num. 11. in fin. & Franc. Marc. decis. 23. & decis. 77. lib. 2. Maynard. decis. 79. lib. 3. Rot. Roman. decis. 756. lib. 3. eademmet Rota apud Crescent. decis. 4. de testam. vbi hanc opinionem vti communiorum sequuta fuit, prout iudicatum quoque refert Rota Auen. 95. in fin. sic etiam Cancer. lib. 3. variar. resol. cap. 2. tit. de inuent. num. 183. dicens glos. d. l. hac edictali in verbo diuidi,

communiter esse reprobata, & in *num.* 186. in specie inquit, quod filius habere debet legitimam, subdens hanc veram communem, atque æquissimam resolutionem, & ita censuisse Senatum.

Fundatur hæc opinio ex *glos. in S. optime* in verbo quippe *Authen. de nupt.* vbi aliud est remedium *l. hac edictali*, & aliud petendi
 15 legitimam, nec vnum alterum excludit, cum debeantur ex diuersis causis; nempe lucrum *l. hac edictali* in odium secundarum nuptiarum, & non iudicio parentum percipitur, & sic cessat imputatio ad
tex. in l. scimus S. repletionem C. de inoff. testam. vbi ad hoc vt aliquid in legitimam imputetur duo copulatiue requiruntur, primo quod res imputanda ex testatoris
 16 substantia perueniat. Secundo eius iudicio, & voluntate vt etiam ibi communiter DD. & latè *Bero conf. 39. num. 11. circa med. lib. 2. & Ludouif. decis. 568. num. 10.* Quæ conclusio ex pluribus probari videtur; primo nempe quia filius debitum
 17 iure naturæ consequitur vt æs alienum *l. papinianus S. sed si impubes ff. de inoff. testam. l. fin. S. peu. C. de Codicil.* quod æs alienum ante omnia debet exolui; portio autem, quæ ex *d. l. hac edictali* defertur appellatur lucrum, ergo vnius deductio, alterius deductionem non impedit, argum. eius, quod dicitur de duabus quartis vt notat. *glos. in l. Papinianus S. meminisse ff. de inoff. testam. & l. q. emquam C. ad l. falcid.* Item etiam quia lucrum hoc alio respectu appellatur penale, quasi irrogetur in poenam, & odium coniugis ad secundas conuolantis nuptias, ac portio iure naturæ debita appellatur persecutoria: quia, per eam filius consequitur, quod sibi debetur, igitur vnum per alterum non tollitur argum. *l. pro iure S. furti actio ff. de condit. furt.* & sic ubicunque penes filium aliquid remaneret tanquam filium, illud nunquam in legitimam imputatur, ita *Man-*
 18 *gil. loco cit.* exemplo feudi, quod filio, uti filio debetur, in legitimam non imputatur, ita ex multorum auctoritatibus, vti communio tenet *Vasq. de success. lib. 3. p. 3. limit. 34. num. 233. vers. unde etiam,* Et in his terminis lucrum *d. l. cum legitima*

imputandum non esse ultra DD. vt supra citatos ita firmarunt *Dec. in consil. 19. in 2. dubio, Alex. ad Bartol. in d. l. hac edictali in princ. apostill. magn. Socin. conf. 35. volu. 4. Fab. in Auth. nouissima nu. 119. C. de inoff. testam. communem testatur Beltrand. conf. 869. vol. 2. & in d. l. hac edictali fol. 137. & seq. Rip. in l. in quartam num. 219. ff. ad leg. falcid.* vbi alios allegat, communem quoque esse dicit *Vasq. de success. lib. 3. S. 30. limit. 34. num. 233 p. 3.* Hæc autem conclusio nedum ex mente DD. imo *d. S. optime*, & *l. hac edictali* probari videtur; ex *d. S. optime* inquam in *vers. quippe* vbi postquam Imperator locutus fuit de distributione inter filios primi matrimonij, & secundum coniugem subdit; *Quippe dudum quarta, nunc autem tertia, aut media secundum nostram legem portionem omnino suo filio relinquenda, aut danda.* Ponderanda est dictio *omnino*, quæ comprehendit omnem casum, vt notant *glos. & Bart. in l. si cum exceptione S. quatenus ff. quod met. caus.* Igitur siue mater expressè filiis legitimam reliquerit, siue non, sed eos in aliqua parte vocauerit: illi eam præcipuè habere, debet quod etià denotare voluit Imperator, dicens: *filio relinquenda, aut danda*, denotans ex verbo *relinquenda*, quando mater de illa mentionem fecerit, & ex illo verbo *danda*, quando de illa mentionem non fecit, nam omnino filio dari debet, & sic ante omnia deduci. Nec ille *tex. hoc* dicit, immo etiam *d. l. hac edictali vers. ita tamen ibi ita tamen, vt quarta pars, quæ eisdem liberis debeatur, ex legibus nullo*
 20 *modo minuatur*, illa namque verba *nullo modo* vniuersalia negatiua, quæ omnem modum diminutionis denotant *l. si is qui ducenta S. utrum ff. de reb. dub. l. hoc genus vbi scribentes ff. de condit. & demonstr.* operantur quod legitima non confundatur cum portione filijs relicta, sed legitimam debent ab ea portione separatam, & præcipuam habere; alioquin per eum modum relinquendi quid filio de legitima mentione non facta, legitima minueretur nedum, sed etiam tolleretur; quod negat *tex. ille*, & hanc esse veritatem, & esse casum ibi inquit *Bald. in l. hac edicta-*

edictali col. 3. vers. modo super isto, nam illa litera præsupponit, quod filius, cui minus relinquitur, debeat habere legitimam, & ultra hanc habeat reuocatoriam illius legis, nam si imputaretur in legitimam, non esset ultra hoc, sed fieret quædam confusio, quod est falsum, ut hoc argumento firmat *Florian. indisput. 1. incipient. mulier viduata nu. . .* & ob id *Paul. de Castr. in conf. 462. circa fin. vol. 2.* inquit, DD. qui dicunt maritum exæquandum esse filiis primi matrimonij, intelligi debeat inspecto solummodo beneficio *l. hac edictali*, sed ultra illud debeant habere legitimam.

Comprobatur hæc conclusio ex *l. quoties ff. de act. & obligat.* ubi habetur, quod si lex nouam inducit obligationem, nisi nominatim caueat, ut ea sola actione utatur, etiam veteres, & nouæ actiones competunt, & sic auxilium utrumque, tam vetus, quam nouum; igitur cum hoc in casu filius vnum auxilium, & sic vnam actionem descendantem à iure naturali, & alteram de iure ciuili habeat, vnum cum altero non confunditur, & ab hac opinione non putat tutum esse in consulendo recedere *Anchar. conf. 101. nu. 2.* Et ob id *Laderch. conf. 27.* dixit, quod lucrum *d. l. hac edictali*, etiam si à parentibus fuerit dictum imputari debere, tamen non imputatur.

Et hac opinione retenta non obstantin contrarium adducta, & primo.

Non obstat quod *Surd. in conf. 422. num. 21.* reprehendat *Thesaur. in dicta decis. 184.*

23 num. 11. tanquam sibi repugnans in prima limitatione, in qua ait, quod si statuto cauetur, quod dos mulieris æqualiter inter vitricum, & filios primi matrimonij diuidatur eo casu non erit detrahenda legitima per filios; Et deinde in secunda limitatione dicat, quod, si vxor æqualiter virum, & filios primi matrimonij instituat, tunc prius detrahenda erit legitima, ut res alienum: siquidem in citata decis. nulla adest contrarietas, quoniam *Thesaur.* in prima limitatione loquitur stante statuto, in quo casu communis fte DD. conclusio, quod dicta *lex hac edictali*

cessat, cuius beneficium potest per statutum tolli, ut in *precedenti questione* diximus. In secundo vero casu concurrat solummodo voluntas vxoris, quæ uti contraria *d. l.* non sustinetur, ut optime ad hoc motiuum aduertit *Thesaur. filius in addit. ad dict. decis. in ultim. addit. vers. aduerte, quod dominus meus.*

Nec mouent argumenta desumpta ex *glos. in l. hac edictali vers. diuidi, & l. quoniam, præterita alias Auth. ad eos vers. unde miror C. de secund. nupt. & glos. in S. quoniam varie Auth. quib. mod. natural. eff. sui.* Si quidem respondetur *glos. in d. vers. diuidi* intelligi debere simpliciter de beneficio *l. hac edictali* tantum, & non de legitima, scilicet ut vitricus, & filij ex primo matrimonio in hoc lucro æquales sint; aliàs esset contra seipsam in *S. optime Auth. de nupt.* ubi apertè habetur, vnum per alterum non confundi, & propterea ad tollendam contrarietatem ita concordari, & intelligi debent, prout intelligi debere dixerunt *Paul. de Castr. in conf. 462. vol. 2. in fin. Fulgos. in d. l. quoniam præterita C. de secund. nupt. & Beltr.* quam plurimos de communi allegans in *d. l. hac edictali vers. ita tamen sub num. 23.* & post multos *Rol. de lucr. dot. quest. 27. sub num. 7.* & probatur p eandemmet *glos. in l. qui filium ff. ad Trebell.* ubi *glos.* plures recitans opiniones vltima in dubio censetur recepta; igitur cū opinio *glos. in d. S. optime* sit vltima apud omnes, illa sequi, & attendi debet, ut radit *Gizzarell. in decis. 50. nu. 4 & ego ipse in Addit. ad Surd. decis. 90. nu. 8.* Quæ opinio ratione fundatur per ea, quæ supra dicta sunt.

26 Respectu *glos. S. quoniam varie*, illa inquæ intelligenda est secundum *S. optime* ad quem se remittit, ubi contrarium dispositur, cum Doctoris dictum intelligi debeat secundum iura, quæ allegata *Bart. in l. non solum S. liberationis ff. de liberat. legat.* Quod vero attinet ad *glos. in l. quoniam præterita vers. unde miror seu ad Auth. ad eos*, & ibi *Salic.* illa inquæ est communiter reprobata, siquidem inquit quod ex conditione ex hac lege cesset querela, quod falsum est apud *Iac. Butr. in hac lege*,

E 2 tan-

tanquam in contrarium vigeat communis opinio, quæ in specie de communi quoque allegans sequitur *Beltran. in d. l. hac edictali vers. ita tamen num. 23.* & ratio ea esse videtur, nam si hoc verum esset filius non habebit legitimam, cum respectu parætur priuatus erit legitima, & fieri non pōt exceptis in casibus enumeratis in *S. hoc quoque capitulum Auth. ut cum de appell. cognos.* cum verissima sit iuris conclusio, lucrum *l. hac edictali* non imputari in legitimam, ut aliàs dictum fuit, ea diuersitatis ratione, nam legitima de iure

29 ciuili suadente naturali ratione filiis debetur; lucrum autem *l. hac edictali* in odiū & poenam secundi coniugis plus vitrico, quam vni ex filiis primi matrimonij conferentis, & sic in recompensationem iniuriæ illaræ, & sic uti vnum satis ab altero diuersum non confunditur, & hanc opinionem, quod prius legitima detrahenda sit contra *glos.* uti communiter reprobata tenuerunt *Iac. Butr. in hac l. vbi de communi testatur, & de cōmuni DD. in l. 1. C. de inoff. dot. ac Beltran. in dicta l. hac edictali vers. ita tamen nu. 23.* subdicens male dixisse *glos.* prædictam, sic etiam *nu. 24.* vbi ait hanc esse magis communem, & ab ea non esse recedendum contra *Salic. in d. l. hac edictali vers. quo veritas, tanquam non ponderantē glos. prædictā.*

31 Minus refragatur argumētum desumptum ex medietate vigore Consuetudinis Neap. vel alterius statuti debitæ, ut illa scilicet in filij legitimam imputetur, siquidem ultra quod *Vinc. de Franch. in decis. 374.* contrarium tenuit, & hoc nititur ratione; quoniam, quod extra patris voluntatem capitur in legitimam non imputatur *l. quoniam nouella S. repletionem* & ibi communiter *DD. C. de inoff. testam.* at certum est, medietatem ex consuetudine debitam extra patris voluntatem deberi ut expressè sentit *Scipio Buccin. in Consuetud. & si testator lit. b. fol. mibi 173.*

32 dicens medietatem huius Consuetudinis proximiores habere non ex iudicio defuncti, sed ex prouidentia Consuetudinis; & propterea subdit legatum factum agnato non imputari in ipsam medietatem

tem ex Consuetud. debitam, ex eo, quia ad dictam medietatem non tenetur testator, sed alius. Quicquid sit respectu legitimæ, cum quocumque titulo aliquid filio relictum fuerit, siue titulo legati, siue institutionis, siue quouis alio modo semper in legitimæ compensationem relictā esse censeatur, ut late *Ego ipse tradidi in addit. ad Surdum in decis. 293. n. 1.* nam ad eam pater tenetur *S. 1. ausben. de hared. & falsid.*

Tamen quicquid sit de hac quæstione non potest fieri illatio de vno ad alium casum, nam & si medietas ex Consuetudine debita in legitimam imputetur, hoc est, quia debetur iure hæreditario, ut expressè videtur sentire *Napodan. in Consuetud. Et si testator num. 33. in fin. fol. 181. in nouissim* vbi ad hoc, ut dicta portio transmittatur, requiritur agnitio, & latius in *d. Consuetud. num. 13. vers. non obstat pactum*, sic etiam in specie *Capic. ad Consuet. Si moriatur fol. mibi 91. lit. Vincen. de Franch. in decis. 89. 374. & 536. num. 1. & Ego in additio. ad Surdum in decisio. 140. in fin. De Pont. consil. 52. num. 21. & 22. & cons. 37. nu. 29. & seq. vol. 1.* Quod secus in lucro ex *d. l. hac edictali* delato, illud enim non debetur iure hæreditario, sed ratione ciuili propter filiorum offensam, ut aliàs diximus, & transmittitur absque agnitione, ut infra dicemus.

36 Sed si tu velis dicere cum *Molfes. in d. par. 4. quæst. 61.* quod portio huius Consuetud. non debeatur iure hæreditario, sed ex prouidentia Consuetudinis ut latius voluit *Surd. in cons. 206. num. 11. ac Marta de success. legali par. 1. quæst. 21. art. 2. num. 12. cum sequen.* Argumentum in contrarium factum corrui ex *glos. dicto S. optime verbo quippe*, vbi aliud est legitima, & aliud lucrum à lege proueniens, & vnum per alterum non confunditur. Ultra quod vbi hæc opinio procederet, medietas deberetur absque onere; & tamen per Sacrum Consilium fuit decisum onus hæreditarium deduci ab omnibus bonis antiquis, ut tradit *Pisanell. ad Consuetud. si aliquis fol. 170. lit. a.* ergo succeditur iure hæreditario.

Et

- 38 Et Doctores, qui contrarium tuentur, dicunt onus deduci debere de medietate in subsidium, ut tradunt *Capic. ad Consuetud. Et si testator fol. 182. incipiente*. Item *Sacrum Consilium*, ubi in fine subdit sic procedere dicta per *Stephan. de Gaeta in d. Consuetud. Et si testator fol. 169. incip. tenet hic Napodanus*, inquit etiam sic determinasse Sacrum Consilium, ubi *Iacobus Anell. de Bott.* post dictam Apostillam *Capic.* dicit sic etiam fuisse iudicatum per idem Sacrum Consilium, ac *Scip. Buccin. in citata Consuetud. fol. 174. lit. F.* Ex quorum dictis satis clara apparet veritas huius quæstionis, scilicet quod in hac medietate succedatur iure hæreditario, exemplo bonorum fideicommissariorum ad *tex. in auth. res quæ, & ibi communiter Doctores C. commun. deleg.* Nam & si ex mera providentia Consuetudinis quis succederet, etiam in subsidium non teneretur, ex eo quia non diceretur successio defuncti, sed Consuetudinis, & propterea *Mosf. in d. quæst. 61. num. 14.* dicit hanc opinionem esse probabilem. Quamvis *Paul. de Castr. in cons. 441. volum. 1. in nouiss. num. 5.* in propriis terminis dicat, quod in his
- 40 nouem partibus dotium maternas filijs vigore statuti reseruatis, ipsi filij non succedunt uti hæredes ex testamento, vel ab intestato, sed tãquam successores utiles, quæ est tertia species successionis separata à prædictis, & sic dicuntur vniuersales successores sicut fiseus, & ideo ad onera tenentur ad *tex. in l. tutoris C. ad l. Iuliam de vi public. cuius dictum etiam securus est Albert. Brunus de statut. exclud. fæmin. art. 13. num. 111. circa med.* Igitur consequentia erit, quod quomocumque id capiatur semper iure successionis percipitur, & propterea non valet ad hanc quæstionem hæc illatio.
- 41 Remouetur denique reliquum argumentum, scilicet, quod portio vitrici non debet esse minus legitima, cum tantundem à coniuge relinqui possit; si quidem non per hoc sequitur, ubi portio filij esset ultra legitimam, quod tantundem vitricus habere posset; quoniam in hoc casu legitima non venit in consideratione, ut

tantundem vitricus habeat, sed solum illud plus, quod esset ultra legitimam, & sic filius prius detraheret legitimam, & reliquum cum vitrico diuideret, ita in puncto firmarunt *Angel. & Iacobus de Beluis. in d. S. optime per glos. ibi in vers. quippe, ac Bart. Bald. & Castr. in l. 1. C. de inoff. dot. idem Castr. in cons. 348. col. 2. num. 2. in fin. & latius in consil. 462. videndus volum. 2. in nouiss. & ab hac opinione tutum in consulendo recedere non putat *Anchar. consil. 101. in secundo dubio*, eamque tenet *Socin. cons. 35. volum. 4. col. fin. Corn. consil. 33. & 118. colum. fin. volum. 1. Dec. consil. 246. colum. 2. num. 2. volum. 1. Craueti. consil. 142. num. 4. & consil. 194. in princ.* cum alijs plenè adductis per *Rimin. iun. in cons. 333. num. 4. volum. 3.* subdens hanc opinionem esse communiter approbatam.*

42 Et quamvis aliqui ex DD. in prima opinione allegati dicant hanc ultimam opinionem procedere, quando nihil, vel minus legitima fuerit relictum, eo enim casu prius detrahenda erit legitima, at secus ubi æqualiter essent instituti, ut etiam tradit *Boer. decis. 201. num. 4. versic. contrarium*, & latius cum hac distinctione bis per Senatum iudicatum fuisse asserit *Fabr. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. definit. 6.*

43 Tamen quoad hæc concordantia non satisfacit, si quidem ubi non est aliquid filio relictum; certum est prius detrahendam esse legitimam, & reliquum diuidi cum vitrico, & nouerca, alias esset admittere opinionem *glos. in d. l. quoniam præterita*, quæ communiter ab omnibus reprobat, ut supra dictum est. At quando aliquid minimum filio relictum est, tunc filius non detrahit legitimam, & reliquum diuidit cum vitrico, vel nouerca, sed totum auocat à vitrico retenta illi tanta quantitate, quæ poterat portionem filij importare, ut expressè habetur in *tex. ibi cui minor portio derelicta sit*, vel ad portionem æquivalentem legitimam, habita ratione supplementi. Et ratio diuersitatis ea esse potest, quoniam in primo casu cum non appareat per correlationem alicuius rei alicui ex filiis primi matrimonij ad

E 3 hoc,

hoc, ut tantum possit dari vitrico, vel nouerca, & tunc secundum opinionem Bar. in l. 1. C. de inoffic. dot. filij ex primo matrimonio per querelam inofficiosæ dotis, vel donationis auocarent legitimam, & reliquum æqualiter diuiderent. Sed in secundo casu, scilicet ubi aliquid filio est relictum id non procedit, cum appareat per correlationem illius, & sic filius non detrahit legitimam, sed vitricus tantum habebit, quantum ipsi filio fuerit relictum. ubi vero filius, & vitricus æqualiter essent instituti, & tunc æqualitas non erit habita ratione legitimæ ipsius filij, sed tantum illius, quod ipsa deducta superesset, ut alias supra probatum fuit, & propterea in facto ab hac opinione ne recedas.

44 His verò notatis nolui in hac quæstione prætermittere, inæqualitatem huius legis non solum considerari, ubi vitricus plus quam filius primi matrimonij haberet, sed ubi respectu æris alieni inæquales essent, quamuis respectu portionum sint æquales, ut decisum refert Fab. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 12. & latè Farinac. in decis. 121. nu. 1.

45 circa med. tom. 2. ubi ait inæqualitatem insurgere ex conditionibus, & oneribus apposis ex text. in S. plus autem instit. de act. ob quod dixit Dec. cons. 46. numer. 1. quod plus & minus etiam iudicatur ex facilitate exigendi legatum, sic etiam Napod. ad Consuet. Sifratres num. 6. quod semper tene menti.

ARGUMENTVM.

Num portio Vitrici, vel Nouercæ esse debeat iuxta relictum factum vni ex liberis ex primo matrimonio, licet sit minus legitima, nulla habita ratione supplementi.

S V M M A R I V M.

1. Partio Vitrici, vel Nouercæ an debeat æqui-

uare legitimæ filij, quamuis minus illa relictum sit, nullo habito respectu ad supplementum, & nu. 33.

Sed distingue an relictum filijs habeat taxatuum annexam, vel prohibitionem plus petendi nu. 5.

Contrarium nu. 35.

Si in filius supplementum petieris. Intellige n. 7

Sed contrarium & indistinctè siue petieris, siue non nu. 10. 11. 16. 35. & 37.

Verum recensentur nonnullæ aliæ opiniones num. 16.

2 Pro supplemento legitimæ conditio ex lege, & non actio ex testamento datur.

Contrarium nu. 29.

3 Beneficium l. hac edictali datur filijs propter iniuriam e s relata in relinquendo plus Vitrico vel Nouerca.

4 Lex in pœnam condita non est in odium re-torquenda.

6 Expressa magis nocent, quam tacita.

8 Supplementum legitimæ non fit nisi nolenti.

9 Repudianti legitimæ non debetur.

12 Pater potest filio furioso exemplariter substituere, etiam si minus ei fuerit relictum.

13 Legitimæ supplementum fit ipso iure, non autem sub conditione si petatur.

14 Legitimæ & eius supplementum transmittitur ad quoscumque hæredes etiam extraneos, licet non fuerit petita.

15 Legitimæ & eius supplementum filio non debetur uti lucrum, sed uti res debita.

17 Supplementum legitimæ nedom iudicio testatoris, verum ex precepto legis venit.

18 Quod venit per ius accrescendi, iudicio testatoris venire dicitur.

19 Bart. in l. si quis filium ff. de inoff. testam. re-probatur.

20 Supplementum legitimæ non præscribitur minori spatio triginta annorum.

21 Supplementi petitio non subrogatur loco querelæ.

22 Petens supplementum non dicitur contra testamentum venire, sed illud approbare censetur.

23 Quod interpretatiuè, & declaratiuè venit à lege, ex mente testatoris dicitur venire.

24 Ponens contra dispositionem l. hac edictali disposuisse non dicitur, si filio minus legitimæ reliquerit, & Vitrico, vel Nouercæ æqui-

aquivalentem legitima portionem.

25 Filius in tota legitima institutus censetur, licet ei minus legitima relictum sit, & nu. 36.

26 Talis presumitur testatoris voluntas, qualis de iure esse debet.

27 Hypothecaria datur pro supplemento. Intellige nu. 28.

29 Actio ex testamento pro supplemento datur.

30 Vna actio ubi in locum deficientis actionis subrogatur, sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur.

31 Relictum dicitur filio, quod à lege suppletur.

32 Haberi dicitur, quod quocunque titulo habetur.

33 L. hac edictali §. ita tamen vers. cui minor portio ultima voluntate relicta, aut donata fueris C. de secund. nupt. declaratur.

38 Acceptans legatum cū prohibitionē plus petendi, non censetur supplemento legitima renunciatum, & nu. 39.

40 In materia l. hac edictali filius tenetur conferre quicquid inter vivos, vel in ultima voluntate à parente habuit, & sic contra vitricus, vel nouerca.

Q V A E S T I O V I I I.

NON minus pulchra, quam perplexa est praesens quaestio ob varias DD. opiniones, propter quas eam Cæsa-rea egere decisione inquit Thesaur. Iur. in addit. ad suum genitor. in decis. 170. in 1. addit. prope med. Cum multi dicant vitricum, vel nouercam contentari debere de quantitate filijs relicta, quamuis minima, nulla habita consideratione, quod filius potuisset si voluisset, (non obstante legato) totam legitimam, seu illius supplementum petere, vt tradunt Salyc. in d. l. hac edictali q. 7. Corn. conf. 118. vol. 1. & cōf. 51. col. fin. vol. 4. vbi ait ita Bald. Nouell. consuluisset, & sequitur Bertrand. conf. 90. conf. 124. col. 4. & cōf. 83. vol. 3. sic et Aym. conf. 194. col. 2. Molfes. ad Consuet. Neap. p. 3. de success. ex testam. q. 17. Alex. Trentacinq. lib. 3. v. r. resol. tit. de matrimon. resol. 5. nu. 34. vers. octauo procedis; Hanc denique opinionem acerrime tuetur Io: Stephan. Durant. quaest. iur. 16. licet duplicata fue-

rit in q. 42. & secundum eam in dies in Parisiensi Senatu iudicari testatur Charund. in memorab. in verbo donations fol. 65. Cheneu in collectione Arrestorum quaest. 65 & 66. in secund. edition. Chopin. in consuet. Andium lib. 3. cap. 1. tit. 1. nu. 9. cum alijs per Ferrer. in addit. ad dictam. quaest. Durant. 16.

Fundamentum huius opinionis est in d. l. hac edictali in verbis illis, cui minor portio de relicta, vel donata fuerit, vbi videtur expressè determinari respectu nouercæ eius relictum regulari debere secundum expressam testatoris voluntatem, & sic secundum, quod vni ex filijs fuerit minus relictum, quod quidem licet per legem, 2 suppleatur, non tamen dicitur relictum, quia id testator non expressit; & propterea pro supplemento non datur actio ex testamento, sed conditio ex lege, vt l. sci-mus C. de inoff. testamen. & hanc esse communio-rem, & verissimam opinionem inquit Peregr. de fideicom. art. 36. num. 149. & 151. quam etiam sequuntur Cuch. de legitima §. sed ita nu. 4. & 5. Crass. §. legitima q. 47. sub nu. 1. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 11. nu. 7. 11. & 12. C. de inoff. testam. idem Peregr. in decis. 37. Versl. ad Afflic. decis. 162. in fin. Thesaur. lib. 3. qq. forens. q. 72. nu. 11. vers. imo nec, Gratian. 10. 1. discept. cap. 198. nu. 16. Mangil de imput. q. 12. num. 16. & 17. Beltramin. ad decis. Ludouic. 489. numer. 24. Statil. pacific. dec. 48. & 69. nu. 6. & 7. post tract. de Saluian. interd. eademmet Rot. Roman. in dec. 184. nu. 12. p. 4. in nouiss.

Quod eo magis videtur dicendum, quia beneficium d. l. hac edictali datur propter iniuriam filijs illatam in relinquendo plus nouercæ, quā ipsis, illud plus ea de causa filijs primi matrimonij applicando; igitur cum iniuriatus vi leatur in illa minima parte, nouercæ non videtur applicari, quod per dictam legem suppletur, cum 3 lex condita in pænam; non sit in fauorem retorquenda, argumen. à contrario sensu, l. quod fauore de legib.

5 Alij verò ad distinctionem recurrerunt, scilicet an relictum habeat taxatiuam annexam, vel prohibitionem plus petendi,

di, cum eo casu procederet supradicta opinio, pro vt de taxatiua tradiderunt *Bertrand. in d. S. ita tamen nu. 11. & consil. 166. vol. 1. incertus Auctor ad consil. Decij 246. in vltima addit. & ad consil. Alex. 158. lit. D. vol. 5. quamplurimos allegat Rub. consil. 115. per tot. vbi eam latè defendit. Crauett. consil. 40. nu. 9. & consil. 193. num. 12. Bursat. consil. 12. nu. 10. & 38. vbi ita in Rot. Roman. iudicatum proficitur, hanc etiam communem dicit *Rimin. Iun. consil. 333. nu. 5.* Et hunc esse verissimum intellectum *l. hac edictali S. ita tamen testatur Gabriel consil. 13. & seq. vol. 2. & sequuntur Marcobr. consil. 75. num. 139. vbi reprehendit Salic. contrarium tenentem, Hippol. Riminald. inter consil. vltim. vol. consil. 166. num. 3. vers. tertia conclusio, Laderch. Imol. consil. 27. nu. 14. Surd. consil. 422. num. 24. vol. 3. Consil. Theodor. alleg. 11. num. 20. in fin. Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuentar. num. 193. Michael. Ferr. in 3. par. obser. cap. 307. communem dicit Boer. decis. 201. num. 6. circa fin. & sequuta fuit Rot. Roman. in dec. 596. p. 1. in nouiss. & amplexus Senat. Pedem. teste Thesaur. iun. in addit. ad suum genitorem in decis. 170. vers. ceterum.**

Et de prohibitione plus petendi tenuit *Gabriel d. consil. 13. nu. 14. & seq. vol. 2. & com. conclus. tit. de secund nupt. conclus. 4. num. 36. vbi allegat Aym. consil. 193. nu. 12. dicentē hanc opinionem esse veram, quem etiam allegat, & sequitur Alex. Trentacinq. in cit. resol. 5. nu. 39. fol. 345. col. 2. vers. ex prædictis ergo & Boer. d. decis. 201. nu. 6. circa finem vers. sed hanc Bald. opinionem, pro vt censuisse Senatum inquit Thesaur. filius in d. decis. 170. in prima addit. in fin. licet subdat aliquantulum dubiam esse apud ipsum hanc distinctionem, in qua etiam pedes noluit firmare Surd. in d. consil. 422. nu. 24. vers. quam tamen ampliationem pro nunc non firmo.*

Et fundamentum huius opinionis esse videtur, quod cum relictum taxatiuum habeat, videtur, quod supplementum habeat filius contra expressam testatoris voluntatem; idcirco iustum videtur, quod vitricus, vel nouerca non habeant nisi quantum fuerit filio relictum; expressa e-

7 nim magis nocent, quàm tacita *l. nonnulla quam 25. de condit. & demonstrat. l. expressa 195. de regul. iur.*

Nonnulli tamen, vitricum, vel nouercam integram legitimam habere debere dixerunt, si tamen filius supplementum petierit vt post multos voluit *Alex. Trentacinq. in cit. resol. 5. fol. 345. col. 2. vers. secunda est questio.*

Cuius opinionis fundamentum videtur dependere ex glos. in *l. scimus* in verbo ipso 8 iure C. de inoff. testam. vbi supplementum legitimæ non fit nisi volenti, quæ glos. communiter est approbata vt tradit *Ias. ibi nu. 2. & hanc esse veriorē, & receptionem testatur Ceual. in tract. comm. contr. comm. quest. 211. & 240. & latè comprobatur Tiraqu. in l. si vnquam vers. reuertatur nu. 12. C. de reuoc. donat. & de magis com. firmat Kchirc. comm. opin. cent. 5. concl. 62. ergo nolenti, legitima non suppletur; repudiant enim, legitima non debetur, ita *Bald. consil. 73. col. 2. vers. huic questioni alia incidit vol. 1. & consil. 75. incipiente refutatio volum. 4. & plenè ego ipse in addit. ad Surd. in dec. 240. nu. 9. cum seq.**

10 Secus autem, & indistinctè, siuè filius petierit, siuè non multi senserunt post glos. in S. quoniam variè vers. habent *Auth. quibus mod. nat. efficiant sui Bald. in d. l. hac edictali: Anon. Bologn. cæterique relati per Bertrād. in d. S. ita tamen nu. 1. & 2. Aretin. & Dec. in l. humanitatis C. de imp. ber. & alijs subst. vbi de communi Crauett. d. consil. 193. sub num. 12. consil. 40. num. 9. consil. 142. col. 2. & consil. 194. nu. 5. Alex. consil. 158. col. 2. vol. 5. Grammatic. consil. ciuil. 153. col. 1. innumeri apud *Gabriel. commun. conclus. tit. de secund nupt. conclus. 4. nu. 34. vers. contrariū, Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuentar. nu. 193. vers. in ista materia, Marta de success. legal. par. 3. quest. 11. art. 1. nu. 8. vbi ita determinatum fuisse ostendit, & sequitur Fachin. libr. 3. controuers. cap. 67. Mobed. decis. 1. aliàs 231. de testament. Et in hanc partem vt magis communem inclinasse Senatum testatur Thesaur. iun. in addit. ad decis. sui genitoris 170. quam etiam sequutus est Senatus apud *Maynard. in decis. 74. lib. 31 & amplexa fuit Ro-***

ta

ta Roman. apud *Put. de vis. 1.9. & 16.p.2.*
 11 *contra Salyc.* cum possent fieri fraudes, vt
 filius noller petere, vt vitricū fraudaret,
 sic demum firmavit *Sfort. Odd. cons. 3. nu.*
 36. subdens hanc esse communem, &
 fuisse originalem sententiam *Bald. in d.l.*
hac edictali.

Quod probatur ex tex. in *l. humanitatis C. de*
impuber. & alijs substit. vbi pater ita de-
 12 mum potest filio furioso exemplariter
 substituere, si ei legitimam reliquerit, &
 tamen si minus legitima fuerit relictum,
 debet suppleri, & valebit, secundum cō-
 munem *DD.* traditionem ibi, & tradit
Bart. in l. ex facto ff. de vulg. & pupill.

Et ratio fundamentalis huius opinionis ea
 esse videtur, si quidem suppletio fit ipso
 13 iure *l. omnimodo C. de inoff. testam.* etiam
 quod non petatur, vt voluerunt *Salyc.*
in l. scimus num. 4. ibique etiam *Bald. C. de*
inoff. testam. Mant. de coniect. ultim. vol.
lib. 7. tit. 8. num. 10. Crass. S. legitima quest.
 36. in fin. ibique de communi, & vera opi-
 nione testatur, & sequuntur *Sard. consil.*
 128. nu. 2. & 3. *Menoch. cons. 77. nu. 8. vol.*
 1. ac *Mangil. de imputat. quest. 7. num. 39.*
 vbi de communi proficitur.

14 Ex hoc inde dixerunt *DD.* quod legiti-
 ma, & eius supplementum transmittitur
 ad hæredes etiam extraneos, quamuis
 non fuerit petita vt latè *Dec. cons. 103. in*
prins. Aym. cons. 142. num. 2. Menoch. cons.
77. d. nu. 8. Marzar. cons. 31. nu. 36. Decian.
cons. 18. nu. 22. lib. 2. Mant. de coniect. vl-
tim. voluntat. d. tit. 8. num. 10. vbi allegat
Boer. in decis. 250. nu. 4. sic quoque *Fusar.*
de substit. quest. 296. nu. 38. & Gratian. to.
1. discept. for. cap. 118. nu. 30. & seq. & to.
2. cap. 271. nu. 7. & 14. Igitur cum supple-
 tio per legem fiat ipso iure, actio ad sup-
 plementum præsupponit ius iam in esse
 quæsitum, & venit ad exequutionem iu-
 ris quæsitū vt tradit *Bald. in l. si quis filium*
34. sub nu. 6. col. 3. vers. secundo repello C. de
inoff. testam. Alex. cons. 128. col. 5. num. 5.
vers. & respondet ad rationem lib. 1. Et pro-
 pterea non videtur ob stare, quod petat,
 vel non, si iā ius sit quæsitum; legitimam
 enim & eius supplementum filius non ca-
 15 pit tanquam lucrum, sed vti rem debitā,

vt notabiliter dixit *Bart. in l. fin. S. in com-*
putatione sub nu. 6. in fin. C. de iur. deliber.
 cum alijs cumulatis per *Pascal. de virib.*
patr. potest. p. 2. cap. 2. num. 53. circa med.
post vers. nam dum pater.

16 Et denique alij dixerunt, quod indi-
 stinctè, siuè cōstaret, siuè non testatorem
 plus filio relinquere voluisse, quam in te-
 stamento esset scriptum, siuè id expresse-
 rit, siuè non, semper vitricus, & nouerca
 debeant integram habere legitimam, vt
 latè tuetur *Fab. in suo Cidic. lib. 5. tit. 5.*
definit. 3. tit. de secund. nupt. vbi subdit sic
 in illo Sebusiano Senatu determinatum
 fuisse, pro vt etiam ita tenuisse Senatum
 dixit *Maynard. d. decis. 74. lib. 3. circa fin.*
vers. Curia enim nostra. Et in hanc quo-
 que opinionem deuenit (post hæc omnia
 scripta visus) *Fontanell. de pact. nupt. clau-*
sul. 5. glos. 8. par. 4. nu. 31. vers. sed tamen
eam, quam etiam sequi videtur *Thesaur.*
iun. in sæpè citata addit. ad decis. 170. in fin.
in prim. addit. vbi inquit contrariam di-
 stinctionem apud se dubiam aliquantulu-
 m esse, ex eo, quod supplementum non
 solum venit iudicio testatoris, sed ex le-
 17 gis præcepto, cui etiam opinioni inhæ-
 ret *Surd. cons. 442. in fin.* dum ait hanc di-
 stinctionem pro nunc se non firmare.

Ego verò, (vt meam proferam sententiam)
 non recederem ab hac vltima opinione,
 vti magis vera, & in Senatibus amplexa.
 Et ducor primò ex doctrina *Bald. in authent.*
presbyteros C. de Episcop. & Cleric. nu. 2. vbi
 quod venit per *l. omnimodo C. de inoff. te-*
stam. venit per ius accrescendi, sed ita
 18 est, quod venit per ius accrescendi, venit
 iudicio testatoris *l. si Titio 63. S. Iulianus*
ff. de leg. 2. l. vnic. S. nouissima C. de caduc.
toll. l. si ex parte ff. de acquir. heredit. licet
 tacitè, & etiam tradit *Bart. in l. in testamen-*
to nu. 3 de vulgar. & pupill. & ibique Alex.
num. 4 & Ias. nu. 5. & sequitur *Aretin. in l.*
seruus communis ab extraneo in 2. notab. ff.
de acquirend. heredit. & post innumeros
Mantic. de coniect. vltimar. volunt. lib. 4. tit.
12. nu. 2. & seq. ergo supplementum non
 tantum dicitur haberi à lege, quam ex
 tacita testatoris voluntate.

Nec obstat, quod *Bart. in l. si quis filium ff. de*
inoff.

inoff. testam. dicat, quòd illud, quod peruenit ex d. l. *omnimodo* succedat loco querelæ, & excluditur præscriptione quinquennali, sicut ipsa querela inofficiosi testamenti per illum *tex.* & proinde non venit ex tacita testatoris voluntate, sed expressè contra.

- 19 Si quidem responderetur *Bar.* cõmuniter in hoc reprobari, cum supplementum non præscribatur minori spatio 30. annorum, pro vt ipsa legitima, & hanc esse ueriores, & receptiores sententiæ testantur *Bald. in l. si quis in suo nu. 4. & d. l. si quis filium in fin. de inoff. testam. & in auct. presbyteros C. de Episcop. & Cleric. ac consil. 25. nu. 3. lib. 4. Angel. in d. l. omnimod. & in d. l. si quis filium §. sed nos num. 3. ubi etiam Salyc. nu. 8. Calderin. cons. 17. Fulgos. cons. 83. nu. 3. Paul. de Castr. in d. l. si quis filium nu. 4. vers. sed est dubium, & cons. 109 nu. 2. lib. 1. Alex. cons. 128. nu. 10. lib. 1. de communi testantur *Ias. in d. l. si quis filium nu. 5. & 6. Dec. cons. 303. num. 2. & in fin. Grat. cons. 109. nu. 21. lib. 1. & Surd. consil. 148. sub nu. 13. & cons. 128. num. 15.* hanc etiam sequuti sunt *Bero. cons. 174. num. 28. lib. 2. Natta cons. 156. nu. 4. Riminald. cõs. 31. nu. 57. Pedrocb. cons. 61. num. 61. Marzar. cons. 29. nu. 39. Decian. cons. 6. num. 8. lib. 1. Cephal. cons. 667. num. 9. Berret. cons. 114. nu. 8. de communi quoque Honded. cons. 83. nu. 25. & 85. lib. 1. & acceperunt *Craff. in §. legitima q. 47. Americ. de patr. potest. effect. 16. nu. 51. Vasq. in d. l. omnimodo lib. 3. §. 30. num. 95. Cuch. de legitim. sub capit. quod legitima nullum grauamen admittit num. 94. & seq. fol. 132. Tiraq. in l. si unquam in fin. nu. 312. & 315. C. de reuoc. donat. idem Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 10. nu. 255. Lup. de illegit. comment. 4. §. 2. num. 26. vers. nam remedium agendi ad supplementum legitimæ Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 3. q. 7. nu. 4. vers. circa præscriptionem ubi de ueriori, & magis communi Balb. de præscript. 4. part. 4. part. princ. q. 23. Viu. commun. opinion. 203. lib. 1. Villalob. lit. nu. 105. Kirchbu. commun. opin. centur. 5. conclus. 63. de cõmuni, & ueriori Boer. dec. 250 nu. 1. & 3. & cons. 38. nu. 2. Put. decis. 127. lib. 2. Mohed. decis. 2. de præscript. Rot. Rom.***

decis. 668. p. 1. & apud Farinas. decis. 419. per tot. p. 4. & apud Ludouis. decis. 489. ubi Beltramin. in prima addit. sic per eandem Rotam de anno 1613. iudicatum refert. Guid. Pap. decis. 82. prout ita Senatum Sebusionũ declarasse inquit Fabr. in suo Codic. lib. 3. tit. 19. de inoff. testament. definit. 7.

- 21 Et adeò vera est hæc opinio, vt petitio supplementi non subrogetur loco querelæ, quoniam fuit inductum ad illam excludendam, & habeat inuicem oppositam naturam, & contrarium effectum, quippe querela prodita fuit ad annullandum testamentum l. *posthumus §. si quis & l. Papinianus §. si ex causa ff. de inoff. testam.* supplementum autem ad illud sustinendum d. l. *omnimodo C. eod.* prout ita omnes, vt supra citati DD. vnde inter ea non potest cadere subrogatio, quæ præsupponit eandem naturam l. *si cum §. qui iniuriarum ff. si quis caut. & hoc non tantum respectu filij, sed eius hæredis, reprobat Angelo, & alijs, vt tradiderūt citati DD. & præcipuè Ludouis. & Farinac. in citatis decis.*
- 22 Hinc est, quod petens supplementum non dicitur venire contra testamentum, in quo minus legitima ei fuerit relictum, sed illud approbare videtur ita *Sorin. in l. Gallus §. & quid sit tantum num. 17. ff. de liber. & posthum. & cons. 150. num. 29. lib. 1. ac cons. 230. num. 6. lib. 2. Castr. cons. 31. num. 3. lib. 2. Ias. cons. 131. lib. 4. Riminald. cons. 328. num. 37. & 45. Curt. iunior consil. 327. num. 6. Paris. consil. 7. num. 54. & 55. lib. 2. Euerard. cons. 36. num. 28. volum. . . alijque citati DD.*

Secundò probatur hæc opinio, quia filius legitimam consequi censetur non solum à lege, sed ab ipso testatore, nam & si minus ei relictum sit à parentibus, nihilominus integram legitimam consequitur per legis dispositionem; quæ supplementum attribuit liberis ad confirmandum testamentum, ita vt quasi testamento relictum sit, supplementum filius illud consequatur; cum ergo filius ex testamento repletionem legitimæ consequatur, legitima liberis censetur à parentibus testamento relictæ, ergo minima portio de qua agitur in d. l. *hac edictali* debet referri ad

- ad integram legitimam filiorum: & probatur ex *l. si seruus plurium S. fin. ff. de leg. 1.* & *l. proponebatur ff. de leg. 2. l. errore C. de testament. l. voluntas, & l. voluntatis C. de fideicommiss.* cum alijs similibus, vbi quando testator minus dicit quam oporteat,
- 23 & lex supplet declaratiuè, & interpretatiuè, id ex mente testantis dicitur venire, & facit *l. cum auus ff. de condit. & demonstr.* sed illud quod venit ex *d. l. omnimodo* fuit minus dictum à testatore, & suppletur à lege; ergo dicitur esse de mente testatoris, & per consequens sumus in terminis *d. l. hac edictali*. Et hoc est, quod in terminis nostris voluit inferre ex *d. l. omnimodo* *Craff. in S. legitima quaest. 31. num. 3.* dum
- 24 inquit, quod pater non dicitur disposuisse contra *l. hac edictali*, si minus legitima filio reliquerit, & vxori æquivalentem legitimæ portionem, & rationem reddit secundum communem *DD.* opinionem, quod filio ex primo matrimonio dicitur integra legitima relicta, & allegat eiusdem sententiæ *Dec. Bald. & Cuch.* prout etiam firmavit *Boer. in decis. 201. colum. penult. in princip.* quibus addo *Aretin. in l. ex facto num. 13. ff. de vulgar. & pupill. ac in l. scimus C. de inoffic. testamen.* qui ait, quod
- 25 censeatur filius in hoc casu in tota sua legitima institutus, non aliter, ac si verè, & effectualiter esset in toto scriptus; & sequitur *Vasqu. in l. quoniam in prioribus lib. 1. S. 10. num. 516.* cum talis præsumatur testatoris voluntas; qualis de iure esse debet *l. pactum S. fin. ff. de pact.*
- 27 Et hac de causa *Dec. in cons. 235. num. 6.* ait, quod pro isto supplemento hypothecaria datur, ex eo, quod ex voluntate testatoris procedere videatur quasi plus dictum, & minus scriptum, quæ aliter non competeret si contra parentis voluntatem perciperetur. Nec mouet, quod idè *Dec.* post hæc dicta contrarium profiteatur, prout etiam firmarunt *Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 47. & seq. Rot. Auenion. 52. Put. decis. 37. num. 10. lib. 2. & Rota apud Statil. Pacif. in decis. 60. post tract.*
- 28 de salu. interd. Si quidem id procedit in legitima, secus in supplemento, & sic in casu quo legitima fuit pro parte relicta,

nam illud supplementum etiam reputatur relictum, vt optimè respondit idem *Dec. in cit. cons. post nu. 8. vers. non obstant alie rationes*, allegans eiusdem sententiæ *Bald. in l. hac edictali C. de secund. nupt. col. 3. vers. primo quero, Bart. in l. ex facto col. 5. num. 20. vers. quid si furiosus ff. de vulg. & pupil. substit. & alios*, quibus addo *Pic. in l. in quartam num. 49. & 117. ff. ad legem Falcid. Rub. Alexan. cons. 156. num. 15. & sequen. & late etiam Fulgos. in consil. 83. col. fin. in fin.*

Et quamuis huic argumento respondeat *Alex. Trentacinq. lib. 3. varia. resol. tit. de matrimon. resol. 5. num. 34. fol. 345. ante vers. ex prædictis ergo.*

Tamen eius impugnatio nullius est momenti, cum nulla ratione nitatur, dicit enim ipse hoc argumentum procedere, vbi non constaret de mente testatoris, & sic quando sumus in dubio, at secus in claris, scilicet vbi testator reliquerit illud, quod volebat, vt filius haberet. Secundò dicit, illud, quod per *d. l. omnimodo* suppletur esse contra mentem testatoris ex eo, quod successit loco querelæ ex *Bart.* opinione; Quod vtrumque nō sustinetur, cum loquatur contra expressum *tex. d. l. omnimodo*, vbi determinatur, si minus filio fuerit relictum, quod per *d. l.* suppleatur, & quod testamētum firmum maneat, ergo constat quoad primum, testatorem minus legitima reliquisse. Secundò, quod testamentum non impugnatur, ergo ex tacita testatoris voluntate capiatur, vt etiam in puncto voluit *Bald. in d. l. hac edictali num. 9.* Tertiò loquitur contra communem omnium sententiam adiudicantium, supplementum *d. l. omnimodo* non subrogari loco querelæ, cum ex natura subrogationis eisdem operaretur effectus, quod falsum est, vt supra demonstratum fuit.

- 29 Nec mouet, quod supplementum conditione ex lege, & non ex testamento petatur, quoniam etiam ex testamento pro supplemento actionem competere ex natura subrogationis dici possit, nam quando vna actio subrogatur in locum deficientis actionis sapit naturam illius in cuius

cuius locum subrogatur *l. 1. §. hæc actio ff. si quis testam. lib. 2. ff. iuss. ubi Bart.* sed ita est, ut conditio ex lege, quæ comperit ad supplementum legitimæ subrogetur in locum deficientis actionis ex testamento, quia cum testator non disposuerit de supplemento, sicut debuit disponere *l. quoniam in prioribus C. de inoff. testament.* lex ipsa supplet defectum testatoris, & in locum deficientis actionis ex testamento, tribuit conditionem ex lege; igitur conditio ex lege, quæ subrogatur, in omnibus debet sequi naturam actionis ex testamento ut in specie firmavit *Fulgos. in cons. 83. colum. fin.*

- Tamen quicquid sit pro veritate, ex hoc non sequitur, quod testatoris iudicio
 31 non percipiatur, nam relictum videtur filio, id, quod à lege suppletur, quasi à patre relictum nomine legitimæ, licet errauerit in quantitate ut latè *Aym. cons. 193. num. 12. cons. 194. num. 1. & cons. 142. num. 5. & latius Surd. cons. 422. num. 24. in fin. ante vers. Remanet igitur clara & vera conclusio*, quibus adstipulatur *Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. titu. de inuent. num. 193. vers. in ista materia*, & sequuti sunt *Fachin. lib. 3. controu. cap. 67. D. Reg. Consil. Theodor. in alleg. 11. num. 20. Put. decis. 9. nu. 1. & decis. 16. nu. 8. lib. 2.*

Tertiò probatur hæc opinio ex verbis *d. l. hac edictali in vers. minime priusquam ad unumquemquam eorum peruenerit*; nam hæreditas dicitur peruenire à lege, quæ ex lege venit *l. lege obuenire ff. de verbor. signific.*

- Item probatur in *vers. quam filius, vel filia habeat*; certum est enim illud dicitur haberi, quod quocunque titulo habetur *l. stipulatio ista habere licere, & ibi Bart. ff. de verbor. oblig.* sed sic est, quod filio per *hominum modo* augetur; dicitur habere, & ex legis dispositione ad filium peruenire, & certum est id peruenire ex bonis testantis, ergo *d. l. hac edictali* volens ex iudicio mariti tantundem ad nouercam peruenire posse, quantum peruenerit ex bonis mariti ad filios, quocunque iure, & titulo, nec se restringens ad vnum titulum magis, quam ad alium, sed solum confi-

derans quantum habebit filius; non modo voluit, ut id, quod filio fuerit relictum, sed à lege suppletur nouercæ, vel vitrico detur; prout in his terminis id etiam considerauit *Aretin. in l. ex facto num. 15. in fin. ff. de vulgar. & pupillar.* quem in specie sequitur *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 13. num. 18. vers. octauo*; ex verbis eiusdem *Aretin.* dum inquit, illud verbum *Reliquit in dict. l. hac edictali* positum; declarari ex sequentibus verbis, scilicet, *quantum peruenit ad filios primi matrimonij*, & sic etiam de eo, quod filius ex supplemento consequi possit, & hanc verior sententiam esse dicit ipse *Mantic. in cit. loco nu. 60. circa med. vers. sed & si illa sententia verior sit.*

- Et propterea non videtur ob stare, quod ab aliquibus dicatur per *d. l. hac edictali §. ita tamen vers. cum minor portio ultima voluntate relicta, aut donata fuerit*, quasi ex verbis illis appareat attendi debere, quod expresse à testatore fuerit relictum, & non quod à lege suppletur: illa enim verba non regulant voluntatem testatoris simpliciter, sed cum præcedenti verbo *habeat*, quasi velit dicere, quod nouerca tantum ex bonis mariti possit habere, quantum habet filius ex bonis patris, cui minus reliquit; nam Iurislator bene sciuiſſet illud dicere, si voluisset iuxta *l. 1. §. fin. autem deficientis C. de caduc. tollend.* & hoc videtur expresse determinari ex *tex. in l. quoniam præterita C. de secund. nupt. in verbo danda, vel relinquenda*, qui *tex.* non solum factum, & relictum, sed quod fieri, vel relinqui debuerit animaduertit.

- Et idcirco *Fab. in suo Codic. lib. 5. titu. 5. definit. 3. de secund. nupt.* inquit, si alicui liberorum minus legitima relictum sit, non idcirco coniugis portionem ad eam quantitatem reducendam, nec minorem futuram, quam sit filij legitima, quia nec ipsa filij portio minor esse potest *l. cum queritur 6. & l. parentibus 8. C. de inoff. testam.* subdens hunc esse verum sensum *d. §. ita tamen*, & secundum hunc intellectum in Parlamento Tholosano iudicari solere testatur *Ferrer. in additio. ad quas. Durant. 42.*
- Et

Et ex his videtur satis responsum primæ opinioni in contrarium adductæ.

- 35 Nec obstat secunda opinio, quæ fundata est in distinctione, an relictum sit minus legitima cum taxatiua tantum, an simpliciter, ut sciatur an supplementum petatur ex voluntate testatoris, an verò contra, nam, ut dicit *Fab. in d. definit. 3.* quid interest, an dictio taxatiua sit adiecta, nec ne, cum eo quoque casu, quo adiecta est pro non scripta habeatur. *quoniam in prioribus C. de inoff. testam. Magon. decis. Floren. 20. numer. 8.* quamplurimi apud *Mangil. de imput. quest. 49. num. 18.* & *Mart. de success. legal. par. 1. art. 5. quest. 24. num. 20.* Vnde illud quoque
- 36 fit, ut non eo minus supplementum legitimæ ex testamento, & consequenter ex testatoris iudicio debeat, cum ad effectum obtinendi supplementum perinde habetur, ac si esset relictum, tali prohibitione non obstante, ut determinatur in *S. hac autem disposuimus vers. ceterum Authen. ut cum de appell. cognos. quem tex. ad hoc notabilem esse dicit Roman. consil. 478. in fin.*

- Minus quoque videtur obstare tertia opinio, ibi *si filius petierit*, quoniam satis
- 37 superque fuit illi responsum, ex eo, quod suppletio fit ipso iure, & transmittitur absq; petitione, uti ius questum ut supra.

- Ultra quod *si glo. d.l. scimus* vera esset, sequeretur absurdum, scilicet filium simpliciter acceptantem legatum, non posse deinde supplementum petere, ex eo, quod tacite videretur declarasse, se nolle petere supplementum, quod iura verant, cum per acceptionem legati non censeatur
- 38 renunciatum supplemento legitimæ, ut in *d. S. hoc autem disposuimus vers. ceterum*, ubi expresse *tex. dicit*, & *si certis rebus iussu fuerint esse contenti*, quem *tex.* ad hoc formaliter ponderauit *Bald. in l. omnimodo C. de inoff. testam.* Et hanc opinionem uti veriorem, & communiorem sequuti sunt innumeri DD. quos omnes colligunt *Abb. cons. 518. num. 3. Turrett. cons. 5. nu. 48. lib. 1. Surd. cons. 45. num. 52. cons. 480. & 192. nu. 17. ac cons. 357. num. 31. Barz. decis. 86. num. 47. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 3. q. 3.*

Lup. de illegitim. com. 4. S. 2. nu. 32. Mangil. de imput. q. 7. num. 34. & Mart. de success. legal. p. 1. q. 24. art. 5. num. 18. & seq. vbi sic in Rot. Roman. decisum testatur.

Quod procedit quamuis testator dixerit, quod si plus peteret a legato cadat, ut

39 late *Io. de Amic. cons. 58. nu. 2. de communi Crass. de legitim. q. 32. num. 3. Americ. de patr. potest. effect. 16. nu. 48. Marant. disput. 10. nu. 19. idem Mangil. d. q. 7. num. 37. vbi etiam si expresse non plus petere filius promississet, & allegat. Menoch. in cons. 71. nu. 15. cum alijs ampliacionibus.*

Et supradicta absque difficultate procederent si filius inter viuos à patre aliquid aliud habuisset, ita ut computata omnia, scilicet & datum inter viuos, & relictum in ultima voluntate, ad legitimam

40 ascenderent, cum eo casu tantum habere possit vitricus, vel nouerca, non enim curatur quo iure, & titulo dederit, sed quantum quouis modo dederit, ut in *d. l. hac edictali* ibi *derelicta, vel data*, & in *S. optime auth. de nupt. ibi aut nouissima voluntate dimissum, aut in vita datum*, & in specie etiam post *Beltr. Angel. Bald. & Mont. Acut. tradit Surd. cons. 237. num. 9. vers. non dico quod domina Barbara*, & latius prosequitur *Santh. de matrimon. lib. 7. disput. 88. nu. 3.*

Quod procedit etiam è contra, scilicet quando vitricus, vel nouerca pluribus vicibus, siue inter viuos, siue in ultima voluntate plus quam filio relictum esset habuissent, quoniam illud plus vendicandum erit.

ARGUMENTVM.

Num mater dotando filiam secundi matrimonij, id in fraudem l. hac edictali fecisse censeatur ad intellectum l. fin. C. de dot. promiss.

Et explicantur tex. in l. fi. & auth. si qua mulier C. ad Velleian.

S V M M A R I V M.

- 1 Paternam est dotare filiam, in subsidium, vero maternum.
- 2 Mater non tenetur alimentare filias, nisi in subsidium.
- 3 Mater dotando filiam secundi matrimonij in in fraudem l. hac edictali id fecisse censetur.
- 4 Mater quando possit dotem suam pro dotanda filia secundi matrimonij alienare & nu. 5.
- 6 Bona materna fideicommissa subiecta, quando pro constituenda dote filia alienari possint.
- 7 Mater existente aua paterno filiam dotare non cogitur.
- 8 Pater, & mater pro filia dotem promittant, pater tantum, tanquam principalis tenetur, uxor vero fideiussisse censetur. Sed contrarium de iur. Consuetud. Neap. nu. 24.
- 9 Mater non tenetur filiam dotare, etiam patre existente non soluendo, ubi filia aliqua bona haberet.
- 10 Mater, & Pater promittentes dotem pro filia, non ei praeiudicant super bonis maternis.
- 11 Dos voluntarie à matre filiae data non confertur.
- 12 Amplia, quamuis filia maternis bonis renunciaffet.
- 13 Dispositio l. final. C. de dot. promiss. etiam in renuntiatione procedit.
- 14 Filia non dicitur consentire dotationi sibi facta si agat ex contractu dotali etiam si in eo facta sit renuntiatio. Intellige num. 15.
- 16 Pater dotando filiam ei non praeiudicat respectu aliorum bonorum maternorum, quamuis in dotatione dixisset eam dotare de bonis paternis, & maternis & nu. 17. Amplia quamuis dos promissa excessiva esset nu. 18. Vel si filia esset diues nu. 19. Limita in matre nu. 20. Item amplia ubi patri alia bona non superessent, ut eandem dotem alijs filiabus constituere possit num. 21. Intellige nu. 22. limita ubi pater filiae bona,

administraret nu. 29. sed contrarium num. 33.

Amplia quamuis in dotatione dixisset pater se de bonis filiae dotare nu. 35. limita in matre nisi promiserit ultra quam filia habebat nu. 36.

23 Querela de inoff. dot. an & quando constanter matrimonio dari possit.

25 L. fin. C. de dot. promiss. procedit ubi pater dotando filiam inceperit à promissione, & non à traditione.

Sed contrarium nu. 28.

26 Filia consentiens dotationi sibi à patre facta de bonis paternis, & maternis sibi praeiudicat respectu maternorum.

Intellige nu. 27.

30 Parentes bona filiae administrantes, non censentur alimenta ei praestita, donata.

31 Pater bona filij administrans, expensas pro eo causa studij factas potest retinere.

Intellige ubi usufructus in bonis filij patri non quaeretur nu. 32. & 38.

34 Solutio semper in duriorem causam facta censetur.

37 Parentes filiam diuitem alicui non tenentur.

39 Paul. de Cast. in l. quoniam nouella nu. 3. C. de inoff. testam. declaratur.

40 Dos à matre habita in legitimam imputatur.

41 Dispositio l. hac edictali non habet locum in in donatis filijs secundi matrimonij.

42 Mater dotando filiam secundi matrimonij videtur donare ad instar extranei.

Intellige nu. 44. Declara respectu illius quod excedit legitimam nu. 47.

43 Auus dotando neptem tempore quo filius esset diues, id contemplatione filij fecisse non censetur.

Sed contrarium nu. 46.

45 Cuius maior est commodum ipsi dicitur datum, & ipse quoque dicitur legatarius, quamuis non sit in testamento nominatus.

48 Mater an cogi possit in vita ad assignandam legitimam filiae.

49 Mulier pro dote intercedere potest.

50 Mulier obligans se simul cum viro pro dote communis filiae iuuatur Velleiano & nu. 51.

51 Tex. in l. fin. C. ad Velleian. corrigitur per Auth. si qua mulier C. eod. & nu. 54. 55. & 71.

52 Tex.

52 *Tex. in l. fenebris C. ad Velleianum explicatur.*

53 *Tex. in l. si dotare C. eod. declaratur.*

54 *Tex. in l. fin. C. eod. plures habet declarationes, & signanter non procedit ubi mater pro filia patrem habente intercederet, & nu. 57. & 59.*

Limita ubi absque dicta obligatione gener non erat contrahendus nu. 69.

56 *Promittens dotem, quam non debet censetur donare.*

58 *Tex. in l. Lucius Titius ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. declaratur.*

60 *Mater obligans se pro dote communis filiae non iuuatur Velleiano, licet respectu viri sit intercessio, & poterit repetere & n. 61.*

Sed indistinctè contrarium firmatur nu. 62. & 66.

63 *Tex. in l. fin. C. ad Velleian. supponit respectu mulieris intercessionem.*

64 *Tex. in l. fin. C. ad Velleian. procedit ubi obligans se pro dote alicuius, bona extradotalia haberet, secus si solam dotem.*

65 *Priuelegiatus non vititur suo priuelegio contra alium priuelegiatum.*

67 *Valas. in cōsult. 127. n. 10. & seq. declaratur.*

68 *Tex. in l. unica §. accedit C. de rei ux. act. procedit in extranea, & ubi nō adest alius ad quem onus dotandi pertineret.*

70 *Put. decis. 160. lib. 3. declaratur.*

71 *Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. resol. 2. nu. 4. confutatur.*

72 *Dispositio l. fin. C. ad Velleian. cessat ubi obligatio mulieris accesserit contracto matrimonio.*

Q V A E S T I O I X.

Questio prædicta videtur determinari ex l. neque mater C. de iur. dot. & l. fin. C. de dot. promiss. ubi mater non tenetur, nisi in subsidium filiam dotare ex eo, quod paternum sit officium, ut ibi Bart. Bald. & alij communiter, & tradit Anchar. lib. 3. quæst. fam. quæst. 64. nu. 16. & latè Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 14. nu. 13. ubi hanc esse magis communem testatur, inferens sic in alimentis obseruari, quod etiam admittit Peregrin. de iure fisc. lib. 3. tit. 18. nu. 59. ubi parentes

2 successiue, & non coniunctiue ad liberorum alimenta tenentur, ita ut prius pater teneatur, deinde in subsidium mater, quod in utroque etiam casu tradit Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 249.

Vnde clara videtur conclusio, quod cum mater ad id non teneatur, & voluntariè faciat, id fecisse censetur in utilitatem, & commodum viri, quasi suum exercendo officium, suumque soluendo debitum, & sic in fraudem l. hac edictali, ibi, 3 (omni circumscriptione interposita) ut in specie considerauit Vinc. de Franch. in decis. 435. nu. 6. & ad hoc faciunt notata per me in addition. ad decision. Surd. 269. nu. 7. & sequen. ubi, quando mater vellet filiam secundi matrimonij maritare, filij eo casu non possint ei contradicere, neque alienationem eius dotium impedire, dummodo non adessent bona paterna, alioquin diceretur donare, & in fraudem filiorum alienare, quod non permittitur, ad tradita per Stephan. de Gaet. in addit. ad Consuetud. Neap. incipient. Et se mulier fol. 284. in nouissim. quod etiam in specie notat Amatus in decisio. March. 34. nu. 15. in fin.

5 Et sic quotiescunque pater est soluendo, hoc à matre in filiorum præiudicium fieri nō potest d. l. neque mater, prout affirmarunt Cost. de remed. subsid. remed. 65. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 2. nu. 2. & 3. Mant. de tacit. & ambig. lib. 20. tit. 2. nu. 9. vers. sed considera, & lib. 12. tit. 16. nu. 23. & tit. 17. nu. 39. Gratian. tom. 3. discept. forens. cap. 511. nu. 21. & tom. 4. cap. 690. nu. 14. & tom. 1. cap. 50. nu. 12. & propterea Menoch. lib. 4. præsum. 189. nu. 28. & sequen. post Bart. Bald. & Salic. in Authen. res quæ C. comm. deleg. inquit, quod bona materna fideicommissa supposita pro constituenda dote filiae alienari non possunt, nisi ubi pater, vel eius bona non superessent, & sequitur Sfort. Odd. de fide commiss. ex prohib. aliena. quæst. 29. art. 4. nu. 24. ac Farinac. in decis. 889. nu. 2. in ultim. recoll.

7 Et hoc quamuis nō haberet patrē, sed auum ipsius paternū, cū & nō maternū esset onus neptē dotandi, licet neptis in po-

F 2 testate

testate aui non esset, cum ille prius sit cogendus, vt latè tuetur *Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 249. per tot. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 17. num. 28. & eodem lib. tit. 19. num. 37. Rot. apud Farinat. in d. decis. 889. nu. 3.*

- 8 Hinc est, quod si pater, & mater pro filia dotem promittant, pater tantum tenetur tanquam principalis, & vxor pro viro fideiussisse censetur, vt inquit *Bald. Nouel. de priuileg. dot. priuileg. 3. col. 2. cum quo concordant Io. Lopez in rubric. de donat. inter virum, & vxor. §. 6. Crauett. consil. 77. num. 2. & sequen. Surdus consil. 290. num. 19. Roland. cons. 64. num. 6. volum. 1. Cacher. decis. 44. num. 7. Mastril. decis. 186. num. 8. par. 2. Fab. in suo Codic. tit. de dot. promiss. lib. 5. definit. 7. & 8. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 16. tit. 17. nu. 6. & Gratian. d. cap. 647. num. 10. cum sequen. Paschal. de virib. patr. potest. par. 2. cap. 6. num. 31. Giurb. ad Consuet. Mess. cap. 3. gloss. 1. num. 10. & gloss. 3. num. 47. vbi id ampliat etiam si mater patre sit ditior, cui addo *Menoch. lib. 3. presump. 15. Polidorus Rip. obseru. 17. num. 10. cum alijs innumeris per Cost. congestis de remed. sub sid. remed. 85. num. 6. vbi licet pater esset pauper, & filia haberet quidem aliqua bona, sed non sufficientia, ex quibus posset congruè dotari, quod tunc mater diues in subsidium supplebit pro rata, vt etiam tradit *Viu. in decis. 523. num. 22. cum seq. lib. 4.***

- 10 Adeo, quod huiusmodi promissio matris non præiudicat filiæ, quin possit contingentem portionem super maternis bonis petere, vt latè *Carroc. tract. diuers. de patre filia simpliciter dotante quest. 10. vers. contrarium est verius, & sequitur Gratian. tom. 3. discept. for. cap. 504. n. 15. vbi de veriori opinione, & ad stipulatur Castill. decis. 203. nu. 5. tom. 3. nec recedit Polid. Rip. obseruat. 33. num. 3. dum inquit quod dos voluntariè à matre data non confertur, & allegat eiusdem sententiæ *Crau. cons. 85. n. 3. vers. ista donatio, & Papon. cons. 68. licet filia bonis maternis renunciasset, cum illa renunciatio tanquam sine causa non sustineretur, ita Fab. in dicta definit. 7. & Afflic. in decis. 178. in 9. dubio vbi sic per S. C. conclusum fuisse testatur, scilicet**

l. fin. C. de dot. promiss. locum habere etiam in d. renunciatione, & sequitur Paris. consil. 80. nu. 4. lib. 3. quicquid nonnulli contrarium sentiant, vt Crauett. Versil. Barbof. cæterique à Pascal. allegati in tract. de patr. potest. part. 2. cap. 6. num. 5. & pro supradicta etiam opinione tenuit Mastrill. in decis. 186. nu. 11. cum seq. ibique etiam

- 14 si filia ageret ex contractu dotali, in quo facta fuit renunciatio, nam non censetur illam approbasse, & ratificasse, licet hoc intelligendum sit vbi tempore renuntiationis mater, de cuius hæreditate agebatur, esset viua, nam hæreditas non est viuentis, secus si mortua, vt explicat *Alex. cons. 149. nu. 3. circa med. vol. 7. quo casu illi renunciatum censeretur.*

- 16 Hinc sequitur quod pater dotando non præiudicat filiæ respectu aliorum bonorum maternorum *l. fin. vbi gloss. C. de iur. dot. d. l. neque mater, sic etiam Fab. in suo Codic. lib. 5. tit. de dot. promiss. definit. 7. 8. & 10. Barbof. in l. 1. p. 4. num. 143. ff. solut. matr. m. vers. verior, Mascard. de probat. conclus. 1155. nu. 20. cum mult. seq. Viu. decis. 187. Marefcott. lib. 2. var. resol. cap. 132. Fus. decis. 176. lib. 1. Monac. decis. Lucens. 66. num. 16. 18. 27. 30. & 34. Polid. Rip. obseruat. 17. num. 8. cum sequen. Mantic. de tacit. & ambig. d. lib. 12. tit. 19. num. 8. & 9. Menoch. lib. 3. presump. 15. numer. 6.*

- 17 Quamuis in dotatione dixisset de bonis paternis, & maternis, cum semper boni ipsius in promissione veniant, & in subsidium bona matris, ita *Ias. cons. 133. nu. 11. volum. 4. Ioseph Ludou. decis. Perus. 21. num. 16. & sequen. Mastril. decis. 186. num. 1. cum sequen. Surd. cons. 192. num. 29. Barbof. d. l. 1. par. 4. num. 253. cum sequen. Mascard. de probationib. conclus. 1150. num. 5. Menoch. d. presump. 15. num. 23. Afflic. decis. 179. vbi Versil. communem dicit:*

- 18 Licet dorem excessiuam pater promississet, vt post *Odofred. Cin. Bald. Nouell. & alios tradit idem Menoch. d. presump. 15. num. 17. etiam si filia esset diues Merlin. de legitim. lib. 3. tit. quest. 22. per totam, & signanter num. 2. & post num. 7. versic. sequenda est prima opinio, vbi magis communem; & veriozem appellat, sic etiam adsti-*

- adstipulatur *Ceuall. tract. comm. contra commun. lib. 1. quæst. 5. num. 1. vers. solet tamen dubitari, Menoch. lib. 4. præsump. 186. num. 86. & magis communem vocat Farinac. decis. 66. num. 5. par. 1. & vitalem sequitur Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 17. num. 15. & eodem lib. tit. 19. num. 1. cum sequen. & veriorum profitetur Intrigliol. cons. 20. num. 22. cum pluribus sequ. per d. l. fin. C. de dot. promiss. ac Gama decis. Lusitan. 576. num. 1. vbi hanc communem esse appellat, licet id limitet in matre, quæ etiam patre existente inope, non tenetur, si filia aliunde haberet unde se posset dotare, quod notabile est, & late etiã *Pascal. de virib. patr. potest. par. 2. d. cap. 6. d. num. 1. cum pluribus sequen.* vbi id procedere ait, etiam si patri tot bona non superflua, vt eandem dotem posset alijs filiabus constituere, vt ante eum tradit *Afflic. decis. 179. Menoch. d. præsump. 15. num. 18. Mascard. num. 12. & Barz. decis. 29. num. 44.* dummodo bona, quæ remanerent pro legitima aliarum filiarum sufficerent, aliàs daretur querela de inofficiosa dote, vt per eosdem *Doctores*, & tradit *Vincen. de Franch. decis. 104. Mantie. d. tit. 19. num. 15. cum sequen. Afflic. decis. 86. Ioseph Ludouicus d. decis. 21. num. 27. Fab. in suo Codic. lib. 3. tit. 19. de inoff. testam. definit. 20. circa medium*, etiam constante matrimonio, vt contra *Afflic. decisum* refert *Vincen. de Franch. d. decis. 104.* quod pro singulari notauit *Anna sing. 223. & ibi filius in addit. ac plenè Gratia. tom. 3. discept. forens. cap. 472. per totum, & Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 20.**
- 24 Quicquid esset de *Consuetud. Neap.* incipiente *Si constante*, vbi vir & vxor si simul pro filia dotem promittant, videtur dos de bonis vtriusque pro rata ipsorum constituta.
- 25 Et si *Alex. in cons. 149. nu. 9. vol. 7. dicat l. fin. C. de dot. promiss.* procedere vbi pater dotando filiam inceperit à promissione, secus si à traditione, nam eo casu censetur illam de bonis paternis, & maternis dotasse. Cuius opinio tuta non videtur, cum pater etiam inuitus cogi non possit dotem constituere de bonis maternis, vel
- vel ipsius filiæ, dummodo tali dotationi
- 26 filia non consensisset, vt post *Mascard. & Crauet. tradit Lodouic. decis. Perus. 21. nu. 32. cum seq. & post eos Mastrill. d. decis. 186. nu. 13.* quod verum esse asserit *Anna in alleg. 88. num. 5.* vbi in dotatione esset
- 27 dictum tantum pro paternis, & tantum pro maternis, at secus si sub inuolucro verborum filia auida, vt plurimum matrimonij, ignoranter consentiret; & vtroque casu, scilicet vbi promiserit, vel dederit
- 28 verum esse testatur *Pascal. de vir. patr. potest. d. cap. 6. p. 2. sub num. 2. vers. & ideo si pater dotem promittit, seù dat pro filia.*
- 29 Et quamuis hæc conclusio apud nonnullos tuta non sit vbi pater bona filiæ administraret quasi ex hoc de bonis ipsius filiæ dotasse censeatur, vt tradunt *Bart. in l. Nescimus ff. de negat. gest. idem Bart. & Angel. in l. fin. per illam glos. vers. intelligitur C. de dot. promiss.* quod notandum, & mente tenendum inquit ibi *Bald.* pro fratribus, qui dotant sorores existentes in eadem familia, & generale dicit *Ancharan. cons. 300. num. 3.* in quolibet administratore, & sequitur *Lup. de donat. inter vir. & vxor. §. 66. nu. 13. Menoch. de arbitr. cas. 88. nu. 13. cent. 1. & Mascard. de probation. conclus. 571. nu. 9. & 10.* ex hoc etiam inferentes vbi mater, vel pater bona filij
- 30 administrarent, alimenta ab eis tradita, non censi donata, sed ex bonis ipsius filij præstita, vt dicitur de impensis pro filio à patre factis causa studij, quas licet filius imputare non compellitur *l. que pater filio ff. famil. hercis. attamen vbi pater esset administrator bonorum filij, secus, ita Bart. in l. 1. S. nec Castrense num. 8. ff. de collat. bonor. sic etiam Mangil. de impus. q. 32. num. 6. & 7. ac Excob. de ratiocin. p. 1. cap. 25. nu. 56.* vbi hanc limitationem esse infallibilem & sequitur *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. §. 22. num. 35. cum seq.* licet hoc procedat vbi vsusfructus patris in ijs bonis administratis non quæreretur, vt tradit idem *Mangil. d. q. nu. 9. & seq.*
- 33 Tamen contrarium verius est dicendum, quod etiam vbi pater esset bonorum filiæ administrator, de suo, & non de filiæ bonis dotasse præsumitur, vt expres-

- sè determinatur in *d.l. fin.* & ibi commun. *DD.* & in *l. 1. ff. solut. matrim.* & signanter *Ias. nu. 25.* in ultim. *vers.* vbi communem esse ait hanc opinionem contra *Bart.* licet ab ea ipse recedat, & latè tuetur *Surd. de aliment. tit. 6. quæst. 8. num. 50.* cum seq. *Pereir. decis. 13.* per tot. vbi hanc nō solum veram, & communem, immo secundum eam in Senatu iudicatum non semel refert, & tradit etiam *Mangil. de imput. d. q. 32. num. 8.* ex eo quia propter obligationem, quam habet pater erga filiam ad dotandum, ad quod cogi poterat *l. qui liberos ff. de rit. nupt.* Dotatio intersecuta censetur de proprio, & non de bonis filiae; quia solutio semper facta præsumitur in duriorem causam *l. 1. & 2. ff. de solut.* & sic proprium exolvere debitum.
- 35 Et hæc conclusio locum habet etiam si in dotatione pater expressè dixisset, se dotare de bonis ipsius filiae, cum adhuc de bonis suis proprijs, & non filiae dotasse censeatur, ita in puncto firmavit *Surd. de alim. d. quæst. 80. ant. nu. 50.* & eiusdem sententiae allegat *Soccin.* & alios in *d. l. 1.* ac *Bald. Nouell. in tract. de dot. p. 6. priuileg. 6.* quod etiam admisit idem *Surd. in consil. 112. nu. 50.* vbi allegat. *Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 1. præf. 26. nu. 1.* qui ait rationem huius ampliacionis esse propter sanguinis coniunctionem, quæ præsumi facit donationem inter affines.
- 36 Quicquid sit in matre, vt latè per eundem *Surd.* & latius *Pereir.* vbi per discursum, nisi promiserit ultra, quam filia habebat.
- 37 Nec obstant in contrarium adducta, loquuntur enim vbi alimenta præstarentur, quo casu cessat difficultas, ex eo quia parentes filiam diuitem alere non tenentur *l. 1. in fin. ff. de iustit. & iur. l. si quis à liber. ff. de liber. agnosc.*
- 38 Minus refragantur, quæ dicta sunt de impensis causæ studij factis, si quidem id simpliciter non procedit, sed cum distinctionibus, de quibus *glo. in l. Macedoniani C. ad Maced.* & per *Cordub. in d. l. si quis à liberis S. non tantum nu. 31.* cum mult. seq. & latius per *Mangil. de imput. qu. 30. & 31.* per tot.
- Et sic redeundo ad ceptam quæstionem, quotiescunque mater pro filia dotem promittit, seu soluit, existente tamen patre soluendo, censetur id in fraudem *l. hac edictali* fecisse.
- 39 Nec obstat traditio *Paul. de Castr. in l. quoniam nouella. num. 3.* circa med. *C. de inoff. testament.* dicentis, quod mater dotando filiam videatur quodam modo proprium, & non alienum debitum soluere, quod etiam post innumeros sequutus est *Surd. in decis. 119. nu. 3. & decis. 164. num. 15. & 16.* ea ratione quia dos habita à matre in legitimam imputatur, vt tradit *Rol. consil. 44. num. 31. & cons. 70. num. 14. lib. 4. Bec. cons. 20. nu. 30. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. quæst. 17. nu. 32. ac Mangil. de imputat. quæst. 14. nu. 36.*
- Si quidem responderetur, id procedere cum declaratione, vt supra tradita, scilicet quando pater non esset soluendo, vt tradit idem *Mangil. & Anton. Gamm. in decis. Lusitan. 376.*
- 41 Minus quoque refragatur, quod *lex hac edictali* locum non habeat in donatis filio secundi matrimonij, vt diximus in *quæst. 1.* per *S. penult. auth. de nupt.* & sic mater spontè dotando filiam secundi matrimonij videatur donare ad instar extranei, cuius loco habetur mater, quoad
- 42 hunc effectum *l. unica S. accedit C. de rei vxor. act.* & in specie post *Bald. Salyc. African. Clem. & Honded. tradit Cost. de remed. subsid. remed. 65. nu. 3. vers. ceterum si mater sua sponse filiam dotaui,* cui addo *Surd. cons. 196. nu. 26. vol. 2. & cons. 534. nu. 5. & seq. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 769. num. 68.* qui id absque difficultate procedere dicunt quotiescunque dotans dixit dotare de eius propria pecunia absque alia reservatione, & facit quod dixit *Grauet. cons. 219. num. 2. & 3.* quod vbi auus voluntariè dotet neprem, quia filius erat
- 43 diues, id non censeatur fecisse. contemplatione filij, sed ipsius neptis, cuius dictum secuti sunt infiniti *DD.*
- 44 Nam dupliciter responderetur, & primo id verum esse vbi ex tali dotatione, & donatione pater commodum non sentiret, vt in hoc casu, in quo cum paternum sit

- fit officium dotare filiam, mater id agens censetur ad commodum viri, & ad solvendum eius debitum (colore tamen quæsito) fecisse *l. Sulpitius* (ibi *si color vel titulus quæsitus est*) *ff. de donat. inter vir. & vxor.* quod per *l. hac edictali* prohibitum reperitur (ibi *omni circumscriptione per interpositam personam*) & sic non dicitur datum filiae, sed patri, & ad hoc adduco *tex. sing. in l. fideicommissa* *S. interdum ff. de leg. 3.* ubi aperte colligitur, quod aliud sit relinquere alicui, & aliud relinquere pro aliquo, nam ut ibi dicitur commodius est, & utilius illi, propter quem relinquitur, quam illi, cui relinquitur, nam ut dicit ibi *glos. in verbo publicanus*, quod ille, cui pro aliquo relinquitur, dicitur nudus minister, & similiter facit doctrina *Simon. Petr. de interpret. ultim. vol. lib. 1. interpret. 2. fol. 6. num. 9.* dicentis, quod illi
- 45 datum dicitur, cuius maius est commodum, & ipse etiã dicitur legatarius, quamvis non sit nominatus in testamento; igitur licet expresse non sit datum patri, sed filiae, tamẽ quia maius cõmodũ, & utilitas patris est, ex eo quia agitur de solutione eius debiti, patri, non filiae datum dicitur, quod etiam probatur *in l. qui filium in princ. ff. ad trebell. & l. sed si plures S. in arrogato ff. de vulgar. & pupill.*
- 46 Secundo responderetur id, quod dictum est de auo neptem dotante non esse verum, nec commune, quia siuẽ filius sit dives, siuẽ pauper, dum auus dotat, semper causa filij dotasse creditur, æquẽ enim, semper eodem modo obligatus est pater, quando filius est pauper, sicut quando est dives, cum ubi est pauper teneatur non propter se, sed propter filium, ita etiã quando est dives propter filium dotasse creditur, si non obligatione à lege præcisa inducta, saltem ex quadam necessitate affectionis, & amoris, prout aduertit post *Alciat. Cephal. in conf. 105. num. 30.* ubi dicit non valere consequentiã. Filius non est egenus; ergo dos non imputatur, & istam distinctionem inter filium diuitem, & pauperem fuisse in Senatu reiectam testatur *Surd. in conf. 361. num. 31. vers. in hoc distingui non debet lib. 3.* nam si

pater est dives dicitur exolutũ debitum, si est pauper, dos dicitur propter patrem data, qui principaliter tenebatur, licet ob eius paupertatem onus ab eo in auum transierit ut latè *Gratian. tom. 2. discept. for. cap. 249. per tot.*

- 47 Et quamvis dici possit, supradicta, procedere respectu illius, quod excedit legitimam, non autem quoad ipsam legitimam, in qua nulla cadit fraus, cum, mater illam præstare teneatur, ut tradunt *Crauet. conf. 486. num. 7. & Barz. decis. Bonon. 97. nu. 34.*

Nihilominus idem dicendum puto, etiam quoad legitimam; certum est enim matrem non posse in vita ad illam filiae assignandam cogi, nisi pro dote filiae pauperis, & nubilis ætatis, ut in specie tradit *Mart. de success. legal. p. 4. quæst. 21. art. 10. nu. 37.* Et sic in subsidium, scilicet, quando filia aliunde dotem habere non posset; ergo cum id nulla lege cogente faciat, clarum est donare voluisse *tex. apertus est in l. donari ff. de regul. iur.*

- 49 Nec obstat, quod mulier possit pro dote intercedere *l. si dotare, & l. fin. C. ad Velleianum*, & sic non videtur aliquid à lege prohibitum fecisse, immo permissum *l. enim finalis* habet locum non tam in extranea, quam in filia, ut ibi sentiunt DD.

- 50 Si quidẽ responderetur, quod casus *d. l. final.* est diuersus, cum ibi agatur de intercessione; & quamvis articulus iste satis perplexus sit; at tamen id non procedit, quando mulier simul cum viro pro dote communis filiae se obligat, pro ut hac occasione sumpta demonstrabo.

Verissima est iuris conclusio, mulierem pro viro intercedere non posse, hoc dicit *tex. in Auth. si qua mulier C. ad Vell.* igitur dum onus dotandi principaliter ad virum spectat *l. fin. C. de dot. promiss.* & vxor ad id se obligavit, cõtẽplatione viri, & ad eius soluendum debitum fecisse videtur, & sic uti à lege prohibitum sustineri non potest.

- 51 Quod expresse determinari uidetur ex *d. Auth. si qua mulier*, ubi annullat obligationem factam pro uiro; etiam pro debito

bito publico, ergo includitur etiam ea, quæ facta est pro dote, cum causa dotis fauorem publicum contineat, & ob illam fauorabilis, & priuilegiata dicitur *l. 1. ff. solut. matrim.* vbi *Bart.* & alij, & signanter *Salic.* dicens id singulare esse, quod propter publicum debitum non recedatur ab eo priuilegio, & quod mulier eo casu præferatur rei publicæ; ob quod *Surdus* in puncto *in decis. 164. num. 14.* dicit, quod si *Bald.* & alij contrarium sentientes perpendissent illum *tex.* non ita audacter determinassent eam quæstionem, prout concludit *Bero. conf. 48. volum. 1.* cum quo pertransit *Honded. conf. 45. nu. 24.*

Ratio huius conclusionis sumitur ex *d. authen. si qua mulier*, vbi ideo prohibetur vxor pro marito intercedere, quia præsumitur à viro subducta, & sic mulier obligando se pro dote communis filix, videtur ad commodum mariti intercedere, colore tamen quæsito, qui à lege prohibetur ad *tex. in l. Seia §. fin. ad Velleianum.*

52 Nec obstat *tex. in l. si fenebris C. ad Velleian.* qui *tex.* licet permittat, mulierem posse mutuam pecuniam accipere, & se principaliter obligare, quamuis in alienos vsus, & in vtilitatem viri illam conuerteret; tamen cessat quoties color esset quæsitus; quia in vtilitatem viri obligatio tenderet, scilicet sub velato contractu mutui, vel venditionis fit contractus intercessorius, vt in puncto sic *tex.* illum explicant, & intelligunt post *glos. in d. l. si fenebris* videnda in verbo *ignorauerit*, *The-saurus decis. 222. num. 14. in fin. Vincen. de Franch. decis. 279. & 578. ac Georg. in alleg. 32. num. 10. Papon. lib. 12. tit. ad Velleian. arrest. 4. 7. not.*

53 Nec suffragatur *tex. l. si dotare*, quia loquitur quando mulier non intercessit, sed de suo principaliter, vel promittendo, vel dando dotauit: at vbi non principaliter dotauit, sed pro marito intercessit, non obligatur.

54 Minus quoque obstat *d. l. fin.* quod fauore dotis mulier possit pro alio intercedere, nam id procedit, quando fideiube-

ret pro extranea, vel pro filia bona paterna non habente, & non pro viro, cum pro eo nullo modo obligetur *d. Authen. si qua mulier*, cuius sensus fuerunt *Bero. in d. conf. 48. vol. 1. & latius Lupus de donatio. inter vir. & vxor. §. 66. nu. 6.*

Et hoc nulla habita ratione iuramenti cum illa, quæ publicum fauorem concernit, iuramento firmari non possint *cap. si diligenti*, & ibi omnes *Doctores de foro compet.* prout in terminis notat *Glos. in d. Authen. si qua mulier*, Eodemque modo responderi posset vbi præcederet certioratio, cum id fallat quoties pro marito interceditur *d. Auth. si qua mulier.*

56 Nec denique obstat, quod præsumatur donatio, & sic cesset Velleianum, ad *tex. in l. sed si ego ff. ad Velleia.* cum qui dotem promittit, quam non debet, donare dicatur *l. Titio centum §. Titio genero ff. de condit. & demonstr. l. unica §. accedit C. de rei vxor. act. & l. vl. §. si à socero ff. qua in fraudem cred.*

Si quidem id verum esse existimo, quotiescumque non pro marito, & in eius commodum se obligaret, sed vel pro filia, 57 aliunde dotem non habente, vel alia extranea; eo enim casu mulier se obligans non dicitur decipi, sed officio pietatis fungi *l. cum bis §. si in ea opinione sit mulier ff. de condit. indeb.* at secus quando in mariti commodum illa obligatio tenderet, nam præsumeretur illa promissio ex iussu mariti facta, & sibi, non filix diceretur donatum, ad *tex. in l. sed si plures §. in arrogato ff. de vulg. & pupill.* quod late tuetur *Ann. Robert. rer. indicat. lib. 3. cap. 11.* sic etiam *Bald. Nouell. de priuil. dot. par. 6. priuil. 48. nu. 2.*

Nec militat vltimò *tex. in l. Lucius Titius ff. quibus mod. pign. vel hypothec. solu.* vbi si maritus, & vxor prædium, vel fundum simul dederunt in dotem pro filia, 58 videatur vxorem remisisse ius hypothecæ, quod in eo habebat.

Nam respondetur, id verum esse, quia ibi dos non erat in patrimonio patris, vbi ibi supponitur, & notat ibi *Glos.* & sic pater non erat soluendo, vnde necessario

onus

onus prædictum spectabat ad matrem l. fi. C. de dot. promiss.

- 59 Et supradicta conclusio nedum rationibus, sed auctoritatibus fulcita est, prout ita in specie tenuerunt *Aret. in l. 1. col. 10. ff. solut. matrim. & ibi latè Alexan. num. 39. Specul. de empt. & vendit. §. sed quid si vir Imol. in cap. cum contingat de iureiur. & in cap. cum vir de usucap. Campeg. tract. de dot. par. 4. quest. 25. quod mente tenendum esse ait Palat. in rubric. §. 49. incip. ex prædictis num. 3. & 5. vers. alias autem dotalibus, Bologn. conf. 45. nu. 23. & sequen. Honned. conf. 45. num. 23. & 24. Bero. cons. 48. volum. 1. Surd. decis. 164. vbi hanc veriorrem esse appellat, & ibi latè ego in additio. Anneus Robert. rer. iudicat. lib. 3. cap. 11. vbi sic pro vxore decisum refert Pic. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 151. glos. 7. num. 244. vbi hanc esse veriorrem, & ita Rotam tenuisse testatur Maur. de fideiuss. par. 2. princ. titu. 1. sect. 8. cap. 3. num. 31. Herrig. eodem tract. cap. 7. nu. 453. Marescott. lib. 2. var. resol. c. 5. nu. 15. Valasq. consult. 127. nu. 14. & seq.*

- 60 Et licet nonnulli secus senserint, ex eo, quod obligatio mulieris cum marito facta valeat respectu ipsius filiarum, quamvis respectu viri aduersus eum habeat mulier regressum, cum quoad illum sit intercessio argum. quod dixit Bart. in l. reos C. de duob. reis, & in authen. hoc ita C. eod. & l. vir uxori §. ultimo ff. ad Velleian. scilicet, quod quotiescumque duo correi debendi fiunt pro negotio ad alterum dumtaxat pertinet, pro fideiussore habeatur is ad quem res non pertinet, licet respectu creditoris dicantur duo rei debendi.

Et ita in specie contra mulierem traderunt Bald. Nouell. de priuil. dot. par. 6. priuil. 3. num. 7. & priuil. 12. ac in l. 1. nu. 84. & 124. ff. solu. matrim. vbi Barbof. 3. par. num. 53. Rub. in rubric. §. 66. num. 11. Bald. conf. 306. lib. 5. Ripoll. var. resol. titu. de dot. promiss. cap. 9. num. 54. 57. & num. 91. Baec. de non melior. filiab. cap. 11. num. 37. cum sequen. Valasq. consult. 127. num. 2. cum sequen. Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de fideiuss. resol. 2. num. 4. col. 2. vers. non recedas, Tbesaur. lib. 4. quest. for. quest. 8. Statil. Pacific. decis. 111. num. 1. post tract.

de Saluian. interd. Rota Roman. decis. 264. par. 4. in nouiss. Peregrin. decis. Patauin. 47. Gratian. tom. 4. discept. cap. 647. numer. 16. Surdus de Aliment. tit. 6. quest. 17. num. 15. Pie. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 151. nu. 245. & sequen. Put. decis. 160. lib. 3. in nouissim. vbi in addit. ita decisum refert, Gomef. l. 50. Taur. num. 25. Cancer. lib. 3. varia. resolut. cap. 1. num. 156.

- 62 Tamen eorum opinio, vti iuris terminis contradictoria, non est amplectenda, siquidem mulieris obligatio, licet pro communi filia, sit pro viro intercessio, & sic nulla; non potest respectu filiarum, vel eius viri valida existimari; quia esset dare casum, quod vno, eodemque tempore obligatio esset nulla, & valida, quod absurdum est.

- 63 Nec ad hoc mouet *tex. in l. fin. ad Velleian. secundum Paul. de Castr.* ibi scilicet, quod lex ^{natu} ^{re v} ponat intercessionem, & tamē pro dote ^{pre} valida sit obligatio. Quoniam *tex. ille* ^{pre} procedit in extranea, vt tradit *Aret. in d. l. 1. ff. sol. matrim.*

Et quamuis per aliquos DD. id extendatur etiam ad filiam, tamen hoc esset, vbi pater non esset soluendo, & sic mater obligaretur non fauore dotis, sed ad proprium debitum l. fin. C. de dot. promiss. & l. neque mater C. de iur. dot.

Et ratio diuersitatis est, quia in extranea mulier officio pietatis fungi videtur, at in filia a viro decipi existimatur.

- 64 Ultra quod *tex. in d. l. fin.* procedit vbi mulier licet pro dote se obligauerit, bona extradotalia haberet, cum si solū dotē haberet, dispositio d. l. final. cessaret, esset enim dare priuilegium vni doti contra alteram dotem, quod iure non reperitur ad *tex. in l. assiduis C. qui potior. in pign. habeant.* cum incōueniens sit nudare vnum altare, & alterum operire, prout tenuit *Specul. in cit. tit.* cuius opinio est de communi omnium mente, vt refert *Valasq. in d. conf. 127.* subdens hanc opinionem iure communi attento esse receptiorem, & ita in Senatu iudicatum, prout ipsemet ita ibi consuluit.

Et ad hoc pondero rationem d. l. fin. C. ad Velleian. quare mulier intercedens pro

pro dote obligetur, v3. ne mulier remaneat indotata, at vbi cumque ex intercessionem per mulierem facta ipsa intercedens indotata remaneret, ea non debet principaliter obligari, quia dato concursu privilegiorum hinc inde standum est 65 iuri communi, quoniā privilegiatus contra privilegiatum non vitur privilegio suo d. l. affiduis.

Et proinde id quod sensierunt Bald. nouell. in d. priuil. 3. & priuil. 12. ac Bald. in d. conf. 106. Pic. in d. cap. 151. nu. 245. Gratian. in d. cap. 647. num. 16. & Surd. de aliment. d. q. 17. nu. 15. non sustinetur.

Nec obstant alij DD. qui pro hac parte allegantur, nam hi in diuersis casibus loquuntur v3.

Ripoll. Barbof. non loquuntur, quando simul cum viro, sed pro alio mulier intercessit, & sic in casu l. fin. C. ad Vell. non autem in terminis d. auth. 11^a mulier.

Valasq. in d. consult. 1^a 27. num. 10. & seq. hoc non dicit, sed inquit quod mulier 67 in tali casu pro dimidia tantum obligatur, si tamen bona dotalia habeat, ex eo quia donare presumitur per tex. in l. unic. §. accedit C. de rei uxor. act. qui tex. secundum communem traditionem procedit in extranea, & vbi non adesset alius, ad 68 quem pertineret onus dotandi, vt diximus, vt etiam in specie tradit Castr. in conf. 96. vol. 2. circa finem in nouiss.

Vltra quod eius opinio non sustinetur; duo enim rei debendi, licet ad inuicem videantur fideiussores, vt latet Surd. & ibi ego in addit. post Thesaur. in decis. 308. tamen respectu creditoris vnusquisque insolidum liberè conueniri potest l. reos vbi Bart. & latet Rongbegall. ff. de duob. reis.

Et tex. quem pro hac opinione Valasq. alleg. v3. d. l. reos §. cum tabulis ff. de duobus reis non dicit quando duo insolidum se obligauerint, sed si simpliciter duo ad inuicem stipulati sint, inquit ibi I. C. neque adiecta, vt duo rei stipulandi essent, quo casu nulla videtur difficultas, quod vnusquisque pro dimidia teneatur, vt etiam disponitur in l. 1. C. si plures vna sententia, scilicet in diuiduis.

Immo si pater filiam dotare tenetur, quomodo mater simul cum eo se obligans pro dimidia obligatur, hoc vero contradictionem implicat, nam aut pater est soluendo, & mater non tenetur, aut non est soluendo, & mater tenetur, aut vero pater non habet bona sufficientia pro dote prædicta, & mater supplere tenetur; igitur nunquam reperitur, matrem ad dimidiā teneri, sed solum in subsidiū in eo, quod patri deficit d. l. fin. C. de dot. promiss.

Et si dictum Valasq. procedat attenda disposit. l. Regn. Taur. 53. qua cauetur matrem ad dimidiam d. tis teneri, & ita etiā l. quitur Rub. d. §. 66. nu. 11.

Thesaur. in d. lib. 4. quest. 8. mouetur, quia matrem dixerat, patrem non esse soluendo in quo casu pro suo, non alieno debito se obligare existimatur l. fin. C. de dot. promiss.

Rota Roman. in decis. 264. mouetur, quia ibi mulier officio pietatis fungi videbatur, ex eo quia pro qua se obligauerat, erat inops, & non poterat congruè dotari de bonis proprijs, & sic non supponit, matrem simul cum patre pro dote communis filiae obligatam esse, vt ibi patet, & sic in diuersis terminis; Vel ex illis verbis, & non poterat de bonis proprijs congruè dotari supponitur, patrem non fuisse soluendo, vnde procedebat dispositio d. l. fin. C. de dot. promitt.

Peregr. in dicta Decis. Patav. 47. mouetur, quia ibi gener absque dicta promissione non erat contracturus, & sic erat 69 quædam causa necessaria, ob quam multa permittuntur, quæ aliàs de iure prohiberentur, vt dixi in quest. 7.

Eademque ratione mouetur Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 1. nu. 156.

Statil. Pacific. in d. decis. 111. mouetur ratione iuramenti; licet maxima sit in iure controuersa hæc questio; tamen quando simul cum viro mulier se obligaret, tunc iuramentum, tamquam per fraudem, & dolum exortum annullatur, vt in specie tradit glos. in d. authent. si qua mulier vers. non obstat si iurauerit, & ego dixi in addit. ad decis. Surd. 164. nu. 5. in fin.

Nec

Nec obstat *Put. decis. 160.* dum inquit, q̄ solemnitates à statuto vrbis requisitæ *sub tit. de pact. & donat. non valitur.* non requirantur, quotiescumq; mulier absq; 70 illis pro dote se obligaret, Siquidem hoc est vbi necessario mulier ad id teneretur, vt in specie declarauit eademmet Rota apud *Verall. in decis. 199. num. 2. p. 3.* eo enim casu cessaret suspitio donationis per d. statutum comprehensa, sed mater ad id non tenetur nisi in casu inopiæ viri d. *l. fin. C. de dot. promiss.* ergo.

Et quamuis idem *Put. in decis. 160. in nouiss. addit.* dicat die 22. Martij 1549. in eadem caussa coram eodem fuisse resolutum, quod dictum statutum non comprehenderet causam dotis, etiam si vxor intercessisset pro viro pro dote communis filia; Tamen Domini de Rota moti fuerunt per tradita per *Bald. nouell. in d. priuileg. 3. & 12.* cuius opinio vti iuris terminis contradictoria non sustinetur vt supra demonstratum fuit.

Alex. Trentacinq. in d. resol. 2. nu. 4. suam opinionem fundat in regula illa, quod generalis dispositio non comprehendat 71 causam dotis, quando illa specialiter reperitur privilegiata, ergo *Auth. si qua mulier* cum generaliter loquatur, non debet dotem comprehendere *ex d. l. fin.* specialiter privilegiatam.

Sed ad hoc responderetur quod generalis dispositio tunc non comprehendit causam dotis, quando illa specialiter reperitur privilegiata, & eadem ratio in utroque militaret, at *Auth. si qua mulier* diuersam rationem continet, nam in tantum obligatio cum viro facta non sustinetur, in quātum adest suspitio seductionis, quod *in d. l. fin.* non præsumitur; ergo d. *Authen.* continens diuersam rationem etiam causam dotis comprehendit, pro vt in specie tenuerunt *Aretin. in d. l. 1. & Surd. decis. 164. nu. 11. vers. nec obstat.*

72 Quod eo magis procederet, vbi obligatio prædicta esset facta contracto matrimonio, vt in puncto considerauit *Fab. in suo Codic. lib. 4. ad Senat. Consult. Vell. definit. 14.* circa med. ea ratione, quia cessat caussa ob quam introducta est d. *l. fin.*

scilicet ex eo quia non diceretur maritus deceptus, qui antequā mulier quicquam promitteret iam duxerat vxorem.

ARGUMENTVM.

Nunquid dos à matre constituta pro monachanda filia secundi matrimonij subiaceat dispositioni l. hac edictali.

S V M M A R I V M.

1. *Pater tenetur filiam monachare.*
 2. *Pater cogi potest ad præstandam dotem pro monachanda filia.*
 3. *Idem iudicandum est de matrimonio carnali, quam de spiritali.*
 4. *Matrimonium spirituale dignius carnali dicitur & nu. 7.*
 5. *Matrimonium spirituale filiam à patria potestate liberat.*
 6. *Publica utilitas in Religione versatur.*
 8. *Bona fideicommisso subiecta sicut pro matrimonio carnali alienari possunt, ita pro spiritali.*
 9. *Statutum excludens dotatam, vel maritam habet locum etiam in moniali.*
 10. *Pater dotem filia primo viro traditam minuire non potest, illa effecta vidua, & religionem ingrediente.*
 11. *Legatum factum pro maritaggio, debetur pro monachaggio.*
 12. *Amplia quamuis legatum foret relictum pro puella maritanda per carnale coniugium.*
 13. *Item etiam vbi legatum conditionem contineret, scilicet, vt mulier nubat cum Titio.*
- Sed contrarium vbi apparet de expressa testatoris voluntate nu. 14.*
15. *Gratia concessa dotibus mulierum Neapolitanarum, non extenditur ad dotes monialium.*
 16. *Alimenta, vel aliqua elemosyna à matre præstita pro monachatu filia secundi matrimonij an subijciant dispositioni l. hac edictali, patre existente soluendo.*
 17. *Elemosyna, quam pater pro ingressu filia promittit, loco dotis habetur.*

QV AE

Q V A E S T I O X.

- 1 **H** Acc, quæ diximus in præcedenti quæstione de dote à matre in beneficium filix secundi matrimonij constituta; scilicet esse in fraudem *l. hac editi*, procedere videntur etiam in dote filix constituta pro ea monachanda, cum id quoque ad patrem spectet, & non ad matrem, ita in specie *Bald. in d. l. fin. col. 2. C. de dot. promiss. & in Auth. nisi rogati in princ. C. ad Trebell. Anchar. cons. 108. num. 4. Felix. in cap. Eccles. Sanctæ Mariæ num. 79. de constit. Euerard. cent. loc. argum. loco 32. à matrimonio carnali ad spiritus. Roman. sing. 781. ex mente Ioan. Andr. ad Specul. in titu. qui filij sint legit. in fine: adeo ut ad*
- 2 eam præstandam pater cogi possit, ut ultra citatos DD. firmarunt *Guill. lib. 2. obseruat. 94. num. 17. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 1. par. 1. num. 59. in fin. & nu. 60. & Sanchez de matrim. lib. 4. disput. 26. num. 7. cum idem iudicandum sit de*
- 3 matrimonio carnali, quod de spirituali *S. sed hoc in præsenti Authen. de sanct. episcop. & auth. nisi rogati C. ad Trebellian. ne mulier retrahatur à vita contemplatiua, quæ melior actiua esse creditur Cap. nuptiæ 32. quæst. 1. & clement. exiui de verbor. signific. immo dignius dicitur matrimonium spi-*
- 4 rituale carnali *l. si uxorem C. de condit. insert. iuncta glos. in l. si ex causa S. pen. ff. de minor. 25. ann. qua probatur, spirituali matrimonio filiam à patria potestate liberari, cum tamen non liberetur à carnali: &*
- 5 sicut publicus consideratur fauor in matrimonio carnali ob sobolis procreationem *l. 1. ff. solu. matrim. ita & pro spirituali*
- 6 *li. 1. S. huius studij ff. de iustit. & iur. vbi publica utilitas in religione versatur, immo religionis causa fauorabilior esse videtur causa prolis suscipiendæ, ut habetur in c. unico de vot. in 6. nec hoc solū in Christiana Republica obtinet, sed olim fuit ab ipsis gentibus institutum, præferbant enim religionis rationem rationi, & causæ sobolis *Virgil. Aeneido. lib. 6. & hanc partem, quod per ingressum religionis publicus fauor consideretur, ita ut non detur maior ratio in carnali, quam in spi-**

rituali matrimonio post Innumeros aduersus *Couar. & alios, tuetur Cordub. in l. si quis à liberis S. si quis ex his num. 176. ff. de liber. agnosce. quod etiam in specie considerauit Thesaurus lib. 1. quæst. forens. quæst. 70. num. 7. in fin.*

- 8 Hinc dixerunt DD. quod sicut bona restitutioni subiecta pro carnali matrimonio, & sic pro eius dote alienari possunt, *Authen. res quæ, & ibi communiter DD. ita & pariter pro spirituali Bart. in d. Auth. res quæ num. 7. & ibi Bald. Ias. & Curt. qui communem profitentur, quod etiam ex multis relatis probat Loazes in repet. l. filius familias S. diui. num. 13. ff. de leg. 1. & ibi Crot. num. 62. Gomes. l. 4. Taur. num. 87. vers. septimo intelligi, Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 189. ac Sanchez de matrim. lib. 4. disput. 26. num. 7. Petr. de fideicommiss. quæst. 8. num. 418. Peregrin. eodem tract. art. 42. num. 57. Intrigliol. de substit. cent. 3. quæst. 79. num. 238. Fusar. ibid. quæst. 531. nu. 28. & propterea Thesaur. iunior lib. 2. quæst. forens. q. 3. inquit, quod statutum*
- 9 excludens dotatam, vel maritatam, habet locum etiam in moniali, subdehs ita Senatū determinasse, quod etiam firmavit eodem lib. quæst. 92. & ante eum tradit Georg. Nat. de statut. prim. quæst. princip. num. 53. cum sequen. Brun. eodem tract. de statut. art. 6. num. 202. Surdus cons. 192. nu. 21. Menoch. d. præsump. 149. sub num. 93. vers. quarta accedit.
- 10 Et hæc opinio adeo videtur vera, ut pater non possit dotem filix primò viro traditam minuire illa effecta vidua, & religionem ingrediente ita *Rip. in l. 1. nu. 6. ff. solu. matrim. subdens, hanc esse veriorcm opinionem, & sequitur Mastrill. decis. 153. num. 10. qui per totam latè probat, quod legatum factum pro marit-*
- 11 *gio, debeat pro monachatu, & ad stipulantur Guttier. pp. qq. can. lib. 1. cap. 32. nu. 20. Molin. de iustit. & iur. disput. 207. conclus. 1. Menoch. lib. 4. præsump. 148. nu. 13. cum sequen. Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 33. num. 29. & decilum refert Capic. decis. 104. quod etiam inter alios sequitur Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 1. part. 1. num. 59. quod fortius inquit Bald. Nouell.*

- in tract. de dot. par. 6. princ. prinil. 77. col. 3. vers. & licet dicta puella, scilicet id procedere, etiam si legatum foret relictum pro*
- 12 *puella maritanda per carnale coniugiū, quod etiam firmavit ibidem in fine, & sequitur Didac. in c. nos quidem nu. 11. vers. 6. ex proxima de testam. quia conditio favore religionis habetur pro non scripta, tamquam impediens vitam contemplatiuam, & reijcitur, cuius dictum etiam refert, & sequitur Surd. conf. 192. sub numero 19. circa finem vers. ubi fortius volum. 2. hanc etiam opinionem late tuetur Cordub. in l. si quis à liberis §. si quis ex his nu. 176. & sequen. ff. de lib. agnosc. qui in num. 177. improbat Bald. Nouell. in loc. citat. dicentem secus esse si legatum haberet cōditionem, vt mulier nubat cum Titio, ex duplicitate conditionum, primæ scilicet si nupserit, secundæ si Titio nupserit, cum etiam in hoc casu per religionis ingressum legatum debeatur, quamuis facta discussione contrarium firmavit Thesaur. lib. 1. quæst. forens. quæst. 60. num. 14. dicens*
- 14 *legatum pinguius factū in casu matrimonij, quam monachatus non deberi in monachatu vbi constaret de expressa testatoris voluntate voluisse excludere filiam odio religionis, sed fauorem matrimonij respicere noluisse. Item & si conditio esset negatiua, scilicet si non nupserit.*
- 15 *Et ex his inferri potest, quod gratia concessa in dotibus Mulierum Neapol. extendatur, & comprehendat etiā dotes Monialiū nostræ Ciuitatis. Quicquid in contrarium tueatur D. Horat. Montan. in repet. l. imperialem num. 61. cum multis seq. asserens assensum concessum ex gratia Regis Catholici dotibus mulierum Neapolitanarum, non comprehendere, nec extendi ad dotes Monialium Neapolitanarum, quod nouum est, & à nemine ex Feudistis tactum.*
- 16 *Verum quod diximus de dote pro monachatu filix à matre præstita, esse in fraudem l. hac edictali, patre tamen existente soluendo, amplia etiam, vbi monasterium dotem non reciperet, sed aliquid pro alimentis, vel eleemosyna, nam & eo casu mater eam præstando in*

fraudē d. l. hac edictali fecisse censetur, cū ad illā pater teneatur, & cogi possit, ita ex multis probat Fōtanel. de pact. nup. claus. 5. glos. 1. par. 1. num. 63. & ratio est, nam

17 *illa eleemosyna, quam pater pro ingressu filix promittit, habetur loco dotis, & ideo mediante tali eleemosyna filia dicitur dotata, ita Bart. in l. 1. §. si parens in fin. ff. si quis à parent. fuer. manumiss. & in l. Titio centum §. Titio genero in fin. ff. de condit. & demonstr. quod notandum dicit Bald. in l. quoniam nouella in fin. C. de inoffic. testam. & sequuntur Socin. consil. 241. num. 8. volum. 2. Brun. de statuto art. 6. num. 201. cum seq. & Surd. conf. 79. nu. 3.*

ARGVMENTVM.

Renunciatio filix patri pro se, & hæredibus facta, an in beneficium omnium masculorum, tam primi, quam secundi matrimonij cedat, & sic patris hæreditatem augeat.

Et an generalis renunciatio beneficium l. hac edictali includat.

S V M M A R I V M.

- 1 *Renunciatio filia an patris augeat patrimonium, & sic cedat in beneficium filiorum, secundi matrimonij, & nu. 2.*
- 2 *Renunciatio facta patri stipulanti pro se & hæredibus, acquiritur omnibus hæredibus.*
- 3 *Renunciatio facta per viam pacti de non petendo in vim donationis sustinetur.*
- 4 *Iuramentum operatur, vt renunciatio filia transeat in pactum.*
- 5 *Renunciatio facta à filia dote contenta, an habeatur pro repudiatione, vel satisfactione, & liberatione.*
- 6 *Filia renuncians ob portionē receptam, censetur ius futurum pro illo accepto vendidisse.*
- 7 *Renunciatio matris nocet nepotibus.*
- 8 *Renunciatio filie censetur facta contemplatione*

- tionem masculorum.
- 9 Filia non obstante renunciatione, deficientibus masculis patri succedit.
Intellige ubi intestatus, non autem testatus pater decederet nu. 10
Amplia quamuis ad bona paterna regressum non habere promississet nu. 15
- 11 Filia ubi renunciat hereditati paterna ad fauorem masculorum, non cogitur pater masculis relinquere, sed potest testando illis preiudicare.
- 12 Patrem aequalitatem inter filios seruari voluisse presumitur.
- 13 Renunciatio filia censetur facta in beneficium masculorum utrinque coniunctorum, & nu. 19. 20. & 21
Amplia ut censeatur facta in beneficium sororis innuptae, masculis tamen non existentibus nu. 14
Sed intellige nu. 28
- 16 Intentio patris, qui filiam ad renunciandum inducit, qualis sit, & num. 21
- 17 Renunciatio a mente renunciantis regulari debet.
- 18 Frater utrinque coniunctus consanguineum excludit.
- 19 Renunciatio sororis secundum dilectionem & affectionem regulatur.
- 20 Sororis renunciatio uni ex fratribus facta, omnibus alijs prodest.
- 22 Renunciatio filia non obstat deficientibus masculis.
Maxime ubi vigeret statutum exclusuum feminarum ob existentiam masculorum num. 28.
Intellige indistincte siue testatus, siue intestatus pater decederet nu. 55. cum seq.
- 23 Renunciatio filia in se conditionem habet, si aliquis ex masculis superuiuerit.
Et quid si esset facta per acceptilationem num. 49
- 24 Renunciatio filia censetur facta fauore masculorum tempore renunciationis existentium.
Item fauore procreandorum, si tempore renunciationis non extitissent nu. 25
Intellige ubi pater illam acceptando filios masculos sperare potuerat nu. 26
- 27 Pater renunciationem filia acceptans an & quando agnationi prospicere voluisse censeatur.
- 29 Pater filia renunciationem acceptare videtur, seruata forma statuti.
Amplia, quamuis verba contractus repugnent num. 31
- 32 Ius municipale, nedum tacite verum ac se per pactum expressam videtur inesse contractui, & nu. 33
Amplia nedum in contractibus, verum in quibusdam alijs dispositionibus nu. 37
- 34 Pater stipulans emphyteusm pro se, & filijs, femina non admittuntur nisi deficientibus masculis, stante statuto feminarum exclusiuo, propter existentiam masculorum.
Amplia etiam si femina copulatiue esset cum masculo vocata nu. 35.
- 36 Partes celebrando actum eius censentur se obligare legibus de illo actu loquentibus.
- 38 Renunciatio filia facta patri pro se, & heredibus, censetur facta contemplatione fratrum utriusque coniunctorum.
- 39 Filia per renunciationem patri factam etiam per viam pacti de non petendo, censetur priuata iure succedendi per viam abdicationis, & nu. 41
Item non potest legitima supplementum petere actis deinde facultatibus patris nu. 40.
Intellige nu. 42
- 43 Renunciatio quando dicatur donatio, & num. 45
- 44 Assensus in renunciatione an requiratur.
- 45 Surd. conf. 244. vol. 1. declaratur.
- 46 Renunciatio an & quando hereditatis additionem inducat, & nu. 47
- 48 Filia non obstante renunciatione facit partem ad beneficium masculorum, quamuis non admittatur ad partem.
- 49 Renunciatio per acceptilationem facta, an in se habeat tacitam conditionem si masculus superuiueret.
- 50 Renunciatio matris quando nepotibus noceat, & nu. 51. 52. cum seq.
- 55 Renuncians contemplatione masculorum, illis deficientibus admittitur ad successionem, siue testatus, siue intestatus pater decederet, & nu. 59.
Amplia quamuis pro se, & heredibus stipulatus sit pater num. 56
- 57 Renunciatio facta contemplatione masculorum,

- rum, renuncians non obstat, si cum masculis extranei instituti sint heredes. Vel ubi masculi succedere nequirent nu. 58.
- 60 Renunciatio generalis, an & quando beneficium l. hac edictali comprehendat, varie recensentur opiniones num. 63. 73. cum sequen. & 79. 80. 82. cum sequen. & nu. 89. 90. 91. & 94.
- Et quid si tempore renunciationis beneficium l. hac edictali erat filie renuncianti delatum num. 73. 80. & 81.
- Et quid si portio, quam habuit renuncians, equiualeat etiam lucro, portionique dispositione l. hac edictali competeret, & num. 85. & 132.
- 61 Verba generalia etiam in materia odiosa non sunt restringenda. Amplia, quauis maior in uno, quam in alio esset ratio nu. 62.
- 64 Verba illa (& alijs ex quauis causa, & omni alio legu auxilio) in renunciatione posita, an & quando dispositionem renunciationis ampliant, & num. 67. 68. 69. 120. 122. & 125. cum seq.
- 65 Clausula, alijs, denotat similitudinem, & explicat casus similes. Limita ubi stat augmentatiue nu. 66.
- 70 Verba renunciationis non debent esse sine effectu.
- Amplia, vnde dicitur, sed quelibet syllaba num. 71.
- Etiā trahendo verba ad impropriam significationem num. 72.
- 74 Renunciatio intelligitur rebus sic stantibus.
- 75 Renuncians omni iuri, quod habet, vel speret habere, non censetur iuri de futuro, sed de presenti renunciare.
- 76 Iuri de futuro renunciari non potest. Limita si pacto id fieret nu. 77.
- 78 In renunciatione filia patri facta non includuntur ea, quae ex culpa illius, cui fit renunciatio amittit, & nu. 79. & 115.
- 79 Filia per generalem renunciationem non excluditur ab hoc beneficio l. hac edictali.
- 81 Beneficium l. hac edictali regulatur secundum ordinem successionis. Sed contrarium nu. 131.
- 82 Filius ingratus a beneficio l. hac edictali excluditur.
- 84 Beneficium leg. hac edictali satis differt ab uniuersali successionem.
- 85 Duo iura, quae possunt esse penes diuersas personas, ubi reperiuntur concurrere in persona unius, iudicandum est de illa, tanquam de duabus personis.
- 86 Renuncians ius conductionis, non censetur renunciasse ius in iura.
- 27 In generali filia renunciatione, non comprehenditur id, quod ex statuto illi debetur.
- 88 Generalis hereditatis agnatorum renunciatio, non comprehendit id, quod illi agnato iure agnationis competeret.
- 90 Generalis renunciatio, penam secundo nubentium non continet.
- 91 Dispositio l. femina C. de secund. nupt. satis differt a dispositione l. hac edictali.
- 92 Filia per renunciationem incapax non efficitur.
- 93 Dispositio l. hac edictali cessat in Hoste Republica, & in monacho incapax.
- 95 Generalis renunciatio de sui natura trahitur ad specificata.
- 96 Generale pactum de non petendo, ad partem solutam restringitur.
- 97 Generalis liberatio restringitur ad specificata, & a causa, ob quam facta fuit, regulatur num. 98.
- 99 In dubio nemo presumitur iuri sibi aliquo modo competenti renunciare.
- 100 Error potius, quam renunciatio presumitur in Rustico, & Muliere.
- 101 Renunciatio quid sit.
- 102 Renunciatio excedens summam quingentorum aureorum insinuatione eget.
- 103 Donatio in dubio non presumitur.
- 204 Canonici faciendo actum, mandante Pontifice, intelliguntur potius parere Pontifici, quam renunciar: statuto sibi concessio.
- 105 Renunciationes a filiabus nuptui traditis non ex spontanea earum voluntate fiunt, sed simulatione parentum.
- 106 Renunciatio in preiudicium renunciantis interpretari non debet, & nu. 109.
- 107 Voluntas, quae ex facto colligitur, limitatur, quatenus necessario ex tali facto inferatur.
- 108 Intentio renunciantis colligitur ex causa, & ratione renunciandi.
- 110 Renunciatio & si generalis, stricte interpretatur, ubi aliquod est operata.

- 111 *Dispositio l. hac edictali ad quid introdu-
cta.*
- 112 *Beneficium speciali privilegio introdu-
ctum, generali renuntiatione non tolli-
tur.*
- 113 *Legatum alimentorum non includitur sub
generali legatorum reuocatione.*
- 114 *Generalis renuntiatio non excludit renun-
tiantem à iure petendi supplementum legi-
time, & à iure petendi supplementum dotis
subrogata à statuto in locum legitima, nisi
specialis facta sit mentio.*
- 116 *L. Plautius ff. de aur. & argent. legat. l. Iu-
lius ff. ad trebell. & l. 1. §. generaliter ff. de
leg. præs. declarantur.*
- 117 *Clausula generalis ad non verisimilia non
extenditur.*
- 118 *Generalis renuntiatio non trahitur ad in-
cogitata.*
- 119 *Incognitum mulieri dicitur, quod ei iuris
dispositione confertur
Amplia quamuis mulier dubitasset illud ius
sibi competere nu. 21.*
- 120 *Verba cetera scientia, ignorantiam non
tollunt & nu. 12.*
- 123 *Clausula in renuntiatione posita omni iuri,
& legum auxilio, nihil præter specificata
operatur, ubi de magno ageretur præiudi-
cio. Amplia quamuis in ea fieret mentio
certiorationis n. 126.*
- 124 *Ignorantia defectus per geminationem
actuum non tollitur.*
- 127 *Clausula in exequutiuis principalem non
alterant dispositionem.*
- 128 *Ad hoc ut beneficio l. hac edictali renuncie-
tur, expressa, & specialis requiritur re-
nuntiatio.*
- 129 *Renuntiatio specialis beneficii l. hac edicta-
li non sufficit absque speciali certificatione
illius.*
- 130 *Limita in filio Doctore.*

Q V A E S T I O X I.

PRO dilucidatione præsentis quæstio-
nis nonnulli casus distinguendi sunt.
Primus est, an renuntiatio hæc tantum-
modo facta censeatur contemplatione
patris, ita ut ad eius hæredes, & successores
transseat, tamquam ipsius adaugens

patrimonium, atque adeò ad filios secun-
di matrimonij; an verò in beneficium
masculorum ex primo matrimonio, ita ut,
ijs non existentibus; cesset renunciatio-
nis obstaculum.

Secundus est numquid renunciatio
licet generalissima lucrum l. hac edictali
comprehendat.

Quoad primum, & si quæstio primo
liminis ingressu aliquantulum difficilis
sit, tamen ex infrascriptis nullam videtur
pati difficultatem.

- 1 Autumant namque DD. renunciatio-
nem prædictam, ex inferioribus, augere
patrimonium, & patris hæreditatem; &
propterea in beneficium omnium ma-
sculorum, tam primi, quam alterius ma-
trimonij cedere, ita in specie *Alex. in conf.*
149. vol. 7. Paul. de Castr. conf. 252. vol. 1.
*Anna sing. 440. Paris. conf. 26. num. 27. cum
seq. & conf. 69. nu. 49. cum seq. vol. 3.*

Nituntur primò ubi renunciatio esset
facta patri recipienti pro se suisq; hære-
dibus, ex qua videtur contemplata ipsius
patris persona, eiusque hæredum, & suc-
cessorum ita etiam *Crot. in l. stipulatio hoc
modo concepta col. 12. ff. de verb. obligat.* Hæ-
redum enim mentio omnes includit, &
indefinita æquipollet vniuersali l. si plu-
ribus ubi *Bart. ff. de leg. 2. cap. ut circa in
princ. de elect. in 6.*

- 3 Mouentur secundò, ubi renunciatio fie-
ret per viam pacti de non petendo, quo
casu fit, ut talis renunciatio sustineatur in
vim donationis secundum *Bald. in l. fin.
col. 6. vers. sed hic incidenter quaritur C. de
pact. per notata in l. si quis obligationes ff. de
reg. iur. & per DD. in l. Modestinus cum
concord. ff. de donat. & post eos firmat quo-
que Soccin. in conf. 34. volum. 4. cuius opi-
nionem veriore existimat. Fab. de Anna
in conf. 45. nu. 21. vol. 1. vel ubi adesset iu-
ramentum; cum & si simplex sit renun-
ciatio, tamen vigore illius transit in pa-
ctum ita *Soccin. conf. 114. num. 6. lib. 1. Ros.
decis. 2. de renunciat. in nouiss. cum alijs
per Mancin. de effect. iuram. p. 4. effect. 27.
num. 5.**

Et ubi denique renunciatus dixisset, se
dote contentum, vel quia aliquid aliud
per-

- percepit; eo enim casu portio renunciata non accrescit alteri per ius accrescendi, cum nō sit mera repudiatio, sed quædam satisfactio, & liberatio, ut in puncto Bald. in l. duobus ff. de leg. 1. & Bart. in l. 1. §. filium ff. si quid in fraud. patr. & clariùs Paul. dict. consil. 252. Roman. consil. 22. & Minad. cons. 22. & latius Fab. de Anna in cons. 45. nu. 55. hæc enim renuntiatio non dicitur simpliciter facta, sed qualificata propter portionem receptam, ob quod fit, ut illud ius futurum pro portione habita vendidisse censeatur ita Dec. cons. 181. & in l. pactum dotale num. 18. G. de collat. & sic super dicto iure dicitur transgisse propter portionem de præfenti habitam, ita ut reputetur filia transigendo; vel vendendo renunciassse totam successionem, ad se pertinentem, ut expressè Rom. in l. qui superstitis ff. de acquir. heredit. sic Rub. Alex. cons. 42. nu. 5. & seq. Casan. cons. 47. Bellon. cons. 15. num. 5. & seq. Bero. cons. 49. nu. 38. vol. 1. quamplurimi apud Peregr. in consil. 85. numer. 2. volum. 5. & Gallerat. de renunciat. inferentes ex hoc, filios renunciantis esse insuccessibiles auo ob satisfactionem matris, & illius quietationem; & propterea nullum videtur ex huiusmodi renuntiatione ius fratribus renunciantis esse acquisitum, cum per satisfactionem sit iam extinctum, liberatio enim debet ad obligatum, hoc est patrem, & non ad alios referri, quia creditor, & debitor sunt correlativi, cum igitur fratribus liberatio non convenit, ita nec eius effectus convenire debet l. si servum §. non dixi ff. de acquir. heredit. l. 4. §. toties ff. de damn. infect.

- Immo conclusio prædicta verissima putatur, ubi pater testatus decederet, & hoc indistinctè, siuè masculi, ex secundo matrimonio, siuè extranei instituti sint; si quidem restio renuntiatio contemplatione masculorum facta censeatur, ita ut illis patri præmorientibus filia succederet tamen non obstat, id enim obtineret, ubi pater intestatus decederet, quo casu filia tacitè à patre existimatur vocata, ut cōmuniter DD. in d. cap. quamvis pactum de pact. ibique Couar. 3. p. 5. 3. nu. 4. vers. ante

vers. hoc vero, Aretin. cons. 17. Corn. consil. 291. vol. 4. Aym. cons. 42. Bacz. de non melior. dot. cap. 6. nu. 12. Cancer. lib. 3. var. res. cap. 15. nu. 20. 33. & 40. De Pont. cons. 40. nu. 8. vol. 1. Farin. decis. 75. num. 1. p. 2. Reg. Rouit. cons. 44. nu. 9. & 12. p. 1. nam quod foemina succedat non obstante renuntiatione; fundatum est non in renuntiatione, quæ sit restringenda ad casum superexistentiæ fratrum, sed ad voluntatem patris intestati decedentis, qui videtur tacitè voluisse foeminam præferri extraneis ad tex. in l. conficiuntur C. de iur. Cod. pro ut ita post Gemin. Alexan. Socin. Paris. Couar. & alios firmat Vis. decis. 221. num. 51.

Quicquid etiam in hoc casu firmarunt Menoch. cons. 6. vol. 1. & Put. in cons. unic. post cons. Sfort. Odd.

10. Vbi vero, condito testamento, pater decederet, secus esset, quoniam pater recipiens filia renuntiationem pro se, & hæredibus, duplici ex causa ad eam recipiendam moveri poterit, vel ut provideat liberis, vel ut sibimetipsi prospiciat, quod de bonis suis pro libito disponat, ut tradunt Corn. d. cons. 291. Aym. d. cons. 42. de Pont. d. cons. 40. nu. 7. & 8. Vnde si condito pater testamento decesserit, tunc adhuc superest causa, & propterea filia renunciens contra patris voluntatem admittenda non est, & in fortioribus tradit Ias. in 11. l. fin. nu. 23. C. de pact. dicens & si renunciatio paternæ hereditatis in masculorum favorem facta sit, attamen cogi non posset pater masculis relinquere, cum possit testando illis præiudicare, ut etiam comprobant Dec. in l. pactum quod dotale sub num. 6. vers. nec obstat si dicatur, quod pater C. de collat. Aym. cons. 289. num. 1. vers. ex præmissis insertur, & Farinac. decis. 75. p. 2. ubi sic per Rotam decisum refert; igitur eo magis illis præmortuis.

- Attamen, & si prædictæ rationes potentissimæ sint, contrarium verius esse videtur, siquidem ex l. final. C. com. utriusq. præsumitur patrem æqualitatem inter filios servari velle, quæ æqualitas, si pater donationem acquireret, inter filios non servaretur; filij enim secundi matrimo-

nij eorum matris d'item, vel eorum patris bona præcipuè haberent, quæ ex patris, matrisve facto diminui non possunt; filij vero primi matrimonij sua bona tam materna, quam paterna pro ipsis solis non haberent, sed ex patris facto quia cum filijs secundi matrimonij communicarent, quod æquitas non suadet, sed quid iniquum esset; & propterea quicquid esset respectu præsentis donationis ex renunciatione à filia in beneficium patris factæ per viam pacti de non petendo, vel causa alicuius recepti, vel dotis, aut alicuius similis cessare debet, cum magis videretur providere filio, ut acquireretur sibi portio repudiantis, quam quod tacita celebraretur donatio in ipsius persona, ut satis doctè considerat, & probat *Franc. de Aret. conf. 90.* quem pro singulari not. & sequitur *Boer.* omnino vidend. in *dec. 184.* dicens hanc partem æquam, & communem, atque in iudicijs amplectendam esse, pro ut in ea causa uti commun. & secundum eam contra *Alex.* consilium iudicatum fuisse testatur, ne pater ditet filios secundi matrimonij ex bonis filiorum primi matrimonij, ut etiam tradit in *decis. 104. nu. 9.* & contra prædictum *Alex. conf.* decisum quoq. refert *Papon. lib. 16. tit. 4. arrest. 15. tit. de filiabus. quæ nubent. futur. succes. renunt.* & ex multis resoluit *Aluarad. de coniect. ment. defunct. lib. 2. cap. 3. §. 2. Gomez. in l. 22. Taur. nu. 11. Rol. conf. 26. nu. 34. vol. 3.* & in specie etiam hanc firmat *Cancer. lib. 3. var. resol. tit. de renunc. sub nu. 43. vers. quod procedit,* & hanc esse veriorrem, & magis communem proficitur *Io. de Nigr. ad cap. Regn. mulier dotarium nu. 56. vers. contrariam opinionem,* sequitur *Molfes. ad Consuet. Neap. tit. de renunc. q. 2. nu. 8. Cardin. Tusc. lit. R. conclus. 181. nu. 16. & 49.* & hac ratione inquit *Fab. in suo Codic. lib. 5. tit. 9. de pact. conuent. definit. 12.* quod id procedit etiam si alia filia innupta eiusdem matrimonij existeret, cum patris voluntas sit, ut par & æqualis sit cōditio omnium filiarum, & ante eum tradit *Corn. conf. 291. col. 2. vers. Tamen his non obstantibus volum. 4. & Crauett. conf. 42. nu. 2. & seq.* & ita per Rotam decisum

15 quamvis filia promississet amplius ad bona paterna regressum non habere testatur *Mart. de success. legal. p. 1. q. 14. artic. 1. nu. 10.* sic etiam *Alba. conf. 11. num. 15.* vbi respondendo *Dec. in conf. 31.* inquit quod finis, & intentio patris, qui filiam ad re-
16 nunciandum inducit, non est alius nisi ut per vnus exclusionem; pinguior efficiatur portio aliorum; Et hoc non solum verum esse videtur habito respectu ad patrem renunciantem recipientem, scilicet illam voluisse pro omnibus alijs fratribus vtrunque coniunctis ipsius renun-
17 ciantis recipere; immo ex verisimili mente renunciantis, à qua renunciatio regulari debet *l. qui cum tutoribus ff. de pact. l. qui Roma §. duo fratres ff. de verb. obligat.* Verisimilis inquam mens renunciantis est, ut contemplatione omnium fratrum
18 utrinque coniunctorum, non tantum consanguineorum renunciatio facta censeatur, nam sicut illi consanguineos in successione excludunt §. igitur defunctus, & §. sequen. Auth. de hæred. ab intest. venient. Auth. defunct. ad Tertull. glos. in l. 1. ff. de
19 iur. & fact. ignor. & ita soror renunciens cēsetur eos magis diligere, quam fratres consanguineos tantum, ex quo dilectio ex ordine sanguinis procedit, & secundum affectionem regulatur renunciatio, ut latè *Menoch. lib. 4. præf. 16. in 3. coniect.* & *Mart. success. leg. p. 4. quæst. 10. art. 1. nu. 2. & 3.* satis doctè probat *Dyn. in consil. 3.* dicens, quod si soror renunciaret uni ex fratribus hæreditatem paternam, & maternam, hæreditas acquireretur non soli recipienti, sed omnibus fratribus, quia cum omnes æqualiter diligeret, cēsetur omnium contemplatione renunciasset, prout etiam sequendo *Dyn.* firmatunt *Io. Andr. ad Speculat. tit. de testam. §. 1. in fin. Bald. in l. pactum quod dotali quæst. 8. C. de collat. Aretin. in l. plane §. si duobus col. 6. in fin. ff. de legat. 1. Rub. Alexand. in l. pater filium num. 150. ff. de inoff. testament. Fabian. de Ciocch. in Authent. nouissima num. 224. C. de inoff. testament. & ob id *Aret. in dict. consil. 90. num. 2. vers. Confirmatur ista conclusio,* & numero 4. vers. quod pater recipiendo concludit, quod, sicut, stantibus fratribus ex
du-*

- duplici matrimonio, filia censeatur patri
 21 renunciare ad commodum filiorum, seu
 fratrum vtrunque coniunctorum, non au-
 tem consanguineorum, ita & patris reci-
 pientis, censeatur intentio, quod renun-
 ciatio cedat ad commodum filiorum ex
 eodem matrimonio, vt hoc modo inter
 filios seruetur æqualitas.
- 22 Hinc est quod deficientibus masculis
 renunciatio filia non obstat ita *Beltr. conf.*
32. vol. 3. & conf. 74. vol. 5. vltimi Addent.
ad Guid. Pap. in decis. 192. in nouiss. Alexan.
conf. 29. ibique add. volum. 3. Salyc. & alij
in l. pactum dotali C. de pact. Boer. decis. 62.
num. 18. Vrsill. ad Afflict. in decis. 161. num.
5. Capyc. decis. 119. Manent. decis. 8. nu. 25.
 & ita fuisse per Regiam Cameram Sum-
 contra Fiscum, & contra consil. Roman.
 22. decisum inquit *Pisanell. ad Consuetud.*
Neapol. si quis, vel si qua fol. 130. incip.
 23 *hic esset repetenda.* Renunciatio enim
 tacitam in se habet cōditionem si aliquis
 ex masculis superuiueret, ita *Salyc. aliq;*
DD. in d. l. pactum dotali, & latè Marant.
disput. 10. Cancer. lib. 3. var. resol. tit. de re-
nunc. cap. 15. nu. 28. post Couar. in cap. quā-
uis pactum 3. p. S. 2. numer. 4. de pact. in 6.
 communem dicit *Craff. comm. opin. cap.*
10. quæst. 2. in fin. Molin. de primog. lib.
2. cap. 3. num. 47. vers. id tamen, Honded.
conf. 29. num. 8. ac ita fuisse iudicatum
 inquit *Mari. de success. legal. p. 1. quæst. 14.*
num. 15. in fin. idem Pisanell. in cit. con-
suet. d. fol. 130. in nouiss. & diffusè Feliuss
Fernand. in l. 6. Taur. glos. 1. num. 45. vbi ex
 communi DD. sententia resoluit renun-
 ciationem per filiam factam, etiam dote
 recepta, habere tacitam conditionem, si
 superuiuant fratres patri, aliàs si præmo-
 riantur, haberi ac si facta non esset, cum
- 24 semper præsumatur facta contemplatio-
 ne fratrum, qui tempore existerant, vt
 cōmuniter quoq; DD. affirmant in *l. pa-*
ctum quod dotale, & præcipuè Bald. num. 3.
& Dec. nu. 9. C. de collat. & DD. oēs in l. qui
superstis ff. de acquir. hered. infinit. relati
per Vrsill. in decis. 161. num. 5. & Io. Bapt.
Thor. in Vol. 82. nu. 17. & sequent. De Pont.
conf. 39. num. 1. vol. 1. Surd. conf. 446. num.
20. lib. 3. & decis. 252. in fin. Molfes. ad Con-
suetud. Neap. tit. de renunciat. quæst. 1. num.

28. & sequ. & quæst. 2. num. 5. cum seq. D.
Franc. de Petris in conf. 51. nu. 14. vbi alle-
gat Decis. Sacr. Reg. Consil.

Et in fortioribus tradit *Alexan. in conf.*
29. num. 8. & 9. vol. 3. dicens renunciatio-
 nem esse factam etiam ex mente patris
 recipientis fauore illorum masculorum;
 qui renunciationis tempore existerant;
 adeò vt illis patri præmoriensibus, quā-
 uis deindè alij nati sint, cesset renuncia-
 tio, & filia renuncians succederet, quod
 etiam pro singulari notauit *Hartm. Pistor.*
lib. 4. cap. 6. nu. 57.

- 25 Quod procedit etiam vbi tempore
 renunciationis masculi non extitissent,
 cum renunciatio fauore masculorū pro-
 creandorum facta censeatur, ita vt illis
 deindè non natis, cesset renunciatio, &
 pater illam acceptando, tantum cogita-
 uit consulere proli nascituræ, vt firmiter
Bald. in conf. 437. vol. 1. Aym. Crauest. conf.
42. Vinc. de Franch. in addit. ad Consuetud.
Neap. de success. ab intestat. verbo ipsi suc-
cessores fol. mihi 84. lit. G. in nouiss. contra
 ea quæ tradit *Alexan. conf. 29. volum. 3. sic*
 etiam post multos hanc tuctur *Cancer.*
lib. 3. var. resolut. cap. 15. tit. de renunc. num.
33. Guttier. in cap. quamuis pactum versic.
omnino seruari debet, Gomes. ad l. 22. Taur.
num. 12. & si cogitandum reliquerit Ca-
pyc. ad Consuetud. Neap. si maritur lit. B.
fol. 83. in nouiss. Quamuis. Fab. de error.
pragm. tom. 1. decad. 13. error. 9. num. 10. id
 intelligat vbi pater filios sperare potue-
 26 rat, quo casu & si pater pro se, & here-
 dibus filia renunciationem receperit, ta-
 men illis nō natis, admitteretur filia, non
 obitante renunciatione argumen. *tex. in*
l. cum acutissimi C. de fideicom. l. cum auus
ff. de condit. & demonstr. At vbi pater filios
 27 sperare non poterat, tunc secus esset ex
 eo, quod censeretur debet agnationi pro-
 spicere voluisse; vel vbi tempore renun-
 ciationis altera filia existeret, eo enim
 casu renuncians non succederet, mascu-
 lis non natis, quoniam cessaret coniectu-
 ra masculorum vt probat. *Hartm. Pi-*
stor. lib. 4. cap. 6. num. 58. & ad stipulatur
De Pont. conf. 40. num. 5. vol. 1. & Fab. de
 28 *error. pragm. d. decad. 13. error. 9. num. 7. vbi*
 id

- id esse firmat, quando illa similiter non renunciasset, & quod deinde non nascentur masculi, cum quibus illa succedere non posset, quamvis illis non natis, nuptam excluderet, alias si illa quoque renunciasset, esset secus, cum renunciens succederet ea non obstante, & sic omnes succederent ex *reg. tex. in l. tale pactum §. fin. ff. de pact.* scilicet ut dispositio recipiat interpretationem ex eo, quod verisimiliter disponens esset responsurus si interrogatus fuisset, & per *glos.* quæ regula nedum in ultimis voluntatibus, immo etiam in contractibus procedit, sic ibi *Bald. Angel. Iac. & Alex. in l. Titius §. Lucius ante nam. 3. ff. de liber. & posthum.* & sic quoque prout in specie pro renunciente firmat *De Ponte dict. conf. 40. num. 10.*
- 29 Præterea opinio prædicta omni caret difficultate, ubi vigeret statutum exclusivum foeminarum ob masculorum existentiam, cum onere dotandi; quo casu tam renunciatio, quam patris stipulatio tenebatur facta, servata forma statuti, & ab eo regulatur, scilicet cōtemplatione masculorum, & ob eorum existentiam, ut tradit *Des. conf. 74. num. 23. Honded. conf. 29. num. 107. volum. 1. ac Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. quest. 5.* cum quilibet censetur contrahere attenta dispositione statuti, ita *Corn. conf. 166. num. 33. lib. 2. & conf. 201. num. 3. lib. 4. Socin. sen. conf. 19. num. 6. lib. 1. Ruin. cons. 120. num. 3. & conf. 163. num. 8. lib. 1. communem esse inquit Curt. iunior conf. 141. num. 7. Paris. conf. 13. num. 29. & sequen. & conf. 21. num. 47. lib. 1. Rub. Alex. conf. 70. num. 1. Loffred. conf. 39. num. 16. Rimin. iunior conf. 242. num. 55. & cons. 257. num. 68. Surdus cons. 198. num. 8. & sequen. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 38. num. 8. Mantie. de tacit. & ambig. l. b. 3. tit. 8. num. 5. Thesaur. lib. 2. qq. forens. quest. 9. num. 9.* Quod procedit etiam ubi verba repugnarent, nam eo quoque casu contrahentes dispositionem statuti sequi voluisse censetur, ita *Bart. in l. iusiurandi §. si liberi num. 5. de oper. libert.*
- 32 *Bald. in l. liberti num. 34. C. eod. Cephalus conf. 451. num. 197.* ex eo, quod sicut ius commune videtur tacite inesse contra-
- ctui quocumque in loco contrahatur, ita & ius municipale, quod derogat iuri cōmuni, sicut species derogat generi *l. de quibus in fin. ff. de legib. Bald. in l. 1. nu. 17. vers. ultim. not. ff. solut. matrim. idem Mantie. in cit. tit. 8. num. 2.* illud enim, quod à statutis dispositum est, perinde contractibus inesse videtur, ac si pactum esset expressum *tex. satis apertus est in l. si fundus ff. de euct. l. quod si nolit §. quia assidua ff. de edil. edict. l. si pignus §. si creditor ubi Bald. ff. de pignor. act. l. si plus §. 1. ff. de aqua plu. arc. l. si stipulatus in princ. ff. de usur. & facit l. semper in stipulat. ff. de regul. iur.*
- 34 Ob quod inquirunt DD. quod patre stipulante emphyteusim pro se, & filijs, foemina non admittantur, nisi deficientibus masculis, si vigeret statutum excludens illas propter masculos, ut in specie *Bart. in dict. l. iusiurandi §. si liberi num. 5. & 6. de oper. libert. & in conf. 59. num. 2. lib. 1. Angel. conf. 184. sub num. 1. vers. si tamen consuetudine, & vers. idem est si ex forma statuti, Alex. conf. 9. num. 2. & 3. lib. 5. Peregrin. de fideicommiss. art. 17. num. 24. Gratian. tom. 2. discept. cap. 47. num. 13. & seq. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 18. nu. 23. & post Angel. Corn. Alexan. Andr. Paul. de Cast. Felin. Bart. & aliquos sequitur Albert. Brun. de statut. art. 8. quest. 22. num. 106.* ubi ait id procedere, etiam ubi foemi-
- na copulatiue esset cum masculo vocata: immo etiam si esset dictum pro se, & filijs, & hæredibus, quod etiam tradit *Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 18. sub num. 1. & Clar. in §. emphyt. quest. 32. vers. sed & po ne, & ita communiter servari inquit Mandos. ad Roman. in conf. 22. in verbo admittatur, si quidem partes celebrando actum*
- 36 censentur se obligare legibus de illo loquentibus *l. si duo ff. de acquir. hered. & ibi Bald. ubi glos. subdit, quod est fictio, quæ non recipit probationem in contrarium,*
- 37 quod indistinctè procedit, scilicet ne dū in contractibus, sed etiam in quibusdam aliis dispositionibus, quoniā sēper testator præsumitur velle cōfirmare cū dispositione statuti, & secundum illam disponere, ut post *Bart. in l. hæredes mei §. cum ita num. 4. ff. ad Trebellian. & alios innume-*

ros tradit *Fusar. de substit. quest. 311. nu. 42. cum seq. & quest. 374. nu. 64. & quest. 352. num. 16. & quest. 363. num. 4. Peregr. de fideicommiss. art. 25. num. 3. vers. & praterea comprobatur.*

Nec obstat, quod renunciatio sit facta patri acceptanti pro se, suisque hæredibus, quia & si hoc modo concepta sit stipulatio, tamen, cum extarent fratres utrinque coniuncti, qui censentur magis dilecti ex coniecturata mente sororis, 38 censetur nihilominus facta renunciatio contemplatione fratrum, & non hæredū, ita in terminis concludunt *Bald. in cons. 637. num. 2. volum. 1. & Beltran. cons. 328. num. 2. volum. 3. & ita consultum se fuisse refert Pisanel. ad d. Consuet. si quis, vel si qua sol. 131. vbi ita quoque decisum per Reg. Cameram Summaria, & sic contra cons. Rom. 22. testatur ita etiam Hartham. Pistor. lib. 4. cap. 6. num. 45. vbi subdit cauendum esse à Menoch. in cons. 6. & à Put. in cons. vnic. post consilia Sfort. Odd. & ad stipulatur Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 15. nu. 33. & 34. quodque etiam indistinctè tuetur Io. de Nigr. in d. cap. Regn. Mulier dotarium nu. 56. in fin. multos ad hoc allegans, & Molin. de rit. nupt. lib. 3. quest. 85. hanc denique opinionem (post hæc omnia scripta visus) acerrimè tuetur D. Merlin. meritis. Iudex Controuerfar. cap. 32.*

Minus quoq; dici potest, hanc renunciationem censeri quandam satisfactionem, seu liberationem, vel donationem, siquidem huiusmodi renunciatio, etiam per viam pacti de non petèdo, acceptaq; dote, nullum ius patri tribuit, solum enim 39 filia per eam censetur priuata iure succedendi per viam abdicationis, & non translationis, vt in puncto *Bald. in l. illud num. 6. vers. quid ergo C. de sacrosanct. eccl. Dec. cons. 31. Vrsil. ad Afflict. decis. 161. nu. 5. quoniam tempore renunciationis à patre filia nihil debebatur nisi dos, quæ cū non debeat esse minus legitima, renunciatio nihil aliud operatur nisi remissionem, & refutationē illius, quod habitura fuisset pro illius supplemento, & hoc stante pacto de non petèdo, vel stante iuramēto 40 to l. 1. vbi gloss. & cōiter DD. C. de pact.*

& cap. quamuis pactum (ibi dote contenta) de pact. & late *Theaur. lib. 2. quest. forens. quest. 93. per tot. & sic ad finem vt ipsa succedere nequeat in morte patris in eo pluri, sed non vt pater de ea disponere possit; nam cum nihil filia transtulit, quia de illo supplemento disponere non potuit, cum nullum ius viuente patre habeat, multo minus potuit dare patri potestatem disponendi arg. l. eius qui in prouincia ff. si cert. pet. & ita in specie tradit *Surdus post Bart. Alex. Castr. & infinitos alios in cons. 133. num. 7. & 8. Et propterea in puncto Gabriel. cons. 135. volum. 2. concludit, quod siue testatus, siue intestatus pater decedat, renunciationem factam nihil ei iuris tribuere, sed solum efficere, vt nihil petere possit. Renunciationes enim (inquit ipse) procurantur à parentibus ad effectum ad hoc, vt filia succedere nequeant, & pater de bonis, de quibus, circumscripta renunciatione, disponere nequiret, possit in præiudicium ipsarum filiarum, disponere, non autem vt pater disponere posset in præiudicium filiorum, qui non renunciarunt, & quibus auctoritate legis portio eius, quæ renunciavit applicatur, siquidem de ea parte credendum est, patrem fieri voluisse, id quod ius disponit ad l. si duo ff. de acquir. hæred. & notat *Bar. & DD. in l. hæredes mei §. cum ita ad Trebell. & ob id Boer. in decis. 62. num. 18. inquit, quod & si, stante renunciatione iurata, ad supplementum amplius filia agere non possit, tamen hanc veram inquit esse conclusionem, quando masculi, & 42 agnati sunt hæredes instituti pro conseruatione nominis domus; secus si extranei essent hæredes instituti, quoniam eo casu ad supplementum agere posset, & allegat *Paul. de Castr. & Bald. sic etiam quod talis renunciatio non obstat, tradit *Pisanel. loco citato, & propterea renunciatio 43 dici non potest donatio, nam cum renunciatio non respiciat nisi futuram successionem cap. quamuis pactum, & ibi *Couar. par. 3. §. 3. in fin. Socin. cons. 67. num. 12. lib. 2. etenim filia viuente patre nullum ius quæsitum habet in bonis ipsius patris, sed solum spem succedendi, tanquam filia, nihil******

nihil donare potuit, nam donatio dicitur
doni datio l. *Senatus S. donatio ff. de donat.
caus. mort.* & datio est dominij translatio,
absque quo non potest esse propria do-
natio, ut de iure quærendo dicunt DD. &
præcipue *Pau. de Castr. in conf. 135. & 138.
num. 2. volum. 1. & Aretin. conf. 4. num. 17.*

44 Hinc dixit *Minad. in Const. huius Regn.
in aliquibus in 8. not. num. 10.* quod in re-
nunciatione facta à filia in manibus pa-
tris, ex quo tendit in fauorem proximi
successuri non requiratur assensus, cum
non sit translatio, sed mera refutatio.
Quicquid in contrarium acerrimè tuea-
tur *Fab. de Anna in d. conf. 45.* dicens renū-
ciationem prædictam operari translationem,
& non repudiationem, & abdicatio-
nem, & mouetur ex DD. in principio hu-
ius questionis allegatis.

Necobitas conf. Surd. 244. dicentis hanc
renunciationem non dici refutationem,
seu repudiationem, sed meram liberatio-
nem, & donationem, & propterea cedere
in beneficium omnium patris heredum,
loquitur enim, ubi bona renuntiata essent
filiz renuncianti delata, quo casu fit,

45 ut non dicatur repudiatio, sed donatio;
nam quotiescunque fit renunciatio ali-
cui certæ personæ, & ius renunciatum sit
delatum, dicitur donatio, ex eo, quia sup-

46 ponit prius aditionem; repudiatio vero
est quædam abdicatio, & fit simpliciter ad
nullius fauorem, ut late *Affl. decif. 350. in
ff. post innumeros tradit idē Fab. de Anna
d. conf. 45. nu. 17. & 18. volum. 1. Gallerat.
de renuntiatio lib. 1. cap. 2. nu. 23. & decifum
refert Vincen. de Franch. in decif. 32. nu. 11.
contra Paul. de Castr. in conf. 252. volum. 1.
dicentem talem renunciationem suppo-
nere aditionem, non ad finem, ut teneatur
sicuti hæres, sed ad conuallidandam renū-
ciationem, quod contradictionem impli-*

48 cat. Etsi hæc opinio apud alios DD. non
sit omnino tuta; siquidem renunciatio
tunc aditionem supponit, ubi principa-
liter esset ordinata ad adendum, & ad ac-
quirendum, non autem ad renunciandum.
quo casu illa momentanea acquisitio nō
est in consideratione habenda *arg. l. qui
sic ff. de solut. prout non dicitur verum,*

quod non durat verum, nec dicitur fa-
ctum, quod durat factum c. *unde de verb.
signif.* & ita in specie concludit *Soccin. in
conf. 53. Phanuc. de lucr. dot. glos. 8. num. 18.*
vbi subdit sic per Rotam fuisse resolutū,
scilicet solemnitatem requisitā per Con-
stitutionem Paulinam in alienatione rei
Ecclesiæ, non esse necessariam in renun-
ciatione, & cessione facta de iuribus hæ-
reditatis, quod inquit procedere in ter-
minis propriis, quando ex actu, qui fit ad
renunciandum non resultat acquisitio,
secus ubi duo actus separati, licet incon-
tinenti vnus post alium facti fuissent, pu-
tā si monasterium prius adiunxerit, & dein-
de in eodem instrumento cecisset, ut vi-
detur loqui *Vino. de Franch. in dicta decif.*
prout etiam respondit *Rot. in decif. 67. p.
3. lib. 1. in nouiss. Put. decif. 519. par. 1. vbi
fuit canonizatum consilium Soccin. 53. &
sequitur Gratian. decif. 17. num. 17. Mart.
conf. 11. nu. 61. & decifum quoque refert
Peguer. decif. 143. & latius Fontanel. de pact.
nupt. claus. 4. glos. 9. par. 5. num. 125. & seq.
cum aliis per me allegatis in addit. ad de-
cif. Surd. 70. num. 11.*

Alias idem *Surdus* esset sibimet con-
trarius in *decif. 252.* vbi latè probat re-
nunciationē à filia in matrimonij collo-
cata factā, non esse cessionem, nec dona-
tionem, sed meram refutationem, & repu-
diationem, & pactum de non petendo, ex
qua portio aliorum accrescit.

38 Et propterea concludit talem renun-
ciantem facere partem in beneficium
aliorum, quamuis ipsa non admittatur ad
partem, & allegat eiusdem sententiæ *Bal.
in l. unic. num. 20. C. quand. non potent. part.*
vbi id intelligit quando renunciando ali-
quid recepit pro sua portione, puta dotē
vel aliquid, quod etiam ita in specie
tradiderunt *Fabian. de Chioch. in auth. no-
uissima num. 218. & Boer. decif. 104. vbi nō
solum communem appellat, sed ita iudi-
catum fuisse refert, innumeros alios alle-
gauit in additio. ad eundem Surd. in d. de-
cif. 252. licet Fab. de Ann. in conf. 45. nu. 9.
volum. 1. dicat tunc renunciationem hæ-
reditatis etiam delatæ esse repudiatio-
nem, & acquiri omnibus fratribus, vbi*

frater

frater cui talis renunciatio fieret, & esset de cohæredibus pro qua opinione 16. allegati DD. omnes asserentes renunciationem à sorore factā mortuo patre iuuari nedum, cui fuit facta renunciatio, sed omnibus alijs.

Nec etiam obstat opinio *Roman. d. cōf. 22.* & aliorum sequacium; si quidem si verum est, renunciationem factam esse contemplatione masculorum, atque adeo in se tacitam habere conditionem, si masculus superuiuat, eodem modo renunciatio facta etiam per acceptilationem habet dictam tacitam conditionem, & consequenter non potest considerari, quod sit penitus extinctum ius dictæ renunciationis ipso iure, nisi masculo superuiuente, & non eo mortuo, ut in specie respondit *Capyc. ad Consuetud. Neap. si mariatur fol. 81. in glos. ipsi successores*, reprehendendo *Antea. de Alexon. ibidem contrarium sentiente in e. d. cōf. Roman. 22.* sic quoque *Pisanell. in consuet. si quis, vel si qua in glos. præterquam in fin. fol. 131. in nouiss.* ubi sic contra *Roman. cōf. decem* refert, subdens sic aliàs se consuluisse.

50 Similiter nec refragatur doctrina eiusdem *Roman. in l. qui superstitis ff. de acquir. hered.* illa inquam procedit in diuerso casu, loquitur enim ubi filij renunciantis vellent auo succedere, quod eo casu renuntiatio matris illos excluderet; maxime ubi matris hæredes essent, ita ut ex propria eorū persona succedere nequeat pro ut loquitur *Minad. in d. cōf. 22. Bellon. Cassan. cæterique in princ. allegati Ann. Robert. lib. 2. rer. iudic. cap. 5. & diffuse Mart. de success. legal. p. 1. quæst. 14. art. 1.* dicens opinionem *Bart. in d. l. qui superstitis* (qui pro contraria opinione allegatur) nu. 2. male ab illis fuisse intellectam, scilicet quod & si nepotem auo succedere dicat, tamen hoc esse ubi concurreret cū alijs nepotibus, & sic in casu successorij edicti, secus verò ubi concurrere vellet cum patruo, nā tūc cū conueniat ex persona matris per subingressionem, quæ propter portionem exclusa reperitur, ergo ipse quoque filius excludi debetur,

quia representando personam, debet representare cum omnibus eius qualitatibus, ut in specie aduertit *Hotoman. lib. 5. obseruat. cap. 25. & latius Thesaur. lib. 2. quæst. for. quæst. 90. num. 20. & 21.* Ultra quod & si quæstio ista satis controuersa, 51 sit, cum & contrarij alij firmauerint dicentes renunciationem matris filiis non nocere pro ut tam in scribendo, consulendo, & iudicando affirmarunt infra scripti Moderniores, qui omnes colliguntur, v3. à *Molles. ad Consuetud. Neap. tit. de renun. quæst. 15. & 17.* quamuis essent hæredes matris ut iudicatum refert *Minad. in d. Consuetud. in aliquibus in 3. notab. num. 11 fol. 98. à ter. Suar. in l. quoniam in prioribus lim. 14. nu. 5. C. de inoff. test. Gomes. ad l. 22. Taur. num. 10. Peguer. decis. 265. Vinc. de Fræch. decis. 67. Thesaur. d. quæst. 90. num. 6. Guid. Pap. decis. 228. Viu. decis. 211. Thesaur. sen. decis. 128. in fin. Surd. cōf. 133. volum. 1. Georg. alleg. 30. num. 34. quod verum pro-*

52 cedit ubi renunciens præcederet patri, ut latè distinguit idem *Georg. ibidem*, & latius *Molin. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 3. num. 47. Alexan. cōf. 75. num. 13. & 14. volum. 1.* & cæteri DD. pro hac contraria opinione allegati, ex eo quod renuntiatio in se tacitam habet conditionem, si hæreditas deferatur; Nec ob stare representationem matris dicunt DD. & præcipue *Alex. cōf. 75. nu. 13. & 14. vol. 1. Crau. cōf. 127. nu. 4. latè Surd. cōf. 133. nu. 25.* ubi allegat *Bar. in d. l. si superstitis, & in l. 1. S. si filio nepos col. 1. vers. 1. solut. ff. de collat. dot. & in l. 1. S. si sit filius vers. sed mihi non placet ff. de coniunt. cum emanc. lib. 2. quod etiam latè comprobatur *Fab. in suo Codic. lib. 2. tit. 3. definit. 14.* ex eo, quod*

53 nō ex quo matris personam representet, dicatur ex matris persona venire, quod enim filius succedat in locum matris, hoc est mediante legis dispositione, & non matris voluntate, & propterea *Bald. in l. 2. num. 4. C. de liber. præter. dicit quod duobus modis, quis in locum alterius succedere dicitur. Primò per priuationem. Secundò per transmissionem. Primo modo succedit quis in locum alterius ex propria tamen persona, à moto impedi-*

men-

mento q̄ ei obstat, quomodo succedit secundas hæres mortuo primo, nec tamen ei nocet factum primi. Secundo vero casu factum primi nocet secundo, sic etiam in specie firmavit *Becius in consil. 107. num. 16. Alciat. cons. 358. num. 1. & ante eos Arcin. in d. l. qui superstitis num. 4. in fin. vers. illud ergo dicēs, quod certo modo nepotes videntur venire ex persona matris, quatenus succederent in stirpes, & non in capita, quos omnes etiam refert, & sequitur *Surd. d. cons. 133. nu. 25.**

Quamvis circumscriptis omnibus loquendo in proprijs nostris terminis verissima est iuris conclusio, quod tunc renunciatio nocet nepotibus, vbi supersent 54 sent fratres renunciantis qui successuri erant cum ipsa filia si non renunciasset, ex eo quia portio renunciata fratribus accrescit tanquam eorum persona contemplata, quod ius accrescendi est potestius edito successorio cū per illud impediatur. *1. sum glos. C. quando nō pet. part. & hanc conclusionem sic in specie tuentur Bart. & Paul. de Castro in dicta l. qui superstitis, ceterique innumeri allegati per Rodor. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 10. num. 6. post med. vers. ista conclusio, subdens hanc esse veriolem, & communiolem.*

Nec obstat videtur conclusio in contrarium firmata. s. & si renuncians, decedentibus masculis, succedat patri, tamen hoc esset vbi intestatus, & non condito 55 pater testamento decederet. Quoniam id procederet vbi renunciatio non fratrum, sed patris contemplatione facta esset, tunc enim cum patris persona sit contemplata, & inde ab intestato decederet, nullis existentibus masculis, qui filiam excluderent, tūc filia ex coniecturata mente defuncti videretur tacite vocata ex d. l. consuevantur. At vbi fratrum, & non patris contemplatione diceretur facta, ea conclusio vera non videtur. Si quidem causa renunciationis, cum reduceretur ad non causam, filia siue testatus, siue intestatus pater decederet ad eius successionem admitteretur tanquam resoluta renunciatione cap. cessante de ap-

pel. l. adigere §. quamvis de iur. patr. l. his honoribus §. autis ff. de vac. mun. & ita in specie tradunt *Bald. cons. 437. col. 2. vers. in contrarium videtur veritas lib. 1. & late post multos Tiraquell. tract. cessant. caus. p. 1. num. 224. vers. renunciationis, Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. q. 5. nu. 1. Fab. de error. pragmat. tom. 1. decad. 13. err. 9. num. 7. alias si hoc etiam in casu traheretur illa conclusio, sequeretur absurdum; scilicet, quod cessaret renunciatio, sed nihil operaretur; nam poterit pater testatus decedens extraneum instituere, quod, vt veritatem fas sit dicere, contradictionem implicat, quippe aut conclusio illa, quod deficientibus masculis, cesset renunciatio, sit vera, & certè renunciatio vt resoluta amplius in consideratione habenda non erit, nam fingeretur illam non intervenisse ex defectu conditionis per mortem masculorum; aut vera non sit, & ad quid illam DD. admittunt. Et propterea dicere cessare renunciationem pramorientibus masculis, & filiam, patre testato decedente non succedere; est quid incompatible, prout ita etiam, indistinctè firmarunt *Viu. in decis. 221. num. 51. vers. nec refert in casu, V asq. de success. §. 18. num. 182. & seq. Gomez. ad l. 22. Taur. num. 11. Fell. Fernand. l. 6. Taur. num. 44. & seq. & post Couar. & Guttier. Harth. Pist. lib. 4. cap. 6. num. 44. & seq. dicens hanc esse cōmuniter approbatam citra omnem controuersiam, cum renunciatio ad causam, & personam ob quam facta est restringatur l. iubemus C. ad Vell. qua cessante, cessat ipsa renunciatio d. cap. cum cessante, & si interuenerit iuramentum, quod intelligi debet rebus sic stantibus l. quod seruis de condit. ob caus. l. fin. C. qui satisd. cogant. 56 quamvis pro se, & hæredibus ad stipulatus sit pater, nam non est præsumendum de exteris intellexisse, sed de his qui à patre descenderent, & propterea cauendum esse subdit idem Harthm. Pist. loc. cit. ab Angelo, Maranta, & ab alijs id sentientibus, in casu quo intestatus pater decederet, quod subdubicans refert *Afflic. in cap. si quis inuestierit nu. 5. sal. 25. de feud. dat. in vic. l. commiss. sic quoque admittit Fab.***

Fab. de error. pragmat. tom. 1. decad. 13. error. 9. num. 1. dicens, filiam à patre præteriri non posse, ubi renunciatio non subsisteret ob mortem filiorum masculorum. Et *Angel. in l. auus de pact.* id ampliat nedum ubi masculi, quorum contemplatione, facta est renunciatio mortui sint, sed si viui essent, & cum eis extranei instituti
 57 sint, cum respectu portionis extranei renunciatio non obsit, quod notabile refert *Aretin. in l. qui superstitis col. 5. num. 4. vers. utrum autem in fin. Et Dec. conf. 31. num. 1.* & ad stipulatur *Afflict. in d. cap. si quis inuestierit fall. 14. nn. 40.* quia inquit in parte data extraneo cesset causa, finalis pacti sic quoque *Merlin. de legitim. lib. 13. tit. 1. quest. 2. num. 65.* & sequitur idem *Hartm. ibid. n. m. 48. & num. 46. & 47.* addit opinionem prædictam habere locum nedum
 58 masculis patri præmorientibus, sed in omni casu, quò & si viui, tamen succedere nequeant, vel si inhabiles, vel exheredati, vel ubi succedere nollent, & allegat ad hoc quamplurimos DD. prout etiam firmarunt *Honded. in conf. 1. num. 85. lib. 2.* cum alijs per *Merlin. de legitim. d. tit. 1. q. 2. num. 65.*
 59 Nec obstare distinctionem illam, inquit idem *Hartm. Pistor. in d. cap. 6. num. 54.* tamquam impropiam, & absque fundamento, cum pater semper debeatur successionem liberorum præferre voluisse, exteriorum successioni, per iura superius allegata, vnde minime contumendum est eam renunciationem hac de causa, ut bona sua in extraneum transferret, acceptasse, sic etiam *Menoch. in conf. 6. nu. 18.* ubi communiter contrariam opinionem rejectam probat, quamuis ad alium finem ipse hoc dicat, scilicet, ut neque ab intestato filia renuncians succedere possit, etiam præmortuis masculis.
 60 Secundus casus est, numquid renunciatio & si generalis, lucrum ex d. l. hac edictali proueniens, comprehendat. Pro cuius resolutione multi multa dixerunt. Inquiunt vero aliqui, si generalis esset renunciatio, quod tunc id, quod ex d. l. hac edictali defertur, comprehenderetur; ex eo, quod talis renunciatio propter na-

turam verborum vniuersalium porrigatur ad omnia iura sibi competentia, quauis de illis non fuerit cogitatum l. *Plautius ff. de aur. & arg. legat. l. Iulius ad Trebell. l. 1 §. generaliter ff. de legat. præst. Bald. in l. sub pretextu num. 2. C. de transf. & in l. tres fratres num. 4. ff. de pact. Alex. conf. 42. num. 8. lib. 1. & conf. 11. num. 12. lib. 2. Aym. consil. 368. num. 14.* cum verba generalia, etiam
 62 in odiosa dispositione, non sint restringenda, sed generaliter intelligenda ad tradita per *Angel. in l. fin. col. fin. ff. de constit. vers. tertio quaritur, quem sequitur Decius conf. 5. num. 3.* etiam si maior ratio esset in
 62 vno, quam in alio l. *in fraudem in fin. & ibi Bal. de testam. milit. cum alijs per Aym. conf. 90. num. 4. & Rot. Rom. decis. 54. num. 18. cum seq. p. 2.*
 63 At nonnulli id firmarunt, quando in generali renunciatione fuerit dictum renunciando successionibus, tam ex testamento, quam ab intestato, & quibuscumque alijs ex quacumque causa, & omni alio legum auxilio, eo enim casu ex vi prædictarum clausularum intelligitur quoque lucro d. l. hac edictali renunciatum.
 64 Ex eo, nam cum renuncians postquam expressit successionem, tam ex testamento, quam ab intestato addit: (*Et alijs ex quacumque causa, & omni alio legum auxilio*) illa verba ampliant, & non restringunt dispositionem, ita ut non possint verificari nisi in actionibus diuersis à iure, quod cõpetebat in bonis renunciantis, ut latè *Surd. conf. 303. num. 32. & sequen. volum. 3. Nat. conf. 546. num. 22. Rota Roman. decis. 149. num. 3. par. 1.* Nam quoad clausulam
 65 alijs, licet illa nota sit similitudinis, & implicet casus similes ad *glos. in l. si fugitiui C. de seru. fugit. Afflict. decis. 244. num. 1. & Corderan. decis. 167. num. 7.* tamen quando stat augmentatiue significat quid plus, quam sit expressum, & necessario debet intelligi de diuersis iuribus præter specificata, ita *Nat. conf. 546. num. 22.* quem sequitur *Rota prædicta in cit. decis. 149. num. 3. par. 1. Socin. consil. 390. num. 2. vers. 3. principaliter lib. 2. Menoch. conf. 335 num. 18. lib. 4. Surd. d. cons. 303 num. 33. cum sequen.* Et quando ratio recti fermo-

H nis

- nis non patitur numquam fit restrictio ad specificata, sed generalis clausula generaliter operatur *d. l. Plautus, & l. Iulius*, prout notant *Bart. & Castr. in l. decerta. C. de transact. idem Castr. in l. aquiliana ff. eod. Nat. d. conf. num. 13. ac Surd. ibidem num. 35. Farinac. decis. 670. num. 1. par. 1.*
- 37 Respectu vero clausulæ ex quavis causa, hæc inquam uti generalis videtur omnē titulum, & causam complecti, aliàs si excluderetur *d. l. hac edictali*, non erit verum dicere quæcunque alia bona, ex quavis causa, ut in puncto *Nat. d. conf. 546. n. 22. Bald. conf. 184. lib. 4. cum alijs per Rotam d. decis. 149. num. 3. par. 1. in nouis. dicentes*, clausulam hanc non posse restrictionem recipere, cum posita sint ad ampliandum, & propterea eademmet *Rot. in decis. 367. num. 9. par. 1. in nouis. tenuit*, quod
- 68 ex vi prædictæ clausulæ (ex quavis causa, & titulo) in legitimatione positæ, feudū ex pacto, & providentia veniet propter geminationem dictionum vniuersalium, quæ multum operantur. Quod absque
- 69 dubio videtur dicendū, accedente præsertim clausula (omni legum auxilio) cuius interpretatio ea est, ut euilibet beneficio speciali etiam fauore introducto renunciatum videatur, *Aretin. conf. 104. num. 9. Curt. iun. conf. 18. num. 4. Tiraquell. in l. si unquam C. de reuoc. donat. Mart. de claus. par. 1. clausul. 136. num. 17. Et hoc siue de iure communi, siue municipali illud competat, ita Dec. conf. 452. num. 19. Ruin. conf. 51. num. 2. volum. 1. Marfil. in rubric. de fideiuss. num. 35. Roman. conf. 25. num. 5. Rimin. iunior conf. 587. num. 28. vnde stante generalitate ipsarum clausularum, censetur saltem de hoc lucro in genere cogitasse, quod sufficit argum. l. in duobus S. colonus, & l. si duo S. idem Iulianus ff. de iur.*
- 70 iur. Verba enim renunciationis non debent esse sine effectu *l. si quando, & ibi Bart. & alij ff. de leg. 1. l. generaliter S. 1. ff. de usufruct. leg. cap. si Papa de priuileg. in 6. & non solum verba, & quælibet dictio, immo*
- 71 quælibet syllaba non debet membranas occupare *l. 3. in cap. si Romanorum 19. dist. glos. in l. 1. ff. de eo quod met. caus. Bald. in rubric. C. de contrah. empt. quest. 9. Dec. conf. 2. num. 5. vol. 1. etiam trahendo verba*
- 72 ad extraneam, & impropriam significationem, ut aliquid operentur, *Bal. in l. Titia S. 1. de leg. 2. Crauet. conf. 20. num. 9. & conf. 194. col. 5. & seq.*
- 73 Alij autem distinctioni proximi fuere, quærentes, an lucrum *d. l. hac edictali* tempore renunciationis, erat deferendum, vel delatum, nam in primo, inquiunt, casu illud non comprehendere, in secundo vero sic, ea quidem diuersitatis ratione, nam cum renuntiatio reguletur à verisimiliter renunciantis *l. qui cum tutoribus ff. de transact. l. qui Roma S. duo fratres ff. de verbor. obligat. & ut minus noceat renuncianti ex dictis per Surd. conf. 446. num. 23. lib. 3. & ius hoc, tempore renunciationis non competeret, non comprehenditur, siquidem renuntiatio intelligitur rebus sic stantibus, ita ut semper excludatur noua superueniens causa, cum de ea non præsumatur cogitatum *d. l. qui cum tutoribus, ubi Bart. & alij ff. de transact. l. 3. S. 1. ff. eod. l. si de certa C. eod. l. fin. S. idem quæsiuit, ubi Bart. num. 1. ff. de condit. indeb. l. res fratres ff. de pact. l. emptor S. Lucius ff. eod. nemo. n. præsumitur renunciare iuri, quod sibi competere ignorat l. mater S. ceterum ff. de inoffic. testam. Fulgos. ad l. 2. num. 5. C. de rescind. vend. Dec. conf. 352. num. 7. Marfil. de fideiuss. in rubr. num. 36. Felin. in cap. si diligenti de foro compet. quamuis in genere cogitare potuerit, ut decisum in Rotâ refert *Pun. ci. 73. par. 3. cum enim renuntiatio sit stricti iuris, non veniunt nisi ea, quæ expressa sunt, ita Dec. consil. 379. num. 3. adeo ut si in renunciatione diceretur omni iuri, quod habet, vel posset in futurum habere, vel quod habere sperat, vel de omni, quod ad renunciantem spectat, siue pertinebit, semper ista renuntiatio iuris de futuro restringenda erit ad causam de præsentī, ad Bart. in l. qui Roma S. duo fratres ff. de verbor. oblig. & in l. si uxor S. diui ff. de edilit. act. Bald. in l. pedum quest. 13. C. de codic. Gozad. consil. 52. num. 16. Dec. conf. 411. num. 3. Honded. conf. 36. num. 19. & seq. lib. 1. Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 346. nu. 1. & 7. Mart. de success. legali par. 1. quest. 14. art. 4. n. 1.***

- et 2. Vltra quod iuri de futuro etiam expressè renunciari non potest l. si ita scriptum §. si sub conditione ff. de leg. 2. cap. 2. ubi Butr. et Abb. de renunc. gloss. in l. 1. C. de pact. q. opinionē cōem, & approbatā esse inquit Socin. conf. 230. num. 3. vers. secundo respondeo volum. 2. Tiraquel. de retract. §. 1. gloss. 9. num. 121. Becc. conf. 106. numer. 47. Ann. fing. 439. Surd. conf. 70. num. 7. et 10. Gallerat. de renunc. renunciation. 17. nu. 16.
- 77 quamvis per pactum hoc fieri possit, gloss. d. l. 1. & ibi cōmuniter Doctores ac Gallerat. d. renunc. 17. Præterea non solum uti incogitatū lucrū hoc in generali renunciatione inclusum esse non censetur, immo ex alijs, scilicet, ne renunciando filia inuitaret parentes ad eam contristandā, & iniuriam inferendam, quæ filijs primi matrimonij per transitum ad secundas nuptias irrogatur §. si vero expectet, vers. si sit soboles authen. de nupt. et in §. prospexit auth. de non elig. secund. nubēt. Bertazol. conf. 82. num. 3. abhorrent enim filij primi matrimonij secundas parentum nuptias, quibus ipsi nouo coniugi post habentur, ad quam inferendam iniuriam, & tristitiam in dubio non est præsumendum filiam renunciatione talium lucrorum parentes inuitasse; nec in renunciatione à filia facta includi debet illud, quod culpa sua.
- 78 quis perdidit, ut optimè in proposito considerauit Guid. Pap. in decis. 228. nu. 1. ex Bald. in auth. hoc amplius C. de fideicom. quem refert Dec. in rubric. num. 7. C. de secund. nupt. sicut non mi. itat renunciatio quando quis testatur, nam facto suo filiam renunciantem includit Afflict. decis. 350. Gomes. l. 22. Taur. sub nu. 10. in fin. Co. uar. cap. quamvis pactum part. 3. in princ. num. 6. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 2. num. 6. Et propterea filia per generalem renunciationem ab hæreditate parentum exclusa, non censetur ab hoc lucro l. hac edictali explosa; prout ita in specie concludunt Beltr. in repet. d. l. hac edictali §. si verò plus num. 8. C. de secund. nupt. Bertazol. d. conf. 82. Baec. de melior. fil. cap. 10. num. 73. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. claus. 5. gloss. 8. part. 4. num. 39. et Castill. de usufruct. tom. 1. cap. 2. numer. 56. apud

quos quamplurimos allegatos habes.

- 80 At in secundo casu, si tempore renunciationis ea lucra essent renunciante deuoluta, tunc in ipsa renunciatione includuntur, cum cessent ex rationes præsumptæ mentis renunciantis, ita Dec. in rub. C. de secund. nupt. nu. 7. et conf. 206. Mysinger. cent. 5. obseruat. 24. nu. 3. Baec. d. num. 73. & sentit Castrensis. in conf. 252. in fin. lib. 1. Licet etiam in hoc casu pro filia renunciante contrarium firmauerit Menoch. in addit. ad Dec. in d. rubr. cit. num. 7. lit. F. ubi eiusdem opinionis allegat Rip. in l. fæmine q. 9. nu. 13. in fi. sed pro prima opinione videtur firmare Molin. to. 2. de maior. disp. 579. n. 21. et Molfes. to. 1. ad Cōsuet. Neap. tit. de renunc. q. 1. nu. 35. ac Galler. de renunc. cent. 2. renunc. 128. n. 11. & ita intelligi debent Bart. cæterique DD. in l. qui cum tutoribus ff. de transact. et Paul. de Cast. ac Guid. Pap. in d. decis. 228. dū volunt, quod talis renunciatio non extendatur ad id, quod postea sua culpa quis perdidit; quasi sentientes, quod si tunc hoc ius competere, talis generalis renunciatio præiudicaret.
- 81 Cæteri namque indistinctè firmarunt filiam ob renunciationem esse exclusam ab hoc legis beneficio, ex eo quod lucrū prædictum regulatur secundum successionem, ut in puncto tradit Paul. de Cast. in dicto conf. 252. in fin. vol. 1.
- 82 Quod probari videtur ex auth. hæres C. de secund. nupt. et in §. soluto authen. de nupt. ubi filij primi matrimonij à talibus lucris propter ingratitudinem excluduntur, & hoc non propter aliud, nisi quia filij propter ingratitudinem à parentum successionem repelluntur §. aliud quoque capitulum, Auth. ut cum de appell. cognosc. at ubi filia ob renunciationem à successionem excluditur, à beneficio huius legis quoq; exclusa censetur.
- 83 Et denique alia, & vltima, ac coniecturalis accessit opinio, quod aut renunciatio talis sit, quæ huiusmodi interpretationem non patiatur, ut puta si quod à matre, vel à patre accepit, ut renunciaret omnibus iuribus, quauis ratione sibi in bonis paternis, materaisq; competentibus,

H 2 bu;

bus, aut competituris, tam exiguum sit, ut eam dumtaxat quantitatem, quæ ex *d. lucro d. l. hac edictali* iam quæsito, vel quærendo debeat, vel uti solam æquet legitimam; tunc interpretatio est, ut de solis iuribus hæreditarijs cogitatum videatur, ne alioquin facta videatur renunciatio sine causa, ut cum hac interpretatione decisum refert. *Fab. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 15.*

- 84 Histamen non obstantibus, contrarium verius esse existimo. Si quidem diuersum est ius, quod ex *legis hac edictali* dispositi. ne filijs deferatur, quam ius vniuersalis successionis, vnum enim satis ab altero differt; primum quidem reseruatur filijs uti filijs, secundum uti hæredibus, etenim beneficium huius legis nihil aliud respicit nisi pœnam secundo nubentium, & ultra modum vitrico, vel noueræ relinquentium; Renunciatio verò successionem, quæ ex voto parentum deferatur respicit, atque considerat; & sic ius quod ex *d. l. hac edictali* provenit, omnino diuersum, & separatum est à successionem.

Hinc fit, quod ubi duo iura alicui diuerso iure competunt, si vnum remittitur, aliud non tollitur, ita *Bart. in l. si dominus per illū tex. de seruit. urban. prad.* Quod probatur argum. *tex. in l. tutorem ff. de his quib. ut indig.* ubi habetur, quod quando duo iura, quæ possunt esse penès diuer-

- 85 sas personas reperiuntur concurrere in persona vnius, iudicandum est de illa, tamquam de duobus personis; cum quo *tex.* arguit in puncto *Paul. de Castr. in cons. 312.*

- 86 *vol. 1.* dicens quod si quis renunciaret apothecam, & sic ius conductionis, non censetur renunciassse ius intraturæ, cum illud sit separatum à iure conductionis, sed tantum conductionem, ex eo quod ius conductionis, quis habet uti conductor, ius autem intraturæ uti emptor, & sic ex diuersa causa, at in proposito filia duo iura habere dicitur, vnum scilicet, quod ei competit tamquam filia, & hoc est quod deferatur ex *l. hac edictali*, alterum, quod habet tamquam hæres, & ex successionem, renunciando autem nō cen-

setur renunciassse nisi successionem, quæ est multum remota à lucro prædicto.

- 87 Hinc est, quod si ex forma alicuius statuti filijs aliqua portio debeat, illa in generali renunciatione non venit, tamquam quid diuersum, & separatum à successionem, ut latè post multos tradit *Vinc. de Franch. in decis. 690.* per singularem doctrinam *Igni in authent. ex causa vers. 4. limitat. num. 221. C. de liber. præter. vbi cōcludit per tex. in l. pro hærede §. si quid tamen ff. de acquir. hered.* quod in generali

- 88 renunciatione hæreditatis agnatorum, non intelligatur renunciatum, quando aliquid illi agnato cōpeteret iure agnationis, scilicet iure sanguinis, & sic alio iure, quam hæreditario, & quod hoc lucrum filijs debeat uti filijs, & non uti hæredibus, satis dictum est supra, & latius in alijs quæstionibus dicemus, & habetur in *Authent. hæres. C. de secund. nupt.*

- 89 Nec hæc opinio caret auctoritatibus, nā ita in specie firmarūt *Salyc. in l. femina C. de secund. nupt. Oldr. cons. 294. Dec. consil. 396. Guid. Pap. decis. 228.* nō obstat iuramento *Boer. decis. 185. nu. 24. Verall. decis. 26. p. 2. Marant. in sing. lit. F. incipiente filia*

- 90 *renūciās* ubi sic per *S. C. decisū* refert scilicet renunciationem, & si generalissimam non comprehendere pœnā secundo nubentium, sic etiam *Surd. cons. 237. nu. 14. lib. 2. Castill. de vsufr. lib. 1. cap. 2. num. 56. Fab. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 15. Causalc. decis. 30. num. 65. p. 3. Cancer. lib. 3. var. resolut. tit. 5. de renunciat. numero 5.* apud quos infinitos alios habes.

- Et quāuis dici posset id bene procedere in materia *l. femina*, & nō *l. hac edictali* prout loquuntur cit. DD. & sic in diuerso casu, & propterea auctoritates prædictæ ad præsentem quæst. adaptari nō debent, ut bene aduertit *Rip. in d. l. femina sub num. 42. C. de secund. nupt.* ea diuersitatis ratione, nam lucrum *d. l. femina* deferatur filijs propter iniuriam eis factam ob transitum parentum ad secunda vota; pœna autem *l. hac edictali* propter iniuriam eis factam in plus relinquendo vitrico, quam filijs; quæ ratio cessat eo casu, quo parens nihil

hil teneatur relinquere propter renun-
ciati nem prædictam, ob quam filia ex-
clusa dicatur; Tamen responderetur, quod
& si filia per renunciationem exclusæ pa-
rens nihil relinquere teneatur, hoc ta-
men nihil refert, quia ita pariter vitrico,
vel noueræ dare nihil cõpellitur, quam-
obrem si plus his reliquerit, quam tali
filia, iniuste facit, & ipsi iniuriam infert,
& ideo lege vindicatur, vt satis d. & tẽ
resp. ndet *Fachineus lib. 3. controuers. cap.*
68.

Item etiam responderetur, nam & si filia
per renunciationem sit exclusæ, non ta-
men efficitur incapax, cum & relictorum
& aliorum similibus capax sit, cum possit
recipere ex testamento, aut alia paren-
tum dispositione, vt ex *Afflic. decis. 350.*
& considerat *Bald. in d. l. hac edictali num.*

93 12. in lect. noua, dum loquitur de fratre
minore, vel hoste reipublicæ, quæ perso-
næ sunt penitus relictorum incapaces, &
propterea asserit in eo locum non habe-
re dispositionem *d. l. hac edictali*, tan-
quam quod pro mortuis habeantur, se-
cus autem si relictorum essent capaces,
vt filia, quæ ab intestato per renunciatio-
nem, vel statutum excluduntur, illæ inquæ
non propterea haberi debent pro mor-
tuis, prout si essent penitus incapaces.
Vnde data capacitate eius, cui relinqui-
tur, militat ratio *d. l. hac edictali*, vt plus
noueræ, vel vitrico relinqui non possit,
vt etiam in specie singulariter conside-
rauit *Rota apud Sebastian. de Medic. in de-
cis. 64. num. 2. in fin.*

94 Ultra quod ita in specie in materia
d. l. hac edictali firmarunt *Beltran. in d. l. S. si*
verò plus num. 7. Aym. Crauet. in conf. 242.
Vincen. de Franch. decis. 690. num. 4. & 10.
& ita se consuluisse testatur *Cancer. lib. 3.*
var. resol. d. tit. de renunc. nu. 337. vers. cum
typis, sic etiam *Bertazol. conf. 81. & conf. 82*
Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. titu. de
matrim. resol. 5. fol. 344. col. 1. vers. idem
dicat procedere, *Fontanel. de pact. nupt. claus.*
5. glos. 8. par. 4. num. 39. & sequen. & hanc
opinionem vti veram, & magis commu-
nem sequutam fuisse Rotam, testatur
Sebast. de Medic. in d. decis. 64. quæ est fi-

nalis, & sequitur *Gallerat. de renunc. cent. 2.*
renunc. 128.

95 Et tenendo hanc opinionem non ob-
stant opiniones in contrarium relatæ,
nam quoad primam responderetur, quod
regulariter generalis renunciatio de sui
natura trahitur, & restringitur ad specifi-
cata *l. si de certa, vbi Bar. & alij C. de tran-*
saçt. l. emptor S. Lucius, & l. si ex pluribus, vbi
DD. ff. de solut. l. si ita quis S. fin. ff. de verb.
oblig. Anchar. Imol. Abb. cæterique in cap.
1. de transaçt. Alex. conf. 11. num. 2. vol. 2.
Purpurat. conf. 372. nu. 4. & 5. Cephal. conf.
427. num. 9. Bursat. conf. 32. num. 40. & 48.
Rim. conf. 484. num. 33. & conf. 614. nu. 66.
Farinac. decis. 471. num. 5. tom. 1. Et in
specie dixit *Cyn. in l. si ex maiore C. de ex-*
96 cept. quod generale pactum de non pe-
tendo restringitur ad partem solutam, &
Bald. ibi inquit, quod generalis refutatio
restringitur ad specialem satisfactionem,
& optime declarat *Natt. d. conf. 546. num.*
10. vnde inquit Menoch. conf. 496. nu. 54.
97 quod generalis liberatio restringitur ad
specificata expressè, & intelligitur secun-
dum ea, quæ præcedunt, quod etiam *Rim.*
iun. d. conf. 614. nu. 63. Eugen. conf. 13. num.
21. & seq. Bellon. conf. 6. nu. 14. & Crauet.
conf. 171. num. 13. & conf. 221. col. pen. nu.
12. vbi dicit, quod quælibet dispositio
restringitur ad suam causam, sic etiam
Farin. decis. 403. nu. 3. to. 1. & idẽ Rim. iun.
in conf. 338. num. 57. & seq. inquit libera-
58 tionem regulari à causa, propter qua in
facta fuit; idemque in verbis renunciati o-
nis *amplis*, atquẽ *uniuersalibus*, tradit in
conf. 484. num. 7. & seq. & in conf. 491. nu.
11. & seq. at cum renunciations non ad
aliud fiant, nisi vt renunciants à dotantis
successione excludatur, nõ debet extendi
adea, quæ præter successionẽ concernit,
& sic ad lucrum *l. hac edictali*, renunciatio
enim est stricti iuris d. iuribus, & tradunt
Calderin. conf. 5. tit. de prob. Paris. conf. 110.
col. fin. vol. 1. Dec. conf. 45. nu. 11. Riminald.
iun. conf. 1. num. 26. Gayll. obseruat. 77. nu. 5.
Berrett. conf. 125. num. 3. & conf. 144. nu. 7.
& in dubio nemo præsumitur iuri sibi ali-
99 quo modo competenti renunciare *cap.*
super hoc de renunc. Bald. in l. 1. in vlti. notab.

C. de edict. diu. Andr. toll. & post innumeros *Menoch. conf. 46. num. 9.* vnde *Ruin.* post *Cum. & Alex. in conf. 127. num. 13. volu. 3.* concludit, quod in dubio potius error; quam renunciatio præsumitur, etiam si agatur de facto proprio, immo potius fatuitatem censer, quam renunciationem inquit *Menoch. conf. 2. num. 212.* Quod proculdubio verum esse videtur in muliere, & rustico in quibus personarum fragilitas adeo est, vt potius errasse præsumatur, quam renunciaſſe, vt etiam tradit idem *Menoch. lib. 6. præf. 23. num. 22.* & hoc ratione probatur si quidem renunciatio nihil aliud est, quam donatio, & proprii iuris remissio, ita *Bald. in l. illud nu. 7. C. de Sacrosanct. Eccles.* vbi ait renunciationem, quæ excedit valorem quintæ gentorum aureorum egere insinuatione non minus, ac ipsa eget donatio, quod etiam secuti sunt *Afflic. de iur. probomif. in princ. num. 30.* & alij apud *Menoch. dict. conf. 1. num. 211. & seq.* Donatio autem non præsumitur, quia est perdere, & dilapidare *l. cū de debito ff. de probat.* ideo sumi debet quæcunque alia coniectura potius quam donationis, vt dicit post *Dec. Affli. & alios innumeros Menoch. de arbitr. lib. 2. c. 88. & de præf. lib. 6. præfump. 23. nu. 28.* scilicet vt potius præsumatur error in facto proprio, quā donatio; Et quod in casu n. stræ quæstionis alia sumi possit coniectura, quam renunciationis, videtur constare ex eo, quod cum filia in potestate patris constituta inducatur ad renunciandum, hoc quidem videtur facere ex mandato patris, & sic vt illi pareatur, non autem ex sua spontanea voluntate; at vbi renunciatio fit præcedente mandato, potius illi parere, quam iuri sibi particulari concessio renunciare censetur, vt in specie tradit *Burr. in cap. accedentibus vers. & per prædicta de priuileg.* dicens, quod canonici faciendo actum, mādante Pontifice, intelliguntur potius voluisse parere Pontifici, quam renunciare statuto sibi concessio, quem etiam secuti sunt *Alex. conf. 33. col. 4. vol. 5. & Dec. conf. 452. num. 24. & seq.* Et hoc verissimum esse

videtur, attenta communi experientia, cum vt plurimum renunciationes hodie fiant ex pacto parentum in capitulis matrimonialibus causa matrimonij contrahendi à suis filiabus præuia obligatione eorum virorum, quo casu fit vt renunciatio inde secuta nō dicatur facta ex spontanea renunciantis voluntate, sed stimulatione parentum, vel eorum virorum, ad id obligatorum, nè incidant in eorum indignationem, & sic coactæ, vt in specie considerauit *Magon. decis. flor. 18. dicēs* quod renunciationes istæ, quæ per filias parentibus fiunt, paruifaciendæ sunt, vti dolo, metu, suasionibus, & suggestionibus communiter extortæ; Et propterea non debent ita in renunciantis præiudicium latè interpretari, sed vt minus ius illius lædat *Decius in l. postquam liti num. 16. C. de pact. Calderin. conf. 5. in fin. tit. de preb. Crauett. conf. 290. col. 2. vers. 3. renunciatio,* & sic vt de simplici successionem cogitatum sit, & non de lucro *l. hac edictali* voluntas enim, quæ ex facto colligitur limitatur quatenus necessario ex tali facto inferatur *l. 1. S. si quis hoc interdicto vbi Bart. ff. de itin. act. priuat. & facit glos. in clement. sapè in verbo partibus ff. de verbor. signific. & sic verba renunciationis intelligi debent secundum intentionem proferentis l. non omnis in princ. ff. si cert. pet. d. l. 1. S. si quis hoc interdicto,* sic etiam *Paul. de Castr. conf. 333. col. 1. volum. 1.* vbi ait, quod intentio colligitur ex causa, & ratione disponendi, & sequitur *Crauett. conf. 3. num. 12.* ob quod *Gabriel. conf. 60. num. 6. volum. 1.* inquit quod renunciatio in dubio intelligitur contra eum, cui fit, & pro eo qui renunciavit, & ad hoc multos colligit *DD. & sequitur Cephal. conf. 605. num. 5.* dicens quod interpretatio fieri debet in fauorem renunciantis.

110 Quod absque dubio videtur procedere, quando renunciatio est aliquid operata, cum eo casu restringi debeat, vt minus præiudicet renuncianti, quam sit possibile ita *glos. in l. si domus & ibi Bart. & alij ff. de seruit. urb. prædior. Curt. iun. conf. 23. num. 1. & sequitur Burſas. conf. 347. num. 9. & Me-*

et *Menoch. conf. 282. num. 9.* At cum similes renunciaciones statim operetur suum effectum, dum per eas statim exclusæ dicuntur à suorum parentum successione, non debent ad aliud extendi, sed in eo tantum restringi.

111 Accedat prædictis. Beneficium *l. hac edictali* non ad aliud per Imperatorem introductum fuisse, nisi in recompensationem iniuriæ filiis primi matrimonij illatæ ex transitu parentum ad secundas nuptias, & ex relicto ultra modum in beneficium vitrici, vel noueræ collato, cum parentes ipsi ob transitum ad secundas nuptias non solum filiorum personas contemnant, sed etiam illos ob secundæ coniugis amorem excoriare præsumatur *l. que tutores C. de administ. tutor. l. 4. ff. de inoff. test.*

112 Hæc inquam beneficium speciali filiorum favore, & cum maxima causæ cognitione introductum, non debet generali renunciacione tolli; si quidem ubi aliquid est introductum speciali priuilegio, vel favore alicuius, opus est, quod tollatur specialiter, nec sufficit generalis clausula, ut probat *Glos. in l. decurionibus C. de silentiar. lib. 12. & Felin. in cap. 1. col. 7. vers. secunda dispositio de rescript. Tiraguel. de retr. consag. S. 1. gl. 14. num. 103. & sequ. Surd. decis. 323. num. 7. Vinc. de Franch. decis. 162. num. 14. idem in decis. 181. num. 6.* ubi post *Bart. & Dec.* inquit renunciacionem quantumvis generalem non comprehendere beneficium specificè, & cum maxima causæ cognitione concessum, & num. 10. subdit ex quo renunciaciones, & si generales sint, consuetum est fieri cum parua causæ cognitione, idèò strictè intelligendæ sunt, ad quod facit tex. in *l. libertis la 2. S. posthumis ff. de alimen. & ci-*

113 *bar. legat.* ubi generalis legatorum renocatio, non includit legatum alimentorum, ex eo quia illa sunt specialiter priuilegiata, ut etiam latè *Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 20. & dicta Decia. 323. num. 7. & 8.* Et ob id *Castr. in consil. 73. volum. 2.* in ultim. impress. inquit, quod sicut generalis renunciatio non excludit à iure petendi supplementum legitimæ nisi sit fa-

cta specialis mentio, per notata in *l. si quando S. fin. C. de inoff. testamen. & post Bald. Anchar. Alexand. Ber. Rol. pro abso-*
114 luto firmat *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 2. num. 18.* ita generalis renunciatio non excludit à iure petendi supplementum dotis subrogatæ à statuto in locum legitimæ, ergo pari ratione filia excludi non debet à singulari remedio huius legis in fauorem filiorum primi matrimonij introducto.

Nec debet etiā filia ab hoc lucro excludi, si quidem id oritur ex facto parentum in plus relinquendo vitrico, quam vni ex filiis primi matrimonij; at ea, quæ ortum habent ex facto illius, cui facta fuit
115 renunciatio, renunciatio ipsa nunquam includit *l. qui officij. S. fin. ff. de contrab. empr. Dec. consil. 27. num. 2. vers. tertia est ratio, Paris. consil. 7. nu. 72. vol. 2. Marfil. sing. 96.* nam renunciatio nō refertur ad id, quod quis sua culpa, vel facto amittit *Bart. Salic. Corn. & las. in auth. hoc amplius C. de fideicom. Oldrad. consil. 294. Gorad. consil. 43. in fin. ac Mant. decis. 46. num. 28. cum seq.*

116 Nec obstant *l. Plautius*, & alia iura in contrarium allegata, si quidem procedūt in his, quæ sunt eiusdem naturæ, sicut expressa, scilicet circa successiones, quomodocunque ab intestato deferendas, vel delatas; at secus in lucro *l. hac edictali*, illud enim non venit appellatione successione, tanquam quid diuersum, & separatum; & propterea renunciatio prædicta illud complecti non debet, cum generalis clausula ad non verisimilia non extendatur

117 *cap. 2. de decim. lib. 6. & cap. fin. de offi. Vicar. lib. 6. l. obligatione ff. de pignor. Rom. consil. 436. num. 9.* & in specie renunciacionis, quod ad non similia expressis non trahatur post multos tradit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 16. tit. 18. nu. 6.*

118 Cessare videtur quoque secundæ opinio; si quidem in iure verissima est conclusio, renunciacionem quantumvis generalissimam non trahi ad incognita ipsi renuncianti *l. qui cum tutoribus ff. de transf. l. 3. ff. eod. l. si de certa C. eod. l. mater decedens*, ubi *Bart. ff. de inoff. testam.* Incognitum

cum autem mulieri dicitur id, quod ei in-
 119 ris dispositione cōferrur *l. regula* §. 1. ff.
de iur. & fact. ignor. in specie p. ff. *Fulgof.*
Alexan. Ruin. Soccin. Alciat. & Crauet. tra-
 dit *Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 23.*
num. 17. Gratian. tom. 3. discept. forens. cap.
519. num. 53. igitur dum quod aufertur
 vitrico, iuris dispositione filiis applica-
 tur, non potest presumi in renunciatione
 id comprehensum fuisse tanquam inco-
 gnitum, & in renunciantis præiudicium.

120 Quæ conclusio adeo vera est, ut pro-
 cedat, quamvis in instrumento renuncia-
 tionis adessent verba illa, scilicet id fe-
 cisse ex certa scientia; illis enim non ob-
 stantibus adhuc ignorantia præsumere-
 tur, & talis clausula nihil operaretur, ita
Ruin. conf. 60. num. 28. lib. 3. & ante eum
Bald. in l. impetrata col. 3. C. sent. rescind. non
poss. Marfil. conf. 118. num. 18 Heff. Felic.
de societ. cap. 40. num. 15. Menoch. de præ-
sumpt. lib. 2. presump. 20. num. 5. & lib. 6.
presump. 23. num. 21. & 22. Manent. cons.
139. num. 48 & 49 lib. 2. post suas decis.
Mantuan. & in terminis l. hac edictali, tra-
 dit *Beltran. in d. l. §. si vero num.* sic
 quoque firmat *Ias. in l. Sticthum §. item*
qualitum sub num. 4. & 7. ff. de condit. indeb.

121 dicens hoc procedere, etiam si mulier
 dubitasset illud ius sibi competere, cum
 in generali renunciatione id uti inco-
 gnitum non veniat, ex eo, quia debet di-
 cere, sciens se ad prædicta non teneri, vel
 quod donare volebat. Et rationem supra-
 dictæ ampliacionis satis doctè ostendit
Ruin. in d. conf. 60. scilicet, quia mulier, mi-
 nor, & rusticus ignari dispositionis legis
 122 ea facilitate, qua actum conficiendo re-
 nunciaverunt, eadem facilitate patiuntur
 in ipso actu apponi clausulam, ex certa
 scientia, & aliàs similes, iuxta *l. doli* §. di-
 versum ff. de dol. mal. & met excep.

Hæc inquam ratio non solum deseruit
 pro responsione huius ampliacionis, im-
 mo pro omnibus aliis supradictis clausu-
 lis in renunciatione interuenientibus, ut
 inquit idem *Ruin.* & latius de his omni-
 bus clausulis simul vnitis tradit *Gratianus*
tom. 3. discept. forens. c. 501. nu. 8. & tom. 5.
cap. 824. num. 20. ac Bec. consil. 90. num. 19.

& 20. sic etiam *Sebrader. conf. 13. nu. 242.*
vol. 1. & Aldou. conf. 69. nu. 56. qui loquen-
 tes in materia renunciationis cum clau-
 123 sula, *omni iuris, & legum auxilio,* in-
 quiunt, quod ubi agitur de magno præiu-
 dicio, expressio specialis, & indiuidua re-
 quiratur, nec sufficit vniuersalis etiam ge-
 minata dispositio; ignorantia enim defe-
 ctus per geminationem non tollitur, ita
Menoch. conf. 918. num. 24. & sequen. lib.
 124 10. eademmet ratione, scilicet, eadem
 facilitate, qua quis motus est ad facien-
 dum primum actum, dicitur impulsus ad
 faciendum secundum, sic etiam *Afflic. de-*
decis. 110. Curt. iun. conf. 51. num. 7. cum
 aliis per *Gratian. tom. 5. discept. foren. d. cap.*
824. nu. 20. & 59.

125 Effectus enim harum clausularum (*ex*
certa scientia, ex quauis causa, omni alio le-
gum auxilio) & similium, restringuntur ad
 scientes effectum talium verborum, alias
 nihil operantur, ut notabiliter voluit *Bar.*
in l. fin. S. idem quasuit ff. de cond. indeb. & in
 his nostris terminis *Beltran. in d. l. hac edi-*
ctali §. si vero num. 16. ac Marfil. sing. 18.
 & propterea inquit *Merli. in decis. Luc. 45*
num. 7. ex mente *Ias. in l. sciendum ff. de*
verbor. signific. quod debent notarij cer-
 tiorare tales personas non solum de hu-
 iusmodi clausulis, immo de omni re, licet
 leui, cum renuncians iuri suo, vel alicui
 priuilegio, debeat prius certiorari, ut tra-
 dit idem *Ias. in l. pen. num. 19. Cod. de pact.*

126 nec sufficit, ut in renunciatione fiat men-
 tio certiorationis, nisi cum effectu expri-
 matur *Rot. in decis. 657. uum. 5. par. 3. in*
nouiss. & idcirco Beltran. in d. S. si vero nu.
 14. respondendo contrarijs, inquit, ea
 procedere, ubi renuncians esset certifica-
 ta de clausulis prædictis, alias non cer-
 tiorata, nihil operarentur, tanquam appo-
 sitæ ex stylo notariorum, *argum. l. si certa*
C. de transact. Raud. decis. 25. num. 54. conf.
9. nu. 95. volum. 2. & de Analog. cap. 3. nu.
24. Farinac. decis. 624. nu. 8. par. 3.

127 Quod eo magis procederet, ubi
 clausulæ prædictæ in executiuis verbis
 positæ essent, quo casu principalem dispo-
 sitionem non alterant, ita *Gemin. conf. 86.*
num. 6. Nat. conf. 582. num. 4. Rimin. iunior
conf.

conf. 268. num. 26. & conf. 525. num. 53. Ludouif. decis. 311. numer. 5. Siquidem ad aliud non deferunt, nisi ubi dispositio principalis esset dubia, ut declarant *Bald. in l. eam quam num. 36. C. de fideicommiss. Seraph. decis. 574. num. 2. decis. 716. num. 3. & decis. 1321 num. 5. Farinac. d. decis. 624. num. 8. par. 3.*

Nec obstat tertia opinio admittens distinctionem illam, an lucrum erat delatum, vel deferendum tempore renunciationis; siquidem respondetur id verum non esse, cum ad hoc, ut beneficio renunciatur, requiratur specialis, & expressa renunciatio, ut in materia l. foeminae decisum refert *Boer. in decis. 183. num. 24. & in Rota Romana Verall. decis. 26. par. 2. ac Papon. lib. 15. tit. 1. arrest. 11. de nupt. & in terminis l. hac edictali*, sic firmanunt *Ferrer. in addit. ad Guid. Pap. in decis. 228.* subdēs falsam esse hanc distinctionem, & *Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 49.* ubi id ampliat, quamvis expressè huic lucro per mulierem renunciatum fuisset, cum nisi certiorata fuerit, talis renunciatio, tale lucrū nō cōprehendat, quamvis fuisset delatum, supradicta ratione, quia mulieres sunt personae idiotae, quae licet sciant parentem plus reliquisse vitrico, vel nouercae, quam ipsis, non tamen sciunt beneficium, quam lex eis tribuit in casu praedicto; & sic vnquam potest renunciatio, & si generalis ad hoc ius ignoratum, & in eis quasi impossibile cognitum extendi, d. l. mater decedens, ubi *Barto. ff. de inoff. testam.* cum alijs iuribus supra allegatis, scilicet, quod renunciatio non trahitur ad incogitata, & quae renunciatus nesciat sibi competere, & hac de causa *Molfesius ad Consuetud. Neap. tit. de renunciat. q. 11.* probat multorum auctoritate, renunciationem alicuius iuris sibi competentis non sustineri absque certificatione, quae specialis, & particularis esse debet, alias diceretur absque causae cognitione, & sine voluntate renunciantis factam esse renunciationem, sed potius ex stipulatione, & stylo notarij appositam esse censeretur. Et si hoc limitari debeat in filio Doctore, arg. *tex. in l. lata culpa finis ff. de verb. signif.*

131 Minus quoque obstat quarta opinio; siquidem illi satis superque supra responsum fuit, hoc ius non deberi iure successionis, cum illud filia tanquam filia habeat, & in recompensationem iniuriae sibi per parētes illatae in plus relinquendo vitrico, vel nouercae, quam filijs ex primo matrimonio, & latius in sequen. quaestio. dicemus.

132 Quamvis quinta opinio, & si coniecturalis sit, non displicet per ea, quae tradit *Herr. Bauer. in sing. iuramentū num. 17.* dicens, quod & si alimentis ex legis dispositione debitis renunciari non possit, tamen fallit quando ex causa renunciationis aliquid loco alimentorum receptum fuerit.

ARGUMENTVM.

Statutum exclusiuum foeminarum propter existentiam masculorū an verificetur in masculis secūdi matrimonij.

Et num foeminae à statuto exclusae, ab hoc quoque beneficio l. hac edictali excludantur.

S V M M A R I V M.

1 Dispositio l. hac edictali, an in filia statuto exclusa locum habeat, & nu. 2. 3. & 44. cum seq.

4 Statutum foeminarum exclusiuum, an in masculis secūdi matrimonij existentibus verificetur.

Et quid de iur. constit. huius Regn. in aliquibus nu. 8. 23. & 31.

5 Statutum excludens foeminas propter masculos, non ratione conseruāda agnationis, sed ut faueat masculinitati conditum esse censetur, & nu. 11.

Contrarium nu. 25.

Amplia quamvis agnationis mentio facta non fuerit nu. 26. & 27.

6 Foemina congruē dotata non indigent tanta substantia, & tot bonis quot indigent masculi.

- 7 Statuta fœminarum exclusiua propter solam conseruanda agnationis rationem condita esse non censentur, ubi illa expressa non fuerit.
- 9 Constitutio huius Regni in aliquibus habet locum tam in hereditate paterna, quam materna.
- 10 Frater uterinus num sororem excludat, supposito statuto fœminarum exclusiuo propter existentiam masculorum, & nu. 32.
- 12 Constitutio in aliquibus masculinitatem, & non agnationem prospexit.
- 13 Fœmina ob existentiam masculorum statuto exclusa, illis uiuo patre, decedentibus reintegratur, quamuis dotata.
- 14 Soror innupta non excludit sororem nuptā, attenta Constit. in aliquibus.
Contrarium num. 15.
Intellige num. 21.
- 15 Exclusio Constitutionis Regni in aliquibus, an consistat in dotatione, vel nē in existentia masculi, & nu. 17. 18. & 19.
- 16 Soror partem successionis petere potest, ubi masculus oam maritare distulerit.
- 20 Verbum, Puragium, in Constit. in aliquibus usurpatum quid denotet.
- 22 Thesaurus lib. 1. qq. forens. q. 42. & Osasch. cons. 76. declarantur.
- 23 Masculi ex secundo matrimonio filiam ex primo matrimonio non excludunt, attenta dispositione Constit. Regn. in aliquibus.
- 24 Soror à fratre alterius matrimonij de iure communi non excluditur.
- 27 Ratio ubi à statuto non exprimitur, inest illi ratio naturalis, & ciuilibis, ac iuris communis si adaptari potest.
- 28 Ratio legis ubi est certa, licet tacita, potest ex illa argui tanquam ex causa finali.
- 29 Masculinitatis ratio, quando à statuto fœminarum exclusiuo considerata censeatur.
- 30 Frater consanguineus an sororem excludat, supposito statuto fœminarum exclusiuo, & nu. 33.
- 31 Constitutio in aliquibus num in masculis utrinque coniunctis locum habeat, & n. 36.
Sed intellige nu. 37.
Contrarium nu. 38.
- 34 Statutum exclusiuum fœminarum tanquam accusatorium natura, strictē intelligi debet.
- 35 Fratris appellatio in materia statutaria, non venit frater ex uno latere, sed utrinque coniunctus.
- 38 Constitutio in Aliquibus non ratione agnationis, sed predilectionis facta censetur.
- 39 Filij tam primi, quam secundi matrimonij respectu patris sunt in pari gradu, & ab eo equaliter dilecti.
- 40 Duplicitas vinculi non requiritur in successione patris, sed fratris ab intestato.
- 41 Aff. in Const. In aliquibus confutatur.
- 42 Constit. In aliquibus nedum fauore masculorum quam fœminarum facta censetur.
- 43 Mulieres propter sexus fragilitatem plerumque contra propria commoda laborant.
- 44 Filia à statuto exclusa non concurrit cum masculis in hoc beneficio l. hac edictali.
- 45 Fœmina à statuto exclusa propter masculos non facit partem in computatione legitima.
- 46 Paria sunt extare, & non succedere, ac in rerum natura non esse.
Intellige num. 73.
- 47 Filia à statuto exclusa censetur exheredata, & iustitiam amittit.
- 48 Filia à statuto exclusa non facit deficere conditionem à lege subintellectam, si sine filijs decesserit.
Intellige nu. 75.
- 49 Dispositio l. hac edictali ad hoc ut verificetur, quæ requirantur, & nu. 76. & 77.
- 50 Beneficium l. hac edictali denegatur omnibus ex causis, quibus denegatur querela.
Contrarium num. 78.
- 51 Filia à statuto exclusa denegatur querela, immo neque ad supplementum agere potest, quamuis ei aliquid relictum fuerit, nō tamen ad legitimam ascendens.
Contrarium num. 79.
Declara num. 80.
- 52 Fœmina non admittuntur ad successionem emphyteusis pro se, filijs, & filiabus patri concessis, stante statuto exclusiuo fœminarum.
- 53 In habentibus similitudinem facilius est transitus.
- 54 Filius ingratus sicut à successione excluditur, ita pariter à beneficio l. hac edictali.

55 Ordo successionis in omnibus lucris à lege
prouenientibus attenditur.

56 Filia statuto exclusa non comprehenditur in
proprietate quarta Auth. præterea C. und.
vir. & uxor. filijs reseruata.

57 Item nec in bonis damnatorum.

58 Item in portionibus, quas mater ex forma
statuti filijs seruare tenetur.

59 Item in eis, qua ex dispositione l. famina C.
de secund. nupt. filijs referuntur.

60 Filij in Antefato succedunt uti heredes, &
non uti filij.

Intellige ex dispositione Consuet. Neap. secus
de iure communi num. 89.

61 Quoad exclusionem bonorum paternorum,
tantum operatur exclusio hominis, quan-
tum exclusio legis.

62 Filia exclusa à statuto, excluditur etiam à
beneficio l. hac edictali.

63 Auth. heres C. de secund. nupt. declaratur.

64 A renunciatione per pactum ad exclusionem
per statutum non recte arguitur, & num.
66.

65 In renunciatione requiritur acceptatio eius
cui fit.

67 Beneficium l. hac edictali est quid diuersum
à successionem.

68 Beneficium l. hac edictali competit filijs iure
sanguinis, & non successionis.

69 Filia à statuto exclusa à beneficio l. hac edi-
ctali expulsa non censetur.

Et affertur ratio num. 70.

71 Lucrum l. hac edictali ab ipsa lege haberi di-
citur.

72 Thesaur. decis. 159. consultatur.

74 Beneficium l. hac edictali est fundatum in
obligatione, & affectione naturali, quibus
exclusa per statutum non priuatur.

76 Dispositio l. hac edictali non verificatur in
hoste Reipublica, & Monacho incapaci.

81 Lucrum l. hac edictali non regulatur secundum
ordinem successionis.

82 A filio ingrato ad exclusam ex statuto ad
exclusionem beneficij l. hac edictali non
recte arguitur.

83 Specialitas in uno casu arguit regulam in
contrarium.

84 Surd. in decis. 8. nu. 26. consultatur.

85 Tex. in Auth. heres C. de secund. nupt. expli-
catur.

86 Surdus in decis. 8. declaratur, & nu. 87.

88 Angel. in l. deportatus C. de bon. damnat. de-
claratur.

Q V A E S T I O XII.

Plerisque in locis municipali iure ca-
uetur, ut existentibus masculis, foe-
minæ non succedant, sed debeant dota-
ri, prout disponitur per constitutionem
huius Regni: In aliquibus. Ex quo sæpè
ac sæpius de pluribus dubitari contingit.
Et primò an pater, vel mater secundo nu-
bens possit ad libitum in secundum coniugem
disponere, nulla habita ratione filiarum ex
primo matrimonio existentis, tanquam
à statuto exclusæ. Secundò esto quòd ne-
queat; an existentibus masculis, filia ob
dotationem per statutum exclusa, ab hoc
quoque beneficio repellatur.

1 Quoad primum, dubium aliquod
fieri non videtur, quin parentibus pro-
hibitum sit; primo, quia statuti exclu-
sionem respicit nisi ab intestato succe-
ssuros, ob quos statutum foeminas ex-
clusisse censetur, & non propter extra-
neos non successuros, ut vitricus, vel
nouerca, qui plus, quam alij omnes ex-
tranei, quoad dispositiones coniugis sunt
legibus exosi d. l. hac edictali, & S. optime
authen. de nupt. cessante igitur persona ab
intestato successura, quia in secundum
coniugem facta est dispositio, cessat ex-
clusio statuti, ne forte dicamus voluisse
excludere propter extraneos, vel odio-
sos.

2 Secundò, nam & si parens nihil filiarum ex-
clusæ relinquere teneatur, tùm quia pro-
pter statuti dispositionem fingatur in re-
rum natura non esse, tùm etiam quia be-
neficium d. l. hac edictali ab Imperatore
introducitur, ne parentes filijs ex pri-
mo matrimonio iniuriam faciant, plus re-
linquendo vitrico, vel nouerca, unde
nihil tali filiarum relinquendo, non videtur
iniuriam facere, cum non teneatur quic-
quam dare præter dotem, ut in specie
considerant Tiraquell. in l. si unquam vers.
susceperis num. 107. in fin. C. de reuoc. donat.
Ramin. iur. conf. 47. nu. 40. Potogr. conf. 76.

& La-

3 *& Ladreb. conf. 27.* Attamen non per hoc sequitur posse secundo coniugi ad libitum relinquere, nam nec vitrico, nec nouerca relinquere tenetur. Quamobrem, si plus vitrico, vel nouerca reliquerit, quam filia, iniuste fecisse videtur, & ipsi filia iniuriam intulisse censetur, & ideo tale relictum lege vindicari debere, inquit *Fachin. lib. 3. controuers. cap. 68.*

Sed esto quod sit vera, prout verissima est hac opinio, scilicet dispositionem ab altero ex coniugibus in beneficiū vitrici, vel nouerca factam, ob existentia filia ex primo matrimonio, quamuis statuto exclusae subiaceret dispositioni *d. l. hac edit. Itali*, vt latius infra dicemus.

Tamen an id cessare videatur, masculis ex secundo matrimonio existentibus, atque adeo eorum qui ab intestato successuri sunt.

4 Pro cuius resolutione duo discutienda sunt, primum an statutum exclusiuum foeminarum ob existentiam masculorum, verificetur in masculis ex secundo matrimonio existentibus.

Secundum an, stante statuto praedicto, ob quod filia dotata à parentum successionem exclusa est, ab hoc quoque beneficio expulsa dicatur, & hoc indistincte siue primi, siue secundi matrimonij extent masculi.

5 Quoad primum, primo intuitu dicendum videtur, nullam esse difficultatem, quin statutum foeminarum exclusiuum, verificetur in masculis, siue ex primo, siue ex secundo matrimonio progenitis, siue vterini, siue consanguinei sint; Si quidem, lex, vel statutum excludens foeminas propter masculos à successionem aliqua, ex duabus rationibus moueri potest, vel ratione conseruandae agnationis, vel vt faueat masculinitati. Et quidem, verissima est distinctio; Quod vel statutum loquitur de hereditate agnati, puta patris, vel aui, & tunc ratione conseruandae agnationis talia statuta facta, censentur; Si verò agatur de excludendis foeminis propter masculos, ab hereditate illius, qui agnatus non est, vt puta ab hereditate materna, vel alterius af-

cendentis per lineam maternam; tunc excludendi ratio agnationis à statuto considerata non est, cum filius licet masculus non dicatur matri agnatus, sed sola ratio masculinitatis considerata censetur; nam matres ipsae potius ad masculos hereditatem suamque bona optant deuenire, cum quibus viuunt, & magis suum nomen conseruetur, quam ad filias, quae in alienam familiam transeunt, vt optimè distinxit *Paul. de Cassr. in conf. 91. in fin. lib.*

6 2. quem secuti sunt *Soccin. sen. conf. 1. num. 15. lib. 1.* vbi ait, rationem esse, quia foeminae congruè dotatae non indigent tanta substantia, & tot bonis, quot indigent masculi; nam ipsae à suis viris aluntur, & ultra dotes habent fructus de substantia viri; Quod etiam admiserunt *Ias. consil. 115. num. 23. cum seq. lib. 4. Dec. conf. 302. num. 6. vers. nec videtur Paris. cōf. 49. nu. 55. cum seq. lib. 3. Rim. sen. conf. 253. num. 25. lib. 2. Bero. conf. 120. num. 13. lib. 2. Brun. de statut. exclud. fem. art. 3. sub num. 18. & art. 8. sub num. 52. & considerant in materia Gabriel. conf. 15. numero 38. lib. 1. Honded. conf. 1. num. 28. Peregr. conf. 106. nu. 7. lib. 2.* Immo secundum *Ias. & Paris.* in locis citatis cum respectu maternae successionis alia ratio reddi nequeat, habetur hac pro expressa; quoniam statuta foeminarum exclusiua propter solam conseruandae agnationis rationem condita esse non censentur, vbi illa expressa non fuerit, sed ob plures alias rationes quae assignari possunt, vt firmant *Salic. in l. si serui vestri C. de noxal. act. Bart. in l. libero-num col. 6. vers. his praemissis ff. de verbor. signific. Alex. in l. si constante col. 3. in princ. ff. solut. matrim. & conf. 80. col. 5. conf. 16. col. 1. & conf. 128. col. 2. lib. 1.* quos refert *Dec. in l. si quis nec causam num. 4. ff. si cert. pet. & in l. 2. C. de in ius. vocand. Bald. in l. si defunctus col. fin. vers. quaro utrum si statutum C. de suis leg. hered. Anchar. in clemen. 1. de Baptis. Imol. in l. si vero §. si de viro in fin. ff. sol. matrim. Aretin. conf. 77. col. pen. Rub. conf. 145. num. 8.* Et ideo hanc rationem non expressam, non esse veram probat *Bero. conf. 148. num. 51. volum. 2.* sic etiam firmavit *Tortus* super statut. *Pap. cap. 95.*

num. 17. *Dec. conf. 13. col. 3. in fm. Rol. conf. 55. nu. 2. lib. 3. Molin. de Hispanor. primog. lib. 3. cap. 5. num. 27. Mart. conf. 136. num. 21. cum seq. Honded. conf. 1. num. 37. Thob. non. conf. 16. uum. 11. Paris. conf. 54. num. 4. lib. 2. Botta. conf. 12. nu. 3. qui rationem ob quam verisimiliter statuentes ducti fuere eam esse inquit, ob sexum masculinum, qui in Republica maiores sustinent labores, & de communi testatur Soccin. iun. conf. 1. num. 11. & 12. lib. 1. Surd. decis. 95. numer. 2. & Gabriel. tit. de Stat. conclus. 6. num. 4. 5. & 7.*

Quod etiam videtur procedere, attempta Constitutione huius Regni. In aliquibus illa, inquam, dum tractat de successione paterna, vel materna, promiscue utitur verbis *filij masculi*, & *filia femina*. Item *fratris*, & *sororis*. Vnde si attenditur verbum *filij* respectu patris, vel matris omnes veniunt, & intelliguntur ex quouis matrimonio fuerint suscepti, cum omnes æquè sint filij, siue ex primo, siue ex secundo procreati, ex quo sola naturalis causa inspicitur iuxta *tex. in auth. in successione C. de suis, & legitim.* Quod considerarunt *Peregr. Gabriel. & Honded.* in locis citatis. Si erò attendatur nomen *fratris*, quod etiam in dict. Constitutione usurpatur, adhuc tamen, ne dum consanguineus, sed vterinus comprehenditur, qui verè, & propriè frater est *l. iurisconsultus S. secundo gradu ff. de grad. affinit.*

Nec refert quod Constitutio prædicta in hæreditate paterna tantum loquatur, volens foeminis masculos præferri; si quidem communiter fuit intellecta etiam in hæreditate materna locum habere, in qua foemina per masculos excluduntur, ut *Ifern. ibi vers. sed nunquid filius*, ubi ita dicitur vsu, & consuetudine probatum *Afflic. quest. 11. sub num. 47. & decis. 178. num. 1. & 2.* dicens ita iudicatum fuisse *Luc. de Penn. in l. fin. col. 2. C. quand. & quib. quart. pars Vinc. de Franch. decis. 171. num. 1.* vbi ait hodie sic absque dubio iudicari, & *decis. 667. num. 5. & de Ponte conf. 74. lib. 1. Molfes. ad Consuet. Neap. p. 4. in addit. ad quest. 40. num. 2. & 3.* & in terminis similis statuti in puncto tenuerunt *Honded.*

d. conf. 1. Peregr. d. conf. 106. ac Gabriel. conf. 11. num. 35. cum mult. lib. 1. & *conf. 18. num. 44. lib. 2.* Cum igitur statuta, & Constitutio, tam ad paternam, quam ad maternam successionem vocent masculos, & propter eos foeminas excludant, non agnationi favere, quam nullus filius cum matre habet *l. pronuntiatio S. familia ff. de verbor. significat.* sed masculino sexui consulere voluisse videtur. At masculinus sexus, quem statuta intendunt, pariter in vterino reperitur, sicut in vtrique coniunctio; meritò soror ab eo excludi debet, vbi enim de materna successione agitur, tunc sola attenditur materna coniunctio *Authent. itaque vbi glos. verbo utroque C. de comm. success. l. de emancip. C. de legit. hered. Honded. d. conf. 1. uu. 25.*

Et quamvis respectu vterini nonnulli secus sentiant, inter quos est *Soccin. in cōf. 84. lib. 1. & conf. 241. lib. 2.* quod etiam secutus est *Thob. non. conf. 12. num. 9.* dum vult ab hæreditate matris per fratrem vterinum sororem non excludi; tamen ea opinio obstare non videtur, tum quia illa niritur ratione, quod id statutum voluit providere agnationi, quod regulariter verum non est ex Doctoribus supra citatis inter quos est ipse *Soccin. conf. 1. num. 15. lib. 1.* vnde oportet, quod constaret talem illius statuti, mentem fuisse, ut *Gabriel.* agnoscit *d. conf. 11. sub num. 38.* & optimè explicat *Bald. conf. 30. numer. 4. lib. 1. Angel. conf. 110. col. 2. & conf. 383. ante num. 2.* quem sequitur *Alba conf. 81. nu. 35. lib. 1.* dicentes, id intelligi, quando constaret, statutum, non masculinirati, sed agnationi favere voluisse; nam hoc in dubio non præsumitur, sed potius masculinitatis favore, ut senserunt etiam *Socc. sen. conf. 304. lib. 1. & Socciu. iun. conf. 5. lib. 2.* Tum etiam, quia loquitur in statuto excludente filiam dotatam à patre, fratre, vel patruo. Vnde incongruum videbatur à materna excludi hæreditate, ne pater dotando filiam ei præiudicaret, & foueat filijs ex altero matrimonio, qui sunt ipsi dotanti extranei, ut ipsemet *Soccin. in l. cum vir. num. 2. ff. de condit. & demonstr. & in d. conf. 84. in tertia ratione*

I At

At *Constit.* huius Regni. Non ita simpliciter exclusionem ob fratres cōcedit, dum tamen eam habeant maritare de paragio, & sic onus dotandi eis imponitur.

- 12 Et quod *Constitutio in aliquibus* non aliter consideravit agnationem, sed masculinitatem, probatur ex communi DD. sententia ibi tradita, scilicet quod femina ob existentiam masculorum exclusa,
- 13 illis decedentibus, uiuo patre, reintegratur, quamuis dotata esset, ut post multos tradit *Minad. in repetit. eiusdem Constit. not. 2. num. 65. & 66.* Item etiam aiunt, & si masculi non extarent, sed tantum soror innupta, quod per eam maritata non ex-
- 14 cludatur uigore d. constit. ita *Afflic. in decis. 161.* Si igitur, deficientibus masculis, femina reintegratur, sequitur quod Constitutio non aliter feminas excludere uoluit causa agnationis seruandæ, sed fauore masculinitatis, & sexus; nam si aliter diceremus, femina non reintegraretur, cum ab alijs agnatis excluderetur. Quod etiam comprobatur ex altero argumento in quo dum innupta nuptam non excludit, consequens est dicere fauore masculinitatis, & sexus Constitutionem prædictam conditam fuisse. Quicquid alij opinati sint di-
- 15 centes ab innupta excludi sororem nuptam, ex quo exclusio non consistit nisi in dotatione, quæ loco portionis succedere debeat, ex *Afflic. decis. 158.* & in specie similis statuti considerauit *Osach. in conf. 76.* & post eum diffusè *Thesaur. lib. 1. qq. forens. quæst. 42.* Ob quod fit, quod, si ma-
- 16 sculus sororem collocare, vel dotem, tradere nequiret; partem successionis soror petere posset, ut dicit *Andr. in Constit. in 3. col.* Quod si verum esset, sequeretur quod si filia à patre dotata fuisset,
- 17 quamuis masculus superesset, non excluderetur, quia cessaret causa ob quam masculus eam excluderet; quod verum non est, nam eo ipso quod masculus superest, excluditur, siuè à patre, siuè à fratre dotata fuerit; ergo non ea sola ratione, quod fuerit dotata excluderetur, quia masculus superesset. Vnde fit, quod si, uiuo patre, masculus præmoriatur, ces-

faret exclusio, quia cessaret ipsa causa exclusionis, ut omnes DD. ibi vno præfatentur. Igitur causa exclusionis non-

18 erit dotatio, aliter semper remaneret exclusa, sed existentia masculorum. Quod patet ex eo, quod satis doctè in hac specie perpendit idem *Minad. in d. Constitut. not. 2. num. 66. vers. præterea;* scilicet si ius exclusionis esset transfusum in ius paragij, sequeretur, quod etiam ab intestato, non existentibus masculis, excluderetur, quod est falsum, & sic exclusio non est ipsa dos, cum in *Constitut.* prædicta non aliqua fiat mētio, ut dos à patre data filiæ

19 excludat, sed exclusio est fauor, & prærogatiua masculi sub onere dotandi, ut singulariter in materia dictæ nostræ *Con-*

20 *stitut.* considerauit *Dec. in conf. 26. num. 5.* cum illud verbum *paragium* in d. *Constit.* usurpatum referatur ad parentes, & parentelam, ac qualitatem domus, ut colligitur ex *tex. in l. quero ff. de iur. dot. l. si filia pater ff. de leg. 3. Menoch. de arbitr. cas. 140.* & sic illud verbum non refertur ad patrem, & portionem aliquam; aliàs si contrarium diceretur masculi feminas excludentes haberent potius rationem utilitatis propriæ; quam honoris, collocando sorores hominibus inferioris gradus, & hac ratione hoc verbum *paragij* positum fuisse in d. *Constitut.* inquit *Dec. in d. conf.* cuius opinionem veriore appellat ibi *incertus auctor in add.* & sequitur *Minad. in d. 2. not. num. 64.* Et illud quod dicitur de innupta, scilicet quod nuptam excludat nō

21 procedit in terminis dictæ *Constitut. in aliquibus,* sed *Constitut. ut de successionib.* ut benè *Affl. in d. dec.* declarat ubi relata differentia, in hoc casu inquit sororē nuptā, collatis suis dotibus, æqualiter concurrere cum sorore innupta, ergo nulla reperitur exclusio, nisi ubi masculus existeret. Et propterea dum masculi sunt causa exclusionis, & alia ratio adaptari non potest, quam masculinitatis, non uidentur procedere argumenta contraria. Et quoad doctrinam *Osach. & Thesaur.* respondetur illam obtinere ubi ex statuto innupta expressè ad exclusionem nuptæ esset uocata, prout supponitur in sta-

rutis per eos relatis, & ut loquitur *Constitut. ut de successione*, & sic in diuerso casu.

23 At contrarium uerius uidetur, scilicet sororem non excludi per fratres secundi matrimonij, & hoc ne dum iuris communis dispositione, sed statutorum, & *Constitutionis nostræ*, causa, & ratione.

24 Ex iuris dispositione soror à fratre alterius matrimonij non excluditur, sed æqualiter succedunt, ita in his terminis habetur in l. 4. C. de secund. nupt. ibi pro debita portione, & declarant ibi Alber. & Bald. ille in finalibus uerbis hic num. 2. in fin. summarij, & benè explicat Decian. cōf. 94. nu. 13. lib. 3.

25 Ratione uerò statuti, si quidem hac de causa factum, & inuentum fuisse censetur, scilicet ut bona in agnationibus conferuentur, ita ferè omnes DD. tam in scribendo, quàm consulendo, ac iudicando tradiderunt in scribendo Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubric. de success. ab intest. col. 1. DD. in l. 1. C. de adult. Iacob. Arctin. in disputat. incipient. statutum Alberic. in authent. itaque in ultim. col. C. comm. de success. Bald. in l. maximum vitium col. 3. C. de lib. præter. & in l. certum in princ. C. und. cognat. in l. 1. 13. col. vers. subsequenter quaritur C. de summ. trin. & fid. cathol. & in l. quod uero ff. de legib. ac in l. 2. C. de in ius voc. idem in l. fin. ubi etiam Imol. S. uident. dum ff. ad tertull. Cyn. in d. l. 1. C. de adult. & in l. 1. C. quæ sit long. consuet. sic etiam post multos Gabriel. lib. 6. comm. opin. tit. de statut. conclus. 6. num. 1. & hanc opinionem nedū ueram, sed cōmunem appellat post innumeros Molin. de Hispaniar. primog. lib. 3. cap. 5. num. 25. & seq. quod sing. notauit Matthes. in not. 130. dicens ita fuisse cōsultum per multos solemnes Doctores totius penè Italiæ, sic etiam Franc. Piscina in disput. de statut. exclud. fœmin. num. 22. & 35. de communi, & ueriori te. statatur Brun. de statut. art. 3. nu. 11. cum seq. Mangil. de impus. quæst. 52. num. 6. 14. & 18. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. quæst. 2. num. 2. & 3. Alexan. Trentacinq. lib. 1. var. res. tit. de statut. resol. 1. sub num. 1. vers. huic 26 rationi, Et hoc procedere dixit Merlin.

qui supra etiam in dispositione testantis quamuis agnationis mentio facta non fuerit, ut latè Rustic. ad l. cum auus lib. 4. cap. 2. num. 14. & 15. Marzar. conf. 5. cum alijs per Merlin. in decis. Lucen. 97. nu. 12.

In consulendo tradidere Corn. conf. 271 nu. 6 lib. 4. asserens aliam rationem commodè adaptari non posse, quod negari non posse scribit Dec. conf. 13. num. 7. vers. non obstat successuè, & conf. 308. col. 2. lib. 1. Paris. conf. 85. num. 26. vers. per Cyn. lib. 2. Socin. senior conf. 127. num. 9. lib. 4. Bald. conf. 465. num. 1. lib. 3. Socin. iunior conf. 1. num. 38. cum sequen. lib. 3. Rimin. sen. conf. 336. num. 33. & sequen. lib. 2. Cephal. conf. 145. num. 13. & conf. 309. num. 23. cum seq. lib. 3. & cōf. 490. num. 31. cum sequen. lib. 4. & conf. 521. num. 8. cum sequen. eodem lib. Bursat. conf. 208. num. 4. & 5. lib. 2. Rimin. iunior conf. 606. num. 28. lib. 6. & hanc communem sententiam post receptos alios consulentes inquit Surdus conf. 443. num. 38. vers. quicquid reclamant aliqui in contrarium citati Thob. Non. conf. 24. nu. 30. Turrett. conf. 2. num. 12. Menoch. conf. 6. num. 12. conf. 95. num. 60. lib. 1. & conf. 150. num. 38. lib. 2. Paul. de Montepico conf. 85. num. 34. & seq. ubi eam de communi, & hanc rationem in statutis semper pro expressa habendam esse inquit post Bursat. conf. 49. col. 2. vol. 2. Maria in conf. 102. sub num. 11.

In iudicando Thesaur. decis. 47. num. 5. Merlin. decis. Lucen. 97. num. 12. Magon. decis. Flor. 105. num. 10. & addent. ad eundem in decis. Lucen. 28. sub lit. C. circa med. Peregrin. decis. Patavin. 64. Farinac. decis. 461. num. 5. par. 3. dicens opinionem Bal. & Socin. contra ea, quæ tradiderunt Gab. & Honded. magis communiter receptam esse, eamq; sequutam fuisse Rotam, & decis. 104. num. 4. vers. Prædictis accedat mens Statuentium par. 1. ait sic Rotam declarasse, sic etiam in decis. 563. numer. 2. par. 2. inquit ubi non apparet, masculinitatem fuisse contemplatam, tunc masculus vnus matrimonij fœminam alterius excludere nequit, cum regulariter statuti, ratione agnationis condita censeantur.

- 27 Ratio autem esse potest, nam ubi in statuto ratio non exprimitur, inest illi ratio naturalis, & ciuilis, & iuris communis, si adaptari potest; & ideo in ipso statuto videtur inesse ratio agnationis conseruandæ, quæ de iure communi consideratur *l. 1. §. pen. ff. de ventr. insp.* interest enim Reipublicæ, vt familiarum dignitas salua sit, nam Nobilitas familiarum per diuitias conseruatur, & augetur, vt latè *Marzar. de fideicommiss. par. 2. quæst. 1.* & tradit *Bald. in l. ea qua vers. vndecimo queritur C. de condit. indeb.* idem voluit in *l. maximum vitium C. de liber. prater.* dicens ex quo ista sola ratio videtur posse assignari, vt bona in agnatione, & familia conseruentur, ideo talis ratio in statutis debet haberi pro expressa; quoniam ubi est certa ratio legis, licet tacita, potest ex illa.
- 28 argui tamquam ex causa finali *l. miles agrum ff. de re militar.* Et hæc ratione licitum esse arguere contra *Bart. in d. l. liberorum ff. de verbor. signif.* inquit *Socin. cons. 1. num. 44.* & per tot. volum. 1. *Curt. iunior cons. 6. num. 7. & 8. cum sequen. cons. 87. num. 5. & cons. 150. num. 1. volum. 2. Curt. senior cons. 9. num. 18. & sequen. & cons. 80. Roman. cons. 16. num. 5. & consil. 411.* latè etiam *Dec. cons. 372. per totum,* & signanter *nu. 5.* scribens, aliam rationem reddi non posse, subdens hanc non esse interpretationem extēsiuam, sed intellectuam. Ita quoque *Corn. cons. 127. num. 2. volum. 1. Grat. lib. 1. respons. 43. nu. 19. & Rolan. à Vall. cons. 55. num. 22. vol. 1.* ubi hanc magis communem esse proficitur.
- 29 Ratio autem masculinitatis, tunc dicitur considerata, quando foemina aliquo casu à statutis prædictis sunt vocatæ, tunc enim cessat agnationis cōiectura, vt post *Bald. Alex. Socin. Dec. Crauet. Mant.* & alios innumeros tradit *Marta in consil. 136. sub num. 23. vers. redditur indubitata.* Vel limitaretur ad certum gradum, ita *Brun. de status. art. 3. prope fin.* vel ubi vocentur propinqui, *Aym. Crauet. cons. 250. num. 4.*
- 30 Et quamuis supposita hac opinione, frater consanguineus tantum sororem excluderet, cum per eum ita conseruaretur agnatio, sicut per vtrinque coniunctum, vt latè *Surd. in decis. 239.* & plenè *Ego ipse in Additio.* cum duplicitas vinculi in hoc casu nihil deferuiat, vt ibi post innumeros tradidi; Tamen vigore nostræ Constitutionis in aliquibus, nedum per vterinum, immo nec per consanguineum, soror excluditur, cum Constitutio prædicta locum habeat in masculis vtrinque coniunctis tantum. Siquidem & si *Glos. 31 Caram. Andr. Afflict.* & cæteri asserant, dispositionem illius Constitutionis obtinere tam in successione paterna, quam materna; attamen loquuntur de filiis vnus matrimonij, qui sicut excludunt sorores in bonis paternis, easdem quoque excludunt in bonis maternis. Non autem loquuntur de filiis diuersi matrimonij. Immo *Afflict. in d. Constit. in aliquibus num. 3. in fi.* se excusat, q̃ non posuit, inquit *Decreueram super ista Constitut. multa tangere, sed viso tractatu Domini Alberti Bruni retraxi mentem à proposito, & illum tractatum antepono meis scriptis, quia totus ille tractatus pro maiori parte est pro repetitione presentis Constitutionis.* Videndum est igitur, perfecitne *Brun.* hanc disceptationem, & quænam fuerit eius opinio. Ecce certè in pluribus locis luculenter hanc quæstionem tractauit in *art. 12. quæst. 18. num. 258. cum sequen.* Quærit enim ibi *nu. 250.* An statutum excludens foeminas propter masculos, intelligatur de fratribus vtrinque coniunctis solum, an verò de consanguineis tantum, vel de vterinis. De vtrinque coniunctis dicit non esse dubium. Subditque: *Si loquamur de vterino, tenui, quod non,* supra eodem artic. *quæst. 9.* Et ita reperio etiam fuisse consultum per quendam Doctorem inter consilia *Angel. 282.* quia vterinus non debet admitti, cum sit coniunctus ex foemina tantum arguendo à ratione statuti. Allegat eiusdem sententiæ *Bald. Paul. Corn. Fulgos. Roman.* & alios, probans eandem opinionem in *d. art. 12. quæst. 30. & art. 9. quæst. 15.* quod etiam ante eum firmavit *Bald. cons. 30. num. 4. vers. tertio queritur vol. 1.* Hanc eandem opinionem sequutus fuit *Georg.*

Georg. Nat. quæst. 3. num. 62. prout sic Rotampluries determinasse inquit *Farinas. decis. 563. par. 2. tom. 1.*

33 Si verò loquamur in fratre consanguineo tantum, an excludat fororem vtrinque coniunctam; adhuc videtur dicendū, quod non, inquit idem *Albert. Brun. &* mouetur rationibus traditis per *Fulg. cōf. 84. post n. 2. vers. primo incip. in proposita quæstione*, scilicet ex eo, quia eum de iure cōmuni æqualiter succedant fratres, & sorores vtrinque coniuncti, & consanguineo tantum præferantur *Authen. itaque, C. comm. de success. ita quoque de iure municipali, & non posterior, prout est consanguineus, tum quia tale statutum, tamquam accusatorium naturæ, iuxta,*

34 *l. maximum vitium C. de liber. præter.* debet strictè intelligi *l. quod verò contra, & l. quod non ratione ff. de legib.* tum etiam, quia statuta sunt ita interpretanda, vt quanto minus fieri possit, iura communia corrigant, dummodo possint aliquid operari *e. cum dilectus de consuet. & l. 2. C. de uxal.* ita quod satis operetur statutū faciendū eum, qui de iure cōmuni erat par, anteriore, subdens hanc opinionē tenuisse *Capr. in cons. 8. Corn. cons. 271. col. 6. vol. 4. & cons. 269. col. 1. eod. vol. & Alex. in l. ex facto nu. 45. ff. de vulg. & pupill. dicentes,*

35 9. appellatione fratris in materia statutaria, non venit frater ex vno latere, sed vtrinque coniunctus, & allegat *Paul. de. Castr. in cons. 356.* quod etiam firmauit *Georg. Nat. in d. quæst. 3. num. 62.* quamvis sub dubio deinde ab hac opinione videatur recedere idem *Albert. Brun. in d. ar. 12. num. 558. in fin.* per ea, quæ tradidit *Ias. in l. tres fratres col. 4. de pact.* cum quo putat transcendendum, & si (subdat) multum in contrarium vrgeant, quæ dicta sunt in præcedenti quæst. quæ est 17. vbi contra fratrem consanguineum tenuit.

36 Et sic dispositio *Constitutionis* prædictæ *In Aliquibus*, attenta opinione *Alberti Bruni*, ad quem se remittit *Afflic.* non verificatur in filiis secundi matrimonij.

37 Quamvis ego, vt verum fas sit dicere, hanc opinionem veram profiterer, vbi filij secundi matrimonij vellent in totum,

fororem ex primo matrimonio excludere, scilicet nedum à successione illius parentis, quo sunt coniuncti; sed immo alterius, respectu cuius penitus extranei; veluti si vterinus veller succedere, nedū in bonis maternis, cuius latere est coniunctus; immo in bonis paternis, respectu cuius est omnino extraneus, cum esset illius priuignus; Sic etiam in consanguineo, nedum in bonis paternis, cuius latere est coniunctus, sed in maternis, quod esset absurdum, esset enim dare successionem priuigno in bonis vitrici, vel nouerca, quod nullo iure reperitur autum. Secus verò vbi vterinus solummodo succedere veller in bonis maternis, & consanguineus in paternis, tūc. n. probabilius assererem iuxta eorum coniunctionē sororē ab eis excludi, nam *Constitutio In Aliquibus* non ratione agnationis facta censetur, sed prædilectionis, quæ nedum in filiis primi, immo secundi matrimonij consideratur; omnes enim respectu patris sunt in pari gradu, & ab eo æqualiter dilecti, ita *Bald. in l. testamento C. de testam. Surdus cons. 31. num. 34. & 35. volum. 1. Honded. cons. 1. num. . Tiraquel. de retract. consanguin. S. 11. glos. 1. nu. 13. Bero. cons. 143. nu. 8. volum. 2. Mart. de success. legal. par. 4. quæst. 10. num. 3. & Gratian. tom. 4. discip. forens. cap. 661. num. 18.* subdens, dupliciter vinculi requiri, vbi agitur de succedendo fratri ab intestato, prout loquuntur *tex. in Authen. itaque C. comm. de success. Authen. cessante C. de legit. hered. & alia iura concordantia, vt etiam respondet Alexan. in cons. 30. num. 5. lib. 2. dicens: secus in patre, cum omnes æqualiter ab eo dilecti sint.* Quicquid aliter sentiat

Afflic. in dicta *Constit. in fine*, inquit, *Constitutionem* agnationem prospexisse, quod est contra communem sententiam DD. & contra mentem legislatoris. Si quidem, ea attentata, essent statuentes naturæ accusatores *l. maximum vitium C. de liber. præter.* & ibi statuentes id expresse prohibuerunt, vt clare colligitur ex princ. dictæ *Constit.* quæ reprobat illam prauam Consuetudinem, per quam masculus agnatus foeminam excludebat. Immo si

- ratio agnationis in *d. Constit.* habita fuisset non esset dispositum in verbo *caterum tantum*, quod si adsint filiae tantum, ex admitti debeant, exclusis alijs agnatis, & consanguineis, per quos conservatur familia, *Iason in l. suggestioni num. 21. C. de verbor. signif.* Et si, verum etiam sit dicere,
- 42 quod *Constitutio* non tam masculorum, quam foeminarum favore facta sit, ex eo, quod in principio ipsius *Constitution.* tollitur illa prava Consuetudo inducens masculos etiam consanguineos, exclusis foeminis, succedere. Deinde fuit constitutum, ut quando masculus, & foeminae si-
ne ul concurrerent ad successionem, quod hoc casu praeferi debeant masculi cum illa conditione, ut dotare teneantur suas sorores de paragio, quae praeratio dicitur potius inducta ad favorem foeminarum, quoniam si foeminae una cum masculis succederent absque dubio ab illis essent deceptae, quod facilius venire posset, ut notatur in *l. in eo S. mulieribus ff. de reg. iur.*
- 43 quia propter fragilitatem sexus plerumque laborant contra propria commoda, *l. 3. C. de secund. nupt. l. si pater C. de sponsal. ut dixerunt Dec. in l. 2. num. 82. ff. de reg. iur. & Cranet. de antiquit. tempor. par. 1. vers. queritur etiam num. 36.* quod etiam videtur probari ex praefatione ipsius *Constitutionis*, in qua tractatur de admittendo foeminas ad successionem, tempore quo ipsae reperiebantur exclusae, cum de successione masculorum non erat dubium, ergo in eorum favorem condita dicitur, *argum. tex. in l. si quis nos causam, ubi DD. ff. si cert. pretat. & ita in specie tradit Miad. in repet. eiusdem Constit. in division. sex. num. 3. fol. 55.*
- 44 Sed circumscriptis omnibus quoad secundum caput, reassumendo articulum in genere, an foemina a successione propter statutum exclusa, ab hoc quoque beneficio reiecta dicatur, existentibus tamen masculis.

Pro cuius resolutione si corticem tantum spectemus, videtur dicendum, casum hunc nullam pari difficultatem contra filiam a statuto exclusam, ex eo quod ad hoc ut filij ad lucrum *d. l. hac edictali* con-

- currere possint, opus sit, ut respectu parentum sint habiles ad successionem; unde cum per statutum fingatur foeminam non extare, & sic respectu parentum insuccessibilis sit, necessaria sequitur consequentia, filiam sic exclusam ab hoc quoque beneficio expulsam censer; nam ut dicit *Theaur. in decis. 159.* foemina exclusa
- 45 a statuto propter masculos non facit partem in computatione legitimae, cum eo casu filiarum numerus consideretur civiliter, & non naturaliter *Bald. in Auth. novissima nu. 6. C. de inoff. testam.* cuius respectu, ac si in rerum natura non esset habetur, argument. *l. 1. S. pater ff. de coniug. paria* enim sunt extare, & non succedere, vel non esse in rerum natura *l. pater filium ff. de inoff. testam. l. 3. S. si sunt sui ubi Bart. ff. ad Tertull.* quod etiam videtur esse de mente eiusdem *Bart. in l. sciendum num. 3. ff. de suis legit. hered.* dicentis filiam a statuto exclusam censer exheredatam, ex
- 47 quo iura suitatis amittit, quod etiam sequitur *Rimin. iun. cons. 47. num. 43. & seq.* ob quod Doctores communiter concludunt, quod filia a statuto exclusa non facit deficere conditionem a lege subintellectam, si sine filijs decesserit, ut per *Mantic. de coniect. ultim. vol. lib. 11. tit. 14. nu. 15. Simon. Petr. de interpr. ultim. volunt. lib. 3. interpr. 3. dub. 3. nu. 38. fol. 313.*
- 49 Et haec opinio videtur probari ex *tex. d. l. hac edictali* in verbis illis, cui minor portio derelicta, vel donata fuerit; quae duo supponunt in filijs scilicet habilitatem, & succedendi, secundum ius ex voluntate defuncti, cum dispositio illius legis non sit ad aliud introducta, nisi in compensationem iniuriae filijs illatae ob inaequalitatem factam erga vitricum, vel nouercam; igitur quotiescunque filij habilitas deficit, & ius ex voluntate testatoris in eum non defertur, cessat iniuria a lege praedicta considerata, & successiue cessat illius dispositio.
- 50 Hinc dixit *Beltrand. in d. l. hac edictali S. ita tamen num. 18.* quod beneficium *d. l.* denegatur omnibus ex causis, quibus denegatur querela, ut etiam notavit *Bald. in d. l. vers. nisi ex his causis*, quem se-

quitur

quitur *Surd. conf. 227. num. 2.* at feminæ à statuto exclusæ denegatur querela propter exclusionem *Decian. conf. 46. num. 5. lib. 3. Clar. S. testamentum quest. 42. in fin. Pedrasb. conf. 15. num. 4. & 8.* vbi de communi testatur. & *Surd. decis. 8. num. 26.* igitur ad hoc lucrum non erit admittenda, 51 quod adeò, verum est, vt etiam si aliquid filix per statutum exclusæ relictū fuerit, ad legitimam tamen non ascendens, neque ad supplementum agere posset, ita *Paul. de Cast. conf. 493. lib. 2.* & alij relati per *Farinac. decis. 64. nu. 10. p. 1.* vbi subdit sic in vna Romana supplementi contra filiam fuisse decisum, vt etiam voluerunt *Macerat. lib. 2. var. resol. 27. Surd. conf. 212. num. 21. Bero conf. 79. num. 59. lib. 2. conf. 51. num. 24. lib. 1. & conf. 70. num. 10. lib. 2.* de pluribus decision. eiusdem Rotæ testantur *Gratian. tom. 3. discept. foreus. 496 num. 57. vers. quia contraria opinio est verior. & Ludouif. decis. 135. num. 19.* & de communi post multos *Mangil. de impunitat. quest. 72. num. 15.* cuius conclusionis ratio videtur fundata in *l. omnimodo C. de inoff. testam.* vbi ius agendi ad supplementum legitimæ illi competit, qui testamentum impugnare potest, & sic qui ab intestato succedere posset, quod non est dicendum de filia per statutum exclusæ.

Comprobatur supradicta opinio auctoritate *Bart. in l. iusurandi S. si liberi ff. de oper. libert. & in conf. 172.* dicentis, quod si pater stipuletur emphiteusim pro se, & filiis, & filiabus, quamuis de iure communi filix vigore dicti pacti pariter admitterentur; attamen si extat statutum, quod masculi excludant feminas à successione, tunc etiam ab hac emphyteusi excludantur, licet non veniant vt hæredes, sed vt filij ex contractu paterno. Itaque prout in lucro obueniens ex promissione patris filiis vt filiis, attenditur ordo, qui adhibetur in successione intestati; Ita & fortius videtur dicendum in lucro, quod defertur filiis vt filiis ex dispositione legis, cum maiorem concomitantiam, & similitudinem vna lex cum alia habeat, quam lex cum priuato pacto partium, & in habentibus symbolū idest

53 facilius est transitus *l. si rem S. item quacunque ff. de rei vindicat.*

54 Et quod dispositio *d. l. hac edictali* se conformet cum dispositione iuris disponentis de successione, habetur in *S. optimè vers. si vero authent. de nupt.* vbi sicut ingrati à successione excluduntur, ita beneficio huius *leg. hac edictali* non potiuntur.

55 Quod ne dum in lucris ex dispositione *d. l. hac edictali* procedere videtur, immo in omnibus alijs lucris, à lege tamen delatis, cum semper in eis consideretur ordo successionis, prout de quarta

56 vigore *Authent. preterea C. vnd. vir. & uxor.* filiis reseruata considerauit *Surd. in decis. 8.* scilicet in proprietate illius filiam ex statuto exclusam non comprehendit, vt etiam tradit *Mangil. de impunitat. quest. 149. per tot.* sic etiam de bonis damnatorum tradit *Angel. in l. si deportatus C. de bon. damnat.* dicens, quod si bona alicuius pu-

57 blicentur, & ex forma statuti dimidia illorum filiis reseruatur filia à statuto exclusæ tali casu non admittatur ad illam dimidiam, ex eo quod huiusmodi successio sit ad instar successionis, quæ ab intestato defertur, & sic bona prædicta reseruata eodem modo capiuntur, quo capitur vera successio ex *tex. ibi, quod portio reseruata, sit conferenda,* & hanc opinionem secutus est *Brum. de stat. exclud. fa. min. art. 8. quest. 13. num. 50.* ad quod facit *Consil. Cast. 442. nu. 2. vol. 1.* asserentis, quod si mater ex forma statuti teneatur

58 tres quartas suæ substantiæ reseruare filiis, vtique ad eas non aspirabit filia statuto à successione exclusæ; ex eo quod successio, quæ fit ex statuto habet similitudinē cū successione, quæ ab intestato defertur, & succedēs ex statuto obligatur oneribus, non minus, quam succedēs ab intestato; Sic quoq; de antephato, seu 59 donatione pp nuptias filiis reseruata vigore *l. famina C. de secund. nupt.* in eo in quā filij succedunt vt hæredes, & nō vt filij, ita *Camill. de Medic. in conf. 43. nu. 19.*

60 *Moffes. ad Consuet. A cap. p. 1. quest. 3. num. 31. & p. 2. q. 2. num. 7. cum seq. Iacob. Anch. de Bott. in addis. ad Consuetud. Neap. more*

ma-

- Magnatum sol. mibi* 132. *lit. a.* & decisum non semel refert *Vrsil. ad Afflic.* contra eundem *Afflic. in decis.* 314. *sub num. 5.* & *Vinc. de Franch. in decis.* 106. cum alijs per me adductis *ad Surd. in d. decis.* 8. *num. 3.*
- 61 in hanc sententiam cōcedit etiam *Peregr. in cons.* 76. *num. 18.* *in fin. volum. 3.* quod ad exclusionem à bonis paternis tantum operatur exclusio hominis, quantum exclusio legis, ergo exclusa propter statutum ab hæreditate parentum, censetur etiam exclusa à beneficio huius legis.
- 62 Præterea hæc opinio nedum rationibus fulcitur, sed etiam autoritatibus, siquidem ita in specie in terminis *l. hac edictali* tradit *Angel. in S. optime in verbo ingratitudinem aurb. de nupt.* dicens talem filiam à statuto exclusam non concurrere in hoc beneficio *l. hac edictali*, quem in specie secuti sunt *Bertach. in verbo pater, Brun. de Statut. exclud. fæmin. art. 12. num. 159.* & *art. 13. num. 76.* idem *Peregr. in d. cons.* 76. *à num. 16. usque ad finem col. 3.* *Rimin. iunior cons.* 47. *num. 40. volum. 1.* & *cons.* 406. *per totum, Surd. decis.* 8. *post Rol. Ias. & alios Mangil. de imput. quest.* 149. *Sanchez in l. hæredes mei Scum ita par. 10. num. 7. in fin. ff. ad Trebell.* (licet incautè pro contraria parte allegetur) *Laderch. cons.* 27. *num. 1. cum seq. & Cost. de port. rat. quest.* 85. *num. 5. 6. & 7.*
- 63 Nec mouet *tex. in Authen. hæres C. de secund. nupt.* ubi habetur, quod & si filij hæredes non sint, tamen ad hoc lucrum admittuntur; ille enim procedit ubi hæredes esse possent, non autem ubi non possent, quoniam eo casu non admitterentur, ita post multos *Surdus in dicta decis.* 8. *num.*
- 64 Minus quoque refragantur, quæ dicta sunt in præcedenti quæstione, circa renunciationem; cum non rectè arguatur à renunciatione per pactum; ad exclusionem per statutum, ut admittit *Fab. de error. pragmat. lib. 2. decad. 27. error. 8.* & 9. Primò, quia exclusio non interpretatur à verisimili mente exclusæ, uti in renunciatione; sed à verisimili mente statuentium. Secundò, quia in exclusionem per statutum consideratur sola ea qualitas, ob quam
- excluditur, nempe, quod fœmina sit, quæ qualitas durat etiam quando lucra ex *l. hac edictali* deferuntur; at causa renunciationis non est ea qualitas, sed libera renunciantis voluntas. Tertiò in renunciatione requiritur acceptatio eius, cui sit,
- 65 aliàs irrita, ut notatur in *l. 1. & l. fin. C. de pact.* & ibi *Ias. num. 1. vers. tertio limita.*, *Dec. nu. 8.* & *l. postquam liti C. eodem, Surd. cons.* 264. *num. 30. lib. 1.* Vnde sicut si disponat expressè in renunciantem censetur renunciationem remittere, ut docent *Gomes. ad l. 22. Taur. num. 10.* & *Molin. de contract. disput.* 579. *num. 23.* sic etiam si tacitè disponat, actum faciendo ex *l. hac edictali* prohibitum, quo ex iuris illius ministerio bona in filios primi matrimonij deferuntur, nam tale gerendo actum censetur in eos disponere, & recedere à renunciatione. Et hoc est, quod intellige-
- 66 bat *Guld. Pap. in decis.* 228. In statuto verò non ita, cum exclusio fœminæ, ut valida sit, non pendeat à voluntate eius, à cuius bonis excluditur, qui etiam si voluerit eā includi in præiudicium vocatorum efficere nequit.
- 67 Verum quicquid sit de hac controuersia, contrarium verius esse existimo, nam beneficium *l. hac edictali* filiis prioris matrimonij delatum, est à successionem separatum, ut latius in præcedenti quæstione diximus, tale enim lucrum deferretur filiis in poenam parentum plus vitrico, vel nouercæ, quam eis relinquentium; unde id eis debetur tanquam filiis iure sanguinis non tanquam hæredibus, quamuis re-
- 68 ra non sint hæredes, ut habetur in *Auth. hæres C. de secund. nupt.* & in *S. super. ijs Authen. de nupt.* Et propterea exclusa à suc-
- 69 cessione propter statutum, ab hoc beneficio expulsa non censetur, ut in specie tradit *Salic. in l. fœmina S. illud C. de secund. nupt.* *Bertrand. in d. l. hac edictali vers. si verò plus num. 25.* dicens hanc esse veram, communem, & approbatam opinionem contra *Angel. in d. S. optime*, quam post plurimos relatos, sequitur *Old. cons.* 249. *Dec. cons.* 206. *num. 2. cons.* 396. *num. 3.* & in rubric. *C. de secund. nupt. num. 7.* *Roland. cons.* 95. *num. 43. volum. 2. Fachin. lib. 3. con-*

- trouers. cap. 68. *Surd. cons.* 137. per totum volum. 2. vbi de veriori, & communiori *Bertazol. cons. ciuil.* 81. & 82. lib. 1. *Cesar. Manent. cons.* 15. lib. 1. *cons.* 126. lib. 2. post suas decisiones, & *decis.* 46. num. 28. & sequen. *Alexan. Trentacinq. lib.* 3. var. *resol. tit. de matrim. resol.* 5. num. 34. *vers. tu non discedas fol.* 549. colum. 1. & *vers. declaratur hoc non procedere*, & *vers. confirmatur hac opinio*, *Pascal. de vir. patr. potest. par.* 3. cap. 7. num. 29. *Cancer. lib.* 2. var. *resol. tit. de inuentar. num.* 197. *Merlin. de legitim. lib.* 3. tit. 1. *quest.* 21. num. 7. *Zanchez. de matrim. lib.* 7. *dispui.* 88. num. 3. *Fontanell. de pact. nupt. claus.* 5. *glos.* 8. p. 4. num. 45. *Mart. de success. legal. p.* 1. *quest.* 13. art. 11. *Theaur. iur. lib.* 1. *quest. forens. quest.* 29. num. 13. & lib. 4. *quest.* 66. num. 2. & 6. *Forster. in l. is Taur. latè ego ipse in addit. ad Surd. in decis.* 8. num. 4. & 5. cum seq. Et ita pro filia à statuto exclusa in Rota Roman. iudica-
- 70 tū probat *Sebast. de Medic. in decis.* 64. Id autē ratione nititur, si quidem quod iure hæreditario defertur, æquis portionibus defertur l. *ut iurisiurandi* §. *si liberi ff. de oper. libert.* & tamen si filius sit vnicus, & institutus pro certa tantum parte, totum hoc lucrum consequetur, quod equaliter inter filios, quamuis inæqualiter institutos diuidendum est §. *optimè auct.* de nupt. ergo ad hunc effectum, vt lucrum consequatur nulla ratio habenda est, an ab intestato patris hæres sit, etenim lucrum
- 71 hoc nec à matre, nec à patre, sed à lege haberi dicitur, vt nouissimi addēt. ad *Guid. Pap. in d. decis.* 228.
- 72 Nec obstant in contrarium adducti, si quidem quoad primum, opinio illa *Theaur.* quod fæmina à statuto exclusa non faciat partem in computatione legitimæ, vera non videtur, cum masculorum legitima non sit neque maior, neque minor, quam si fæmina per statutum non esset exclusa, vt tenuit *Bald. in cons.* 61. super puncto computationis n. 4. lib. 1. & ita inquit etiam tenuisse in *authent. nouiss. C. de inoff. testam.* & *cons.* 498. num. 3. & 4. lib. 1. & *cons.* 490. nu. 2. lib. 4. latè *Surd. decis.* 252. *Marant. in suis singul. vers. stante statuto.* *Boer. decis.* 104. *Peregr. de fideicom. art.* 38.

Ann. sing. 215. *Pascal. de patr. potest. p.* 2. cap. 4. num. 27. & sequen. *Minad. in repet. constit. in aliquibus in* 2. not. numer. 17. & in 7. not. illat. 4. Et hanc esse veram contra *Theaur.* profitetur *Vinc. de Franch. in decis.* 549. cum alijs per me in *addit. ad Surd. in d. decis.* 252. sic quoque *Guid. Pap. decis.* 599. ibiq; add. infinitos coaceruat *Merlin. de legitima lib.* 1. tit. 4. *quest.* 3. num. 19. vbi hanc veram communem, & in praxi receptam testatur, & *cod. tit. q.* 1. num. 2. ad stipulatur idem iuris esse in filiis tam primis, quàm secundi matrimonij, qui omnes indistinctè connumerantur pro calculanda legitima. hanc denique sequitur *Petr. de fideic. q.* 15. nu. 144.

- 73 Minus quoque obstat secundum argumentum, quod paria sint extare, & non succedere, ac non esse in rerum natura; si quidem huic motiuo latè respondi in *addit. ad Surd. in decis.* 8. num. 9. & tradit *Dec. cons.* 396. scilicet hoc esse respectu successionis, non autem respectu lucri ex d. l. *hac edictali* obuenientis, tanquam quid diuersum, & à successionē separatum, & sequitur *Cancer. lib.* 3. var. *resol. tit. de inuentar. num.* 197. subdens cauendum esse à *Consil. Laderch.* 27. & latius cap. 15. tit. de *renunt. num.* 5. & 130. *Castill. de usuf. lib.* 1. cap. 2. num. 56. ac *Fab. in suo Codic. lib.* 5. tit. 5. de *secund. nupt. definit.* 15.
- 74 Et ita quoque responderetur *Bart. in d. l. sciendum num.* 3. *ff. de suis legit. hered.* dicenti filiam à statuto exclusam perdere iura suicitatis; quoniam non per hoc desinit esse filia, & sic non cessant iura sanguinis, & obligatio, ac affectio naturalis, in quibus est fundata dispositio d. l. *hac edictali*, vt latius dixi in *addit. ad dictum decis. Surd.* 8. nu. 10. vltra, quod suitas ex hæredatione non amittitur, vt expresse *Angel. in l. Papin. §. si ex causa* per illum *tex. ff. de inoff. testam.*
- 75 Nec militat tertium argumētum, quòd filia à statuto exclusa conditionem si sine filiis à lege subintellectam non faciat deficere; quoniam, licet quæstio ista sit satis controuersa, tamen id intelligitur quando pater grauatus de restituendo intestatus decederet; secus verò vbi testamen-
- tum

tum condidisset filiamque suam licet particulariter hæredem instituisset, cum eo casu talis filia succederet, ut post multos tradit Sanchez. in l. hæredes mei §. cum ita p. 10. nu. 14. & 21. & ante eum Corn. conf. 202. num. 11. volum. 3. Ruin. conf. 152. num. 3. volum. 2. Menoch. conf. 755. num. 13. volum. 8. Honded. conf. 57. num. 73. lib. 1. Brun. de statut. exclud. famin. art. 5. num. 36. post innumeros Peregr. de fideicomm. artic. 25. num. 41. Rustic. ad l. cum auus lib. 3. cap. 16. Et hanc esse communem opinionem testatur Petr. de interpetr. ultim. volunt. fol. 314. num. 42. & 45. cum seq. de communi etiam Mart. de success. legal. p. 1. quæst. 13. art. 1. nu. 12. ac Fusar. de substit. quæst. 402. num. 74. cum seq. & num. 131. etiam si esset instituta in minus solemnibus testamento, vel intestamento nullo, ut per eosdem DD. licet non definat, qui etiam in casu intestati hoc firmarunt, ut habetur in addit. meis ad Surd. in decis. 66. num. 4. maxime ubi testator nullam agnationis suæ conseruandæ considerationem habuerit, Menoch. conf. 95. nu. 75. vol. 1.

Cessat etiam quartum argumentum desumptum ex d. l. hac edictali in verbis illis, cui minor portio derelicta, vel donata fuerit, si quidem responderetur primo, id verum esse, ubi ob statutum totaliter incapax efficeretur filia, ne dum à patris ab intestato successione, sed à quauis alia dispositione, ita ut etiam ex testamento capere non posset, ut bene considerauit Bald. in d. l. hac edictali num. 12. in lectura noua C. de secund. nupt. dum loquitur de fratre monacho, vel hoste reipublicæ, quæ personæ sunt penitus relictorum incapaces; & propterea asserit in eis locum non habere dispositionem d. l. hac edictali tanquam quod pro mortuis habeantur; at ubi filia incapax tantum esset ab intestato patris successione, & non ex testamento, cum ei relinqui possit. Mart. de success. legal. p. 1. quæst. 13. artic. 1. numer. 18. dubitandum non videtur, quin in ea dispositio d. l. hac edictali militari debeat, nam cum capax sit, hoc sufficit ad obtinendum beneficium prædictum, ut plus vitrico, vel nouercæ relinqui non possit,

quam filijs ex primo matrimonio, ut decisum per Rotam in puncto refert Sebastian. de Medic. in decis. 64.

77 Item & secundò responderetur, quod data capacitate filia non requiritur alia patris dispositio ad hoc ut datum vitrico, vel nouercæ dispositioni huius l. hac edictali non subiiciatur, cum ei satis sit dotem habuisse, respectu cuius datum vitrico, vel nouercæ regulari debet, ita ut si plus fuerit eis datum, quam ex dote filia habuit, pro non dato, vel non relicto haberi debet, applicaturque filia, sic à statuto exclusæ, ut determinatur in d. l. hac edictali §. sin autem ibi quam filius, vel filia habet, cui minor portio ultima voluntate derelicta, vel data fuerit, aut donata. Nec consideratur, qua iure, titulo pater filia dederit, sed quantum, quouis modo dederit, ut latius dixi in quæst. 8.

78 Quoad quintum argumentum, dicitur contrarium verius esse, scilicet hoc lucrum datur filijs propter iniuriam iure sanguinis, ut supra aliàs dictum est; nec curandum est de decis. Surd. 8. qui contrarium conatus sit tueri; si quidem ipsemet oppositum comprobauit in conf. 237. per tot. aduersariam sententiam confutans; Insuper ei satis responsum est in addit. meis in dict. decisione 8. num. . ex auctor. heres C. de secund. nupt. Ut etiam pro hac opinione quamuis hæredes non sint filij, iudicatum testatur Papon. lib. 15. tit. 1. de nupt. arrest. 7. subdens ita in præsentia seruari, sic quoque post Salic. Rol. & alios Pascal. de patr. potest. c. 7. p. 3. nu. 30.

79 Nec verum videtur aliud argumentum, scilicet quod adeò sit vera contraria opinio, ut & si aliquid filia statuto exclusæ relictum sit, non tamen ad legitimam ascendens, ad supplementum agere non posset; si quidem contrarium firmarunt Ruin. conf. 40. lib. 3. Curt. sen. conf. 37. Soc. conf. 150. lib. 1. Eugen. conf. 3. nu. 21. & seq. volum. 2. & Rot. Roman. decis. 232. num. 6. p. 1. in nouiss. maxime ubi pater pro tali illam recognosceret, veluti ei relinquendo iure institutionis, vel legitimæ, vel cum prohibitione ne plus petere possit; quoniam eo casu recedere censetur à dispositione

sitione statuti, & redire ad ius commune, quod non est penitus sublatum à statuto, sed tantum impeditus effectus.

80 Et Doctores in contrarium adducti loquuntur in legitimo, cum clausula citra præiudicium venientium ab intestato, qui ab intestato succedere non potest; & sic in diuerso casu, & hoc esse verissimū, & ita sæpe iudicatum fuisse testatur *Mart. de success. legal. par. 1. quæst. 13. art. 1. num. 16. & art. 2. num. 39. cum sequen. ac Menoch. cons. 251. num. 92. volum. 2. Farinac. decis. 408. num. 3. par. 4.* vbi ait sic per Rotam resolutum fuisse; & in filia à statuto exclusa ipsamet DD. in contrarium adducti hoc firmarunt, vt est videndum in locis citatis in *num. seq.*

81 Et quod dicitur de lucro l. hac edictali, quod reguletur secundum ordinem successionis, verum non est; hoc enim in iure cautum non reperitur, cum *ex tex. in Authen. hæres C. de secund. nupt. id expresse determinetur*; scilicet id deberi filiis vti filijs, & non vti hæredibus. Nec potest ap-

82 plicari argumentum de filio præterito, ex eo enim non potest fieri illatio ad hunc casum, siquidem ingratitudo arguit culpam in filio, exclusio vero statuti non, & respondet *Dec. in cons. 396. in fin. subdens*, hoc esse speciale propter ingratitudinem, & propterea alios non ingratos indistin-

83 ctè debere admitti, nam specialitas in vno casu arguit regulam contrarium l. 1. ff. ad municipalem. Quicquid contrarium tueatur *Surd. in d. decis. 8. num. 26.* dicens

84 *Auth. hæres* procedere, vbi filij hæredes esse potuerint, sed noluerint, non autem vbi non potuerint; cuius consideratio minus vera videtur, vt diximus in *additio. ad eundem Surdum d. decis. 8. sub num. 8.* cum in effectu paria sint hæredem esse posse; & non succedere, vel non posse, vltra quod *tex. d. Authen. hæres* satis aperte lo-

85 quitur, in eo enim cauetur, filios succedere, etiam si non sint hæredes, excepta causa ingratitudinis, & ideo ex omnibus alijs causis impediti filij hoc lucrum capere possent; & sic *d. Auth. hæres* intelligenda est, vt competat beneficium filijs etiam non hæredibus, qui noluerint, vel

non potuerint, dummodo non sint ingrati, eo magis, quia *d. l. hac edictali* idem disponit; vnde otiosè essent tot dispositiones, & sine effectu.

86 Immo quod dicit *Surd.* ibi, procedit quoad ea, quæ iure successionis deferuntur, quo casu paria sunt non esse in rerum natura, aut non posse succedere, non quando lucrum est à successionem separatim, prout est hoc, quod ex hac l. hac edictali deferatur, vt tradit ipsemet *Surd.* sibi contrarius in *cons. 237. lib. 2.* & ante eum *Socin. senior cons. 35. num. 12. volum. 4.* & sequitur *Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuent. num. 297.*

87 Et propterea non est in consideratione huius quæstionis, quod tradit idem *Surd. in d. decis. 8.* circa successionem proprietatis, *Authen. præterea C. vnd. vir. &*

87 *uxor.* siquidem quarta *d. Auth. præterea* debetur iure hæreditario, & sic diuerso iure, at remedium huius legis non est vniuersalis successionis, sed oblationis lucri à secundo viro, quatenus plus sibi datum sit, vt notat *Paul. de Cast. in cons. 348. num. 2. vers. remed. l. hac edictal.* & latius diximus in *addit. ad Surd. d. decis. 8. num. 7.*

88 Nec militat opinio *Angel. in d. l. de portatus*, ipse enim se fundat in *tex. d. legis*, in quo filia videtur exclusa, ex eo, quod illud quod deferatur ex illa lege, deferatur iure hæreditario, & sic filii non dicuntur à lege, sed à patre habere, vt explicat ibi *Bald.* per illa verba *tex. quod portio referenda sit conferenda*, portio verò l. hac edictali non dependet à patre, sed à lege, immo contra voluntatem patris; igitur illatio de vno ad alium casum fieri non potest.

89 Et denique cessat vltimum argumentum desumptum ex l. femina C. de secund. nupt. scilicet, q̄ in antephato filij succedant vt hæredes, & non vt filij, siquidem id verum esse existimo, attenta tamen dispositione Consuetud. Neap; Quartam autem, at de iure communi secus esset, vt benè aduertit *Vrsil. ad Afflic. in decis. 314. num. 5. & Vincen. de Franch. in decis. 182. num. 14.* & ita loquuntur omnes in contrarium relati, & hoc nedū in antephato, seu donatione propter nuptias, sed in omni

omni eo, quod ex causa secundarum parentum nuptiarum ex dispositione illius legis foeminae filijs primi matrimonij defertur, vt *d. Auth. bares. C. de secund. nupt.* & id ibi expresse aduertit *Glof.* cum semper filij vti filij, & non vti haeredes pleno iure succedant.

ARGVMENTVM.

Numquid dispositio l. hac edictali verificetur in monacho, vel moniali.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachus pro mortuo in mundo habetur.
- 2 Dispositio l. hac edictali in monacho, & moniali locum quoque obtinet.
- 3 Ea quae de iure sanguinis sunt, per monachatum non amittuntur.
- 4 Monachus iura nobilitatis, retinet.
- 5 Item ius ciuitatis.
- 6 Item gaudet priuilegio ciuium.
- 7 Prima ciuitas per superuenientem dignitatem non tollitur.
- 8 Monachus iura suauitatis non amittit.
- 9 Filius per monachatum à patria potestate liberatur.
- 10 Monachus tanquam suus ab intestato patri succedit.
- 11 Monachus familiam non mutat.
- 12 Testamentum patris erit nullum filio monacho praeferito.
- 13 Mutatio status non nocet ad succedendum.
- 14 Monachus admittitur ad querelandum testamentum fratris, ubi turpis esset persona instituta.
- 15 Monachum haberi pro mortuo, quomodo intelligatur.
- 16 Mors ciuili naturali non equiparatur nisi in casibus à iure expressis.
- 17 Monasterium in omnibus filij personam representat.
- 18 Mors ciuili tunc naturali non equiparatur, ubi eundem non operaretur effectum.
- 19 Condicio si sine liberis decesserit, an dicatur

purificata per religionis ingressum.

20 Dispositio l. hac edictali non militat in monacho incapaci, & Hoste Reipublicae.

21 Dispositio l. hac edictali verificatur in monacho incapaci, sed ex dispensatione facto capaci.

Distinctio Auctoris nu. 22.

22 Retrotractio nunquam fit in praedictum verij.

Q V A E S T I O XIII.

ET si in praecedentibus quaestionibus dictum sit, filiam renunciatione, vel statuto exclusam, ab hoc quoque beneficio explosam non censi, attamen non idem videtur fatendum in moniali, & monacho, illi enim pro mortuis in seculo habentur *cap. volo, & cap. non dicatis 12. q. 1. c. placuit 16. quest. 1. clement. exiui de paradiiso. de verbor. signific. l. deo nobis vers. & hoc tantummodo C. de episc. & cleric. & propterea non existentibus filiis non prohibetur parens totum secundo coniugi conferre *S. quoniam infirmas Auth. de nupt.**

2 At contrarium verius dicendum est, scilicet dispositionem d. l. & in filio monacho, & moniali locum habere, vbi tamen monasteria, in particulari, vel communi capacia essent, vt in puncto vnanimiter firmarunt *Bald. in dist. l. hac edictali ibique Beltran. num. 63. & sequen. post Ias. in l. si qua mulier colum. 5. num. 20. vers. secundum limita Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. 5. nu. 34. vers. item dicas procedere fol. 349. colum. 1. Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 38. num. 3. & Peregrin. in decis. Patav. 73. num. 7. ex eo, quia per monachatum non amittuntur ea, quae sunt de iure sanguinis, in quibus est fundata dispositio d. l. hac edictali, vt alias diximus. Retinet enim monachus iura nobilitatis, cum sit quid sanguinis, quod est incommutabile l. ius agnationis ff. de pact. & decusum in Rota refert Roma. sing. 37. & sequitur Gratian. in additio. ad decis. March. 40. num. 5. Item ius ciuitatis, cum per monachatum non desinat esse ciuis suae originis, ita *Bart. in l. 1. num. 10 ff. ad municipal. & facit tex. in l. assumptio**

- ptio ff. eodem titu. & Iacob. de Sanct. Georg. in l. heres absens §. si quis tutelam num. 39. ff. de iudic. Boer. decis. 240. num. 30. ubi nu. 31. inquit, quod etiam gaudet privilegiis
- 6 ciuium, quoniam per monachatum non amittuntur iura ciuilia d. l. Deo nobis, nam ille, qui monachatur ascendit ad maiore statum, Authen. de monac. in princ. sed per
- 7 dignitatem superuenientem prima ciuilitas non tollitur l. filij liberorum §. Senatores
- 8 ad Municipal. Item & ius fuitatis, vt in specie Bald. in l. apud hostes num. 6. C. de suis legit. hered. & in d. l. Deo nobis Bar. in l. item in potestate ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. in specie quoque Paul. de Castr. in l. sub conditione ff. de testamen. Crot. post Ruin. in l. Gallus §. & quid si tantum ff. de liber. & posthum. Et quamuis monachatus
- 9 liberet filium à patria potestate, cum non possit esse in potestate plurium, vt dicit Lucas de Penn. in l. 3. C. de castr. pecul. lib. 12. attamen non per hoc sequitur, quod non sit suus, vt tradit idem Crot. in d. §. & quid si tantum, dicens non esse veram consequentiam; Non est in potestate; ergo non suus ex tex. in l. cum in adoptiuis Cod. de
- 10 adopt. & probatur in d. l. Deo nobis, vbi monachus ab intestato patri succedit tamquam suus, & ob id Iacob. de Butr. in auth. ingressi, inquit, quod monachus non mu-
- 11 tat familiam, quia non patitur capitis diminutionem, quod etiam firmavit Salic. t. in l. si qua mulier in 2. quest. in quam quoq; opinionem inclinat ibi Fulgos. C. de sacrosanct. Eccles. secundum Ias. ibi, quicquid aliter ipse, & Bart. senserint in dicta l. nu. 17. vbi de communi.
- 12 Et demum ius succedendi tam ex testamento, vt l. 1. C. de Sacrosanct. Escl. quam ab intestato, ac si in seculo esset d. l. Deo nobis §. 1. vbi si filio monacho legitima non relinquatur, sed prætreatur, nullum esse testamentum, inquit, ibi Imperator, vt etiā inquiunt Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 8 tit. 12. num. 25. & Barr. de success. lib. 16. tit. 1. num. 6. cum iusta non dicatur causa illa monachatus, ob quam filius legitima priuari possit, vt etiam habetur in §. nullam vero auth. de Sant. Episcop. & ideo sicut in legitima succedere potest cum sit

in seculo, etiam contra testatoris voluntatem l. si quando C. de inoff. testament. ita etiam cum degat in monasterio, quoniam nulla contingit mutatio terminorum, quæ debeat mutare iuris dispositionem, nam mutatio status non nocet ad succedendum l. fin. ff. unde lib. quam ad hoc in specie alleg. glos. in d. l. Deo nobis §. 1.

14 Præterea adeò vera videtur hæc conclusio, quod filius & si monachus sit ne dum contra parentis testamentum ad querelandum admittatur, vbi fuerit præteritus, immo & contra fratris dispositionem, turpi persona instituta, vt pro absoluto firmarunt Dec. in cons. 530. Ruin. cons. 5. lib. 3. & Thesaur. in decis. 129. num. 1. ergo à fortiori erit dicendum in casu d. l. hac edictali.

15 Nec mouet, quod monachus habeatur pro mortuo, illud enim procedit in monacho omnino incapaci, prout loquuntur iura prædicta, & latè Sess. decis. 44 & Faber in suo Codic. lib. 1. tit. 2. de Episcop. & Cleric. definit. 31.

Et quamuis dici possit monachum, & si capacem, ciuilitè tamen mortuum esse, nihilominus non per hoc sequitur, quod in eo non verificetur dispositio d. l. hac edictali, cū mors ciuilis naturali non æquiparetur, nisi in casibus à iure expressis, ita DD. in l. 1. ff. de testament. glos. in cap. cap. susceptum de rescript. in 6. & in cap. placuit 16. quest. 1. vltra quod hoc procederet respectu ipsius monachi, non autem monasterij, quod in omnibus ipsius filij personam representat auth. nisi rogati, & auth. ingressi, & ita intelligi debent omnia supradicta.

18 Amplius mors ciuilis tunc naturali æquiparari potest vbi eundem operaretur effectum l. res uxoris C. de donation. inter vir. & uxor. Suarez alleg. 20. numer. 20. Honded. cons. 62. sess. decis. 44. num. 3. Mart. de success. leg. p. 3. quest. 13. artic. 14. nu. 14. & p. 1. quest. 8. art. 1. num. 8. & art. 3. num. 1. ac p. 4. quest. 4. art. 3. num. 6. & sequ. & alij quamplurimi ab eis allegat. vbi de communi profitentur; inferentes ex hoc, quod vbi monasterium non excluderet substitutum, quod conditio si sine decesserit

K

rit

19 rit, non dicatur purificata per religionis ingressum, nisi cum effectu sequatur mors naturalis, quod post *Couar. Hōded.* & alios tuetur *Seß. in d. decis. 44. uum. 14. & sequ. p. 1.* asserens, hanc esse veriolem, & communiolem, prout etiam firmarunt *DD. in authent. nisi Rogati C. ad trebell. & in cap. in præsentia extra de probat. argument. l. statius florius S. Cornelio Felici ff. de iur. fisc. sic etiã Peregr. de fideicom. artic. 28. num. 81.* vbi hãc indubitata inquit esse opinionẽ, & secuti sunt *Ceyall. cõm. contr. commun. q. 193. num. 7. & sequent. Mastrill, decis. 65. nu. 5. Regens Tapia in d. authent. ingressi cap. 13. num. 49. C. de Sacrosanct. Eccles. Gamma in decis. Lust. 316. Thesaur. lib. 3. quæst. for. q. 36.* Et si hãc quæstio non ita simpliciter sit intelligenda, sed cum declarationibus de quibus latè per *Fusar. de substitut. quæst. 430. per tot.*

20 At cum ad hoc, vt dispositio *d. l. hac edictali* cesset, requiritur, quod persona, ad cuius fauorem illa introducta fuit, omninò sit incapax, ne dum actiue, sed passiuè, vt tradit *Bald. in d. l. hac edictali. nu. 12.* tradens exemplum in monacho Ordinis Minorum, & in hoste rei publicæ, quod in monacho capaci esse non potest, nisi per naturalem mortem; igitur de vno ad alium casum æquiparatio fieri nõ potest.

21 Quam conclusionem amplia etiam in monacho incapaci, sed ex dispensatione effecto capaci, nam in eo etiam locum habet dispositio *d. l. hac edictali*, vt in specie firmavit *Barth. Socin. in l. si cognatis col. 5. post princ. vers. & ista inducuntur ad quæstionem ff. de rebus dub. quem etiam secutus est Beltrand. in d. l. hac edictali nu. 62. vers. sed an talis filius.*

Et si huic ampliacioni pro nunc ego simpliciter non adhæreo, nisi vbi capacitas ante mortem parentis superuenisset, & quod de illa parens notitiam habere potuisset, alias si post mortem, secus esse dicerem, ea diuersitatis ratione, quia in primo casu, & si dispositio in personam vitrici, vel noueræ collata sit, bene poterat ex superuenienti filij capacitate parens illam mutare, vel aliter disponere, vt æqualitas inter filium, & vitricum serua-

retur, cum prohibitum sit ei plus vitrico, vel noueræ conferre, quam vni ex filiis primi matrimonij. At vbi capacitas post mortem superuenisset, secus esset, si quidem cum dispositio ab altero ex coniugibus in beneficium vitrici, vel noueræ, tam tempore ipsius, quam mortis valida fuerit, nulla resistente lege, sed assistente, tanquam non existente filio, vt in *S. infirmus authent. de nupt.* non potest capacitas inde superueniens dispositionem prædictam infringere, deficiunt enim extrema retrotractionis ad tex. in *l. si quis pro emptore* vbi communiter *DD. de usufructu cap. maximè* vbi agitur de præiudicio tertij hoc medio quæsito, ut latè dixi in *addit. ad Surd. in decis. 215. num. 4. & seq. & in specie tradit Bart. in tract. Minoricar. fol. vlt. vers. contineri interdum* cuius dictum secuti sunt *Natt. conf. 212. num. 12. & Peregr. de iur. fisc. lib. 5. tit. 2. sub num. 34. circa med. vbi id cum multis comprobatur.*

ARGUMENTVM.

Nam dispositio *l. hac edictali* in filiis ad triremes condemnatis locum habeat.

SVMMARIVM.

- 1 *Damnatio ad triremes, in locum damnationis ad metallum successit.*
- 2 *Damnatus ad triremes seruus penè efficitur Sed contrarium nouo iure attento nu. 18.*
- 3 *Damnatus ad triremes insuccessibilis est. Amplia etiam si per fugam à triremibus, vel aliter liberatus esset nu. 4.*
- 5 *Ad triremes damnati mortui dicuntur quoad substitutum. Sed quomodo & quando latè explicatur, & nu. 8. & 23. Sed distingue inter grauatum, & substitutum nu. 11.*
- 6 *Pœna damnationis ad triremes, quoad effectum æquiparatur morti naturali.*
- 7 *Differentia nulla constituitur inter monachum incapacis religionis, & ad triremes damnatum.*

12 Dispositio l. hac edictali in filio ad triremes damnato non militat, & nu. 27.

13 Damnatus ad triremes ea qua de iure gentium sunt amittit.

Amplia etiamque sunt facti nu. 14.

15 Electio an sit quid facti.

16 Damnati ad triremes num facultatem eligendi, & nominandi retineant, distingue nu. 17.

18 Nemo liber natus per sententiam condemnationis in perpetuum ad aliquod opus libertatem amittit.

19 Dammati ad perpetuū opus deportatis equiparantur.

20 Dammati ad triremes testari non prohibentur.

Amplia etiam in damnatis ad mortem num. 21.

Sed contrarium verius nu. 30. & 40.

22. Damnati ad triremes contrahere, emere, & acquirere non prohibentur.

23 Per damnationem ad triremes, dies fideicommissi post mortem non cedit, & nu. 5, 8, 9. & 11.

24 Restitutio qua à Principe damnatis ad triremes concedi solet, in consideratione habenda erit.

25 Restitutio dotis mulieri per damnationem viri ad triremes non debetur, sed simplex tantum asscuratio.

26 Mors civilis naturali non equiparatur nisi in casibus à iure expressis.

28 Auth. sed nouo iure C. de donat. inter vir. & uxor. explicatur & nu. 29.

31 Dammati ad triremes ad pias causas testari nequeunt.

Item nec inter liberos.

32 Item nec codicillari.

Amplia quamuis paganus sue miles sit.

Item amplia quamuis per fugam, vel aliter à triremibus liberatus sit nu. 36.

Limita pro exoneratione conscientiae, & malis ablatis nu. 23.

Intellige respectu territorij in quo quis fuit condemnatus nu. 38.

Sed declara nu. 39.

34 Ad hoc ut malum ablatum debeat, an ultra confessionem id constare debeat.

35 Testamentum pendente appellatione condemnationis sententia factum valet si

statim mortuus sit.

Amplia quamuis appellatio per lapsus fatalium deserta fuerit nu. 43.

Dummodo ante mortem id declaratum non fuerit nu. 44.

37 Ausugiens à triremibus beneficio indulti gaudet. licet cū declaratione, & an gaudeat ecclesiastica immunitate remissive nu. 38.

41 Princeps aduersus legem dispensare non prohibetur.

42 Damnatus ad mortem, vel in perpetuum ad triremes absque Principis licentia testamenta facere nequeunt.

45 Farinas. in decis. 491. p. 3. explicatur.

46 Damnatus ad perpetuos carceres insuccessibilis, & intestabilis est.

47 Foriudicatus in omnibus pro mortuo habetur.

48 Filio minori foriudicati feudatarij provide-ri debet de balio.

49 Dispositio Authent. sed hodie C. de donat. inter vir. & uxor. hodie attenta dispositione Constitutionis huius Regni locum non habet.

50 Quid in praxi obseruatur ubi bannitus in posse curia peruenit.

51 Foriudicatus seruus pena efficitur.

52 Dānatus ad triremes ad tempus non amittit eaque iuris ciuilibus sunt, sed contrarium nu. 53.

54 Prima opinio verior nu. 55.

55 Damnatio ad tempus ad triremes, an sit le- milis deportationi, vel relegationi.

56 Tex. in l. aut damnum S. ministerium ff. pen. explicatur.

Q V A E S T I O XIV.

NON semel dubitare vidi, num dispositio l. hac edictali in filiis primi matrimonij ad triremes in perpetuum condemnatis, verificari possit; & ratio dubitandi erat, quia hæc damnatio, in metallum damnationis locum successerat, cum illa amplius in vfu non sit, secundum cōmunio-rem, & verio-rem opinionem, de qua testantur Mantuan. in l. transigere post num. 5. C. de transact. Apostil. ad Afflic. 3. par. constit. rubric. 53. num. 14. Foller. in

K 2 prax,

- prax. crimin. in verbo pœnis debitis num. 46. & seq. & in verbo reperti culpabiles citentur num. 8. Carrer. tract. de homicid. S. circa quantum & ultimum primo quero num. 8. & 9. Clar. lib. 5. sententiarum quest. 67. Gabball. resol. crimin. cas. 8. num. 48. & sequen. Gabriel. conf. 174. num. 17. Alexan. Trentacinq. lib. 1. var. resol. titu. de mort. natur. vel ciuil. resol. 1. num. 7. Pascal. de vir. patr. potest. par. 1. cap. 5. num. 103. Farinac. de delict. & pœn. quest. 19. num. 14. & de fragm. par. 1. num. . Grammatic. decis. 32. num. 4. Capic. decis. 153. Vincen. de Franch. decis. 140. num. 8. Castil. decis. 37. nu. 8. & Masstrill. decis. 167. num. 2. nam sicut damnati in metallum diu nocteq; perseuerabāt, & verberibus ad continuum opus cogebantur, nullaq; ab opere eis dabatur requies, aut laboris intermissio, quare rarò diù vivebant, vt Diodorus Sicul. lib. 6. antiquit. cap. 10. testatur, ita damnati ad triremes miseri, & calamitosi verberibus, inædia, & vigilias assiduè profligantur, quorum ærumnas, & miseriam pluribus verbis defin. volum. scribit Anton. Gueuara Episcopus in Epistolar.*
- 2 Et propterea huiusmodi damnati cū efficiantur serui pœnæ, nedum actiuas, sed passiuas amittunt actiones, quoniam nec ciuitatem, nec libertatem retinent *l. in metallum l. sunt quidam l. capitulum, & l. qui ultimo ff. de pœnis l. ex facto S. si quis rogatus il 2. ff. ad Trebel. l. si in metallum ff. de iur. fisci, cum alijs plenè adductis per Peregrin. de iur. fisci lib. 3. tit. 4. num. 1. Et de hoc dubitari non potest ex his, quæ plenè tradit Burfat. conf. 48. num. 26. vsque ad fin. lib. 1. Ferron. ad Consuetud. Burdegal. titu. de testam. §. 15. & iudicatum refert Masstril. decis. 167. ac Castil. decis. 37. vbi taliter ad triremes damnati insuccessibiles declarati fuerunt, & sequitur Alex. Trentacinq. lib. 1. var. resol. tit. de mort. natur. vel ciuil. d. res. 1. nu. 2. vbi in specie hos ad triremes damnatos testari non posse concludit, & adstipulatur Simon de Pret. de interpret. ultim. volunt. lib. 2. interpret. 2. dub. 1. fol. 1. nu. 7. & 8. subdens id procedere, etiam si per fugam, vel aliter liberati essent à triremibus, quodque firmarunt Farinac. Peregr.*
- Vincen. de Franch. cæterique DD. superius allegati patiuntur enim maximam capitis diminutionem l. fin. ff. de cap. dimin. S. maxima instit. eod. & ob id mortui dicuntur l. verum §. societas, iuncta glos. in verbo intereunt ff. pro socio, cum seruitus morti æquiparetur l. seruitutem, & ibi not. Dec. Cagnol. alijque DD. ff. de regu. iur. l. interdicti ff. de condit. & demonstr. ob quod Mart. de success. legal. par. 3. quest. 14. art. 3. num. 4. & sequen. etiam naturali morti, quoad effectum substitutionis in testamento factæ comparari voluit, & allegat huius sententiæ Villalob. in comm. opin. conclus. verbo mors ciuilis, ac Paris. conf. 65. in princ. vol. 2. Capr. conf. 83. in princ. & Ascan. clem. de patr. potest. cap. fin. num. 2. quod pro absoluto admittit Burfat. conf. 48. num. 27. & secundum hanc opinionem quæstores Mediolani Iudicasse testatur Cephal. consil. 395. in princ. & adstipulatur Ioan. Vincen. de Anna in alleg. 29. num. 7. & latius Anna filius in conf. 9. num. 13. cum multis sequen. volum. 1. vbi hanc communem profitetur, ibique etiam declarat tex. in l. Statius Flor. S. Cornelio Felici ff. de iur. fisci. & late quoq; tradit in conf. 12. eod. volum. prout etiam iudicatum refert in Senatu Thesaur. lib. 3. quest. forens. quest. 36. num. 7. vbi et si in monacho incapacis religionis loquatur, tamen num. 8. nullam inter illum, & ad metallum damnatum differentiam constituit ex eo, quia mors ciuilis naturali equiparatur, vt habetur in gl. d. l. intercedit, cum nulla sit spes restitutionis, l. 1. S. si quis decesserit ff. vnd. legit. Bald. in l. fin. post num. 8. C. de sent. pass. tradens differentiam Cyni inter mortem ciuilem maiorem, quæ naturali æquiparatur, vt in damnato ad metallum, & monacho incapacis religionis & mortem ciuilem minorem, vt in deportato, quam etiam distinctionem sequutus est Bald. in l. cum pater S. hereditatem ff. de leg. 1. Quicquid alij opinati sint, dicentes talem condemnatum haberi solum pro mortuo, quoad ea, quæ proprium damnati commodum respiciunt; eo enim casu dilatio conceditur fisco, & bona retinet donec damnatus naturaliter moriatur. Cum contrarium verius esse videatur, Si-*
- qui-

quidem illa dilatio, cum nihil operari possit ad favorem hæredis grauari non est habenda in consideratione, ut satis doctè respondit *Ruin. in l. Gallus §. & quid sit tantum numer. 16. ff. de liber. & posthum.* quod etiam firmarunt *Salic. & Castr. in l. ambiguitatem C. de usufr. & expressè probatur in l. 1. §. fin. ff. de bonor. possess. contr. tabul. l. si decem §. si deportatus ff. de bon. libert. l. actiones §. publicatione ff. pro socio, ubi habetur pro mortuo etiam, quoad ea, quæ aliorum comodū respiciunt; per quæ iura inquit *Rip. in l. ex facto §. ex facto nu. 11. ff. ad Treb.* illum sibi sensum nō arridere, quod dicitur haberi pro mortuo in his, quæ suū concernunt favorem, licet id deinde intelligat in iure quærendo, & non quæsito; sic etiam ad favorem substituti probat *Galiaul. in d. §. & quid sit tantum numer. 11. & ita iudicatum in Senatu refert Anneus Rober. lib. 4. rerum iudicat. c. 16.* ubi late hanc opinionem tuerur.*

9 Et si hæc opinio non transeat absque difficultate, cum contrarium per extensum tueatur *Surdus in cons. 90. per totum*, quamvis concludat, quod ubi verba fideicommissi essent prægnantia, scilicet *si decesserit in pupillari atate, vel quando-*

10 *cumque, & qualitercumque*, eo casu per talia verba, mors etiam civilis esset considerata, & ante eum per extensum *Rustic. ad l. cum avus lib. 5. cap. 9. ff. de condit. & demonstr.* quem etiam sequitur, licet neminem alium alleget *Fusar. de substit. quæst.*

11 426. de qua etiam quæstione plenè *D. Horatius Montanus de Regal. in verbo Bona committentium crimen a num. 9. usque ad num. 12. & ultra*, ubi aliud in grauato herede, & aliud in substituto esse ostendit, tradens inter vnum, & alterum casum differentiam, & ibi late etiam de intellectu *l. intercedit ff. de condit. & demonstr. & l. Statius Florius §. Cornelio Felici ff. de iure fisci.*

12 Hinc redeundo ad casum videtur, quæstio prædicta nullam pati difficultatem, quin taliter damnati ad beneficium *l. hac edictali* non admittantur, quoniam, dum omnia, quæ de iure civili sunt, amittunt, ab hoc quoque beneficio expelluntur,

cum ex iuris civilis dispositione introductum sit.

13 Quamvis *Peregrin. de iur. fisci. lib. 3. titu.*

4. sub num. 1. supradictam conclusionem ampliat etiam ad ea, quæ de iure gentiū sunt; nam & ea quoque amittunt ex *Angel. in l. 2. C. de bon. damn. immo etiam ea*, quæ sunt facti, ut in facto electionis, & est casus in *d. l. ex facto §. si quis rogatus il se-*

15 *condo*, licet ibi *Rip. num. 1.* hoc intelligat in perpetuum ad trirèmes damnatis, secundum tamen iura antiqua; Quicquid sen-

16 tiat *D. Regens Rouitus in cons. ultim. vol. 2.* scilicet, quod electio non sit quid facti; licet ibi dicat, quod iura prædicta succedant in simplici facultate eligendi,

17 quam deportatus retinet separatam à bonis suis; at secus concludit in iure incomparato in bonis proprijs damnati, prout est nominatio, tunc enim per delictum amittitur facultas nominandi, subdens ita iudicatum fuisse in causa *Notarij Iulij Cæsar. Guadagni*, quod etiam sequutus est *D. Horatius Montan. de regal. tit. de regal. offic. num. 26. & 52.* licet cum

18 distinctione, an delictum sit in officio, vel extra, & ibi latè explicat hanc quæstionem.

19 Sed contrarium videtur, attento nouo iure, firmandum ex *Auth. sed hodie C. de donatio. inter virum & uxor.* ubi cautum est, neminē liberum natum per sententiā cōdemnatoriā in perpetuum ad aliquod opus, libertatem suam amittere, nisi per naturalem mortē damnatus sit. Vnde cū

20 taliter dānati libertatem retineant, de tatis æquiparantur, qui mediam capitis diminutionem patiuntur, retinent libertatem, quamvis ciuitatem amittant *§. 1. Inst. de cap. dimin. & ob id testari non*

21 *prohibentur*, ut per *d. Authen. inquit Co-uarr. de testamen. par. 3. rubric. num. 27. post med. ac Vasq. de success. lib. 1. §. 3. num. 34.* & præcipuè hodie ferè ubique hoc serua-

22 ri videtur, cum etiam illi, qui sunt decapirandi, plerumque in itinere faciunt testamenta, & instituunt hæredes, quando eorum bona non confiscantur, ut de quotidiana consuetudine testatur *Imol. in c. qui ingrediuntibus v. 39. inf. de testam.*

quem refert *Natt. conf.* 178. num. 4. vbi & si dicat talia testamenta parum, vel nihil valere, non tamen putat ab ista consuetudine recedendum, de qua etiam dubitandum non esse inquit *Socc. in regul.* 76. in prima fallent. prout etiam talia testamenta, nedum in vim consuetudinis prædictæ, sed in vim priuilegiorum Societatis Misericordiæ, cuius fratres solent ad mortem damnatum associare ad patibulum, quem testari procurant, si testari voluerit; inquit *Farinac. in quæst.* 102 num. 131. & pro hac consuetudine acerrimè *Eugen. conf.* 20. à num. 34. cum multis sequ. vol. 2.

- 22 Et propterea isti ad triremes damnati non debent adeò pro mortuis reputari, vt dispositio *d. l. hac edictali* in eis nõ verificetur; possunt enim contrahere, emere, & acquirere *l. quidam sunt in fin. ff. de pœnis l. si mandauero l. 2. S. is cuius ff. mandat.* prout sic in Rot. decisum testatur *Farin. in decis.* 491. p. 3. vbi pro notabili posuit decisionem illam, ob quod *Boer. in decis.* 268. num. 3. inquit, quo per damnationem istorum dies fideicommissi post eorum mortem relictæ non cedit, nisi cum effectu illorum naturalis subsequeretur mors, & sequitur *Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 4. num. 9.* & ita quoque in Rot. decisum testatur idem *Farinac. in d. decis.* 491. in fin. eo magis, quia restitui quoque possunt, nec id impossibile iudicatur, ex quo à Principis potestate, & voluntate dependet, id enim est vbi Princeps concedere
- 23 non consueuerit, vt habetur in *l. apud Iulianum S. fin. ff. de leg. 1.* & ideo hæc ratio futuræ restitutionis in consideratione haberi debet, vt probatur in *d. l. interdict* in princ. quem ad hoc allegat *Soccin. in conf.* 51. in fin. vol. 1.
- 24 Et propterea communiter concludunt DD. quod in tali casu restitutio dotis mulieri non competit, sed tantum asscuratio iuxta *l. si constante ff. sol. matrim. l. vbi adhuc C. de iur. dot.* vt in foriudicato tradit *Andr. in cap. Regn. 75. per l. unic. C. ne uxor pro marito* ibique *Afflicti. in 2. notab.* quem in specie sequitur *Koller. in prax. crimin. in verbo audiantur excusatores* nu. 23. & ita

iudicasse sacræ cōscientiæ Concistorium testatur *Mastr. ll. in decis.* 283. nu. 26. & in *S. C. Meritis. D. meus Reg. Tapia ad Conf. Patarenorū n. 3. & seq.* sic quoq; *Vinc. de Fräsch. dec.* 562. vbi licet aliter appareat, tamen fuit, quia restitutio fuerat promissa in omnem casum, sub quo comprehendebatur iste, qui à consuetudine erat omissus, vt etiam considerauit Rot. apud *Ludouif. in decis.* 114. nu. 8. & in perpetuo ad carceres condemnato *Eruditissimus D. Merlinus controuers. for. cap. 52.* & in damnato ad triremes *Caroc. decis.* 106. aliàs si pro mortuo haberetur plena dotis restitutio ei competere, quod non est, nisi solum in casu naturalis mortis, in quo matrimonium dissoluitur, quod in præsentī casu cessat ex *d. auth. sed bodie.*

- 26 Nec civilis mors naturali æquiparetur, vt enim alias diximus, hoc esset in casibus à iure expressis, ex *glos. in d. cap. placuit* 17. q. 1. & est magis communis traditio, vel vbi idem ab utroque resultaret effectus, vt etiam ibi diximus.

- 27 Verum à prima opinione recedendum non puto, scilicet dispositionem *d. l. hac edictali* non verificari in filio perpetuò ad triremes condemnato, vel deportato, si quidem cum omnia de iure civili amittat; beneficio illius legis tanquam à iure civili introducto potiri non debet.

- 28 Nec mouent in contrarium aduocata, illa inquam ad casum non faciunt, cum ex eis non resultet in tali damnato aliquorum iurium civilium retentio, quoniam & si DD. dicant, quod p. *d. auth. sed bodie* nemo efficiatur seruus pœnæ, & successiue non perdat libertatem, tamen hoc erit ad hoc, vt matrimonium non dissoluatur, quod secundum leges esset, propter inæqualitatem, si alter seruus fieret, vt notat ibi *glos.* & declarat *S. quod autem Auth. de nupt.* vnde sumpta est *d. Auth. sed bodie.*

- 29 Item & secundo responderetur, quod licet per *d. Authen.* quis benè natus seruus pene non efficiatur, & successiue non amittat libertatem; tamen non per hoc retinet ciuitatem, & sic amittit ea, quæ iuris civilis sunt, & consequenter intestabilis efficitur, actiue, & passiuè, vt in deporta.

portato, cuius est minor poena, quam ad metallum damnati, qui non amittit libertatem, nec efficitur seruus poenæ §. 1. in *ff. de cap. dimin.* & tamen quia amittit ciuitatem, & sic ea, quæ iuris civilis sunt; non habet testamenti factionem, nec capax est successionis l. *quidam sunt serui*, & ibi *glos. verbo non habeant ff. de pen. l. eius qui in insulam ff. de testam. Bald. in d. l. 1. col. 3. vers. quæro C. de Sac. sanct. Eccles. idemq; in conf. 448. volum. . . Brun. à sol. in suis quæst. 16. num. 21. Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 5. nu. 2. & ita communiter teneri dicit *Imol. in d. c. quia ingredientibus nu. 30. illamque etiam communem appellat Marant. in repet. l. is potest utrum. 117. ff. de acquir. heredit. Nat. in repetit. Sax. imperfecto num. 51. & hanc omnium communem esse sententiam profitetur Clar. in S. testamentum quæst. 22. Crass. in S. testamentum q. 27. Farinas. q. 102. n. 136. Vasq. lib. 3. 31 controuers. c. 96. nu. 2. Ne quidem ad pias causas testari potest quicquid firmauerit *Eugen. conf. 20. volum. 2. vel inter liberos, siue sit paganus, siue miles; item nec codicillari; etiã iure canonico attento omnia obtinere dicit Vasq. de success. lib. 1. S. 1. num. 51. licet legatum pro exoneratione conscientie, & male ablatis, de quibus constet excipiat Reusn. de testam. par. 2. cap. 56. quod etiam ex Bald. & alijs notauit Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 2. num. 2. in fin. & Roman. conf. 164. & latius Eugen. conf. 20. nu. 57. cum seq. & plenius conf. 64. num. 30. cum seq. vol. 2. vbi an ultra confessionem debeat constare de male ablatis, & hoc siue testamentum sit factum post damnationem; siue ante, cum illud persequentem condemnationem irritum remaneat l. eius §. si cui ibi nec illud testamentum valet, quod ante fecit ff. de testam. & ibi Bart. cæterique DD.***

34 Nec mouet illa DD. opinio asserentiũ, quod dicto nouo iure attento isti taliter damnati testamenti factionem habeant. si quidem eorũ sententia uti contra omnium sententiam aduersatiua non est admittenda, ut supra demonstratum fuit ex supradictis DD. quibus addo *Petr. de Gregor. in syntagm. iur. lib. 42. c. 8. num. 10. Ca-*

*priol. de success. ab intest. in prefat. num. 317. 35 Pap. not. 1. tit. des testaments vers. Voyens; nisi appellatione pendente illud fecissent, & mortui essent ut ibidem ait & vers. Martiam, sic etiam Reusn. de testam. p. 2. c. 17. nu. 7. & ad stipulatur Barry. de success. lib. 1. tit. qui testam. & codicill. sacer. poss. num. 29. & 31. dicens, ex quo ciuitas amittitur, quamuis serui poenæ non efficiantur; isti damnati testari non possunt, quod etiam firmavit eod. lib. 1. tit. de incapac. nu. 2. in fin. & sequitur Farinac. de diuers. crim. quæst. 102. num. 158. vers. sed contrarium, ac Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 5. num. 7. vbi quamplurimos alios concordantes allegat, subdens, hanc esse communem, cum per d. auth. & sic attento nouo iure incorrecta remanserunt iura disponentia de amissione eorum, quæ sunt iuris civilis, & latè comprobat Simon Petr. de interpret. 36 ultim. volum. lib. 3. interp. 2. dub. 2. sol. 1. nu. 8. vbi id extendit etiam, vbi per fugam, vel aliter à triremibus liberati essent, quod ante eum voluit Arétin. in l. si quis post accusationem num. 3. ff. de testam. & ita communiter teneri testatur Abb in rubr. 37 de testam. num. 4. & latè Gamm. decis. Lusit. 362. vbi etiam an talis sic à triremibus aufugiens gaudere debeat Ecclesiastica immunitate. Quicquid esset respectu beneficij, indulti eo enim casu, licet quis à triremibus aufugerit, non tamen illo priuaretur, sed eo vri possit; dummodo crimen, ab quod fuit condemnatus, non esset de exceptis ab ipso indulto, ut iudicatum refert *Maskrill. de Indult. cap. 42. sub nu. 5. post tract. de magistr.**

38 Licet nonnulli supradictã cõclusionem intelligat respectu territorij, in quo fuerat condemnatus, ut distinguit Bart. in l. eius qui §. 1. num. 3. de testam. & in vulgata sua quæst. 1. Incipiente *Lucana Ciuitatis num. 26. & secundum Bart. distinctionem communiter teneri ait Nell. in tract. Bannitorũ in prim. part. secundi tempor. n. 52. & Pe*

39 *regr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 2. num. 3. Quod tamen tutum absolutè esse non videtur, nisi solum, vbi quis esset condemnatus ex dispositione illius statuti, at secus si in processu*

cessu esset seruata dispositio iuris communis, cum eo casu semper intestabilis remaneret, vt optimè declarat *Clar. in S. testamentum quest. 19. num. 2. & quest. 21.* & ita intelligi debere *Peregr. de iur. fisci. in loc. cit. inquit Farinas. d. quest. 102. nu. 117. & 119.*

- 40 Minus refragatur id quod ex consuetudine traditum est, si quidem nisi id esset illis à statuto permissum, vel appareret de consuetudine legitimè introducta nunquam talia testamenta valerent cum in eis ius resistat, vt in specie latè pro illorum inualiditate scripsit *Peregr. iur. fisci. lib. 3. tit. 2. num. 2.* vbi etiam ita se vidisse iudicatum pro nullitate testamenti facti per quendam D. Ioannem de Morosica ultimo supplico condemnatum; vel vbi à Principe licentia concessa esset cum possit aduersus legem scriptam dispensare *l. Princeps ff. de legib.* & id probatur in *l. obsides*, & ibi etiam *glos. ff. de testament.* prout sæpè illas concedere vidisse ab Excellentissimis Proregibus testatur *Castil. in decis. 37. num. 20. versic. & sic vidimus* vbi respondit *Farin. de Consuetudine testanti*, scilicet, quod ille loquatur secundum obseruantiam.
- 41 Vrbis Romanæ, & stantibus priuilegijs Societatis Misericordiæ; & hæc licentia Principis nedum in condemnatis ad vltimum supplicium requiritur, sed etiam in perpetuum ad trirèmes damnatis, ad hoc vt possint testamenta facere, tradit idem *Castil. loc. cit. in fin.*
- 42 Vel vbi quis appellatione pendente testatus fuerit, & deinde mortuus esset, ita *Farinac. d. quest. 102. num. 122.* quamuis appellatio esset deserta per lapsum fatalium, dummodò ante mortem id declaratum non sit, sed per hæredem id declarari petitum esset ad hoc vt bona non habeat
- 43 vti hæres, sed vigore *Authen. bona damnatorum C. de bon. proscript.* vt decisum in S. C. refert *Vincens. de Franch. in decis. 501.*
- 44 Et denique nõ facit ad casum id quod à *Farinac. in d. decis. 491.* dispositum fuit, loquitur enim circa ea, quæ sunt de iure gentium, illa inquam attento nouo iure

non sunt sublata ita *Capic. decis. 153. num. 3. Clar. in prax. lib. 1. §. fin. col. 3. vers. ita damnati ad metallum Borrell. consil. 52. numer. 43. & 46. idem Farinac. d. quest. 102. num. 163. & Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 5. nu. 10.*

- 45 Hanc itaque conclusionem intellige nedum in perpetuum ad trirèmes damnato, & deportato, sed ad perpetuū carcerem condemnato, ille enim non solum actiuas, immo passiuas amittit actiones, vt latè idem *Peregr. de iur. fisci. lib. 3. tit. 4. num. 5.* vbi quamplurimos allegat, & hoc indistinctè, tam in laicis, quàm in clericis, vt de frequentissimo omnium Doctorum consensu hoc receptum esse inquit idem *Peregr. d. tit. 4. num. 9. & Couar. de testam. Rubr. 3. num. 27. post med. & Farinac. dict. quest. 102. num. 146.* dummodo eius bona publicentur, aliàs secus, vt distinguit *Petr. de Gregor. in syntagm. iur. lib. 42. cap. 8. num. 12.* cui opinioni se subscripsit *Barry. in cit. tit. num. 32.* cum bonorum publicatio testamenti factionem perimat *l. eius qui S. vltim. qui testam. facer. poss.*
- 46 Item in foriudicato attentata *Constitut. Regn.* ille inquam in omnibus pro mortuo habetur, vt ex traditis per *Viuc. de*
- 47 *Franch. in decis. 102. & latius decis. 213. num. 10. & seq.* adeò verum esse ait. quod Feudatario foriudicato Rex prouidet de Balio eius filio minori per *Constit. Regn. Si quando*, quæ prouisio fit ad instar tutoris, qui non datur pupillo nisi mortuo patre, immo in foriudicato cessat dispositio
- 48 *d. Authen. sed hodie C. de donat. inter vir. & uxor.* ex eo quia naturaliter per condemnationem mori dicitur, vt satis doctè more suo declarat *Fab. de Ann. in cons. 9. nu. 1. tum* quia impune occidi potest, tum etiam quia sententia talis condemnationis purè ad mortem naturalem condemnat, & est diffinitiva, quæ habet suam
- 49 executionem; Vnde fit quod vbi isti sic damnati in posse Curia perueniunt, non profertur alia sententia condemnatoria; sed tantum illa prima sententia executioni demandatur; Nec mouet vita naturalis, quæ remanet post foriudicationem, quoniam non est vita relaxata per sententiam

tiam tempore condemnationis, vt in condemnatione ad metallum; sed est vita, quæ de facto, & non de iure remanet, & idcirco hæc vita non poterit impedire, quin effectus resultantes de iure per mortem naturalem non sequantur, & de iure certissimum est, condemnatum ad mortem naturalem; statim effici seruum
 51 poenæ, nec vita naturalis, quæ remanet est in consideratione l. qui ultimo ff. de pan.

52 Verum limitatur hæc conclusio, vbi non in perpetuum, sed ad tempus, quis damnatus esset, nam eo casu, ea quæ sunt de iure ciuili per talem damnationem nō amittuntur retinet enim Ciuitatem, & consequenter successibilis esset, vt in specie Cuman. conf. 139. nu. 6. Incip. hoc maximè num. 6. vers. alij autem damnantur, quem etiam sequitur Mart. de succes. legal. part. 3. q. 14. art. 3.

53 Et si hæc opinio nō videatur omnino vera, ex eo quia poena triremium ad tempus, licet non sit ipsa deportatione maior, tamen negari non potest ei esse similem, & in eius locum successisse, cū vtraque mors ciuilis dicatur l. res capitalis vbi Roman. & l. capitalium ff. de pan. Afflict. in Constit. Hi qui in prim. not. Alexan. Trentacinq. lib. 1. var. resol. tit. de mort. natural. vel ciuil. res. 1. nu. 6. & vtroque poena facit amittere ciuitatem l. aut damnum S. ministerium iuncta glos. & l. capitalium S. Diuus vbi etiam glos. ff. de pen. vtraque etiam capitalis dici debet l. 2. de public. iud. Et quod poena triremium ad tempus in locū antiquæ deportationis successerit, pūtualliter firmavit idem Alexan. Trentacinq. d. resol. 1. num. 7. Clar. in S. fin. quæst. 67. Cancr. lib. 2. var. resol. tit. de iurisd. omnium iud. cap. 2. num. 45. & Capibl. de auctor. Baron. ad prag. 7. nu. 8. licet implicite.

54 Et quatenus non sit similis deportationi, tamen constat esse longè ultra relegationem, cum illa Ciuitatem adimat d. S. ministerium, & S. diuus, relegatio vero non l. quidam sunt de pan. l. relegationem S. est differentia de interd. & releg. l. 2. de publ. iud. illa capitalis dicitur d. l. capitalium, & l. res capitales, hæc ad æstimationem tan-

tum pertinet d. l. capitalium condemnatus ad triemes mortuus ciuilitè dicitur pro eo tempore Alexan. Trentacinq. d. num. 7. relegatus verò non d. S. est differentia.

55 Verum non est recedendum à prima opinione, quod cōdemnatus ad triemes ad tempus non amittat ciuitatem, & successiue non fiat insuccessibilis, & id circo beneficio l. hac edictali priuari non debeat; Si quidem contraria opinio est fundata in tex. l. aut damnum S. in ministeriū, de pan. vbi asseritur damnatū ad metallū siue in perpetuū, siue ad tempus amittere ciuitatem, qui tex. in pandectis Florentinis contrarium disponit, scilicet quod ciuitatem retinet, quod voluit etiam notare Lodoand. in apostill. extr. glos. in d. S. in ministerium. Nec Capibl. contrarium firmavit; quoniam in d. prag. 7. num. 13. resolutiue non respondit, inquit enim quod isti ad tempus damnati non dicuntur ciuilitè mortui, & propterea ipsos reuersos non putat vti ciuilitè mortuos esse tractandos, licet melius cogitandum relinquatur.

ARGUMENTVM.

Num filius in perpetuum ad triemes damnatus, & deinde à Principe restitutus possit parentum dispositiones vti contra dispositionem leg. hac edictali factas reuocare.

S V M M A R I V M.

- 3 Monachus incapax, effectus ex dispositione capax reuocat dispositionem contra formā l. hac edictali factam.
- 2 Inter monachum incapacis religionis, & ad metallum damnatum, nulla constituitur differentia.
- 3 Primogenitus ob religionis professionem exclusus, admittitur ad succedendum, exclusus secundo genito ad successionem admissus, superueniente habilitate.

4 Filius

- 4 Filius in perpetuum ad triremes damnatus, & restitutus, an & quando dispositionem impugnare possit.
Nonnullæ recensentur distinctiones num. 5.
16. 17. 22. 34. 43. & 44. & 50.
- 6 Dispositio l. hac edictali in morte considerata, & nu. 16.
- 7 Legatarius in metallum damnatus, & à Principe restitutus, an recuperet legatum, & num. 31.
- 8 Legatarius si mortuus fuerit, & miraculose resuscitatus, an recuperet legatum.
- 9 Damnatus, & deinde restitutus non recuperat iura, quæ per damnationem erant extincta.
- 10 V usufructus, qui per damnationem usufructuarij cum proprietate consolidatus fuit, num per restitutionis usufructuarij reintegrabitur.
- 11 Legatum extinctum ob aliquam causam, illa deficiente non reuiuiscit.
- 12 Tex. in l. si ager ff. quib. mod. usufr. amitt. declaratur.
- 13 Tex. in l. sed conditioni S. solemus, & l. alienum S. 1. ff. de hered. instit. declarantur.
- 15 Institutio non vitatur per incapacitatem instituti tempore institutionis, dummodo tempore mortis capacitas superueniat.
Sed contrarium nu. 29. 31. & 33.
- 15 Spes succedendi variabilis est.
- 18 Habilitas succedendi tam tempore dispositionis, quam mortis requiritur.
Sed contrarium cum sufficiat tempore mortis nu. 22. & 31.
- 20 Damnatus ad triremes si sit institutus, & ante testatoris mortem à Principe restitutus, institutio non valet.
- 21 Tex. in l. neque enim S. deportati in fin. ff. de milit. testam. declaratur.
- 23 Dispositio leg. hac edictali ad quid introducta.
- 24 Qualitas requisita ad succedendum debet adesse præcisè eo tempore quo cedit dies substitutionis.
- 25 Primogenitus ad hoc, ut ad successionem maioratus admittatur, sufficit, quod tempore mortis capax inueniatur.
- 26 Monachus si tempore delata successionis incapax inueniatur, non potest succedere, etiam si ex post facto capax efficiatur.
- 27 Pater restitutus ante mortem aui recuperat hereditatem durante banno nepoti delatam.
- 28 Ius alicui quæsitum non dicitur, nisi hereditas sit apprehensa, quamuis delata.
- 29 Restitutus ad bona recuperat hereditatem matris, quam propter condemnationem adire non potuerat.
Intellige ubi plenariè quis fuerit restitutus num. 30.
- 32 Incapacitas tempore legati legatario non nocet.
- 34 Restitutio est rerum amissarum recuperatio, & nu. 37.
- 35 Filius deportatus, & restitutus non auocat à nepote hereditatem hoc medio tempore ab auo delatum, & acquisitam.
- 36 Ius querendum in spe subsistens non dicitur esse in bonis, antequam fiat aditio.
- 38 Primogenitus restitutus non recuperat feudum secundogenito tempore damnationis deuoluta.
- 39 Princeps non potest nisi ex causa publica, & bono cambio assignato ius quæsitum alicui auferre, & num. 44.
- 40 Filius restitutus post mortem patris, ius petendi legitimam non recuperat, & nu. 48.
- 41 L. fin. C. sent. pass. declaratur, & nu. 49.
- 42 Plus non restituitur, quam læso abstulit.
- 43 Sfort. Odd. de in integr. restit. quest. 99. art. 2. confutatur.
Donatio ubi est causa immediata dispositionis facta in beneficium vitrici, vel nouerca, tunc filius licet post mortem parentum restitutus sit, tamen ad illam impugnandam admittitur.
Sed contrarium nu. 47.
- 45 Principis restitutio non operatur, quoad ea, quæ tempore damnationis ad alios deducta fuerunt.
- 46 Limita ubi Princeps illum restituisset, dicendo, quod Bannum ita cancelletur, ac si nunquam damnatus fuisset.
- 49 Dispositio l. fin. C. de sent. poss. procedit in his, quæ iuris dispositione ab intestato ad proximiores damnati peruenirent, secus ubi ex contractu, vel alia hominis dispositione.

QVAE-

Q V A E S T I O X V.

Sed non minor ex præcedenti quaestione difficultas oritur, scilicet, numquid filius in perpetuū ad triremes damnatus, vel deportatus; à Principe tamen restitutus possit parentum dispositiones in beneficium vitrici, vel nouercæ factas reuocare, tanquam contra formam *l. hac edictali*.

- 1 Et quamuis prima facie videatur dicendum quod sic, iuxta *Socin.* traditionē in *l. si cognatis num. 14. ff. de reb. dub.* dicentis, quod monachus effectus ex dispensatione capax reuocat dispositionem contra formam *l. hac edictali* factam; & tamen inter monachum incapacis religionis, &
- 2 in perpetuum ad metallum damnatum nulla constituitur differentia, cum in eis cesset omnis spes restitutionis, vt ex *tex. l. 1. §. si quis decesserit ff. vnd. legit.* tradit *Bald. in l. fin. post nu. 8. C. de sent. pass.* quod etiam admittit *Alciat. in respons. 782. in 2. dub.* dum inquit, quod & si primogenitus fuerit exclusus à successione ob religionis professionem, si ei superueniat habitas ad succedendum admitti debeat, depulso secundogenito iam ad successionem admissio.
- 3
- 4 Tamen pro vera huius quaestionis resolutione nonnulli casus distinguendi sunt.
- 5 Primus est, vbi tempore dispositionis in vitricum, vel nouercam ab altero ex coniugibus factæ filius capax erat, tempore vero mortis parentum incapax effectus; & tunc, & si à Principe restituatur; non tamen dispositionem prædictam impugnare possit; ex eo, quod cum dispositio *d. l. hac edictali* non possit suum sortiri effectum, nisi in morte, nam ab ea vires sumit, cum tunc cognoscatur, an sit contra formam *d. l.* dispositum, (vt latius in particulari quaestione dicemus) & in ipsa morte incapacitas filij superuenerit, dispositio non diceretur cōtra legem, quasi cessante causa, ob quam *d. l. hac edictali* edita fuit: & propterea restitutio inde sequuta non retrahitur, quoniam deficiunt extrema retrotractionum, ad *tex.*

- vbi *Bart. cæterique DD. in l. si is qui pro emptore ff. de usucap.* Quod expresse videtur probari per *tex. in l. si seruus §. fin. ff. de adim. legat.* vbi si testator Titio seruum legauerit, & deinde eundem seruum inter viuos manumiserit. Inquit ibi *Iur. Conf.* quod si post mortem testatoris, idem seruus in seruitute reduceretur, non veniret in legato, cum nouus homo esse videretur, cum quo *tex.* concordat *l. si res §. area ff. de solut.* per quæ iura *Bart. in l. intercedit ff. de condit. & demonstr.* quærit an legatarius in metallum damnatus, & deinde à Principe restitutus recuperet legatum; & concludit, quod non, ex eo, quia videtur nouus homo, & subdit, hoc esse etiam si mortuus fuerit legatarius, & deinde miraculosè resuscitatus, vt ibi quoque firmat *Paul. de Castr.* & sequitur *Peregrin. de iur. fsc. lib. 5. tit. 2. num. 30. in fin.* cum dies quo legatum cedit attendi debeat, an tunc capax, vel incapax sit legatarius; vt inquirunt ibi *Cyn. & Iac. Arctin.* namque si tempore mortis incapax sit, per restitutionem non reuiuiscunt iura per damnationem amissa, siquidem vt dicit *Bald. in l. 1. C. qui non poss. ad libert. peruen. per d. l. intercedit, & l. qui res*, quod iura illa, quæ per damnationem fuerunt extincta taliter damnatus, & restitutus non recuperat, quia secundum naturam de priuatione ad habitum impossibilis est regressus. Vnde fit, quod consolidato usufructu cum proprietate ob maximam, vel modicam usufructuarij capitis diminutionem, illo deinde restituto, non reintegrabitur, vt in specie censerunt *Angel. & Raphael Cuman. in l. si is qui pro emptore ff. de usucap.* sic etiam *Dec. conf. 6. 1. & sequitur Caualecan. de usufr. mul. relic. num. 233. & ad stipulatur Paris. conf. 157. num. 46. & sequen. lib. 4. ac Sfort. Odd. de in integr. restit. quest. 99. art. 1. num. 5. vers. in contrarium est*; quod generale esse dixerunt *Barto. in l. Istia §. Imperator col. penult. ff. de leg. 2.* cum alijs per *Io. de Garonib. in rubric. de secund. nupt. num. 99.* quod extincto relicto ob aliquam causam non reassumit vires, quamuis causa illa deficiat. Quicquid in contrarium firmat *Ias. in d. l. si is qui pro emptore*

emptore nu. 106. per tex. in l. si ager ff. quib. mod. ususfr. amitt. qui tex. loquitur de impedimento rei, & non personæ eum inhabilitante.

13 Nec huic conclusioni opponi potest de l. sed si conditioni §. solemus, & l. alienum §. 1. ff. de hered. instit. ubi incapacitas medij temporis institutionem non vitiat, si deinde restituatur, siquidem iura prædicta loquuntur, quando restitutio superuenit tempore habili, ita ut tam tempore dispositionis, quam mortis capax repa-
14 riatur, cum eo casu etiam si hoc medio tempore incapax effectus sit, non vitaretur dispositio; quoniam satis est, ut tempore mortis capacitas superuenerit, ut declarant glos. d. l. si alienum §. 1. & d. §. solemus vers. media tempora.

Minus mouet spes succedendi, quia licet probabilis sit; non tamen attendenda, quippe non dicitur in personam filij
15 irrevocabiliter radicata ante delatam successionem, cum spes succedendi variabilis sit l. 1. §. si impuberi ff. de collat. bonor. l. pretia rerum cum similib. ff. ad leg. Falcid. Bald. in l. quamquam eodem titu. Guid. Pap. decis. 486. quoniam ut refert Port. Im. in cons. 23. numer. 46. hanc spem solebat Plato somnium vigilantium appellare, & ut inquit Ias. in l. is potest num. 16. ff. de acquir. heredit. quod multa accidere possunt, ne patris hæreditas ad filium pertineat, argum. l. naturalem ff. de acquir. rer. domin. sic etiam Bald. in cap. 1 §. 6 quis miles in tit. conslit. feudal. Lotbar. dicens, quod & si vera sit propositio, filius potest succedere patri, tamen ista potentia nihil est, cum sit non ens, quoniam succedi non potest alicui, antequam moriatur.

Nec etiam potest dici, quod ex quo facta fuit in vitricum, vel nouercam dispositio ergo est filio ius quæsitum; nam respondetur, quod aut dispositio sit facta inter viuos, & hoc in casu non potest dici aliquod ius irrevocabiliter filio acquisi-
16 tum, nisi adueniente parentis morte, ex eo quia poterat parens, in vltima voluntate tandundem filio relinquere, vel alia bona si tunc non sufficiebant, hoc medio tempore acquirere, ob quod dici non pos-

sit ultra modum l. hac edictali fuisse dispositum, aut verò dispositio in vltima voluntate erat collata, & tunc idem dicendum, cum possit parens illam usque ad eus mortem mutare.

Secundus casus est, quando filius tempore, quo pater in nouercam disposue-
17 rat, damnatus erat, tempore vero mortis restitutus esset, & in hoc casu duæ accesserunt opiniones, quarum prima est, quod restitutio nihil operetur per tex. in d. l. alienum §. 1. ubiabilitas succedendi
18 tam tempore dispositionis, quam mortis, requiritur; dispositionis inquam ad hoc ut non valeat parens in præiudicium filij in vitricum, vel nouercam plus disponere, quod tamen posset si incapax esset §. infirmans Authen. de nupt. mortis verò ad hoc ut possit dispositionem prædictam uti contra l. hac edictali factam reuocare; ut de instituto dicimus, qui in utroque tempore capax esse debet. Institutionis inquam ad hoc, ut sustineatur Institutio,
19 mortis verò, ut effectum habeat Institutio, ut d. l. alienum §. 1. Vnde & si mortis tempore capax sit, & tamen incapax tempore dispositionis, nulla erit institutio, & dispositio; ut in spurio instituto, & post testamentum legitimated concludit Paul. de Castr. in cons. 41. volum. 2. nam ut not. glos. d. l. si alienum vers. data, quod ab initio non valet non potest deinde valere, licet recidat in eum casum, à quo incipere potest; Et in hoc casu, scilicet in triremes damnato, voluit Barr. de success. lib. 1. tit. de incap. num. 4. dicens, quod si talis damnatus esset institutus, & ante testatoris mor-
20 tem à Principe restitutus, non valeret restitutio, quia Principis restitutio non retrahitur sicut in postliminio, subdens sic pro hac opinione iudicatum fuisse; & est casus in l. neque enim §. deportato in princ. ff. de milit. testament. Quicquid aliter de æquitate sentiat Grass. in §. institutio quæst. 6. cuius sententia Barrio non probatur.

21 Nec huic opinioni obstare videtur tex. in l. neque enim §. deportati in fin. ubi I. C. ait, quod satis sit, si tempore mortis capax sit, & sic satis essetabilitas tempore mortis; quoniam id procederet favore militis

militis, ut loquitur tex. & sic ex particulari privilegio militis, quod si etiam admitteretur in testamento pagani, non esset in illo militis privilegium.

- 22 Secunda est opinio, quodabilitas tempore dispositionis in hoc casu necessaria non sit, sed solum tempore mortis, quod verum ego existimo; & propterea posset sic restitutus dispositionem contra formam à d. l. hac edictali traditam impugnare, & reuocare; si quidem pena huius legis non ad aliud introducta fuit, nisi ad tollendam illam inæqualitatem, quam
- 23 parentes ob secundi coniugis amorem erga filios prioris matrimonij servare solent, quæ inæqualitas in ipsius parentis morte considerari debet, cum tunc actio à filio exerceri possit; quamvis dispositio ex tunc in illo pluri nulla sit, ut alias infra dicemus. Vnde cum tempore, quo actio competit capax sit filius, & parens dispositionem à se factam in beneficium vitrici, vel noueræ reuocare poterat, & non reuocavit, non prohibetur filius sic restitutus illius l. beneficio uti, quoniam l. hac edictali non restringit eius dispositionem in aliquo casu, & tempore, sed generaliter omnia tempora complectitur, ibi *sive datum, donatum, vel relictum*, quasi quod adueniente tempore mortis parentis, si plus fuerit vitrici, vel noueræ collatum, quam uni ex filiis primi matrimonij, pro non dato, non donato, vel non relicto haberi voluit Imperator; hoc quidem cognosci non potest, nisi per mortem, in qua fit collatio; igitur capacitas morte parentis in filio existens sufficit ad hoc, ut dispositio nulla iudicetur.
- 24 Et hæc opinio comprobari videtur ex tex. in l. non oportet ff. de leg. 2. & l. intervenit ff. de legat. præst. ubi qualitas requisita ad succedendum debet adesse præcisè eo tempore, quo cedit dies substitutionis, nec sufficit si postea superveniat, quod etiam probat tex. in l. si quis haberet ff. de suis legit. hered. & in l. 1. S. si quis proximior ff. unde cognat. l. ita legatur S. in fidei commissio ff. de leg. 2. cum alijs per glos. concord. per quæ iur. Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 13. num. 36. inquit sufficere, primo-

- genitum tempore mortis maioratus capacem inueniri, ad hoc ut in eo succedere possit, quamvis prius incapax fuisset cum inhabilitas præcedens consideranda non sit, per tex. in l. intercedit ff. de con-
- 25 dit. & demonstr. quod etiam firmavit lib. 3. cap. 2. num. 14. vers. *dubium autem ubi* allegat eiusdem sententiæ Frederic. de sen. in cons. 26. incipiente *quidam est iugressus*,
- 26 qui eleganter ait, quod si tempore delatæ successionis monachus in monasterio incapaci inueniatur, non potest succedere, etiam si ex post facto capax efficiatur; secus si tempore delatæ successionis ad monasterium capax translatus sit, tunc namque, cum tempore delatæ successionis capax inueniatur, de incapacitate præcedenti curandum non est, cuius opinionem etiam secuti sunt Port. in cons. 23. num. 39. cum seq. & Tiraquell. de retract. lignag. S. 1. glos. 9. nu. 105.
- 27 Id quoque probatur ex glos. in S. & quid si tantum in verbo esset in fine, ubi pater restitutus ante mortem aui recuperat hæreditatem, durante banno, nepoti delatam per quam glos. ita in puncto firmat Bart. ibi num. 10. ac Gauliaul. ibi num. 56. Et hanc veram, & communem profitetur Sfort. Odd. de rebus. in integr. quest. 99. art. 2. 2. num. 11. vers. *tamen vera, & communis*, nam ubi hæreditas non est apprehensa, licet delata, Principis restitutio operatur, ut restitutus ad eam dumtaxat successionem admittatur, cum non dicatur ius alicui acquisitum, nisi hæreditas sit
- 28 apprehensa, quamvis delata, prout hanc esse communem testantur Surd. cons. 569. num. 5. & seq. volum. 4. Rol. à Vall. cons. 45. num. 32. volum. 4. qui in specie reprobatur Gomez. lib. 3. var. resol. cap. 13. num. 36. sic etiam firmant De Pont. cons. 69. num. 25. & seq. volum. 1. Peregr. de iur. fisc. lib. 5. titul. 2. num. 38. vers. *contra verò*, & Cost. de port. rat. quest. 30. num. 11. etenim regulariter restitutus non recuperat id quod alteri medio tempore esset quæsitum.
- 29 Et demum hæc opinio clariùs probatur in l. 1. S. filio qui matris ff. ad Tertull. ubi restitutus ad bona recuperat hæreditatem matris, quam propter condemna-

L tionem

- tionem adire non potuerat, quod etiam post *Salic. Aretin. Menoch. & alios* notat *Mastrill. de indulg. cap. 20. num. 78. & latius Facchin. lib. 1. controuers. cap. 39. dummodo* tamen ab alio non sit adita, ut in specie idem *Peregr. d. tit. 2. num. 30. vers. hoc autem damnatus*, ubi id intelligit, quando plenariè fuerit restitutus, secus si simpliciter.
- 31 Nec mouent iura in contrarium allegata, loquuntur enim in institutione, in qua utriusq. tēporis habilitas requiritur, sed in præsentia casu secus, ut de legato dicimus, quod rectè ad legatarium spectat si tempore mortis testatoris capax sit, quamuis incapax tempore legati reperiebatur ex eo, quod cum legatum non
- 32 capiat vires, nisi à dñe mortis testatoris, in qua capax est, incapacitas tempore legati non nocet *l. si chorus §. area, & seq. ff. de leg. 3.*
- 33 Item etiam procedunt in successione ex testamento, prout loquitur *d. l. si alienum §. 1. & aduertit Freder. de Sen. d. consil. 26. col. 3.* quod in præsentia casu dici non potest, cum quicquid à nouerca, vel vitrico auocetur, iure hæreditario filijs non deferatur, ut aliàs diximus.
- 34 Tertius casus est, ubi filius nedum tēpore dispositionis, sed etiam mortis incapax repertus esset, nam tunc cessaret controuersia, quoniam hoc in casu restitutio inde sequuta nihil operaretur ex eo, quod, cū ille nihil amiserit, de restitutione tractari non pōt *l. quid si minor. ff. de minor. & in specie Bald. in l. gallus §. & quid si tantum in fin. vers. deinde videtis ff. de lib. & postb. & post eum Paul. de Cast. l. as. cæterosque tradit Vinc. de Franch. in decis. 213. numer. 2.* Et probatur per eandemmet *glos. d. §. & quid si tantum in fin.* ubi si nepos succedat auo defuncto, filius deportatus, & postea restitutus non auocat à nepote filio suo hæreditatem, quam *glos.* sequuntur ibi scribentes omnes; Et ratio esse videtur, quia ius quærendum & in spe subsistens non dicitur esse in bonis
- 36 antequam fiat aditio *l. substitutio ff. de acquir. rer. domin. Tiraquell. in l. si unquam in verbo donatione largitus num. 186. C. de re, uoc. donat. Rebuff. in l. vnic. in glos. in verbo dupl. num. 23. C. sent. que pro eo, quod int.* Et propterea cum restitutio sit rerum amissarum recuperatio *l. fin. §. fin. C. de sentent. pass. & ibi Bart. num. 18. & sequitur Bald. in auth. excipitur C. de bonisq. liber Gauliaul. in d. §. & quid si tantum num. 58. & ibi Alciat. num. 138. ac Calcan. conf. 52. num. 13.* non extenditur ad non acquisita, ut latè probat *Menoch. lib. 5. præsumpt. 46.* quasi per tot. & decisum in Rota testatur *Merlin. in decis. 27. & 28. post tract. de legitim.*
- 38 Hinc dixit *Andr. in cap. 1. §. præterea, si vassallus num. 14. vers. sed quod si pater, que sit prima causa benefic. amit.* quod si moriatur pater, existente filio primogenito rebelle, vel incapace, non habebit locum hæc restitutio ad feuda deuoluta secundogenito, tempore quo primogenitus incapax erat, de quo etiam dicto meminerunt *Iacobus de Franch. ad Alexan. in d. §. & quid si tantum, & Afflict. post multos in cap. 1. glos. 3. num. 9. tit. que fuit prim. caus. ac Vinc. de Franch. in decis. 213. sub num. 2. & sequitur Gigas. tit. de pen. comm. crim. l. as. maest. quest. 20.* quam conclusionem uti veram probauit *Menoch. discurrendo per casus in cons. 275. nu. 41. & cons. 103. num. 24. & de præsumpt. lib. 5. d. præf. 46. num. 18.* ubi ait male respondisse *Alciat. in d. respon. 782.* prout ait se demonstrasse in *præf. 63. numer. 7.* quam non potui inuenire, quod absque difficultate apud *Molin.* esse videtur in *tract. de primogen. lib. 3. cap. 2. num. 14.* ex eo quod non potest Princeps iam dominium, semel etiā à iure ciuili inuentum, &
- 39 acquisitum auferre, nisi ex causa publica, ac bono cābio assignato, quod etiam admisit *Peregr. de iur. fisc. lib. 5. tit. 2. 33.* prout de legitima tradit *Merlin. in d. decis. 28. post tract. de legit.* dicens filium bannitum, & post mortem patris restitutum non recuperare ius petendi illam, subdēs sic Rotam determinasse.
- 41 Nec obstat tex. in *l. fin. C. de sentent. pass.* ubi regulariter restitutus recuperat omnia, quæ ex causa damnationis amissa fuerunt. Si quidem respondetur illud procedere in his, quæ damnationis tempore erant

erant penès damnatū, & deinde per eius damnationem alio fuerunt deuoluta, dispositione statuti, vel iuris communis. At ubi tempore damnationis nihil filio erat deuolutum, neque acquisitum, cum post damnationem fuerit in vitricum, vel nouercam dispositum, nulla videretur difficultas; non enim plus restituitur, quàm læsio abstulit; sed sic est, quod nulla læsio in hoc casu considerari potest, ex quo nihil ei fuit sublatum, ergo nulla restitutio.

43 Sed si velis dicere cum *Sfort. Odd. de integr. restit. quæst. 99. artic. 2.* quod & si talis damnatus occasione damnationis aliquid realiter non amiserit, quia nihil ipsi competeat; attamen non poterit negari, quin sit causa immediata, quare filius parentis dispositionem in nouercæ, vel vitrici beneficium factam impugnare nequisset, & pater ipse totum ei relinquere potuisset; Et propterea cum restitutio sit in pristinum statum repositio, & faciat eum esse prout prius absque damnatione erat, non videtur in dubium reuocari posse. Quin dispositio d.l. final. C. de sent. pass. in hoc quoque casu militaret, & consequenter collatum in vitricum, vel nouercam rescandum esse iuxta d.l. hac edictali dispositionem.

44 Ex hoc autem destrueretur communis omnium DD. sententia decernentium, Principem non posse absq; causa tollere ius legitimè tertio quæsitum, quod esset, si dispositio post condemnationem facta in vitrici, vel nouercæ beneficiū reuocaretur. Ultra quod in cōtrarium etiā verior, & magis communis opinio viget, scilicet

45 restitutionem nō operari recuperationem eorum, quæ tēpore damnationis ad alios deuoluta fuerunt, vt firmarunt *Alciat. in l. si is qui pro tempore numer. 16. ff. de usucap. Bart. in l. 1. §. filio qui matris ff. ad Tertull. Boss. de restit. quæ sunt a Princ. post bell. nu. 15. & de remed. ex sol. clem. Princ. nu. 13.* ubi ita se tenere *Bart. inquit in fin. num. 10. C. de sentent. pass. & quod ita se habeat communis opinio, prout etiam ita eam appellat. Iul. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 59. vers. sed quero pone nunquid tempore,*

& sequitur *Cephal. conf. 395. num. 9. vol. 3. Bonac. comm. opin. part. 2. vers. gratia Principis facta bannito Crot. conf. 282. num. 36. & 40.* & hanc in consulendo, & iudicando scripsit *Natt. conf. 470. num. 20. & seq. & ad stipulatur Marcobr. conf. 83. nu. 201. & seq. Surd. conf. 90. num. 42. Decian. consil. 86. num. 39. Farinac. de inquisit. quæst. 6. nu. 36. vers. verum Menoch. lib. 5. præsumpt. 46. nu. 9. vers. secundum, & conf. 185. nu. 2. & seq. Gayll. de pac. public. lib. 2. cap. ult. nu. 12. cum seq.* Et hanc communem quoque appellat, & implicite sequitur *Sfort. Odd. d. tract. quæst. 99. art. 1. num. 7.* qui propterea illam limitat, ubi Princeps illum restituit, dicendo, quod Bannum ita cancellatur, ac si nunquam ille bannitus fuisset, quod pro cautela aduertit *Boss. d. num. 15. de rest. quæ sunt a princ. post Bell.* dicens, quod ad hoc vt casus iste comprehendatur, debet ita concipi, vt etiam recuperentur non quæsitæ.

47 Nec obstat, quod condemnatio dicatur causa immediata dispositionis factæ in beneficiū vitrici, vel nouercæ, & quod propterea per restitutionem reuocantur omnia iura tunc temporis competentia. Si quidem illud immediate ex damnatione peruenisse censetur, quod immediate ex ipso actu, seu sententia peruenit, veluti in bonis penès damnatum existentibus; illa, inquam, immediate ad proximiores eius per damnationem transeunt; at ubi de non acquirendo agitur, ex quo incapax reperitur, & tunc ea, quæ iure successionis ad alios deferuntur, vel ex contractu, vel quauis alia vltima voluntate, quæ sublata incapacitate, ad damnatum spectabant, non dicuntur immediate ab eo peruenisse, sed mediatè ex ipsius incapacitate, cum condemnatio non potuisset hunc effectum operari, vt latè declarat *Bellamer. decis. 744. col. ant. pen. vers. item quero, & Paris. in d. §. & quid si tantum n. 103. ac Ruin. num. 63. & latius Ludouis. decis. 114. num. 7.* Sed ea, quæ mediatè, & non immediate ad proximiores perueniunt per restitutionem non reacquiruntur, & sic restitutio ad ea non extenditur, vt in puncto sic distinguendo probat post

L. 2. Cardin.

Cardin. Arctin. in cap. ad petitionem nu. 14. vbi Io. de Anan. num. 4. Felin. num. 14. de accusat. quod latè prosequitur Soccin. conf. 266. sub num. 53. vers. decimo quibus infero lib. 2. sic etiam Bero. conf. 60. num. 19. ad fin. vers. & conclusio in effectu idem Ludouif. d. decis. 114. num. 7. quod etiam sequitur in specie Merlin. in decis. Rot. Roman. 28. sub num. 10. post tract. de legitim. vbi hac de
 48 *caussa inquit restitutionem filio bannito post mortem patris concessam non operari recuperationem legitimæ, cum tempore banni illam non dum acquisierit, subdens sic fuisse in Rot. resolutum.*

Et hac ratione dicunt DD. contrariam opinionem fundatam in regula *l. fin. C. de sentent. pass.* procedere in his, quæ iuris dispositione ab intestato ad proximiores damnati peruenirent; secus verò vbi ex
 49 *contractu, vel alia hominis dispositione, tunc enim restitutus ad ea non admitteretur, vt latè Bart. in d. S. filio qui matris, & latius Fachin. lib. 1. controuers. cap. 39. circa fin. qui inter vnum, & alterum casum distinguit per tex. l. 2. S. si quis à principe ff. ne quid in loc. public. quod etiam admittit Bellamer. in decis. 715. col. ante pen. vers. sed quod si ex persona, & Peregr. de iur. fisc. lib. 5. tit. 2. post nu. 34.*

50 *Quartus, & vltimus casus est, vbi damnatio post mortem patris superuenisset, & sic postquam ei erat aduersum parentis dispositionem ius acquisitum, quoniam eo casu per superuenientem restitutionem admitteretur ad annullandam dispositionem contra formam l. hac edictali factam, ex eo quia restitutus recuperat omnia, quæ damnationis causa amiserat, ex d. l. fin. C. de sent. pass. & hæc est communis omnium DD. opinio.*

ARGVMENTVM.

Num dispositio l. hac edictali
in emancipatis locum
habeat,

§ V M M A R I V M.

- 1 *Differentia emancipationis, & patriæ potestatis, quoad effectum succedendi sublata est.*
- 2 *Emancipatus ob præteritionem patris testamentam querelare potest.*
- 3 *Frater licet emancipatus sit, erit tamen fratrum suorum legitimus tutor.*
- 4 *Legitima filio emancipato titulo institutionis relinqui debet.*
- 5 *Filius emancipatus potest alienationes à patre voluntarie factas reuocare, ad effectum detrabendi legitimam.*
- 6 *Emancipatio quid operetur.*
- 7 *Sucessio est de iure naturali.*
- 8 *Emancipatus iura sanguinis retinet.*
- 9 *Pater an iterum filiam emancipatam dotare teneatur, vbi dos fuerit consumpta.*
- 10 *Pater filium emancipatum alere tenetur.*
- 11 *Dispositio l. hac edictali est fundata super naturali affectione, & obligatione.*
- 12 *Filius emancipatus à lucro l. hac edictali non excluditur.*
- 13 *Naturalia plus operari debent, quam accidentalia.*
- 14 *Familia per emancipatum conseruatur.*
- 15 *Emancipatio non tollit reuerentiam, quæ patri debetur.*
- 16 *Filius emancipatus absque venia non potest patrem in iudicium vocare.*
- 17 *Legitima debetur patri emancipanti super bonis filij emancipati.*
- 18 *Pater potest alienationes voluntaria à filio emancipato factas reuocare pro eius legitima.*

Q V A E S T I O XVI.

IN præsentī quæstione nulla cadit difficultas; quin dispositio huius *leg. hac edictali* in emancipatis quoque locum habeat, si quidem de iure nouo sublata est differentia emancipationis, & patriæ potestatis quoad effectum successionis, ita vt pariter succedant emancipati, ac in potestate retenti *l. meminimus C. de legis. hered. auth. cessante C. eodem, S. nulla vero Auth. de hered. ab intest. venient.* & sicut in potestate retenti, patris testamentum ob
 præ-

- 1 præteritionem ad querelandum admittuntur, ita pariter emancipati à patre, vel à matre præteriti eorum testamenta querelant; & de nullitate dicunt, ita *tex.* & ibi *Bart. caterique Doctores in l. filio præterito ff. de iniust. testam. latè Peregrin. de fideicom. art. 36. nu. 38. in fin. plenè Gratian. tom. 4. discept. foren. cap. 637. num. 19. Mart. de success. legal. par. 1. quest. 6. art. 3. num. 8. & dicto nouo iure attento Aldobr. in S. est & alia num. 11. Instit. de fidei. tutel. post Bart. in l. 1. ff. de legit. tutor. inquit, quod frater siue in potestate, siue emancipatus sit, legitimus erit fratrum suorum tutor, ex eo, quia iura agnationis retinet d. l. minimus, & hanc esse veriorum opinionem testatur Mart. de success. legal. par. 3. quest. 2. art. 3. nu. 14. vers. pro parte affirmante, tanquam qualitas innata ex l. de nobis C. de epis. & cleric. & tradit Bald. in l. qui se patris num. 36. C. vnd. liber. Et idcirco titulus institutionis in emancipatis requiritur, iuxta *tex. in S. aliud quoque capitulum, Auth. ut cum de appell. cognos. ut inquit Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 2. quest. 3. num. 10. cum eilegitima debeat, sicut in potestate existenti, ut latè Marc. Mât. sing. 562. Bereng. in l. in quartam num. 35. cum sequen. ad l. Falcid. Petr. de fideicom. quest. 15. nu. 96. Ascan. clem. de patr. potest. effect. 17. num. 2. & cap. ult. num. 39. Surdus de aliment. tit. 1. quest. 1. num. 24. in fin. & Aretin. in S. testibus Instit. de testam. & ob id datur eis reuocatio voluntariæ alienationis, licet in subsidium ad effectum illam retrahendi, ut probat Couarr. in cap. Raynutius S. 10. sub num. 2. de testam. Peregrin. de fideicom. art. 36. num. 37. ac Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quest. 18. num. 13. ea ratione; quia emancipatio operatur, ut filius sit sui iuris quoad acquisitionem,**
- 6 & liberationem patriæ potestatis, ut in omnibus liberè contrahere possit, non
- 7 autem quoad successiones; liberorum enim successio iuris naturalis est cap. ius naturale 1. dist. & cap. si pater de testam. lib. 6. l. scripto in fin. C. vnd. liber. l. nam & si parentibus in princ. ff. de inoffic. testamen. quæ per emancipationem non tollitur; & proinde & si cessent iura suicitatis, non tamen
- 8 cessant iura sanguinis l. iura sanguinis ff. de regu. iur. Vnde sublata suitate, non tollitur obligatio, & naturalis affectio, ut de emancipatione inquit *glos. in S. in testibus instit. de testam.* ibique eam secuti sunt Ioan. de Plat. & Io. Fab. ac Aretin. in S. ius autem Instit. de patr. potest. vbi ait, quod & si emancipatio patriam tollat potestatem, tamen adhuc remanet patriæ potestatis reliquæ, & ad stipulatur Boer. in dec. 131. num. 6. & seq. vbi dubitat de opinione Socin. in l. 2. num. 24. ff. solut. matrimon. dicentis patrem non teneri filiam emancipatam iterum dotare, vbi dos fuerit quocumque modo consumpta, quia per emancipationem non est sublata affectio, & naturalis obligatio, quam opinionem communem appellat, eamque secutus Campeg. de dot. q. 26. ac Bald. Nouell. ibid. q. 6. par. 6. priuil. 5. in fin. & priuil. 16. sic quoque Surd. de alim. tit. 1. quest. 1. nu. 20. cum seq.
- 10 dicens filium emancipatum à patre alii debere ex eo, quia obligatio alendi à charitate sanguinis oritur, & non à patria potestate, quodque ante eum firmarunt Ias. in l. quod dicitur num. 34 ff. de verbor. oblig. Bald. in l. vnic. num. 9. in fin. C. quand. non pet. part. & Asc. Clem. de patria potest. effect. 17. num. 2. At cum dispositio d. l. hac edictali fundata sit super naturali affectione, & obligatione, quam pater erga filios habere debet, ut dixi in addit. ad Surd. in
- 12 decis. 8. idcirco filius & si emancipatus sit ad hoc beneficium admitti debet, ut in specie firmavit Surdus. conf. 237. num. 15. volum. 2. nam per emancipationem filius
- 13 non desinit esse filius, quia naturalia plus debent operari, quam accidentalia l. cum in adoptiuis C. de adopt. S. sed hodie Instit. eod. tit. l. qui habet ff. de tutel. S. sed naturalia Instit. de iur. natur. Sed naturale est, quod quis sit filius l. cum scimus C. de agricol. & cens. lib. 1. ideo nulla ratione fieri potest, ut desinat esse filius S. aliud quoque capitulum. Auth. ut cum de appell. cognos. est enim
- 23 de familia, & per eum illa conseruatur Bald. in l. fin. per illum. tex. C. de emancipat. Mart. de success. legal. par. 3. quest. 2. art. 3. num. 17. Sicut pater per emancipationem filij non desinit esse pater, nec sublata

- 15 etiam remanet reuerentia, quæ illi debetur, ita Socin. in l. sicut num. 7. C. de in ius voc. quem etiam sequitur Surd. de aliment. titu. 1. quest. 17. num. 12. subdens filium
16 emancipatum absque venia non posse patrem in iudicium vocare, & conuenire, & ad stipulatur Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2.
17 quest. 3. nu. 6. qui propterea subdit, quod sicut emancipato filio legitima debeatur, ita & patri emancipanti l. si filius C. de
18 inoff. donat. & potest eodem modo alienationes lucrariuo, vel voluntariè titulo factas pro eius legitima detrahenda reuocare d. l. si filius.

ARGVMENTVM.

Dispositio l. hac edictali num.
filium naturalem comprehendat.

SVMMA RI VM.

- 1 Filius emancipatus tam ex testamento, quàm ab intestato patri succedit.
- 2 Filius naturalis præter vnciam insuccessibilis est.
- 3 Dispositio l. hac edictali naturalem non comprehendit, & num. 16.
Intellige respectu patris, & non matris num. 20.
Sed contrarium verius nu. 25.
- 4 Dispositio l. hac edictali ad quid inuenta.
- 5 Pater naturali filio nihil relinquere tenetur.
- 6 Dispositio l. hac edictali ultra suos casus non extenditur.
- 7 Filius ubi in dispositione legis nominatur, intelligitur de vero, & legitimo, & non de naturali.
- 8 Dispositio l. si vnquam C. de reuoc. donat. in filio naturali non militat.
Sed contrarium num. 9.
Declaratur num. 10.
Et quid in spurio num. 12.
- 11 Filius naturalis testamentum patris impugnare non potest, etiam in eo casu quod ab intestato in aliqua parte succedere posset.

- 13 Dispositio l. hac consuetissima S. ex imperfecto C. de testam. cessat in testamento, in quo filius naturalis instituitur.

Limita in testamento matris num. 10.

- 14 Naturalis, & spurius non connumerantur in immunitate à lege patri concessa ob numerum duodecim liberorum.

- 15 Coniux naturalem excludit.

- 17 Dispositio l. hac edictali in legitimo per rescriptum Principis l. cum non habet.

- 18 Dictio, ex, denotat causam proximam, & immediatam.

- 19 Dispositio l. hac edictali in adoptiuo non militat.

- 20 Naturales respectu matris in uniuersum ab intestato succedunt.

- 21 Naturales respectu matris cum legitimis in successione concurrunt.

- 22 Legitima debetur naturalibus, sicut legitimis.

- 34 Naturalis habet querelam contra matris testamentum.

- 26 Lex, vel statutum pœnale loquens de filiis nō comprehendit naturales.

- 27 Consuetud. Neap. si quis moriens non procedit superstiti filio naturali.

- 28 Statut. m. excludens fœminas propter masculos non comprehendit naturales, etiam si de materna ageretur successione.

QVÆSTIO XVII.

- L**icet in præcedenti quæstione dictum sit dispositionem l. hac edictali verificari in filiis emancipatis; hoc autem cessare videtur, existentibus naturalibus, & spurij, ex eo, quod emancipatus, & si sub patria potestate non sit, tamen non desinit esse capax, & legitimus, & propterea negari non potest, quin tam ab intestato, quàm ex testamento, & contra patris dispositionem succedere possit; siue extant, siue non extant alij legitimi, vt latius dicemus, at naturalis secus, ille in quam existentibus legitimis ex testamento præter vnciam insuccessibilis est l. prima, & Authen. licet in fin. C. de natural. lib. Quod expressè probatur in d. l. hac edictali, in verbis illis ex primo matrimonio liberis procreatis, cum quo concordat

- dat sex. in l. quoniam praterita in princ. & l. fin. C. de secund. nupt. quasi non sufficiat quem esse filium nisi legitimè natus sit; & ratio ea esse videtur, quoniam dispositio
- 4 l. hac edictali ad aliud inuenta non fuit, nisi ut succurratur filiis primi matrimonij aduersus iniuriam per parentes secundo nubentes eis illatas, & ob inæqualitatem quam binubi erga illos propter secundi coniugis amorem seruare solent plus secundo coniugi relinquendo, hæc inquam ratio in filiis naturalibus, & spurjijs adaptari non potest, tum respectu iniuriæ, cum in eis nulla consideretur, tum etiam respectu inæqualitatis, quæ in illis nullo modo militare potest, nedum enim ab intestato, quia præter duas vncias non exstante legitima sobole succedere nequeunt, immò nec ex testamento, cum pater nihil relinquere teneatur d. Authen. licet, & tradit Vinc. de Franch. in decis. 720.
- 5 Et propterea cessante in eis potentia succedendi, cessat inæqualitatis ratio, & dispositio d. l.
- 6 Præterea dispositio d. l. hac edictali, & si respectu filiorum fauorabilis sit, attamen respectu binubi est pœnalis, ex ea enim restringitur libera facultas disponendi; vnde cum sit exorbitans à regulis iuris communis non habet locum nisi in proprijs terminis, scilicet existentibus filiis ex primo matrimonio, ut voluit Bart. in l. 1. C. de inoff. dot. & latius Beltram. in d. l. hac edictali nu. 4.
- 7 Quæ opinio comprobari potest, ex eo quod vbi filius in dispositione legis nominatur, semper intelligitur de vero, & legitimo, nō autem de naturali, ut inquit Iur. Consult. in l. filiam in princ. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & habetur l. generaliter §. cum autem C. de instit. & substit. quod regulare esse tam in legibus, quam in statutis dicit Paleott. in tract. de not. & spur. cap. 32. quem etiam sequitur Vincen. de Franch. in decis. 640. n. 10. & Brun. de stat. excludens famin. art. 12. quæst. 3. Vnde habemus, quod & si ex dispositione l. si unquam C. de reuocand. donat. donatio per superuenientiam liberorum reuocetur, id tamen ad naturales, & spurios non exten-

ditur, ut post innumeros probat Io. Lupus de illegit. & natur. comm. 1. §. 1. nu. 35. cum sequen. & comm. 4. §. 2. nu. 42. in fin. & 43. vbi respondet Tiraquel. in d. l. si unquam vers. suscepit num. 62. dicenti, quod donatio reuocetur solum pro ea parte, pro qua valet succedere patri, cum reuocatio illa non debeat fieri provisione d. l. si unquam, sed poruisione inducā à Iustiano, & Iuris Pontificis clementia, ut scilicet tali casu donatarij tanquam successores bonorum paternorum teneantur ad præstandam partem, vel alimenta.

Et hæc opinio comprobari videtur ex traditis per Fabr. in suo Codic. lib. 5. tit. 16. de nat. lib. asserentem filium naturalem nō posse patris testamentum impugnare, etiam in eo casu, quo ab intestato in aliqua parte succedere posset, subdens ita non semel decisum fuisse, quodque ante eum tradidit glos. in l. 1. vers. naturales ff. de bonor. possess. contra tabul. quam vti singularem sequuntur Gomes. in l. 9. Taur. num. 11. & iudicatum quoque refert Vincen. de Franch. in decis. 605. num. 10. decis. 640. nu. 3. & decis. 720. & sequitur Morot. conf. 94. lib. 1. Quicquid inter naturalem, & spurium in materia d. l. si unquam distinguit Alex. conf. 40. nu. 15. vol. 4.

Hinc videmus, quod & si dispositione l. hac consultissima §. ex imperfecto C. de testam. parentibus permissum sit testamentum inter liberos coram duobus testibus condere, id tamen ad testamentum in quo naturalis instituitur, non porrigitur, ut satis doctè Dec. in conf. 610. num. 3. vbi hanc nedum communem appellat, verum super ea laborandum esse non credit, allegans eiusdē sententiæ Alexandrū, Bald. Corn. & Ang. qui nedum ita se consuluisse probant, sed etiam iudicatum profitentur, prout etiam post alios firmat Boer. in decis. 240. num. 13. & sequuntur Rub. Alex. conf. 7. num. 7. & Clar. in §. testamentum quæst. 12. in princ. & hanc veriore, & communem quoque appellat Crass. in §. testamentum q. 15. num. 1. & talem existimat Fachin. lib. 4. controuers. cap. 3. vers. sed contrarium.

Prout dicimus de immunitate patri à lege

lege concessa ob numerum duodecim liberorum; de qua in *l. si quis decurio la 2. C. de decurion. lib. 10. vbi glos. cæterique DD.*

- 14 tamen inter eos naturalis, & spurius non connumerantur, ita *Bald. in l. 1. vers. in tex. legitimo ff. de excus. tutor. Paleot. de nob. & spur. cap. 32. num. 3. Tiraquel. in l. si unquam vers. suscepit num. 65. Cotta in memorab. vers. Bastardi non sunt.*

Nec videtur super hac questione amplius laborandum, siquidem habemus *tex. expressum in Auben. licet C. de natural. lib. vbi & si naturalibus legitima sobole non extante ab intestato in duabus succedant vncijs, id tamen erit vbi legitima non supersit coniux, quo casu ipsa existente in successibiles in illis efficitur; igitur cum coniux naturalem excludat, frustra videtur controuerti, an plus ei, quam naturali filio relinqui possit.*

- 16 Et hæc opinio nedum rationibus est fulcita, verum auctoritatibus, cum ita in specie firmarunt *Bald. & alij in l. cum pater S. mater ff. de leg. 2. Alexand. in l. mulier in princ. ff. ad trebell. Roman. sing. 229. licet ibi dicat, sed esset videndum an dispositio d. l. hac edictali fuerit iure digestorum, & certe non, & ideo forse Bald. non dicit verum, sed tene mente propter auctoritatem tanti viri, quod etiam post eum voluit *Crem. sing. 88. & id verissimum existimat Beltr. in d. l. hac edictali nu. 4. & 7. vbi etiam in legitimato per rescriptum Principis id extendit, cum & si aliquando legitimati veniant appellatione filiorum legitimorum, non tamen veniunt appellatione legitimorum ex legitimo matrimonio natorum, ut voluerunt Bald. Imol. Aretin. cæterique DD. in l. Gallus S. si etus ff. de liber. & posth. Anton. de Butr. & alij in cap. per Venerabilem extra qui filij sint legitim. Et probatur secundum Beltra. ex verbis d. S. optimè auth. de nupt. ex priori matrimonio, dictio enim**
- 19 *ex* denotat causam proximam, & immediatam *lex hoc iure, & ibi DD. ff. de inst. & iur. ut in materia l. si unquam, quod in legitimato eius dispositio non procedat tradit per discursum Cacheran. decis. 121. & vide Lup. loc. cit. & latius Brun. de statut. exclud. fæmin. art. 12. quest. 4. sub num. 51. vbi latè.*

- 19 Verum quod dictum est de naturali amplia etiam in adoptiuo, nam & ille in dispositione *l. hac edictali* non comprehenditur, ut pro absoluto firmat *Beltr. in cit. loc. nu. 8.*

- 20 Sed hæc, & si vera sint, tamen procedere videntur respectu patris, non autem matris, respectu cuius naturales pro legitimis habentur, eique in vniuersum ab intestato succedunt *S. pen. instit. de success. cogn. & licet extent legitimi, cum eis tamen in successione concurrunt l. pen. in fin. vbi etiam Bart. & Corn. C. ad orfician. ibique Cagnol. num. 34. cum seq. & nu. 42. dummodo mater persona illustris non sit; Et quod in omnibus quoad matrem pro legitimis habeantur, probat *Alexan. in l. ex facto S. si quis rogatus num. 45. il primo ff. ad trebell. Guliel. de Bened. in cap. Raynut. vers. testamen. il primo num. 84. extra de testam. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 88. num. 5. cum seq. Pascal de patr. potest. p. 1. cap. 4. nu. 50 cum seq. Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 2. q. 4. num. 10. & sicut legitimis legitima debeat, ita & naturali, ut ex *S. nouissime instit. ad Orfic. firmat Cras. in S. legitima quest. 3. sub num. 1. Peregr. de fideicom. art. 36. nu. 40. quod sequitur Vafq. de success. creat. S. 10. num. 494. ac Merlin. de legitim. d. q. 4. num. 11, adeo ut testamentum matris querere possint l. si suspecta S. 1. & ibi communiter DD. ff. de inoff. testam. innumerati apud Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. sub nu. 24. Vinc. de Franch. decis. 640. nu. 4. & decis. 720. in fin. Hinc dixit Clar. in S. testamentum quest. 12. num. 2. quod dispositio l. hac consultissima S. ex imperfecto locum habet in matre testante inter liberos naturales, quicquid sit respectu patris, & quod hæc opinio nedum vera, immo communis sit, testantur *Alexan. Boer. Nat. Guliel. de Bened. alijq. ab eo citati.****

- 25 His tamen non obstantibus adhuc à primâ opinione discedendum non puto, si quidè licet naturalis pro legitimo quoad matrem habeatur, non tamen sequitur, quod in eo verificari possit dispositio *d. l. hac edictali*, quæ duplici conditione filios vocat, scilicet quod sit filius, & ex matrimonio, ut colligitur ex verbis illius,

cx

ARGUMENTVM.

Nunquid filius, & hæres absque beneficio inuentarij, possit dispositionem contra formam l. hac edictali factā impugnare.

S V M M A R I V M.

ex priori matrimonio, vt supra diximus, hoc duplici ex causa primo ob iniuriam primo viro per secundas nuptias illatam, secundo ob contemptum liberorum propter secundi coniugis amorem, hæc inquam rationes in naturali militare non possunt; quoniam in dispositionibus legum, & statutorum respicientibus poenā, & odium sub nomine filiorū non veniunt naturales l. Iulia § hoc capite, &c. ibi Bald. ff. de rit. nupt. Bart. in l. quia semper ff. in ius voc. idem Bald. in l. filium in princ. ff. de hi. qui sunt sui, vel alien. iur. Dec. in cap. in praesentia num. 134. de probat. Brun. de stat. exclud. famin. artic. 12. q. 3. num. 43. Et ob id Vinc. de Franch. in decis. 640. ait consuetudines Neapolitan. per quas mulier habēs filios, nedum de dotibus, immo de alijs bonis sibi peruentis ab agnatis, & cognatis non possit disponere, nisi de decima, non verificari in filijs naturalibus, non quia dos soli matrimonio, & non concubinatui conueniat, sed quia verbum *filij* à lege, vel statuto prolaturum semper pro legitimis, & naturalibus accipi debeat, vltra quod prædictæ consuetudines in alijs partibus de filijs legitimis, & naturalibus loquutæ fuerunt.

Hinc videmus, quod statutum excludens feminas propter masculos non comprehendit naturales, vt docet Bald. in l. cum acutissimi col. 2. vers. quæro nunquid naturales C. de fideicom. & cons. 24. ad fin. lib. 1. Albert. Bruu. de statut. quæst. 3. art. 12. qui in num. 39. vers. sed contrarium id extendit etiam vbi statutum excluderet feminam propter masculos à successione materna, & hoc nedum vbi statutum parentum fauorem concerneret, sed ipsorum filiorum, & inter alios allegat Cin. & Bald. in l. quisquis C. ad l. Iul. maie. qui inter alia mouentur ex eo quia attento communi vsu loquendi verbum *filij*, de legitimis, & naturalibus intelligatur.

Ergo à fortiori erit dicendum vbi verbum *filij* simpliciter à lege non fuerit prolaturum, sed conditionaliter ex matrimonio.

- 1 Hæres non conficiens inuentarium tenetur aduersus creditores, & legatarios etiam de proprio, amplia quamuis hereditas non esset soluendo nu. 4.
- 2 Beneficium inuentarij ad quid introductum fuit.
- 3 Hæres conficiens inuentarium, censetur se ab hereditate abstinere.
- 5 Filius, & hæres absque inuentario non potitur beneficio l. hac edictali contra vitricum, vel nouercam, & num. 8. & 24. sed contrarium nu. 12. & 18.
- 6 Hæredis actiones confunduntur per omissionem inuentarij.
- 7 Hæres factum defuncti ratum habere tenetur.
Amplia etiam inuentario confecto nu. 9.
- 10 Testator potest rem hæredis alteri obligare.
- 11 Hæres adeundo videtur obligationem defuncti ratificare.
- 13 Hæres simpliciter adeundo non censetur dispositionem à lege improbatam, approbare.
Amplia etiam absque inuentario nu. 14.
- 15 Vnusquisque contra proprium factum, quod nullum est, venire potest.
- 16 Hæres eadem persona defuncti reputatur.
- 17 Hæres facilius admittitur contra factum defuncti, quam contra proprium, maxime vbi factum defuncti tenderet ad eum fraudandum.
- 19 Tex. l. cum à matre C. de rei vendic. non procedit vbi testatoris factum esset contra legis prohibitionem.
Intellige nu. 36.
- 20 Item non procedit quando, quis iure proprio, & ex propria persona succederet.
Item non procedit in hæredibus necessarijs, sed voluntarijs nu. 23.
- 21 Consentiens in sui præiudicium non nocet heredi.

redibus in eorum iure.

- 22 Beneficium l. hac edictali desertur filijs iure sanguinis.
- 24 Filius & hæres tenetur seruare dispositionem in contractu factam a parente vitrico, vel nouerca, ratione euictionis, licet dispositio esset contra formam l. hac edictali. Sed contrarium nu. 29.
- 25 Hæres eadem actione tenetur, qua tenebatur defunctus.
- 26 Hæres matris, quæ transiit ad secunda vota, non potest reuocare, ea qua ipsa alienauit, & qua erant ipsi hæredi reseruanda.
- 27 Hæres obligatur de euictione per defunctum promissa, quatenus erit in hereditate.
- 28 Phanuc. de inuent. quest. 244. num. 111. & 148. confutatur.
- 29 Surd. decis. 99. nu. 11. declaratur.
- 30 Vendens rem alienam, tenetur de euictione.
- 31 Venditor de euictione non tenetur ubi emptor rei vendita incapax esset.
- 32 Euictio non debetur ubi contractus esset nullus, legis dispositione.
- 33 Euictio rei spiritualis vendita non debetur.
- 34 Filius, & hæres absque inuentario non potest dispositionem parentum vti contra formam l. hac edictali impugnare.
- 35 Filius, & hæres non potest factum defuncti impugnare, sub pretextu quod sit contra dispositionem l. hac edictali ubi in hereditate remaneret tanta substantia, quæ æquivaleret ad partem vendicandam.
- 36 Dispositio Tex. l. cum à matre de reuendic. procedit etiam in materia l. hac edictali, ubi inuentarium non fuerit confectum.
- 37 Filius, & hæres etiam absque inuentario, quando factum defuncti vti contra dispositionem l. hac edictali impugnare possit.
- 38 Dec. conf. 19. & 10. de Amic. in conf. 4. declarantur & nu. 40.
- 39 Quando plura iura deueniunt ad eandem personam ea omnia retinent pristinam naturam, & quatenus is eligit ius ex persona alterius, illius s. stinet vicem, & pro ea habetur, nec consideratur tanquam persona alterius.

Q V A E S T I O XVIII.

Quoniam autem sæpè contingit, vt parentes nimio in secundum coniugem amore flagrant filios, vt eos fraude circumueniant, hæredes instituunt, quò ipsi beneficij legis, & inuentarij fortassis ignari, nequeant subsidio d. l. hac edictali aduersus vitricum, vel nouercam vti, ea ratione, quod eis plus relictum, donatum uè fuerit, Hinc non raro à DD. disquiritur; An filius, & hæres absque inuentario possit remedium d. l. hac edictali intentare.

1 Pro cuius resolutione primo intuitu negatiuè respondendum videtur, cum verissima sit iuris conclusio, hæredem, inuentario non confecto, teneri aduersus creditores, & legatarios, etiam de proprio, vt habetur in l. fin. S. in computatione C. de iur. delib. ex eo quia hæres præsumitur bona in hereditate remanfa occultasse ad tex. in S. sancimus Authent. de hered. & falcid. Alex. in rubr. de acquir. hered. nu. 5.

2 Cum beneficiū inuentarij fuerit introductum, vt hæres excusetur ab obligationibus hæreditarijs, ne teneatur ultra vires hæreditarias, & vt præseruentur hæredis bona, ne sequatur immisio; & vt hæres, prout quilibet creditor, possit suum creditum iure separationis habere l. 1. S. si quis ubi glos. & l. Paulus, ff. de separat. Phanuc. de inuentar. p. 5. num. 10. Nam propter inuentarium quis se ab hereditate
3 abstinuisse censetur, vt tradunt Minad. in conf. 17. num. 3. Monticul. de inuent. cap. 8. De Pont. conf. 37. num. 3. vol. 3. Giurb. decis. 43. num. 25. ad med. Anna allegat. 30. num. 13. cum alijs per me congestis in Addit. ad Surd. in decis. 315. num. 6. Ad quod facit Decis. Vinc. de Franch. decis. 536. dicentis, quòd hæres non conficiens inuentarium, quamuis hereditas non esset soluendo teneatur tamē legatarijs per d. S. sancimus, & l. fin. S. si verò postquam C. de iur. deliber. Ex eo quia Imperator in d. S. sancimus & S. si verò duo considerat, primò fortè subreptionem, secundò contemptum legis, cum in d. S. sancimus habeatur quod si hæredes voluerint ea immunitate gaudere, seruent purā legis potestatem, & non

- & non per ea, quæ fortè surripiunt, aut malignantur, introducere pertentent falsiciam; Et *in vers. si verò*, mandat inventarium fieri; & si omiserint, teneantur creditoribus, & legatarijs de proprio. Vnde si fortè cessaret subreptio, quia hæreditas non esset soluendo, non cessat contemptus legis.
- 5 Hinc est, quòd si filius, & hæres absque inventario uti vellet remedio *legis hac edictali* contra vitricum, vel nouercam, non posset; tum quia non diceretur plus vitrico, quam filio relictum, stante iuris præsumptione contra eum ob occultationem bonorum; tum etiam quia confusè essent eius actiones *l. debitori* vbi DD. C. de pact. l. *Crannius ff. de fideiuss.*
- 6 Præterea hæres factum defuncti ratum habere tenetur *l. cum à matre C. de rei vend. l. ex qua persona de reg. iur.* ac ideo hoc beneficio *l. hac edictali* filius, & hæres potiri nõ debet. Ita in specie firmarunt. *10. de Amic. in conf. 3. Dec. conf. 19. in fin. Bellon. conf. 13. nu. 22. & Thesaur. in add. ad eius genitorem in decis. 170. in ult. add.* vbi subdit, sic per Senatũ decisũ fuisse, quod quãdo filijs sũt patris, vel matris hæredes beneficio *l. hac edictali* uti non possunt; ut etiam senserunt Domini de Rot. Delph. apud Franc. Marc. *quæst. 57. p. 1.* quamvis quoad eum casus erat dubius.
- 7 Et hæc conclusio vera videtur, nedum vbi filius, & hæres inventarium omiserit, ut tradit Dec. in conf. 185. num. 6. sed vbi confecerit, cum inventarium non sit herba Beronica, ita ut admitti possit hæres contra factum defuncti. Quo errore multi labuntur, ut tradit Pinell. de bon. matern. l. 1. p. 3. ant. num. 82. inventarium enim tantum prodest ne teneatur hæres ultra vires hæreditarias, ut colligitur ex scribent. in d. §. in computatione, & notant Roman. conf. 18. num. 4. cæterique à Pinell. in loco citato allegati, non autem ut ex eo possit defuncti factũ impugnari, quoniam posset testator res hæredis alteri obligare in illius præiudicium. Ita Afflic. in decis. 200. & decis. 201. Vinc. de Franch. decis. 321. & latè ego ipse in Addit. ad Surd. in decis. 315. Vnde hæres adeundo vide-
- 11 tur obligationem defuncti ratificare, ut post multos notauit Surd. in d. decis. 315. num. 10.
- 12 Sed contrarium videtur dicendum, scilicet simplicem aditionem non impedire hæredem, quin contra factum defuncti venire possit. siquidem verissimum est de iure, parentes non posse plus nouercæ vel vitrico, quam filijs ex primo matrimonio conferre, vnde si plus eis contulerint, quã portio filiorum ex primo matrimonio importaret, illud plus pro non scripto, & nõ dato habetur *d. l. hac edictali*
- 13 Atque vbi dispositio à iure reprobatur, hæres simpliciter adeundo non censetur illam approbare, ut in specie post multos firmat Phanuc. de inuent. q. 244. nu. 157. in tract. diuers. & Crauet. conf. 200. n. 8. igitur filius, & hæres factum defuncti à iure improbatum non prohibetur impugnare.
- 14 Neque in hoc casu inventarium ad aliquid deseruit, nam ex eo, quòd dispositio nulla, & inualida est, cessat inventarium. Quod ratione fundatur, nam parens, dum prohibetur plus vitrico, vel nouercæ relinquere, quam vni ex filijs primi matrimonij, si contra prohibitionem relinqueret, certum est, nullã esse dispositionẽ, contra quã ipsemet parens venire posset, cum vnusquisque cõtra proprium factum, quòd nullum est, & contra legis prohibitionem venire possit, ita Bart. in l. post mortem in princ. vbi Alex. ff. de adopt. idem Alex. conf. 123. nu. 5. volum. 2. Afflic. 335. num. 11. cum alijs per Cachet. in decis. 180. num. 1. Ergo hæres quoque non prohibebitur factum inualidum defuncti impugnare, cum eiusdem sit iuris, cuius erat defunctus *l. heredem ff. de reg. iur.* ut in specie ita arguẽdo tradiderunt glos. Bald. & alij in d. l. cum à matre per l. quemadmodum C. de agricol. & censit. lib. 10. Aretin. conf. 123. ad fin. num. 7. Curt. iun. conf. 175. nu. 10. in fin. Gramat. decis. 93. num. 8. cum alijs per Pinell. de bon. matern. l. 1. p. 3. sub nu. 85. circa med. sic etiam Afflic. decis. 240. num. 8. & Cachet. decis. 180. num. 2.
- 17 Immò facilius admittitur contra factũ defuncti, quàm contra proprium Dec. cõf. 185. nu. 6. in fin. ex tex. l. fin. C. de cuius. & fin.

singularis est *glos. in l. 2. verbo reuocare C. si in fraud. patron. alienat. fact. sit* maximè ubi defuncti factum tenderet ad eum fraudandum beneficio à lege concessò *d. l. 2. cum glo. vbi Bart. Bald. Castr. & alij C. si in fraud. patr.* Et in specie *l. hac edictali* firmarunt Bald. in *conf. 161. vol. 1. Beltr. in d. l. hac edictali S. si verò plus nu. 1. & seq. & vers. ita tamen nu. 26. Gramat. decis. 93. nu. 9. Crau. conf. 200. Menoch. conf. 11. nu. 25. Gabriel. de secund. nupt. conclus. 4. num. 42. Lancell. Gall. ad Consuet. Alexand. in verbo non possit quæst. 15. num. 3. vbi ampliat, etiam si pœna per testatorem hæredi apposita esset, ne eius facto contraueniret. Et latius dicemus in *seq. questione*. Neque in hoc casu inuentariū opus esse censuerunt Phanus. de inuentar. quæst. 244. nu. 113. in tract. diuersor. & de lucr. dos. glof. 5. num. 45. Menoch. d. conf. 11. num. 25. & Surd. conf. 91. in 6. conf. 196. num. 55. & conf. 237. num. 20. Irrita igitur testatoris dispositione, cessare videtur controuersia prædicta, an inuentarium factum sit.*

19 Nec militante ea, quæ dicta sunt de *l. cum à matre C. de rei vendic.* vbi & si regulariter hæres, non veniat contra factum defuncti, tamen hæc regula plure patitur fallentias; quarum prima est vbi testatoris factum esset contra legis prohibitionem, tunc enim hæres illud ratum habere non teneretur *glos. sing. est in l. Lucius ff. sol. matrim. S. his igitur a nobis Authen. de hæred. & falc. & sequuntur Soccin. conf. 29. num. 7. volum. 1. & conf. 79. num. 34. & 47. volum. 4. Soccin. iun. conf. 77. nu. 134. Crauett. conf. 200. nu. 5. & 6. Pinell. de bon. mater. l. 1. p. 3. sub num. 83. circa med. Gramat. decis. 93. num. 7. & 8. Cacher. decis. 180. num. 1. cum seq. Afflicti. decis. 240. num. 8. Serbphin. decis. 477. num. 1. Anna alleg. 126. nu. 8. & Mart. de success. legal. par. 4. quæst. 9. art. 3. num. 16. At in hoc casu, cum dispositio testatoris ultra mod. à *l. hac edictali* tradita, nulla, & inualida sit *d. l. hac edictali*, & *S. optime Authen. de nupt.* non est seruanda, nec additione conualefcit, vt ex citatis DD.*

20 Secundò non procedit, vbi quis iure proprio, & ex propria sua persona succederet, vel ei aliquid competeret, cum eo

casu liceat, hæredi cōtra factum defuncti venire, ad *tex. singul. in l. debitor. 59. S. fin. vers. quia non quasi hæres ff. ad trebell. & hæc receptam esse sententiam testatur Alciat. in l. filiusfamil. S. diui ad fin. ff. de leg. 1. sic etiam Pinell. in l. 1. p. 3. nu. 99. vers. fulcitur 5. C. de bon. matern. Eamq; esse veriore, & magis communem dicit Guttier. pp. qq. lib. 2. cap. 149. num. 2. Et vti talem post infinitos alios secuti sunt Menoch. conf. 89. num. 22. cum seq. lib. 1. & Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 205. à num. 29. vsque ad 37. & tom. 3. cap. 433. n. m. 3. cum sequ. & num. 33. vt in iure retractus firmarunt per illum *tex. d. l. debitor. Heric. Boic. in cap. constitutus col. 2. post princ. vers. in contrarium arguitur*, & ibi Bellamer. col. 2. vers. primo oppono de restit. in intugr. & ob id DD. per *tex. in l. 1. S. quod a it vbi notat Bart. ff. quorum legat. & glos. in l. fin. C. de bon. libert.* inquirunt quod consentiens in sui præiudicio non nocet hæredibus in eorum iure, vt post infinitos Petr. de fideicommiss. quæst. 14. num. 301. in fin. & num. 320. vers. primus est. Peregr. de fideicommiss. art. 52. nu. 91. & 92. vers. prima est. Et hanc esse veriore, & magis receptam opinionem, post innumeros inquit Fusar. de substitut. quæst. 560. num. 11. cum seq. At in casu huius quæstionis, quod aufertur vitrico, vel nouerca, & applicatur filijs; non debetur illis, vti hæredibus, sed vti filijs iure sanguinis, & propter iniuriam, & sic iure proprio. Auth. hæres C. de secund. nupt. & propterea parū interest, sint ne hæredes vel ne.*

23 Tercio dispositio *d. l. cum à matre* non procedit in hæredibus necessarijs, sed in volūtarijs. Et dicuntur quibus defunctus, velit, nolituè relinquere cogitur, vt explicat Castr. in *conf. 448. num. 3. volum. 2.* vt in filio, cui de iure legitima auferri non potest sine iusta causa exhæredationis; vel vbi ex forma statuti vetetur aliquis bona sua donare, vel aliter disponere in præiudicium filiorum, vel aliorum à statuto vocatorum, hi enim licet hæredes sint tamen non tenentur factum defuncti obseruare, prout etiam notat Gramatic. in *d. decis. 93. nu. 12. Soccin. conf. 231. nu. 15. lib. 2. Crauett. d. conf. 200.* Et hæc innixus sēten

tia

na ad contraria respondet *Barz. in decis. Bonon. 64. num. 42.* & ante eos notat *Bald. in d.l. cum cum a matre, & l. si pater ff. de inoff. donat.* vbi in specie inquit, quod ibi quid mirabile resuleret: videlicet, quod hæres veniat contra factum defuncti.

24 Quamuis *Phanuc. in tract. de inuentar. quest. 244. num. 111. & 148. inter tract. diuersor. de inuent.* declarando regulā, quando hæres teneatur factum defuncti seruare, & ratum habere; inquit, quod si parens in testamento, instituto filio hærede, plus vitrico, vel nouerca reliquerit, quā reliqua hæreditatis substantia importaret, tunc non nocebit filio aditio. At si parens per contractum, vel alium actum inter viuos in beneficium vitrici, vel nouerca disposuerit; eo casu, quamuis dispositio esset à lege improbata hæres nō possit tali dispositioni contrahere, sed illam seruare. Et rationem diuersitatis assignat *Surd. in decis. 99. ant. num. 11. cum seq. & in conf. 196. num. 59.* scilicet, quia coniuex ex contractu ad euictionem, & ad contractus obseruantiam obligatur, quæ

25 in hæredem descendit, qui eadem actione tenetur, qua tenebatur defunctus. *Bart. in l. de eo ff. de iudic. declarat Dec. in l. qui cum alio num. 7. ff. de reg. iur.* Et traditur exemplum in pariete ad secundas nuptias conuolante, quæ si donata, vel data

26 à primo coniuge, in secundum virum alienauerit, quæ de iure filijs ex primo matrimonio reseruare tenebatur; non poterit filius ex primo matrimonio, & hæres dispositionem, seu alienationem prædictam impugnare, ratione euictionis, & obseruantie, ad quam defunctus tenebatur. At, quando parentis dispositio esset in vltima voluntate, tunc, quia nulla subest in patre obligatio, nulla quoque descendit in hæredem; & ita inquit *Surd. d. conf. 196. procedere glos. in d.l. Lucius*, & si hoc

27 militaret omissio inuentario, aliàs eo confecto hæres non teneretur de euictione, nisi quatenus erit in hæreditate; etiam in re propria, ad tradita per *Vinc. de Franch. in decis. 153. nu. 16.*

28 Licet hæc distinctio mihi non arrideat, si quidē si verum sit, dispositionē contra

formā l. hac edictali nullā, & inuolidā esse ipso iure, & hoc nē filij ex primo matrimonio, cum vitrico, vel nouerca inæquales sint, ob quod in illo pluri vitricus, vel nouerca ex dispositione d. l. incapaces sunt; clara sequitur consequentia, nullam deberi euictionem, licet promissa, vbi filij ex primo matrimonio tale patris factum vti à lege prohibitum impugnarent, quamuis hæredes sint, quoniam ratione euictionis vitricus, vel nouerca idem etiam per indirectum consequerentur, & sic fieret fraus legi, quod absurdum est; & propterea regula illa, *quem de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio* non militat; vbi ille, in cuius beneficium cederet euictio incapax esset, nam eo casu, quemadmodum nullitas dispositionis excludit vitricum, & nouercam ab illo pluri, eosdem excludit ab euictione.

29 Nec militat quod à *Surd.* traditum est circa alienata secundo viro ex bonis primi, dispositione iuris filijs reseruatis; si quidem id ad præsentem quæstionē adaptari non potest, prohibitio enim tantum in binuba consistit, nec secundus vir incapax esset, & sic respectu secundi viri dispositio non irritatur, & idē cadit euictio per tex. in *l. si fundum sciens C. de euict.*

30 potest enim quis rem alienam vendere, vt obligetur, & de euictione vtiliter teneatur *l. rem alienam ff. de contrah. empt. Boer. decis. 23. num. 13. cum seq. ac Faber. in suo Codic. lib. 8. tit. 30. definit. 2. circa med.* At secus esset si secundus vir talis alienationis incapax fuerit, quoniam euictio locum non haberet, & alienans ad nihil teneretur, ergo nec hæres; & propterea di-

31 xerunt DD. loquētes in materia rei feudalis, quod vbi nullitas resuleret ex persona emptoris, quia incapax esset, vt de foemina, & Ecclesia tradunt exempla, quod tunc nulla debeatur euictio, sed solum res restituenda erit venditori, restituto pretio emptori, vt ex multis probat *Tresaur. lib. 2. quest. for. quest. 23. num. 20.*

32 nam regulariter ex contractu nullo ex legis dispositione, non debetur euictio, vt ex glos. *l. imperialem* verbo *actio de prohibet. feud. alien. per Feder. tradit Man-*

M gil.

*gl. de cuius. quest. 58. mm. 28. prout de
venditione rei spiritualis tradit Farinac.
decis. 685. nu. 5. p. 1.*

- 33 Et propterea pro resolutione præsen-
tis quæstionis ego non recederem à pri-
mæ opinionæ, scilicet filium, inventario
non confecto, non posse dispositionem in
34 beneficium vitrici, vel nouercæ factam
impugnare, sub prætextu, quod plus con-
tineret, quam hæreditas ad eum delata
importaret, cum certissimū sit, iure cau-
tum non reperiri, non posse vitrico, vel
nouercæ, relinqui; sed tantum potestas
coniugum restricta videtur, vt relictum
non sit plus quam portio vnius ex filiis
primi matrimonij: igitur quotiescunque
filius hæres esset, & inventarium nō con-
fecisset, non posset rectè arbitrari, an sit
plus vni, quam alteri relictum, sed ex quo
iuris præsumptione sit, vt hæreditas sol-
uendo sit *l. fin. C. de iur. deliber.* meritò fi-
lius absque inventario obtinere non pos-
set, tum quia ommissio inventarij in hoc
confunderet actiones filij, & sic vti con-
fusæ nequeant ab eo exerceri, tum etiam
quia præsumitur hæreditatem æquiva-
lere legato, seu alij dispositioni in
beneficium vitrici, vel nouercæ factæ;
Et hoc est, quod dixerunt *Roman. & Pi-
nell.* in locis citat. scilicet filium, & hære-
dem non posse defuncti factum impugna-
re, vbi pro illa portione quam vendicare
intenderet, remaneret de paterna hære-
ditate tanta substantia, quæ æquuale-
35 ret portioni vendicandæ, quoniam
eo casu cum bona hæreditaria sufficiant
confunderetur actio hæredis, & sentie
Vinc. de Franch. in decis. 153. nu. 16.

- Nec mouent ea, quæ tradita sunt ad li-
mitationē *l. cum à matre*, scilicet hæredē
non teneri ratum habere factum defuncti
à lege improbatum; si quidē id bene pro-
cedit vbi testatoris dispositio esset cōtra
legis prohibitionē, quo casu agnitio non
inducit conualescentiam talis dispositio-
nis, prout de exemplo legari filio spurio
36 tradit *Aym. Cræuet. in d. conf. 200. num. 5.*
At secus vbi dispositio non esset contra
legis prohibitionem, quamuis rescissioni
subiaceret, quatenus excederet modum

à *d. l. hac edictali* traditū, nā tunc ex quo
ipsius filij factū id apparere non posset,
cessaret limitatio, alias præstaretur filio
ansa delinquendi scilicet fraudandi no-
uercam, vel vitricum, non conficiendo
inventarium.

- 37 Hæc tamen sententia limitari potest,
vbi esset quid certum in hæreditate, ita vt
inventarium opus non esset, veluti in ma-
tre non habente aliud, nisi dorem, quo ca-
su, cum quid certum sit, cessat inventa-
rium, & sic dispositionem vltra portio-
nem sibi relictam in beneficium vitrici,
vel nouercæ filius impugnare poterit, cum
constare possit, talem esse dispositionem,
38 Nec refragantur ea, quæ tradita sunt
ex *Dec. in conf. 19. col. fin. & Io. de Amic.* si
quidem eorum opinio non est penitus
contraria secundæ opinioni; loquuntur
enim vbi filius, & hæres, vt hæres agere
ad reuocandam dispositionem testato-
ris, nam tunc cum adeundo videatur fa-
ctum defuncti approbasse, esset quid in-
compatibile, quod vt hæres agat, & fa-
ctum defuncti impugnet, quia videtur
actio, & passio esse in eadem persona, ex
39 quo hæres videtur eadem persona cum
defuncto *§. 1. Authent. de iur. iur. à mor-
prest.* quæ tamen ratio cessat, quando, li-
cèt sit hæres non tamen agit vt hæres,
sed vt filius eo enim casu idem est ac si
hæres non esset, quoad hoc vt impugna-
re possit factum parentum, quia quando
iura plurium deueniunt ad eandem per-
sonam ea omnia retinent pristinam na-
turam, & quatenus is elegit ius ex per-
sona alterius, illius sustinet vicem, & pro
ea habetur, nec tunc consideratur tam-
quam persona alterius arg. *l. 1. vbi Bald.*
ff. de offic. conf. Soccin. in l. cum filio num. 28.
vers. secunda ratio ff. de leg. 1. vbi Cræuet. p.
2. nu. 395.
40 Item loquuntur secundo, vbi statutum
derogaret *l. hac edictali*, nam tunc cū di-
positio facta in coniugem non veniret à
iure improbatæ cū non subiaceret rescis-
sioni, non poterit filius, & hæres illam im-
pugnare, tamquam cessante causā, ob
quam impugnatio subsisteret.

ARGVMENTVM.

Nunquid filius, & legatarius possit dispositionem contra formam l. hac edictali traditam impugnare, & quid si prohibitus sit ne aliud peteret, & simpliciter agnouerit legatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Legatarius an factum defuncti impugnare possit.
- 2 Obligationes defuncti in legatarium non transeunt.
- 3 Lex qua persona ff. de reg. iur. declaratur.
- 4 Legatum in dubio non censetur animo compensandi factum.
- 5 Filius quando in legitima institutus, possit factum defuncti impugnare.
- 6 Filius licet legatarius dispositionem in vitricum, vel nouercam factam impugnare potest.
- 7 Legatarius agnoscens simpliciter legatum cum onere ne amplius peteret, aliud petere non potest.
- 8 Legatum factum cum conditione ne amplius legatarius peteret censetur animo compensandi cum debito, quamuis minus debito sit.
- 9 Filius, & legatarius non obstante prohibitione ne plus peteret poterit ultra legatum dispositionem defuncti contra formam l. hac edictali factam impugnare.
- 10 Onus à lege improbatum in legato positum, rejicitur.
- 11 Nemo potest facere quin leges in suo testamento locum non habeant.
- 12 Adiectio pene in actu nullo non tenet.
- 13 Heres iussus voluntatem testatoris adimplere erga incapacem sub pena priuationis hereditatis, in eam non incurrit si non ad adimpleat.
- 14 Filius potest ad supplementum agere non obstante onere imposto legato ne plus peteret & ipse illud simpliciter agnouerit.
- 15 Heres potest uxorem usufructuariam pro consecutione inuentarij, & satisfactionis mo-

lestare, non obstante pena priuationis hereditatis in tali casu à testatore apposta.

- 16 Testator cautionem usufructuario remittere non potest.
- 17 Qui non potest disponere, neque penam dispositioni adijcere potest.
- 18 Prohibitio testatoris ne legatarius amplius aliud petat, non comprehendit id quod legatario ex legis dispositione desertur.
- 19 Beneficium l. hac edictali non ex hereditate, sed legis prouidentia peruenit.
- 20 Legatum agnato factum non est imputandum cum portione à consuetudine ei debita.
- 21 Filius, & legatarius licet possit dispositionem paternam contra formam l. hac edictali factam impugnare, hoc tamen erit collato legato.

Q V A E S T I O X I X.

- L**icet in præcedenti quæstione dictum sit filium, & heredem non posse dispositionem contra formam d. l. hac edictali traditam reuocare, quotiescunq; inuentarium ab eo omissum fuerit, cum censeatur voluntatem defuncti approbasse per ea, quæ tradit Afflic. in decis. 200. & 201. & per Surd. in decis. 315. Tamen in præsentī quæstione idem dicendum non videtur, cum in legatario cessent illæ præsumptiones, quæ in heredem militare possunt; si quidem legatarius non censetur eadem persona cum defuncto, & id circo potest contra factum defuncti venire, vt in specie firmavit Castr. in l. cum à matre num. 3. vers. item si sentiret C. de rei vendic. obligationes enim defuncti in legatariū non transeunt glos. in l. i. C. si cert. pet. & in l. i. S. si hares præcepto ff. ad Trebell.
- 3 Et quamuis per tex. in l. ex qua persona ff. de reg. iur. videatur oppositum probari; attamē illius dispositio militat in eo, qui iure vniuersalis successionis lucrum sentiret; secus verò iure particularis legati;
 - 4 aliàs semper censeretur relictum animo compensandi, quod iura non præsumunt nisi expresse dictum fuisset l. creditorem ff. de leg. 2. ita Bart. in l. fin. S. in computatione C. de iur. deliber. ibique etiam Paul. de

- Castr. Alex.* & alij, prout in specie sic declarasse Rotam Rom. testatur *Gratian. to. 3. discept. forens. cap. 565. num. 66.* sic etiam *Bald. in d. l. cum à matre num. 5. vers. tertio*
- 5 *quero* dicens, quod si filius esset institutus in re certa pro sua legitima, isto casu non tenetur factum defuncti approbare, etiam si id ex contractu veniret, sed illi contrauenire posset vendicando rem suam, secus si esset Institutus in quota bonorum, igitur quotiescunque plus vitrico, vel nouercae, quam filio fuerit tributum filius ipse & si legatarius, vel in re certa institutus, non prohibebitur dispositionem prædictam impugnare, vt in puncto firmarunt *Phanuc. de inuentar. quest. 244. num. 113. cum seq. inter tract. diuers. de inuent. & de lucro dot. glos. 5. num. 45. & Surd. conf. 237. nu. 20.*
- 7 Sed quicquid sit, attamen id cessare videtur vbi filius legatarius prohibitus esset aliquid aliud petere, tunc enim censetur testator animum compensandi habuisse, adeo vt si simpliciter legatarius agnouerit legatum, onus sibi iniunctum suscepisse videatur, vt aliud petere non possit *l. cum ab vno in princ. & l. Titia §. qui in vita, & ibi glos. in verbo portione ff. de leg. 2. & l. Imperator §. si centum eod. tit. cap. officij de testam. & ita in specie scripserunt Bald. in l. libert. liberteq; nu. 28. C. de oper. libert. & sequitur Ruin. conf. 176. num. 7. volum. 2. Aym. Crauet. conf. 149. nu. 3. Durant. d. art. testand. tit. de leg. caut. 5. nu. 3. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 10. tit. 2. num. 17. Menoch. lib. 4. præsumpt. 110. num. 30. & 31. & conf. 56. nu. 36. volum. 1. Surd. conf. 112. num. 17. cum seq. lib. 1. & de aliment. tit. 9. quest. 16. num. 30. cum sequ. quod locum habere inquit Paul. de Castr.*
- 8 in l. si cum dotem §. si pater num. 3. ff. solut. matrim. etiã si minus sit in legato, quam in debito, & sequitur ibid. *Alex. nu. 2.*
- 9 Verum, & in hoc quoque casu contrarium dicendum est, scilicet agnitionem legati cum tali prohibitione non excludere filiũ à petitione eius, quod sibi per *l. hac edictali* defertur, prout tali prohibitione non obstante in specie vnanimiter firmarunt Bald. communiter receptus

in conf. 161. volum. 5. Brun. de statut. exclud. famin. art. 9. nu. 61. circa med. Rol. à Vall. conf. 161. volum. 1. Crauet. conf. 200. nu. 5. Grammatic. decis. 93. num. 9. Phanuc. de lucr. dot. glos. 5. nu. 45. & de inuentar. d. quest. 244. n. 113. Caesar Mant. conf. 15. nu. 7. vol. 1. Gabriel. conf. 13. num. 27. cum seq. volum. 2. Alexand. Trentacinq. lib. 3. var. resol. ref. ultim. num. 34. vers. 3. procedit Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 10. tit. 2. sub num. 19. Menoch. conf. 11. num. 25. Surd. conf. 45. num. 54. & conf. 237. num. 20. latè ego ipse in addit. ad Surd. in decis. 8. num. 7. vbi hac etiam opinione inter alios allegaui Fontauell. de pact. nuptial. claus. 5. glos. 8. p. 4. nu. 1045. ea ratione, quia onus prædictum vt à lege improbatum reijcitur, & perinde est, ac si legatum esset simplex, & factum sine onere, vt latè tradit Beltr. in l. hac edictali vers. si verò plus num. 6. vbi ex hoc infert, quod filia primi matrimonij acceptando legatum cum onere ne plus petat, sibi non præiudicat in lucro ex d. l. reseruato, & sequitur Lop. de donat. inter vir. & uxor. §. 16. num. 17. scilicet id verum esse, quia ad hoc vt valeat legatum talis clausula habetur pro non apposita, cuius etiã dictum post Ant. Gomez. & alios innumeros secutus est Surd. d. conf. 45. nu. 54. cum nemo possit facere, quin leges in suo testamento locum non habeant *l. nemo potest ff. de leg. 1.* vbi enim actus est nullus, & legi contrarius adiectio poenæ non valet *l. Seius, & Augerius, & l. quod de bonis §. frater ff. ad l. falcid. l. non dubium C. de leg. 1. vltim. ff. de constit. & hanc esse communem sententiam testatur Couarr. in cap. quamuis pactum p. 2. §. 4. num. 4. & Ias. in conf. 40. col. fin. lib. 1. quod Io. Faber. in §. final. num. 3. in fin. Instit. de legat. Extendit etiam vbi quod à testatore prohiberetur esset contra consuetudinem patriæ, cum transgressor legis, & consuetudinis eadem poena puniatur glos. in cap. quæ in Ecclesiarum de Constit. Dec. post Felin. in cap. 1. nu. 18. eod. tit. Hinc dixit Paul. de Castr. in conf. 5. num. 4. lib. 1. quod hæres iussus voluntatem testatoris adimplere erga incapacem sub priuatione hæreditatis, poenam aliquam non incurrat eam non adim-*

- 13 adimplendo, quod etiam firmavit in *conf. 125. in 7. dub. volum. 2. & sequitur Ias. in d. conf. 40. in 3. dub. volum. 1. & in specie additipulatur Anchar. conf. 79. in fin. cui opinioni accesserunt Soccin. conf. 79. nu. 47. lib. 4. Alba. conf. 41. nu. 6. Alciat. conf. 11. in 5. dub. lib. 5. Crott. conf. 273. num. 7. cum seq. & Phanuc. de inuent. d. quæst. 244. num. 115. in tract. diuers. de inuent. vbi multos pro hac etiam opinione allegat, & signat Ruin. conf. 56. num. 8. lib. 2. dicentem, si*
- 14 pater minus legitima filio reliquisset cū pena ne plus peteret, quod eo casu absq; periculo penæ filius agere posset, quem etiam, & alios pro hac opinione coaceruat Brun. de statut. exclud. fæmin. art. 9. num. 61. & probatur ex S. hac autem disposuimus vers. ceterum authent. ut cum de appell. cognosc. cum tale onus impositum non valeat sed ipso iure rejicitur l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. & hoc certum, tritum, & vulgatum, ob quod amplius laborandum non esse inquit post innumeros Mantica. de coniectur. ultim. volunt. d. lib. 10. tit. 2. num. 19. Sicut in simili videmus, quod si testator prohibeat hæredem sub pœna priuationis hæreditatis vxorē vusufructuariam non molestare in confi-
- 15 ciendo inuentarium, & ad satisfactionem præstandam, hæres adhuc inuentarium, & cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri impune requirere potest, ita Cast. in conf. 221. col. 1. lib. 2. Ias. d. conf. 40. col. fin. & de communi Soccin. conf. 131. num. 14. lib. 1. Crauett. conf. 187. in fin. & conf. 200. Dilett. de art. testand. de var. testamen. caut. 1. nu. 1. addent. ad Bald. in l. 1. C. de usufruct. lit. B. idem Bald. in l. 1. num. 26. circa fin. C. qui pœn. nomin. Peregr. de fideicom. art. 35. nu. 6. Simon Petr. de interpretat. ultim. volunt. lib. 4. dub. 10. num. 83. cum mult. seq. & alij apud me allegati in addit. ad Surd. in decis. 109. num. 5. & decis.
- 16 194. cum testator cautionem remittere non possit l. 1. C. de usufruct. l. scire debitis C. ut in possess. legat. cum alijs per Surd. &
- 17 ibi latius per me in d. decis. 109. qui enim non potest disponere, non potest penam adijcere dispositioni, ita Marfil. sing. 312. & facit Surd. decis. 7. nu. 5.

Et ita procedere videntur contraria, vbi onus à testatore impositum à lege non improbat.

- 18 Præterea prohibitio à testatore legatario facta, ne quid aliud petat non comprehendit id, quod ex mera legis prouidentia debetur, sed solum quod iure hæreditario ex testatoris bonis ad ipsum peruenire possit, maximè vbi testator dixerit, ne aliud petat de bonis suis, vt vnanimiter concluderunt Bald. in l. si cum dotem S. si pater vbi Cast. & Alex. ff. sol. matr. idem Bald. conf. 84. volu. 2. Capr. conf. 143. num. 12. Neuiz. conf. 16. num. 9. & conf. 62. nu. 32. & seq. Felin. in cap. quoniam 19. col. 4. post princ. vers. faciat in simili num. 6. in fin. de præscript. Ias. in Authent. præterea num. 26. vers. limita istam communem vbi dicit singularem decisionem, & notandum ait ibi Rimin. iun. in fin. C. vnd. vir. & vxor. Dec. conf. 425. num. 11. vers. tertio efficaciter hoc suadet Ruin. conf. 60. nu. 8. lib. 2. Natt. conf. 186. num. 2. & conf. 363. num. 21. Menoch. lib. 4. præf. 109. num. 51. Phanuc. de lucr. dot. glos. 8. num. 59. Gratian. to. 5. discept. forens. cap. 816 num. 13. cum seq. vbi hanc veriore, & magis communem appellat, & sequitur Surd. conf. 112. num. 80. cum seq. lib. 1. & de aliment. tit. 9. quæst. 16. num. 31. cum seq. At cum lucrum ex d. l. hac edictali filijs perueniens, non ex hæ-
- 19 reditate parentū, sed ex mera legis prouidentia peruenire dicatur d. l. hac edictali S. optimè authent. de nupt. & vti ab hæreditate separatū filijs spectat Authent. hæres C. de secund. nupt. vt alias supra diximus; igitur talis prohibitio beneficium huius legis comprehendere non censetur, & ob id Scip. Bucc. ad consuet. Neap. Et si testator sol. mihi 174. lit. D. inquit quod legatum
- 20 agnato factum non est imputandum in portionem ei debitam vigore d. consuet. ex eo, quod portio consuetudinis non est debita ab ipso testatore, sed à lege.
- 21 Verum hæc omnia intelligenda sunt collato legato, scilicet, & si legatarius etiam impune possit factum defuncti impugnare, & sic dispositionem vltra formam a d. l. hac edictali traditam, tamen hoc erit habito respectu ad legatum.

scilicet vt illud plus, quod legati quantitate excederet auocare possit, cum vitricus in illi pluri incapax efficietur, & in illo pluri ius resistere videtur *d. l. hac edictali* ibi cui minor portio relicta, vel data fuerit.

ARGVMENTVM.

Numquid Concubina, & amasius comprehendatur in dispositione *l. hac edictali*.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispositio *l. hac edictali* in concubina, & amasio non militat.
Sed contrarium nu. 9. & 13.
- 2 Appellatione viri, & uxoris, non veniunt concubina, & amasius, etiam in fauorabilibus.
- 3 Dispositio *Aulhent. praterea C. vnd. vir. & vxor. cessat* in concubina.
- 4 Dispositio *l. hac edictali* est exorbitans a terminis iuris communis.
- 5 In materia exorbitanti, & odiosa extensio non fit de casu ad casum, nec de persona ad personam, etiam ex maiestate rationis.
- 6 Comprehensio non fit vbi id quod comprehendendi debet, sit per aliam legem prouisum.
- 7 Inter concubinam, & uxorem differentia constituitur.
- 8 Maior in uxore, quam in concubina presumitur amor.
- 10 Dispositio per quam filij hereticorum ad admittantur ad aliquod munus ecclesiasticum usque ad secundam generationem, extenditur etiam ad filios illegitimos.
- 11 Pœna secundo nubentium militans etiam contra in concubinato viuentem.
- 12 Mulier sicut per secundas nuptias tutela priuatur, ita luxuriose viuens.
- 13 Dispositio hac *l. hac edictali* locum habet in donatis alicui, cum quo deinde matrimonium contractum fuit.
- 14 Donatio facta concubinae paris conditionis, cum qua esse potest matrimonium non valet, ad explicationem *l. Donationes ff. de donat.*

Q V A E S T I O X X.

- S**atis pulchra videtur præsens quaestio scilicet nū dispositio *l. hac edictali* in concubina, & amasio quoque locum obtineat; pro cuius resolutione primo intuitu videretur dicendum quod non, tum quia *d. l.* loquitur in marito, & vxore, vitrico, & nouerca, & tamen concubinarius non dicitur maritus, nec concubina vxor *l. si vxor in princ. ff. de adulter.* adeo, vt nedum in fauorabilibus, immo nec in odiosis vxoris, & viri appellatione comprehenduntur *Roman. in l. 1. nu. 11. C. vnd. vir. & vxor.* & propterea ei nō debetur quarta vxori debita vigore *authent. praterea C. vnd. vir. & vxor.* vt firmant *Curt. ibi nu. 3. Fab. de Pepis num. 7. ac Honded. cons. 93. num. 14. vol. 1. & Gratian. to. 1. discip. cap. 120. num. 77.* tum etiam quia cum dispositio *d. l. hac edictali* sit exorbitans à iuris communis terminis, & sic odiosa respectu coniugum, nam eis prohibita est libera facultas disponendi, quæ alias libera esset, nō sit extendenda ad aliū casum, neque ad alias personas exceptis in his de quibus loquitur in materia enim exorbitanti, & odiosa etiam ex maiestate rationis extensio nunquam fit *l. si verò. S. de viro ff. solut. matrim. l. 1. in fin. ff. de constit. in prin. glos. in clement. auditor de rescript. Durant. de art. testand. tit. 2. caut. 2. Afflic. decis. 21. Anna allegat. 1. nu. 22.* At cū *l. hac edictali* in vitrico, vel nouerca tantum locuta fuerit, nō debet præter eos ad alias personas extendi. Et hoc nedum extensiuè, immo nec comprehensiuè, si quidem comprehensio tunc locum haberet, vbi casus ille per aliam legem non esset prouisus, at donare, & legare concubinæ, nedum à lege non est prohibitum, & omisum, sed permissum, quamuis cum ea matrimonium sequatur *l. donationes in concubinam ff. de donat. l. 3. S. 1. in fin. vbi glos. & DD. ff. de donat. inter vir. & vxor. l. qui concubinam, l. itē legato S. parui ff. de leg. 3. ergo.*
- 7 Et hoc ratione niti videtur, siquidem inter uxorem, & concubinam satis differtur, nam in vxore prohibita est donatio non tam ob spoliationem euitandam, quam

quam etiam ob matrimonij, & legitimæ sobolis fauorem, vt habetur in l. 1. 2. & 3. de donat. inter vir. & vxor, at in concubina, nedum non adest suspitio spoliationis,

8 cum in ea non præsumatur tantus amor, quantus in vxore, vt notat Paul. de Castr. in d. l. donationes num. 3. & sequitur Lop. de donat. in rubr. §. 37. num. 6. immo nec aliæ sobolis fauor.

9 Sed cōtrarium verius esse videtur, scilicet dispositionem l. hac edictali, nedum in vitrico, & nouerca, immò in concubina, & amasio militare, vt in specie firmarunt Beltran. in d. l. hac edictali num. 20. & Læcil. Gall. ad Consuetud. Alex. in verb. maritus nu. 14. quæst. 3. ne plus haberet luxuria, quam castitas, & sic ne coniux sit peioris conditionis, concubina, melior enim conditio esset eorum, quæ improba, & illicita coniugia contrahunt, sicq; delinquant, quā essent qui legitimas vxores sumunt, & iura pati nō solent l. 3. §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in authent. de restit. & ea, quæ par. in fin. per quem tex. glos. in cap. statutum in verbo volumus de heretic. in 6. inquit, quod dispositio illa, per quam filij

10 hæreticorum ad aliquod munus ecclesiasticum non admittantur vsque ad secundam generationem, extenditur etiam ad filios illegitimos, ne plus luxuriæ, quā castitati tribuatur.

Et propterea Bart. in l. his solis nu. 1. C. de reuocand. donation. voluit oēs penas inductas contra secundonubentes locū habere cōtra viuente in cōcubinato, Et hoc

11 menti perpetuo tenendum esse subdit, quod ante fuit dictum ab Iacob. de Beluis. in §. si quidem in authen. de non elig. secund. nubent, & secuti sunt Alexand. in l. liberorum §. notantur ff. de his qui not. infam. Ioan. de Garon. in rubr. de secund. nupt. num. 58. & seq. Hippolyt. l. 1. de rapt. virgin. n. 55. & 56. quod & Rotæ placuit apud Verall. in decis. 25. num. 3. part. 2. & decis. 154. num. 3. d. p. 2. vbi nedum ita decisum, sed etiam ita communiter teneri testatur. Qua de re firmarunt DD. quod & si filio naturali, existentibus tamē legitimis vltra vnciam relinqui non possit, tamen neque vnciam capere poterit si tantundem filij legiti-

mi, & naturales non haberent, vt firmarunt Angel. & de Mont. Acut. in §. fin. Auth. quib. mod. natur. efficiant. sui quos etiam sequitur Bertr. in d. l. hac edictali num. 24. quod secundum eum voluit Alber. in auth. licet C. de nat. lib. & de hoc videtur tex. expressus in l. his solis C. de reuocand. donat. ibi quis est enim, qui his aliquid arbitretur tur tribuendum esse, cum etiam illis, quæ iure secundas tantum contraxerunt nuptias nihil ex his privilegijs tributum esse velimus, per quem tex. dicunt ibi Bald. & Salic. quod vidua inhonestè viuens amittit omnia priuilegia primi thori, & hanc

12 communem appellat Boer. in decis. 338. nu. 10. in fin. & sicut per secundas nuptias tutela priuatur, ita si luxuriosè viueret, vt pro absoluto firmat idem Boer. in Consuet. Biturig. tit. de consiur. stat. pers. lib. §. 6. glos. 2. vers. quid si non conuolat, per glos. quam ibi sequuntur DD. in authent. sacramentum C. quand mul. offic. tutel. fung. poss. ac in d. decis. 338. nu. 12.

13 Et hoc absque difficultate procederet vbi inter amasium, & amasiam adesset suspitio futuri matrimonij, & quod cum effectu sequeretur, tunc enim in eos collatum nedum vti contra dispositionem l. hac edictali reuocari poterit, vt concludunt Capr. cons. 81. Dec. in authent. preterea num. . C. vnd. vir. & vxor. & in cons. 246 in princ. Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. ultim. fol. ultim. col. 1. in princ. vers. 2. procedit immo ex alia iuris di-

14 spositione nulla, & inualida erit donatio, vt probatur in d. l. donationes, quæ licet dicat donationem concubinæ non irritari ex superuenienti matrimonio inter eos contracto, tamen subdit, quod si dubitetur, an cōcubina loco vxoris fuit, quod erit vbi honestæ vitæ, & optimæ cōditionis esset, ita vt facile inter eam, & amasium poterat esse suspitio matrimonij, quod tunc donatio non valeat, quia & ante perfectas solemniter cum ea nuptias intelligitur habitam fuisse pro iusta vxore, vt patet ex verbis dicti tex. ibi autem maritalis bonos affectio pridem præcesserit personis comparatis vitæ, coniunctione considerata perpendendum esse

re-

respondeo; quoniam tabulæ non faciunt matrimonium, sed mutuus viri, & mulieris consensus, & huius limitationis rationem reddit Conn. lib. 8. comm. iur. civil. tit. de concubin. dicens, quia ingenuæ mulieris consuetudo non tam concubinatus, quam matrimonij opinionem sustinet, idcirco maritalis affectio insurgit apta per consequens ad spoliandum, luducendūque virum non minus, quam in vera, & legitima vxore, quod si liberta esset, aut vilioris conditionis non posset in istam, coniugij suspicionem cadere, valeretque donatio ei facta, cum non tantus amor, tantaque affectio erga eam militet, vt dubitandum sit, ne per eius blanditias, & adulationes vir spoliatur, atque decipiatur, eo magis quia plerumque talis concubinatus brevis est, & ad tempus.

ARGVMENTVM.

Num' maritus consentiendo secundis nuptijs vxoris, & ei aliquid in eo casu relinquendo censeatur pœnas nedum l. fœminæ, sed l. hac edictali remisisse, etiam respectu illius relictæ, & quid consentientibus filijs, secundis nuptijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor adsecūdas conuolās nuptias, id quod à primo viro recepit, siue ex donatione inter viuos, siue in vltima voluntate tenetur filijs ex priori matrimonio seruare, ita vt de proprietaria, efficiatur usufructuaria.
- 2 Tex. in l. fœminæ nedum in matre, verum in patre procedit, sed contrarium nu. 8.
- Item in auo, & auia nu. 3.
- 4 Pœna l. fœminæ C. de secund. nupt. ad quid introducta.
- 5 Dispositio l. fœminæ nedum in donatis, & relictis per virum procedit, verum in ijs, quæ mutua donatione ad vxorem, maritumque peruenerunt.

- 6 Item in peruentis ex dispositione Autbent. defuncto C. ad Tertullian. per mortem alicuius filiorum, & hoc indistincte, siue ante, siue post successionem nuberet nu. 9.
- Amplia etiam respectu legitimæ numer. 10.
- Item amplia siue valida, siue inualida sunt nuptiæ nu. 11.
- Sed intellige nu. 12.
- Limita vbi omnes liberi mortui essent nu. 13.
- 7 Dispositio l. fœminæ per Consuet. Neap. non est correctæ.
- 8 Dispositio l. fœminæ non procedit in patre, in bonis à se profectis, veluti in donatis, & in date, item in matre.
- 14 Mulier secundo nubens de consensu viri, vel filiorum cuitat pœnam l. fœminæ, sed intellige an ante, & infra annum luctus, vel post nu. 16.
- 15 Dispositio l. fœminæ non procedit in acquisitis titulo oneroso.
- 16 Maritus an possit pœnam vxori remittere in casu secundarum nuptiarum infra annum luctus.
- 17 Pœna secundo nubentium de iure Canonico sublata sunt.
- Intellige nu. 53.
- 18 Mulier quod infra annum luctus nubere non possit, quomodo intelligatur, & qua de causa.
- 19 Pœna secundo nubentium infra annum luctus procedit respectu mulieris, & non viri.
- Sed contrarium nu. 20.
- 21 Maritus aliquid vxori relinquendo in casu secundarum nuptiarum pœnas secundo nubentis remisisse censetur.
- Amplia nedum respectu illius relictæ, verum omnium rerum, quæ ex liberalitate viri ad eam peruenerunt nu. 22.
- Sed contrarium nu. 23.
- Prima opinio verior nu. 24.
- Amplia etiam respectu eorum, quæ ex filijs morte successit nu. 25.
- Sed intellige cum distinctione nu. 26.
- 27 Pœna l. fœminæ, an sit diuersa à pœna l. hac edictali & nu. 38.
- 28 Maritus aliquid vxori relinquendo in casu secundarum nuptiarum, censetur remisisse pœnam l. hac edictali, sed contrarium nu. 37. & 40.
- 29 Filius primi matrimonij consentiens secundis

pa-

parentis nuptias, censetur penas l. hac edict. li remittere & nu. 41.

Item, & penas l. femina, siue consensus sit tacitus, siue expressus nu. 30.

Amplia etiam quoad nepotes, nam & ipsi consentientes, censentur penas remisisse n. 31.

Amplia quamuis consensus post contractum matrimonium interuenerit nu. 35.

Item amplia in filio minori, cum ei succurri non possit per viam restitutionis in integrum aduersus tale tacitum consensum n. 33.

Sed contrarium etiam in materia l. femina nu. 42. & 44.

Amplia quamuis filias fuisset auctor matrimonij, & nunquam conquestus sit nu. 45. 47. & 52.

32 Filius ad hoc ut mater, vel pater proprietate priuetur iuxta dispositionem l. femina, oportet ut declaret illos tali proprietate esse priuatos.

34 Iniuria remissa censetur si cum iniuriante iniuriatus comederit, iuserit, & riserit.

36 Consensus ubi non per modum autoritatis, sed ratione praiudicij requiritur, sufficit si post actum interueniat.

39 Dispositio l. hac edictali locum habet etiam in donatis à primo viro in casu secundarum nuptiarum.

43 Maritus aliquid reliquens uxori secundo nubenti, penas l. femina remisisse non censetur.

46 Filia renuncians post mortem matris binube eius successioni, & lucro proueniente ex paternis bonis non censetur renunciaſſe, quæ ex d. l. femina ipsi spectabant.

47 Filius & si auctor matrimonij matris fuerit, & capitula matrimonialia subscripserit, non per hoc penas secundo nubentium in eius fauorem illatas censetur remisisse & nu. 47. & 52.

48 Taciturnitas metu reuerentiali interueniente, consensum non inducit.

49 Remittens iniuriam non censetur damna expensas, & interesse remisisse.

Amplia, quamuis pro iniuriæ remissione pecuniam accepisset nu. 50.

51 Iniuria remissa non censetur, si iniuriatus cum iniuriante comedit risit lusit, ubi id ex quadam honestate, & necessitate fuisset factum.

EX l. hac edict. li S. his illud, & l. femina C. de secund. nupt. deciditur uxorem aliquid quocumque lucratiuo titulo à marito recipientem, siue ex donatione inter viuos, siue in vltima voluntate teneri ad secundas conuolantem nuptias id totum integrè filijs ex primo matrimonio reseruare, adeo ut statim ipsoque iure eius priuatur dominio, & proprietate, & applicatur communibus liberis, retento sibi dum vixerit solo usufructu, ut etiam habetur in l. generaliter C. eod. quod non tam in matre, quam in patre ex identitate rationis procedit secundum glos. in d. l. femina S. illud, quam ibi sequuntur Bart. cæterique DD. & sequitur Ann. Robert. lib. 1. rer. iudicat. cap. 8. Rolan. conf. 95. num. 10. lib. 1. Surd. conf. 196. num. 52. & seq. Gratian. tom. 4. discept. foren. cap. 702. num. 22. & seq. & ad stipulatur Boer. decis. 187. qui num. 2. id ampliat etiam in auo, & auia, & Angel. Aretin. in S. proferuntur s. b num. 5. Instit. ad Tertul. id in proquo, & proauia locum habere voluit.

3 Et hoc in poenam propter iniuriam priori viro, & filijs per transitum ad secunda vota illatam Auth. de nupt. S. si autem tutelam vers. nos autem, ibi, tribus maxime Deo, Defuncti memoria, & charitate filiorum, & in Auth. de non eligend. secund. nub. S. prospeximus, ibi, quoniam omnibus simul secundis nuptijs fecit iniuriam, & d. Authen. de nupt. S. que vero nunc sequitur, 4 vers. non igitur, ibi, defuncti animam contristaret, & vers. qui igitur, ibi, per omnia contristat priorem maritum, cum alijs iuribus per glos. ibi & DD. allegatis.

Quæ conclusio nedum quoad donata, & per virum relicta procedit, sed etiam quoad ea, quæ mutua donatione lucrata fuerit, ut sæpe iudicatum refert Papon. lib. 15. tit. 1. arrest. 6. ibique in addit. vers. & 5 Maynard. in ea sententia est, & si in fine de contraria Galliæ obseruantia testetur, scilicet quod in dictis donationibus dispositio l. femina locum non habeat propter incertitudinē euentus. Itē quoad ea, quæ vxor, vel maritus virtute pacti, vel statu-

- statuti obtinerent, ita *Gabriel. lib. 1. tit. de secund. nupt. conclus. 1. num. 15. Petr. de Gregor. syntagm. iur. lib. 9. cap. 26. num. 57. cum aliis per Thesaur. lib. 1. quest. 29. num. 6.*
- 6 Item quoad ea, quæ ad parentes peruenerunt ex dispositione *Authen. defuncto C. ad Tertul. per mortem alicuius filiorum, ut latè post innumeros Castil. de usufr. cap. 2. num. 9. & 14. prout per Rotam decisum, refert Farinac. in decis. 638. par. 1. & in Senatu testatur Pontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 11. num. 34. quod latè tueretur Mari. de success. legal. par. 1. quest. 5. art. 2. num. 15. vers. secundum caput principale.*
- 7 Etiam attenda nostra Consuetudine, cum per eam *l. fœmina* correctio non inducatur, ut traditur per *Vinc. de Franch. in decis. 666. num. 2. & 3. licet ibi casus reman sit indecisus; quicquid antea contrarium decisum retulerat in decis. 25. Quamuis Thesaur. lib. 3. question. forens. quest. 58. à num. 6. usque ad fin. id limitet quoad patrem in bonis à se profectis, veluti in donatis, & in dote; idem sentiens de matre, cum in eis pleno iure succedant, etiam quoad proprietatem, non obstantibus *l. fœmina, & l. generaliter*, quæ de ista successione non loquuntur.*
- 9 Et hoc indistinctè, licet ante, vel post successionem secundo nubat, ut ex *Auth. ex testamento C. de secund. nupt. ibique fere omnes Doctores, & Authen. defuncto in fine iuncta secunda oppositione glos. fin. C. ad Tertul. prout in specie sic firmarunt Ruin. conf. 20. nu. 4. lib. 3. vbi hanc communem appellat Rol. d. conf. 95. num. 10. lib. 1. Gabriel de secund. nupt. conclus. 3. ampl. 4. Castil. de usufr. d. cap. 2. num. 15. Bellon. conf. 31. num. 7. Afflic. decis. 75. num. 4. Boer. decis. 190. num. 4. licet in decis. 185. sub dubio loquatur; sic demum *Farinac. d. decis. 638. num. 3. vers. pœna etenim secundo nubentium Manent. decis. Mant. 47. num. 5. & 49. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 792. num. 25. & Thob. Non. conf. 74. col. 1. vbi ampliat**
- 10 hoc esse etiam respectu legitimæ, in qua solum usufructum habebit; quod etiam late *Mangil. de imput. quest. 7.*
- 11 Et hoc siue validæ, siue inualidæ sint nuptiæ, ut resolutum in Rot. testatur *Put. decis. 4. lib. 3. & Verall. decis. 267. par. 2. & ad stipulatur Papon. lib. 15. tit. 1. arrest. 8. vers. idemque de nupt. & si hoc intelligendum erit, vbi matrimonium, licet nullum esset consummatum, vel vbi ad domum viri mulier traducta fuerit, ut limitat Ias. in l. 1. S. hæc autem verba ff. quod quisque iur. ut de ammissione tutelæ latè dixi in additio. ad Surdum in decis. 106. num. 3. cum sequen.*
- 14 Quicquid esset si omnes liberi matri præmortui essent, cum mater proprietatē recuperaret, ut ex *glos. & Bart. in l. liberorum de his qui not. infam. tradit Thesaur. lib. 1. question. foren. quest. 30. num. 1. licet dubitalem casum asserat, & decisum testatur Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. definit. 16. de secund. nupt. non ut hæres; sed iure proprio, ut plenè probat *Fab. de Anna in conf. 47. per totum*, quod verum esset, vbi omnes remitterent iniuriam, vel tacitè ab intestato decedentes, vel expressè testati *Rol. conf. 81. num. 9. cum seq. lib. 3. Menoch. conf. 155. num. 16. in fin. conf. 237. num. 28. & conf. 308. nu. 15. cum seq.**
- 14 Hinc Doctores ad euitandā hanc pœnam; sceminam de viri, vel filiorum consensu secundo nubentem excusant, argumē. à contrario sensu per *tex. in d. S. pro speximus*, ibi, nullam esse licentiam matri, alios quidem filiorum eligere, alios autem exbonorare; quoniam omnibus simul secundis nuptiis fecit iniuriam. Inter quos huius opinionis post *glos. sing. in Authen. de nupt. post princ. vers. siue vir*, fuit *Bald. in l. 1. nu. 6. vers. sed pone C. de secund. nupt. vbi ait*, quod mulier transiens ad secunda vota de consensu primi viri, non tenetur filiis ex priori matrimonio reservare proprietatem eorū, quæ primus vir sibi reliquit, & ita inquit se consuluisse pro D. Pandulfo Malatesta, & se fuisse primum inuentorem, & in suo casu maritus uxori quandam reliquerat in casu secundi matrimonij, & sic relinquendo videtur pœnas legales remisisse; & *Bald. sequuti sunt Ias. in conf. 53. in princ. volum. 1. Paris. Socin. & alij apud Rol. conf. 95. num. 20. & sequen. volum. 1. Boer. decis. 185. num. 21. Villalob. comm. opin. lit. B. num. 36. Simon de Pret. de inter-*

*interpret. ultimor. volunt. lib. 1. interpret. 1. dub. 10. num. 118. Roman. conf. 219. Guttier. in l. nemo potest num. 17. ff. de leg. 1. quod singulare dicit Cremenf. sing. 75. & ita in Sebusian. Senatu decisum refert Faber in suo Cod. lib. 5. tit. 5. definit. 5. de secund. nupt. prout etiam iudicatum refert Franc. Stephan. decis. 33. videndus, quem pro singulari allegat, & sequitur Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. gl. 8. par. 1. n. 37. vers. pulchrum est dubium, eaq. opinionem admittit Cancer. lib. 1. var. resol. cap. 5. tit. de success. ab intest. num. 25. quam communem appellat Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 89. nu. 49. & uti talē probat Io. de Garonib. in rubr. de secund. nupt. nu. 112. subdens in hanc opinionem omnes DD. deuenire. Quod eo magis videtur dicendum, ex eo, quod relictum hoc in casu secundarum nuptiarum mulieri factū, à iure reputatur, ut onus, ut ex *tex. l. quoniam in prioribus C. de inoff. testamento* tradit *Roman. in d. conf. 219. at in acquisitione titulo oneroso poena secundo nubentium locum non habet Bald. in Authen. donationes C. de secund. nupt. per tex. in l. si liberis C. de donat. ant. nupt.**

15 Quicquid nonnulli distinguere voluerint, an intra annum luctus, vel post annū secundo nupserit mulier, ea diuersitatis ratione, quoniam in primo casu non potest maritus illā penā remittere, tanquā contra bonos mores respiciens *l. 1. vers. ne in his, quibus correctionem moris C. de secund. nupt. per quem tex. ita in specie voluit Roman. in d. conf. 219. in princip. In secundo vero casu sic, ita Bald. in d. l. 1. & conf. 288. lib. 3. & conf. 383. colum. 2. lib. 4. idem Roman. sing. 250. ad quam quoq. distinctionem respexit Simon de Pret. in conf. 117. nu. 30. cum sequen. Et si ab hac distinctione non pauci dissentiant, ex eo, quia militat eadem ratio cessationis iniuriæ viri, ob quam prædictæ poenæ statutæ sunt; nā secundo nubere nullo pacto delictum est, nec potest dici verè ob delictū inductas esse, sed ob festinatam viri iniuriam, quæ cessante per prædictam licentiam, non est contra bonos mores sic nubere, prout tenet *Castr. in l. filium quem num. 3. in prin. C. famil. herciscund. Dec rubric. C. de secund.**

nupt. num. 8. Rip. in l. famina quæst. 13. num. 27. Cod. Io. de Garon. Bologn. cæterique DD. apud Boer in decis. 185. num. 27. & ab ea quoque distinctione recessit Louar. de sponsal. par. 2. cap. 3. §. 9. numer. 5. cum Ius

17 Canonico omnes secundo nubentium poenas abstulerit, ut tradit *Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resol. resol. 5. num. 8. vbi de communi testatur ex tex. in cap. penul. & fin. de secund. nupt. vbi refertur dictum Apostoli, ut mortuo viro mulier nubat in Domino, quod ex 71. DD. opinione probat Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 87. num. 23. Vnde cū Apostolus nullum tempus determinatum proferat, id etiam accelerato coniugio vnus mensis locum obtinere, expresse censuerunt *glos. in d. cap. pen. Zabarel. in d. cap. fin. ibidem Abb. licet Ancharan. ibi titubare videtur, cum prius di-**

18 xerit saltem duos menses expectandos, sic etiam *Petr. de Gregor. syntagm. iur. lib. 9. cap. 26. & 27. quauis nonnulli id sentierint, vbi certum esset mulierem non esse prægnantem, alias secus propterurbationem sanguinis, quæ conuenit cum suscitatione seminis, de qua in l. liberorum §. 1. ff. de his, qui not. infam. cum ignoretur ex quo marito nascatur filius, ut notat ibi *glos. & cum hac distinctione videtur concludere Thesaur. in lib. 1. question. forens. quæst. 28. in fin. vbi ait, quod in quadam causa, ex quo constabat mulierem non esse prægnantem, fuit ad fauorem illius pronuntiatum, quæ intra mensem à morte mariti virum alium sibi copulauerat, dictumque fuit non amisisse legata à marito facta, iuxta communem Canonistarum opinionem, & licet ibi subdat hoc esse etiam vbi esset prægnans, cum legata non amitteret, & quod hæc sit communis**

19 opinio; attamen inquit hanc opinionem sibi non placere. Quicquid sit respectu viri, ut firmat *Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. ref. 5. tit. de matrim. num. 8. per tex. in §. prima quidem, vers. sed viri quidem Auth. de nupt. qui tex. secundum me hoc non probat, nisi vbi filij ex priori matrimonio*

20 non adessent, ut ex §. sequenti, scilicet §. 8. vero expectet, vbi poenam secundo nubentium infra annum luctus esse communem mulieris, & viri.

Sed

- 21 Sed redeundo ad quaestionem nulla videtur difficultas, quin in casu proposito respectu illius relictæ in casu secundarum nuptiarum per maritum vxori factæ, remissa sit iniuria, quod quidem relictum inquit *Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. definit. 8.* respicit omnia, quæ ex liberalitate
- 22 viri ad eam peruenerunt, subdens ita decisum, ex eo, quod, cum maritus in casu secundarum nuptiarum etiam legatum dederit, multo minus credendum erit, vt cætera, quæ dederit auferre voluisset, cum plus sit dare; quam non adimere, sicut & plus est adimere, quam non dare.
- 23 Et quamuis nonnulli contrarium sentiant, dicentes, maritum non posse tollere portionem filijs, quam à lege lucrantur, propter iniuriam sibi a parentibus per secundas nuptias illatam *d. S. prospeximus, & S. nos autem*; Vnde & si remissa censeatur iniuria respectu viri, non tamè censeatur remissa respectu filiorum, quorū consensus expressè requiritur, vt latius dicemus, & propterea non posse de proprietate relictæ liberè disponere, sed illam filijs ex priori matrimonio seruare. Tamè
- 24 contrariū videtur dicendum, ex eo, quod potest pater filijs præiudicium asserere, ex quo eis solum in quādā consequentiā ob illatam viro iniuriam acquiritur proprietate dictorum bonorum, vt latè *Menoch. conf. 155. num. 33. in 3. fol. volum. 2.* & ante eum *Dec. in rubric. C. de secund. nupt. num. 8. Ioan. de Garon. eadem rubric. rem. 1. ad euitandas pœnas secundo nubentium num. 112.* vbi addit sufficere hanc licentiam non tantum in bonis, quæ immediatè habuit coniux ab altero coniuge, sed etiam
- 25 in ijs quæ mediante filio, cui successit.
- 26 Licet communis videatur distinctio, quod aut quaeratur de bonis ipsius mariti, & tunc si expressè vxori fuerit relictum in casu secundarum nuptiarum censeatur remissa iniuria; si vero agatur de dote, & donatione propter nuptias, & eo casu licentia mariti non sufficeret, cum non possit eius filijs præiudicare, sed requiretetur filiorum consensus; ageretur enim de re eorum propria, vt in puncto decisum refert *Faber lib. 5. tit. 5. definit. 7. in fin. & 8.* & post innumeros eam sequitur *Thesaur. lib. 1. qq. forens. quest. 30. nu. 4.* vbi de communi testatur.
- 27 Nec mouet, quod supradicta procedât in materia *l. femine*, & non *l. hac edictali*, & sic in diuerso casu; siquidem, vt ait *Surd. consil. 196. nu. 55. vol. 2.* circa med. *versic. ex his igitur*, inter vnum, & alterum casum nulla datur differentia, cum in vtroque eadem militet ratio, & sic idem ius esse debet *l. illud ff. ad l. aquil.*
- 28 Vltra quod in terminis *l. hac edictali*, ita in specie voluit *Roman. in cons. 219. in 2. dubio* motus ratione, quia dispositio *l. hac edictali* non ad aliud statuit, vt mulier secundo nubens non possit plus alienare in virum, quam in vnum ex filijs primi matrimonij; nisi vt arctaretur cupiditas, ac ineffrenata voluntas mulierū, quæ nouis maritis, vt plurimum non solum res filiorum, sed etiam vitam addicunt *l. quatuor vers. lex enim C. de administ. tut. sed* vbi ex viri consensu secundo nupserit, hæc ratio cessat, & consequenter cessat illius legis dispositio, hanc quoq; firmavit *Io. de Garon. in rubric. de secund. nupt. num. 113.* & sequitur *Phatic. de lucr. dot. glos. 5. num. 46.* vbi ait in hoc casu dispositionem illius legis cessare, subdens idem esse quando filij consentirent secundis
- 29 nuptijs matris, quod eo casu non possent beneficio *d. l. hac edictali* vti, quod ante eum tradidit *Franc. de Amic. cons. 3. nu. 23.* & *Dec. cons. 206. num. 3. & 4.* & nouissimè *Surd. cons. 91. num. 21.* vbi hanc communem appellat. Quod videtur esse de mente *glos. secundum DD. in Authent. de non eligend. secund. nubent. in verb. compellantur*, quæ dum *tex.* loquitur de pœnis mulierū secundo nubentium in fauorem filiorum impositis. Inquit. *in vita filia*; quasi velit, quod si volente filia matrimonium fiat, non est, quod matri possit filia obijcere, nec contra eam aliquid de pœnis secundo nubentium vindicare cum facto, & voluntate sua exclusa videatur arg. *l. non putauit S. si quis sua manu ff. de bonor. possess. contra tabul.* cum multis alijs per *Tiraqu. de utraq; retract. p. 1. S. 1. glos. 9. num. 135. & seq.*

¶ *seq. & Boer. decis. 185. nu. 21. & seq. ac Surd. decis. 99.*

30. Ex qua *glos.* inferunt DD. hoc indistinctè procedere, siue consensus ille sit tacitus, siue expressus, ut latè *Casill. de usu fr. cap. 2. num. 110. & sequ.* veluti cohabitando cum vitrico, vel nouerca, & tacendo, cum eo eo casu remissa censeatur iniuria, & renunciata proprietas binubæ, vel binubo, prout etiam tradiderunt *Rol. conf. 81. num. 18. vol. 3. Pancirol. conf. 99. num. 6. 11. & seq. Rimin. iun. conf. 295. num. 16. lib. 3. Menoch. conf. 237. nu. 32. conf. 115. num. 16. & consil. 155. num. 13. & 16. ac de adips. poss. rem. 2. nu. 35. vbi id ampliat*
31. etiam quoad nepotes, quibus consentientibus cessat dispositio *d. l. femina. Immo Rol. in d. conf. 81. num. 5. lib. 3.* plus dicit, scilicet, ut etiam requiratur, ut filius
32. declaret velle patrem, vel matrem esse priuatum dicta proprietate per transitum ad secunda vota, ut de magis communi, & veriori opinione testatur *Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 140. per tot. & tom. 3. cap. 519. nu. 46. cum seq. Papon. lib. 15. tit. 1. arrest. 8. Peregr. decis. Patau. 13. num. 10. vbi etiam magis communem appellat, & adstipulatur Surd. cons. 164. nu. 8. & decis. 99. num. 13. ac decis. 100. nu. 1. vbi in fortioribus decisum asserit, scilicet quod*
33. minori fuit denegata restitutio in integrum aduersus talem simplicem, & tacitum consensum, quod videtur etiam determinari à *glos. in §. fin. Instit. de iniur. vbi inquit, quod videtur remisisse iniuriam si*
34. cum iniuriante risi, lusi, & comedi, & latè *Farinac. de var. & diuers. crimin. quest. 105 nu. 356. vbi infinitos colligit.*
35. Et hoc licet post factum matrimonium contigerit, cum eo quoque casu remissa censeatur iniuria, nam vbi consensus non requiritur per modum auctoritatis, sed ratione sui præiudicii, sufficit si post actum
36. interueniat, ut communiter tradunt DD. in *l. & quis mihi bona §. iussu ff. de acquir. heredit. & latè tradidi ad Surd. in addit. in decis. 53. nu. 7. & in his terminis idè Surd. decis. 99. nu. 14. ac Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 140. nu. 19.*
37. Sed contrarium verius videtur dicen-

dum, scilicet, licentiam viri non posse pœnam *l. hac edictali* contra coniuges plus relinquendo vitrico, vel nouerca, quam vni ex filiis primi matrimonij inductam

38. remittere, & tollere, siquidem certissimè est hanc pœnam non esse principaliter à lege fauore viri introductam, ex eo, quod forsan ex dispositione contra formam *d. l. facta* aliqua principaliter ei inferatur iniuria, licet in consequenti ad filios etiam extendatur, prout consideratur in materia *l. femine C. de secund. nupt.* unde vir concedendo vxori licentiam secundo nubendi illam remittere censeatur, ut supra traditum est, sed principaliter introducta fuit fauore filiorum ad tollendam illam inæqualitatem, quam solent coniuges ob secundi coniugis amorem erga filios primi matrimonij inferre, ob quod nec procedit hæc pœna à bonis viri, nec concernit aliquo pacto eius bona, sed ipsius secundi nubentis, Et propterea quicquid sit circa dispositionem *l. femine*, scilicet quod eius pœna censeatur remissa ob licentiam viri secundo nubendi præstitam, ita, ut proprietate non priuetur; tamen non ita erit dicendum, quod de eis mater possit plus in vitricum, vel nouercam disponere, quam in vnum ex dictis filiis

39. primi matrimonij; nam *l. hac edictali* non solum habet locum in rebus ex substantia, & ex largitate primi viri peruentis, sed etiam in bonis proprijs ipsius vxoris, ut in puncto post *Alberic. & alios in d. l. hac edictali* sic tradit *Surd. in conf. 196. num. 56. & seq. & in specie quod coniuges per eorum consensum non possint pœ-*

40. nas *d. l. hac edictali* ad fauorem filiorum introductas annullare, *Dec. in rubric. de secund. nupt. num. 8.* licet ab hac opinione videatur recedere in vers. *nisi dicamus*, sic etiam *Neuiz. lib. 2. Silu. nupt. num. 78. Io. de Garon. in ead. rubric. num. 115. Afflict. decis. 75. in fin. & ita decreuisse Senatam testantur Thesaur. pater in decis. 170. num. 29. vers. amplius quinto, & Thesaur. filius lib. 1. qq. ser. quest. 30. nu. 4. in fin. vers. & propterea, & hanc conclusionem veram esse profitetur *Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resolut. de matrim. resolut. 5. num. 34. fol. 346.**

N vers.

- 41 *vers. 9. procedit*, licet consensu filiorum in secundis nuptiis interueniente contrarium teneat *Angel. in conf. 396. num. 4.* & sequitur *Beltr. conf. 175. volum. 2.* & in d.l. hac *editali in verbo si verò plus num. 6. vers. 3. Ia. de Garon. in rubr. n. 116. Boer. decis. 185. sub num. 23. vers.* & forse ubi videtur de hac opinione dubitare, maximè quando impuberes essent filij, vt ibi.
- 42 Ultra quod etiam respectu l. *femina* supradicta opinio suos habet contradictores scilicet, quod in hoc casu consensus viri non videtur penas secundis nuptiis impositas remittere, quamuis aliquid in casu secundarum nuptiarum relictum sit, cum requiratur insimul consensus filiorum, vt latè tuetur *Ceras lib. 3. Miscellan. cap. 1. num. 12. Ladereb. conf. 33. num. 9.* sic etiam *Afflicti.* licet implicite in *decis. 75.* propè fin. dicens hanc poenam esse appositam favore filiorum, & subdit hanc esse magis communem, & voluit *Anchar. conf. 101. numero 2.* sequitur *Menoch. lib. 4. pres. 39. nu. 63.* & seq. licet hoc sit ubi filij patris hæredes non essent vt firmat *Ripa in d.l. femina nu. 35.* sic demum adstipulatur *Sarmient. lib. 1. select. interpret. cap. 4. num. 3.* dicens quod ex hoc non est dicendum matrem voluisse à legibus recedere, quæ de secundis loquuntur nuptiis; sed fortè existimans expedire honori suo, & vxoris; Nullus enim (inquit ipse) domesticarum rerum, uel actionum, uel uxoris sue morum plus scire potest quam maritus.
- 43 Et quod dicitur de filio secundis nuptiis consentiente, verum non videtur, quoniam & si expressè matris matrimonio consenserit, hoc dicitur fecisse, quia cognouit matrem consiliciter facturam si nubat, quam vratur, & sic vt mater honestius expleret libidinem, nò vt bonis iam acquisitis ipse priuaretur *Rip. in rubric. C. de secund. nupt. sub num. 14.* idem *Sarmient. d. cap. 4.* & per discursum *Casus. Manent. in decis. Mantuan. 47.* per totum; ubi falsam contrariam reputat opinionem, id ampliando etiam si fuisset auctor matrimonij, & decessisset, nec còquestus esset, cum istud ius ad suos transmittatur hæredes,
- necesse enim est, vt filius expressè dicto lucro renunciaret, vt tradit *Beltr. in d.l. hac editali S. si verò plus num. 9.* & *Angel. in d. conf. 396.* & ita in fortioribus determinatum inquit *Boer. in cit. decis. 185. nu. 24.* ubi quod renunciatio filiae facta post mortem matris binubæ eius successioni, & lucro proueniente ex paternis donationibus non includit ea, quæ ex d.l. *femina* ipsi spectabant, nam requirebatur expressa renunciatio, sic etiam decisum, inquit *Verall. in decis. 26. p. 2.* scilicet non esse filiae in hoc præiudicatum, quodque firmavit *Guid. Pap. decis. 228.* & sequitur *Cancer. lib. 3. var. resolut. tit. de renunciat. nu. 129. Oldrad. conf. 294. Gayll. lib. 2. obseruat. 98. num. 10. Manet. decis. 46. nu. 30.* & *Pascal. de virib. patr. potest. par. 7. cap. 3. nu. 29.* Quicquid dicat *Gruell. in decis. Senat. Dolan. 114. num. 52.* Et sic consensus filiorum nec expressus, nec tacitus sufficiat, quicquid alij opinati sint, scilicet quod satis sit tacitus, vt tradit *Boer. in d. decis. 185. num. 10.* & 23. & *decis. 190. 191.* & 192. & ita concludit *Surd. decis. 100. num. 7.* & ibi etiam si cohabitauerit cum vitrico, vel si illum dilexerit, quia etiam contradicendo expressis verbis secundas nuptias impedire nò potuisset, & ego ipse in *addit. ad eundem in decis. 99.* idemque firmavit
- 47 *Thesaur. in d. quæst. 30. nu. 5. vers. mihi nunquam tempore placebit hac opinio,* ibiq; ampliat etiam per subscriptionem capitulorum matrimonialium, cum ei id nocere non possit, sic etiam acerrimè tuetur *Fachin. lib. 3. controuers. cap. 65.* contra *Angel.* aliosque contrarium sentientes, nisi ultra consensum filij remisissent ius, quod haberent, & de consensu tacito decisum, testatur *Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 11. num. 36.* adstipulatur *Cancer. lib. 1. var. resol. cap. 5. tit. de success. ab intestat. nu. 24.* ubi subdit sic pro filio fuisse iudicatum,
- 48 cum ob metum reuerentialem ubi agitur de patientia filij in eius præiudicio pro consensu nò habeatur, ita *Boer. decis. 100. num. 20.* & 21. alias penæ secundo nubentium nunquam locum obtinerent, & sic leges frustratoriae essent.
- 49 Nec obstat *glos. in S. fin. instit. de instit.*

nam licet iniuria tacite, vel expresse remitti possit, & præcipue comedendo, bibendo, & similibus, tamen per ipsos actus nec per remissionem expresse factam dicuntur remissa damna, expensæ, & interesse, nisi expresse, & specialis de his facta fuerit mentio, vt expresse voluerunt *Bart. Bald. & Angel.* relati per *Io. de Anan.* in cap. 1. post num. 13. extra de maled. *Aufre.* ad Capell. Tholos. in decis. 127. in fin. *Boer. decis.* 52. num. 6. *Io. de Amic. conf.* 88. num. 14. infinitos alios allegat *Farinac. de inquis. quest.* 5. num. 11. ampliat. 2. vers. & dato quod ex isto casu etiam censetur remissa, & de var. & diuers. crimin. quest. 105. nu. 365. vbi inter alios allegat *Hippol. Rimin. inter consil. crimin. diuers.* 134. num. 48. qui
50 id ampliat etiam si pro remissione iniuriæ, quis pecuniam acceperit.

51 Ultra, quod id limitatur etiam quoad ipsam iniuriæ remissionem, quoties id esset factum ex quadam honestate, & necessitate, vt post *Fabr. Aretin. Baiard. Mascard.* & alios innumeros declarat idem *Farinac. citat. quest.* 105. nu. 157. vers. verum premissa, At cum in hoc casu de honestate filius non possit à patre, vel à matre binuba recedere, nec matrimonium impedire, igitur non censetur per similes
52 coniecturas penas l. fame in eius fauorem introductas remisisse, vt in puncto idem *Sarmient. d. cap. 4. Surd. conf.* 164. nu. 43. cum seq. & *Manent. cit. decis.* 47. nu. 40. cum seq.

53 Minus obstat demum, quod poenæ secundo nubentium sint sublatae per illud dictum Apostoli, mortuo viro, mulier nubat in domino, vt in cap. pen. & fin. de secund. nupt. siquidē responderetur, quod circa ea, quæ filiorum fauorē respiciunt remanēt incorrecta, vt plenē, & communiter testatur Theologi Canonistæ, & Ciuilibes apud *Sanch. de matrim. lib. 7. disput.* 88. num. 39. vers. & tenenda est communis ferē omnium sententia, & num. seq. *Molin. de contr. disput.* 431. col. 8. *Sarm. d. cap. 4. Guttier. l. nemo potest num.* 20. ff. de legat. 2. & lib. 2. pp. qq. quest. 95. num. 5. *Dec. conf.* 87. *Afflic. decis.* 75. ad fin. *Boer. decis.* 186. cum seq. *Gratian. tom. 1. discept. cap.* 140. nu. fin.

vbi hanc veriore appellat *Thesaur. lib. 1. quest. forens. quest.* 28. num. 15. & seq. hæc enim non dicitur proprie pæna, sed filiorum prouisio, quæ æquitati naturali, & rationi consonat, vt bona laboribus prioris viri quæsitæ non cedant in vtilitatem vitrici, vel eius filiorum, sed reseruentur filiis alterius matrimonij.

A R G V M E N T V M.

Nūquid portio à statuto, vel consuetudine filijs delata veniat in collatione in materia l. hac edictali.

S V M M A R I V M.

- 1 Filius in materia l. hac edictali illud solum tenetur conferre, quod ex voluntate parentis habuit.
- 2 Parens respectu portionis, quæ filiis vigore Consuetudinis debetur, intestabilis est.
- 3 Quod à consuetudine filijs desertur non à parente, sed ab ipsis Ciuibus desertur, & sic ex prouidentia ipsius consuetudinis.
- 4 Portio à consuetudine filijs reseruata, illis debetur, quamuis non sint hæredes.
- 5 Portio viro per statutum delata non venit in collatione pro calculanda legitima matris.
- 6 Portio filijs ab intestato delata non venit in collatione in materia l. hac edictali.
- 7 Supplementum legitime filio debitum, cur non veniat in consideratione l. hac edictali.
- 8 Portio à consuetudine filijs delata, est ipsa legitima.
- 9 Portio vitrici, vel nouere debet æquivalere portioni legitime filiorum.
- 10 Portio ex statuto, vel consuetudine filio debita venit in collatione in materia l. hac edictali.
- 11 Quod filius in materia Consuetudinis Neap. duplex habeat bonorum subsidium, quomodo intelligatur, an declarationem Napod. in consuet. si qua moriēs in verbo saluo.

- 12 *Filius admissar. legitima non potest à portione consuetudinis sibi debita exheredari.*
 13 *Parentes, portioni filio à consuetudine post eorum mortem debita aliquod onus imponere non possunt.*
 14 *legitima debetur filio licet non sit heres.*
 15 *Corn. conf. 82. nm. 4. vol. 3. impugnatur.*

Q V A E S T I O X X I I.

- 1 **P**Ro resolutione huius quæstionis videtur prima facie dicendum quod non, quoniam id filius tenetur computare cum *l. hac edictali*, quod ex matris, patrisve voluntate sibi quæsitum fuit, siue titulo legati, siue donationis, vel quouis alio modo, vt expressè habetur in *d. l. hac edictali*, ibi *derelicta, vel data*, & in *S. optimè Auth. de nupt.* ibi *aut ex nouissima voluntate dimissum, aut in vita datum*, prout etiam in specie *Surd. conf. 237. nm. 9. vers. non dico*, & *Sanchez. de matrimon. lib. 7. disput. 88. num. 3.* hæ tamen portiones à Consuerud. debitæ nō spectant ad filium ex voluntate parentum, sed contra, cum quoad eos parentes ipsi efficiantur intestabiles, ita vt onus super eis impositum nullius sit roboris, vt ex *Napodan. in Consuet. si qua moriens in verbo tantum, num.* quem etiam sequitur *Vincen. de Franch. in decis. 485.* & ante eos *Castr. cōf. 468. num. 1. volum. 2. ac Brun. de statut. exclud. femin. art. 11. num. 6.* & faciunt notata per *Bero. in conf. 27. num. 8. & 9. vol. 2.* vbi sufficere, inquit, existentiam conditionis filiationis tempore quo mater disponit ad hoc, vt dicatur contrauentum statuto; ergo ea ratione, nam quicquid ex consuetudine defertur, ab ipsis ciuibus, & non à parentibus defertur,
 2 & sic ex prouidentia ipsius consuetudinis, quæ habet vim legis, & est lex non scripta *S. constat autem & S. ex non scripto instit. de iur. natur. gent. & ciuil. idēq. Napod. & propterea inquit Paul. de Castr. in Authen. heres C. de secund. nupt. & in l. filiusfam. ff. de leg. 1.* si filius hæreditatē repudiaret adhuc habebit portionem illam à consuetudine sibi debitam, prout etiam in specie voluit *Surd. conf. 206. num. 12. &*

- Mart. de success. legal. p. 1. q. 21. art. 2. num. 14.* & ante eos *Brun. de statut. exclud. femin. art. 13. nm. 114.* ex eo quod tanquam æs alienum deducitur *Bald. conf. 314. in fi. volum. 4. Crauet. conf. 186. nu. 12. Decian. conf. 2. volum. 5. Surd. conf. 401. num. 35. & seq.* vbi inquit, quod in calculanda legitima matris non est habenda ratio portionis per statutum viro delatæ, quod ante eum voluit *Phanuc. de lucro dot. glos. 5. nu. 35. vers. hinc consultum est*, quem etiam sequitur *Gras.* licet eademmet verba *Surd.* referat *to. 2. discept. forens. cap. 300. nu. 34. & Mangil. de imput. quæst. 10. numer. 41.*
 3 Fundatur hæc opinio ex traditis per *Corn. in consilio 33. volumine primo, & consil. 82. num. 4. volu. 3.* dicentem verba *d. l. hac edictali* non verificari in eo, quod succeditur ab intestato, ita vt si aliquid filio ab intestato peruenerit nō sit in consideratione *d. l. hac edictali*, adeo vt tantundem possit vitrico, vel nouercæ relinqui, idemque firmavit in *conf. 33. volu. 1.* probans eius opinionem in auctoritate *Bald. in d. l. hac edictali in princ. vers. ita tamen*, vbi quærit, an supplementum, quod habet filius sit in consideratione, & ad hoc proposirum inquit, quod sic, ea ratione
 4 quia ~~misceatur~~ prouisio testatoris cum prouisione legis, quæ venit ad confirmandum iudicium defuncti, vt non expugnetur per querelam, vnde habetur, ac si testator legitimam reliquisset filio; idcirco vsque ad concurrentem quantitatem legitimæ potuit nouercæ relinquere; secus autem vbi filius habet aliquid ex mera dispositione legis, nam tunc illud non est in consideratione, quoniam *S. fm. verò non aqvis* ibi cui minor portio in ultima voluntate derelicta, vel data fuerit, aut donata, & clarius in *S. optimè* ibi filius ex illius substantia perceperit, aut ex nouissima voluntate dimissum, aut in vita datum, non comprehendunt nisi ea, quæ ex mera voluntate testatoris, & eius iudicio ad filium peruenta sint.
 5 Contrarium tamen verius esse existimo ex eo, quod portio ex consuetud. filijs delata, est ipsa legitima *l. 3. aucta*, vt in specie *Castr. in conf. 468. n. 3. vers. nec obstat* vol. 2.

vol. 2. dicens quod ista bona subrogantur loco legitimæ debitæ de iure communi, & quod sapiunt eandem naturam arg. l. 1. §. nec actio ff. si quis in testam. liber esse iuss. fuer. ea ratione, quia taxatio quantiratis legitimæ est de iure positiuo *Auth. nouissima C. de inoffic. testam.* per quā aucta fuit de quarta ad tertiam, & semissem secundum numerum liberorum, & propterea statutum disponendo, quod bona prædicta transire debeant in filios, dicitur augere legitimam iuxta potestatem, quam habet illam augendi, & hanc opinionem veriore[m] existimat *Calder. in cōf. 32. in fin. de testam. Fulzof. cōf. 42. n. 2. vers. nam per illam Menoch. cōf. 456. num. 27. vers. & passim omnes DD. vol. 5. Anchar. cōf. 101. num. 2. & cōf. 428. D. Cōf. Theodor. in alleg. 11. num. 11. & seq. Molfes. ad Consuet. Neap. p. 4. quæst. 60. nu. 11. & seq. Surd. decis. 119. nu. 4.* istamq; magis communiter receptam testatur *Thezaur.* licet aliquantulum dissentiat *lib. 3. qq. for. quæst. 65. nu. 16. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. q. 24. n. 27* sic etiam in specie de hac medietate debita vigore nostræ Consuet. tradit *Marescotti. lib. 2. var. resol. c. 90. n. 13. & Neapod. in Consuet. & si testator sub nu. 5. fol. 175. in nouiss. vers. unū autem difformitatē inuenio.*

At vbi solam legitimam habet filius tantundem ab vxore consequi potest vitricus, & sic mater id relinquere non prohibetur, ita *Bald. in d. l. hac edictali in 1. quæst. vbi Beltr. S. ita tamen num. 1. & 2. idem cōf. 166. vol. 1. Rub. cōf. 115. Bursat. cōf. 12. num. 10. & 38. vbi sic in Rot. Rom. iudicatum fuisse asserit, & hanc communem esse inquit *Rimin. in cōf. 333. num. 5.* quam etiam vti talem approbat *Boer. dec. 201. col. ante pen. vers. quam limitaui esse veram, & latè diximus in quæst. 5. & 6.* prout decisum refert *Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 3.* igitur mater id faciendo, scilicet relinquendo tantundem secundo viro non videtur dispositionem d. l. hac edictali prætermittere, & non observare.*

10 Et hanc conclusionem, quod hæc portio veniat computanda tenuerunt in pun-
cto *Anchar. cōf. 101. nu. 2. & Albert. Brum.*

de Statut. exclud. fem. art. 5. in 10. quæst.

11 Nec obstat dictum *Neapod. in Consuet. si qua moriens* in verbo *saluo*, scilicet quod filius duplex habeat bonorum subsidium, alterum, quod est iuris communis, & alterum quod est de decem nouem, & sic videtur innuere, quod nouem partes sint quid diuersum ab ipsa legitima, quæ debetur ex illa portione, de qua mater disponere potest, & consequenter istæ nouem partes, vel medietas non debent computari, cuius dictum *Neapod. in specie* sequitur *Vinc. de Franch. in decis. 374. & decis. 667. nu. 5.*

Si quidem responderetur illius dictum non sustineri vti contra *rex. d. Consuet. & si testatur, & Cōsuet. si qua moriens*, in quibus habetur, quod testator de bonis sibi obuentis ab agnatis, & cognatis non potest nisi de medietate disponere, & de dotibus mater non potest nisi de decima parte disponere, & sic quoad alteram medietatem, & decimam partem possunt parentes ad eorum arbitrium disponere absque alia reservatione; vnde si Consuetudo aliter considerasset vtique expressisset, quod non potuit negare idem *Neapod. in d. consuet. & si testator sub nu. 5. fol. 175. in nouiss.* dicens quod filius in bonis subiectis consuetudini non habet aliud, nisi portionem per illam ei attributam, scilicet medietatem, in bonis verò per defunctum acquisitis tertiam partē hoc est legitimam *Auth. de trient. & semiss. col. 3.* & sic deductis portionibus filiis per Consuetudinem tributis non debetur alia legitima, & consequenter parentes possent ad eorum arbitrium, in quos velint de altera medietate, vel decima parte disponere; exceptis bonis per ipsos parentes acquisitis, de quibus cum in eis Consuetudo non militet; legitima debetur, in quam quoque opinionem deueniunt communiter DD. vt supra relati.

12 Hinc etiam dixit idem *Neapod. in dict. Consuet. & si testator sub nu. 5.* quod sicut filius à legitima non potest absque causa exheredari *Authen. vt cum de appell. cognoscit. §. aliud quoq; capitulum* sic ab hac portione à Consuetudine debita, cum illa

loco legitimæ subrogetur, ut meminit de hoc dicto *Vinc. de Franch. in decis. 374. nu.*

1. & *Marescot. lib. 2. varia. resol. cap. 90. num. 13.*

13 Nec obstant in contrarium adducta, nam illa rectius intellecta, pro hac opinione allegari possent, siquidem in tantum mater, paterque circa illud, quod filijs ex consuetudine, vel statuto defertur, onus imponere nequeunt, in quantum succedat loco legitimæ, alias poterūt super illa portione substitutionem, vel aliud onus imponere, ut in specie *Castr. in conf. 6. in fin. lib. 2.* quem etiam in puncto sequitur *Tesaur. lib. 3. questio. foren. quest. 65. nu. 7. & 8.*

14 Item nec militat, quod hæc portio debeat, quamvis non sint hæredes filij; nā & ipsa legitima debetur, licet non sit hæres filius, ut communiter *DD. in l. quoniā in prioribus C. de inoffic. testam.*

15 Et demum non obstat, quod tradit *Corn. in cit. conf. 82. num. 4. volum. 3.* cum contrarium firmaverint *Beltran. in d. l. hac edictali vers. ita tamen*, per illud verbum peruenit, ac *Bursat. conf. 212. nu. 11. vol. 2. & Gabriel. lib. 3. de secun. nup. concl. 4. n. 62.*

ARGUMENTVM.

Dos data primo viro, num secundo censetur constituta in materia l. hac edictali, stante Statuto, quod vir lucretur medietatem dotis.

SVMMARIVM.

1 Dos data primo viro, in dubio secundo censetur constituta.

Amplia quāvis primū matrimoniū de facto, & non de iure fuerit contractum nu. 2.

Item pro eademmet estimatione sub nu. 2.

Item amplia etiam in dote à patre profecta num. 3.

Item etiam in dote data ab extraneo, si secundis consenserit nuptijs, licet sibi illam reddi stipulatus sit num. 3.

Amplia etiam si secundo loco spirituale contraxerit matrimonium nu. 6.

Quamvis extaret Statutum, ne mulier absq; propinquorum consensu actum aliquem faciat nu. 7.

Sed intellige de illo dote, quam immediatè precedenti viro data sit nu. 8.

Item intellige de dote, & non de augmento dotali nu. 9.

Declara nu. 10.

Limita ubi ex primo matrimonio filij extarent nu. 11.

Amplia quamvis vir non contradicente uxore bona administraret, fructusque perciperet nu. 13.

Item licet Statutum permitteret dotem dari omnia bona in preiudicium filiorum primi matrimoniij nu. 14.

Intellige ubi Statutum de dote presumpta non loqueretur nu. 30.

Declara nu. 31. cum seq.

4 *Auth. Sed quamvis C. de rei ux. act. procedit etiam in dote promissa.*

12 *Presumptio, quæ à lege communi provenit secundum dictum ius commune intelligi debet, & sic in Statuto.*

15 *Menoch. lib. 3. presump. 6. num. 33. circa rationem, quam affert consutatur.*

16 *Vnusquisque censetur secundum leges voluntatem suam accomodare.*

17 *Factum censetur id, quod à iure fieri debet.*

18 *Faciens actum videtur legi de illo actu loquente se adstringere.*

19 *Mulier in constitutione dotis videtur se conformare cum dispositione Statuti.*

Intellige nu. 24.

20 *Contrahentes potius Statutum, quam legem communem attendere voluisse censentur.*

21 *Quod à Statuto dispositum est, videtur inesse contractibus, ac si expressum esset.*

22 *Clericus ab intestato decedens ligatur Statuto circa bonorum successionem loquente.*

24 *Regulariter par est virtus taciti, quam expressi.*

Sed contrarium nu. 25.

26 *Tacita pupillaris substitutio matrem à legitima non excludit, sicut expressa.*

37 *Stante Statuto, quod mater possit constituendo dotem de ea disponere, etiam in preiudicium filiorum ex primo matrimonio,*

per

per actum simplicis constitutionis dotis factum secundo viro, non censetur praeiudicatum filijs primi matrimonij.

Sed contrarium nu. 28. & 29.

- 31 Dos data primo viro an & quando secundo constituta censeatur, stante statuto, ut maritus medietatem illius lucretur cum nonnullis declarationibus, & num. 32. cum sequen.

Q V A E S T I O XXIII.

- 1 **L**icet verissima sit iuris conclusio, quod in dubio dos data primo viro, censeatur secundo constituta l. dotem qñe, & l. diuus ff. de iur. dot. l. penult. S. vxor. ff. solu. matrim. S. pen. Authen. de nupt. cum non praesumatur, mulier secundo nubens velle ad secundum virum indotata accedere; quam conclusionem communem appellat Ruin. in rubric. ff. solu. matrim. nu. 205. & sequen. & conf. 53. num. 27. lib. 2. & conf. 61. num. 1. & seq. lib. 3. & sequuntur Rimi. iunior conf. 374. num. 8. & sequen. Menoch. conf. 5. volum. 1. Guid. Pap. decis. 375. num. 3. Faber in suo Codic. lib. 5. titu. 7. de iur. dot. definit. 18. & 37. & hanc magis receptam post innumeros testatur Mantig. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 15. num. 5. vers. sed diuersa sententia, qui sub nu. 6. id extendit etiam si primū matrimonium de facto tantum, & non etiam de iure fuerit contractum, quod notandū tradit, ex eo, quia inter cognatos, & affines saepe cōtrahitur matrimonium, quod postea ex Dispensatione Apostolica reintegratur, alia dote non constituta, ex Roland. de lucr. dot. quest. 77. in fin. & notat idem Faber dict. definit. 18. num. 12. & 20. & eos Camarr. praef. quest. cap. 28. num. 1. vers. tertio, vbi eodem modo, quo primo cōstituta fuit, secundo tradita esse cēsetur, veluti si res fuerint extimatae, nam censetur pro eademmet extimatione tradita, & sequitur Natth. conf. 571. num. 3.
- 2 Quod nedum in dote à patre profecta, procedit vt in Authen. sed quamuis, & ibi glos. in vers. fortuita Cade rei vxor. act. licet primum matrimonium non habuerit effectum, & sic tex. d. Auth. sed quamuis locum

- 4 habet etiam in dote promissa, prout hanc vti veriore fundat opinionem Pascal. de patr. potest. cap. 4. par. 1. num. 89. & seq. Sed etiā in dote data ab extraneo, qui si consentiat mulieri secundo nubenti videtur dotem reperere, quamuis illam sibi reddi stipulatus sit l. cum maritus ff. de pact. dotal. Quā cōclusionem ampliant DD. & si secundo loco spirituale cōtrahat matrimonium, velut per ingressum religionis, quoniam habebit dotem, ac si secundo copulata esset S. sed hoc in praesenti Auth. de sacrosanct. eccles. Cyn. in d. Auth. sed quamuis num. 6. etsi extaret statutum ne mulier absque propinquorum consensu actū aliquem facere possit, cum illud talem legis praesumptionem non impediatur, ita Ruin. d. conf. 61. num. 3. vol. 3.

- 8 Tamen intelligenda erit de illa dote, quam dedit viro immediatē praecedenti, non autem, quam dedit primo, vel secundo, si pluribus fuerit nupta l. pen. S. vxor ff. solu. matrim. Paul. de Castr. in l. insulam S. ult. vers. sed quid ff. solu. matrim. & si secus sentiat in d. l. pen. S. vxor, sic etiam firmat Bal. Nouel. de dot. p. 9. priuil. 71. Phanuc. de lucr. dot. glos. 10. num. 33. & ibi Roland. quest. 78 cum alijs per Menoch. lib. 3. praesump. 6. nu. 37. & sequen. Item intelligenda quoque sit de dote tantum, & non de augmento, seu donatione propter nuptias à viro facta, vt in specie Natth. d. conf. 571. num. 9. Iacob. Mandel. conf. 22. nu. 5. in fin. & conf. 68. in princ. & Aym. Crauet. conf. 185. ex eo, quia, quid separatum à dote iudicatur, & mortuo viro ad eius haeredes transit ita Thesau. in decis. 46. num. 7. Chircuos. comm. opin. cent. 1. conclus. 94. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 172. num. 21. & cap. 254. num. 65. plenē Surd. conf. 397. à num. 15. vsque ad finem, quicquid sit in vero augmento ab ipso viro facto, & non in donatione, vt latē Ruin. cons. 53. volum. 2. quem latē exornat Surd. d. conf. 397.

- 11 Hæc inquam conclusio, & si vera sit, nonnullas tamen patitur limitationes, de quibus latē Menoch. d. praesump. 6. & Mantig. d. tit. 15. & praecipuē vbi extarent ex primo matrimonio filij, nam tunc stante statuto, quod vir medietatem dotis lucretur,

cretur, illa iuris præsumptio cessaret, vt in specie *Bart. in disput. incip. mulier quæst. 7. colum. 1. vers. secundo sequitur Nuss. d. conf. num. 1. in fin. Alexan. conf. 144. num. 3. lib. 5. Socin. conf. 35. volum. 4. Phanuc. de lucr. dot. glos. 10. num. 33. vers. item intellige*: *Roland. in eodem tract. quæst. 34. Alexand. Trentacing. lib. 3. var. resol. tit. de iur. dot. res. sol. 3. num. 5. Ofsch. decis. 21. col. 2. l. Menoch. d. præsump. 6. num. 32. Boer. decis. 137. sub num. 3. Ioan. de Garon. in rubr. de secun. nupt. num. 81. latè Surd. d. conf. 397. a nu. 24. vsque ad finem, Ludouif. decis. 173. num. 19. de qua etiam Decis. meminit Farinac. decis. 121. num. 3. par. 3. & ratio ea esse videtur, siquidem dum lex est illa, quæ præsumit, non præsumit dotem dari secundum statuta, sed secundum ius commune, præsumptio enim, quæ à iure communi prouenit, intelligi debet secundum ipsum ius commune, sicut è contra statutum corrigens ius commune, non interpretatur secundum ius commune, *Tiraq. in tract. le Mort. saisit in 2. pandect. 2. nu. 1. & in similibus Pract. Papiens. in forma libel.* Igitur si maritus vti vellet illa tacita constitutione dotis à lege inducta, tenetur illa vti eo modo, quo eam lex inducit, & sic secundum dispositionem *l. hac edictali*, & non secundum dispositionem statuti.*

13 Quod ampliatur etiam vbi vir non contradicente vxore, eius bona administraret, & fructus perciperet, vt tenet *Camppeg. de dot. par. 1. priuileg. 34. in fin. Faber in suo Codic. lib. 5. titu. 7. de iur. dot. definit. 18. in princ.* & hanc opinionem communiter esse receptam testatur post *Alex. Bar. Rui. Cephal. & alios Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 12. nu. 23. & sequen.* ex eo, quia ageretur de magno præiudicio vxoris, scilicet de amittendo dominio. Quamuis *Ofsch. in decis. 21. num. 21.* dicat ex quo in eo calu fuerat probatum, maritum à die contracti matrimonij sciente, & patiente vxore possedisse bona vxoris pro restitutione dotis ab hæredibus primi viri tradite, quod Senatus censuit locum esse statuto.

14 Quam etiam conclusionem amplias

Menoch. in d. præsump. 6. num. 33. procedere etiam vbi statutum permetteret dari in dotem omnia bona secundo viro in præiudicium filiorum primi matrimonij, earatione, quia est tanta matris affectio, & amor erga filios, vt præsumendum non sit, eos voluisse bonis spoliare, & secundo dare viro; quæ ratio secundum me nõ satisfacit, cum contrariū in *tex.* decidatur, videlicet in *l. quæ tutores C. de administ. tutor.* vbi ob amorem quem gerit vxor erga secundo virom, præsumatur filios alterius matrimonij excoriare, ob quod ei interdicitur administratio; vnde præsumptio potius esset in contrarium, siquidem ex *d. l. præsumeretur*, omnia bona secundo viro dare voluisse.

Sed ea ratio esse videtur, nam sicut mulier de iure tenetur non plus vitrico, quàm vni ex filiis primi matrimonij dare *d. l. hac edictali*, ita præsumendum est, eam fecisset, quia censetur quis secundum leges voluntatem suam accommodare *glos. & DD. in l. cum ita §. in fideicommissio ff. de legat. 2. cum etiam*, quia factum præsumitur eo modo, quo de iure fieri debet *l. si quis ad exhibendum ff. de except. rei iudicat.*

16 & faciens actum videtur legi de illo actu loquente se adstringere *l. duo cum glos. ff. de acquir. hered. & latè Socin. conf. 35. vol. 4.* vbi hanc opinionem tuendo alias refert

18 rationes, quibus hæc conclusio firmatur, & post eum, & alios *Surd. conf. 34. num. 37. & conf. 215. num. 8. & 9.*

19 Nec mouet quod mulier dando dotē expressè, vel tacitè videatur conformasse voluntatem suam secundum statutum. *Bar. in l. iurisiurandi §. si liberi num. 5. ff. de oper. libert. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 18. num. 8. DD. in l. hæredes mei §. cum ita vbi latè Zanch. par. 9. num. 5. ff. ad Trebell. cum alijs per me allegatis in addit. ad Surd. in decis. 20. in fin.* cum lex municipalis magis regulet voluntatem contrahentium, quam lex communis, quia est condita secundum mentem ciuium, secundum quam præsumuntur velle viuere, vt post *Socin. Corn. Rip. & alios*, hanc esse communem firmat *Mantie. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 8. nu. 5. & 6.* adeo, vt quod à statutis dispo-

- 21 dispositum est, perinde contractibus inesse videatur, ac si pactum esset expressum *l. si fundus ff. de enicf. ut de clerico dicimus, qui & si statutis nec actiue, nec passiuè ligetur, attamē si velit, illis se subijcere posset, & propterea ille ab intestato decedens censetur se cum dispositione statuti confirmare, & eius bona vigore illius*
- 22 ad proximiores spectant, ut decreuisse Regium Collaterale Consilium retuli in *addit. ad Surd. in decis. 20.* & hanc veram esse sententiam profitetur *Surd. conf. 560. num. 13. & Mart. de success. legal. par. 1. q. 13. art. 12. num. 31.* cum regulariter par sit
- 23 virtus taciti, quam expressi.
- 24 Siquidem responderetur id procedere, ubi dos expressè à muliere constituta fuisset; non autem tacitè, nam illa tacita non venit à statuto, sed à lege, & sic lex est illa, quæ dat dotem, vel dari præsumit, & propterea iuxta eius qualitatem quis illa uti debet, ut supra diximus.
- 25 Nec obstat, quod regulariter par sit virtus taciti, & expressi, quoniam, ultra, quod adest alia regula in contrarium, scilicet expressa nocent, & non expressa non nocent *l. expressa ff. de regu. iur.* tamen eadem non est ratio taciti, & expressi, *l. qui certarum §. 1. ff. de verbor. oblig. & tacitum, quod provenit ex præsumptione legis eundem effectum non parit, quem producit expressum ita Ias. in l. cum quid nu. 6. ff. si cert. petat. quod probatur exemplo ra-*
- 26 citæ pupillaris, quæ matrem à successione filij non excludit *l. precibus de impuber. & alijs substitut.* tamen si verbis expressa fuerit, matrem repelleret *l. Papinianus §. sed nec impuberis ff. de inoffic. testamen. ea tamen ratione, quia agitur de exclusionem matris, ut latè tueretur Menoch. lib. 4. præsump. 39. nu. 29. vers. caterum, dicens, quod ubi agitur de alicuius exclusionem, hoc argumentum falsum esset, quod etiam latius voluit eodem lib. 4. præsump. 40. nu. 10. ex Curt. iun. in l. cum quid num. 15. vers. 8. casus ff. si cert. pet. Aret. in l. 2. in prin. col. pen. ff. de vulg. & pupil. sic etiam Paul. de Castr. in conf. 25. vol. . ubi inquit, quod voluntas, & actus taciti non sint ita interpretandi, sicut expressi.*
- 27 Quod etiam extenditur ubi per statutum quoque licitum esset viduæ omnia, eius bona in dotem dare secundo viro, exclusis filiis ex primo matrimonio, & mater simpliciter dotē secundo viro constitueret absq; filiorum exclusionem, cum & in hoc casu filij non dicerentur exclusi, ut plenè consuluit Rayner. de foruol. inter conf. Signor. 68. & conf. ult. quem latè tueretur Brun. de statut. art. 6. q. 27. ubi confutat rationes Signor. in conf. 37. ut etiam in terminis prædicti statuti consuluit Pau. de Castr. in conf. 359. par. 2. num. 2. Ias. conf. 50 lib. 1. Curt. sen. conf. 78. in quam quoque opinionem, licet sub dubio, deueniat Merlin. de legitim. lib. 3. titu. 1. q. 26. num. 1. ea ratione, quia actus exclusionis dependet à matris voluntate, quæ dum illa expressè non declaravit, cessat exclusio.
- 28 Et si hæc quæstio non transeat absque difficultate, cum contrarium firmarint Signor. in d. conf. 37. impugnando consiliū Rayn. quem latè contra Brun. defendit Natt. conf. 147. & 148. ac Phanuc. de lucro dot. §. si sine liberis num. 23. & seq. ea ratione, quia exclusio fit ipso iure absque facto mulieris ex eo solo, quod est data dos, stantibus illis verbis in statuto positis, & sic actus exclusionis non est in potestate mulieris, licet solus actus sit in eius potestate, scilicet dotem dare.
- 29 Ob quod Thesaur. pater in addition. ad conf. ultim. Rayn. dicit, hanc controuersiam egere Cæsarea decisione, de quo dicto etiam testatur Thesaur. filius in lib. 1. qq. forens. q. 94. quamvis subdat fuisse communiter per Senatum reprobata Rayn. opinionem propter verba statuti sic ampla; hæc denique opinionem firmat Bero. quæst. famil. 119. num. 5. & decisum refert Boer. in decis. 113. & ante eos admittit Socin. conf. 52. lib. 3.
- 30 Verum supradicta locum haberent, ubi statutum tribuens secundo viro dotis medietatem, non loqueretur in dote præsumpta, alias contrarium esset dicendum, quoniam statutum potest d. l. hac edictali derogare, dummodo filij sua legitima non fraudentur, ut latè diximus in q. 6.
- 31 Et si ubi statutum etiam in dote præsumpta

- sumpta locum obtineret, non ita simpliciter, & absolutè erit intelligendum, sed cum infrascriptis declarationibus. Quorum prima erit, quando secundus vir huiusmodi dote dignus esset, cum dos constitui debeat secundum qualitatem viri *l. post §. gener, & l. quaro ff. de iur. dot. l. si filia ff. de leg. 3. per quæ iura sic in specie tradidit Roman. in cons. 44. num. 4. in fin. vers. & tunc idem dicendum*, dum inquit, quod in hoc casu declarari, & constitui debet dos magna, vel parua, considerata vtriusque coniugis qualitate, & ipsius vxoris facultate, qua declaratione facta lucrabitur maritus medietatem dotis declaratæ, quod etiam ante eum voluit *Bal. in l. nulla num. 2. in fin. C. de iur. dot. dicens ius pati non debet, quod dos ultra mensuram*
- 32 constituatur, ex eo, quia iuris præsumptio adaptari non debet ad id, quod verisimile, & iuridicum non est, quodque secuti sunt *Angel. cons. 316. Boer. d. decis. 113. num. 6. à contrario sensu Bero. cons. 39. lib. 1. & Mantica. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 14. num. 3. maxime si mulier pulchra, vel nobilis esset, & vir ignobilis; vel senex, quo casu facile præsumendum erit, matrimonium absque dote contractum fuisse, vt in puncto inquit Angel. in cons. 335. num. 1. per glos. quam sing. dicit in §. si autem Auth. quomodo oportet episc.*
- 34 Secunda erit declaratio, quod & si statuti dispositio in dote præsumpta militaret, tamen ad effectum, vt medietatem illius secundus vir lucretur, non præsumitur tota dos illi constituta, sed ita demum, vt vir non lucretur, ultra quam haberet vnus ex filiis primi matrimonij ita in specie *Bart. in d. q. 7. nu. 15. vers. aut ex primo matrimonio, & hanc esse communem inquit Alex. cons. 122. nu. 9. vers. illud etiam lib. 7. & cons. 144. nu. 3. lib. 5. Rom. cons. 44. n. 4. in fi. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 15. nu. 14. prout decisum refert Osasch. d. dec. 21. nu. 22. in fin. & sequutus est Gratian. to. 3. discep. for. c. 463. nu. 13. cum seq.*
- 35 Sed hoc intelligendū erit, vbi de filiis primi matrimonij statutum mentionem non faceret, alias secus, per ea, quæ dixi in d. q. 6.

ARGVMENTVM:

Confessio dotis receptæ num.
dispositioni l. hac edictali
subijciatur.

S V M M A R I V M:

- 1 Confessio dotis recepta dispositioni d. l. hac edictali subiacet.
- 2 Confessio dotis recepta nulla precedente promissione, dotis solutionem non probat.
- 3 Confessio dotis recepta nocet marito, eiusque heredibus, sed non alijs, quorum interesse posset, & nu. 12.
- 4 Mulier si velit non obstante confessione dotis recepta per maritum facta contra promissores agere.
- 5 Confessio solutionis per Curatorem facta, non releuat soluentem, si de solutione aliter non constaret.
- 6 Actus solutionis, & confessionis diuersi sunt.
- 7 Donatio ex confessione dotis resultans, nulla erit, etiam iurata, nisi in morte confirmetur.
Intellige dummodo iuramentum sit assertorium, & non promissorium nu. 8.
Limita in vera donatione iurata nu. 9.
Item limita vbi versaretur inter virum ignobilem, & uxorem nobilem nu. 10.
Vel si extraneo, & non uxori confessio à viro fieret nu. 11.
- 13 Confessio dotis recepta non sub spe futura numerationis, an potius ex causa donationis omissa censeatur.
Assertur distinctio nu. 14. & 31.
- 15 Actus in dubio censetur factus in casu permissio.
- 15 Confessio dotis recepta facta intra legitima tempora opponendi exceptionem non numeratæ dotis, non præiudicat viro, eo infra dictum tempus decedente.
Amplia quamuis iurata sit nu. 17.
Limita vbi postquam elapsus esset tempus, maritus vitam cum morte commutaret num. 18.
- 19 Confessio dotis recepta non præiudicat viro, nec eius heredibus, vbi alterius fuerit subsequen-

- sequuta promissio, afferentis reuera mari-
ti confessionem emissam fuisse sub spe fu-
tura numerationis, ob quod se constituit
ei debitorem in certa quantitate.*
*Intellige an incontinenti; vel ex interuallo
subsequens promissio facta sit num. 20.*
Sed contrarium nu. 21.
*Amplia nendum vir, eiusque heredes ad dotis
restitutionem tenentur, sed ad antefatum
num. 23.*
- 24 *Donatio licet pura censetur facta sub spe
futura promissionis nu. 3. Vbi post dona-
tionem, donatarius in continenti separata
contractu donanti aliquid promissit.*
- 24 *Maritus post confessionem dotis recepta, ac-
ceptans eiusdem dotis promissionem, cen-
setur illam loco solutionis recipere, ita ut
teneatur nendum ad illius restitutionem,
licet eam non excegerit, sed etiam ad ante-
fatum.*
*Afferitur distinctio, an à patre, vel ab exera-
neo subsequens facta sit promissio num.
25. & 26.*
*Et quid si subsequens promissio fieret ex
alia causa, quam maritus confessus sit re-
cepisse, veluti ex causa mutui nu. 27.*
*Limita si tali subsequenti promissioni uxor
consensisset num. 25.*
- 28 *Aff. decis. 323. declaratur.*
- 29 *Ex in l. si extraneus ff. de iur. dot. non pro-
cedit respectu matris.*
- 32 *Confessio dotis recepta facta à viro post con-
tractum matrimonium sapit naturam
donationis.*
- 33 *Testator si fatetur se alicui certam summam
deberi, quam reuera non debet, censetur
velle illi legare.*
- 34 *Glos. in l. qui testamento ff. de probat. repro-
batur.*
- 35 *Confessio dotis recepta à viro facta ante ma-
trimonium, praeiudicat nendum consentienti,
eiusque heredibus, verum etiam credito-
ribus, dummodo elapsa sint fatalia opponē-
di exceptionem non numerata dot.*
- 36 *Statutum loquens de dote verificatur in dote
confessata, elapso tempore opponendi exce-
ptionem non numer. dot.*
- 37 *Dos censetur soluta per lapsam temporis ad
opponendam exceptionem non numer. dot.
etiam in praeiudicium creditorum.*
- Item ubi exceptioni praedicta expresse re-
nunciatum fuerit nu. 38.*
Sed contrarium nu. 39.
Limita interueniente iuramento nu. 41.
- 40 *Dolo futuro renunciari non potest.*
*Item ubi incontinenti, & non ex interuallo
fieret renunciatio num. 42.*
*Vel ubi creditores pro eorum creditis non
producerent nisi solam confessionem n. 43.*
- 44 *Confessio dotis recepta etiam precedente pro-
missione subiacer dispositioni leg. hac edi-
ctali.*
Sed intellige nu. 46.
- 44 *Confessio dotis recepta precedente promissio-
ne praeiudicat nendum ipsi consentienti, immo
omnibus eius creditoribus, licet antero-
ribus confessione, sed posterioribus promissio-
ne.*
- 47 *Confessio dotis recepta facta in testamento
etiam precedente promissione sustinetur in
vim legati.*
Sed contrarium nu. 48.
- 49 *Confessio dotis recepta constante matrimonio
facta elapsis fatalibus opponendi exceptio-
nem non numer. pecun. praeiudicat etiam
creditoribus viri consentientis.*
Sed contrarium nu. 50.
- 51 *Si sine autem Auth. de tempor. non solue. pecun.
declaratur.*
- 52 *Creditores viri dotis receptionem consentientis,
& si stante lapsu biennij non possint oppo-
nere de non numerata dotis, tamen non
excluduntur, ut non possint opponere de
donatione.*
- 53 *Confessio dotis recepta, siue ante, siue post ma-
trimonium facta sit, siue elapsa sint tempora,
semper in fraudem l. hac edictali iudica-
tur nu. 55. & 56. cum seq.*
- 54 *Dispositio l. hac edictali locum habet in do-
natione facta alicui ante matrimonium,
cum quo deinde contractum fuit.*
- 57 *Statutum, quod vir lucretur medietatem
dotis, non procedit in dote praesumpta, vel
luti in dote data primo viro, quod secundo
censetur constituta, ubi agitur in mate-
ria l. hac edictali, quamuis uxor confessa
fuerit se dotem illam primo viro datam
secundo constituisse.*

Q V A E S T I O XXIV.

Confessionem dotis receptæ subiacere dispositioni *l. hac edictali*, dubium aliquod esse nō videtur, ex eo quia est confessio facta inter personas suspectas, quæ etiam iurata non valet, tãquam in fraudem legis; arguitur enim ex eâ donatio ad rem. in *l. cum quis decedens S. Titia ff. de leg. 3. l. qui testamentum 27. de probat. l. vir usuras 54. ff. de donat. inter vir. & vxor.* prout in specie firmarunt Bart. in *d. S. Titia num. 2. Bald. in l. 1. num. 5. C. de inoff. donat. Beltr. conf. 292. col. 3. volum. 3. Curt. sen. conf. 1. Aym. Graucet. conf. 40. Thesaur. decis. 32. num. 8. Alexand. Trentacinq. lib. 3. var. res. tit. de matrimon. resol. 5. num. 34. Franc. Marc. decis. 26. lib. 2. Magon. decis. Flor. 68. Farinac. decis. 121. num. 3. in fin. p. 3. Statib. Pacific. decis. 22. post tract. de saluian. interd. vbi inquit fuisse per Rotam determinatum, confessionem mariti nulla existente promissione aliquod creditum non probare, & proinde in eo casu non fuisse locum Saluiano interdicto; de qua etiam decis. meminit Farinac. in decis. 61. p. 1. num. 2. sic etiam Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 10. definit. 6. de dote caut. non numer. vbi ait confessionem mariti nocere sibi eiusque hæredibus, sed non alijs, quorum interesse potest. argument. *l. final. ff. de interrog. act.* adeo, vt nō prosit debitoribus dotis, cum contra eos, mulier si velit agere possit ex eo, quod id vxori animo donandi fecisse censetur, vt etiam voluit in *d. tit. definit. 1.* prohibitus enim donare confiteri nequit. ita in specie Socc. conf. 65. circa primum col. 5. vers. postremo prædicta conclusa vol. 1. Corn. conf. 185. col. 3. vers. his tamen non obstantibus vol. 2. Tiraq. de leg. connubial. fol. 185. vers. contrarium tamen in simili. Alex. conf. 18. volum. 3. Dec. conf. 132. & ita tenuisse Rotam inquit Put. decis. 55. lib. 3. asseres in fine, sic in hac facti specie confessionis decissum fuisse; Et faciunt aduicta per Surd. decis. 229. vbi confessio curatoris sibi fuisse solum non releuat soluentem, si de solutione aliter non constet nisi per confessionem, in qua decis. latè ego in addit. quia*

actus solutionis, & actus confessionis sūt diuersi *l. si ex cautione C. de non numer. pecun.*

6 Et hæc conclusio fundatur in *l. 1. C. de dot. caut. non numer.* vbi numeratio non probatur per confessionem.

7 Quamuis talis donatio ex dicta confessione resultans, licet iurata nulla censeatur, nisi morte confirmetur, vt inquit Bart. in *d. l. cum quis decedens S. Titia. nu. 2. ff. de leg. 3. & in l. si diuortio num. 3. ff. solut. matrimon. & ad stipulantur Roman. conf. 44 & Bald. nouell. de priuileg. dot. p. 10. priuileg. 1. num. 7. dummodo iuramentum sit assertorium, & non confirmatorium, seu promissorium, vt post multos Couarru. lib. 1. var. resol. cap. 7. num. 4. licet contrarium firmet num. 5. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 71. nu. 55. & seq. Menoch. lib. 3. pres. 12. num. 41. cum seq. Sanchez. de matr. lib. 6. disput. 12. sub num. 3. vers. placet autem mediam sententiam eligere.*

9 Quicquid sit in vera donatione iurata vt latè tradidi ego ipse in addit. ad Surd. in decis. 154. in fin. vel vbi versaretur inter virum ignobilem, & vxorem nobilem, cum eo casu donatio præsumatur Sanchez. de matr. mon. lib. 6. disput. 9. num. 8. & Valasq. consult. 5. num. 18. ac Menoch. dict. pres. 12. num. 77. cum alijs ab eis congestis; Quicquid in dubio cōtrarium videatur firmare glos. in *l. si voluntate vers. peten. dis C. de dot. promiss.* Vel si extraneo, & nō vxori confessio à viro fieret, vt post Gabriel. in conf. 163. num. 10. volum. 2. tenuisse Rotam testatur Marefcott. lib. 1. var. resol. cap. 8. num. 8. sed quoad ipsum virum, & non quoad eius creditores hæc confessio præiudicaret docet Salic. in Authent. sed iam necesse. C. de donat. ant. nupt. licet multi incautè eum allegent.

13 Et si Doctores ad dilucidandam veritatem supradictæ quæstionis incidant in illam controuersiam, num confessio in dubio sit facta sub spe futuræ numerationis, an potius ex causa donationis, (quibus, quænam crebrior, & verior sit, difficile discerni posse inquit Gabriel. conf. 163. num. 21. lib. 2. sed ad coniecturas recurrendum) cum pro resolutione nonnulli que;

- quærant tempora confessionis, an ante, & in ipso matrimonij contractu, vel post
 14 matrimonium emissa sit confessio. Cum in primis duobus casibus sub spe futuræ numerationis emissa intelligatur ex l. *fin.* cum *Auth. seq.* ibiq. *DD. C. de dot. caut. non numer. glos. & Bart. in l. 1. C. eod. Paul. de Castr. conf. 27. num. 17. part. 3. in nouiss. Bald. nouell. part. 10. priuileg. 1. num. 7.* & hanc esse communem sententiam testatur idem *Gabriel. d. conf. num. 17.* & uti magis receptam sequitur *Couarr. lib. 1. var. resol. cap. 7. num. 6. vers. est item, Molin. de contract. disput. 439. S. & quidem, Monoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 12. num. 56. & 65. Valasq. consult. 5. num. 5. Sanchez. de matrimon. lib. 6. disput. 9 num. 1.* ea ratione quia ubi duæ concurrunt coniecturæ, quarum una est prohibita,
 15 ta, altera verò permisa, tunc in dubio actus censetur factus in casu permisso, & sic sub spe futuræ numerationis dotis, quam facile tunc temporis concipit maritus, ne eligatur interpretatio, per quam actus reddatur nullus, ad tradita per *Bar. in l. de pupillo S. sed ut reprobari num. 7. ff. de nou. oper. enunciat. ibique Ias. & Alex.*
 16 Ex quorum dictis infertur, quod si in primo casu maritus intra tamen legitima tempora opponendi exceptionem prædictam non numeratæ dotis moriatur, eo casu confessio confitenti non præiudicet, & successiue nec filiis primi matrimonij ad *tex. in d. l. ultim. cum auth. seq. C. de dot. caut. non numer.* ex eo quod dos absque numeratione dici non potest
 17 d. l. 1. eod. tit. glos. in l. *affiduis in verbo data C. qui pator. in pignor. habeant.* quamuis iuramentum tali confessioni interpositum fuerit, ut per *DD. in d. l. ultim.* & post eos, & alios *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 1. tit. 20. num. 5. ac Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 7. definit. 15. & 17. de dot. caut. non numer.*
 18 Sin verò postquam elapsum sit tempus opponendi hanc exceptionem maritus ab hac uita migrauerit, eo casu confessio ueram probaret numerationem ad *glos. in d. l. 1. C. de dot. caut. non numer.* prout etiam uidetur esse de mente *Bart. in d. l. affiduis, & Authent. sed iam necesse, &*

admittit *Soccin. sen. conf. 82. num. 1. lib. 3.* ex eo, quod uidetur tacita renunciatio arg. *l. 2. S. expectandi ff. de bonor. passess. secund. tab.*

- 18 Limitant id vero Doctores ubi tali confessioni patris, mulierisue, ac alterius promissio subsequeretur, asserentium re uera mariti confessionem emissam fuisse sub spe futuræ numerationis, ob quod se constituunt debitores in certa quantitate soluenda infra certum tempus, quoniam eo casu ex dicta mariti confessione super eis bonis nullum ius uxori acquisitum censetur, & consequenter nulla erit confessio respectu filiorum primi matrimonij, sed satis erit, ut uiri hæredes in casu restitutionis actiones contra promissorem cedant, ut docet *Paul. de Castr. in l. pen. S. si vir. nu. 2. vers. ego nescio quid uelis ff. solut. matrimon. & ante eum firmavit ibi Roman.*

- Sed *Bal.* huic limitationi non sic absolute adhæret in *d. l. pen. S. mulier*, sed cum distinctione responderet. scilicet an sequens promissio facta sit incontinenti, uel ex intervallo, si incontinenti, scilicet eadē die, loco, & temporibus, & tunc quod mulier non possit nisi ad iura cedenda agere, sin uerò ex intervallo, & in eo casu iterum distinguit, scilicet, an promissio subsequuta fuerit intra tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis, & tunc idem esset, ac si incontinenti, sin uerò elapso tempore, & eo casu per subsequentem promissionem nullum poterit mulieri præiudicium inferri circa ius quæsitum in bonis sui uiri per præcedentem eius confessionem, quod etiam firmavit in *l. legem num. 3. C. de pact.* At huic *Bald.* distinctioni opponitur per *Alex. in d. l. pen. S. si vir uxori num. 2.* dicentem totum esse oppositum, scilicet quod si incontinenti subsequuta sit promissio, tunc iura uxori per confessionem super bonis uiri acquisita non eneruantur, ex eo quod confessio censeretur habuisse respectum ad illā promissionem statim secuturā, & eius contēplatione maritus confessus præsumeretur, & sic illa sequens promissio loco solutionis dotis haberetur, sin uerò ex intervallo, & tunc inquit confessio-

fessionem fuisse sub spe futuræ numerationis factam, quo casu hæredes mulieri cedentes actiones liberantur, & hæc *Alex.* distinctio videtur verior, & communior, ut in specie ante eam tradit *Bart. in l. pen. Si vir ibiq. DD. ac ipsemet Bald. sibi parum constans in cons. 224. vir fuit confessus lib. 5. & secuti sunt Morot. cons. 60. num. 16. Neuizan. lib. 2. filu. nupt. num. 37. qui sic Mediolanensem Senatum iudicasse testatur, sic etiam *Afflic. decis. 323. Campeg. de dot. p. prima quest. 52. num. 3. vers. advertendum tamen est, & p. 5. q. 75. cum alijs congestis per Menoch. lib. 3. præsumpt. 12. num. 90. vbi hanc magis receptam esse, & in iudicando sequendam profitetur, quibus adstipulantur *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 20. nu. 6. & 33. ac Fontanell. de pact. nupt. claus. unic. part. 2. num. 3. & seq. sic quoque ante eos existimat Rip. in l. generaliter num. 116. vsque ad num. 118. C. de reuocand. don. vbi per notata per *Bart. & alios in d. S. si vir. ait, quod si donatarius incontinenti post donationem aliquid donanti promittat dare, vel facere, & non adimpleat, quod donatio evanescit, tanquam facta spe futuræ promissionis. In tantum, quod sequuta promissione incontinenti, hæredes viri teneantur ad dotis confessatæ restitutionem, nec liberentur per cessionem, quod adeo verum existimat Faber in suo Codic. tit. de iur. dot. definit. 15. & 17. ut nedum ad dotis, sed ad antefari restitutionem quoque tenentur, subdens sic Senatum determinasse, ex eo quod maritus recipiendo illam promissionem censeatur loco solutionis dotis acceptasse nomen debitoris, & sic dotis creditum in aliam causam, scilicet promissionis transiisse.*
 25 Quamvis hæc conclusio, & si vera sit non absolute procedit, sed cum distinctione, scilicet an promissio subsequuta confessione, facta sit à patre mulieris, vel ab extraneo-cum in primo casu hæredes cedendo actiones liberarentur, nec tenerentur ad aliquod antetum, nisi pro rata veræ dotis solutæ, at in secundo casu secus prout docet *Salic. in Authen. sed iam****

*neceffe C. de donat. ante nupt. per quem sic firmiter tenet Covarr. lib. 1. var. resol. cap. 7. num. 6. vers. est, & alia circa med. subdens ab hac opinione non discedere Regiam Audientiam, prout etiam testatur Michael. Ferr. 3. part. obser. cap. 48. & post eos de observantia dictæ Regiæ Audientia etiam profitetur Cæncer. lib. 1. var. re-
 26 sol. cap. 9. tit. de dot. & donat. propter nupt. sub num. 82. vers. Regia tamen Audientia, & hæc opinio fuit originalis glos. in l. dotem à patre 36. vers. adstipulatur ff. de iur. dot. sed hoc bene procedit respectu restitutionis dotis, secus verò respectu augmenti, & donationis propter nuptias, nam ad illam tenerentur hæredes viri, quamvis pater promississet, vbi ratione defloratæ virginitatis illa deberetur, ut decisum refert *Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 7. definit. 1. & 15.*
 27 Et si ampliari possit supradicta conclusio etiam vbi promissio subsequens confessionem fieret ex alia causa, qua maritus confessus fuerat recepisse, ut puta ex causa mutui, ut plurimum in hoc Regno vidi observatum, quod pro cautela per peritos Regni fuisse inuentum ad hoc, ut tam vir quicquid confessus sit recipiat, quam etiam, ut mulier consequatur antefatum, etiam dote non soluta inquit *Io. Andr. de Georg. in alleg. 45. num. 39. vel vbi ex ea annum censum perciperet, & firmat etiam Menoch. dict. præsumpt. 12. num. 92. Soccin. sen. cons. 130. num. 19. vers. & posito lib. 4. ac Vrsill. ad Affli. in decis. 323. Quicquid contrarium in S. C. prima facie decisisum referat Affli. in d. decis. 323. qui rectius intellectus supradictam conclusionem approbare videtur, licet implicite, nam (ut inquit) in tantum maritus fuerat absolutus, in quantum pater ipse fuerat hæres filia, & restitutio eidem facienda erat, tempore quo ipse dotem promississet, immo in non exigendo dotem hoc marito imputari non poterat, ex eo, quod dotem promittens pater erat ad tex. in l. si extraneus ff. de iur. dot. quod sequitur *Vincen. de Franch. in decis. 424. Quicquid fuisset si mater dotem promississet, cum*
 29 quoad eam cessaret tex. d. l. si extraneus,**

vt

- vt decisum contra generum, qui dotem à matre non exegerat testatur *Rot. Auenion.* 148. quod latè admittit *Honded. in conf.* 91. num. 80. & seq. licet diuersimodè iudicatum referat *Vrsill. in d. decis.* 323.
- 30 Sed hæc omnia non procederent si subsequenti promissioni mulier consentiret, eo enim casu dotem repetere nequiret nisi aliter de dotis solutione constaret, vt tradit *Caltr. in d. S. si vir.* & hoc indistinctè siuè incontinenti, siuè ex interuallo promissio fieret, vt decisum testatur *Fontanell. de pact. nupt. claus.* 14. glos. unic. p. 2. num. 20. quod ante eum notauit *Menoch. d. pres.* 12. nu. 91.
- 31 In secundo verò casu, scilicet vbi confessio post contractum matrimoniū emissā sit, & tunc inquirunt DD. quod talis confessio causa donationis facta censeatur ex tex. in l. quod de suo C. de donat. ante nupt. & in specie tradiderunt *Io. Andr. ad Speculat. in rubric. de donat. inter vir. & vxor.* *Bart. in l. si diuortio* nu. 4. ff. de verbor. obligat. *Imol. in l. si constante in princ. col. penult. vers. sed tu potes ex hoc concludere* ff. solut. matrim. *Alex. in d. l. si diuortio* num. 6. *Soci. in sen. conf.* 79. num. 1. lib. 4. *Ruin. conf.* 130 num. 1. lib. 1. cæterique supracitati DD. prout cum hac distinctione iudicatum
- 32 refert *Valasq. in consult.* 5. num. 3. ea ratione, quia cum sequutum sit matrimonium nulla dote promissa, aut recepta, inuersionis non est præsumptio, vt vir sperare possit, vt sibi soluatur, sed censetur virum amore ductum talem confessionem emanasse animo donandi argumen. tex. in l. qui uxori ff. de aur. & argent. legat. l. Lucius S. *Sempronio* ff. de leg. 3. l. *Aurelius* S. final. ff. de liberat. leg. l. 2. & 3. ff. de fals. caus. adiect. vbi quoties testator fatetur se alicui summam
- 33 debere, qua re vera non debet, censetur in dubio eam quantitatem velle illi legare. Et quamuis dici posset hoc argumentum hoc casu allegari non posse, satis equidem differt confessio facta inter viuos ab illa in vltima voluntate, in qua nulla futurae numerationis spes haberi potest per
- 34 glos. in l. qui testamento in glos. 2. ff. de probat. Tamen glos. illa communiter per DD. & in l. 1. C. de natural. liber. vbi in specie

Bart. per illum tex. est reprobata, prout etiam *Thom. Ferr. caut.* 41. *Specul.* & ibi *Io. Andr. in tit. de success. ab intestat.* S. 1. vers. quid si pater, & DD. in l. si is, qui ex bonis ff. de vulg. *Bald. in l. iubemus* S. in superscriptis num. 4. C. ad Trebell. per tex. in l. qui testamentum, & l. cum quis decedens S. titia ff. de leg. 3. l. forte ff. de pecul. castr. & in l. si donatione vbi *Alexand. C. de collat.* *Guid. Pap. conf.* 17. *Alciat. de verbor. significat.* lib. 3. in fin. *Valasq. de consult.* 5. numero 15. *Molin. de contract. disputat.* 439. S. quando confessio, & S. ego forte fraus autem semper præsumitur l. 1. C. de natural. liber.

- 35 Et cum hac distinctione inquirunt DD. quod si ante contractum matrimonium emissā sit confessio, & deindè elapsa sint fatalia opponendi exceptio non numeratæ dotis, quod tunc nedum viro eiusque hæredibus talis præiudicauerit confessio, verum etiam creditoribus, & successiue filiis primi matrimonij glos. l. 1. vers. facit, & l. fin. C. de dot. caut. non numerat. & tradit *Bart. in l. assiduis* C. qui pot. in pign. habeant, quem etiam in puncto sequitur *Alex. in l. 1. num. 35. ff. solut. matrim.* & *Salic. in l. si cui* C. de non numer. pecun. quod verius existimat *Menoch. lib. 3. præsumpt.* 13. & 14. & ante eum firmanant *Couar. lib. 1. var. res. cap. 7. num. 6. vers. præterea* vbi respondet l. si cui C. de non numer. pecun. & l. si quis post hoc C. de bon. proscript. *Manent. decis.* 40. num. 20. *Boer. decis.* 330. num. 3. *Rol. conf.* 74. num. 9. vol. 4. *Crauet.* conf. 44. num. 1. *Cott. in memor. incip. Dos*
- 36 habet *Surd. conf.* 397. num. 4. licet subdat hanc opinionem aliquam contradictionē habere, prout decisum retulit *Faber in d. definit.* 15. lib. 5. tit. 7. decisum quoque habetur in *Rot. apud Verall. in decis.* 196. lib. 1. & apud *Gratian. tom. 2. discept. for. cap. 362. num. 16.* vbi ait quod statutum loquens de dote habet locum in dote confessata post lapsa tempora, quia illa est propriè dos ex *Afflic. decis.* 402. num. 10. & 15. & cum hac distinctione videtur intellecta glos. in l. assiduis vers. data, scilicet non procedere si ante matrimonium, & elapsa essent fatalia, & vi-

- detur probati in *S. fin. autem Ausb. de temp. non solut. pecun. dot.* ubi per lapsum temporis ad opponendam hanc exceptionem censetur soluta dos, ut etiam habetur in *Ausbent. fin. C. de dot. caut. non numer.*
- 37 Vel ubi tali exceptioni non numer. dot. expresse renunciatum fuisset, ut ait *Alex. in d. l. 1. num. 35. ff. solut. matrimon.* quamuis hæc opinio non transeat absque difficultate, tū quia ea facilitate qua inducitur quis ad confitendum, eadem facilitate inducitur ad renunciandum dictæ exceptioni *l. doli vers. diuersam ff. de nouat. l. similiter C. ad Velleian.* tum etiam quia hæc renunciatio tendit ad tollendam exceptionem doli futuri, cui dolo renunciari non potest *l. si unus S. illud ff. de pact.* & hanc opinionem veram, & communem putant *Alexan. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de sol. resol. 20. num. 16. vers. alia est opinio, & Magon. decis. Flor. 68. num. 8.* contra *Bart. in d. l. assiduis*, & sequitur *Couar. lib. 1. var. resol. cap. 7. num. 6. vers. quod*
- 41 *si confessio dotis*, dummodo iuramentum non interuenisset, ut communem inquit *Alexand. Trentacinq. in cit. num. 16. vers. 2. declaratur & Viu. comm. opin. 148. num. 5.* cum alijs per *Mancin. de effect. iurament.*
- 42 *p. 4. eff. 153. num. 2.* vel ubi incontinenti, & non ex intervallo fieret renunciatio, ut post infinitos de communi testantes tradit idem *Alexand. Trentacinq. d. num. 16. vers. 1. declaratur.*
- 43 Item ubi creditores pro eorum creditis non producerent nisi solam confessionem, cum eo casu, & si confessio sit facta post contractum matrimonium adhuc tamen sustineretur in eorum præiudicium, ex eo, quia cum par sit causa dotis, & creditorum, debet præualere ipsa dos per *l. ambiguus ff. de iur. dot.* & in puncto post *Alexand. in d. l. 1. num. 35.* voluit *Menoch. lib. 3. præsumpt. 13. nu. 12.* & sequitur *Magon. decis. Flor. 68. nu. 12.*
- 44 Sin verò post contractum matrimonium emissæ sit confessio, & tunc illi dari non deberi aiunt, etiam in materia *l. hac edictali*, quamuis illi præcederet promissio, ut decisum refert *Fontanell. de pact. nups. claus. 17. glos. unic. p. 2. num. 55.* quæ

opinio semper placuit *Valasq. prout in consult. 6. in fin.* subdens aliter esset dare cautelam per quam creditoribus præiudicaretur faciendo præcedere instrumenta, quod iniucile videtur, & ante eos firmavit *Felin. in cap. si cautio de fide instr. vers. fallit ultimo.*

- 45 Et licet hoc sit contra omnium sententiam, afferentium talem confessionem verisimilem esse, & non solum ipsi confidenti præiudicare; immo omnibus creditoribus, licet anterioribus confessione, sed posterioribus promissione ad *tex. in l. contractibus S. sed quoniam C. de non num. pecun.* prout latè tradidi in *addit. ad Surd. in decis. 55.* & in hac facti specie consuluit *Aym. Crauett. cons. 40.*
- 46 Tamen vera videtur quotiescunque concurrerēt coniecturæ, de quibus idem *Fontanell. ibid. num. 56.* scilicet quod debitores dotis, tam tempore promissionis, quàm post erant pauperes; immo, quod confessio emissæ fuerat ante elapsum terminum solutionis dotis faciendæ, & mulier extraiudicialiter confessæ fuerat dotem aliter non fuisse solutam, & quod in articulo mortis id expresse maritus confessus fuerat se dotem non recipisse; subdens, quod licet in alia causa his non obstantibus Senatus decreuerat validam esse confessionem etiam in materia *l. hac edictali*, tamen sententia prædicta iunctis duabus aulis fuit reuocata, & declaratum contra confessionem ut *nu. 58.* prout etiam
- 47 procederet ubi confessio facta esset in testamento, cum eo casu, quamuis præcederet promissio, illa tamen veram numerationem non probaret, sed in vim legat sustineretur, ut tradidi in *addit. ad Surd. in decis. 55. nu.* ex eo, quia talis confessio reuocato testamento euanescebat, ut etiam in hoc facti specie tradidit *Gratian. sqm. 1. discept. floren. cap. 114. nu. 53. & seq. quic-*
- 48 quid aliter sentiat *Rot. apud Caualer. in decis.* cuius allegata, eius opinionem non probant.
- 49 Et quamuis nonnulli dixerint, quod si elapsa sint fatalia, licet confessio emissæ sit constante matrimonio, quod eo casu etiam creditoribus præiudicaret, ut ex tradi-

traditis per *Ruin. & Bellon.* quos refert *Menoch. d. præsump. 1. 2. num. 30.* quodque videtur probari ex *tex. in S. snautem Auth. de tempor. non sol. pecun. dot. vbi* per lapsum temporis dos censetur soluta.

50 Tamen hoc esset contra communem omnium opinionem decernentium differētiam esse quoad hoc, si ante, vel post matrimonium confessio facta sit, cum in primo casu vera videretur opinio, quod sub spe futuræ numerationis emanata sit, & consequenter elapsis fatalibus præclusa esset via opponendi exceptionem prædictam; at in secundo casu secus, cum animo donandi emissæ præsumatur. Ultra quod *d. S. snautem Auth. de tempor. non solut. pecun. dot.* probat solum, quod per la-

51 psu temporis maritus tacitè videatur voluisse, quod dos non soluta solvatur ab hæredibus, non autem, quod præsumatur soluta, & propterea *Valasq. in consult. 6. num. 12. in fin.* inquit iniquum esse, quod hæc mariti voluntas ita in fauorem vxoris prolata noceat tertio, prout etiam decisum refert *Faber in suo Codic. lib. 5. titu. 10. definit. 6.* Quamobrem *Rota Rom. apud Statil. Pacis. in decis. 22. num. 5. & 6. ex mente Aretin. in conf. 86. sub numer. 1. vers. secundo ostenditur,* ait, quod in hoc ca-

52 su lapsus biennij, & si operetur, vt non possit dici de non numerata dote, non tamen tollitur, quod non possit opponi de donatione, vt etiam notauit *Ludouif. in decis. 67. numer. 7. & Marefcott. lib. 1. varia. resol. cap. 8. num. 3.* & hoc pro cautela aduocatorum notat *Fontanel. de pact. nupt. claus. 12. glos. vnic. par. 1. nu. 76.* scilicet, vt illi in casu prædicto non opponant exceptionem non numeratæ dotis, sed donationis, vt quoque aduertit *Couar. ex mente Socin. in l. 1. colum. penult. ff. solut. matrim. in lib. 1. var. resol. cap. 7. nu. 4. vers. quarto isidem,* ea ratione, nam eo animo, quo vir donare voluit, eodem etiam labi tempus opponendi prædictam exceptionem voluisse censeatur, vt in specie post *Bald. Imol. Castr. & Angel. tradit Socin. in d. l. 1. num. 102. vers. secundo limita, Aretin. S. fuerat num. 15. Institut. de actio. Gozadin. conf. 28. num. 24. idem Cō-*

uar. d. cap. 7. num. 6. vers. quod præterea in fin. ibi, quod si dixerimus.

Sed iam ex dictis duo videntur elici conclusiones, prima scilicet, quod si confessio emanata sit post matrimonium, & de solutione aliter non constet, quod eo casu cum illa in vim donationis facta censeatur, nulli dubium erit dispositionem *l. hac edictali* sibi locum vindicare, si tamen tantundem vno ex filiis primi matrimonij, voluntate quidem parentis non quærat; at si ante matrimonium secus, quoniam si præiudicat creditoribus, eo magis filiis.

53 Verum hæc mihi non satisfaciunt, esset enim dare intellectu *d. l. hac edictali*, quæ nullam temporum differentiam constituit, quoniam siue ante matrimonium, siue post, aliquid datum, vel donatum fuerit secundo viro plusquam vni ex filiis primi matrimonij; pro non dato, non scripto haberi voluit; & hoc ad euitandū fraudes, quæ contra filios committi possent.

54 Hinc *Capr. in conf. 81.* quem in specie notat; & sequitur *Boer. decis. 201. num. 6. colum. 2. in prin.* inquit *l. hac edictali* locum habere in donatione facta alicui ante matrimonium, cum quo secundo contractū fuit.

55 Nec talis confessio filio præiudicaret, tanquam res inter alios acta; immo si filio noceret euitaretur dispositio *d. l. hac edictali*, & sic fieret circumscriptio, quæ per *d. l.* est prohibita, vt in puncto notat *Corn. conf. 118. nu. 1. in fin. vol. 3.*

Minus refragatur, quod confessio dotis receptæ ante matrimonium facta, non animo donandi, sed sub spe futuræ numerationis emissæ censeatur, & consequenter elapsis fatalibus sustineatur non in vim donationis, sed in vim veræ dotis solutæ. cum omnibus priuilegijs veris dotibus spectantibus, etiam in præiudicium creditorum, qui agunt de damno euitando, & sic eo magis in præiudicium filiorū primi matrimonij, qui agunt de lucro capiendo.

56 Siquidem responderetur hoc ad præsentē quæstionē adaptari non posse; si enim cre-

ditoribus præiudicat, illud tamen fit, quia creditor habens tempus opponendi exceptionem, si non opponit, sibi imputandum erit, & sic nulla fraus considerari potest, at respectu filiorum secus, in eorum enim præiudicium lex ab initio fraudem considerat *l. que tutores C. de administrat. tutor. d. l. hac edictali*, & *S. optime Auth. de nupt.* nec possunt in vita parentum conqueri, ut latè diximus. Quamobrem *Ludouif. in decis. 173. num. 8.* inquit, quod stan
 57 te statuto, quod vir lucretur medietatem dotis, non procedit in dote præsumptiua
 57 (veluti in dote data primo viro, quæ secundo censeatur constituta) ubi agitur in material. *l. hac edictali*, quamuis vxor confessa fuerit se dotem illam primo viro datam secundo constituisse, de qua etiam *decif. meminit Farinac. in decis. 121. num. 3. par. 3. ex cons. Bald. 11. volum. 5.* Et propterea si de vera solutione aliter non constaret, semper indistinctè dicerem confessionem prædictam animo fraudandi filios primi matrimonij per indirectum emissam fuisse: saluo tamen meliori iudicio.

ARGUMENTVM.

Num donatio remuneratoria
 ab vxore secundo viro
 facta subiaceat dispo-
 sitioni *l. hac*
edictali.

S V M M A R I V M.

- 1 Donatio remuneratoria dicitur potius debiti solutio, & permutatio.
 - 2 Donatio remuneratoria non subiacet dispositioni *l. femina C. de secund. nupt.*
 - 3 Donatio remuneratoria loco pretij succedit.
 - 4 Euietio debetur ex donatione remuneratoria siue à promissione, siue à traditione inceptis.
 - 5 Donatio remuneratoria in tantum valet, in quantum merita ei respondeant.
- Intellige ubi dimidiam illorum extimatio-

nem excederet num. 6.

Sed contrarium nu. 7.

Amplia ut si minus sit donatum, quam merita contineant, possit pro supplemento agi num. 8.

9 Statutum prohibens donationes, non comprehendit donationes factas causa remunerationis.

10 Tutor, Curator, Prælatus, Procurator, Decurio, ceterique prohibentes donare, non prohibentur causa remunerationis dare.

11 Officiales prohibiti donationes, & munera recipere, non prohibentur causa remunerationis suscipere.

12 Dispositio *l. hac edictali* non habet locum in donatione remuneratoria.

13 Ad hoc, ut donatio remuneratoria sustineatur, quæ requirantur, & nam. 14.

15 Assertio meritorum cum coniecturis, an sufficiant in donatione remuneratoria.

Et quid interueniente iuramento num. 16. & 18.

Et quid respectu creditorum, vel filiorum pro eorum legitima nu. 19.

17 Assertioni viri in donatione uxori facta non est credendum.

20 Merita, an talia esse debeant, ut actionem in iudicio pareant, & num. 26. & 27.

21 Donatio inter virum, & uxorem etiam facta pro benemeritis non valet.

22 Obsequialia seruitia, quæ inter virum, & uxorem præstantur, remunerationem non merentur.

23 Legatum uxori pro bonis seruitijs à viro factum, subiacet dispositioni *l. femina C. de secund. nupt.*

24 Seruitia obsequialia sicut ab uxore viro debentur, ita e contra.

25 Put. in decis. 416. par. 1. declaratur.

28 Antidotalis obligatio est potens ad faciendū collationem beneficij esse simoniacam.

29 Antidotalis obligatio non sufficit, ut donatio sit remuneratoria, & nu. 46.

30 Benemerita ad hoc, ut remunerationem mereantur, qualia esse debeant, officio iudicis relinquendum est.

31 Donationes factæ vxoribus nobilibus à viris rusticis. Item vxoribus iuuenibus, vel contra, dicuntur remuneratoria.

32 Donatio facta ab uxore quinquagenaria viro

viro inveni, & nobili, nulla erit, ubi matrimonium ex parte viri fuerit affectatum.

33 Donatio facta ab uxore amoxa viro iuveni, non dicitur in compensationem aetatis facta, nisi id probetur, & nu. 36.

Sed intellige num. 34. & 37.

35 Donatio facta à viro rustico, & diuite uxori nobili non sustinetur.

38 Remuneratoria donatio inter virum, & uxorem non appellatur, ubi esset donatum ob impensas, & labores à viro factas in recuperandis bonis uxoris.

Item ubi uti aduocatus in causis uxoris patrocinatus esset nu. 39.

Item ex causa seruitiorum, & impensarum in diurna viri, vel uxoris aegritudine nu. 40. Maxime si illam laborantem in uxorem duxerat nu. 41.

42 Donatio, an remuneratoria inter virum & uxorem dicatur, ubi alter ab altero donationem accepisset.

Intellige pro concurrenti quantitate donata num. 43.

Et an dicatur in vim compensationis facta, vel mutue donationis nu. 43.

Et quid si ex intervallo alteri fieret donatio nu. 45. & 48.

47 Roman. sing. 820. consultatur.

49 Donatio in dubio non praesumitur.

50 Donatio remuneratoria inter virum, & uxorem facta ubi sustineretur, non esset in fraudem l. hac edictali, nisi pro eo, quod merita excederet.

Q V A E S T I O XXV.

1 **V**erissima est Iuris conclusio, donationem remuneratoriam veram non dici donationem, sed potius debiti exsolutionem, & permutationem titulo oneroso prouenientem, ut habetur in l. sed si lege §. consuluit, ubi notant glo. & Bal. de petit. hered. & sequuntur Vinc. de Fräsch. in decis. 428 num. 3. Cost. de port. rat. quest. 75. nu. 2. cum ex mera liberalitate, & munificentia non proficiatur l. 1. in princ. & l. aquilius ff. de donat. inter vir. & uxor. & propterea talem donationem filijs primi matrimonij seruandā non esse, inquit

2 Io. de Garonib. in repet. l. femina nu. 39. cum seq. C. de secun. nupt. Qua de re Sess. in decis. Aragon. 52. numer. 4. par. 1. inquit, quod 3 sola benemerita condigna bonis donatis reputantur eiusdem naturae, ac si pretio res data esset, & dicitur habere vim pretij.

4 Et propterea in tali donatione datur euitio, siue à traditione, siue à promissione illa incipiat, ita Bar. in l. iulianus §. 1. ff. de verb. oblig. & Rimin. iun. §. 1. Inst. de donat. num. 81. & seq. Tiraquel. in l. si unquam in verbo donatione largitus num. 59. C. de reuocand. donat. Gabellin. de euit. §. 4. num. 4. & 5. Bursat. conf. 31. num. 5. lib. 1. Boer. decis. 67. in princ. Alexan. Trentacing. lib. 3. varia resol. tit. de donat. resol. 3. num. 8.

5 nam in tantum valet, in quantum merita ei responderent, alioquin in excessu reuocatur Bart. in l. frater à fratre num. 57. ff. de condit. indeb. & in l. si quis pro eo §. item si filius ad finem ff. de fideiuss. cum alijs congestis per Mant. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 15. num. 28. vers. sed aduertendum est, & sequuntur Clar. in §. donatio quest. 3. num. 3. Honded. conf. 44. num. 8. volum. 1. Cost. de port. rat. quest. 75. & probatur in cap. si quos 12. quest. 2. ubi si donatio seruo manumisso ab Episcopo facta excedat modum illic positum reuocatur, ut dicit etiam ibi glof. Quicquid alij opinati 6 sint, dicentes hoc procedere ubi donatio dimidiam illorum extimationem excederet, cum in contrarium sententia sit 7 magis recepta, & illa ab omnibus reprobetur, cum facile fieri possit fraus legi, ut ex multis ostendit Mant. de tacit. & ambig. d. tit. 15. num. 34. vers. sed diuersa sententia, per tex. in cap. relatum il secondo de testam. sic etiam si meritis donatio non 8 æquiualeat, nam donatarius donatione non obstante, poterit ad supplementum agere ad tex. d. cap. relatum §. licet, & ibi quoque glof. in verbo iuxta seruitij merita de testam. quem singulariter notando Io. Andr. ad Speculat. in rubric. de rebus eccles. non alien. inquit ita fuisse iudicatum, quod remunerationes debent esse iuxta seruitiorum merita, & ego ita in facti contingentia obtinui per Magnam Curiam in causa

cauſſa Iſabellæ Roſſæ contra hæredes quondam D. Ioannis Antonij de Simeone de anno 1627. penès Aſuarium Vertozzam.

- 9 Hinc dixit *Alexan. conf. 43. num. 31. non obſtat, quod ſtatutum communis radigij lib. 4.* quod ſtatutum prohibens donationes non comprehendit illas, quæ fiunt ob cauſſam huiusmodi meritorum, vt etiam tradit *Clar. in §. donatio quaſt. 16. nu. 6. ac Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 72. & conf. 361 num. 6.* prout generaliter omnes, qui prohibentur donare poſſunt ex cauſſa remunerationis hoc facere, vt in tutore, Curatore, Prælato, Decurione, Ciuitate, Procuratore, & ſimilibus, *cap. quicunque 12. quaſt. 2. & d. cap. relatum, & adſtipulatur Tiraquell. de reuoc. donat. in l. ſi vnquam in verbo donatione largitus nu. 26. vſq. nu. 32.*
- 10 Quemadmodum è contra, Iudices, Prælati, Officiales, & alij, qui eorum officio durante munera accipere nequeunt, vt in *l. 1. §. prouincia C. de contr. Iudic.* non prohibentur ex cauſſa remunerationis ſuſcipere *Ias. in l. principalibus nu. 2. limit. 6. ibi Dec. col. ultim. fallent. 4. ff. ſi cert. petat.*
- 11 Hinc igitur, dū potius onerofus, quam lucratiuus dicatur titulus, dubiū ceſſare videtur quoad diſpoſitionē *l. hac ediſtali*, cum illa procedat in titulis lucratiuis, vt in ſpecie remuneratoriæ donationis firmarunt *Bald. & Beltr. in d. l. hac ediſtali, ac conf. 292. & ſecuti ſunt Alexan. Trentating. lib. 3. var. reſol. tit. de matrim. reſol. 4. fol. 348. col. 2. in fin. verſ. quarto diſpoſitio l. hac ediſtali, Vincent. de Franch. deciſ. 632. num. 1. & deciſ. 428. in princ. num. 2. Surd. conf. 164. num. 4. & ſeq. & Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. glo. 8. part. 5. num. 66. & ſeq. quod etiam ante eos tradit Io. de Garonib. in repet. l. ſcæmina nu. 39. cum ſeq. C. de ſecund. nupt.*
- 12 Sed pro vera huius quaſtionis reſolutione duo conſiderāda putarem: primum nempè, quod ſupradiſta locum obtineāt vbi expreſſa meritorum mentio fieret, vt in ſpecie concludunt *Menoch. in cōs. 112. num. 27. lib. 1. & Honded. cons. 47. num. 41. lib. 1.* quod ante eos firmavit *Bart. Soccin. cons. 295. col. 3. & ex Bart. in l. ſi forte ff. de*

Caſtr. pecul. contra quem, licet ſcribere conatus ſit Dec. in cons. 20. attamen ipſe fatetur hoc eſſe in donatis inter prohibitos; quamuis etiam inter non prohibitos vera ſit opinio *Soccin.* vt teſtantur *Tiraquell. in d. l. ſi vnquam verbo donatione largitus num. 85. & Ias. in cons. 154. lib. 2.* & hanc eſſe veram opinionem contra *Decium* teſtantur ibi *Addentes*, quam ipſemet *Dec.* ſibi contrarius ſecurus fuit in *cons. 366. n. m. 12.* quod in ſpecie ibi notant *Addent.* in hoc eum reprehendentes, ſic quoque firmat *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 15. num. 44. & Decis. 49. nam. 5.* in quam opinionem etiam deuenit *Barbos. in l. quæ dotis num. 56. & 57. ff. ſol. matr.* redens rationem, quod quando exprimuntur merita donatio cēſetur ob cauſſam, quæ aliter abſque eſpreſſione ſimplex diceretur, vti proueniens ex æra liberalitate, à qua opinione recedere non audent *Rimin. iun. cons. 291. num. 61. lib. 3. & Mareſcott. lib. 2. var. reſol. cap. 27. num. 7.*

- 13 Secundum vbi merita probarentur alias ſimplex diceretur donatio *l. ſi forte ff. de Caſtr. pecul. ibi veritatem enim ſpectemus non quod quis finxit*, quod etiam in ſpecie notauit *glos. in l. ſi donationes vers. 15 poſtulas C. de collat. & ſequuntur Dec. in cons. 20. & 366. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 24. num. 24. & de arbitr. cas. 132. num. 8. Surd. cons. 164. num. 64. volum. 2. Clar. de donat. quaſt. 3. num. 2. & quaſt. 8. num. 2. & ita deciſum reſert *Faber in ſuo Codic. lib. 4. tit. 29. deſinit. 6. de hæred. vel act. vendit. ac lib. 8. tit. 36. de reuocand. donat. deſinit. 3.* & hanc eſſe veram, & communem opinionem tradit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 4. nu. 10.* quoniam cum inter virum, & vxorem prohibita ſit donatio, aſſertioni credendum non eſt *d. l. ſi forte, & l. qui teſtamentum ff. de probat.* præſumeretur enim potius propter coniunctionem, & affectionem naturalē facta donatio, quam intuitu meritorum *Bald. authen. ex teſtamento colum. 2. C. de collat.* Quicquid nonnulli dixerint ſcilicet, quod coniecturæ cum aſſertione partis ſufficiant, prout *Dec. in cons. 201. num. 6. Ias. conf.**

cons. 154. col. 4. lib. 2. Menoch. de arbitr. cas. 134. num. 2. & seq. idemque in cons. 112. num. 43. Mascard. de probat. conclus. 185.

17 Etiam si in dicta assertione iuramentum interuenisset, vt tradit Tiraquell. in d. verbo donatione largitus num. 91. Guttier. de iuram. confirmat. par. 1. cap. 5. nu. 20. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 15. vers. & hac ratio locum habet, ac lib. 21. tit. 4. num. 10. Guid. Papa decis. 95. & sing. 596. Eug. cons. 1. num. 16. volum. 2. Menoch. de arbitr. centur. 2. lib. 2. cas. 134. nu. 2. cum illud tanquam in fraudem legis nullius est momenti, sic enim vnusquisq; posset legem fraudare l. si quis inquilinos §. ultimo de leg. 1. cum alijs per Tiraquel. in cit. loc. num. 79. Quamuis in hoc multi multa dixerint de quibus latè Seraphin. de priuil. iuramen. priuil. 40. per totum Marascott. lib. 2. var. resol. cap. 27. & signanter num. 14. vers. sed difficultas, ac Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 7. par. 2. num. 24. vbi relatis nonnullis

18 distinctionibus, an iuramentū sit positum in assertione meritorum, an vero super donatione de ea non reuocanda ex Con-

19 sil. Grat. 63. inquit distinctionem esse faciendam inter hæredes, & creditores, cū in primo casu hæredes assertioni iurata teneantur stare; In secundo vero quoad creditores secus, ex traditis per Addent. ad Guid. Pap. in decis. 95. lit. G. & hanc viremiorem puto, vt specie quoque distinguit Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. q. 10. num. 32. & 33. dicens, opinionem dicentium specialem assertionem, etiam cum iuramento non facere donationem remuneratorem, procedere in casu præiudicandi legitimæ liberorum, at secus vbi de nullius præiudicio ageretur, vt loquitur Bald. in l. si donatione C. de collat. & iuxta hanc distinctionem intelligi debent dicta per Costam de port. rat. quæst. 152. num. 7. & Mangil. de imputat. quæst. 97. num. 27. ac Ceuall. commun. contr. commun. quæst. 273. num. 24. dicentes, quod donatio remun-

20 neratoria reuocatur pro rata legitimæ, quando tamen non potest donans ratione meritorum in iudicio conueniri, alioquin secus.

Ex his igitur clarè constat, vt non so-

lum merita probari debeant, sed talia esse deberent, vt actionem pariant, alias simplex diceretur donatio, ex liberalitate proueniens; Et sic deuenio ad secundam considerationem, quæ merita, & seruitia esse debeant, vt cum effectu donatio remuneratoria inter virum, & vxorem dici non possit ex liberalitate proueniens, cū cum in dubio donatio inter virum, &

21 vxorem licet sit pro benemeritis facta, tamen ob merita non præsumitur, vt in specie considerat Honded. conf. 47. nu. 12. lib. 1. merita enim obsequialia, quæ inter virum, & vxorem præstari debent remunerationem non merentur, vt in puncto scribit Salic. in l. filia num. 12. C. famil. hercis. & secuti sunt Alex. in l. si donatione num. 4. C. de collat. Ias. in l. ex hoc iure nu. 55 in fin. de iust. & iur. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 4. num. 8. decisum in S. C.

23 refert Vinc. de Franch. decis. 428. scilicet quod legatum factum vxori pro bonis seruitijs subiaceret dispositioni l. fæmina C. de secund. nupt.

Nec obstat, quod seruitia obsequialia sint ab vxore marito debita, & non è con-

24 tra c. manifestum in fin. & cap. seq. ac cap. mulierem 35. q. 1. 5. siquidem si mulier viro debet esse subiecta, eadem seruitus quæ inter eos mutua est, pari iure censerì debet cap. apud nos 33. q. 5. maritus enim, & vxor ad imparia iudicari non debent, sunt etenim socij humanæ, & diuinæ societatis, est casus in l. si cum dotem §. in se uissimo ff. solut. matrim. vers. quid enim, pro ut hoc in specie ponderauit Rot. apud Mantie. in decis. 49. nu. 8. cum seq.

25 Nec mouet Decis. Putei 416. part. 1. dicentis donationem inter virum, & vxorem seruitiorum causa non comprehendi sub statuto donationem inter eos prohibente, siquidem id procedit vbi talia essent seruitia, quæ remunerationem mererentur ad tradita per Arium Pinell. in l. 1. par. 3. num. 60. C. de bon. matern. dicentem hoc esse vbi pro seruitijs, quis in iudicio conueniri possit; Cuius opinio satis rationabilis est, & fundata in glos. l. donari 83. de regul. iur. vbi in specie inquit, quod donare dicitur, vbi quis nullo

- nullo iure cogente dar, vt etiam ex mente *Angel. & Ias. tradit Surd. consil.*
- 27 164. num. 28. volum. 2. Quamuis contraria sententia communior sit, & secundum eam iudicasse Rotam asserit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 4. num. 7. & Casar. de Grass. in decis. 2. num. 8. de donat. eamque amplexi sunt Garz. de donat. remuner. num. 28. & Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 7. part. 2. num. 15. & ante eos Cagnol. in d. l. donari nu. 3. ob quod Ias. in l. ex hoc iure num. 58. de iustit. & iur.*
- 28 inquit, quod antidotalis obligatio est potens ad faciendam collationem beneficij Ecclesiastici simoniacam, cuius dictum fuit *Innocent. in cap. tua de etate, & qual. vbi satis exclamat contra Cardinales procurantes pro seruitoribus suis beneficia, sic etiam Io. Ana. post glos. in cap. cum essent de simon. & sequitur Casar. Manent. in cons. nuper impress. 43. num. 13. dicens talem remuneratum perinde esse, ac si proprijs pecunijs dictam concessione[m] emisset, ita vt dicatur contractus onerosus, & necessarius.*
- 29 Et si in facto non recederem ab opinione *Pinell. in d. num. 60. qui per extensum hoc tueretur ex irrefragabili argumento, licet nouem alia pro hac opinione collegerit, cum verissimum in iure sit, donationem regulariter non præsumi absq; meritis donatarij, vt inquit Vlpianus in l. nec adiecerit 19. ff. pro socio ibi nõ sine causa, sed ob meritum aliquid accedant, & cõsiderat Bald. vt refert Pal. Rub. in repet. cap. per vestras §. 65. nu. 19. & tamen verũ est, talẽ donationem à Iurislatoribus liberalem, ac gratuitam appellari, ergo non sufficit omnis antidotalis obligatio ad faciendam remuneratorem donationem; quod argumentum ab eius adolescentia efficacissimum putauit Pinell. loco cit.*
- 30 Qualia autem esse debeant hæc beneficia, vt donationem mereantur, Iudicis arbitrio reliquendum esse asserit *Clar. in §. donatio. quest. 3. num. 4. & quest. 8. nu. 4. vbi hanc communem esse profitetur; qui pro subiecta materia, & facti qualitate adiudicat, in quam quoque opinionem deuenerunt Soccin. cons. 67. num. 11. cum*
- seq. volum. 1. Gaill. lib. 2. pp. obseruat. obser. 38. num. 6. Sanchez de matrimon. disput. 6. num. 10. lib. 6: Menoch. lib. 3. præsumpt. 29. & de arbitr. lib. 2. cent. 2. cas. 132. & 134. Gnttier. de iuram. part. 1. cap. 5. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 15. Garz. de donat. remuner. cit. loco num. 8. Surd. cons. 164. per*
- 31 tot. vbi latè pertractat an donationes factæ vxoribus nobilibus, & iuuenibus a maritis rusticis, & senibus, vel è contra dicantur remuneratoriæ.
- Quamuis *Mantica in decis. 49. num. 3. vers. nam prima causa meritorum* dicat, quod prima causa meritorum, quæ ex parte cuiusdam viri fuit allegata, per Dominos de Rota habita fuit pro nulla, §3. quia maritus erat iuuenis, & nobilis, ex eo quia ex parte mariti matrimonium
- 32 fuerat affectatum, & vxor erat plusquam quinquagenaria, & non poterat proles suscipere; vnde nulla alia dicti matrimonij contrahendi causa reddi poterat, quã spes lucri, & successionis bonorum, quæ à iure improbatur l. 2. §. interdum de vulg. & pupill. l. post emancipationem §. 1. & ibi *Bart. de lib. legat.*
- 33 Et licet multi teneant remuneratorem esse donationem factam à muliere anno- sa in compensationem ætatis, vel nobilitatis, vt ex traditis per *Becc. in cons. 79. Pasc. l. de patr. potest. part. 1. cap. 4. num. 43. tamen huiusmodi causæ subsistentiam probandam esse inquit, post Bart. Archid. Alexand. Nat. Gozad. Grammat. & alios Surd. cons. 196. num. 45. Quod verò dupli- ter procedit; primo vbi in initio matri- monij non esset consuetum maritum do- tes augere, vel aliquam summam vxori*
- 34 donare, vt in specie considerat *Surd. d. cons. 196. num. 38. circa med. secundo vbi inter eos esset inequalitas, vt tradit Bald. in l. si voluntate in 2. lectura in fin. C. de dot. promiss. idemque voluit post multos idem Surd. in cons. 164. num. 36. vbi inter alios allegat Lop. de donat. inter vir. & vxor. §. 32. num. 9. qui ait, quod si rusticus valdè*
- 35 diues vxorem ducat nobilem, sed pau- perem, quod ea conditionis inequalitas non faciet valere donationẽ, ex eo quia nobilitas vxoris compensatur cum diui- tijs

rijs mariti; cuius dictum etiā secutus fuit
Pascal. d. cap. 4. sub num. 45. subdens idem
 36 esse circa inæqualitatem ætatis, immò,
 quod huiusmodi donatio non præsumatur
 nisi exprimat, ut tradit *Barbof. in l. que dotis num. 56. & 58. ff. solut. matrimon.*
 quicquid in contrarium dixerint *Becc. in d. conf. 79. num. 6. Lop. in d. S. 32. nu. 3.*
 Et si ego huic opinioni facile adhærere
 37 ubi in viro donante deformitas, senectus,
 diuitiæ, vel resticitas tantū concurrerent,
 scilicet separatim, & non coniunctim, &
 in vxore iuuentus, nobilitas, vel pulchritudo,
 tūc verò donatio facta à sene vxori iuueni,
 censeretur in recompensationem iuuentutis,
 vel à deformi vxori pulchræ, vel à diuite vxori nobili,
 & sic de singulis, hoc vero in specie in donatione
 exprimendo, secus vero si maritus ultra
 senectutem haberet diuitias, & vxor tantum
 esset nobilis, tunc cessaret causa compensationis,
 & diceretur pura, & simplex donatio,
 quæ à iure improbareretur, ut supra dictum est,
 sustineretur vero ubi ex parte donatarie,
 & sic vxoris, ultra nobilitatem concurrerent,
 vel extrema pulchritudo, vel iuuentus,
 tūc enim diuitiæ compensarentur cū nobilitate,
 & donatio cum pulchritudine, vel iuuentute.
 38 Remuneratoria quoque donatio inter
 virum, & vxorē appellari non potest, ubi
 donatum esset ob impensas, & labores à viro
 factas in recuperandis bonis vxoris, ut in specie
 respondet *Rip. omnino videndus in respons. 3. de donat. & consuluit Eugen. conf. 1. num. 25. & conf. 2. volum. 2.*
 39 ubi uti aduocatus patrociniatus esset in rebus
 vxoris, ut ibi, Item ex causa seruitiorum,
 & impensarū in diuturna vxoris ægritudine,
 ut tenuit *Rota apud Mantic. in dicta decis. 49. num. 13. & sequen. maxime*
 40 quando illam infirmam in vxorem duxit,
 prout ita communiter concludunt *DD. in l. si donatione C. de collat. Socin. conf. 66. num. 13. cum sequen. & post innumeros de communi Tiraquell. in l. si unquam verbo donatione largitus in 3. declaratione num. 87. & sequen. C. de reuoc. donat.*

Sed prædicta, & si vera sint, attamen non procedunt ubi coniux donans, ab

altero donationem accepisset, tunc enim,
 & si merita nec expressa, nec probata sint,
 ex quo præcessit alterius coniugis donatio,
 diceretur causa remunerationis facta,
 & consequenter in ea locum non haberet dispositio *d. l. hac edictali*,
 licet pro concurrenti quantitate, & non in eo,
 quod alterius coniugis donatio excederet
 ex traditis per *Roman. in conf. 517. num. 28. Aretin. conf. 2. num. 5. ad fin. vers. & probatur primum membrum, & conf. 17. num. 9. Ias. in l. si pater puella num. 2. C. de inoff. testament. Tiraquell. in d. l. si unquam in verbo donatione largitus nu. 94. & 122. Cachet. decis. 100. num. 19. Lop. de donat. inter vir. & vxor. in rubr. S. 3. nu. 9. Quamuis Duaren. eod. tit. de donat. inter vir. & vxor. ad fin.*
 44 dicat hoc esse vi compensationis, & non mutue donationis,
 quod verum videtur nedum ubi vnico tempore
 ab altero alteri fieret donatio, & sic in mutua
 donatione, verum etiam si ex intervallo
 alterius coniugis sequeretur donatio,
 cum in remunerationem præcedentis
 donationis facta censeretur, ita *Bart. in l. si diuortio num. 4. ff. de verbor. obligat. cum alijs per Mantic. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 4. num. 6. & probatur in l. sed si lege S. consuluit, & ibi glos. in verbo obligauerat in fin. ff. de petit. hereditat. ubi hanc*
 46 donationem, quæ ex antidotali obligatione
 prouenit remuneratoriā appellat, prout in specie,
 quod sit permutatio firmavit *Pyrr. Angleborm. in tract. de donatione mutua inter vir. & vxor. tom. 9. fol. 474. sub num. 11. vers. 5. facit.*
 47 Quicquid contrarium firmaverit *Roman. singular. 820. per tex. in l. que iam nuptæ ff. de donat. inter virum, & vxorem, qui tex. secundum me nihil probat,*
 ait enim ibi *I. C.* quod si maritus aliquid vxori donauerit,
 poterit donatū vendicare, quamuis deinde ab vxore
 nonnulla viro legata facta sint, & sic non
 dicit quod donationi à viro vxori factæ
 præcesserat altera vxoris donatio, & sic
 non loquitur in casu nostro, & in tantum
 ibi legata ab vxore viro facta sustentur,
 in quantum sapiunt naturam ultimæ voluntatis,
 cum donatio, & si inter virum, & vxorem nullius sit momenti, tamen

men morte confirmatur, vt toto tit. de donatione inter virum, & vxor.

- 48 Licet Pinell. de bon. matern. l. 1. p. 3. num. 66. circa mod. hanc contrariam opinionem satis tueatur, inter alia allegās tex. in l. si vero non remunerandi S. idem Papinianus ff. mandat. in fin. vbi habetur, quod si patronus aliquid liberto donauerit, & is postea aliquid patrono dederit, donationem verè, & simpliciter absque præcedentibus meritis I. C. ibi appellat, quod etiam sensit Marc. Mant. in singular. 106. ante numero 4. at in facti contingentia tu melius cogita, cum regulariter
- 49 donatio non præsumatur l. cum de debito in princ. ff. de probat. l. si cum aurum ff. de solut. Hippol. de Marfil. sing. 52. Petr. de Gerard. sing. 56.

- Verum in casibus, in quibus donatio ob benemerita inter virum, & vxorē sustineretur, id locum haberet in eo, quod æquivaleret benemeritis, in eo vero, quod excederet locum habebit dispositio d. l. hac edictali, cum excessus dicatur simplex donatio ad text. in l. si sponsus S.
- 50 circa ff. de donat. inter virum & vxorem, & plenè consuluit Eugen. conf. 1. & 2. uol. 2. & firmauerunt Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. part. 5. num. 72. claus. 4. glos. 19. part. 1. num. 33. & seq. ac claus. num. 7. Surd. conf. 164. num. 33. & seq. Clar. in S. donatio quest. 3. nu. 3. & Menoch. de arbitr. cas. 132. nu. 5.

ARGUMENTVM.

Numquid pater augendo dotem filiae secundo nubenti, possit pacisci cum secundo viro de lucrando augmentum in præiudicium filiorum primi matrimonij, adeo vt tale pactum non videatur initum in fraudem l. hac edictali ex Surdo in conf. 255. vol. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Pater augendo dotem filiae secundo nubenti non potest cum secundo uiro pacisci de lucrando illo augmento in præiudicium filiorum primi matrimonij, & nu. 5.
Sed contrarium nu. 6.
Distingue nu. 25.
- 2 Pater obligatur filiam dotare.
- 3 Dos à quocunque data, semper à muliere prouenisse censetur.
- 4 Augmentum dotis regulatur secundum naturam ipsius dotis.
- 7 Dos potest quandocunque augeri etiam constante matrimonio.
- 8 Augens dotem, pot. adijcere pacta, quae uelit.
- 9 Pater dotans congruenter filiam, non tenetur ad augmentum auctis facultatibus.
- 10 Dos est quasi debita filiae, cum sit nubilis, & matrimonium contrahat.
- 11 Obligatio semel extincta amplius non reuiscit.
- 12 Pater ubi non tenetur dotare, pro extraneo reputatur.
Sed contrarium nu. 22.
- 13 Extraneus dans dotem mulieri, potest stipulari illam sibi, uel alteri reddi.
- 14 Amplia etiam interuallo, dummodo à traditione, & non à promissione dos initium habuerit.
- 15 Semel dotata an, & quando auctis facultatibus ad supplementum agere possit, & nu. 17.
- 16 Statutum mandans filiam dotatam à patre esse contentam, & eam excludi à successione illius non est contra bonos mores.
- 18 De iure Consuet. Neap. filia dotata, siue renunciauerit, siue non, siue dos ad legitimam ascenderet, siue non, supplementum auctis facultatibus patris potere nequit.
- 19 De iure Consuet. Neap. ad hoc vt filia à successione omnium excludatur sufficit unicam habuisse dotationem existentibus tamen masculis.
- 20 Paragium à Cōsuetudine feminis traditum quomodo consideretur, & nu. 31.
- 21 Pater semel dotando filiam non liberatur ab obligatione legali, iterum eam dotare.
Dos minor legitima potest dici congrua si moribus sit recepta.

- 23 *Augmentum dotis à patre filiae secundo nubenti factum, subiacet dispositioni l. hac edictali.*
- 24 *Dispositio l. hac edictali prohibet omnem modum per quem relinqui possit secundo viro.*
- 26 *Pater in re filiae debita onus imponere nequit.*
- 27 *Pater tenetur congruè filiam dotare, inspectis facultatibus, dignitate uxoris, & viri, ac numero liberorum, & qualitate temporum.*
- 28 *Dos an & quando debeat excedere legitimam, & nu. 29.*
Et quid in magnatibus opulentes habentibus hereditates nu. 30.
- 32 *Pater non semel, & bis, sed iterum filiam dotare tenetur.*
- 33 *Frater non semel, sed bis sororem dotare tenetur.*
- 34 *Obligatio legalis patris in dotare filiam, tantum durat, quantum causa inductiva ipsius obligationis, & sic ipsa necessitas.*
- 35 *Dos primo loco constituta non aicitur continuo congrua.*
Intellige num. 40.
- 36 *Bona subiecta fideicommissis alienari possunt pro augenda dote.*
- 37 *Viuae absque magna dote virum non inveniunt.*
- 38 *Filius decius bonis matrem secundo nubentem dotare tenetur.*
- 39 *Conditio mulieris in constitutione dotis inspicui debet, an sit virgo, vel vidua, ad hoc ut congrua existimari possit dos.*
- 41 *Pater, dotem filiae amissam, vel diminutam augere tenetur.*
- 42 *Caret nomine quicquid caret affectu.*
- 43 *Dos dicitur diminuta ob onus liberorum.*
- 44 *Virginitas pars dotis dicitur.*
- 45 *Pater, & filius non debent ad imparia iudicari.*
- 46 *Impositio, quae ex quolibet contractu lucrativo exigi debet, non habet locum in donatis à patre filio.*
- 47 *Donatio contemplatione matrimonij filio facta, an & quando in legitimam impetatur.*
- 48 *Pater dotis filiae conditionem deteriore facere nequit.*

49 *Pactum factum à patre super augmento dotis filiae cum secundo viro de lucrando non dicitur in fraudem l. hac edictali, ubi secundus vir absque eo matrimonium non contraxisset.*

50 *Dispositio l. hac edictali non habet locum in donatis ex causa.*

Q V A E S T I O XXVI.

- 1 **B** *Ald. in l. hac edictali num. 20. tangit hanc quaestionem, & tandem decidit pro filijs primi matrimonij, scilicet, illos posse reuocatoria agere, ex forma nostrae legis, contra pactum factum cum secundo viro de lucranda dote de nouo per patrem constituta, quod etiam sequitur Curt. iun. in cons. 122. col. fin. & Rolan. de lucr. dot. quaest. 28. num. 2. ac Gabriel. commun. conclus. tit. de secun. nupt. conclus. 4. nu. 69. vers. contrarium.*
- 2 *Fundamenta eorum sunt videlicet, primo, quia pater obligatus est filiam dotare l. qui liberos ff. de rit. nupt.*
- 3 *Secundo, quia dos à quocumque datur, semper ab ipsa matre peruenisse videtur l. ex morte in fin. C. de pact. conuent. dans enim pro alio repraesentat illum, pro quo dat, & habetur, ac si ab illo esset datum, idem Bald. in l. generaliter col. 1. C. de secun. nupt. & in terminis d. l. hac edictali tradit idem Gabriel eod. tit. conclus. 5. num. 38.*
- 4 *Tertio, quia filij primi matrimonij sicut possunt dotem reuocare, ita augmentum dotis, cum illud reguletur secundum naturam dotis l. profectitia ff. de iur. dot. l. etiam C. eod. l. inter socerum S. cum inter ff. de pact. dot.*
- 5 *Et in terminis, quod augmentum dotis ad filios etiam primi matrimonij spectet, attenta dispositione d. l. hac edictali tenuit Rota Roman. in decis. eiusdem Rota 255. nu. 1. p. 4. in nouis.*
- 6 *At contrarium consuluit in hac facti specie Las. in cons. 58. per tot. vol. 2. & post eum nouissime Surd. in cons. 255. vol. 2. dicentes hoc pactum in dicto augmento factum non praedudicare filijs primi matrimonij, ex eo, quia non est factum super*
P dote,

- dote, sed super augmento nouiter constituto, potest enim dos quodcumque augeri, etiam constante matrimonio *l. si constante C. de donatio. ante nupt.* & potest qui dotes auget eis adijcere pacta, quæ vult, vt in re sua *l. re mandata C. mandat.* etiam abutendo *l. sed si lege S. consuluit ff. de petit. hered.*
- 9 Mouentur primo, quia pater, qui semel filiam congruenter dotauit, non tenetur ad augmentum, etiam auctis facultatibus, ex *Bald. in Auth. res que num. 16. cum seq. C. comm. delegat. & decisum refert Boer. in decis. 62.* vbi de veriori, & communiori opinione testatur, ea ratione, si quidem dos cum sit quasi debita filię, cum nubilus sit, & matrimonium contrahat *l. quod pupilla. ff. quand. dies legat. ced.* & pater tempore contracti matrimonij dotem filię dederit, ab obligatione liberatus intelligatur *Instit. quib. mod. toll. oblig. in princip.* nam obligatio semel extincta amplius non reuiuiscit *l. qui res S. arcam ff. de solut. Brun. de stat. exclud. fem. art. 9. quæst. 1. in fin. vers. contrarium, Grammat. decis. 57. num. 34. & seq. & decis. 101. num. 37. Riminal. iun. conf. 97. num. 19. & seq. & consil. 317. num. 12.* At vbi pater non tenetur
- 12 dotare, & dotat, habetur pro extraneo, qui potest sibi, vel alteri restitutionem
- 13 dotis stipulari *l. ob res quoque S. 1. & l. cum dos in princ. ff. de pact. dot. l. in traditionibus C. de pact. Ancharan. conf. 434. Rip. in l. 1. num. 84. & C. de Barbos. par. 4. num. 135. post modum, postulo amplius ff. solut. matrim. Add. ad Bap. in l. unica S. accedis in verbo stipulatus C. de rei ux. act. Cast. conf. 351. in princ. vers. sed contrarium dico lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 51. Sard. de alimen. tit. 1. quæst. 25. num. 10. Mant. de test. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 45. & seq. de Franch. decis. 196. nu. 6. vbi sic per S. C. conclusum fuisse refert. Quamuis in ipso instrumento capitulorum non sit posita conditio, vel aliquod pactum,*
- 14 sed post, cum quocumque dos non habet in iura a promissione, sed a traditione, potest semper apponi, vt latè *Salic. in l. legem num. 3. col. 2. C. de pact. & post eum, & alios Gratian. tom. 4. discept. forens.*

cap. 769. num. 12. & 13:

- Mouentur secundo, quia *l. bac edictali* solū prohibet ne vxor aliquid relinquat ultra id, quod filius primi matrimonij datum fuerit, at cum in isto casu maritus non habeat hoc augmentum ex voluntate, nec ex dispositione vxoris, sed ex conventionione patris, & soceri, qui ita pactus est cum dotem auxit, igitur.
- 15 Sed contra prædicta responderi potest ea non militare, si quidem primum fundamentum, scilicet, quod semel dotata, auctis facultatibus augmentum petere nequeat, procedit, quando statutum iuberet filiam dotatam a patre esse contentam, prout loquitur *Bald. in d. Anthen. res que num. 16.* quod statutum licet nimis rigorosum, tamen seruari debet, quia non
- 16 est contra bonos mores *l. prospexit ff. qui & a quib.* Item procedit quando filia cū iuramento hereditati paternæ renūciasset, vt tradit *Couarr. in repet. cap. quamuis pactam par. 3. S. 4. in fi. lib. 6. & in his duobus casibus loquitur Boer. decis. 62.* Item quando filia tempore dotationis congruenter fuerit dotata, inspectis facultatibus, quas pater habebat tempore nuptiarum, tunc enim rationabile est, vt supplementum auctis postea facultatibus petere nequeat, At secus quando statutum simpliciter filiam dotatam excluderet, & dos inspectis tunc facultatibus nō fuit congrua, tunc etenim supplementum petere non prohibetur, vt facta hinc inde longa discussione, concludit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 24. per totum,* vbi hanc opinionem communiorē appellat.
- 17 Nec huic conclusioni contradicunt tradita per *Camil. Salern. ad Consuet. Neap. si moriatur fo. 96. lit. F. in nouis. dicentem,* quod siue filia renunciauerit, siue non, &
- 18 facultates patris auctæ fuerint, ita vt tempore mortis patris dos incongrua esset, & ad legitimam non ascenderet, filia ad supplementi petitionem nonmitteretur, & quod ita fuit iudicatum per Sacrum Consilium iunctis aulis, in causa Antonie Cangianæ. Item in causa Lucretiæ Cerellæ. In causa Magnificæ Isabellæ de Ru-

Rugerio, & in causa Fraciscæ Casanovæ, taliter, quod de hoc hodie (vt ait ipse) non sit amplius dubitandum; dummodo constaret patrem officio parentis functū, esse, siquidem cum de iure consuet. fœmina ob existentiam masculorum ab omnium successione excludatur, dummodo de paragio dotata fuerit, ob quod vnica sufficere dotationem decisum tradit *Am. in allegat.* 117. & hanc esse magis communem, & veram opinionē post *Menoch. Thesaur. Cephal. Mandos.* & innumeros tradit *Gratian. tom. 3. discept. forens. cap. 490. nu. 29. subdēs* sic in *Rota* decisum, paragiū vel erit minus legitima, vel vltra legitimā parū referre, solum. n. consideratur, vt pari nubere possit, vt post *Napod.* & alios tradit *Vinc. de Franch. in decis. 87. num. 11.* & propterea filia pari cum dote nupta, non est, quid amplius prætereendere possit ex vi consuet. prædictæ sic mandantis, cū dos licet minima dici possit congrua, si moribus recepta sit, ita *Corn. consil. 107. num. 11. lib. 2. & cons. 162. eod. lib. cum alijs per Gratian. tom. 5. discept. foren. cap. 945. num. 2. & 13.*

81. Nec subsistit secundum fundamentum quod pater dotando liberetur, & sic obligatio sit extincta, id enim procedit in obligatione conuentionali, & non legali, quæ est contra patrem, ista quidem durat quātum durat causa inductiua ipsius obligationis, & sic necessitas, vt inferius dicemus.

Minus quoque mouet tertium, ex eo, quod satis differat pater ab extraneo, qui dato, quod non teneretur iterum dotare, nec ad hoc compelli possit, non.

22 tamen ad id iure sanguinis non tenetur, & sic ex quadam naturali obligatione, & affectione, quæ cessat in extraneo, vt satis doctè tradit *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 33. num. 47. vers. multo minus;* & in terminis nostris *Curt. iun. cons. 122. num. 15.* quem etiam sequutus est

23 *Molin. de rit. nuptiar. lib. 3. quæst. 60. num. 18.* dicens in hoc casu dotis augmentum à filia demanare, sicut dos, in qua locum habet dispositio l. hac edictali, & ibi latè per totum, prout quoque voluit

Alex. Tremacing. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. 5. num. 34. fol. 344. col. 1. in princ. vers. secundo procedi, & fol. 349. col. 1. vers. sexto limitatur.

24 Denique non obstat quartum, & vltimum argumentum, tamquam sine ratione, siquidem l. hac edictali necdum prohibet ne vxor, vel maritus respectiue sibi relinquunt vltra id, quod relinquitur filijs primi matrimonij, sed etiam prohibet omnem modum per quem relinqui posset secundo viro ibi *omni circumscriptiōe per interpositam personam.* Vnde si huiusmodi pactum valeret per interpositam patris personam fieret fraus dictæ legi, nam secundus vir per indirectum consequeretur, quod directo mediante vxoris persona, & pacto consequi nequiret.

25 Verum quicquid sit de hac controuersia, quoad me sic distinguendū putarem, scilicet, an filia cum illa prima dote, absq; tamen patris augmento secundo nubendo condignum virum habere potuisset, aut non; primo casu adhaererem secundæ opinioni, quod pactum hoc super dicto augmento per patrem cum secundo viro factum non dicatur in fraudem l. hac edictali, per ea, quæ tradit *Surd. in dicto cons. 255.* In secundo verò casu secus dicerem,

26 quippe eo casu augmentum non diceretur ex quadam liberalitate patris. prouenisse, vt præsupponit *Surd.* ibi, sed ex mera necessitate, & successiue vti in re filia debita onus imponere non porerat *hæ quoniam in prioribus C. de inoff. testam. quoniam certum est, quod pater tenetur congruè filias dotare inspectis facultatibus, dignitate vxoris, & viri, numero li-*

27 berorum, ac consuetudine locorum l. filia ff. de legat. 3. l. cum post S. gener, & l. quaro ff. de iur. dot. *Ausb. res. que C. commun. deleg. S. quamobrem Ausb. de restit. & ea quæ par. cap. nullum 30. quæst. 5. Mascard. de probat. conclus. 570. num. 13. Menoch. de arbitrar. iud. cap. 149. num. 34. 38. & seq. Honded. cons. 10. num. 31. 34. & seq. vol. 1. Cost. de port. rat. quæst. 197. Thesaur. decis. 192. nu. 1. Barz. decis. Bonon. 127. Viu. decis. 260. Farinac. decis. 131. num. 11. par. 2. Vinc. de Franch. decis. 616. & denique *Mantic. de**

tatis, & ambig. lib. 2. tit. 2. Item dignitas, & qualitas temporum inspicere debet
 l. si quis ff. de relig. & sumpt. funer. late Simon de Pret. in cons. 90. in fin. & Thesaur. in decis. 192. num. 6. licet Camil. Salern. in consuetud. Neap. si moriatur, incipiente paragium fol. 95. dicat inspicere debere conditionem, & familiam viri cum quo contrahitur, & hoc esse verius, quia in eo casu licet controuersia sit, an dos debeat
 28 excedere, vel ne legitimam, de qua latissime Menoch. de arbitr. cas. 149. Baec. de non melior dot. & fil. cap. 1. Sanchez de matrimon. lib. 4. dispot. 26. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 22. Mangil. de imputat. quest. 54. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. quest. 12. Gratian. tom. 5. discept. forens. cap. 945. & in decis. March. 27. Munt. vot. 591 num. 4. Thesaur. decis. 192. Rot. Rom. apud Farin. decis. 131. volum. 2. Faber in suo Codic. lib. 3. tit. 19. de iuss. testat. defunct. 20. & Macer. lib. 2. var. res. fol. 27. Tamen
 29 tunc potest excedere, quando filia talem virum, cum minori dote habere non potest. Quicquid esset in magnatibus opulentas hereditates habentibus, ut testatur Capic. in d. consuet. fol. 94. incip. An mulier
 31 cum eo casu paragium possit esse minus legitima, ubi cum eo possit pari apte nubere, ut in eius temporibus obseruatum fuisse asserit in causa sororis Marchionis Vasti, quæ nupsit cum Duce Amalphitæ; in sorore Ducis Castrouillarum nupsit filio Comitis Montorij; in sorore Principis Hostiliani; & in sorore Ducis Magdaloni; idemque subdit obseruatum fuisse in causa Illust. D. Isabellæ de Aragonia cum Illust. Duce Montisalti eius fratris, ut fol. 95. lit. D.
 32 Pater inquam non semel, & bis, sed iterum, atque iterum filiam dotare teneatur Salic. in authen. sed quamuis num. 7. C. de rei uxor. act. Negus. de pignor. 4. membr. 2. par. princ. num. 24. in fin. Faber in suo Codic. lib. 3. tit. 6. de dot. promiss. defini. 13. Merliu. de legitim. lib. 3. tit. 1. quest. 23. num. 4. ubi sic decisum per Rotam refert. Quod extenditur etiam ad fratrem ex veriori,
 33 & communiori opinione, cum & ipse non obstante vnica dotatione iterum sororem

dotare teneatur, ut post Molin. de contrah. lib. Rip. Boer. Menoch. & alios tractat Gratian. tom. 3. discept. forens. cap. 467. num. 2. & per tot.

34 Et ratio fundamentalis est, quia legalis obligatio patris tantum durat, quantum durat causa inductiva ipsius obligationis, seu ipsa necessitas l. obligamur S. ea. lege ff. de act. & obligat. in terminis Bald. in l. qui per salutem, & ibi cæterique DD. de iur. iur. Campeg. de dot. p. 1. quest. 26. Boer. decis. 131. num. 3. Igitur cum in filia secundo loco nubente dos congrua non repariatur, adhuc patris obligatio durare videtur tanquam existente causa.

35 Nec mouet si dos primo loco constituta, congrua fuerit, non enim sequitur, quod continuo sit congrua, ut inquit Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 23. num. 13. in fin. siquidem ut ait Socin. in cons. 57. num. 25. & sequen. lib. 4. quem secuti sunt Barz. in decis. Bonon. 127. num. 4. & Gratianus in decision. March. 19. dotes variantur ex temporum varietate, ita ut quæ olim congrua fuerit procedente tempore tenuis extimatur, & proinde augeri deberet secundum qualitatem illius temporis, ut etiam decisum refert Seraphin. in decis. 666. & late tradidi in addit. ad Surd. in decis. 62. num. 7. & seq. ubi in tali casu pro dote augenda bona fideicom-

36 misso subiecta alienari possunt. Maxime in viduis, quæ non facile virum inueniunt,

37 nisi cum magna dote, ut inquit Dec. in l. si qua mulier num. 5. in fin. C. de secum nupt. & Bald. cons. 48. lib. 1. ac Cassan. in consuet. Burgund. de successions rubric. 7. num. 7. fol. 270. quo casu etiam filij de eorum proprijs bonis matrem secundo nubentem dotare debeant, ut dixi in quaest. 5. in fine ipsa metreticari cogatur. Igitur à fortiori in patre, cuius officium est filiam dotare l. fin. C. de dot. promiss.

Et ob id Bald. in cons. 103. num. 1. vers. secundo casu lib. 4. inquit, quod in extinctione congruæ dotis habenda est ratio conditionis mulieris, veluti si sit vidua,
 38 vel virgo, cum in vidua maior dos requiratur, prout etiam illum sequitur Mantie. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 21. num. 21.

vers.

verfic. præterea conditio mulieris inspicere debet.

40 Nec obstat, quod hoc procedat, quando cum illa dote taxata, filia tunc temporis se nuptui non traderet, sed longum post intervallum, in qua temporis constitutione illa non fuit reperta competens ex temporum qualitate.

Siquidem responderetur, patrem per unâ dotationem non esse exemplum ab altera dotatione, ut supra dictum est.

41 Et quamvis id verum esse videatur quotiescunque prima dos absque culpa filiae fuerit amissa; nihilominus procedit etiam quando fuerit pro parte diminuta, cum pater semper teneatur ad tantundem, ut ex pluribus iuribus id probat Gratia. tom. 3. discept. forens. cap. 467. num. 3. vers. siue dos sit in totum deperdita, siue pro parte diminuta.

42 At in casu nostro non solum dos potest dici deperdita, si quidem idem est habere dotem, & non congruam (scilicet si cum ea condignum virum habere non posset) quam non habere, cum careat nomine, quidquid caret effectu l. 2. §. appellata ff. si cert. pet. l. à nullo. C. de feritis. Sed diminuta propter onus liberorum primi matrimonij, & virginitatem amissam, quæ pars dotis dicitur Abb. conf. 79. col. 2. lib. 2.

43 Gall. ad Consuet. Alex. in præfat. num. 26. & Cassan. in Consuet. Burg. in rubr. des successions rubric. 7. num. 7. & 8. fol. 270. à tergo, ubi refert quoddam dictum Lucij Apulei, non satis eleganter, quam veraciter, in libro de magra in secundo, sub his verbis, Virgo formosa, & si sit oppido pauper: tamen abunde dotata est, affert quippe ad maritum novam animi indolem, pulchritudinis gratiam, floris rudimentum: ipsa virginitas commendatio iure meritoque omnibus acceptissima est maritis. Nam quandocunque aliud in dotem acceperis, potes cum libuerit, ne sis beneficio obstrictus, omne ut acceptas retribuere pecuniam remunerare, mancipia restituere, domo demigrare, prædijs cedere. Sola virginitas accepta est, reddi nequit, sola apud maritum ex rebus dotalibus remanet. Vidua autem talis nuptijs venit, talis diuortio digreditur, nibilo affert impossibile;

sed venit alio præflorata.

45 Præterea pater, & filia non debent ad imparia iudicari, cum alter alteri in necessitatibus subuenire debeat. At pater in necessitate exittens potest dotem primo loco filiae datam diminuire §. quæ viro Auth. de equalit. dot. Authen. sed quamvis C. de rei uxor. act. igitur è contra filia virum non reperiens ob eius incongruam dotem, ob quod in necessitate constituitur, pater eam tenetur augere, cum eadè sit augmenti, quæ & diminutionis ratio.

Immo quando nulla adesset legalis patris obligatio, non poterit negari patrem id facientem (existente filia in necessitate) non ex mera liberalitate, sed ex quadam necessitate naturali obligatione ad texta sing. in l. 1. C. de impon. lucrat. descript. lib. 10. ubi impositio, quæ ex quolibet contractu lucratiuo exigere debet, non habet locum. (inquit tex.) in donatis à patre filijs, quia in his donatis sub nomine liberalitatis, naturale debitum persolvitur, ibi in tam necessarijs sibi, coniunctisque personis sub liberalitatis appellatione debitum naturale persolvitur, prout etià hanc opinionem late contra Surd in d. conf. 255 tuetur Moh. de ritu nupt. lib. 3. q. 60. per tot. stante naturali patris obligatione.

47 Et ad hoc facit illa communis Doctorum conclusio, quod etsi pater non teneatur donationem contemplatione matrimonij filio facere, tamen quando parentes mulieres non essent contracturi absque dicta donatione, & pater donat, quod id non censetur ex mera patris liberalitate processisse, sed ex quadam necessitate naturali instinctu, qui talis est, ut subijciat patrem de facto ipsi necessitati, licet iure actionis, vel iudicis officio compelli non possit; unde idcirco talis donatio in filij legitimam imputatur, ut late tradidi in additio. ad decis. Surd. 321. & sequitur Mangl. de imput. quest. 14. num. 44. Peregrin. de fideicommiss. artic. 36. numer. 134. cum in necessitatibus nemo liberalis existat.

46 Si igitur patre dotem augente, quando filia absque augmento secundo nubere non posset, id ex necessitate factum videtur,

detur, clara subsequitur consequentia patrem non posse filiae conditionem, filiae deteriore facere, paciscendo cum secundo viro de eo lucrando, ad *tex. in l. 2. in l. Attilicinius, & in l. quamvis de pact. dotal. & Anna singul. 601. & The-saurus decis. 230.*

- 49 Excepto tamen, quando etiam in tali casu vir non contraxisset absque dicto pacto, per ea quae tradidi in *quest. 5.* cum eo casu licet augmentum dotis à filia processisse videatur, tamen tale pactum non censetur in fraudem *l. hac edictali.* per ea quae dicta sunt ibi, & per tradita apud *Vinc. de Franch. in decis. 632. num. 1.* ubi in donatis ob causam cessat dispositio *d. l. hac edictali.*

ARGUMENTVM.

Numquid dispositio *l. hac edictali* locum habeat, ubi dos applicaretur viro ob uxoris adulterium.

SVM MARIVM.

- 1 *Mulier ob adulterium, amittit dotem, & viro applicatur.*
Amplia & dotarium nu. 2.
Item & alia bona paraphernalia nu. 3.
- 4 *Maritus existentibus filiis primi matrimonij non lucratur dotem, ob uxoris adulterium.*
Amplia quamvis extaret statutum, per quod ob uxoris adulterium dos alio applicaretur nu. 5.
Intellige si statutum de filiis primi matrimonij mentionem non faceret nu. 6.
- 7 *Maritus etsi existentibus filiis primi matrimonij propter uxoris adulterium dotem non lucretur, attamen non priuatur portione pro modo unius legitimæ liberi.*
- 8 *Dispositio l. hac edictali non habet locum in dotis titulo oneroso.*
- 9 *Maritus in accusando crimen adulterij omnibus praefertur, scilicet Patri, Fratri, & Auunculo.*

- 10 *Dispositio l. hac edictali ad quid introducta.*
- 11 *Dispositio l. hac edictali non includit alienationem necessariam, & à lege prouenientem.*
- 12 *Quicumque generalis alienationis prohibitio, non includit in se necessariam.*
- 13 *Lex prohibens actum fieri, non comprehendit actum ex necessitate factum.*
- 14 *Alienatio, quae ex delicto sequitur, necessaria iudicatur.*
- 15 *In dote matris ob eius adulterium filij primi matrimonij an iure successionis succedant.*
- 16 *Filij tam primi, quam secundi matrimonij aequaliter in dote matris, ob eius adulterium succedunt.*
Intellige in dote tantum nu. 32.
- 17 *Pater an marito praefertur in successionem dotis filiae ob eius adulterium.*
- 18 *Dos propter mulieris adulterium ad extraneum non reuertitur, & nisi expresse stipulatus fuerit illam sibi reddi.*
- 19 *Glos. in l. si dotem 24. in verbo fuisse C. de iur. dot. improbatur.*
- 20 *Prohibitus per contractum alienare, est quoque prohibitus per delictum.*
- 21 *Prohibitus alienare, censetur quoque prohibitus facere actum, per quem sequi posset alienatio.*
- 22 *Permissa alienatione, censetur permissum omne id, sine quo ad alienationem perueniri nequit.*
- 23 *Per delictum aperitur via alienationi.*
- 24 *Delinquens censetur cum fisco contrahere, & in illum bona quasi ex contractu alienare.*
- 25 *Alienatio, quae fit ex delicto, voluntaria dicitur.*
- 26 *Necessaria non dicitur causa, quae originem habet à voluntate.*
- 27 *Omne causatum debet referri ad principium, quod est ipsius causa.*
- 28 *Lex non fauet ijs, qui in necessitate se constituunt.*
- 29 *Alienatio si permissa sit in casu necessitatis, non habet locum, ubi data opera, & ex facto suo, non à lege, vel natura coactus, in necessitatibus se constituit, veluti in delinquendo.*
- 30 *Prohibitus alienare in prauidicium alterius, non potest illi delinquendo prauidicare.*
Probi.

31 *Prohibitum in certam personam alienare, censetur quoque prohibitum operam dare, ne aliquo modo ad illam perveniat alienatio.*

33 *Lucrum, quod filijs per matris adulterium defertur, in legitimam non imputatur.*

34 *Dos cur ad patrem ob filia adulterium revertatur.*

35 *Omnia, quae ex secundo viro ad uxorem pervenerunt, ad illum spectant ob eius adulterium, etiam existentibus filijs primi matrimonij.*

36 *Dos ob uxoris adulterium applicatur filijs primi matrimonij, post tamen adultera mortem.*

37 *Mater in praedictum filiorum primi matrimonij potest secundo coniugi usum fructum omnium eius bonorum dare usque ad tempus mortis.*

38 *Portio vitrici, ubi nihil filio relictum fuerit, an aequivalere debeat legitima unius ex liberis, vel portioni uni ex illis tangenti, deducta prius per eos legitima.*

39 *Portio viri ob uxoris adulterium existentibus filijs primi matrimonij, quanta erit.*

QVAESTIO XXVII.

ET si verissima sit iuris conclusio, mulierem ob adulterium dotem suam amittere, & maritum lucrari l. viro, l. simul l. cum mulier, & l. Lucius, ubi glos. in verbo repudium ff. solut. matrim. l. consensum C. de repud. Auth. ut lic. matr. vel aucta. S. quia vero pluries, & Auth. ut null. iud. S. si quando vero c. plerumque de donat. inter vir. & uxo. Rom. conf. 268. Marfil. in l. unic. num. 148. C. de repud. & conf. 13. col. 1. quam communem esse ait Bermond. de concub. num. 42. fol. 43. Bald. Nouel. de dot. par. ij. S. hactenus num. 36. & hanc opinionem vti vetiorem & communioem à multis tuendo sequitur Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. cas. 419. num. 58. & seq. & ita decusum refert Peguer. in decis. 95. num. 2. Vincen. de Franch. decis. 184. num. 1. Sanchez de matrim. lib. 10. disp. 8. num. 2. Surd. de alim. tit. 7. quest. 16. num. 20. cum alijs per eos congestis.

Imo non solum dotem, sed & dotarium, ut d. l. consensum S. virum, & tenuit in spe-

sic glos. in d. cap. plerumque in verbo dotarium, Boer. decis. 338. nu. 2. Peguer. cit. decis. nu. 2. prout decusum refert quoque Papon. lib. 2. tit. 2. arrest. 97. in append. l. e & paraphernalia d. glos. d. cap. plerumque, & ibi Abb. num. 8. Zabarell. conf. 111. in secundo dubio, Rom. sing. 315. Marfil. sing. 339. & hanc esse communem inquit Boer. in cita. decis. 338. num. 2. idem Peguer. num. 3. & Menoch. num. 59.

Tamen hoc cessat ubi extarent filij ex primo matrimonio, cum eo casu dispositio l. hac edictali procederet, & sic filijs, & non viro bona praedicta applicarentur, ut in puncto firmant post glos. sing. in cap. 1. verbo respicere ut lit. non contest. Salic. in d. l. hac edictali, & ibi Bald. num. 5. ac Bertr. num. 53. Cassan. in Consuet. Burgun. rubric. 4. S. 6. vers. & Sara tenuen num. 20. & latius rubric. 6. S. 1. num. 8. & 9. ouarr. de matrim. par. 2. cap. 7. S. 6. num. 4. in fin. & ita se defendisse bona plurium liberorum primi matrimonij aduersus similes adiudicationes inquit Crem. sing. 86 sic quoque Vincen. de Franch. in decis. 421. nam. 12. & sequen. Boer. decis. 338. num. 6. Menoch. de arbitr. d. cas. 419. Fontanel. de pact. nupt. claus. 7. glos. 3. par. 12. num. 20. Rubin. decis. 339. & sic iudicatum refert Papon. d. lib. 2. tit. 9. arrest. 5. Sanchez de matrim. dicta disput. 8. num. 12. Lopez de donation. inter vir. & uxor. & in Rubr. S. 20. num. 1. vers. intellige, Barbof. in l. 2. par. 1. num. 62. ff. solu. matrim. Bermond. de concub. in rubric. de adult. num. 65. ubi de communi Borrel. in summ. decis. lib. 3. tit. de adulter. num. 126. Farinac. de delict. Carn. quest. 142. par. 1. num. 93. & 94. Baiard. ad Clar. in d. S. adulterium num. 125. vers. item adde, ubi id ampliat etiam si extaret statutum, quod si

5 vxor adulterium committat, maritus lucratur dotem, & inter alios allegat Carrer. in S. homicidium il 6. num. 257. Cuius dictum verum esse puto, ubi in statuto non fieret mentio de liberis, alias contrarium dicerem, ex eo, quia censeretur derogari l. hac edictali, ut latius dixi in q. 6.

7 Sed hoc intellige, ut dos marito, existentibus filiis primi matrimonij, adiudicari non debeat, nisi pro modo unius legitimae

timæ liberi, vt in specie firmarunt *Bertr. in d. l. hac edictali num. 36. Lop. de donation. inter vir. & vxor. d. s. 20. Couarr. d. s. 6. nu. 4. in fin. Papon. d. arrest. 5. circa medium, & Cassan. in d. rubr. 6. s. 1. num. 9.*

Licet dubia aliquantulum sit hæc quæstio, tum respectu filiorum primi matrimonij, & sic primæ conclusionis; tum etiam respectu huius intelligentiæ.

- 8 Si quidem quoad primam dici potest dispositionem *l. hac edictali* intelligi debere, quando titulo lucratiuo plus confertur vitrico, & non ex titulo oneroso, vt in præsentî quæstione, cum dos illa applicetur viro in recompensationem tantæ infamiæ, & iniuriæ in eum illatæ, cuius principaliter est, quod considerauit Imperator in *l. quamuis la 2. s. in primis C. de adul. vbi* in proponendo hoc crimen voluit maritum omnibus præferri debere, scilicet patri, fratribus, & auunculo. Eo magis videtur dubia hæc opinio, cū quid ob adulteriū defertur viro cōtra voluntatem vxoris, iuris tamen dispositione defertur, vnde videntur cessare termini mihi *l. hac edictali*, quæ non ad aliud fuit introducta, nisi ob nimium amorem, quæ solent binubæ secundis viris afferre, quibus non solum bona, sed ipsam vitam addicunt, propter quod *tex. in l. qua tuatores C. de administ. tut.* contra eas satis exclamat, dicens, quod per secundos coniuges, proprios filios excoiarent, & sic dispositio *d. l. hac edictali*, procedit vbi vitricus ex dispositione, & liberalitate binubæ aliquid plus haberet, quam vnus filiorum ex primo matrimonio, siue titulo legati, siue donationis, & sic quouis alio modo, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, quod pro non scripto, non legato, vel donato haberi voluit ibi Imperator, & hoc per iniuriam, quam propter similes dispositiones filiis infertur, sed in hoc casu nulla filiorum iniuria consideratur, quia non ex liberalitate vxoris, sed ex legis dispositione, & in locum pœnæ dos viro defertur.

Secundo idem euidenter ostenditur, quare quæcunque etiam generalissima dispositio *d. l. hac edictali* alienationem

- in maritum prohibens per vxorem fieri
11 maiorem, quam vni ex filiis primi matrimonij non includit alienationem necessariam, & à lege prouenientem per notata per *Bart. in l. peto s. frater. ff. de leg. 2.*
12 cum regulariter quæcunque generalis alienationis prohibitio non includat in se necessariam alienationem *l. alienationes ff. famil. hercis. l. diuus ff. de petit. hered.*
13 prout de actu ex necessitate facto, quod non comprehendatur sub lege prohibente actum fieri *l. 1. ff. de excus. tutor. l. ut gradatim ff. de mun. & honor. cap. si quis per necessitatem extra de re iudic. cum aliis concord.*
14 At alienatio, quæ ex delicto sequitur, necessaria iudicatur *l. peto s. prædium ff. de leg. 2. Perogr. de iur. fisci lib. 5. tit. 1. sub. 101. vers. est enim confiscatio species alienationis necessaria, ergo dispositio l. hac edictali in hoc cessat.*
15 Et quamuis filii ex primo matrimonio in casu prædicto admitterentur, hoc tamen non esset ex dispositione *dict. l. hac edictali*, sed iure successione, quod verum est, quoniam dato, quod non extarent filij ex primo matrimonio, sed ex secundo, illi quoque admittuntur *d. s. qui vero plures Auth. ut lic. matri, vel uiua, & glos. d. cap. 1. ut lit. non contest. Item*
16 si adessent liberi tam primi, quam secundi matrimonij æqualiter succederent, vt latè *Vincen. de Franch. in d. decis. 421. num. 13.* & ipsis non existentibus succederet
17 pater adulteræ, *glos. in d. l. consensum s. vir quoque vers. sibi habere C. de repud. quamuis sibi reddi stipulatus non sit, vt tradit Io. Andr. ex mente Dym. in dict. cap. plerūque vers. 6. & vers. numquid pater, & ibi Ancha. num. 8. Henric. Boich. Ant. de Butr. Zabarel. Præpos. Alex. & alij, quos congerit Farina. de delict. Carn. q. 142. par. 1. num. 85. & 86.* subdēs ita communiter teneri per DD. & sic in casu prædicto attenditur ordo succedendi, scilicet lineæ descendens, & deinde ascendens. Quicquid esset respectu extranei, cum ei dos non reuertatur, nisi expressè stipulatus fuerit *l. si dotem. & 4. C. de iur. dot.* licet ibi *glo. in verbo fuisse,* dicat idem esse in patre, quæ communiter

ter reprobat, & ut post multos restatur
19 *Borrell. in summ. decis. lib. 3. tit. 5. de adu. num. 123.*

20 Verum quoad hanc primam conclusionem ab ea recedendum non puto, per *tex. in l. imperator*, ubi etiam *Bart. ff. de fideicom. libert.* ubi specificè traditur, quod ubi quis per contractum prohiberetur alienare, sic etiam per delictum, ex eo, quia prohibitus alienare non potest facere.

21 actum, per quem sequi possit alienatio, *l. codicillis S. mater*, ubi *Bart. ff. de legat. 2. l. & si ad resolvendam*, ubi etiam *Bart. & Salicet. C. de prod. minor. glos. in l. si ita quis. S. ea lege. ff. de verb. oblig. Bec. conf. 25. num. 2. Menoch. conf. 101. num. 20.* siue mediata, siue immediate ex actu perveniatur ad alienationem *l. in l. 2. eolum. 6. ff. de vulg. Crauet. conf. 137. num. 12. Cephal. conf. 175. num. 8. lib. 2.* Quod probatur in *l. oratio ff. de pons*, ubi delimitur regula, quod pro-

22 hibito aliquo, censetur prohibitum omne id, sine quo ad illud perveniri non potest *l. 2. ff. de iurisdic. omni. iud.* & ibi *Bart.* & sic prohibitus alienare, censetur etiam prohibitus contrahere super alienatione facienda *Bart. in l. cum lex*, & ibi etiam *Cast. ff. de fideiuss. Bald. in l. fin. C. ad leg. Falcid. l. in l. fin. C. de sur. empti. nu. 134.* & consequenter non potest etiam

23 delinquere, quia delinquendo viam aperit alienationi, ad *lex. in l. imperatores*, ibi *note ipsam poenę subdistanti ff. de iure fisco. Insti. de oblig. qua ex delict. nasc. in princ. l. omnem ff. de iud. S. hoc considerantes Auth. ut omni. obed. iudic.* scilicet delinquentem

24 ex delicto cum fisco contrahere, & in illum bona quasi ex contractu alienare, censetur: præcipue quia alienatio, quæ

25 fit ex delicto sit voluntaria, nõ necessaria, ut probat *Alex. in l. si finita. S. si de vectigalibus num. 35. & seq. ff. de dampn. infecti. Bal. conf. 20. vol. 2. Tirag. de retract. consang. 8. 1. glos. 14. num. 15. Remin. sen. conf. 243. nu. 57. volum. 2.* & post alios *Surd. decis. 254.*

26 *num. 28.* nam regulariter non dicitur necessaria causa, quæ originem habet à voluntate, ut post *Bald. in d. cons. 20. Menoch. de arbitrar. cas. 182. Sol. ad Const. Subaad. tit. de feud. glos. 1. par. 2. num. 6.* sic quoque

Bald. C. de novo Codicempon. circa princ. dicens, quod omne causarum debet referti

27 ad principium, quod est ipsius causæ, ita etiam *l. in l. quominus num. 17. ff. de stum. vbi per illum lex. & alia iura notat id esse iudicandum de causa causante effectum, quod de ipso eff. cau. & idem ius esse in causa efficiente, quod de ipso eff. cau. & causa finali, & quidquid est causa causæ, est causa causati *Bar. in l. 4. S. actor num. 2. ff. de re iudicat.* & sic inspicendum est, quod à principio voluntatis sit, quamvis exinde sequatur necessitas, cum *lex* 28 non faueat ijs, qui in necessitate se constituunt *l. si fideiussor. S. si necessaria, & ibi glos. Bart. & communiter DD. ff. qui satisf. cogant.**

29 Hinc in specie voluit *Bald. in d. cons. 20.* cum qui data opera ex aliquo facto suo, non à lege, vel natura coactus sem necessitate constituit, non posse alienare bona, quorum alienatio erat concessa in necessitatibus suis, quem licet corruptæ sequitur *Boer. in decis. 44. num. 27.* ubi in specie inquit, necessitatem data opera dici, ubi quis sponte debita contraxit, vel aliquod commiserit delictum, ob quam non permittitur alienatio.

30 Et propterea inquit *Bart. per tex. in l. si filius C. de bon. proscript. in l. si finita. S. si de vectigalibus nu. 12. ff. de dampn. infecti.* quod qui non potest contrahendo alienare in præiudicium alterius, similiter non potest illi delinquendo præiudicare, cui opinio ni inhaerent *Det. conf. 442. num. 26. cum sequen. Soccin. cons. 121. num. 22. lib. 4. Rol. à Vall. conf. 56. num. 8. cum seq. & cons. 31. num. 25. Rub. conf. 154. num. 2.* ubi hanc opinionem communem esse præstetur *Carr. in regul. possessor 3. par. 9. 1. num. 6.* & ibi etiam de communi restatur, sic quoque voluit idem *Bart. in l. si quis in tantum col. 2. C. unde vi*, quod ubi alienatio est prohibita favore alterius, quam delinquentis, quod hoc casu per delictum alienari non potest, cuius dictum communiter *DD. sequuntur videlicet Salic. & Bald. in l. 1. C. de bon. libert. Alex. conf. 23. num. 6. vol. 1. Soccin. sen. conf. 266. num. 38. volum. 2. & conf. 121. num. 22. vol. 4. Dec. conf. 442. nu.*

27-Al

27. *Alciae.conf.67.lib.9.Abb.conf.22.vol.2.*
Aretin.conf.14.col.5.Curt.conf.6.col.10.in
princ.Paris.conf.175.num.1.Crem.fing.86.
Peregr.de iur.fisc.lib.5.tit.1.num.99.Boff.
de bonor.publicat.num.41.Farinac.de delict.
& pœn.quæst.25.num.48.Cacher.decif.94.
num.3.& probatur ex tex.in l. quinque le-
ges cum duobus seq.ff.de bon.dānat. Maxime
 ubi alienatio prohibita esset in certam
 personam, ut in *d.l.hac edictali*, quo casu
 prohibitus tenetur non tantum in eam
- 31 non alienare, quam etiam operam dare,
 ne aliquo modo, vel via perueniat in per-
 sonam prohibitam, ad *tex.in l. si ita quis*
la 2. §. ea lege ff. de verbor. oblig. quem pro
 fing. notat in specie *Bald.in l. quoties la 1.*
C. de fideicom. & sequitur Paris.conf.22.nu.
56.lib.3. & facit glos.in l. quadam ff. de ac-
quir. rer. domin. ac glos fin.in l. si quis prioris.
§. certum esse C. de secund.nupt.
- At ex dispositione *l.hac edictali* mulier
 prohibita est in secundum virum aliena-
 re, & sic in certam personam, favore tamē
 filiorum primi matrimonij, ergo non po-
 test delinquendo eis præiudicare, & per
 indirectum fraudi viam aperire.
- 32 Nec obstat, quod si extarent filij ex
 utroque matrimonio ambo succederent,
 si quidem hoc est quoad dotem, secus
 quoad alia, quia unusquisque accipiet lu-
 cra ex genitoribus suis prouenientia re-
 spectiue *l. si quis §. talem C. de secund.nupt.*
Cassan.in d.consuetud.Burg.rubric.6. §. 1.
num.7.
- 33 Et quod hæc opinio sit vera, apparet
 ex eo, quod lucrum hoc filiis per adulte-
 rium matris delatum non imputatur in
 legitimam, ut in specie notat *Couar. de*
spons.cap.7. §.6.num.4.in fin.
- 34 Minus quoque refragatur, quod si nō
 extarēt filij ad patrem dos reuerteretur,
 si quidem hoc est secundum consuetudi-
 nem Martini *l.dos à patre C. de sol. matrim.*
 ut etiam *Borrel.loc.citato, ac Cost.de remed.*
subsid. remed.65.num.9. & sic sumus in ca-
 su speciali, & quod hoc sit verum constat,
 namque & si frater dotauerit sororem, &
 tamen sibi reddi stipulatus non fuerit,
 certē illi in casu prædicto dos non reuer-
 teretur ad similitudinem patris, ut in spe-
- cie *Vincen.de Franch.in decis.196. quem*
 sequitur in puncto *Cost.d.remed.63.nu.9.*
 quod secus esset, vbi 2d instar successio-
 nis hoc lucrum deferretur, cum frater si-
 mul cum patre succederet ad *tex.in Aub.*
defuncto C. ad Tertull.
- 35 Verum quod diximus, quod existen-
 tibus filiis primi matrimonij omnia eis
 applicantur. Limita quoad ea, quæ
 ex liberalitate secundi viri in uxorem
 processerunt, cum eo casu indigna effi-
 ceretur aduersus eum, qui id donauit *d.l.*
consensum, & cap. plerumque, & sic omnia,
 quæ ex viri liberalitate peruenerunt ei
 adiudicari debent, & ita intelligi debet
 quoad dotarium quoque; quoad vero ad
 residuum ad filios primi matrimonij spe-
 ctare debet, ut declarant citati DD. & in
 specie *Papon.in d.arrest.5.*
- 36 Item intellige lucrum prædictum de-
 ferri filiis primi matrimonij post mortem
 adulteræ, ut sentiunt *Salic. Bald. & Bertr.*
in d.l.hac edictali, quos omnes, & alios
 sequitur *Vincen. de Franch. in decis.421.*
num.13. cum possit mulier in præiudiciū
- 37 filiorum primi matrimonij dare secundo
 coniugi vsumfructum suorum bonorum
 vsque ad tempus eius mortis, ut tradit
Cin.in d.l.hac edictali in 1. quæst. & post eū
 & alios *Deci.conf.246.*
- Quoad vero secundam conclusionem
 non video quomodo *Couarr.* & aliorum
 opinio sustineri possit, dum dicunt illud
 solum viro applicari, quod importare
- 38 posset legitima vnus ex filiis primi ma-
 trimonij. Siquidem si vera est supradicta
 prima opinio, quod filij primi thori lucrū
 prædictū auocant ex dispositione *d.l.hac*
edictali, tempore quo totum secundo vi-
 ro applicabatur, certum est nullam in hoc
 casu deberi rationem legitimæ quoad vi-
 tricum, sed deducta prius legitima per
 filios prædictos, reliquum inter eos,
 & vitricum diuidendum esse existimo,
 per ea, quæ tradidi in *quæstione septima,*
 cum tunc legitimæ portio vitrico debeat
 ur, vbi aliquid filiis ex primo matri-
 monio acquiritur, licet sit minus legiti-
 ma habita tamen ratione supplementi, ut
 dixi

dixi in q. 7. at ubi nihil eis quaeritur, tunc quod auocatur per eos, deducta prius eorum legitima, diuidi debet cum vitrico, ut d. q. 7. alias esset absurdum, & contra communem omnium sententiā, quod etiam specificè sentit Corset. in rubric. de iureiuran. quem in specie sequitur Cassan. in Consuet. Burg. rub. 6. d. S. 1. num. 9. dicens
39 & si dos ob mulieris adulterium filijs primi matrimonij applicetur, tamen marito tantum reseruabitur, quantum mulier potuisset ei donare.

ARGUMENTVM.

Institutio secundo coniugi facta cum onere, ut alteri restituat, num, dicatur in fraudem l. hac edictali, & qd de substitutione.

S V M M A R I V M.

1 Institutio in personam secundi viri, cum onere restituendi filijs primi matrimonij valida est.

Amplia quamuis esset dictum, ut communibus restitueret liberis. nu. 2.

Sed contrarium nu. 3.

2 Tex. int. mulier ff. ad Trebell. non est correctus per l. hac edictali.

4 Incapaci relinqui potest cum onere, ut alicui restituet.

5 In actus prohibitione, persona dans, & cui datur consideratur, non autem persona intermedia.

6 Vitrico potest relinqui plasmam uni ex filijs primi matrimonij, ubi grauatur, ut alteri restituet.

7 Qui non potest capere per se, potest capere per alium.

8 Fratres minores possunt capere ad hoc, ut alteri restituent.

9 Fratres minores possunt immobilia capere, ut vendant, & quod de pretio in necessitatibus subueniantur.

10 Pupillus potest tutori donare, cum onere, ut alteri restituet.

11 Mater praeter legitimam de eius bonis ad li-

bitum disponere potest.

12 Testamentum non irritatur ex incapacitate instituti, ubi adest vulgaris substitutio.

13 Vulgaris substitutus existente instituto incapaci admittitur.

14 Paria sunt haberi pro non scripto, ac nullum esse.

15 Factum contra legem in totum reuocatur, licet in parte esset nullum.

16 Substitutus vulgaris datus secundo viro instituto ab uxore non succedit, tamquam substitutio in fraudem l. hac edictali facta.

Sed Intellige cum distinctione num. 19. & num. 33.

17 Vulgaris substitutus tunc admittitur, ubi haeres esse non posset.

18 Vulgaris substitutio, cessat adita hereditate.

19 Alienatio momentanea non dicitur vera alienatio, ad effectum, ut prohibitus contrauenisse dicatur.

21 Datum, vel donatum amico secundi coniugis, an, & quando in fraudem l. hac edictali iudicari debeat.

22 Prohibitus alienare, & si alienet, cum pacto, quod statim restituat, non evitat poenam, contrauentionis, si alienet in personam, qua pactum seruatura non sit.

23 Grauatius sub conditione interim dominus est, & decedente substituto, irrevocabiliter efficitur dominus.

24 Fideicommissa conditionalia ante euentum conditionis non transmittuntur.

Amplia quamuis tam substitutus, quam is, qui peteret admitti ex transmissione, essent de descendantibus nu. 25.

Limita ubi pure quis esset grauatus restituere nu. 26.

Item limita, ubi quis haeres fiduciarius esset nu. 27.

28 Haeres fiduciarius fructus suos non facit, nec aliquod percipit emolumentum, vel aliquam detrahit quartam, licet sub conditione grauatus sit.

29 Haeres fiduciarius an, & quando quis dicatur, & nu. 33. & 34. cum seq.

30 Dispositio facta in secundam uxorem, cum onere, quod distribuere debeat uni, vel pluribus ex filijs primi matrimonij, cum prohibi-

hibitione trebellianica, non subiaceret dispositioni l. hac edictali.

31 Potestas à viro uxori data, quod de bonis sibi relictis possit eius arbitrio plus uni, quam alteri ex filiis dare, arbitrio boni viri remittenda erit.

32 Dispositio loquens de heredede fiduciario requirit, ut fideicommissarius sit talis, qui de necessitate sit instituendus.

37 Pater institutus cum onere restituendi filiis, eueniente casu retinet penes se commoditatem.

38 Substitutio filiis à matre facta in personam secundi viri, in fraudem l. hac edictali iudicatur.

Amplia etiam si mater esset substituta n. 39. Intellige in bonis à patre, vel à matre profectis nu. 41.

40 Pupillaris substitutio testamentum filij dicitur.

Q V A E S T I O XXVIII.

1 **E**X *tex. l. mulier ff. ad Trebell.* casus iste decidi videtur, cum ibi institutio in personam secundi viri, cum onere restituendi filiis primi matrimonij valida sit, qui *tex. per d. l. hac edictali* non est correctus, ut in specie tradunt *Angel. Alex. & alij in d. l. mulier, & sequitur Bald. in dict. l. hac edictali num. 2. & 24. & hanc communem esse opinionem inquit ibi Bertr. in d. l. hac edictali num. 56. vers. tertio Bald. hic, & in specie in fortioribus decifum refert Maynard. in decif. 75. lib. 3. scilicet, quod & si fiat institutio in fauorem vitrici, cum hoc ut teneatur communibus liberis dare, vel restituere, adhuc id non dicitur prohibitum, sed permissum, subdens ita passim iudicari.*

4 Et ratio videtur sumi ex *l. cogi S. hi qui solidum ff. ad Trebell.* vbi incapaci potest relinqui, ut alicui restituat, ut etiam disponitur in *l. cum ei qui ff. de leg. 1. l. cum dotem ff. ad leg. Falcid. glos. & scribentes in l. eam quam C. de fideicom. Dec. in l. non videtur quispiam ff. de regu. iur. Aretin. conf. 67. nu. 4. vers. sed quia si hereditas, Palleot. de nob. & spur. cap. 45. num. 9. quod absque difficultate procederet, vbi institutus partis*

capax esset, licet non totius secundum *glos. in d. l. eam quam vers. coguntur*; nam in prohibitione actus (prout est hæc) persona dans, & cui datur, non autem persona intermedia sola; & nudum in dando ministerium præstans consideratur *l. profectitia S. si quis certum ff. de iur. dot. l. Sulpitius. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. sed & si mortis vers. sed & si proponas. ff. de leg. prest. d. l. cogi. S. hi qui solidum.*

6 Vnde licet secundo viro non possit ultra filiis primi matrimonij relictum dare, vel relinquere, tamen quando est grauatus, ut alteri restituat videtur extra omnem difficultatem, prout sic in specie tradiderunt *Bald. in d. l. hac edictali num. 4. per tex. l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & uxor. & ibi etiam Bertr. num. 56. dicens, quod vbi ultra modum illic statutum uxori relinquat, cum onere, ut alteri restituat relictum, valet, quia persona recipientis, & non restituentis considerata est, ut etiam sequitur idem Bald. in conf. 336. col. 2. lib. 3. & conf. 22. quedam domina num. 3. lib. 5. Roman. in l. 2. in prin. ff. de donat. & in conf. 219. num. 10. vers. sed in casu proposito Pec. de testam. coniug. lib. 1. cap. 18. num. 3. Bbanut. de lucr. dot. glos. 8. num. 66. Barb. conf. 12. col. 12. num. 7. lib. 1. per tex. in l. ult. S. ff. C. de bonisq. liber. Anchar. iun. q. 27. num. 8. par. 1. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. nu. 14. C. de summ. trinit. & fid. cathol.*

7 Et pro hac opinione adduci possunt infinita iura, videlicet *l. legatarius ff. de excusat. tutor. vbi Bald. per illum tex. dicit, quod qui non capit pro se, capit propter alium. Item l. Papinianus. S. meminisse vers. eo autem solo, ff. de inoff. testam. vbi prohibitus capere ad eius commodum, uon prohibetur accipere, ut alij restituat. Itē l. 3. S. item si quis ff. de leg. prest. vbi effectus acquisitionis consideratur, ob quod Dec. in conf. 559. num. 1. quem etiam sequitur Natt. conf. 441. num. 30. dicit, quod & si*

8 Fratres minores per eorum regulam immobilium incapaces sint, capiunt tamen, ut alteri concedant, & tradant per *glos. in cap. 1. vers. domum de relig. dom. in 6. vbi Fratres incapaces possunt capere mobilia, ut vendant, & quod de eorum pretio*

9 rio in necessitatibus subueniantur. Similiter quoque tradit *Rebuff. in tract. de donat. & alijs disposit. gl. 5.* de Gallic. constit. prohibente donationem, seu aliam dispositionem fieri à pupillo in tutorem, ut illa in fideicommissaria dispositione lo-
 10 cū nō habeat, & multa alia similia ad hoc adducere possim, quæ breuitatis causa omitto, cū actus, qui sequitur, ostendat, & declarat intentionē præcedentem. *S. paulo num instit. de rer. diuis. vers. reuertendi autē,* & notat *Bart. in l. cetera. S. fin. ff. de leg. 1.*

Vnde clara videtur conclusio, quod & si maritus institutus sit ad hoc, ut alteri restituat, non censetur id in fraudem *l. hac edictali* esse factū, & proinde tã institutio, quam substitutio validæ sunt, maximè quando filij primi matrimonij de eorum
 11 legitima non essent fraudati, cum præter eam mater de eius bonis possit ad libitum disponere, etiam ad extraneum, ex *Crau. cōs. 241. n. 1. Rol. cons. 62. n. 25. lib. 1.*

12 Quod absque difficultate procedere videtur quoad substitutum, si ipse vulgariter sit substitutus, cum quamuis secundus vir institutus, esset incapax, non tamen irritatur testamentum, sed disposita in eo capiunt vires à solo gradu vulgaris substitutionis. *l. 1. ff. de vulg. l. præcibus C. de impub. S. 1. Instit. de vulg. Bart. Bald. Ias. & alii in l. 3. S. fin. ff. de liber. & posthum. &*
 13 *quod vulgariter substitutus existente instituto incapace admittatur, voluerunt Bald. in l. cum proponas C. de hered. instit. vbi Ias. col. 1. Rip. in l. 1. num. 155. ff. de vulg. Socin. cons. 106. num. 8. & seq. lib. 1. Gabriel. cons. 104. lib. primo, Surdus cons. 93. num. 4. & in terminis nostris in cons. 250. nu. 11. Decian. cons. 33. num. 31. & seq. lib. 1. Menoch. cons. 651. Thesaur. decis. 127. infinitos alios colligit Fusar. de substit. q. 51. nu. 1. licet institutio pro non scripta habeatur ex glos. in l. ex facto l. 1. ff. de hered. instit. & ibi Bart. & alij, quos sequitur idem Fusar. in cit. tract. quæst. 52. in princ.*

At contrarium videtur dicendum per *d. l. hac edictali*, vbi quicquid contra formam illius legis relinquitur, habetur, ac si relictum non fuisset, idque filijs primi matrimonij applicatur, cum paria sint

haberi pro non scripto, vel esse nullum, *Bald. in cōf. 336. in prin. per l. si metallū ff. de his, quæ pro non script. vol. 3.* Sed institutio facta secundo viro est contra formā *l. hac edictali*, & hī pro nō scripta, & filiis applicatur ergo non est locus substitutioni.

15 Quæ conclusio videtur probari per *tex. singul. in l. Sulpitius ff. de donatio. inter vir. & vxor.* vbi inter prohibitas personas nō solum pro nullo habetur id, quod contra legē factū sit, sed totū factū reuocatur, igitur cū institutio uti cōtra formā legis facta nullum sortiatur effectū, sequitur, quod inualida sit quoq; substitutio.

16 Et hanc opinionem, tam contra institutum, quam substitutum, licet vulgariter in his propriis terminis latē tueretur *Bald. in cōf. 161. lib. 1. & d. cōf. 336. vol. 3.* & post eum nouissimè, ac plenius *Surd. cons. 250. vol. 2.* omnino videndus, vbi omnibus argumentis in contrarium facientibus respondet, sic quoque antea voluit *Castren. cons. 150. in fin. volum. 2. Boer. decis. 201. num. 6. circa med. Honded. cons. 14. lib. 1.* & post eos ita se respondisse in quadam facti contingencia ait *Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 15. num. 338. & 339. cum seq.*

17 Nec mouet *tex. in l. 1. ff. de vulg. & pupill.* cum alijs iuribus cōcordantibus, vbi quoties institutus esset incapax, non tamen irritatur testamentum, sed disposita in eo capiunt vires à solo gradu substitutionum; siquidem respondetur, iura illa non posse in hoc casu applicari, loquuntur enim vbi quis nequeat esse hæres, at quando quis hæres esse posset, ut in hoc casu, esset secus, nam vbi hæreditas est adita, cessat locus vulgariter substituti: vnde
 18 de quamuis dispositio sit cōtra formam *l. hac edictali*, & applicetur filiis primi matrimonij, non tamen secundus vir definit esse hæres, ut dicam in seq. quæst.

Sed ne decipiaris, aduerte, quod hæc omnia intelligenda sunt respectu illius, quod excederet portionem vnius ex filijs primi matrimonij, cuius capax non esset vitricus, nō autē respectu tituli institutionis, & substitutionis, ut dicā in seq. quæst.

19 Verum quicquid sit, pro resolutione, videtur dicendum, vtramque opinionem

Q susti-

sustineri posse, velut prima, quando purè, & non sub conditione, nec in diem secundus vir restituere grauatus fuisset, cum eo casu, vt nudus minister haberetur, ad *tex. in d.l. Sulpitius*, ibi, *nullum commodum*, & singul. est *glos. in l. in fideicommissa §. final. in pen. vers. ibi, magis vt custos, quam vt heres ff. ad Trebel.* & sic fraus cessare videtur, vt tradunt *Fachin. lib. 3. controuers. cap. 66. Crauet. conf. 193. num. 10.* & hanc opinionem amplexum fuisse Senatum refert *Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 15. de renunciat. num. 344. in fin.* quoniam illa momentanea acquisitio non videtur esse in consideratione *l. fin. §. C. de bonisq. liber. Dec. conf. 559. num. 3.* & in hoc casu procedunt iura pro prima opinione allegata.

- 20 Hinc dixit *Sfort. Odd. de prohibet. aliena. fideicom. sub traet. de fideicom. quest. 23. nu. 46.* & seq. quod alienatio momentanea non dicitur vera alienatio, ad effectum, vt prohibitus contrauenisse dicatur, veluti si alienauerit cum hoc pacto, vt is cui tradidit, statim restitueret illi de familia per *d. l. cogi. §. bi qui insolidum*, quod etiam ante eum firmarunt *Angel. in l. voluntas ad fin. C. de fideicom. Roaoan. de reb. eccles. non alien. quest. 1. num. 6. Tiraquel. in l. si umquam §. suscepit liberos num. 171. C. de reuocan. donat. Marsil. cons. 136. num. 7. cum sequen. Menoch. de recuper. possess. remed. 13. num. 89. Rimin. iun. conf. 285. num. 30. lib. 3. Bero. conf. 91. num. 11.*

Hoc tamen pro absoluto non admitto, per ea quæ tradit *Bald. in l. hac edictali nu. 4. vers. nunc statim succedit*, vbi dicit, quod si relinquatur aliquid secundæ vxori, cum onere restituendi tertio, consideranda.

- 21 erit qualitas personarum, an talis sit, per quam credi possit relictum fuisse in fraudem legis, quod esset (secundum me) vbi ipse substitutus esset vxori coniunctus, in quo nulla meritorum, & sic donationis ratio considerari posset *argum. l. sed si plures §. in arrogato ff. de vulg. & pupill.* cum eo casu non tam institutio, quam substitutio nulla erit vti in fraudem *d. l. hac edictali*, cum illa locum habeat, nō tantum si detur viro, & vxori, sed aliquo eorum coniuncto, vt decisum refert *Fontanell. de*

paet. nupt. claus. §. glos. 8. par. 4. num. 11. in fin. etiam si esset amicus viri, inquit *Bertrand. in d. l. hac edictali num. 26.* cuius dictum sequutus est *Tbesaur. in decis. 170. num. 5. vers. tertio facit*, & ante eos firmarunt *Petr. Pecb. de testam. lib. 4. cap. 6. num. 6. Menoch. de arbitr. lib. 3. c. 459. nu. 29.*

- 22 Item quoque non procederent supradicta, vbi secundus vir esset potens, ita vt pactum non esset seruaturus, per ea quæ tradit idem *Sfort. Odd. in quest. 23. num. 50.* s. quod prohibitus alienare simili personæ alienans, licet cum pacto, quod statim restituat, nō euitat poenā contrauentionis.

- 23 Secunda verò etiam sustineri potest, quando non purè, sed sub conditione, vel in diem facienda esset restitutio per *d. l. Sulpitius, l. mulier*, & per alia iura superius allegata, quia interim Dominus esset totius substantiæ *l. fin. §. sed quia nostra*, vbi *glo. in verbo celebrata C. comm. de leg. Surd. decis. 15. & conf. 73. num. 74. volum. 1. Mol. fef. conf. 7. post comment. ad Consuet. Neap.* Vnde si forte eo viuente substitutus decederet, remaneret irrevocabiliter dominus *l. cum filios familias in fin. de leg. 1. l. 1. §. dies, & l. heres meus. §. 1. ff. de condit. & demonstr. l. sed si plures in prin. ff. de vulg. & pupil. glos. in l. unica C. de his qui ante apert. tab. & facit etiam *tex. in l. Iulianus ff. de leg. 2. Bart. in l. Marcellus. §. res quæ, vbi Angel. Imol. & Alex. ff. ad Trebel. idem Alex. in cons. 118. vol. 6. Curt. iun. conf. 69. Cels. Hug. conf. 20. num. 16. de communi Simon Pret. in cons. 122. num. 15. & de interpretat. ultim. volunt. lib. 3. fol. 3. fol. 370. vbi infinitos de communi attestantes allegat *Surd. conf. 73. num. 78. & conf. 250. nu. 34. Mart. de success. legal. par. 1. q. 8. art. 3. num. 10. post vers. secundo declaratur, & q. 24. art. 5. nu. 1. & 2. ac late in cons. 164. num. 11. vbi hanc esse veriore, & communem Peregr. de fideicom. art. 3. nu. 11.***

- 4 Cum regulariter fideicommissa conditionalia mortuo honorato ante institutum, vel conditionis euentum non transmittantur *l. unica §. sin autem sub conditione C. de cad. toll. Zanch. in l. heredes mei §. cū ita num. 147. & seq. ad Trebell. Oldr. conf. 131. Gabriel. conf. 91. lib. 2. Odd. conf. 37. nu. 1. conf.*

1. *conf. 44. num. 33. & seq. & conf. 46. num. 11. Peregrin. conf. 52. lib. 5. & de fideicommiss. art. 31. num. 1. & sequen. Fusar. de substitut. quest. 490. num. 1. Intrigl. de substit. cent. 3. quest. 37. Mart. de success. leg. d. art. 3. num. 12. & q. 24. art. 5. & conf. 102 num. 20. vbi hanc veriore, & communio-riorem post innumeros esse profitetur, & latius in *conf. 164. num. 10. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 21. titu. de transmiss. num. 85. & seq. Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 82. Seraphin. decis. 1013. & decis. 1479. num. 5. Farinac. decis. 100. nu. 1. tom. 1. & decis. 380. num. 1. tom. 2. Faber in suo Codic. lib. 6. tit. 20. definit. 14. Quod procedit si substitutus sit de descenden-**
- 25 *tibus, & is qui petit admitti ex transmissio- ne sit quoque de descendantibus, contra glos. communiter reprobata in l. is cui ff. de act. & oblig. tenuerunt infirmi DD. à Fusar. collecti in d. quest. 490. nu. 2. vers. amplia, prout sic sæpe sæpius Rotam Romanam resoluisse probat idem Farinac. in d. decis. 380. tom. 2. & decis. 100. tom. 1. nu. 2. & in Senatu Lusitan. Gamm. in decisio. 160. sic etiam hanc opinionem post multos tuctur idem Mart. de success. leg. par. 1. quest. 24. art. 5. num. 5. & conf. 102. nu. 20. in fin. Cancer. d. cap. 21. num. 86. Honded. conf. 70. num. 10. & 15. lib. 1. Faber in suo Cod. lib. 6. tit. 20. de fideicommiss. definit. 14. num. 1. & definit. 38.*
- 26 *Quicquid sit quando purè esset gra- uatus, nam quamvis decedat ante hære- dem grauatum nihil caducatur, sed sit transmissio ad hæredes illos l. post diem ff. quand. dies leg. ced. l. 1. S. cum igitur. S. in nouissimo, & S. sed hoc quidem C. de caduc. toll. l. cogi S. idem Metianus, & l. postulante ff. ad Trebell. l. à testatore ff. de condit. & de- monstr. l. 3. C. de fideicommiss. Bart. in l. cum filiofamil. num. 12. & 13. ff. de leg. 1. quem communiter sequuti sunt ibi DD. Rolan. à Val. conf. 46. num. 4. volum. 3. de communi Cephal. cons. 132. num. 7. & 8. lib. 1. Gabriel. conf. 121. num. 21. lib. 1. Surd. conf. 517. ante num. 3. lib. 4. Vasqu. de success. progr. lib. 1. S. 7. num. 49. Cras. S. fideicommissum quest. 67 Peregr. de fideicommiss. art. 22. num. 3. Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 21. tit. de transmiss. num.*
84. *Fusar. de substitut. q. 488. Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 4. nu. 83.*
- 27 *Et licet hæc distinctio à multis non admittatur, vt sunt Pacian. in conf. 66. & Bertazol. conf. 8. 9. & 10. & alij ab eis rela- ti; ex eo, quia si de fiducia hæredis constet parum refert hæc distinctio, siquidem hæ- res fiduciarius interim fructus suos non*
- 28 *facit, nec quartam detrahit, nec aliquod emolumentum ex hæredis institutione percipit, sed vti custos bonorum deposi- tarius, & nudus minister positus censetur glos. in l. fideicommissariam. S. ult. ff. ad Tre- bell. tex. ad glos. & Alex. in l. Seius Saturnius ff. eod. sic etiam Bald. in l. post mortem nu. 7. C. de fideicommiss. & in Rubric. C. de his, que in fraud. cred. num. 8. Fulgos. & Alex. in l. 3. S. cum pollidius ff. de usur. Peregrin. de fidei- commiss. art. 3. num. 19. Rimin. iunior cons. 397. num. 82. lib. 4. Intrigl. de substit. cent. 3. quest. 69. num. 4. Cost. de fact. scient. & ignor. distinct. 45. num. 4. Maynard. decis. 85. num. 3. lib. 5. Mascard. de probatio. concl. 714. Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 5. num. 78. Farinac. decis. 557. num. 1. tom. 1. & decis. 765. tom. 2. ac late Menoch. conf. 1135. Mart. de success. leg. par. 4. q. 3. num. 16. & 17. cum seq.*
- 29 *Tamen ego non recederem à prima distinctione, vt supra relata. nam & si hæ- res fiduciarius teneatur fructus perce- ptos restituere; tamen hoc est, quando constat illum talem esse, concurrentibus illis tribus requisitis copulatiuè, scilicet quod fideicommissarius, cui est facienda restitutio, esset de liberis testatoris. secun- do, quod agatur de tota hæreditate, vt dicit Gratianus tom. 4. disceptat. forens. cap. 650. Tertio, quod hæres scriptus esset amicus testatoris l. quidam cum filium ff. de hered. instit. glos. in d. l. in fideicommissariam S. fin. ad Trebell. l. liberto. S. filium. ff. de ann. leg. Paul. de Castr. in l. si cui legatur. S. hoc autem num. 5. ff. de leg. 1. idem Paul. de Castr. & Alex. in d. l. Seius Saturnius, idem Peregrin. de fideicommiss. art. 3. num. 19. Ber- tazol. d. conf. 8. num. 4. Gomes. var. resol. tom. 1. cap. 5. de fideicommiss. subst. num. 26. post princ. vers. secundo limita. Ex quibus illis tribus requisitis sic concurrentibus con-*

- soluit *Fötamel. de pact. nuptial. claus. 5. glos. 8. par. 4. nu. 74.* scilicet uxorem hæredem
 30 relictam cum conditione, quod teneretur vni vel pluribus ex filiis suis primi matrimonij bona sua donare; & in eos vti vellet ea distribuere, cum prohibitione trebellianicæ, fideiuciarium esse, & talem dispositionem non subiacere dispositioni *l. hac edictali*, prout etiam firman *Fusar. de substit. quest. 277. num. 63.* & *Simon de Pres. de interpret. ultim. volunt. fol. 294. num. 10. vers. secundo pone*, licet in hoc casu crederem posse matrem plus vni, quàm alteri dare, ad *tex. l. cum filius 78. §. pater*, & ibi *glo. Bart. & Bald. de legat. 2.* quamvis
 31 illud plus ibi *glos. intelligat de modico*, & paruo, alias arbitrio boni viri arbitraretur, cum verba illa nō importent liberam voluntatem, idem *Barto. ibi ac Alex. cons. 72. nu. 5. vol. 5.* licet multi teneant materiam hæredis fiduciarii procedere in quocunque valde dilecto testatori, quāvis non sit necessario instituendus, vt tradunt *Claud. Seisel. in d. l. Seius Saturnius nu. 1. Peregrin. post alios de fideicom. art. 3. num. 19. vers. sed quamvis iura.*
 32 Et si contraria opinio videatur magis communiter recepta, vt declarant *Angel. in d. l. Seius Saturnius nu. 1. ad medium*, & ibi *Alexan. Castren. & Imol. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par. 4. num. 354. ad Trebel. Gabriel. cons. 128. num. 2. in fin. & num. 3. lib. 1. Rimin. iun. cons. 88. lib. 4. Bertazol. d. cons. 8. num. 4. Gomes. in d. num. 26.* sic etiam post omnes *Gratian. tom. 4. disceptat. forens. cap. 650. num. 1. & 3. cum seq.* dicens istam opinionem habere rationē, siquidem qualitas necessaria institutionis requiritur, ad effectum, vt cognoscatur an sit detrahenda trebellianica, quæ licet non detrahatur ab hærede fiduciario, in quo concurrunt omnia illa requisita, tamen quando sumus in eo, qui non habet facultatem euertendi testamentum propter vtilitatem suam, tunc datur detrahtio trebellianicæ, quamvis essemus in filio incapaci tempore testamenti, quasi tunc ratione incapacitatis de necessitate institui non deberet, nec præteritus potuisset rumpere testamentum, vt in specie

declarat *Gabriel. in dict. cons. 128. num. 3. lib. 1.*

- 33 Et quamvis multi dicant necesse esse vltra illas tres qualitates, vt dispositio conferatur in tempus certum, non autem incertum, ex eo, quia dispositio redderetur conditionalis, tamen hoc non procedit, vbi constat de mente testatoris hæreditatem facere fiduciarium, nam tunc nō obstante incertitudine hæreditas efficitur fiduciaria, vt in specie tradit *Pacian. d. cons. 66. num. 80. & 81.* cum voluntas testatoris multa facit, quæ de sui natura esse non possent, ad notata per *Bald. in l. si pater num. 26. 4. q. C. de inst. & subst.*
 34 Et si vltra prædicta tria requisita, duo potissimum interuenire debeant, & verba testamenti, & causa, vt late post *Bald. Peregrin. Bertazol. & alios tradidit Rot. apud Farinac. in cit. decis. 765.* vbi notat verba illa, per quæ dicitur inductam esse confidentiam; scilicet, quod ibi testator dixerat non ino talem meum hæredem, cui confido, & scio executurum meam voluntatem, vel vulgariter loquendo, *del quale mi confido*, & sō che essequirà secondo la mia volontà, de quibus verbis loquuntur *glos. in d. l. Seius Saturnius in verbo fideiussoria*, & ibi *Goffred. item l. Theopompus ibi prouidebit*, tradit *Pallianus sciens mentem meā*, & de vltimis verbis, vt scit, tradit *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 19. nu. 3.*
 35 Causa vero multiplex considerari potest, primo in casu decisionis *Farin. 765.* qui præcipuam esse ait, si forte is, quem volebat testator cum effectu hæredem esse, & cui volebat per fiduciarium restitui, tunc fuisset condemnatus in poenam confiscationis, vnde testator timendo ne si eum hæredem institueret, bona occuparentur à fisco, quibus cariturus fuisset etiam reintegratus, alium hæredem fiduciarium instituerit, qui bona sua illi seruaret, & tempore quo tutus esset, restitueret, vt etiam dicit in *dicta decisio. 557. tom. 1.*
 Item potest esse alia causa, scilicet, si is, cui volebat testator bona à fiduciario custodiri sit impubes, vel alio modo male dispositus, vt egeat custode; ad tradita per

per *Peregr. & Intriglio. in locis citatis*, qui hanc causam efficacem esse considerant si concurrant alia requisita, vt supra tradita.

ARGUMENTVM.

Dispositio l. hac edictali num.
mutet titulum institutionis.

S V M M A R I V M.

- 36 Hæc autem distinctio an purè, vel sub conditione maritus grauatus sit, intelligenda est in casu proposito, scilicet vbi grauamen contineret restitutionem extraneo, & non filio, & sic in particulari casu, quoniam si filius esset substitutus ad nihil deferuaret dicta distinctio, cū semper censeretur dispositio in fraudem l. hac edictali, ratione commoditatis, quæ penes patrem remaneret ex doctrina *Bart. in l. cum filiofamilias num. 9. circa med. ff. de leg. 1.* per quam sic in specie post multos voluit *Surd. in decis. 242.* dicens patrem in casu prædicto teneri restituere, & proprietatem, & vsum fructum, retenta tamē sibi commoditate, & sic vsu illius vsufructus, vt diximus in 3. q.
- 37 sibi commoditate, & sic vsu illius vsufructus, vt diximus in 3. q.
- 38 Item e contra, vbi filius esset institutus, eique esset eius pater, vel mater substituta, nam tunc stāte prohibitione d. l. vt vitricus non possit plus quam vnus ex filiis primi matrimonij habere; substitutio filiis secundi matrimonij facta tanquā in fraudem d. l. facta censeretur, & sic vitricus, vel nouerca per indirectum ad ea admitterentur, quæ directè capere non poterint, vt de matre filiis pupillariter substituta, voluit in specie *Benedict. in cap. Raynutus in verbo uxorem decis. 5. nu. 215.* quod est in fortioribus, & menti tenendum, cum pupillaris substitutio testamentum filij sit l. *Papinianus. S. sed nec impuberis ff. de inoff. testamen.* subdens per
- 40 eam solam succedere filio in bonis aliunde, quam à patre quæsitis, allegans eiusdem opinionis *Alber. de Ros. in 2. p. statut. quæst. 112.* hanc quoque vt veram sequuntur *Peir. Pech. de testament. lib. 4. cap. 6. Barbat. conf. 12. col. 15. vol. 2. Coras. in Rubric. C. de impuber. & alijs substit. nu. 13. & Menoch. de arbitrar. iudicum lib. 2. cas. 459. num. 28.*

- 1 Vtile per inutile in inseparabilibus vitatur.
- 2 Voluntas testatoris indiuidua est.
- 3 Sententia non potest pro parte sustineri, & pro parte non, vbi in parte esset nulla.
- 4 Institutus in parte habetur loco legatarij. Sed contrarium nu. 5. Declara num. 6.
- 7 Lex loquens de simplicibus non comprehendit casum mixtum.
- 8 Institutus in re singulari absolutè loquendo, non meretur nomen hæredis.
- 9 Institutus in re certa non gaudet remed. l. fin. C. de edict. diui Adr. toll.
- 10 Filius in legitima institutus non gaudet remed. l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. Sed contrarium nu. 11.
- 11 Legitima est quota bonorum quoad actiones passiuas, & quota hereditatis quoad actiones passiuas.
- 12 Legitima debetur deducto ere alieno.
- 13 Filius pro legitima non habet petitionem hereditatis, sed famil. hæciscunde actionem.
- 14 Substitutio, ex institutione contra formam l. hac edictali facta corrumpit.
- 15 Actus pro parte non sustinetur, si in parte sit nullus.
- 16 Hereditas est ius quodam incorporeale.
- 17 Hereditas absque corporibus consistere potest.
- 18 Actio pro rebus singularibus euectis non datur contra venditorem hereditate vendita.
- 19 Inter hereditatem, & res hereditarias differentia constituitur.
- 20 Dispositio l. hac edictali non prohibet, quin binuba relinquere possit vitrico titulo institutionis.

- 21 *Dispositio l. hac edictali, nihil aliud annullat nisi illud plus, quod contra eius formam factum est.*
- 22 *Dispositio l. hac edictali non mutat titulum institutionis, & nu. 31.*
- 23 *Institutus in re certa, an & quando loco legatarij habeatur.*
- 24 *Vitricus institutus gaudet remedio l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. pro ea parte, pro qua institui potest, & si institutio esset contra formam l. hac edictali.*
- 25 *Voluntas testatoris talis praesumitur, qualis de iure esse debet.*
- 26 *Testamentum sustinetur pro ea parte, pro qua quis disponere potest.*
- 27 *Substitutio à matre facta ultra illud, quod disponere poterat vigore Consuet. Neap. sustinetur pro ea tantum parte, de qua disponi poterat.*
- 28 *Substitutio filio naturali facta valet pro ea parte, pro qua capax est.*
- 29 *Non potest quis pro parte testatus decedere, & pro parte non.*
- 30 *Sed contrarium ubi quis in totum disponere non potest.*
- 31 *Surd. cons. 250. declaratur.*
- 32 *Tex. in l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & uxor.*

QVAESTIO XXIX.

Non minus pulchra, quam perplexa ex antecedentibus oritur quaestio, numquid dispositio *l. hac edictali* mutet titulum institutionis, dum reuocat illud plus, quod vitrico vel nouercae, quam vni ex filiis primi matrimonij fuerit relicta.

- 1 Pro cuius resolutione primo intuitu vř affirmadũ per *tex. in c. vtile de reg. iur. in 6.* vbi in inseparabilibus vtile per inutile vitatur, at certum est institutione ex parte inutilem esse, nempe in quantum excedit minorem partem alicui ex filiis relicta, & partem, quae excedit inseparabilem esse à parte, in qua institui poterat, cum vnica, & indiuidua sit dispositio ratione voluntatis *l. si quis cum testamentum ff. de testam.* ergo vitabitur etiam in parte, in qua poterat institui.

- 3 Prout dicimus de sententia, quae non potest pro parte sustineri, & pro parte non, quando in parte est nulla, vt late *Put. decis. 315. lib. 1. Rot. Rom. decis. 33. par. 2. in nouiss. Magon. decis. Flor. 109. cum aliis per me adductis in additio. ad Surdum in decis. 45. uum. 2.*
- 4 Quod probatur ex *l. quoties C. de hered. instit.* vbi institutus in parte se habet vt legatarius, & hanc esse communem opinionem probat *Sfort. Odd. in cons. 20. num. 10.* igitur dispositio *l. hac edictali* annullans dispositionem, in parte mutat titulũ, cum ab hærede vniuersali fiat legatarius rei certae.
- 5 Nec obstat, quod institutus in re certa non sit propriè legatarius, nec propriè hæres, sed quædam tertia species mista, ex utroque, vt tradunt *Bart. Bald. & Imol. in l. ex facto l. 1. ff. de hered. instit.* idem *Bart. & etiam innumeri in d. l. quoties, vbi las. num. 6.* inquit hanc esse communem, & multi apud *Fusar. de substit. quaest. 261. num. 3. Rota Romana in decis. 712. num. 5. par. 1. in nouiss. & Mart. de success. leg. par. 4. quaest. 11. art. 1. nu. 24.*
- 6 Siquidem responderetur id esse ad effectum, vt vniuersali hærede non existente sibi accrescat, ad *tex. in l. 1. S. ex fundo ad Trebel.*
- 7 Sed non ideo vt tanquam hæres possit agere, & conueniri *d. l. quoties, & Bart. in d. l. ex facto l. 1. ff. de hered. instit.* Certum est enim, quod lex loquens de simplicibus non comprehendit casum mistum *Bart. in l. certi conditio S. quoniam ff. si cert. petat. Bald. in l. omnes populi col. 7. vers. item si statutum dicat ff. de iust. & iur. cum alijs per Tiraqu. in l. connub. glo. 3. num. 64. vers. & hoc maxime, & sequitur Bellon. lib. 4. supposit. iur. cap. 18. num. 8. & sequen. vbi ait quod institutus in re singulari absolute loquendo non meretur nomen hæredis.*
- 9 Hinc dixerunt DD. institutum in re certa non gaudere remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. vt late ibi Succbar. num. 187. Bellon. d. cap. 18. num. 20. Curt. in l. quoties C. de hered. instit. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 139. & seq. Argel. de acquir. possess. quaest. 17. art. 2. num. 14. & sequen. & de legi-*

legitim. contradictor. quest. 10. num. 246.

10 Prout in filio, qui licet in legitima sit institutus, tamen non habet remedium *d. l. fin. pro illa consequenda*, vt latè tradiderunt ibi *Alexan. num. 6. Alber. num. 9. Iacob. num. 11. Succbard. num. 196. per tex. in l. Papinianus §. quarta ff. de inoff. testam.* vbi legitima est quota bonorum, & non hæreditatis.

12 Quicquid in contrarium tueatur *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 163.* dicens legitimam esse quotam bonorum quoad actiones passiuas, & quotam hæreditatis quoad actiones actiuas, quod iure non

13 probatur, imo totum oppositū; legitima enim debetur deducto ere alieno, & ideo non patitur aliquas actiones, secundo nō habet petitionem hæreditatis, sed familie hercisc. actionem.

14 Tertio pro hac opinione faciunt notata per *Surd. in cons. 250. volum. 2.* vbi institutio facta contra formam *l. hac edictali* adeo est nulla, vt neque substitutio firmetur, vt etiam ante eum tradidit *Paul. de Cast. in cons. 150. prope finem vol. 2.* igitur dispositio *d. l.* omnino titulum institutionis mutat.

15 Quarto probatur hæc opinio per *tex. in l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & uxor.* vbi sufficit, quod in parte actus sit nullus, ad hoc vt totus corruat, igitur institutio in parte inualida quoad totam vitatur.

16 Sed contrarium videtur dicendum ex eo, quia hæreditas est ius quodam incorporale *l. hæreditas ff. de petit. hered.* & intellectuale, representans personam defuncti *l. hæreditas in multis ff. de acquir. rer. demin. l. 1. §. quadam vbi glos. in verbo iure ff. de*

17 *acquir. hered.* & potest sine corporibus consistere *dict. l. hæreditas*, aliud est enim hæreditas, & aliud res hæreditariæ ad

18 *tex. in l. r. C. de euct.* vbi de hæreditate nendita non datur contra venditorem, actio pro rebus singularibus euctis, & in specie *Ruin. cons. 44. num. 4. volum. 2.* vbi

19 inquit, quod hæreditas differt à corporibus hæreditarijs, ergo dato, quod filij auocarēt illud plus, qđ eis fuerit relictū, à corporibus hæreditarijs, non tamē auo-

catur titulus institutionis, & sic ille non mutatur, cum vnum ab altero differat.

20 Et hoc videtur probari ex *tex. d. l. hac edictali*, vbi non prohibetur posse relinqui vitrico vel nouercæ iure hæreditatis, & sic titulo institutionis, sed tantū, quod non possit plus eis, quam vni ex filijs prioris matrimonij dari, vel relinqui, quod si erit factum pro non scripto, & non relicto haberi voluit; igitur in casu, quo quis nouercæ, vel vitrico institutionis titulo reliquerit plus quam filijs primi matrimonij dispositio *d. legis* non mutat titulum, cum de eo nullum verbū, sed solum illud plus aufert eis, & filijs primi matrimonij applicat.

21 Et hoc expresse videtur determinare *Angel. in princ. num. 13. in Auth. de non elig. secund. nub. vbi in specie inquit*, quod si mulier secundo viro plus relinquat, quam habeat vnus ex filijs primi matrimonij, non fit irritum id totum, quod secundo viro mulier reliquit, sed solum quod reliquit ultra illud, quod habet vnus ex filijs, idemque voluit *in d. §. optime*, vbi quod illud plus, quod vni ex filijs primi matrimonij solum reuocatur, & nō aliud, quam quoque opinionem communem, & veram appellat *Bartran. in d. l. hac edictali. §. fin. vero plus num. 2.* & ita etiam ante eos tenuit *glos. in d. l. hac edictali in verbo diuidi*, prout sic illam interpretandam esse dicit *Alex. de Neuo in cap. fin. nu. 8. de secund. nupt.* quos & alios hoc tuendo sequitur *Sanchez de matrimon. lib. 7. disput. 88. num. 3.* igitur nouerca, & vitri-

22 cus in tali casu remanent vniuersales heredes, & retinent eundem titulum vniuersalis institutionis, vt in specie tenuit *Rot. Rom. vt probatur in decis. eiusdem Rot. 712. par. 1. in nouiss. & Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 17. ac Argel. de acquir. possess. quest. 3. art. 19. num. 984. ac Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuentar. num. 181.*

23 Nec obstare videtur, quod institutus in re certa loco legatarij sit *dict. l. quoties*, quoniam ultra quod ad casum non facit, procedit enim vbi est datus vniuersalis hæres, quod in tali casu cessat, si quidem filij

filij primi matrimonij non dicuntur vniuersales hæredes, dum adest institutio in personam noneræ, vel vitrici, nec illud quod aufertur vitrico, vel noueræ, & applicatur filiis primi matrimonij, defertur iure hæreditario, vt supra dictum est.

24 Hinc dixit *Agel. de acquir. possess. quest. 3. art. 19. num. 979.* quod secundo viro sic instituto concedi debet commissio pro illa parte, quam constat iuste pretendere posse, & tamen verum est immisionem non concedi nisi vero hæredi *d. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* igitur institutionis titulus non mutatur.

25 Et pro hac opinione facit communis *DD.* conclusio, quod voluntas testatoris talis esse præsumitur, qualis de iure esse debet *Bald. in l. 1. num. 5. C. de sacros. eccles. Afflict. in decis. 44. num. 20.* Igitur institutio noueræ, vel vitrici censetur in eo, quod testator secundum leges disponere poterat, & sic non mutatur institutio.

26 Pro cuius comprobatione faciunt ea, quæ dicimus de *Consuet. Neap.* per quam quis non potest de bonis antiquis, nisi de medietate disponere, & tamen si disponat ultra medietatem, testamentum non irritatur, sed firmum remanet, quoad illam medietatem; vt tradunt *Addent. ad d. Consuet. incip. Et si testator,* & signanter *Scipio Buccin. ibid. fol. 181. lit. B. in nouiss.* & late etiam tradit *Vincen. de Franch. in decis. 485* vbi etiam inquit, quod substitutio facta à matre ultra illud quod disponere poterat vigore *Nostre Consuet. Neap.* sustinetur

27 pro illa parte tantum, de qua poterat disponere, cum alijs similibus, vbi & firmat etiam *Langel. Galliad Consuet. Alex. in verb. ultra q. 5. per tot.*

28 Idem dicitur de filio naturali, cui si pater provideat de substituto pro ea parte, pro qua est capax, substitutio valeret, reliquum vero deuoluitur succedentibus ab intestato, vt tradunt *Bald. Alex. & alij in l. is qui ff. de vulg. Alciat. conf. 41. in fi. lib. 5. Corn. conf. 85. nu. 7. & seq.*

29 Nec absurdum aliquod ex hoc sequi videtur, scilicet, quod quis in tali casu videatur decedere pro parte testatus, & pro

parte non, ad *tex. in l. vt nostrum uide regul. tar.* siquidem regula illa sibi locum vendicat in eo, qui de toto disponere potest, & non in eo, qui non potest de toto disponere, & sic illud tolleratur ex dispositione legis, consuetudinisue prohibentis, ultra capi non posse, ita *Bald. in l. cunctos populos num. 15. circa medium, versic. quare C. de summ. trinit. & fid. casb. & in l. 1. num. 3. C. de secund. nupt. & in conf. 349. num. 2. lib. 1. de communi las. in l. si is qui num. 9. ff. de vulg. de communi pariter attestatur Cagnol. in d. l. ius nostrum circa fin.*

31 Nec obstat *conf. Surd. 250.* quia ibi si bene aduertatur, non dicit, quod tamen institutio, quam substitutio in totum essent nullæ, cum loqueretur contra *d. l. hac edictali*, quæ vult, quod illud plus quam uni ex filiis primi matrimonij fuerit relictum, & non aliud adimatur, ergo remanet valida institutio in parte, prout sic deinde ipsemet declarauit in *d. conf. ante num. 37. vers. sed aliter ego respondeo*, dicens & si relictum mariti filiis primi matrimonij, applicetur, quatenus excedat dispositionem legis, tamen maritus non desinit esse hæres, quinimo hæreditario iure retinet illam partem, cuius est capax, nam *d. l. hac edictali*, non annullat id, quod rectè fuit marito relictum, sed in eo institutio sustinetur, subdens post multos hæc esse communem, & ita intelligendum quoque erit *conf. Paul. de Cast. 150. vol. 2. circa fin.*

32 Minus denique refragatur *d. l. Sulpitius* illa enim procedit, quando acquirens in totum incapax, at secus si pro parte esset.

ARGVMENTVM.

Relictum secundo coniugi ultra modum *l. hac edictali*, an sit vna cum fructibus restituendum.

SVM MARIVM.

1 *Fructus in actionibus stricti iuris non*
ve-

veniant nisi à die litis contestata.

Limita in causa spolij legitima, & dotis restitutionis nu. 2.

Item limita, ubi id, quod restitui petitur meū erat num. 11.

2 In acquisitione fructuum non requiritur titulus, sed qualis qualis occasio possidendi.

3 Error iuris excusat quem à fructibus.

4 Amplia in muliere, Rustico, & minore.

Intellige ubi ius non resistit nu. 10.

5 Fructuum restitutio fieri debet, ubi titulus ad non titulum reducitur.

6 Res ubi pro non scripta habetur, una cum fructibus erit restituenda.

7 Lex habens contractum pro nullo, & infecto habetur, ac si ille nunquam fuisset factum.

8 Quando aliquid ipso iure sit nullum, tunc ab ea die fructus sint restituendi absque alia interpellatione, vel litis contestatione.

9 Regulariter actum contra iuris dispositionem inducit restitutionem fructuum.

12 Mala fides nedum perceptorum fructuum, restitutionem operatur, verum eorum qui accipere potuerint.

13 Dispositio l. hac edictali in poenam introducta fuit.

14 Quod auocatur in poenam una cum fructibus restitui debet.

15 Litis contestatio, vel alia interpellatio necessaria non est pro restitutione fructuum, ubi poena ipso iure infligitur.

19 Testator si disposuerit, quod inobediens ipsa iure, & factio sit priuatus, non requiritur alia interpellatio.

17 Relictum ultra modum l. hac edictali non erit cum fructibus restituendum, ubi pecunia à coniuge auferri debet.

18 Intellige ubi cum illa pecunia secundus coniux locupletior factus non sit.

QVAESTIO XXX.

D Vbitare non semel vidi, si relictum ultra modum l. hac edictali esset cum fructibus restituendum.

1 Pro cuius dubij resolutione negatiue viderur respondendum, primo, quia conditio d. l. est stricti iuris, & in actionibus stricti iuris non veniunt fructus nisi

à die litis contestatae l. cum fundus in prin. ff. si cert. pet. l. videamus. S. si actionem ff. de usur. l. 3. S. in hac ff. commod. quod regulare esse communiter dixerunt DD. post glos. in l. si filius familias ff. de verb. oblig. & ita, indistinctè affirmat Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 16. tit. de lit. contest. num. 67. exceptis 2 (inquit ipse) in aliquibus casibus, scilicet spolij, legitimæ, & dotis restitutionis, subdens sic determinatum fuisse, & ita semper de stylo in Senatu obseruari, prout etiam tradit Peguer. in decis. 176.

3 Secundo, quia ad hoc ut quis fructus suos faciat, non requiritur titulus, sed sufficit qualis qualis occasio possidendi, ut concludit Martain cons. 18. & cons. 84. n. 19. cum sequen. Farinac. decis. 665. num. 10. & decis. 66. num. 1. & 2. par. 2. Ludouif. decis. 74. num. 1. cum error iuris excuset quem à fructibus l. sed si lege S. scire. ff. de petitio. heredit. glos. in l. si fur S. 1. ff. de usucap. idem Farinac. decis. 320. num. 6 par. 2. & late tradidi in addit. ad Surd. in decis. 281. 4 num. 13. & 14. Maxime si essemus in relicto facto uxori, quæ ex iuris ignorantia, excusatur à restitutione fructuum, ut late post multos in fortioribus decreuisse, Senatum testatur Surd. in decis. 281. num. 5. vers. decreuit tamen Senatus, & numer. 9. magis enim in muliere, rustico, & minore iuris error toleratur, quam in alijs, ad glos. in authen. de incest. nupt. in princ. Aretin. cons. 17. num. 11. Pinel. in l. 2. par. 2. cap. 4. num. 39. & sequen. C. de rescind. vend.

5 At contrarium videtur respondendum, primo per tex. in d. l. hac edictali, ubi in specie determinatur, relictum ultra modum d. l. hac edictali haberi pro non scripto, & non relicto, & S. optime authen. de nupt. at cum titulus ad non titulum reducatur, tunc res una cum fructibus restituitur l. fructus ff. de rei vendicat. Rimin. iunior cons. 333. num. 19. 20. & sequen. Castil. in decis. 14. num. 20. Farinac. decis. 693. num. 1. in fin. par. 1. Surd. cons. 14. num. 14. & 16. idem in decis. 171. per totam, ubi sic in specie post multas rationes Senatum determinasse probat, subdens sententiam prædictam deinde fuisse confirmatam, quod similiter tradit in tract. de alimen. titu. 9. quest.

quest. 9. num. 2. hanc denique opinionem sequuti sunt *Cauale. Molfes. Fontanel.* & alij à me in *addit. ad d. decis. Surd. 171.* allegati, quod etiam ante eos specificè voluit *Bald. in conf. 336. in fin. lib. 3.* dicens, quod ubi res pro non scripta habetur, una cum fructibus sit restituenda, ea ratione, quia ubi lex habet contractum pro infecto, & nullo, tunc inducitur retroractio dominij ipso iure, & proinde fit, ac si nunquā ille contractus, vel actus fuisset factus, vt declarat *Bulgar. Senens. in l. 1. nu. 22. ff. solut. matrim. per glos. in clemen. 1. de immunitat. eccles.* & sic ubi quid est ipso iure nullum, vel quid sit ipso iure, fructus ab ea die debentur ad *gl. in §. 1. vers. imminere Authen. de incest. nupt. Mantica. de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 34. circa med. vers. & quod generaliter, non expectata interpellatione, aut litis contestatione, vt etiam tradit ante eum *Tiragu. in l. si vnquam verbo reuertatur num. 268. de reuocan. donatio. & fecit etiam tex. in l. 1. cum glos. in verbo mala fide C. de fide instrum. & iur. bast. ff. lib. 10. l. iubemus 2. §. sane 1. C. de sacrosanct. eccles. ita etiam Bart. in l. sed si lege num. 4. ff. de petit. hered. Griuel. in decis. Senat. Dol. 58. nu. 12. Giurb. decis. 97. num. 22. Surd. decis. 25. num. 21. Cancer. lib. 3. varia. resolut. cap. 20. titu. de leg. num. 24. Nam (vt dicit Scacc. post Felin. Rot. Rom. & alios in tract. de commerc. & camb. §. 1. q. 7. par. 2. ampl. 8. nu. 204. quod tunc ab initio cōtractus debitor est in mora, vā etiā tradit Couar. lib. 2. var. resolut. cap. 3. sub num. 9. Copin. tract. de fruct. lib. 4. titu. 1. cap. 7. num. 1. & sequen. Roderiq. de ann. reddit. lib. 1. quest. 14. num. 60. Seraphin. decis. 1006. num. 8. & sequitur Gratian. tom. 1. cap. 45. num. 29. & sequen.**

9 qui propterea dicit, quod regulariter, quando contra iuris dispositionem nulliter actum est, semper fructus veniunt, quoniam faciens actum contra iuris dispositionem cēsetur in mala fide, subdens hanc esse magis veram, & communem opinionem.

Quod ratione in hoc casu niti videtur, si quidem multoties filij primi matrimonij id ignorant, vnde si post elapsum

tempus consultis peritioribus prauia eorum petitione, res absque fructibus restitueretur, vitricus, vel nouerca per indirectum plus haberent, quod est contra *d. l. hac edictali*, per quam nec directè, nec indirectè plus habere possunt, quam vnus ex filiis primi matrimonij.

10 Et proinde non obstant argumenta in cōtrarium adducta, quod ad hoc vt quis fructus suos faciat sufficiat, qualis qualis occasio possidēdi, cū error iuris excuset, quem à fructibus, nam quotiescunque ius resistit, nulla causa ab eis excusat, vt late *Bart. communiter receptus in d. l. sed si lege §. scire de petit. hered. cum quo transeunt Felin. in cap. de quarta num. 31. in 3. restr. de prescript. Balb. in l. Celsus num. 19. de vsucap. Alciat. reg. 3. præsump. 30. num. 3. Grammat. decis. 79. num. 8. & 9. Menoch. de recuper. poss. remed. 15. num. 634. Lambert. ad stat. prohib. mulier. sine cert. solemn. glos. 1. num. 121. cum sequen. Langell. Gall. ad Consuet. Alexan. in verbo non possit quest. 6. per tot. Gamm. decis. 311. num. 2. Roderiq. de ann. reddit. lib. 1. quest. 17. num. 83. Surdus decis. 45. num. 8. cum pluribus sequen. & decis. 171. num. 7. & latius ego in addition. ad eundem Surdum in decis. 281. num. 13. & sequen. vbi respondi dictæ decis. Surd. in contrarium facienti, sic etiam affirmat *Gratian. in d. c. 45. nu. 32.**

11 Minus quoque refragatur aliud argumentum, scilicet, quod in actionibus stricti iuris fructus non veniant, nisi à die litis contestatæ, siquidem regulā illa non procedit, quādo id quod restitui petitur, menm erat antea, eo enim casu actio stricti iuris sapit naturam actionis bonæ fidei tex. apertus est in *l. videamus 38. §. si actionem ff. de vsur. glos. ultim. in l. quod te in fin. ff. si cert. pet. ita etiam Bart. in l. petens C. de pact. Bald. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Alexan. & Claud. Aquen. in l. pacta que contra C. de pact. Roland. conf. 27. num. 10. volum. 2. & hæc, vt memorata digna retinenda esse, inquit *Mysinger. singu. obseru. 50. num. 9.* sic etiam *Surd. in d. decis. 171. num. 9. ac in conf. 293. num. 11.* vbi*

12 scribit, quod propter hanc malam fidem non solum de perceptis, sed de hijs, qui per-

percipi potuerint tenetur *cap. gravis*, ubi *Butr. Abb. & alij de restit. spol. l. ex diuerso in princ. ubi glos. & Bart. ff. de rei vendic.*

- 13 Ultra quod hic agitur de poena, cum id quod filij à vitrico auocant est in poenam legis, ut probatur in *d. l. hac edictali & glos. in S. optime, in verbo quippe, Auth. de nupt. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 88. nu. 2. vers. secunda poena est, Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 15. nu. 3. vers. glos. autem*, at quod auocatur in poenam restitui debet cum
- 14 fructibus *Molles. ad Consuet. Neap. par. 3. quest. 19. nu. 8.* quoniam in casibus, in quibus poena ipso iure infligitur, non est necessaria litis contestatio, vel alia interpellatio, ita *Bart. in l. ex iudiciorum num. 2. ff. de accus. Afflict. in cap. porro num. 3. ex quibus caus. feud. amitt. quos refert, & sequitur Menoch. conf. 99. num. 161. vol. 1.* sic etiam *Cap. Tholos. & ibi etiam Add. in decis. 440. & apud eos, & alios Borrell. in lib. 1. summ. decis. tit. 50. de lit. contest. nu. 46. ut in simili tradiderunt Alex. in cōs. 138 num. 12. lib. 1. Simon de Pret. de interpretat. ultim. volunt. fol. 451. num. 21. Alex. Raud. decis. Pisan. 26. num. 66. Fusar. de substit. q. 582. num. 15. dicentes, quod ubi testator expresse disposuerit, quod inobediens*
- 16 ipso facto, & iure sit priuatus, quod statim priuatus esse intelligatur absque interpellatione, quæ necessaria non erit.
- 17 Quamuis *Bald. in conf. 22. incipiente quando domina Nicolina volum. 5.* dicat hoc non procedere, ubi pecunia auferri debet à coniuge, quem etiam sequutus fuit *Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. ultim. in ultim. pagina colum. 1. in fin. vers. nota in hac materia fol. 349.*
- 18 Quod verum putarem, ubi ex illa pecunia coniux locupletior factus nō esset, sed melius cogita propter causam lucri cessantis, & damni emergentis, quæ poterit considerari respectu filiorum primi matrimonij si illi pecuniam ex tunc habuissent.

ARGUMENTVM.

Dispositio legis hac edictali, an & quando locum habeat in legato vsusfructus, & quid in legato alimentorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispositio l. hac edictali in legato vsusfructus locum non habet.
Sed contrarium nu. 2.
Limita ubi secundus vir esset inops nu. 24.
Intellige facta extimatione iuxta tex. l. hereditatum ff. ad l. Falcid. nu. 4.
- 4 Vita hominis qualiter aestimetur.
- 5 Vita hominis aestimari debet iuxta l. hereditatum ff. ad l. Falcid.
- 6 Opera alicuius occisi aestimari debent iuxta d. l. hereditatum.
- 7 Dispositio l. hereditatum ff. ad l. Falcidiam habet locum tantum in casu suo.
- 8 Quis usque ad centum annos viuere presumitur.
- 9 Dispositio l. hereditatum non habet locum in vsusfructu, qui ex contractu debetur, sed l. si quis argentum S. sin autem C. de donat.
Sed contrarium verius nu. 10.
- 11 Affl. in decis. 34. circa distinctionem l. hereditatum ff. ad leg. Falcid. & l. si quis argentum S. sin autem C. de donation. reprobat.
- 12 Dispositio l. si quis argentum S. sin autem procedit solum favore pauperis donantis.
- 13 Glos. in l. si quis argentum S. sin autem vers. praestet consutatur.
- 15 Legatum vsusfructus secundo viro inopi factum, in dubio causa alimentorum factum censetur.
Limita si esset industrius nu. 16.
- 17 Legatum alimentorum dispositioni l. hac edictali subiacer.
- Intellige nu. 21.*
- 18 Legatum alimentorum secundo viro factum imputatur in quartam *Auth. praeterea C. und. vir. & uxor.*

Sed

Sed contrarium nu. 19.

Amplia & si legatum pro alimentis sufficeret num. 19.

1 *Neceffitas requifita ab Auth. p̄terea C. vnd. vir. & vxor. adesse debet in ipsa morte.*

2 *Quod iure ob defectum potestatis permiffum non est, concedi non debet sub colore neceffitatis.*

QVAESTIO XXXI.

1 **P**RO resolutione praesentis quaestionis primo intuitu videtur negandum, scilicet, quod in hoc legato ususfructus non procedat dispositio *l. hac edictali*, si quidem cum sit quid incertum, & annuatim praestandum, non potest fieri computatio, potest enim vitricus longe, vel breui vivere, prout in specie tenet Gabriel. lib. 3. *comm. conclusion. titu. de secund. nupt. conclus. 4. limit. 20.*

2 Sed contrarium, scilicet, hoc legatum dispositioni *d. l. hac edictali* subiaceret firmarunt in specie Beltr. ibi n. 4. S. ita tamen Aym. Crau. cons. 194. nu. 4. Rol. à Val. cons. 29. num. 25. volum. 4. Cephal. cons. 412. num. 60. Bursat. conf. 338. num. 39. & 40. Marcobr. conf. 75. num. 1. Laderch. conf. 147. nu. 2. Surd. cons. 401. post num. 1. volum. 4. Bertazol. cons. ciuil. 81. num. 15. lib. 1. Lancel. Gall. ad Consuet. Alex. in verbo solidos quaest. 5. nu. 8. Cost. de port. art. quaest. 85. nu. 10. & quaest. 140. num. 6. Molfes. ad Consuetudin. Neap. part. 3. quaest. 19. num. 6. Cauale. de usufr. mulier. relict. num. 36. Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 33. & sequen. Cancer. lib. 3. varia. resol. capit. 2. de inuentar. num. 179. Alexan. Trentacinq. lib. 3. varia. resolu. tit. de matrimon. resol. ultim. num. 34. vers. sexto procedit Gratian. libro 1. discept. forens. cap. 55. nu. 1. cum seq. & tom. 4. cap. 702. num. 29. Surd. de alimen. titu. 9. quaest. 9. num. 4. & quaest. 11. num. 27. Rota apud Sebastian. de Medic. in decis. 64. apud Ludouif. in decis. 186. num. 1. & ibi late Beltran. in addit. & Hieron. a Laureat. decis. 95. num. 5. hoc tamen erit facta aestimatione

3 *iuxta tex. l. hereditatum ff. ad leg. Falcidia,* vt ultra ciratos DD. tradit glo. in l. omnium

4 *la 2. ff. de usufr. idest, quod prius aestime-*

tur ususfructus bonorum, & deinde consideretur qualitas personae, cui fuit legatus ususfructus, an sit iuuenis, vel senex, quoniam in iuvene erit aestimandus ususfructus vsq; ad triginta annos, si vero esset senex, vel quis haberet triginta annos, vel plus, erit facienda aestimatio vsque ad sexaginta annos, vt etiam firmant DD. in *d. l. hereditatum*, & praecipue Paul. de Castr. & Alex. vbi etiam aiunt, quod si quis esset ætatis annorum sexaginta, quod eo casu erit facienda aestimatio vsque ad sexagintaquinque annos, qua aestimatione facta, si legatum ususfructus erit maioris valoris, relicto filiorum primi matrimonij, seu vnus ipsorum, tunc in illo pluri locum haberet dispositio *d. l. hac edictali*, vt considerant citati DD. nam vbi agitur de aestimanda vita hominis, eo casu aestimatio facienda est iuxta *d. l. hereditatum*, vt firmant Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 3. num. 9. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 756. num. 28. Surd. de aliment. dict. quaest. 9. & 11. & quaest. 34. num. 28. & conf. 451. num. 37. Ludouif. d. decis. 186. nu. 4. & Seraphin. decis. 1365. num. 14. Hinc dixerunt DD. quod opera alicuius occisi aestimari debeant secundum dispositionem *d. l. hereditatum*, vt tradunt Specul. in tit. de iniur. S. sequitur num. 6. Alberic. in l. hac lege ff. quadrup. pauper. seciss. dicat. Lop. in Rubric. de donat. inter vir. & vxor. S. 25. num. 5. Marant. de ord. iudic. par. 4. distinct. 1. num. 7. Rolan. post multos corol. 39. nu. 14. volum. 2. Ioseph Ludouic. couclus. 39. num. 2. Vincen. de Franch. decis. 460. num. 6. Surdus conf. 451. num. 37. & de aliment. tit. 9. dict. quaest. 34. num. 28. ac Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 55. num. 3. & sequitur Cancer. lib. 2. var. resol. cap. 11. titu. de pace, & treg. num. 71. & 72. vbi cauendum esse ait ab Imol. Alex. & Paul. in *d. l. hereditatum*, decernentibus *d. l. hereditatum* locum habere in legato alimentorum propter detractionem falcidia, non autem in alijs casibus, in quibus asserunt aestimatione fieri vsque ad centum annos, cum tantum quis vivere praesumatur, ad *tex. in l. fin. C. de sacrosan. eccles.* cum eorum opinio sit reprobata per Suarez in *d. ampliat. 3. nu. 10. C. de*

C. de inoff. testam. Quicquid etiam ex mente *Imol.* & aliorum, ut supra contrarium tenentium voluerit *Griuel. in decis. Dolan. 25. num. 17. & sequen. & Molin. de primogenit. lib. 1. c. 19. num. 40.*

9 Sed prædicta & si vera sint, attamen procedere videntur in usufructu relicto, seu dato per viam ultimæ voluntatis, secus verò in usufructu dato in contractu, cum eo casu æstimation non erit facienda, iuxta *d. l. hereditatum*, sed iuxta *l. si quis argentum §. si autem C. de donat.* prout inter vnum, & alterum casum sic distinguit *Afflic. in decis. 34.* secundum quam distinctionem sic *Sebusianum* decreuisse Senatū testatur *Faber in suo Codic. lib. 4. tit. 2. si cert. pet. definit. 2.* sic etiam videntur firmare *Pinel. in l. 2. par. 3. nu. 32. vers. quamvis C. de rescind. vendit. Ceual. comm. contr. comm. quest. 552. Guttier. lib. 3. pp. qq. quest. 17. num. 3.* dum volunt *l. hereditatum* procedere solum in casu falcidiæ, quibus accedit *Barbos. in l. maritum 13. nu. 12. vers. sed cauendum est ff. solut. matrim.*

10 Verum contraria est verior, & communior opinio, quam firmant *Vrsil. ad Afflic. d. decis. 34. Lara in l. si quis à liberis §. sed si filius nu. 109. cum sequen. ff. de liber. agnosc. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 2. num. 476. & seq. Couarr. lib. 3. var. resolut. cap. 9. num. 8. Lop. de donat. inter virum & uxorem in rubr. §. 25. num. 4. Surd. de aliment. d. quest. 11. nu. 23. & 28. ac tit. ultim. quest. 41. num. 16. & sequen. Cancer. lib. 3. var. resolut. d. cap. 2. tit. de inuent. num. 178. Gratian. tom. 4. disceptat. foren. d. cap. 756. num. 29. & tom. 1. cap. 55. num. 2. vbi de veriori, *Cauale. de usufruct. mulier. relicto. numer. 228. & Suarez in dict. l. quoniam in prioribus dict. ampliat. 3. num. 78. & sequen.* omnes dicentes, dispositionem *l. hereditatum* indistinctè procedere, tam in ultima voluntate, quam in contractibus, & quod communiter in hoc reprobetur *Afflic. in d. decis. 34.* pro cui etiam opinioni adhæserunt *Rimin. iunior cons. 240. & cons. 251. num. 40. volum. 3. Marcobr. cons. 75. nu. 27. cum sequen. Bero. cons. 40. colum. ultim. lib. 2. Peregrin. cons. 94. num. 24. volum. 1. Velasq. in consult. 188 num. 29.**

12 Quamuis decisio *Afflic.* saluari possit solum in donatione favore pauperis donantis, prout loquitur *tex. in d. l. si quis argentum §. si autem C. de donat.* ut tradunt *Ias. in l. 2. §. mutui datio colum. penult. ff. si cert. pet. & in l. non amplius §. cum bonorum ff. de leg. 1.* sic quoque voluerunt *Add. ad dictam decis. Afflic. & post Bald. Fulgos. & Salic. Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 4. num. 32. C. de rescind. vendit. Couarr. lib. 3. var. resolut. cap. 9. num. 5. in fin. Cancer. lib. 2. varia. resolut. cap. 11. num. 75. Faber in suo Codic. lib. 4. tit. 2. si cert. pet. definit. 2. & 3. lib. 3. tit. 23. de usufr. definit. 10.* vbi hanc opinionem sequutum fuisse Senatū testatur, & ad stipulatur *Lup. de usur. comment. 2. §. 2. num. 75. & sequen. Gerard. sing. 34. Cotta in memorab. incip. solui non potest, quibus accedit Rodriq. de ann. reddit. lib. 1. q. 6. nu. 28.*

13 vbi multis contrarijs respondet, subdens valde errasse *glos. in d. l. si quis argentum vers. præstet, diuinando contra tex.* prout etiam firmat *Surd. de aliment. tit. 9. quest. 41. sub num. 16. vers. mihi igitur pro conclusione placet.*

14 Verum limitatur supradicta prima conclusio, quādo secundus vir fuisset inops, ita ut aliunde non haberet, cum eo casu dispositio *d. l. hac edictali* cessaret ex eo,

15 quia legatū prædictū iu dubio diceretur relicto in causā alimentorū, ad *tex. in c. cū haberet de eo, qui duxit in matrimon. quam poll. Afflic. decis. 99. num. 2. Benint. decis. 22. num. 3. 15.* quicquid sit, si vir esset indultrosus, vel aliunde diues, ut in specie *Castren. cons. 5. num. 5. volum. 1. Crauet. cons. 219. sub num. 8. Natt. cons. 402. sub num. 49. Simon de Pret. de interpret. ultim. volum. lib. 4. dub. 11. num. 20. fol. 425. & post alios Barz. in decis. Bonon. 80. num. 2. 3. & 9.*

17 Et quamuis etiam legatum alimentorum sub dispositione *d. l. hac edictali* comprehendatur, ut latè tradit *Surd. de aliment. tit. 9. quest. 9.* tamen quando coniux, cui simile fieret legatum esset inops, & aliunde non haberet, dispositio *d. l. hac edictali* cessaret, quoniam simile legatum imputaretur in quartam *Autb. præterea C. vnd. vir. & uxor.* ut tradit idem *Surdus in d. q. 9. d. num. 15.* usque ad finem, & late ante

R cum

- eum ex mente *Cuman. in cons. 30. voluit Lancel. Gall. ad Consuetud. Alex. in verbo solidos quest. 6. num. 25. vers. ergo quidem, & num. 5. & ego tradidi in addit. ad Surd. in decis. 119. num. 5. quicquid decifum referat Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glo. 8. par. 9. num. 52. scilicet legatum prædictum*
 19 non imputari in hanc quartam, quamvis legatum pro alimentis sufficeret, cum sit contra dispositionem *d. auth. præterea, vt dixi in d. decis. 119. nu. 6.*
 20 Quod ego verissimum puto, si tempore legati maritus inopia laborasset, cum necessitas requisita ab *Authen. præterea*, interuenire debeat in ipsa morte, vt latè etiam tradidi in *addit. ad decisio. Surd. 61.*
 21 & *decis. 119. nu. 6.* Item si legatum vsufructus alimenta condecencia non excederet, scilicet alimenta sufficientia ad sustentandum, ita vt non cogatur mendicare, vt etiam dixi in *d. decis. 61.* Alias in eo, quod excederet dispositio *dict. l. hæreditati* locum haberet, cum id, quod iure
 22 non est permissum ob defectum potestatis, concedi non debet sub colore necessitatis, vt in specie tradit idem *Surd. dicta quest. 9. num. 5.*

ARGVMENTVM.

Æstimatio vitæ hominis iuxta l. hæreditatum facta, an irritetur, si plus, vel minus quam fuerit æstimatū secundus coniux viueret.

SVMMARIVM.

- 1 Falcidia, an augeri, vel diminui debeat, si quis plus, vel minus, ultra quam fuerit æstimatum, iuxta *lex. l. hæreditatum viueret.*
Sed contrarium verius nu. 3.
- 2 Cautio inter proprietarium, & vsufructuarium præstanda erit de restituendo, vel supplendo ad ratam falcidia, si plus vel minus, quam ex *dict. l. hæreditatum fuerit æstimatum, viueret.*

- 4 Æstimatio ex lésione ex post facto superueniente non irritatur.
- 5 Legitime factum non retractatur ex euentu.
- 6 Lésio non consideratur, ubi eguale esset periculum, & *nu. 13.*
- 7 Restitutio minori non conceditur, ubi contractus inspecto principio poterat ita esse utilis, sicuti damnosus, quamuis deinde lésio superuenerit.
- 8 Censu ad vitam concessus non retractatur, si ex contingentia facti damnosus efficiatur.
- 9 Statutum, quod mulieres non possint contrahere absque solemnitatibus, non habet locum in emptione, vel constitutione census vitalitij.
- 10 Censu emptio ad vitam non est licita, ubi inspecta ætate, & quantitate pecunie esset iniusta.
- 11 Dispositio l. hæreditatum sequi non debet in emptione, & venditione census vitalitij.
- 12 Vita, & mors hominum in manu Dei sunt.

QVÆSTIO XXXII.

EX supradictis non minima, insurgit difficultas, veluti quid si postquam sit facta æstimatio, vitricus, vel nouerca, viuerent longius, vel minus, quam fuerit æstimatum, an hoc in casu sit facienda alia computatio, & augmenti, & diminutionis, *Glos. in d. l. hæreditatum in vers. tringinta annorum*, pro affirmatiua videtur respondere, dum inquit maiorem falcidiam deducendam esse, vel deductam minuendam, si contigerit legatarium minus, vel plus viuere, quod etiam firmarunt ibi *Bar. Alberic. & alij magis communiter*, idem tenuerunt *Imol. cæterique in l. cum Titio ff. ad legem Falcid.* sic etiam *Caualecan. de vsufr. mulier. relicto. num. 225. circa finem*, dicens, quod in hoc casu per hæredem præstanda erit cautio vsufructuario de restituendo in casu minoris ætatis, & finiti vsufructus, & contra vsufructuarius hæredi de augendo falcidiam in casu maioris ætatis argum. *l. in quantitate. S. magna ad leg. Falcid. & sequitur Francisc. Marc. decis. 838. par. 1. Suarez l. quoniam in prioribus ampliat. 3. num. 7. & seq. vers. sed circa hoc*

- hoc est aduertendum C. de inoffic. testamen. & *Surd. conf.* 451. num. 38. volum. 3. sic quoque *Guttier. lib.* 2. pp. qq. quæst. 17. nu. 8. *Vinc. de Francb. decis.* 186. n. 8. quamuis ibi dubiam asserat hanc quæstionem, & sequuti sunt *Coff. de port. rat. quæst.* 1. nu. 3. & 5. licet n. 6. contrarium videatur firmare.
- 3 Sed contrarium, & in specie contra, glos. vti verius tenuerunt *Cepol. in cons. ciui.* 14. col. ultim. *Couar. lib.* 3. varia. resol. cap. 9. num. 8. vers. hinc deducitur, & num. 9. vbi in fine dicit falsam esse d. glos. interpretationem, & ad stipulantur *Crauet. conf.* 194. num. 6. *Barbos. in l. maritum* 13. ff. solut. matrim. num. 12. vers. sed quicquid sit, & *Fontanet. de pact. nupt. claus.* 5. glos. 8. par. 4. num. 37. vbi ait hanc opinionem omnes modernos contra dict. glos. & Doctores antiquos firmasse, prout firmavit *Surdus de alimen. tit.* 9. q. 11. n. 28. vers. aduerte etiam, dum ait, quod non impugnatur æstimatione ex læsione, ex post facto superueniente, exemplo alimentarij, qui licet longissimo tempore superuixerit, non per hoc irritatur contractus, quod enim legitime factum est, retractari non debet, ex his quæ postea acciderint *l. nec enim ff. de iur. act. priuat. l. sancimus C. de administrat. tit. l. qui furore*, ibique *Bart. ff. de testam. & l. si quis alicui ff. de acquir. heredis.* quod etiam idem *Surd.* voluit in d. situ. 9. quæst. 41. num. 19. & 20. licet in num. 22. in fin. aliter videatur sentire: Et ratio huius conclusionis ea est, siquidem illa Iuriconsulti responsa in dict. l. hereditatum circa diuisionem ætatum parum afficerent, ac facillimè eluderentur, nihilq; certum constituerent.
- 6 Ultra quod cum æquale, & commune sit periculum (cum possit vitricus longius viuere) læsio considerari non potest, ad tex. in l. de fideicommissis C. de transact. l. si eo C. de usur. *Boer. decis.* 62. num. 11. & *Surd. decis.* 278. num. 9. & *conf.* 435. num. 14. & *conf.* 488. num. 34. lib. 4. *Honded. conf.* 10. num. 85. lib. 1. Adeo vt in contractibus, qui se habent ad damnum, & lucrum nulla datur restitutio, etiam mino-
- 7 ti, quamuis postea læsio superueniat, *Natt. conf.* 181. num. 9. *Vrhl. ad Afflic. in. decis.* 340. num. 6. post medium *Aym. conf.* 111. num. 17. & *conf.* 188. num. 4. *Guid. Pap. decis.* 157. *Surd. de alimen. dict. quæst.* 11. num. 11. & 13.
- 8 Prout dicimus de censu vitalitio, qui propter periculum vitæ, & lucri, & damni sustinetur, prout concludunt *Dec. conf.* 123. num. 1. *Rom. conf.* 302. num. 3. & *conf.* 423. num. 10. & ibi *Mandos. in verbo. tolerantem* *Natt. conf.* 498. num. 13. *Bald. conf.* 191. colum. 2. in princ. volum. 5. vbi etiam ait, quod in his contractibus non consideratur læsio, nam assimilantur iactui retis *Nauiar. de usur. quæst.* 45. nu. 128. *Laur. de Rodolph. similiter de usur. quæst.* 11. nu. 42. *Azor. in summ. par.* 3. lib. 10. cap. 17. de condit. in cens. contract. requis. quæst. 7. *Roderiq. de ann. reddit. lib.* 1. quæst. 5. num. 4. & sequen. *Guttier. lib.* 1. canonicar. quæstio. cap. 39. num. 64. cum sequen. & ante eos *Couar. lib.* 5. varia. resol. cap. 7. num. 3. in fin. late *Cenc. de cens. par.* 1. cap. 1. quæst. 4. art. 3. nu. 28. cum sequen. plene quoque *Surd. de aliment. tit.* 9. quæst. 11. per tot. vbi id ex mente tam Canonistarum, quam Theologorum probat, *Boer. decis.* 44. num. 35. & mult. sequen. idem *Cenc. in decis.* 9. num. 12. post tract. de cens. & late *Put. decis.* 162. par. 1. qui in num. 2. ait, quod similes census
- 9 vitalitij validi sunt, quamuis fierent per mulierem absque solemnitatibus statuti, ex eo, quia in eis nulla læsio considerari potest, licet ex post facto superueniat, quod etiam admittit eadem Rota apud *Crescent. sub tit. de conf. tit. decis.* 3.
- 10 Sed hoc & si limitetur apud *Surd. in d. sit. 9. quæst.* 11. num. 20. vbi ait id non procedere si tempore æstimationis insurgat verisimilis coniectura super iustitia ipsius, veluti si esset valetudinarius, vel senex, & e contra si esset robustus, vel iuuenis, exemplo contractus vitalitij, cum si inspecto initio contractus esset pronus ad læsionem, vt pote si emptor esset iuuenis, qui verisimiliter possit tãto tempore tantum ex redditibus percipere quod ipsum capitale exuperaret, quod eo casu

esset suspectus, ut etiam voluit *Conc. in d. quest. 4. art. 3. num. 19.* ut in materia *d. l. hereditatum* considerasse Senatium inquit *Griuel, in decis. Dolan. 25. sub num. 18. vers. ut igitur absurdum*, quod etiam in specie tradit *Molin. de primog. lib. 1. cap. 19. num. 39. vers. sed quammis*, dicens æstimationē

11 *d. l. hereditatum* præcisè sequi non debere, sed arbitrio boni viri, perpenſa ætate de valetudine.

12 Et si hæc limitatio aliquantulum dubia sit, siquidem vita, & mors hominis omnino est incerta, illæ enim in manu Dei sunt, & sic quod nobis incognitum est, iudicari nequit; nam certum est senē non posse viuere, sed certissimum quoque est, iuuenes posse mori; unde sæpe sæpius vidimus prius iuuenes quā senes mori, multæ. n. sunt miseriæ hominum, ob quod exclamat patientissimus *Iob in cap. 14. Homo natus de muliere breui viuens tempore, repletur multis miserijs, qui quasi flos egreditur, & contritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.*

13 Ultra quod iura sunt aperta, decernentia, quod quādo ex futuro euentu potest succedere, & non succedere dantur, quod eo casu læsio considerari non potest *l. de fideicōmisso C. de trans. l. si eo C. de ofar. cum alijs ut supra traditis, & sequitur Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 27. num. 23. Sfort. Odd. de restit. in integr. quest. 4. art. 6. num. 40. cum sequen. par. 1. & Peguer. decis. 202. num. 7.* Sed tu cogita per ea quæ dicam in quest. 36. in fin.

ARGVMENTVM

Dispositio *l. hereditatum* non procedat, si vitricus ante æstimationem decesserit.

S V M M A R I V M.

- 1 Veritas circa æstimationem futuri euentus ex post facto quandoque attenditur.
- 2 Presumptio cessat, ubi veritas elucescit.

- 3 Computatio *l. hereditatum ff. ad l. falcidiam* non fit ipso iure absque facto hominis.

QVÆSTIO XXXIII.

Sed ex supradictis alia superest difficultas, numquid non facta æstimatione, & quis decesserit ante triginta annos, vel sexaginta, vel post, computatio sit faciendā etiam iuxta dictam *l. hereditatum*.

- 1 Et videtur dicendum, quod non, per *rex. singularem in l. cum Titio ff. ad legem Falcidiam*, ubi licet æstimetur futurus euentus, tamen si certificetur ante æstimationem, stabitur certo, quoniam eo casu res est integra, iudicium enim *l. hereditatum*, cum à principio sit super re dubia, fundatur super præsumptione, quæ cessat elucescente veritate *l. cum de indebito ff. de probat.* Hæc in specie tradiderunt *Camman. & Imol. in d. l. cum Titio*, per illum *sex.* prout decisum fuisse per Sacrum Cōfilium testatur *Vincen. de Franch. in decis. 186. & sequitur etiam Couarr. lib. 3. var. resol. cap. 9. num. 9.* sic etiam *Fontanel. de post. nupt. dñs. 5. glos. 8. par. 4. numer. 38.*
- 3 quoniam computatio *d. l. hereditatum* non habetur ex lege ipsa pro facta, absque ministerio hominis; quicquid in contrarium sentiat *Veron. cons. ciuil. 13. secundum Aym. cons. 194. circa fin.*

ARGVMENTVM

Numquid instituto viro, & post eius mortem substituto filio fieri debeat diuisio hæreditatis, tanquam nihil filio relictum, an vero tantum habere debeat vitricus, quantum dicta substitutio communi æstimatione importaret.

S V M.

S V M M A R I V M.

- 1 Omnis actio vendi, & cedi potest.
- 2 Fideicommissarius viuentis herede grauato potest agere, ut adueniente die sibi restituat, & n. 7.
- 3 Fideicommissarius ante euentum conditionis poterit contra heredem grauatum agere, ut reddat rationem, vel inuentarium conficiat.
- 4 Creditor in diem potest ante tempus agere, ut adueniente die sibi solvatur.
- 5 Spes conditionalis cedi, & vendi potest. *Intellige in spe causante in presenti ex contractu* nu. 19.
- 6 Iactus retis pretio aestimatur.
- 8 Ius fideicommissi vendi, & donari potest. *Intellige ubi esset agnatum* num. 14. *Item declara in fideicommisso particulari* num. 15. *Item in fideicommisso facto in contractu* num. 16. *Item etiam intellige in fideicommisso certum* num. 18.
- 9 Ex cessione, vel venditione iuris fideicommissi non inducitur votum captanda mortis.
- 10 Filio ubi nihil erit relictum, diuisio erit facienda inter ipsum, & vitricum, deducta prius eius legitima.
- 11 Grauatus sub conditione, interim dominus est.
- 12 Institutus, & sub conditione grauatus, efficitur dominus irrevocabiliter, si ante euentum illius decederet substitutus.
- 13 Fideicommissa conditionalia ante euentum conditionis, non transmittuntur.
- 17 Iudicium, quod ex futuro dependet euentu, non sustinetur.
- 20 Ius substitutionis in materia l. hac edictali non est considerabile.

QVAESTIO XXXIV.

Non semel dubitatum fuit, si instituto secundo viro, & post eius mortem substituto ex primo matrimonio filio, fieri debeat diuisio hereditatis tanquam nihil filio relictum, an vero tantum

habere debeat vitricus, quantum dicta substitutio communi aestimatione importaret.

Pro cuius dubij resolutione videtur dicendum nullam faciendam esse diuisionem, sed vitricum tantum habere, quantum substitutionis aestimatio importaret, siquidem verissima est iuris conclusio, quamlibet actionem cedi, & vendi posse, ut toto tit. de heredit. vel act. vendit. at fideicommissario competit actio, cum viuentis grauato possit agere, ut adueniente die sibi restituat, ut plenè Viui. decis. 403. Item ut hæres reddat rationem, vel inuentarium conficiat de rebus hereditarijs Barto. Bald. Imol. & Paul. de Castr. in l. cum tale §. Titius ff. de condit. & demonstrat. Exemplo quod dicimus de creditore in diem, qui ante tempus potest agere, ut adueniente die sibi solvatur, ut latè tradidi post Surdum in addition. in decisione 120.

Nec obstat, quod actio conditionalis fideicommissarij non consistat nisi in sola spe; nam & ipsa spes nuda cedi, & vendi potest l. spem C. de donatio. l. nec emptio ff. de contrah. empt. l. pactum in fin. ff. de pact. & facit tex. in l. si iactus retis ff. de act. empt. ubi iactus retis pretio aestimatur, & propterea I. C. in l. seruus ff. de condit. furtiu. dicit futurum euentum pretio aestimari, quoniam quotiescunque spes illa causatur de presenti, vel de præterito, ut in hoc casu, scilicet quando quis esset post mortem alterius substitutus, tunc fideicommissarius dicitur quasi creditor, qui ante diei euentum poterit agere ad sibi restituendum eueniente die, vel conditione, ut late Barto. in l. qui Roma §. duo fratres in 1. sol. ff. de verbor. oblig. & in l. qui cum tutoribus colum. 1. ff. de transact. & in l. is potest colum. 3. vers. si esset substitutus per fideicommissum ff. de acquir. heredit. cum alijs per me congestis in addit. ad Surd. in d. decis. 120. num. 13.

Et quod ius fideicommissi vendi, cedi, & donari possit, tenent Bar. in l. 1. num. 5. C. de pact. & ibi las. nu. 18. vbi Claud. Seis. Cum. & Cagnol. qui nu. 40. dicit communem esse opinionem, & sequitur Michael.

R 3 Crass.

9 *Craff. recept. sentent. §. fideicommissum quaest. 44.* cum ex illa cessione, donatione, vel venditione non inducatur votum captandæ mortis, nam vt dicit *Ias. in d. num. 18* non agitur de hæreditate viuentis, sed de fideicommissio, & sic de successione defuncti, cui per fideicommissum succeditur, vt latè *Gamm. in decis. 92. num. 2.* & post eum, & alios *Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuentar. num. 191.* subdens sic Senatum in quadam causa iudicasse.

Sed contrarium verius esse existimo scilicet diuisionem faciendam esse iuxta *glos. d. l. hac edictali* in verbo diuidi, & *S. optimè* in verbo quippe *Authent. de nupt.* hoc est deducta prius legitima, iuxta com-
10 munem DD. traditionem, de qua dixi in *quest. 7.* scilicet vbi nihil filio relictum reperitur, quod tunc prius detrahi debet legitima, & reliquum diuidi inter ipsum filium, & vitricum, at in hoc casu certè nihil dicitur filio relictum, cum *l. hac edictali* in ipsa morte testatoris consideratur, quo tempore nihil apud filium reperitur, ergo.

11 Quod omni caret difficultate, nam interim vitricus totius substantiæ dominus est *l. fin. §. sed quia nostra* in verbo celebrata *C. commun. de leg. Surd. decis. 15. & cons. 73. nu. 74. vol. 1. Molfes. cons. 7.* post comment. ad *Consuet. Neap.* vnde si forte eo viuente substitutus decederet irreuocabiliter dominus remaneret *l. filios familias in fin. ff. de leg. 1. l. 1. §. dies, & l. heres meus §. 1. ff. de condit. & demonstr. l. sed si plures in princ. ff. de vulg. glo. in l. unic. C. de his, qui C. de his qui ante aper. tab. cum regulariter conditionalia fideicommissa mortuo ho-*

12 norato ante institutum, vel conditionis euentum non transmittantur *l. unica §. fin. autem sub conditione C. de caduc. toll. l. si ex pluribus in fin. ff. de suis legitim. hered.*

Nec obstat, quod ius substitutionis, vendi, cedi, & donari possit, & sic videtur quodammodo posse extimationem fieri;
14 siquidem responderetur id procedere in duobus casibus, primo vbi fideicommissum esset agnitum, at secus ante quam sit agnitum, eo enim casu nec vendi, nec cedi potest vt latè *Curt. iun. in l. 2. col. 1. C.*

*de pact. Ias. in l. 1. nu. 96. ff. de leg. 1. & cons. luit Bart. in cons. 129. Carpan. ad Ras. Mediol. cap. 445. nu. 30. Peregrin. de fideicommiss. art. 31. num. 30. & 34. Gall. de except. exception. 32. nu. 68. & seq. & est casus in l. mulier §. heres ex asse ff. de iur. dot. ea ratione, quia restitutio non fieret prout testator disposuit, vt tradit *Bart. in l. 2. in 1. oppos. C. de pact. & in l. Sancimus col. 2. C. ad trebell. & idem Ias. in d. l. 1. nu. 97. C. de pact. Surd. de aliment. tit. 9. q. 22. nu. 32.**

15 Secundo procedit vbi ageretur de fideicommissio particulari, & non de vniuersali, vt latè *Bald. in cap. nonnulli col. 2. extra de rescript. Ias. in l. 1. nu. 96. ff. de leg. 1. Zanchez in l. heredes mei §. cum ita vers. si tertio ff. ad trebell. Peregr. de fideicommiss. art. 31. nu. 31.*

16 Tercio procedit in fideicommissio facto in contractu, quo casu cum fideicommissum transmittatur ad hæredes fideicommissarij, licet decederet ante hæredem grauatum, & conditionis euentum cessio valeret, ex eo quia ageretur de præiudicio hæredum fideicommissarij, secundum *Zanch. in d. §. cum ita num. 363. in fin.*

Nec etiam obstat, quod creditor ante diem possit agere, siquidem id procedit quia iam nata est actio, quamuis exercitium sit in diem delatum, quod secus in fideicommissario vt per DD. per illum *tex. in l. non quemadmodum ff. de iudic. vbi*

17 iudicium quod ex futuro euentu dependet non sustinetur, cum tractus futuri temporis ad iudicem non spectet.

Vltra quod iura in contrarium allegata procedunt vbi fideicommissi dies certus esset, vt tradit idem *Viu. in d. decis. 403. ac Marzar. de fideicom. p. 3. quest. 61. dicens ita fuisse iudicatum in Rot. Flor. & ego post alios in addit. ad Surd. in d. decis. 120. nu. 5.*

Minus quoque refragatur, quod spes vendi possit, & sic viderur recipere in præsentem certam extimationem, siquidem *d. l. spem* cum aliis iuribus, vt supra allegatis locum obtinent, quando spes ista causaretur de præsentem ex contractu, & inhæret *Cacher. decis. 179. nu. 12. & latè tradidi*

in

in addit. ad Surd. in decis. 144. ex S. conditionali instit. de verbor. oblig. ex eo quia ius in spe ex contractu quæsitum retractari non potest, ut inquit Dec. in cons. 107. col. fin. & cons. 468. nu. 26. Quicquid sit in spe ex fideicommissio conditionali causata, cum illa ante euentum conditionis nullum ius pariat, & sic nullam videtur recipere extinctionem, & propterea ius substitutionis non est considerabile in materia d. l. hac edictali, ut in puncto tenet Cane. lib. 3. var. resol. cap. 2. tit. de inuent. nu. 189. subdens sic Senatum in facti specie determinasse, & Alexan. Trentacinque in lib. 3. var. resol. tit. de matrimon. resol. ult. in fin. vers. quinto procedit ubi allegat Bertr. cons. 68. vol. 3.

ARGUMENTVM.

Num parens in præiudicium filiorum primi matrimonij possit ius quærendum remittere, & non acquirere, ad hoc ut secunda coniux. acquirat, & habeat, maximè si ei esset substituta.

S V M M A R I V M.

- 1 Ius quærendum in fraudem creditorum repudiari non prohibetur, intellige nu. 29.
- 2 Tex. in l. qui autem ff. que in fraud. credit. procedit etiam respectu creditorum hypothecam habentium.
- 3 Ius ad eundi non dicitur ius, sed facultas, sed contrarium nu. 26.
- 4 Ius ad eundi non potest cedi, nec obligari.
- 5 Maritus repudians hereditatem, ad hoc ut mulier acquirat, non dicitur in fraudem l. hac edictali fecisse.
- 6 Ius legati ipso iure in legatarium transit.
- 7 Pater ususfructum in bonis filij sibi acquisitum repudiare non prohibetur ne dum ut ipsi queratur filio, sed præiudicandi alijs in eorum legitima.
- 8 Remittere quid sit.
- 9 Vir potest lucra constans matrimonio de Iure Castella quæsitæ repudiare, & non

acquirere ad hoc, ut secunda acquireret coniux.

Intellige nu. 22.

Amplia etiam lucra quæsitæ nu. 10.

Contrarium nu. 23.

- 11 Maritus lucrum dotis sibi à statuto delatum repudiare, etiam in præiudicium creditorum non prohibetur.
Sed declara nu. 24.
- 12 Dispositio l. si unquam C. de reuoc. donat. locum non habet in iuribus non dum acquisitis, & repudiatis.
- 13 Maritus hereditatem sibi delatam remittere non potest ad hoc, ut secunda acquireret coniux.
- 14 l. libertus ottoginta ff. de bon. libert. declaratur.
- 15 Mariti conditio per renunciationem, vel repudiationem iuris querendi deterior fit.
- 16 Repudiare, alienare dicitur.
- 17 Pupillus non potest hereditatem sibi delatam absque Prætoris auctoritate repudiare.
- 18 Legatum monacho factum absque Pauliana repudiari non potest.
- 19 Prælati non potest legatum Ecclesiæ factum repudiare.
- 20 Tex. in l. sponsus S. si maritus ff. de donat. inter vir. & uxor. declaratur.
- 21 Casus omnis declarari debet per aliam legem de illo loquentem.
- 24 Renuncians hereditatem censetur eam adire.
- 25 Dec. in cons. 260. declaratur.
- 27 Ius ad eundi, an & quomodo in bonis debitoris esse dicatur.
- 28 Filius repudians hereditatem non nocet patri habenti ius ususfructus.
- 29 Parens iux ex ultima voluntate deferendum remittere non prohibetur in præiudicium filiorum primi matrimonij.
Secus ex contractu nu. 34.
- 30 Nemo inuitus acquirere cogitur.
- 31 Debitor repudians hereditatem, legatum, vel aliud simile in præiudicium creditorum, mortaliter peccat.
- 32 Donatio inter virum, & uxorem ad hoc ut sit prohibita, quæ requirantur.
- 33 Tex. in l. magis puto S. fundum ff. de rebus eorum explicatur & nu. 34.
- 35 Dolo facit qui tenetur acquirere, & non acquirit.

36 *Lucrum dotis a statuto marito debitum, si in contractu deductum fuerit in praiudicium creditorum repudiari non potest.*

QVAESTIO XXXV.

Non minus pulchra, quam perplexa est praesens quaestio, nunquid maritus in praedictum filiorum primi matrimonij possit ius sibi quaerendum remittere, & non acquirere, ad hoc ut secunda vxor illud habeat, vel acquirat. Cum pro resolutione primo intuitu videatur affirmandum per *text. in l. qui autem ff. quæ in fraud. credit.* ubi quis ius quaerendum etiã in fraudem creditorum repudiare, & non acquirere non prohibetur, qui *tex. secundum* veriore opinionem etiam in fraudem creditorum hypothecam habentium locum habet, contra *Ancharan.* opinionem in *cons. 101. tennerunt Socc. cons. 124. lib. 3. Vinc. de Franch. decis. 101. Gratian. in decis. March. 17. & tom. 1. discept. for. cap. 132. & tom. 2. cap. 271. Cost. de retror. cas. 3. cap. 8. num. 13. cum seq. Manent. in decis. Mantuan. 38. nu. 12. Thor. in suo compend. tom. 1. fol. 298. Guttier. lib. 11. pp. qq. quæst. 127. & in cap. quamuis pactum nu. 17. vers. secundo, & na. 23. de pact. cum alijs per me in addit. ad Surd. in decis. 140. nu. 4. ea ratione, quia*

3 ius ad eundi non est ius, sed facultas, ita *Bald. in l. 1. nu. 43. C. qui admitti, nec est in bonis nostris l. pretia rerum ff. ad l. falcid.*

4 ob quod non potest nec cedi, nec obligari ad instar fideicommissi vniuersalis *l. mulier §. ex asse ubi Bart. ff. de iur. dot. idcirco* repudiens non dicitur minuere patrimonium, sed solum omittit acquirere, & sic non fit pauperior; Vnde licet alter coniux ex tali remissione ditior efficiatur maximè si esset ei substituta, vel aliquomodo successura, dici non potest esse

5 in fraudem *l. hac edictali*, quia talis remissio a lege non prohibetur, ut habetur in *l. si sponsus §. si maritus il. 2. ff. de donation. inter virum & uxorem*, ubi si maritus hæres institutus repudiet hæreditatem donationis causa, ad hoc ut mulieri acquiratur, *Iulianus* scribit donationem valere, ea ratione, quia pauperior non fit,

6 qui non acquirit; Immo in fortioribus subdit, scilicet id esse etiam in legato, ius cuius statim in legatarium transit *l. à Titio ff. de furt. & tamen ait valere donationem.*

Hinc videmus quod & si donatio inter patrem, & filium a iure improbetur, attamen pater non prohibetur vsumfructum in bonis aduentitijs filij sibi debitum repudiare, nedum causa, ut quaeratur filio, immo praedictandi alijs in eorum legitima, ita *Paul. de Castr. in cons. 135. volum. 1. idemque in l. oportet §. fin. antem ubi Bald. & Salic. C. de bonisq. liber. Gallerat. de renunci. lib. 1. cap. 2. n. 50. Gomez. ad l. 48. Taur. num. 10. & l. 60. circa med. Molin. tom. 1. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 8. ex eo quia remissio non est alienatio proprii patrimonij, sed tantum renunciatio lucri legalis.*

Et hac de causa Suarez in *l. 1. lib. 3. tit. de bon. acquis. vir. & vxor. nu. 24.* inquit, quod & si iure Castellæ lucra constante matrimonio quaesita communia sint, attamen poterit vir, vel vxor illa repudiare, & non acquirere, ad hoc, ut alteri quaeratur, quia renunciens nihil de patrimonio diminit, quodque etiam pro absoluto tradidit *Gomez. ad l. 48. taur. & l. 51. num. 66. ac l. 60. in fin. & per discursum Azeved. in l. 9. tit. 9. lib. 5. noua recompil. Sánchez. de matrimon. lib. 6. disput. 5. Lopez de donat. inter vir. & vxor. in Rubr. §. 34. Guttier. lib. 2. pp. qq. quæst. 126. nu. 5. ubi etiam*

10 in lucris quaesitis hoc verum esse probat, & sequitur *Paris. in cons. 127. num. 25. volum. 1.*

Idque etiam admittunt *Rot. de lucro dot. quæst. 40. & Phanuc. eod. tract. gloss. 8. nu. 16. cum seq.* dicentes maritum posse lucrum dotis sibi à statuto delatum, etiam in creditorum praedictum remittere, & repudiare, quod etiam ante eos consuluerunt *Paris. in d. cons. 127. Dec. cons. 260. & Soccin. cons. 114. num. 8. vol. 1. & secuti sunt Boer. decis. 244. col. 2. & Causalc. de usufr. mulier relicta. nu. 187. circ. med. post tract. de tutor. & curator. diuersor. ubi ita se*

11 iudicasse asserit, quibus ad stipulatur *Rip. in l. si unquam nu. 21. C. de reuocand. donat. di.*

- 12 dicēs, quod licet ex dispositione *d. l. si unquam*, filijs superuenientibus reuocentur bona iam quæ sita, quæ erant in bonis ipsius donantis, tamen nequaquam reuocantur repudiata, quod late etiam sequitur *Tiraquell. ibi in verbo donatione largitus num. 180. cum multis seq.*
- 13 Sed contrarium videtur dicendum scilicet talem remissionem, & renunciationem nullam esse, tamquam à lege improbatam, arguitur enim ex ea donatio, quæ inter virum, & uxorem est prohibita, vt *tot. titulo de donatio. inter virum, & uxorem*. quod probatur, quoniam negari non potest, quin vxor ex tali renunciatione, seu repudiatione lucrum sentiat, cum eius conditio melior efficiatur, maritus vero damnum patiatur *l. liberto octoginta ff. de bon. libertor.* Et quicquid dicat *Socin. in conf. 109. nu. 6. volum. 3.* quod
- 14 in *l. liberto* hæredes liberti non poterant renunciare in damnum patroni, tamen satis ex ea apparet, quod repudiare legatum sit damnum pati, quia cum libertus decesserit animo eius non declarato, an legatum agnoscere voluerit, inquit *Iur. Consult. ibi*, quod libertus dicitur amplius
- 15 rem substantiam reliquisse, & quod mariti conditio per talem remissionem deterior fiat, probat *tex. in l. non amplius §. 1.* & ibi etiam notat *glos. in verbo legatarij in fin. ff. de legat. 1.* quodque voluerunt ibi *Bart. Castren. & Ias.* Igitur dum secunda coniux ex facto viri ob eius renunciationem lucrum sentit, filij vero primi matrimonij damnum, cum minus sit in patrimonio patris, cur id in fraudem *l. hac edictali* existimari non debeat?
- 16 Præterea repudiatio quid aliud est, nisi quædam alienatio, ita habetur in *tex. satis aperto in l. magis puto §. fundum ff. de reb. eorum*, vbi expresse habetur, repudiationem veram esse alienationem, dum interdicitur pupillo legatū nō posse repudiare sine prætoris autoritate, ad instar rei propriæ ipsius pupilli, nam præsupponitur rem esse legatarij, vt ibi habetur, in illis verbis, *cum res sit pupilli*, quod communiter ibi secuti sunt *DD.* & signanter *Capic. in decis. 18. num. 13. Castren. in l. legatum ff. de leg. 1. Raim. conf. 40. in princ. lib. 1. afferentes* ob id in repudiatione legatarij monaco facti paulianam requiri, quod etiam videtur esse de mente *Bald. in l. contra iuriz Scurator ff. de pact. & in dict. §. fundum*, dum inquit Prælatum non posse
- 19 legatum Ecclesiæ factum repudiare, ex eo, quia repudiatio sit alienatio; cuius opinionem secutus est *Cremens. sing. 125.* quod notabile esse tradit *Euerard. cent. loc. argum. in loco à pupillo ad Ecclesiæ*, hæc quoque opinionem secuti sunt *Zuccard. in rubric. C. de pact. num. 120. vers. contrarium, & Gomez. tit. 2. de contract. cap. 14. num. 13.* quam veriore, ac probabiliorem esse probat *Cimator. in repet. dict. l. legatum num. 44. vers. ego autem puto ff. de legat. 1. Mart. de iuris. par. 4. cent. 1. cap. 68 num. 13.* & per discursum in *vol. 224.* vbi hanc magis veram, & communem profiteretur, & vti talem post innumeros tuetur *Gallerat. de renunciat. lib. 1. cap. 2. num. 54. cum sequen.* Et si hæc opinio non transeat absque difficultate, cum nonnulli contrarium firmauerint etiam de communi attestantes, vt apud eosdem *DD.*
- 20 Nec mouet *tex. in d. l. si sponsus §. si maritus*, quoniam ex eo nō inferitur, maritum repudiando in aliquo non existere damno.
- 21 Rursus, renunciatio, licet ex *dict. l. permittatur*, in eo tamen non supponitur filios alterius matrimonij adesse, igitur cū hic sit casus omissus, declarari debet iuxta aliam legem de illo loquentem, quæ est *hæc edictali C. de secund. nupt.* per quam nedum datum, & relictum ultra modum ab ea traditum annullatur, sed omne id, quod secunda coniux ex facto viri plusquam vnus ex filijs primi matrimonij haberet, quod colligitur ex illis verbis, *vel alio quocumque modo*, quæ nihil aliud denotant, quam omnem modum, per quem secundi coniugis conditio melior fieret.
- 22 Nec obstat, quod a *Suarez*, & alijs Hispanis dictum est, loquuntur enim attempta lege Regia, quæ est *l. 9. tit. 9. lib. 5. noua recopilat.* incipiente *Quando la muger*, per quam permittitur similis lucrorum renunciatio in beneficium alterius coniugis.
- Et

Et licet *Azuad.* ibi in princ. dicat prædictam legem esse iuri conformem, fundatur tamen ipse in eo, quod repudians non efficiatur pauperior, nec suum diminueat patrimonium, ad tradita in *l. qui autem ff. que in fraud. creditor.*

- 23 Minus vera videtur opinio *Guttier.* aliorumque asserentium repudiationem nedum quærendorum lucrorum validam esse, verum etiam acquisitorum; siquidem suos habent contradictores, qui contrarium acerrimè tuentur, & sunt *Gregor. Lopez in l. 5. tit. 11. par. 4. in glos. otra manera. Burg. de Paz. quest. civil. 9. num. 10. & latius Mattiens. lib. 5. l. 9. glos. 1. num. 6. cum sequen.* ex eo, quia tunc non dicitur repudiatio, sed mera donatio, quæ inter virum, & uxorem prohibita est, & sic diminutio proprii patrimonij. Immo in fortioribus dicunt *DD.* scilicet, quod renunciatio iuris delati nondum acquisiti etiam donationem sapiat, ac diminutionem proprii patrimonij, quoniam renunciando quis videatur prius adire, ut tradit *Vincen. de Franch. in decis. 32. num. 11. licet hæc opinio omnino non sit tuta, ut diximus in quest. 11. nu. 48.*

- 24 Nec quoque refragantur tradita per *Rol. & Phanuc. in tract. de lucr. dot.* nam contrarium firmavit *Cuman. in conf. 26. in fin. per tex. in l. 1. cum glo. C. si dos const. matrim. & l. queris ff. de pact. dot.* lucrum enim dotis, quod uir ex statuto lucratur ex causa onerosa debetur, scilicet ob matrimoniū, ita singulariter probat *glos. in l. si donaturus §. 1. vers. dumtaxat ff. de condit. caus. dat.* & propterea tale renuncians lucrum, videtur eius patrimonium diminuere.

- 25 Amplius eorum opinio est fundata in *conf. Dec. 260.* cuius opinio vera non videtur, nisi vbi statutum subsequeretur matrimonio; at si præcederet secus; eo enim casu actio ad lucrum ex contractu, & non ex statuto debetur, & sic tanquam ius incorporatum non potest renunciari, ut inferius dicemus, & cum hac distinctione declarant eum *addent. ibi in fin.*

Similiter nec aduersatur *Borgnin. Cauale.* ille inquam suam fundauit sententiam in opinione *Roland. & Phanuc.*

qui moti fuerunt ex dicto *consilio Dec. ut supra.*

- 26 Demum nec mouet, quod ius adeundi non sit ius, sed facultas, siquidem respondetur ius adeundi verè esse ius, cum possit dominus cogere seruum, ut adeat hæreditatem, quod si tale non esset nõ posset *l. cum proponas, ubi not. C. de pact. & si non est in bonis antequam adeatur, est ad illum finem, ut non sit mihi profiguum, ne*
- 27 locupletior fiam *d. l. pretia rerum,* sed bene erit ius tale, quod venit sub dispositione *l. hac edictali,* nam parens non potest fraudandi causa filios primi matrimonij illud repudiare, ad hoc, ut secundæ acquiratur coniugi, ut satis doctè probat *Camill. de Medsc. in conf. 98. num. 22. sub-*
- 28 dens tale ius esse creditori obligatum: videmus enim filium repudiantem hæreditatem non nocere patri habenti ius vsusfructus *l. cum non solum C. de bonis que liber.*

- 29 Verum quicquid sit de hac controuersia, pro resolutione breuiter sic distinguendum putarem, scilicet an ius per patrem remissum ex vltima voluntate deferendū erat, aut ex contractu, in primo cuius casu suam veram profiterer primam opinionem, cum nemo inuitus acquirere cogatur *l. 1. & 2. ff. pro derelict.* vnde aliquod ius acquisitum non præsupponitur antequam adeatur, & per consequens aliquid de eius patrimonio repudians diminuere non dicitur, quoniam nulla præcederet materia, quæ obligaret non acquirentem ad acquirendum, prout militat dispositio *d. l. qui autem.* Quicquid sit in conscientia, cum tute debitor in præiudicium creditorum hæreditatem legatum, vel aliam similem dispositionem repudiare nequeat,
- 31 nam mortaliter peccaret, secundum *Nauiar. de restit. lib. 3. cap. 7. num. 113. Molin. de iustit. & iur. tract. 2. tom. 2. disput. 435. Gratian. tom. 2. discept. forens. 271. num. 25. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 4. nu. 9.*

- 32 Nec obstat, quod secunda coniux ex viri repudiatione locupletior fieret, siquidem, ad hoc, ut donatio prohibita intelligatur duo copulatiuè requiruntur, primum scilicet, quod donas fiat pauperior, secundum.

secundum quod donatarius locupletior fieret, quorum alterum si deficiat, donatio valet *l. si sponsus §. concessa, & §. ultimo & l. quod autem §. 1. ff. de donatio. inter vir. & vxor.* quod pro absoluto admittit *Mā tisc. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 5. num. 57. cum seq.*

33 Minus refragatur *tex. in l. magis puto §. S. fundum ff. de rebus eor.* quod repudiatio legati alienatio sit, siquidem hoc & si verum sit, ex eo, quod dominium rei legatæ recta via transeat in legatariū, ut *d. l. a Titio*, tamē hoc erit reuocabiliter, ob quod non esset diminutio proprii patrimonij, cum ante acceptationem non sit in bonis nostris, & sic talis repudiatio non est vera & propria, ac stricta alienatio, prout adaptatur ad dominij radicati translationē *l. 1. C. de fund. dot.* sed largo modo, prout adaptatur ad alienationem dominij reuocabiliter acquisiti, & ideo non pertinet ad edictū de his quæ in fraudem creditorum, sicut procedit *d. l. qui autem ff. eod. vel responde secundum Gomes. lib. 2. var. cap. 14. num. 14.* hoc esse speciale in minore, cui non solum prohibetur alienatio, & bonorum dilapidatio, sed etiam omissio lucri, quare cum per eam repudiationem omittat lucrari appellatur, quodammodo alienatio, quia perinde prohibetur, ac si alienatio esset, nisi velis dicere cum *Abbat. in cap. tua num. 9. de bis, quæ sunt à pralat.* secundum *Sanch. de matrimon. lib. 6. disput. 4. num. 12. vers. ad l. magis puto*, scilicet *tex.* illum procedere in pupillo administratione carente, licet secundum *D. Francisc. de Petr. lib. 2. festiu. lect. cap. 2. num. 6.* ratio *tex. in d. S. fundum* ea est, quia causa pupillaris meliorem sui conditionem admittit, deteriore vero non utique *l. Iulianus §. si quis à pupillo ff. de act. empt.* Quicquid *Accurs. in d. S. fundū* aliter senserit.

34 net ad edictū de his quæ in fraudem creditorum, sicut procedit *d. l. qui autem ff. eod. vel responde secundum Gomes. lib. 2. var. cap. 14. num. 14.* hoc esse speciale in minore, cui non solum prohibetur alienatio, & bonorum dilapidatio, sed etiam omissio lucri, quare cum per eam repudiationem omittat lucrari appellatur, quodammodo alienatio, quia perinde prohibetur, ac si alienatio esset, nisi velis dicere cum *Abbat. in cap. tua num. 9. de bis, quæ sunt à pralat.* secundum *Sanch. de matrimon. lib. 6. disput. 4. num. 12. vers. ad l. magis puto*, scilicet *tex.* illum procedere in pupillo administratione carente, licet secundum *D. Francisc. de Petr. lib. 2. festiu. lect. cap. 2. num. 6.* ratio *tex. in d. S. fundum* ea est, quia causa pupillaris meliorem sui conditionem admittit, deteriore vero non utique *l. Iulianus §. si quis à pupillo ff. de act. empt.* Quicquid *Accurs. in d. S. fundū* aliter senserit.

35 At in secundo casu, & sic ubi ius remissum ex contractu deferendum erat, secus dicerem, scilicet tale ius in præiudicium filiorum primi matrimonij remitti non posse, est enim ius illud incorporatum in bonis renunciantis, qui repndiando diminuere diceretur de eius

parrimonio, ex quo irrevocabiliter ex contractu sit illi acquisitum, adeo ut aliqua non egeat agnitione, etiam ad finem transmittendi *§. ex conditionali Inst. de verbor. obligat.* & propterea talis renunciatus non euitaret penam *d. l. hac edictali*, traditam, quippe dum præcedit contractus, ex quo quis teneatur acquirere, dolo facit si non acquirit, & sic dolo desinere possidere, ad *tex.* satis apertum in *l. sed etsi lege §. proinde ff. de petit. heredit. vbi talem remissionem non sustineri respondet Iurisconsultus, per quem tex. ita in puncto voluit Faber in *§. manet num. 2. Instit. de societ. & Vincen. de Franch. in decis. 101. num. 32.* & in hoc casu limitatur *tex. dict. l. qui autem*, ut etiam ante eos tradit *Barto. in l. 1. §. non querimus ff. si quis omiff. caus. test. Dec. in l. non fraudantur ff. de regul. iur.**

36 *Alciat. in l. alienationi. ff. de verbor. signific. & sequuntur Camill. de Medic. in conf. 98. num. 19. Tiraquel. de ret. act. lignag. §. 1. glos. 10. num. 45. & Mangil. de imput. quest. 117. numer. 17.* & hoc est, quod dixerunt *Addent. ad Dec. in conf. 260. in fin.* scilicet an lucrum dotis ex statuto subsequente contractu marito debebatur, nam tunc ex quo actio ex contractu marito ad lucrum competebar, illud in præiudicium creditorum renunciare nequibat, tanquam ius plenè sibi acquisitum, & in hoc casu male *Decium* consuluisse tradiderunt.

ARGUMENTVM.

Donatio reciproca inter virum, & vxorem, si alter præmoriatur, an & quando subijciatur dispositioni *l. hac edictali*.

Et an donatio facta à viro rustico, & diuite vxori nobili, & pauperi dicatur simplex, vel ob causam.

SYM.

S V M M A R I V M.

- 1 Donatio reciproca inter virum, & uxorem, si alter premoriatur, non est prohibita.
- 2 Donatio reciproca inter virum & uxorem non eget insinuatione.
- 3 Donatio reciproca potius permutatio dicitur.
- 4 Donatio remuneratoria inter virum, & uxorem dicitur, ubi alter ab altero donationem acceperit, quamvis simplex, & ex intervallo alteri fieret donatio.
Sed contrarium nu. 5.
- 6 Donatio à viro sene uxori iuveni, etiam constante matrimonio, & absque iuramento sustinetur.
- 7 Donatio à viro rustico, & diuite uxori nobili, & pauperi, remuneratoria dicitur.
Sed contrarium nu. 8.
- 9 Lopez de donatio. inter virum, & uxorem. in rubric. §. 32. nu. 9. declaratur.
- 10 Gratian. tom. 5. discept. forens. cap. 984. num. 11. impugnatur.
- 10 Donatio facta à viro rustico uxori nobili, vel à sene iuveni non censetur in compensationem aetatis, vel nobilitatis, nisi expresse dicatur.
- 12 Fraus filiorum primi matrimonij non consideratur ex donatione reciproca inter virum, & uxorem facta, si alter premoriatur.
- 13 Minor laesus dici non potest, ubi ex euentu potest vel succedere damnum.
Intellige nu. 14.
- 15 Incertitudo multa sustinet, alias inadmissibilia.
- 16 Donatio reciproca inter virum, & uxorem non subiacet dispositioni l. hac edictali, nisi quatenus altera alteri non corresponderet.
- 17 Donatio facta à viro rustico uxori nobili ultra eius qualitatem non sustinetur tamquam simplex.
- 18 Tex. in l. cum hic status §. ambo ff. de donat. inter vir. & uxorem. declaratur.
- 19 Pactum ad inuicem factum inter virum, & uxorem, ut altero superstes succedat, non valet.
- 20 Donatio reciproca inter virum, & uxorem,

rem, si alter premoriatur, in tantum valet in quantum vita viri, & uxoris non esset admodum impar.

- 21 Tex. in l. de fideicommissis C. de transact. procedit, ubi incertitudo utrique parti equalis esset.
- 22 Fideicommissi reciproci remissio sub conditione, si decesserit sine filiis, inter fratres non valet, ubi non subest aequalitas, quia uni desit spes suscipienda proles, alter vero aptus sit ad eos procreandos.

QV AESTIO XXXVI.

- 1 **Q**uestio praedicta & si primo liminis ingressu, aliquantulum videatur suas habere difficultates, attamen perpenſa veritate, nullum dubium pati videtur, illa inquam expresse deciditur in tex. l. quod autem §. si vir ff. de donat. inter virum & uxorem. ubi Iureconsult. hanc non improbat donationem, ex eo, quia neuter ex coniugibus videtur grauatus, omnes enim sunt in pari spe, cum ita alter possit acquirere, sicut erogare l. pater puella C. de inoff. testamen. ubi Ias. num. 2. post Cynum, Bald. & Salic. hanc sequitur opinionem, pluresque ad materiam affert, illumque etiam secuti sunt Roman. conf. 146. num. 3. vers. in hoc tamen articulo Marfil. singu. 50. Cacher. decis. 100. num. 2. Gail. lib. 2. obseru. 8. num. 3. in fin. & obseruat. 40. num. 7. Ios. Lop. in Rubric. de donat. inter vir. & uxorem. §. 50. num. 16. & 17. Villal. commu. opin. in verbo donat. 124. Barz. decis. Bonon. 66. nu. 9. Borrel. lib. 3. summ. decis. tit. 9. numer. 50. cum sequen. Mant. de tacit. & ambig. lib. 20. titu. 1. num. 21. Gratian. tom. 4. discept. forens. cap. 756. num. 13. siquidem hec propria non dicitur donatio glos. in l. licet vers. mortis C. de pact. Salic. in l. si. C. quae res pigm. oblig. poss. Roman. conf. 26. num. 1. in fi. quae glos. communiter approbatam proficitur Clar. in §. donatio quaest. 2. num. 2. cum propter vicissitudinem dicatur habere onus annexum, nam tantum quis dat, quantum habere sperat. Et ratio principalis est, quia cessat causa, ob quam donatio inter virum & uxorem prohibita sit, scilicet ne mutuo amore se inuicem spolientur.

Nec

- 2 Nec talis donatio insinuatione egeret ita *Angel. in conf. 167. incip. visis predictis. Oldrad. conf. 139. Peck. de testam. lib. 1. cap. 7. nu. 2. de commun. Curt. iun. conf. 85. nu. 5. Clar. in d. quest. 2. num. 2. in fin. ibique late nouissimi addent. num. 6. & quest. 16. vers. sed numquid Farinac. decis. 458. nu. 5.*
- 3 p. 2. dicitur enim potius permutatio, quā donatio *l. hoc iure S. labeo. & l. atticilius ff. de donat. l. sed, & si lege S. consuluit ff. de petit. heredit.*
- 4 Et hoc locum obtinet, quamuis ex interuallo altera coniugis donatio subsequuta fuerit, licet illa non diceretur reciproca, sed remuneratoria, quamuis simplex fuisset, nec aliqua egeret confirmatione, vt in specie post *Peck. Bald. Lop. & alios tuetur Surd. in decis. 166. num. 20. & diximus quest. 25. num. 42. cum seq.* Quicquid nonnulli contrarium dixerint, scilicet quod vtraque sit simplex *Soccin. in regul. 104. fall. 1. Roman. sing. 820. Marfil. singul. 333. Gaill. lib. 2. obser. 40. nu. 7. Harpret. in addit. ad Clar. in d. S. donatio q. 2. n. 6. vt de donatione à viro sene vxori iuueni facta, quæ et si constante matrimonio facta sit, nõ requirit iuramentū, aut aliam confirmationem, vt post innumeros de communi testantes firmat Gratian. tom. 5. discept. forens. cap. 984. num. 3. 7. & 18. vbi etiam ita de consuetudine seruari inquit, quamuis num. 11. dicat sic quoque iudicari de donatione a sene diuite, vel rustico diuite vxori iuueni, & pauperi, vel nobili, contra *Surd. in cons. 164. num. 36. & Mant. de tacit. & ambig. lib. 21. tit. 4. nu. 19. ex eo, quod fundant eorum opinionē in doctrina Lopez in rubric. de donat. inter vir. & vxor. S. 32. num. 9. qui contrarium tuetur, vt etiam voluit Sanchez. de matrim. lib. 6. disp. 7. nu. 4. vers. sed dubitabilis per dictam doctrinam Lopez. scilicet compensationem in hoc casu non dari, quoniam post mortem viri vxor deterioris retinet conditionis, ex eo quod ignobili p̄ferit. Quorum dicta vera non puto, pro vt alias dixi in quest. 26. num. 1. siquidem Lopez in d. num. 9. hoc non dixit, sed tantum, quod illa donatio a rustico, & diuite, vxori nobili, & pauperi facta nulla sit, ratio ne inæqualitatis, cum nobilitas vxoris satis cum mariti diuitijs compenferetur, & sic nulla alia inæqualitatis causa remaneret, per quam donatio sustineri possit, cum ipso tunc, quo matrimonium contractum fuit, compensatio facta intelligatur, prout verè, & realiter considerarunt *Surd. & Mant. qui fuere eruditissimi viri, ac perspicacissimi ingenij. Inquit quidem Lopez quod inæqualitas non validat donationem, ex eo quod ignobilitas viri suppletur per suas diuitias cum nobilitate vxoris; sed istud forte procederet viuentē viro, sed eo mortuo cessaret ista ratio cum deterioris conditionis esset vidua pauper secundo nubendo, & ideo videtur talis donatio valere. Hæc inquam sunt propria verba Lopez ex quibus clarè apparet Surd. & Mant. optimè pro eorum opinione eum allegasse, siquidem dum Lopez, ait, sed istud forte procederet viuentē viro, sed eo mortuo cessaret ista ratio, ergo viuentē viro remuneratoria, & ex causa non diceretur donatio, sed simplex, quoniam si eo mortuo valeret, hoc erit non vi remunerationis, sed ex effectu ipsius mortis, quæ donationem simpliciter inter virum, & vxorem confirmaret, alias si remuneratoria diceretur, prout supponunt Gratian. & Sanchez. nulla daretur temporum distinctio, esset enim a principio valida, cum remuneratoria donatio, aliqua non egeat confirmatione, est enim quædam permutatio, vt supra diximus. Ne fortè dicamus hanc donationem habere in se conditionem si vxor marito superuixerit, & ideo tunc valere, quod non placet, nisi ex tali causa constaret maritum vxori donare voluisse, quo casu procederet opinio Gratian. & Sanchez. alias ea causa non expressa non censeretur ob id donasse, sed amore coniugali, & in fraudem filiorum primi matrimonij ex l. qua tutores C. de administr. tutor. vt in puncto firmat Barbof. in l. qua dotis num. 56. & seq. ff. solut. matrim. dicens donationem a viro sene vxori iuueni, vel rustico nobili, non censi in recompensationem ætatis, vel nobilitatis nisi ex primatur, sed melius hanc nostram opinionem probat Clar. in d. S. donatio quest. 9.***
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11

S nu. 5.

num. 3. *vers.* & *hæc conclusio*, vbi inquit, donationem constante matrimonio a viro ignobili vxori nobili factam, non dici remuneratoriam, sed simplicem, adeo vt de ea iudicari debeat sicut de cæteris donationibus, nisi fieret in ipso actu dotis constituendæ, & sic ante matrimonium, vnde videtur innuere, quod compensatio inæqualitatis ipso tunc quo matrimonium factum est intelligatur facta; adeo, vt constante matrimonio nulla supersit causa inæqualitatis, ob quam donatio sustineri possit, vltra quod *Lop.* id dubitativè dicit, vtitur enim verbo, *fortè*, ex quo nihil resoluitur. Verum ne mireris si hæc aliquantulum diuersa ab hac quæstione scripsi, & non in *quæst.* 26. vbi materiam tractavi, siquidem illa iam typis tradita *Gratian.* hoc dicentem.

Sed redeundo vnde digressi sumus, ex hac inquam reciproca donatione inter virum, & vxorem facta, nulla filiorum primi matrimonio fraus, ac læsio considerata ripotest, illa enim ex euentu veniret declaranda, qui talis esse poterit, quod per eam non erint fraudati, possit quidem parens secundæ superuiuere coniugi, vnde nedum suum non minueretur patrimonium, sed augeretur, vt in proposito considerauit *Castr.* in *conf.* 92. col. 1. circa med. vol. 2. & probatur in l. de fideicommissis C. de transact. l. si ea C. de usur. vbi habetur,

12 quod quando ex euentu possit succedere, & non succedere damnum, minor non dicitur lesus, quod etiam firmant *Bacr.*

13 *decis.* 63. num. 11. vbi tamen euentus talis elset, qui non tantum damnum, sed lucrum afferre posset, vt etiam in specie tradiderunt *Dec.* cæterique DD. in d. l. de fideicommissis, & sequitur *Sfort.* Odd. de rebus in integr. *quæst.* 4. num. 40. *vers.* ego.

14 puto aduertendum, & num. 41. ac *Surd.* in *decis.* 278. nu. 34. Incertitudo enim multa sustinet, alias inadmissibilia *l. usq.* lib. 3. controu. Il. cap. 68. nu. 10. & seq. *Surd.* *conf.* 306. num. 15. ac de aliment. tit. 9. *quæst.* 11. num. 7.

16 Et si eatenus prædictæ reciprocae donationes sustineantur, quatenus altera

alteteri corresponderet, alias in excessu diceretur simplex donatio, quæ subiaceret dispositioni d. l. hac *edictali*, vt in puncto *Roman.* *conf.* 517. col. pen. *vers.* in contrarium *Aretin.* *conf.* 2. col. 3. in princ. *Tiraqu.* in l. si vnquam in verbo donatione largitus nu. 122. C. de reuoc. donat. *Ias.* in l. pater puellæ num. 2. *Giach.* in addit. ad *Clar.* in S. donatio *quæst.* 2. lit. B. in fin. sic quoque *Lopez.* in Rubric. d. S. 32. num. 9. vbi ait excessiuam donationem factam a viro senex, vxori iuueni, vel à viro ignobili vxori nobili vltra qualitatem vtriusq; nullam esse quod etiam firmant *Surd.* in *decis.* 166. nu. 21. & *Franc.* *Comman.* lib. 5. cap. 10. nu. 6.

18 Nec mouent quæ in contrarium afferri possint, & primo, *tex.* in l. cum hic status S. ambo ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi reciprocae donationes morte confirmantur, ergo possunt reuocari, siquidem id verum esset quoriscunque tales donationes non essent inter viuos factæ sub ista mutua donatione, si alter præmoriatur, prout loquitur *tex.* d. l. pater puellæ, maximè accedente iuramento, prout firmat ibi *Ias.* nu. 2. & latius *Boer.* in *decis.* 355. nu. 4. in fin. vbi sic conclusum fuisse asserit.

Secundo non refragantur tradita per *Petr. Pecb.* de testamen. lib. 1. cap. 7. quoniā, ibi non loquitur in reciproca donatione, sed in pacto ad inuicem facto, vt altero superstes succedat, quod pactum cum sit vniuersale non sustinetur esset, enim captatoria dispositio, per quam libera testandi facultas tolleretur, nam futuram contineret successionem l. pactum quod dotali licet, & l. fin. C. de pact.

Et denique non est curandum de *Can-* cer. in lib. 3. var. res. cap. 2. l. de inueni. num. 181. asserente hanc reciprocam donationem in fraudem l. hac *edictali* existimari, loquitur enim sine ratione, & ad alium finem.

Quamuis hæc conclusio secundum aliquos intelligenda erit, quando ætas viri, & vxoris non esset admodum impar, ex qua facile dici possit donationem esse infraudem factā, vt quia alter esset senex, 20 & alter iuuenis, vt in puncto considerauit

Petr.

Petr. de Bellapert. secundum Tiraquell. in l. si unquam vers. donatione largitus num. 34. C. de reuoc. donat. quos etiam sequitur Surd. de aliment. tit. 9. quest. 11. num. 24. & firmatur hoc ex traditis per Pinell. in l. 2. p. 2. cap. 1. nu. 9. C. de rescind. vendit. vbi inquit l. de fideicommissis C. de transact. approbantem contractum remissionis reciproci fideicommissi, loqui de incertitudine æquali utrique parti, non autem vbi subesset inæqualitas; & inæqualitatem considerauit Dec. in d. l. de fideicommissis num. 3. & conf. 86. n. 4. circa med. vbi impar esset spes, veluti, in minore de reciproco fideicommissis transigente cum eo qui maximè, siue decrepitæ esset ætatis, quo casu lēdi diceretur, quem etiam latè comprobat, & sequitur Sfort. Odd. de restit. in integr. q. 4. n. 31. & 32. ob quod Aretin. in d. l. de fideicom. ait quod si inter fratres remittentes reciproci fideicommissi non subsit æqualitas, quia vni desit spes suscipiendæ prolis, alter verò aptus sit ad eos procreandos, non valebit remissio, nā diceretur circumueniendus, subdens hoc esse notandum, & idem tradiderunt ibi Rim. & Alciat. ac idē Dec. post Bald. Rodolph. & alios in conf. 111. num. 5. & post Surd. d. quest. 11. num. 22. ac latius Padill. in d. l. de fideicom. nu. 4.

ARGUMENTVM.

Legatum certæ quantitatis à coniuge in arbitrium secundi viri relictum, vt illud pro eius anima distribuatur, an, & quando subiaceat dispositioni l. hac edictali.

SVMMARIVM.

- 1 *Legatum certæ quantitatis, vt pro testatoris anima distribuatur pium dicitur, nec presumitur in fraudem nu. 12.*
Sed contrarium nu. 13.
Declara nu. 27. 28. 29. & 30.
- 2 *Omnis fraudis suspitio in pia causa cessat.*
- 3 *Legatum annuum a viro uxori factum, di-*

- stribuendum pro exoneratione eius conscientie valet.*
- 4 *Pia causa in generali prohibitione non continetur, & au. 10.*
Sed contrarium un. 25.
- 5 *Donatio inter virum, & uxorem ad piam causam non irritatur.*
- 6 *Donatio inter patrem, & filium pietatis causa valet.*
- 7 *Donatio facta a milite, vel a clerico concubine, vt ad patriam rediret, & honestè viuere, sustinetur.*
- 8 *Mulier obligans se pro exoneratione conscientie sui viri non inuatur velleiano.*
Amplia quamuis talis obligatio esset facta, absque solemnitatibus à statuto in contrariis mulierum requisitis nu. 9.
- 11 *Nemo in mortis articulo presumitur metiri.*
Limita vbi ageretur de præiudicio tertij n. 23.
Item limita vbi aliqua.
Fraudis suspitio extaret nu. 24.
- 14 *Confessio dotis receptæ a viro facta pro exoneratione eius anime non sustinetur, nec tollit donationis fraudem.*
- 15 *Legatum pro male ablatis pium est.*
Intellige vbi probatur male ablatum nu. 16.
Sed contrarium nu. 17.
Prima opinio verior nu. 18.
- 19 *Inter priuatam, & piam causa in materia fraudis nulla constituitur differentia.*
- 20 *Prohibitum fauore alicuius testari, prohibetur quoque fauore piæ causæ disponere.*
- 21 *Dispositio ad pias causas non tollit dispositionem legis municipalis.*
- 22 *Decis. Vinc. de Franch. 237. non est omnino tuta.*
- 26 *Tex. in l. si sponsa S. concessa ff. de donat. inter vir. & ux. declaratur.*
- 28 *Legatum a viro certæ quantitatis uxori factum, vt pro eius anima distribuatur non censetur in fraudem, si ei adiunctus fuerit datus, etiam si esset mater uxoris.*
Sed contrarium nu. 30.
- 31 *Legatum a viro uxori factum, vt in certam personam distribuatur non dicitur in fraudem.*
Intellige nu. 33.
- 32 *Quod vna via prohibetur, alia permissum esse non debet.*
- 34 *Legatum ad hoc, vt pium iudicetur inspicere*

S 2 debet

debet persona cui legatum fuit, & non
caussa.

Q V A E S T I O XXXVII.

Non semel in controuersiam ductum
fuit, num legatum à coniuge secun-
do viro relictum, vt illud pro eius anima
distribuat, validum sit, & iudicari non de-
beat infraudem *l. hac edictali* quotiescun-
que portio, quæ ad vnum ex filiis primi
matrimonij spectauit nō importaret quā-
titatem legati. Et controuersia videbatur
oriri, ex quo legatum hoc dicebatur pium
ita glo. in *l. si quid Titio ff. de leg. 2. Specul. de
instr. edit. S. nunc vero num. 62. Bart. in l. 1.
num. 32. C. de Sacros. Eccles. Bald. in autben.
similiter num. 2. & seq. C. ad l. falcid. Alex. de
Neuo conf. 14. num. 4. 5. & conf. 28. nu. 11.
Add. ad Capell. Tholos. in decis. 215. num. 4.
Petr. de Vbald. de Canon. Episc. cap. 10. nu. 5.
& de communi Bellon. conf. 16. num. 3. Rot.
Roman. decis. 74. num. 23. p. 2. ac Tiraquell.
de priuil. pia causa in præfat. num. 8. at quia,
& in pia causa omnis fraudis suspitio
cessat, idcirco tale relictū contra *d. l. hac
edictali* dispositionem iudicari non debet.
Hinc Ias. in conf. 110. vol. 1. inquit, lega-
tum annuum a marito vxori factum di-
tribuendum pro exoneratione eius con-
scientiæ validum fuisse absque fraudis su-
spitione, cum pia causa in generali pro-
hibitione non contineatur glo. in cap. 2.
de reb. eccles. non alien. Tiraquell. de priuil. pia
cause in præfat. circa fin. Gaball. resol. crim.
cas. 232. nu. 34.
Hinc etiam videmus, quod donatio in-
ter virum, & vxorem, & si a iure improbe-
tur, ramen facta ad piam causam non ir-
ritatur *l. si sponsus S. concessa ibique Bald.
ff. de donat. inter vir. & vxor. & sequitur
Alexan. conf. 152. num. 8. lib. 6.* sic etiam in
donatione inter patrem, & filiam, quæ do-
tis causa, sicque pietatis contemplatio-
ne facta, subsistit, & si alias non valeret
*l. Pomponius Phyladelfus ff. famil. hercisc. idē
in relictō facto per militem, vel clericum
concubinæ, vt deberet ad patriam redire,
& honestē viuere, quod tale legatum va-
leat* consuluit Mar. Aug. in conf. 123. num.*

24. prout de vxoris obligatione in bene-
ficio viri facta, quæ & si de iure impro-
betur *tot. tit. ad Velleian.* ramen pro exo-
neratione conscientie eius viri sustine-
tur, vt decisum in S. C. refert Vinc. de Frā-
cb. in decis. 237. ex cuius traditis Gratian.
tom. 5. discept. for. cap. 831. firmavit reco-
gnitionem bonæ fidei pro exoneratione
conscientie potuisse per mulierem fieri
absque solemnitatibus a statuto requisi-
tis, & istud est generale in qualibet dispo-
sitione etiam municipalis, quod scilicet ab
ea cenleatur semper excepta pia causa,
ita Calcan. conf. 13. col. 2. & 3. Bermond. de
public. concub. S. vsquequod num. 4. Ioan. de
Garonib. in repet. leg. 1. num. 33. C. de secund.
nupt. & Port. l. mol. conf. 21. num. 33. & seq.
eo magis, quia nemo in mortis articulo
præsumatur mentiri, & sic immemorem
esse salutis æternæ *l. ultim. ad fin. C. ad l.
Iul. repet. c. sancimus 1. q. 7. cap. literas de
pres. & cap. significasti de homicid.*
Et quod hoc legatum valeat ultra præ-
dicta, sic inter alios firmant Castr. in l. cogi
S. qui insolidum ff. ad Trebell. & Roderic.
Suarez in tract. de captat. volunt. num. 12.
licet subdant, quod in hoc casu vxor te-
neatur reddere rationem, & fidem facere
de distributione.
Sed contrarium videtur dicendum,
scilicet, vt tale non valeat legatum, & si
ad piam tendat causam, tūc quia eadem
prohibitionis ratio, ita in eo, quam in ali-
tēr concepto legato militat, tum etiam,
quia talis adiectio legati non nisi infrau-
dem prohibitionis dictæ *d. l. hac edictali*
facta videtur, arg. *tex. in l. qui testaments ff.
ff. de probat. & ibi not. Florian. nu. 3.*
Hinc consuluit Bald. in conf. 398. *questio
talis est col. fin. lib. 1.* quod confessio facta a
viro dotis receptæ non sustineatur, tan-
quam infraudem, quamuis illam pro exo-
neratione eius animæ fecisset, cum illa
assertio nihil releuet, & confirmauit conf.
14. Antonius lib. 2. vt de legato pro malis
ablatiis, quod & si piū sit, vt post Bar. Bal.
Tiraq. & alios probant Mascard. de pro-
bat. conclus. 1177. num. 3. & Rot. Roman.
decis. 74. nu. 25. p. 2. in nouiss. cum nonnul-
lis alijs per Menoch. lib. 4. præf. 125. nu. 28.
& Grat.

& Grat. tom. 2. discept. for. cap. 329. nu. 13.
 16 & 14. tamen si aliunde aliter non probe-
 tur male ablatum, iudicatur de eo, quod
 de puro legato, vt in puncto voluit Bart.
 in l. 1. num. 37. C. de Sacrosanct. Eccles. & in
 l. qui uxori ff. de aur. & arg. legat. Florian.
 in d. l. testamentum num. 3. Alexand. conf.
 122. num. 6. lib. 7. conf. 46. num. 17. vol. 1. &
 conf. 17. lib. 4. Purpurat. conf. 461. volum. 2.
 Rol. de lucr. dot. quæst. 80. num. 7. Peregr. de
 fideicomm. art. 4. sub num. 14. Cost. de fact.
 scient. & ignor. cent. 2. distinct. 2. num. 29.
 Rot. Auenion. decis. 105. Quicquid aliter
 17 sentiat Giurb. ad Consuet. Messan. cap. 2.
 glos. 12. p. 1. dum ait statutum suum huic
 difficultati occurrere, & ideo mādari, vt
 credendum sit testatori absq. alia proba-
 tione, cum in his, quæ dependeat ab al-
 terius conscientia stetur eius dicto, & su-
 pradictam opinionem latius tuetur Crot.
 18 in conf. 194. per tot. vbi tandem concludit
 quod si prohibitus testari, & legare,
 posset pro exoneratione conscientiae re-
 linquere, dispositio legis sic prohibentis
 eluderetur, cum testator videns sibi in-
 terdictam esse facultatem legandi, pro
 exoneratione conscientiae relinqueret, &
 ideo Rip. in respon. 190. ait nullam in hoc
 19 casu esse constituendam differentiam,
 inter piam, & priuatam causam, cum ali-
 ter pia causa esset nutritua peccati, con-
 tra omnem iuris dispositionem, vt etiam
 in puncto aduertunt Io. Andr. ad Specul. tit.
 de instr. edit. S. nunc vero aliqua post med. in
 addit. incipient, ad Istum finem Alber. de
 Ros. in 2. part. stat. 112. Ias. in l. captatorias
 num. 6. C. de testam. milit. l. non dubium nu.
 47. C. de leg. vbi hanc decisionem valde
 commendat, & pro sing. eam notat Ge-
 rad. sing. 93. Alex. in l. cogi S. hi qui insolidū
 ad Trebell. eamque amplexi fuere Cott. in
 eius memorab. in verbo statuto ciuitatis Alex.
 in l. cogi S. hi qui insolidum ad trebell. idem-
 que in conf. 57. nu. 7. volum. 2. Barbat. conf.
 11. lib. 3. Mandell. conf. 437. in princ. vol. 3.
 quod ante eos firmavit Felin. in cap. Ec-
 cles. Sanct. Maria num. 91. de constit. vbi
 quoties lex prohibet aliquem testari fa-
 20 uore alicuius, nunquam fauore piæ cau-
 sæ prohibitio remissa censetur, & cum eo
 pertransit Suarez in l. quoniam in prioribus

ad declarationem legis Regn. Nigun. ho-
 me in princ. num. 8. & Tiraquell. de leg. con-
 nub. glos. 8. num. 174. & sequitur Soccin. in
 conf. 48. col. 1. vers. nec ob stare lib. 1. vbi di-
 21 sponendo ad pias causas, vult non tolli
 dispositionem legis municipalis.
 22 Nec mouet decil. Vinc. de Franch. 237.
 asserentis mulieris obligationē pro exo-
 natione conscientiae sui viri validam
 fuisse, & ita per S. Cōsiliū approbatam,
 quæ aliter nulla fuisset. Siquidem DD.
 quas pro hac opinione Vinc. de Franch.
 ibi colligit, hoc non dicunt, & de casu il-
 lius decisionis nō semel dubitatum fuit.
 23 Minus quoque obstat, quod moriens
 non præsумatur fraudē legi facere, quia
 regulariter non censetur mentiri, ne sit
 immemor salutis æternæ; quoniam hæc
 regula suas habet limitationes, & præci-
 puē vbi agitur de præiudicio tertij, vt de-
 clarat Alciat. de præsumpt. reg. 3. præf. 4. nu.
 2. vers. aduerte tamen, ex sententia Bart. in
 l. si quis in graui S. fm. ff. ad S. C. Sill. quem
 infiniti secuti sunt, apud Menoch. in conf.
 98. num. 69. vol. 1. ob quod Bald. in tit. de
 pace Const. in verbo vassalli ait, quod non
 omnis moriens præsумitur Sanctus Io:
 Baptista, cuius traditio a Menoch. in hoc
 casu intellecta fuit, scilicet vbi de præ-
 iudicio tertij ageretur, vt in d. conf. nu. 70.
 & de arbitr. iudic. lib. 3. cas. 89. nu. 30. & de
 præsumpt. lib. 5. præf. 5. num. 19. vbi sic quo-
 que intelligit dictum Oldr. in conf. 192. col.
 1. vers. nec enim, cum dixit quod non om-
 nis moriens præsумatur veritatē dicere.
 Item non procedit dicta regula in ca-
 24 su de quo querimus, scilicet vbi extaret
 aliqua fraudis suspitio in contrarium, vt
 ait idem Menoch. d. præsumpt. num. 20. tra-
 dens exemplum confessionis delicti in
 beneficium vxoris, cum eo casu infraudē
 legis prohibentis donationem inter vi-
 rum, & vxorem confessionem emanasse,
 censeatur per d. l. qui testamētum, & l. cum
 quis decedens S. Titia, & ibi Bart. singulari-
 ter ff. de leg. 3.
 Et demum uerum non uidetur, quod
 sub generali prohibitione non cēseantur
 25 comprehensa, quæ ad piam causam ten-
 derent, nam id falsum dicit Rom. in auth.

Similiter in is. speciali inter contrāct. nu. 32. C. ad l. falcid. & cum eo Tiraquell. de priu. lit. pta caus. priu. 130. vterq. respondēs ad d. 26 l. si sponsus S. concessa, ut procedat non ratione piæ causæ, sed quia cessat ratio prohibitionis, ex eo quod ex illa donatione, is cui donatur non sit locupletior.

Verum pro resolutione huius quæstionis multi multa dixerunt, multi inquam, 27 firmarunt primam opinionem, cum hoc, quod mulier fidem faceret de erogatis per ipsam, cum ex illa euerteretur fraus, quæ alias excogitaretur, & hi sunt *Paul. de Castr. in l. cogi S. qui in solidum ff. ad Trebell. Roderiq. Suar. in tract. de captat. volunt. nu. 22. & Alb. Mandell. conf. 437. vol. 3.*

At nonnulli ad distinctionem recurrunt, quærentes, an sola vxor esset executrix, an verò, sibi alius fuisset datus adiun- 28 ctus, cum in primo casu infraudem legatum esse censuerunt; in secundo verò nō, ex *l. fin. in fin. C. de fideicom. & cap. prudentiam iuncta glo. de offic. deleg. & hi sunt Io. And. ad specul. in tit. de instr. edit. S. nunc vero post med. incip. ad istum finem, Socin. in l. quem heredi num. 2. ff. de reb. dub. Benedict. in Cap. Raynuius in verbo vxorem, decis. 5. nu. 215. & in verbo si absque liberis 2. num. 171. Boer. in consuet. Bitu. tit. de testamen. S. 4. in fin. Brun. de statut. exclud. famin. art. 7. q. 5. nu. 3. Pech. de testam. coniug. lib. 1. cap. 8. num. 4. Alex. conf. 54. num. 12. vol. 7. Ias. in conf. 110. lib. 1. vbi etiam matrem vxoris adiungi posse putat.*

Alex. verò in conf. 57. nu. 7. vol. 2. querit an bona distribuenda ad manus vxoris perueniāt, vel ad manus hæredis, cum in primo casu dicat, nullā fraudis suspicionem excogitari posse, in secundo verò casu, scilicet & cum hac declaratione intelligit dicta per *Alberic. de Ros. in d. p. 2. statut.*

30 Multi denique quærent, an certè, vel incertè sint personæ, & loci, quibus distributio per vxorem facienda sit, cum in primo casu fraus nulla argui possit, in secundo verò sic, & hi sunt *Alb. Mondell. in conf. 437. in princ. etsi cum auctoritate, & participatione Episcopi hoc fieri debere dicat, & Lancell. Gall. ad Consuet. Alexan. in*

*verbo legare quæst. 2. num. 19. qui num. 21. relatis opinionibus illorum asserentium, quod vbi vxor sola fuerit executrix constituta, quod tunc infraudem dici debeat legatum, secus si alium secum admistum haberet, vel quod de erogatis fidem faceret, inquit, quod ab hac opinione recedendum non arbitratur, tanquam crebriori, & veriori à qua non puto recedere, excepto in muliere adeo grande vxoris ætatis, ac probatæ fidei, & bonæ conscientiæ, licet rara sit illa; Et ratio differentiæ huius vltimæ opinionis ea esse videtur, siquidem in primo casu, & sic vbi certa esset persona cui distributio legati per vxorem facienda esset, omnis fraudis suspitio ab ea aliena erit, quoniam vxor in hoc solum erit nuda ministra, at vbi incerta esset, & tunc fraus facile consideraretur *l. Sulpitius ff. de donat. inter virum, & vxorem*, quia sub velamine piæ causæ vxor legatum consequeretur, quod leges 32 verant, quod enim vna via prohibetur alia non debet esse permittum *l. scire S. 1. vbi Bart. ff. de tut. & curat. dat. ab ijs*, nam lex verans non debet circumueniri ait *Anna in alleg. 127. nu. 10.**

Verum hoc quod de certa persona dictum fuit intelligendum erit, dummodo 33 talis sit, ex qua rectè argui possit ad pias causas testatorem voluisse legare cum ex qualitate personæ, cui relinquitur id colligi possit *l. id quod pauperibus, & l. si quis ad declinandum C. de Episc. & Cleric. & voluit Bald. in l. illud num. 1. vers. concludo ergo C. de Sacr. sanct. Eccles. dicens quod aut pia causa congruit personæ, & intelligitur ad pias causas, aut non, & secus, quod etiam firmavit Angel. per illum *tex. in S. si quis autem Clericus Auth. de Sanctiss. Episcop. & sequutus fuit Lopez de contrāct. lib. 2. cap. 44. vers. dicimus secundo*, qui propterea ait, quod ad iudicandum, an legatum pium sit, potius cui detur, quam causa inspicere debeat.*

ARGUMENTVM.

QVAESTIO XXXVIII.

Portio auocata à secundo coniuge ex dispositione leg. hac edictali numquid æqualiter veniat diuidenda inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij.

S V M M A R I V M.

1 Portio auocata à vitrico vigore dispositionis d. l. hac edictali, æqualiter diuidenda est inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij.

Sed contrarium nu. 3. 6. & 8.

2 Quod ex non scripto habetur inter hæredes pro hæreditarijs portionibus diuidendum erit.

4 Verbum, omnino, præcisè, & totaliter significat.

5 Verbum, ad eos solos, a lege prolatum, præter illos omnes alios excludit.

6 Quod reuocatur à vitrico inter solos filij primi matrimonij diuidendum erit.

7 Pœna l. hac edictali ad quid introducta.

8 Vitricus in illo pluri, quod ab eo aufertur, cū filijs non concurrit, sed omnino excluditur.

9 Glos. l. hac edictali vers. diuidi explicatur.

10 Diuisio ubi æqualiter inter filios, & vitricū facienda esset, intelligi debet deducta prius per filios legitima.

11 Tex. in §. optime Authen. de nupt. declaratur.

12 Quod pro non scripto ex dispositione l. hac edictali habetur non pertinet ad hæredem sed inter filios primi matrimonij diuidendum erit.

13 Quod auocatur dispositione l. hac edictali iure hæreditario ad filios non deferretur.

1 **M**agna fuit inter Doctores contentio, nūquid portio auocata à secundo coniuge, diuidenda sit æqualiter inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij, an vero inter solos liberos ex primo matrimonio, & ratio dubitandi videbatur oriri ex glos. in d. l. hac edictali in verbo diuidi, quæ in specie hoc videtur sentire, dum ait reuocationem dari filijs primi matrimonij, ad hoc, vt sint æquales cum secundo viro, quam glos. sequentes multi relati per Gabriel. de secund. nupt. conclus. 4. num. 56. Riminald. iunior inter consil. ultim. volunt. diuersor. cons. 166. num. 6. lib. 1. Angel. cons. 28. sub num. 2. in puncto voluerunt, totum quod auocatur à vitrico vigore l. hac edictali, inter vitricum, & filios primi matrimonij æqualiter diuidi, prout etiam ita pro nouerca concludit Io. de Anan. in cons. 67. in 2. dub. & ibi late Bologn. in addit. in fin.

Quæ opinio prima facie videtur subsistere posse, primo per verba tex. §. optime Authen. de nupt. ibi, nisi tantum, quantum unus filius, aut filia solus existens, ex generante habeat, sin vero multi filij sint, vt unusquisq; æqualem habeat portionē nō amplius, quā vitricus, vel nouerca percipiant.

2 Secundo ex verbis illis d. l. hac edictali, scilicet, quod illud plus relictum sit vitrico, vel nouercæ, habeatur pro nō scripto, igitur si habeatur pro non scripto, remanet in hæreditate, & per consequens cum vitricus vel nouerca sint hæredes, applicatur eis pro hæreditaria portione, ad tex. in l. unica §. 1. C. de caduc. toll. l. fin. de his qui pro non script. hab.

3 Sed quicquid alij dixerint, contrariū verius esse existimo, nec super hoc est amplius dubitandum, cum specialiter id decidatur in tex. d. l. hac edictali §. sin vero plus, vers. ita tamen (ibi, Sin vero plus quam statutum est aliquod nouerca, vel vitrico relictum, vel donatum, aut datum sit, id quod plus relictū, vel donatū, aut datū sit ad personas liberorum deferri, & inter eos diuidi iubemus) ex quibus verbis clarè constat, quod

- quod totum illud, quod à vitrico auocatur, filiis primi matrimonij applicetur, ergo nihil ex illo pluri datur, vel reservatur vitrico, quod etiam patet ex *l. quoniam praterita in princ. C. eod. & S. optime Auth. de nupt. ibi, quia quod plus est in eo, quod relictum, aut donatum est, aut vitrico, aut nouerca, omnino, ac si neque scriptum, neque relictum, aut donatum, aut datum, competat filiis, & inter eos solos ex aequo diuidatur, quæ verba considerans Bertrand. in conf. 124. num. 4. volum. 3. & signanter verba*
- 4 illa, omnino, & eos solos, inquit, quod verbum, omnino, significat præcisè, & totaliter, ut etiam notat Crescen. in decis. 6. alias 31. num. 5. tit. de testament. lib. 2. verbum vero ad eos solos, quod cum per eum excludantur omnes alij à dicta participatione, excludatur etiam vitricus, quodque etiam decidi videtur in *tex. S. hoc autem, & S. fin. & ibi glos. C. de donatio. ant. nupt.*
- 6 in quibus locis dicitur, quod filij primi matrimonij inter se illud plus diuidant, absque aliqua mentione vitrici, vel nouercæ.
- 7 Quod fundatur in bona ratione, siquidè pœna *d. l. hac edictali*, ad aliud introducta nō fuit, nisi in recōpensationē iniuriæ ipsis filiis primi matrimonij illatæ ob relictum secundo coniugi factum, igitur nō debet applicari alijs, quam filiis iniuriam passis *l. ult. ff. de litig. cum alijs per Barth. de Capua in sing. 83. in princ.*
- 8 Nec mouet opinio contraria, cum ignorem vbi illa fundari possit, certum est enim vitricum in illo pluri partem aliquā ex volūtate testatoris habere non posse, quia non valet, cum legis autoritate sit pro non scripto, non dato, vel donato, nec etiam ex lege, quia lex ad illud plus nouercam, & vitricum non vocat, sed solum filios primi matrimonij; & *glos. in dict. l. hac edictali, vers. diuidi*, quam DD. pro contraria parte allegant, non dicit, quod illud plus, quod à vitrico, vel nouerca auocatur inter ipsos, & filios primi matrimonij diuidi debeat, supponendo minus fuisse filiis ex primo relictum, quam vitrico, vel nouerca; sed loquitur vbi nihil filio esset relictum, & sic in diuerso casu, in quo di-

- uerfi sunt termini, quippe etsi inter vitricum, & filios primi matrimonij æqualiter faciēda sit diuisio, hoc erit deducta prius per eos legitima, secundum veriore, & communiorē opinionem, de qua late dictum est in *quest. 7.* at vbi aliquid eis fuerit relictum, tunc non erit faciēda, æqualis diuisio, sed solum vitricus tantū habere debet, quantum importaret portio filiis relictæ, reliquumque absque alia diuisione applicandum erit filiis, quod inter eos tantum diuidi debet, prout sic in specie firmavit eademmet *glos. in d. S. optime Authen. de nupt. & in Authen. ad eos solos C. de secund. nupt. Azo in summ. C. eod. colum. 2. vers. item quod dictum, & secuti sunt Alberic. Iacob. de Butr. Fulgos. Cin. Bal. Beltran. alijque in d. l. hac edictali*, quibus accessit *Corn. conf. 33. cons. 44. & cons. 118 col. 2. lib. 1. idem in conf. 51. vers. hæc etiam pars. lib. 4. Bertr. cons. 124. sub n. 6. inf. lib. 3. Bal. cōf. 161. lib. 1. & conf. 333. sub nu. 3. lib. 3. Rim. iun. in d. conf. 266. sub nu. 6. vers. his non obstantibus, & num. 8. cum sequen.* vbi hanc magis communem esse testatur, & ad stipulatur *Rol. de lucr. dot. quest. 27.* inquit, remerariū esse ab hac opinione discedere, prout iudicatum profitetur *Boer. decis. 101. & ratio diuersitatis ea est, quoniam in primo casu, & sic vbi nihil filio relictum fuerit, cum non appareat per correlationem alicuius rei alicui ex filiis primi matrimonij, ad hoc, ut totum possit dari vitrico, vel nouerca, tunc secundum opinionem Barto. in l. 1. C. de inoff. dot. filij ex primo matrimonio per quærelā inoff. dotis, vel donationis auocarent legitimā, & reliquum æqualiter cum vitrico, vel nouerca diuiderent. At in secundo casu, scilicet, vbi aliquid filio est relictum id non procedit, cum appareat per correlationem illius, & sic filius non detrahit legitimam, sed vitricus tantum habebit, quantum ipsi filio fuerit relictum.*
- 11 Minus obstat *d. S. optime*, quia ibi se declarat, quod vitricus, vel nouerca non habeant plus quam filius habet dimissum, ex nouissima voluntate, aut in vita datum, vnde verba præcedentia sunt intelligenda, quod vitricus vel nouerca per-

percipiant tantum, quantum filius a patre habuit, id autem, quod plus est relictum vitrico, vel nouerca, non habet filius ex voluntate parentis, sed ex legis dispositione contra parentis voluntatem, & sic in penam, ergo nullo modo conuenit verbis sequentibus illius *tex.* quod vitricus, vel nouerca habeat tantum quantum filius primi matrimonij.

- 12 Nec denique obstat ratio pro contraria parte allegata, scilicet quod dum illud plus pro non scripto habeatur, certum sit remanere in hæreditate, ob quod si vitricus, vel nouerca hæredes essent, applicaretur eis pro hæreditaria portione. Siquidem responderetur, id haberi pro non scripto fauore filiorum primi matrimonij, & non vitrici, vel nouerca, nec eo modo ut dicitur, nam si hoc esset pariter applicaretur filiis secundi matrimonij, pro ut primis, quando æqualiter instituti fuissent hæredes, & tamen *tex. d. S. optime* decidit, quod illud plus non deuoluatur ad filios secundi matrimonij pro aliqua portione, immo si filij ex primo non essent instituti, nec deuolueretur ad eos uti non scriptum, & tamen tam per *d. l. hac edictali*, quam per *Ausb. ad eos solos*, & *Ausbent. bares C. de secund. nupt.* & per alia iura contrarium disponitur, ergo illud quod à dicta lege pro non scripto habetur non pertinet ad filios uti hæredes, sed ut filios, ut alias dictum fuit, & propterea ad vitricum, vel nouercam licet hæredes aliquid non spectat.

ARGUMENTVM.

Portio auocata à secundo coniuge ex dispositione l. hac edictali, an æqualiter diuidenda erit, inter filios primi matrimonij, & secundi.

Et an illud plus, quod à filiis primi matrimonij auocatur, veniat in calculo pro detrahenda legitima filiorum secundi matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 1 *Lucrum quod auocatur à vitrico ex dispositione l. hac edictali inter filios tam primi, quam secundi matrimonij diuidendum erit.*
- Sed contrarium nu. 2.*
- 3 *Dispositio l. hac edictali fauore filiorum primi matrimonij introducta fuit.*
- 4 *Lucrum ubi ab aliquo remouetur illi applicari debet, cuius contemplatione remouetur.*
- 5 *Tex. in l. quoniam præterita C. de secund. nupt. est correctus.*
- 6 *Lucrum quod auocatur à vitrico ex dispositione l. hac edictali, & applicatur filiis primi matrimonij, venit in calculo pro detrahenda legitima filiorum secundi matrimonij.*
- Intellige num. 7.*
- Distingue, an lucrum auocetur ratione dispositionis facta per coniugem in ultima voluntate, vel inter viuos nu. 12.*
- Prima opinio indistinctè verior nu. 14.*
- 8 *Legatum venit in calculo pro detrahenda legitima filiorum.*
- Amplia quamuis legatum esset pium nu. 10.*
- Item etiam si esset pro male ablati, si hac qualitas ex aduerso non probetur nu. 11.*
- 9 *Legitima respectu legatorum deducitur tamquam ex alienum.*
- 13 *Actio ad auocandum illud plus, quod vitrico fuerit relictum non competit filiis primi matrimonij nisi in morte, & quare.*
- 15 *Legitima ex datis lucratiuo titulo per patrem detrabi debet.*
- Amplia siue donatio esset inofficiosa, siue non num. 17.*
- Item amplia etiam in causa onerosa lucrum admissum habente nu. 18.*
- Limita ubi post donationes aucta essent facultates nu. 21.*
- Declara ubi augmentum non esset minus donatione nu. 22.*
- Item ubi tempore donationis filij, nam essent nati nu. 23.*
- 16 *Tex. in l. cum queritur C. de inoff. testamen. limitatur ubi lucratiuo titulo pater alienasset.*
- 19 *Pactum de lucrando dotem non minuit filiorum*

rum legitimam.

- 20 *Casus missus in materia fauorabili comprehenditur sub lege de simplici loquente.*

QV AESTIO XXXIX.

Quamuis in supradicta quaestione dictum sit, lucrum *l. hac edictali* non esse diuidendum inter vitricum, & filios primi matrimonij, tamen non ita in praesenti quaestione videtur dicendum, sed illud inter communes liberos diuidi debet, prout *tex.* apertus est in *l. quoniam praterita C. de secund. nupt.* vbi expressè *text. d. l. hac edictali* in hoc casu correctus esse videtur.

- 2 Sed contrarium verius esse dicendum scilicet lucrum hoc ad solos filios primi matrimonij spectare, vt habetur in *Authent. ad eos solos C. de secund. nupt. & S. optimè Auth. de nupt.* & in specie firmarunt *Bald. in d. l. hac edictali in fin. num. 25. Bertr. conf. 63. num. 1. lib. 1. & conf. 28. num. 18. volu. 2. & 124. num. 3. vol. 3. Crauet. conf. 193. & 194. num. 5. Franc. Marc. decis. 25. num. 1. & decis. 113. num. 5. p. 2. Bero. conf. 39. num. 7. & seq. vol. Berta. vol. conf. ciuil. 81. num. 16. Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 2. num. 196. Boer. decis. 201. num. 6. Odd. conf. 3. num. 33.* ea ratione, quia hoc lucrum peruenit ex pœna ex *d. l. hac edictali* introducta in beneficium filiorum primi matrimonij ob iniuriam eis à parentibus illatam plus vitrico relinquentibus, & propterea non debent filij secundi matrimonij, quibus nulla facta est iniuria de ea participare, lucrum enim si ab aliquo remouetur illi applicari debet cuius contemplatione remouetur, ita singulariter *Bart. in l. 2. S. videndum sub numer. 2. ff. ad Tertull.*
- 4

- 5 Nec mouet *tex.* in *d. l. quoniam praterita*, quoniam per *tex. d. S. optimè, & d. Auth. ad eos solos*, quæ ponitur post *d. l. quoniam praterita*, res reducitur ad ius antiquum, vt filij secundi matrimonij in hoc lucro cum filijs ex primo non concurrant, vt post *Glof. d. Auth. ad eos solos, & glo. in d. l. hac edictali S. fin. vero vers. liberorum* sic tradunt *Iacob. de Beluis. in d. S. optimè in 3. &*

ultim. opposit. Bald. in d. l. hac edictali in prim. lectur. col. fin. vers. sed adhuc restat ibique Salic. in 3. q. ac Corn. conf. 44. vol. 1.

- Verum licet ex secundo matrimonio filij in hoc pluri concurrere nequeant, at tamen eorum legitima non erint fraudandi, cum illud plus veniat in calculo pro detrahenda eorum legitima, vt considerat *glof. in d. Authent. ad eos in d. vers. ad eos* circa med. quam etiam sequitur *Franc. Marc. in decis. 25. sub num. 1. p. 2. & sic detractio legitimæ non fieret ex illo pluri, sed ex alijs bonis, habita tamen ratione illius; vt de legato considerant DD. scilicet, quod illud in calculo poni debeat pro detrahenda legitima, non ex ipso legato, sed ex alijs bonis liberis, vt post *Bald. Ruin. Cephal. Gabriel. Nat. & alios innumeros tradiderunt Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 10. num. 10. & Mangil. de imput. quæst. 115. num. 48.* ea ratione quia legatum est quodam debitum voluntarium, per quod legitima non minuitur, quæ comparatiuè ad legata dicitur debitum necessarium, & æquiparatur æri alieno ita *Glof. in l. si quis ad declinandum, & ibi latè Bart. in fin. C. de Episcop. & Cleric. glo. in l. Papinianus S. quarta autem vbi DD. ff. de inoff. testam. ibiq. Et Ang. in S. si conditioni vers. si integrum supplementum Salic. in l. omnimodo in princ. col. 2. vers. tertio quero C. de inoff. testam. Dec. conf. 633. Bald. in l. si verò S. 1. ff. de milit. testam. Crauet. conf. 141. nu. 5. Rim. 287. num. 26. Thomat. tract. var. tit. de deduc. ant. legitim. tit. 12. num. 39. Pinell. de bon. matern. l. 1. part. 4. num. 76. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 10. nu. 1. Seraphin. decis. 416. num. 22. Ludouis. decis. 539. nu. 3. vbi sic Rot. Rom. decisum asserit, & latè quoq; *Mart. de success. legal. p. 4. quæst. 18. art. 9. num. 3.* quamuis legata essent pia, vt tradit *Bart. in d. l. Papinianus S. si Imperator Abb. in conf. 63. lib. 1. Soccin. conf. 241. num. 1. vol. 2. cum alijs per Peregr. de fideicomm. 11. art. 4. num. 14.* vbi id esse subdit etiam respectu legati facti pro male ablatis, dummodo hæc qualitas ex aduerso non probetur.**

Et quamuis hoc non ita simpliciter, & absolutè tenendum sit, sed solum in dispositis

- 12 sitis in secundum coniugem ex ultima voluntate, & non inter viuos; ea diuersitatis ratione, quia in primo casu, cum legata non debeantur nisi deducta legitima nequeunt filij ex primo matrimonio illud plus, quod vitrico fuit relictum reuocare in fraudem filiorum secundi matrimonij ad diminuendam eorum legitimam, cum pro ea illi potiores sint ipso vitrico pro eius relicto, & successiue in illo pluri, alias si contrariū diceretur, sequeretur, quod per legata minueretur legitima, quod absurdum est; sed in secundo casu, & sic in dispositis inter viuos aliter esset, nam legitima filiorum secundi matrimonij per auocationem illius pluris diminueretur, ex eo quia ius illud ipso iure ex tunc, & sic ex ipso contractu filij primi matrimonij quæsitum esset, vnde tanquam æs alienū ad diminuendam filiorum secundi matrimonij legitimam deduceretur, & licet actio ad auocandum illud plus filiis ex primo matrimonio non cōpeteret nisi in morte, tamen non per hoc ius ex tunc, & sic à die donationis in secundum coniugem factæ eis quæsitum non esset; mors enim non expectatur nisi ad sciendā æstimationem, an plus fuerit vitrico relictum, vt latius in particulari quæst. dicemus.
- Nihilominus vera est supradicta conclusio, scilicet plus illud venire in calculo pro detrahenda legitima filiorum secundi matrimonij, siue datum sit vitrico inter viuos, siue in ultima voluntate, quoniam omne id, quod lucratiuo titulo inter viuos à parente fuerit alicui datū, uel alienatum uenit in calculo pro detrahenda legitima filiorum, cum certum sit parentem per titulum lucratiuum non posse in effectu filiorum legitimam diminuere.
- 15 ut colligitur ex *Authen. de imm. donat. §. 1.* & transumptiue in *auth. vnde si parens C. de inoff. testam.* & in hoc casu limitatur text.
- 16 in l. cum queritur C. eod. dicens legitimam deberi attentis bonis repertis tempore mortis, & est magis communis opinio, tam in scribendo, quam in consulendo, & iudicando, ut in scribendo *Bart. in l. Titia §. Imperator num. 1. vers. secundo casu ff. de legat. 2. Pic. in l. post contractum nu. 6. & 24.*

ff. de donat. V. usq. in Auth. vnde si parens nui. 11. C. de inoff. testam. ibique etiam las. nu. 3. Craff. §. legitima quæst. 44. Clar. in §. donatia quæst. 24. num. 5. Gomes. lib. 2. var. resol. cap. 14. num. 13. & ad l. 29. Taur. num. 33. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 18. num. 1. cum seq. Mangil. de imput. quæst. 94. nu. 15. & quæst. 10. num. 1. 3. & 21. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 247. num. 58. Cost. de port. rat. q. 113. nu. 3.

In consulendo *Paul. de Cast. conf. 354. num. 1. & facta æstimatione volum. 2. Corn. conf. 190. num. 8. vol. 2. Ripa conf. 122. num. 13. & conf. 198. num. 6. & seq. Beltr. conf. 49. in fin. vol. 3. & conf. 474. nu. 1. & 3. vol. 4. Bec. conf. 68. num. 2. Paris. conf. 32. nu. 28. lib. 1. Rol. conf. 65. nu. 30. vol. 1. Cassan. conf. 39. num. 32. Crauet. conf. 141. num. 5. vbi ait hanc opinionem non habere contradictorem, & in se habere æquitatem, & secundam eam fuisse iudicatum, & secuntur *Menoch. conf. 691. num. 1. lib. 7. & conf. 1126. lib. 12. Surd. conf. 216. nu. 14. & Decian. conf. 1. vol. 4.**

- In iudicando *Castill. decis. 189. nu. 35. & 36. Mastrill. decis. 84. nu. 4. p. 1. Seraph. in decis. 416. repetit. in decis. Rot. Rom. 488. num. 16. p. 1. in nouiss. eadem Rota apud Ludouif. in decis. 539. nu. 3. & ibi latè etiā*
- 17 *Beltram. num. 19.* siue donatio sit inofficiosa, siue non, vt ex citatis DD. & signanter *Bertr. in d. conf. 474. vol. 4. Surd. d. conf. 332. sub num. 14. cum alijs plenè per Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. quæst. 21. num. 12.*
- 18 *cum seq.* & hoc nedum in donatione, verum etiam in causa onerosa lucrum admistum habente, veluti in contractu qui ab initio respiceret onus, & in effectu effect
- 19 *set mere lucratiuus, vt in pacto de lucrando dotem decedente vxore considerata Rot. apud Seraph. omnin. vid. in dicta decis. 416. pet tot. quam secuti sunt Menoch. in d. conf. 1126. num. 24. vers. & ego ipse, vbi quod est verior opinio contra Gabriel. in conf. 136. num. 4. cum seq. lib. 1. quod latius comprobat idem Menoch. in conf. 619. num. 1. vsque ad 7. & consulti Decian. conf. 1. nu. 38. vsque 72. lib. 4. quos etiam secutus est Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 247. num. 26. cum in materia fauora-*

uorabili, scilicet legitimæ, sub lege lo-
quente de simplici comprehendatur ca-
sus mistus, ut in specie *lascæ* terique DD.
in *l. 2. ff. de verb. oblig.*

- 21 Verum hoc intelligendum erit, si post
donationem autæ non sint facultates, nã
alias tunc sufficeret filium in bonis au-
ctis legitimam habere, ut post *Corn. in d.*
conf. 190. tradunt Gratian. dist. tom. 2. cap.
247. num. 57. & Merlin. d. lib. 2. tit. 1. quest.
21. num. 16. dummodo augmentum non
22 sit minus donatione, *Cuch. de legitima in*
verbo legitima est quota bonorum num. 33.
Fulgos. in d. Authen. unde parens Corn. d. conf.
190. num. 8. in fin. de cuius veritate multa
23 *Vasq. in dist. Authen. unde si parens numer.*
15. Vel ubi tempore donationis filij se-
cundi matrimonij non fuissent nati, ut ex
Calder. cons. 4. post princ. vers. & hæc put o ve
rum de donatio & Crauet. d. conf. 141. num.
2. tradit idem Gratian. d. cap. 247. num. 56.
Sed circa hoc cogita cum contrarium
teneat *Cost. de port. rat. dist. quest. 113.*
num. 5. ex traditis per Bero. in conf. 49. nu.
50. volum. 1. & Gail. lib. 1. obseruat. 40. nu.
11. ob beneficium l. si unquam C. de reuoc.
donat.

ARGVMENTVM.

Portio à tertio coniuge auocata,
num diuidenda sit inter ip-
sos filios, quibus minus fuit
relictum, an æqualiter inter
primi, & secundi matrimo-
nij filios.

S V M M A R I V M.

- 1 *Lucrum, quod ex dispositione l. hac edictali à*
tertio coniuge auocatur, nũ cedit in benefi-
cium omnium liberorũ, tam primi, quam
secundi matrimonij, licet minus primis sit
relictum, & nu 6.
- 2 *Parens per transsum ad tertia vota omni-*
bus filijs iniuriam infert.
- 3 *Lucra à primo, vel secundo viro mulieri*

peruenta reservari debent primis, ac secun-
dis liberis respectiue.

- 4 *Successio differt à lucro, quod ex l. hac edicta-*
li prouenit.
- 5 *L. quoniam praterita C. de secund. nupt. est*
correcta per Auth. ad eos solos C. eod.
- 7 *Tex. l. hac edictali in verbis illis, ut singuli*
æquas habeant partes, declaratur.
- 8 *Tex. in auth. ad eos solos C. de secund. nupt.*
declaratur.

QVÆSTIO XL.

Sed ex supradictis non minus pulchra
insurgit quæstio, numquid mulier,
quæ ad tertias conuolauit nuptias susce-
ptis liberis primi, & secundi matrimonij
plus reliquerit tertio viro, quam vni ex
filiis primi, vel secundi matrimonij, illud
plus quod à vitrico auocaretur applicari
debeat, nedum illi cui minus fuerit reli-
ctum insimul cum eorum fratribus utrin-
que coniunctis, an vero cõmunibus om-
nibus liberis, tam primi, quam secundi
matrimonij.

- 1 Pro cuius resolutione *Flor. in sua dispu.*
incipient. Mulier primo viduata in 7. col.
num. 13. tangit hanc quæstionem, & vide-
tur cõcludere pro affirmatiua, ex eo, quia
2 mulier deueniens ad tertias nuptias om-
nibus æqualiter iniuriam infert, & ob id
omnes in illo pluri debent esse æquales,
tam primi, quam secundi matrimonij, pe-
na enim *l. hac edictali* ad aliud introducta
non fuit nisi in recompensationem iniu-
riæ filijs per parentes illatæ, plus vitrico,
vel nouerca, quam eis relinquendo, ut
alias diximus.

- 3 Fundatur hæc opinio in *tex. S. nec il-*
lud Authen. de nupt. & in l. cum alijs C. de
secund. nupt. ubi lucra à primo vel secun-
do viro mulieri peruenta debent primis
& secundis liberis reservari, quamuis ma-
ter transeat, vel non transeat ad tertia vo-
ta, aliunde vero quæsitæ inter eos veniãt
diuidenda, & sic filij deductis lucris ab
eorum patribus obuientis, circa reliqua
bona materna omnes succedunt.

- 4 At hoc non videtur ad calum nostrum
applicari posse, hic enim non agitur de
succes-

successione, sed de lucro, quod est diu-
sum, & separatum, nec habet aliquid con-
nexitatis cum successione, ut pluries di-
ctum fuit, & propterea non potest fieri il-
latio de vno ad alium casum.

Et si pro hac opinione allegari possit
tex. in l. quoniam praterita C. de secun. nupt.
vbi casus est clarus, scilicet, quod in hoc
lucro, tam ex primo, quam ex secundo
matrimonio filij succederent.

5 Sed d. l. est per *Auth. ad eos solos C. eod.*
correcta, ibi enim Imperator determina-
uit, lucrum hoc non spectare ad filios se-
cundi matrimonij, sed ad primi, vel se-
cundi, & sic ad eos solos, qui iniuriam
passi sunt a parentibus minus eis relin-
quendo.

6 Verum non erit recedendum ab opi-
nione *Floriani*, & videtur decisio hu-
ius presentis quæstionis in d. l. hac edictali
in prin. vbi Imperator dū prohibuit con-
iuges ad secundas, & tertias transeuntes
nuptias, non posse plus vitrico, vel no-
uercæ, quam vni ex filiis primi ma-
trimonij relinquere, voluit, ut illud
plus auocaretur ab eis, & deferatur perso-
nis liberorum, & inter eos diuidatur, ita
ut singuli æquas habeant partes, & sic ibi
non fit distinctio, si soli illi, cui minus fue-
rit relictum applicari debeat, sed ut om-
nes sint æquales.

7 Et licet nonnulli dicant, hoc non pro-
cedere, nisi prius ille, cui minus fuerit re-
lictum habeat ante partem tantum, quan-
tum æquivalere possit eius portio cum
alijs fratribus, & deinde residuum inter
omnes diuidi debeat; Tamen veritas
ipsa est in contrarium, quoniam Impe-
rator dum loquutus fuit de æqualitate,
non considerauit nisi lucrum, quod à vi-
trico, vel nouerca auocaretur. i. quod in
eo æquales sint, nō autē circa prouidentia
testatoris, patri enim licitum est inæqua-
les facere inter filios portiones, dummo-
do non minuat legitimam, ut in d. l. hac
edictali, & *S. penult. Auth. de nupt.* prout in
puncto etiam concludit post *Bart. Beltr. in*
d. l. hac edictali in Rubric. num. 66. sic etiam
Cyn. ibi quæst. 5. & Salic. col. 1. vers. in tex.
ibi diuidi, quos etiam secutus est Alexan.

Trentacinq. lib. 3. var. resolut. tit. de matrim.
resol. vlt. col. antepen. vers. hac conclusio.

8 Nec dici potest hoc esse contra *tex. d.*
Authen. ad eos solos, vbi in hoc casu dicitur. l.
hac edictali videtur correctæ, cum ibi sta-
tuatur ad eos solos, id quod a vitrico auo-
catur applicari. Siquidem illa non est con-
tra, quoniam ibi supponitur matrem, pa-
tremue non transiisse ad tertias nuptias,
9 ob quas filij secundi matrimonij iniuriam
passuri sint, & idcirco dicitur in d. *Authen.*
ad eos solos, quasi dicat ad eos solos, qui
iniuriam passi sunt, nam si ad tertios quis
conuolauerit nuptias, certe etiam filij
secundi matrimonij in lucro contine-
rentur.

ARGUMENTVM.

Num in lucro l. hac edictali
filij fratrum cum pa-
truo concur-
rant.

S V M M A R I V M.

1 Appellatione filiorum nepotes comprehen-
duntur.

Intellige deficientibus filiis nu. 2.

3 Ausus viuentis filio nepotem instituat, te-
stamentum non sustinetur.

Amplia, ut mortuo filio idem nepos possit in-
officiosum dicere testamentum nu. 4.

5 *Tex. l. hac edictali* procedit in nepotibus, &
pronepotibus, non existentibus tamen
filiis.

Intellige num. 7.

6 Nepotes non veniunt vbi de filiis lex loque-
retur.

8 *Tex. in S. quoniam infirmans Authen. de*
nupt. explicatur.

9 Proprietas ficta à iure positiuo introducta,
æquiparatur vera proximitati.

10 Pater, & filius eadem persona esse censetur.

11 Filius subingreditur in locum patris ad suc-
cedendum cum patruo.

Amplia siue agatur de dispositione legis, siue
homi-

T

hominis nu. 12.

- 13 *Filia subingreditur in locum, & sexum patris, etiam ad exclusionem amita.*

QVAESTIO XLI.

- E**X supradictis quoque quæro, num-
quid in lucro *l. hac edictali*, nedum
filij, verum quoque nepotes; & sic filij al-
terius filij præmortui concurrere possint,
1 & pro resolutione primo intuitu videtur
negandum, ex eo, quod quamvis filiorum
appellatione nepotes quoque compre-
hendantur, ad *tex. l. liberorum de verbor.*
2 *signif.* tamen hoc erit deficientibus filiis.
ad tradita per *Thesaur. lib. 1. quest. forens,*
quest. 91. & quest. 92. vbi licet statutum
disponat, matrem teneri filiis suis bona
relinquere, tamen nequit ipsa non existi-
tibus filiis bona extraneo in præiudicium
nepotum donare, quod etiam comprobatur
Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 265. num.
3 *3. cum alijs innumeris per me congestis*
in addition. ad Surdum in decis. 73. At vbi
extarent filij, secus, eo enim casu nepotes
non venirent, ex eo, quia cessaret fictio,
ob quam nepotes comprehenduntur. S.
cum filius instit. de hered. que ab intestat.
defer. Morot. conf. 91. Decian. conf. 63. num.
4 *12. vol. 2. & latius idem Thesaur. d. quest.*
91. per tot.
3 Hinc *Merlin. de legitima lib. 3. titu. 2.*
quest. 18. num. 4. inquit, quod si vivente
filio avus nepotes instituerit, testamentū
erit nullum, sicut si extranei essent insti-
tuti, quod etiam notaverat *Vasq. in repet.*
l. quoniam in prioribus num. 280. cum sequē.
adeo quod licet ex post decesserit filius,
nepotes ex iure in eos transmissio possint
4 inofficiosum dicere ipsū testamentū, quia
cum nullitas ipso iure inducatur, non est
necessaria aliqua declaratio, prout latif-
simè ante *Merlin.* tueretur *Marescot. lib. 2.*
varia. resolut. cap. 105. in eius responso num.
5 *40. cum sequen.* Vnde licet *tex. d. l. hac edi-*
ctali procedat in nepotibus, & pronepo-
tibus, hoc tamen erit vbi filij non exta-
rent, & in hanc opinionem post *glos. in d.*
l. hac edictali vers. quam observationem.
deuenerat *Beltr. ibi num. 2. Rip. in l. fæmi-*

na num. 8. C. de secund. nupt. Sard. decis. 73.
num. 10. Cancer. lib. 3. var. resolut. cap. 2. tit.
de inuent. num. 197. Alexan. Trentacinq. lib.
3. varia. resolut. tit. de matrimon. resol. 4. fol.
344. colum. 2. in princ. Sanchez de matrimo.
lib. 7. disput. 89. num. 12. Molfes. ad consuet.
Neapol. par. 3. quest. 18. & quest. 41. num.
69. & Anna allegat. 117. nu. 13.

- 6 Quæ conclusio probatur per *tex. in §.*
quoniam infirmans Authen. de nupt. vnde
quando lex loquitur de solis filiis, non
veniunt nepotes *l. iubemus §. fin. vbi Bald.*
C. ad Trebell. Bart. in l. liberorum col. 2. de
verbor. signific.
7 Sed contrarium verius, nec super hoc
ulterius laborandum videtur, cum in ter-
minis sit casus *in l. in quibus C. de secund.*
nupt. A. then. ad eos solos C. eodem, immo
etiam in pronepotibus *l. si quis prioris C.*
eod. in quibus iuribus expresse deciditur,
quod lucra, quæ filiis primi matrimonij
reservantur, debentur æqualiter filio, &
filiis alterius filij præmortui, ex eo, quia
in locum patris succedunt.
8 Nec obstat *d. §. quoniam infirmans*, dū
inquit *solis filiis*, quoniam ista verba non
videntur excludere nepotes, ponuntur
autem ad exclusionem extraneorū, vt in
specie respondet *Dec.* qui late hanc opi-
nionem a multis contrariis tueretur *in cons.*
87. num. 4. vsque ad fin. vol. 1. vidend.
9 Immo iura in contrarium adducta huic
opinionem non contraeicunt, dicunt enim,
quod filius in locum patris subingreditur
per fictionem, ergo dicitur in eodē loco,
in quo sunt alij filij, cum proximitas ficta
à iure positio introducta æquiparetur ve-
ræ proximitati *l. proximus ff. de verbor. si-*
gnific. l. 2. §. hereditas ff. de suis legit. hered.
glos. sing. in l. cum ita §. in fideicommissio de
legat. 2. quam sequuti sunt Soccin. ibi num.
52. col. 15. ac Bald. & hanc esse commu-
nem inquit Ludouic. in decis. Perus. 11.
num. 1. 2. & 3. ea ratione, quia pater, & fi-
lius vna eademque persona esse censetur
l. fin. C. de impub. & alijs substit. & pro-
pterea leges voluerunt mortuo patre fi-
lium in eius locum subintrare *§. 1. & §.*
reliquum Authen. de hered. ab intest. ven.
Authen. cessante C. de legitim. hered. §. cum
filius

- filius. vers. pari ratione, & S. si igitur instit.*
 11 *de bared. qua ab intestat. defer. & hoc siue*
 agatur de successione patris, siue aui pro
 cedit, cum nepos simul cum patruo suc-
 cedat, vt firmarunt *Des. conf. 1. & conf. 217.*
Rub. conf. 82. num. 5. Soccin. conf. 146. lib. 2.
& conf. 116. lib. 3. latè post innumeros idè
Ludovic. d. decis. & sequuntur Peregr. de fi-
deicom. art. 21. num. 17. Barry de success.
tit. de fideicom. substit. lib. 8. num. 4. tom.
1. Crass. S. fideicommissum quæst. 11. Intri-
gliol. de substit. cent. 3. quæst. 87. Mantie de
consect. lib. 8. tit. 9. num. 3. Menoch. lib. 4.
presumpt. 96. nu. 21. Surd. conf. 325. vol. 3.
Ceuall. comm. contr. com. quæst. 197. Vataq.
de iur. emphit. quæst. 50. plenè Thesaur. deci.
65. num. 3. Faabip. lib. 4. controuers. cap. 84.
 12 *Gamm. decis. Lusit. 59. & decis. 385. quod*
 indinè procedit vbi sumus in dispositio-
 ne legis, inquit, *Dec. conf. 87. in fin.* quam-
 uis *Thesaur.* dicat hoc esse siue agatur de
 dispositione legis, siue hominis, vt etiam
 firmarunt citati DD. & si de hoc dubitet
Peregr. d. art. 21. nu. 17. in fin.
 13 Adeo quod nedum locum patris filius
 subingreditur, verum etiam in sexum, ita
 vt si esset fœmina haberetur pro masculo,
 etiam ad exclusionem amitæ, vt latè tra-
 didi in *addit. ad Surd. in d. decis. 73.* vbi sic
 per S. C. ac per Reg. Collat. Consil. deci-
 sum retuli.

ARGVMENTVM.

Numquid actio ad reuocandum
 illud plus quod contra formam
 l. hac edictali vitrico, vel no-
 uerca fuerit relictum, compe-
 tat soli illi, qui minus habuit, an
 etiam omnibus alijs, & vnicui-
 que ipsorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Actio ad auocandum illud plus vitrico, vel
 nouerca fuerit relictum illi soli competit,
 qui minus habuit, & non omnibus alijs.

Sed contrarium nu. 2.

- 3 Actio illi competit, cuius contemplatione
 fuit facta dispositio, licet verba ad eum
 non dirigantur.
Amplia etiam in dispositione facta nedum in
ultima voluntate, & in contractibus, sed
in Statutis nu. 4. & 6.
 5 Tutor legato priuatur, si tutelam non geret
 illud pupillo applicatur.
 6 Iniuria omnibus liberis illata præsumitur
 vbi alicui ex eis aliquid minus habuerit,
 quam vitricus, vel nouerca.
 7 Lucrum l. hac edictali non potest remitti,
 nec repudiari ab eo cui minus fuit relictum
 in præiudicium aliorum filiorum.

QVAESTIO XXXXII.

Sed ex prædictis alia insurgit difficul-
 tas numquid actio ad reuocandum
 illud plus, quod contra formam d. l. hac
 edictali vitrico, vel nouerca fuerit datum,
 vel relictum, competat nedum filio, cui
 minus relictum fuerit, quam etiam omni-
 bus alijs communibus fratribus, ac vni-
 cuique ipsorum; Pro cuius resolutione
 breuiter dicendum videtur quod non, ex
 eo, quod in tantum fit auocatio, in quan-
 tum minus alicui liberorum, quam vitri-
 co reperiatur relictum, datum, vel dona-
 tum, igitur cum iniuriatus dicatur ille,
 cui minus fuit relictum, & ob eam
 causam datur auocatio, in dubium reuo-
 cari non potest, quin illi, & non alijs, ad
 illud plus auocandum actio competeret.

Nec mouet, quod illud plus cum alijs
 liberis veniat diuidendum, quoniam hoc
 erit, facta prius per offensum auocationis.

Sed contrarium videtur dicendum,
 scilicet actionem, nedum cui minus fuerit
 relictum competere, verum etiam vnicui-
 que ex alijs filijs, vt expressè deciditur in
 tex. d. l. hac edictali in verbis illis ibi *fin.*
autem non aequi portionibus ad eosdem libe-
ros memorate transferit facultates, tunc quo-
que non liceat pluseorum nouerca, vel vi-
trico testamento relinquere, vel donare,
seu dotis, vel ante nuptias donationis
titulo conferre, quod filius, vel filia habet, cui
minor portio ultima voluntate derelicta, vel

T 2 data

data fuerit, aut donata. Et deinde subdit ibidem in *S. sin vero*, ibi *sin vero plusquam statutum est aliquid nouerca, vel vitrico relictum, vel donatum fuerit, id quod plus relictum, vel donatum, aut datum fuerit tanquam non scriptum, neque derelictum, vel donatum, aut datum sit, ad personas deferri liberorum, & inter eos diuidi iubemus, ut etiam habetur in *S. optime Authen. de nupt.* Ex quibus verbis satis clarè apparet, quod licet vni ex filiis sit minus relictum, tamen quod auocatur omnibus deferretur, ergo omnes vendicabunt, prout expresse firmarunt *Bald. Butr. & Cyn. in d. l. hac edictali*, & post eos *Angel. in d. S. optime Auth. de nupt.* & hanc esse claram, & indubitatam conclusionem inquit *Beltr. ibid. nu. 66. & 67.**

- 3 Quod probatur auctoritate *Bart. in l. 2. S. videndum sub numer. 2. vers. praterea ff. ad Tertullian.* ubi quando vna dispositio sit alicuius contemplatione, licet expresse verba ad illum non dirigantur, tamen ei competit actio, quod etiam probat in *l. seruo legato per illum tex. S. si testator ff. de leg. 1.* ubi & si statutum dicat, quod femina non succedat extantibus masculis, quamuis expresse non disponat, quod masculi succedant tñ quia fauore eorum factum sit, possint ex ipso statuto, tamquam pro eis factum agere; siquidem ad iudicandum cui actio videatur competere, consideratur ille, de cuius interesse agitur, & ipse actionem habet, etsi alius esset nominatus, ita *tex. in l. fideicommissa S. interdum ff. de legat. 3. qui tex.* secundum opinionem *Bart. in l. si ita stipulatus S. possum ff. de verbor. obligat.* nedum in vltimis voluntatibus, & in contractibus procedit, ut tradit *Dec. in cons. 407. num. 9.* quod pro absoluto tenuerunt *Ias. in l. si cui legatur num. 3. ff. de leg. 1. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 4. num. 7. & sequ. Alb. Mandell. cons. 404. num. 4. cum sequ. lib. 3. Aym. Craueti. cons. 91. num. 6. & 11. Mauter. decis. 36. num. 4. cum seq. Surd. cons. 140. num. 16. lib. 1. & 291. num. 3.* ut de tutore dicimus, qui si legato priueretur si tutelam non gerat, legatum pupillo applicatur *l. si post legatum S. amittere ff. de his qui ut indigu.* Verum etiam in statutis, & lucrus à

lege prouenientibus, cum quotiescumq; ex iuris dispositione quis à lucro contemplatione alterius remouetur, lucrum illi applicari debet, cuius cōtēplatione alius remouetur, illique etiam ad illud lucrum remouendum actio competit, ut ex multis probat *Brun. de statut. excludent. fam. art. 13. q. 1. nu. 3.*

Nec obstat, quod auocatio perueniat ex minus relicto facto vni ex filiis primi matrimonij, & sic actio ad illud plus auocandum ei soli competere cēseatur, quoniam ex relicto, nedum illi, cui minus fuit relictū iniuria illata existimatur, sed omnibus alijs ex d. primo matrimonio filiis, incompenationem cuius *l. hac edictali* introduxit poenam hanc auocationis illius pluris, ad hoc ut æqualiter inter eos diuidatur, quippè dispositio *d. l. hac edictali* non propter aliud introducta sit, nisi ut atteratur cupiditas, ac ineffrenata voluntas parentum secundo nubentium, quæ nouis coniugibus nedum eorum bona, sed ipsorum filiorum, eorumque vitam addicunt *l. que tutores veos. lex enim C. de administr. tutor. l. 4. ff. de inoff. testam.* Igitur dum prohibitio secundo nubenti ne plus vitrico, vel nouercæ, quam vni ex filiis primi matrimonij conferat, principaliter facta sit fauore omnium filiorum primi matrimonij, non potest in debium reuocari, quin omnibus actio non competat. Alias si contrarium diceretur sequeretur absurdum, scilicet, quod filius, cui minus relictum fuit posset in præiudicium aliorum fratrum poenam hanc remittere, & nolle acquirere.

ARGUMENTVM.

Numquid ex primo matrimonio filij contra parentis donantis hæredes, an potius aduersus vitricum, vel nouercam donatariam agere possint pro restitutione mobilium, vel pecuniæ donatæ, & consuptæ, ubi eadem quantitas eis relicta non fuerit.

SYMMARIVM.

- 1 Dispositio l. hac edictali an, & quomodo pro-
cederet ubi datum vitrico, vel nouerca ef-
fet consumptum.
- 2 Hypothecaria filio contra vitricum non
competit pro illo pluri, quod ei fuit reli-
ctum.
- Item nec personalis nu. 4.
- Item nec saluanum interdictum nu. 1.
- 3 Hypothecaria tollitur sublata personali.
- 5 Dominium consumpta pecunia extinguitur.
- 6 Hypotheca per consumptionem pecunia ex-
tinguitur.
- 7 Saluanum interdictum cessat deficiente
hypotheca.
- 8 Actio reuocatoria filijs datur contra vitri-
cum pro illo pluri, quod ei fuit relictum.
- 9 Actio in rem scripta contra tertios posses-
siones exerceri potest.
- 10 Actio in rem scripta re perempta, vel con-
sumpta exerceri non potest.
- 11 Auocatio contra donatarium non datur, ubi
locupletior factus non esset.
- 12 Locupletari quando quis dicatur.
- 13 Actio competens filijs ad vindicandum bona
per eorum patrem relictā uxori, qua tra-
nsiuit ad secunda vota, non datur contra
haeredes eius, qui acquisiuit, & consumpsit
bona illa, sed contra haeredes matris alie-
nantis.
- 14 Dispositio l. femina C. de secund. nupt. non
habet locum re perempta.
- Intellige nu. 15.
- 16 Pecunia ad emptionem predij, vel domus, &
similium destinata, & perempta, non erit
ab haerede grauato restituenda, si absque
eius culpa perierit.
- 17 Actio competens filijs ad vindicandum illud
plus, quod vitrico fuerit relictum, non erit
extincta per consumptionem pecunia do-
nata, cum ad illius restitutionem teneatur
vitricus.
- 18 Actio per consumptionem pecunia non tolli-
tur ubi dominium non est acquisitum.
- 19 Consumans pecuniam, qua ad alium perti-
nere non ignorat dicitur in mala fide.
- 20 Pecunia mala fide consumpta potest condici,
ac si extaret.
- 21 Creditor anterior potest per hypothecariam

- reuocare solutionem posteriori factam ubi
illo dolo desijt eam possidere.
- Sed distingue inter creditorem ex causa one-
rosa, vel lucratiua nu. 24.
- 22 Mala fides in consumptione pecunia quando
dicatur inesse.
- 23 Statum quod a primo creditore pecunia se-
cundo soluta auocari non possit.
- Intelligitur dummodo secundus non consum-
pserit mala fide, & dolo.
- 25 Rei vindicatio datur aduersus desinentem
possidere absque dolo, ubi initium esset vi-
tiosum.
- 26 Tex. in l. generaliter C. de secund. nupt. de-
claratur.
- 27 Surd. in decis. 99. nu. 8. declaratur.
- 28 Secundus coniux consumens bona filijs primi
matrimonij reservata, tenetur in subsidiū,
scilicet ubi eorum mater non esset soluen-
da.
- 29 Tex. in l. planè S. 1 ff. de leg. 2. procedit etiam
cessante fauore ultimæ voluntatis.

QVAESTIO XXXXIII.

Plura non minus, quam ardua est
præsens quæstio, numquid ex primo
matrimonio filij contra parentis donan-
tis hæredes, an potius aduersus vitricum,
vel nouercam donatariam agere possint
pro restitutione mobilium, vel pecuniæ
donatæ, & consumptæ, ubi eadem quan-
titas eis relictā non fuerit.

I Et difficultas non modica in eo confi-
sit, nam dispositio d. l. hac edictali in tan-
tum videtur procedere, in quantum do-
natum, datum, vel relictum existeret, alias
verificari non possit in illis verbis, & si
plus fuerit relictum datum, vel donatum, pro
non dato non relictum, vel non donato haberi
volumus, quoniam non entis nullæ sunt
partes, & propterea ubi pecunia esset vi-
trico, vel nouercæ donata, & consumpta
tunc remedio l. hac edictali contra vitri-
cum vti nequeunt, sed contra parentes,
feu eorum hæredes, tãquam consumptio-
nis causa.

2 Filij enim ex primo matrimonio con-
tra vitricum, vel nouercam nullam habent
actionem, nullam inquam, quoniam si de

T 3 hy-

- hypothecaria dicimus, illa subsistere non potest, venit enim accessorie ad ius personale, adeo ut sublata personali tollatur
- 3 hypothecaria *contrahitur*, & ibi *Bart. ceterique* scribent *ff. de pignor. Surd. cōf. 243. num. 10. & decis. 174. nu. 2. Vinc. de Franch. decis. 30. num. 17.* sed contra vitricum personalis non competit, quia cum eo nihil fuit contractum *d. l. contrahitur ibi per aliquam obligationem*, idem *Vinc. de Franch. in decis. 273. nu. 3.* ergo.
- 5 Præterea, dato quod hypothecaria cōpeteret, quod negatur, adhuc esset extincta, quoniam postquam pecunia est consumpta extinguitur dominium *l. si alieni nummi ff. de solut. l. cum fundus S. servus tuus imprudens ff. si cert. pet.* ergo multo fortius
- 6 talis conlumptio facit extinguere hypothecam, quæ debilior est, ut in specie arguit *Gramat. quæst. 1. num. 6.* post *decis. & secuti sunt Rhamus. de inventar. par. 5. num. 147. Menoch. cōf. 75. num. 5.* cum alijs per *Surd. in cōf. 4. nu. 14. & seq.* quibus addo *Put. in decis. 34. p. 1. contra Afflic. in decis. 162. num. 4. & Statil. pacific. de Saluian. interdict. in spec. 2. c. 2. nu. 303.*
- 7 Immo nec Saluvianum competit interdictum, illud enim cessat deficiente hypotheca, ut tradit *Corn. cōf. 198. num. 2. lib. 1. Nat. cōf. 474. num. 34.* & ita pluries per Rotam *decisum* testantur *Seraphin. in decis. 1290. num. 5. Coccin. decis. 17. num. 7. Statil. pacif. decis. 9. num. 4.* cum alijs eiusdem Rot. *decis. in trat. de Saluian. interdict. in spec. 1. cap. 4. nu. 107. in spec. 3. c. 2. num. 44. 46. & 64. & in spec. 5. c. vnic. nu. 54.*
- 8 Sola autem reuocatoria cōpetit actio, quæ venit conditione illius legis, ut cauetur ex verbis *d. l. ibi pro non scripto, non dato, vel non dato*; at cum actio reuocatoria non sit, nisi in rem scripta, quæ etiam contra tertios possessores competit, secundum veriore, & communio rem opinionem, de qua latè *Ias. in S. item si quis*
- 10 *num. 104. Instit. de act. & actio in re scripta re petempta, & consumpta exerceri non potest*, igitur ad restitutionem illius, quod contra formam *d. l. hac edictali* dispositum
- 11 fuerit, vitricus, vel nouerca non tenentur; Auocatio enim numquam datur nisi

- vbi donatarius locupletior factus esset, ita probatur in *l. si sponsus S. ultimo, alias si mulier S. in donationibus, & l. quod autem ff. de donat. inter vir. & uxor.* sed locupletari dicitur, vbi quis ex re illa donata, aliquam rem comparauerit, vel alicui eius creditori soluerit, vel quoniam alio modo eius conditio melior facta erit dictis iuribus, & firmat in specie *Mantic. de iacit. & ambig. lib. 2. tit. 11. n. 1. & 2.* ergo quotiescumque quis locupletior factus non sit, sed pecuniam illam consumpserit, detrimentum illius, qui dedit erit *l. si id quod & d. l. si mulier. ff. de donat. inter vir. & uxor.*
- Nec amplius super hoc laborandum erit, est enim tex. express. in *l. generaliter C. de secund. nupt.* vbi habetur, quod etsi parens secundo nubendo teneatur referre filijs primi matrimonij omnia, quæ a primo viro acquisiuit, attamen si illa in secundam coniugem transtulerit, qui ea consumpserit, certè heredes consumptis ad nihil tenerentur, sed ipse parens sic disponens, quod etiam probat *glos. in l. famina vers. reintegrabitur iuncto tex. C. de secund. nupt. & decisum quoque in Sacro*
- 14 *Consilio* refert *Vincen. de Franch. in decis. 595. in fin.* scilicet donata uxori à consanguineis viri spectare ad filios primi matrimonij, dummodo extarent; quamvis casus illius decisionis aliter non fuerit decisus. Quicquid esset quando peruenta
- 15 ex bonis primi viri absque titulo alienationis, vel translationis perierint, quo casu inquirunt DD. & signanter *Rip. in d. l. famina num. 72.* quod si culpa parentis precepta sint, tunc eius heredes ad estimationem tenerentur, sin absque culpa, & secus, ut de pecunia ad emptionem domus, vel prædij, ac peculij destinata, & precepta, absque tamen culpa, & fraude
- 16 hæredis grauati, quod tunc non erit restituenda, quia de his non erit habenda ratio *l. deducta S. ante diem, & ibi Alex. ff. ad trebell. & firmant Paris. cōf. 25. nu. 73. & seq. lib. 2. Decian. cōf. 44. num. 84. lib. 3.* plenè comprobatur *Bardell. cōf. 6. num. 11.* vsque ad finem, & secuti sunt *Sim. Pret. de interpret. ult. vol. fol. 351. nu. 12. & Intrigliol. de subtit. cent. 3. q. 74. nu. 111.*

Sed

- 17 Sed contrarium dicendum videtur, scilicet vitricum, vel nouercam ad illius pluri restitutionem teneri, siquidem verissimum est, parentes prohibitos esse in secundos coniuges disponere plus quam vnus ex filiis primi matrimonij relictum sit, & secundus coniux pariter est prohibitus ultra portionem relictam, vel datā vni ex dictis filiis recipere, Cū in illo pluri incapax sit, ex hac igitur prohibitione clara sequitur consequentia, dominium illius pluri, quod à d.l. hac edictali prohibitum reperitur non esse vitrico, vel nouerca acquisitum; at vbi dominium non acquiritur, actio per consumptionem pecuniæ non tollitur l. sed & si pater §. 1. & §. seq. & ibi etiam DD. ff. ad Macedon cum alijs per *Surd. cons. 4. nu. 43.* igitur consumptio pecuniæ respectu pluri non facit actionem filijs competentem extinguere.
- 19 Præterea in dubium reuocari non potest ultra prædicta in cōsumptione ipsius pecuniæ donatæ malam fidem consumptis internenisse, dum ad aliam pecuniam prædictam pertinere non ignorabat c. si diligenti, & ibi DD. de rescript. sed vbi mala fide pecunia sit consumpta poterit condici, ac si extaret glos. sing. in l. si filius vers. conditionem ff. si cert. petat. quod etiam firmavit *Ias. in l. rogasti §. fin. n. 5. ff. si cert. pet. reddens rationem*, nam quando mala fide consumitur, dicitur quis dolo desisse possidere, quo casu fingitur pecuniā extare; ergo, & hac de re *Bart. in l. pupillus ff. de his quæ in fraud. cred. inquit*, quod creditor anterior possit per hypothecariam reuocare solutionem posteriori factam,
- 20 quando posterior dolo desijt possidere, & allegat *tex. in l. si fundus §. in vēdicatione ff. de pignor. per quem inquit Io. Andr. ad specul. in tit. de oblig. & sol. in rubric. vers. ex quo vidimus*, quod sicut auocari potest per hypothecariam pecunia soluta, quando extat, ita pari modo cum creditor posterior desinat dolo possidere, & hanc opinionem veriolem, & communiolem profitetur *Parisi. cons. 69. num. 1. volum. 4.* sic etiam *Stracc. de decott. part. ultim. num. 28. & 31. Afflicti. decis. 190. num. . Farinac. decis. 595. num. 4. tom. 2. Surd. cons. 4. nu. 14.*

- Ioseph. Ludouic. decis. Perus. 45. num. 20. Io. Andr. de Georg. alleg. 39. num. 11. Statil. Pacic. de saluian. interd. inspect. 3. cap. 2. num. 248. & seq. & Thesaur. lib. 2. qq. for. quæst. 16. num. 13.* vbi malam fidem in consumptione tunc inesse inquit, quando creditor posterior ultra scientiam anterioris creditoris statim exactam pecuniam expenderet, ad quod etiam respexerunt *Afflicti. in d. decis. 190. & Couar. pract. q. cap. 29. & ob id concludit Surd. in cons. 48. & 49. lib. 1.* statuto disponente, quod a primo creditore pecunia secundo creditori soluta reuocari non possit, intelligatur dummodo secundus non consumpserit mala fide, & dolo, quia stante huiusmodi causa non gaudebit dicto statuto, quod recipit interpretationem à iure communi l. ut gradatim de mun. & honor. l. quamuis de iniur. vocand. hanc etiam pro absoluto firmat *Tell. Fernand. in l. 32. taur. nu. 9.* aduersus creditorem lucratiuo titulo pecuniam recipientem, de qua quoque distinctione inter vnum, & alterum casum meminerunt *Costa de remed. subsid. remed. 37. illat. 2. Thesaur. d. quæst. 16. num. 10. & de Georg. alleg. 39. nu. 11.*
- Et si in præsentī quæstione parum referat, si vel nè cum dolo vitricus, vel nouerca definerint possidere, cum ad hoc, vt filij d. l. hac edictali, remedio vti possint, sufficiat acquisitionem pecuniæ malum, & vitiosum habuisse initium, vt in specie probat *Ias. in §. omnium num. 80. vers. aduerte tamen per tex. in l. si me vi deiecerit ff. de vi, & vi armat. dū inquit*, quod ad hoc, vt dari possit vendicatio sufficit initium malum, & vitiosum fuisse, quamuis absque dolo, & culpa desinat quis possidere, quod notabile dicit ibi *Faber.* at cum vitricus, & nouerca incapaces erant dictæ donationis respectu illius pluri, & sic vitio pecunia ad eos peruenit, non erit filijs deneganda actio contra vitricum ad æstimationem, vel ad tantundem, quod importaret illud plus, quamuis consumptum.
- 26 Nec obstat *tex. l. generaliter*, ibi enim non supponitur bona primi viri in secundum alienata, & translata fuisse. Immo prohi-

- 26 prohibitio consistit solum in parente binuba, ut omnia ea, quæ ex primo acquisiuit viro illius filijs seruare teneatur.
- 27 Et quamuis *Surd. in decis. 99. num. 8.* loquatur in dispositis in secundum coniugem, & tamen firmat uxorem sic alienantem teneri, hoc fuit, quia bona illa à primo viro uxori relicta fuerunt in dorem æstimata secundo viro tradita, & sic absque vitio, sed cū onerosa causa ad virum peruenerunt, quo casu solum in subsidium teneretur, scilicet, vbi binuba.
- 28 soluenda non esset per *tex. in l. fin. ff. de eo per quem fact. crit.* & ibi late *Alex.* cum quo concordat *tex. in l. plane la secunda. S. 1. ff. de legat. secundo*, qui *tex.* & si nonnulli dicant procedere fauore vltimæ voluntatis, tamen *glos. in l. 2. vers. tu respondeas*,
- 29 iuncto *tex. C. de heredit. vel act. vend. inquit*, quod *tex.* ille procedat etiam cessante fauore vltimæ voluntatis, tempore quo ipsa nedum de legatarijs, verum etiam de creditoribus loquitur, quæ *glos.* communiter est approbata, ut inquit *Alex. in d. l. fin. sub num. 2.*

ARGVMENTVM.

Numquid vitricus, vel nouerca possit relictum ab altero ex coniugibus non acquirere, & repudiare in præiudicium filiorum primi matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 1 Hereditas inuito non acquiritur.
- 2 Vitricus, vel nouerca non possunt relictum ab altero ex coniugibus repudiare, & non acquirere in præiudicium filiorum primi matrimonij.
- 3 Pœna l. hac edictali non consistit in acceptatione, sed in dispositione.
- 4 Prouisio l. hac edictali pœnitentia coniugum impediri non potest.
- 5 Donans etiam cum consensu illius cui donatum fuit, non potest donationem secundo

coniugi factam reuocare in præiudicium filiorum primi matrimonij.

- 6 Ius ex contractu tertio quæsitum, non potest in eius præiudicium ab eo recedi, quamuis re, vel spe etiam per dispositionem legalem esset ius quæsitum.
- 7 Parens, habens filios vtriusque matrimonij, si eosque in medietate institueris, & in altera medietate vitricum, vel nouercam, cum conditione, quod si totum capere nequiret, quod illud plus restitueret filiis secundi matrimonij, non euitas pœnam l. hac edictali.
- 8 Institutio vbi uti contra formam l. hac edictali facta non sustineretur, neque substitutio valeret, etiam vulgaris. Amplia quamuis secundus vir nollet heredem esse num. 9.

QVÆSTIO XLIV.

- 1 Circa hanc quæstionem, quamuis prima facie videatur affirmandum, ex eo, quod hereditas inuito nō acquiratur l. 1. & 2. ff. pro derelict. & propterea posse quem in præiudicium suorum creditorum, etiam hypothecariorum hereditatem, legatum, legitimam, & similia (licet ipso iure in eum transeant) repudiare, & non acceptare, ut late dixi in additio. ad *Surd. in decis. 140. per tex. in l. qui autem ff. quæ in fraud. credit.*
- 2 Nihilominus veritas ipsa in negatiua residet opinione, ex eo, quia pœna l. hac edictali ipso iure committitur, vbi per parentes plus vitrico, vel nouercæ relinqueretur, vnde parum interest, si vitricus, vel nouerca acceptaret, vel non, cum pœna non consistat in acceptatione relictæ, sed solum in dispositione, ut expressè determinatur in d. l. hac edictali S. si vero, in verbis illis, si vero plus quam statutum est aliquid nouercæ, vel vitrico relictum, vel donatum, aut datum fuerit, tanquam non scriptum, aut derelictum sit, prout in specie tenuit *Beltran. in dict. l. hac edictali in d. S. si vero num. 19.* & consuluit ipsemet in conf. 56. & sequitur *Boer. decis. 201. num. 6. circa med. vers. quod si vitricus, videns liberos primi matrimonij, subdens sic iudicatum*

- catum fuisse, ibique etiam veram appellat, quod ante eum tradit *Bald. in l. si constante* per illum *tex. fin. vers. machinari*
- 4 *C. de donatio. ante nupt.* dicens, quod prouisio *l. hac edictali* non potest ex poenitentia coniugum impediri, ut etiam in terminis disponit *tex. d. l. si constante in fin.* vbi late etiam *glos.* Vnde cum per mortem testatricis cum tali dispositione sit iam ius liberis primi matrimonij quæsitum, non potest vitricus, vel nouerca ex repudiatione aliquod præiudicium eis inferre. *S. quia vero hætenus de nupt. vbi glos.* specificè hoc videtur determinasse in verbo *ab initio*, dum inquit, quod donans etiam cum consensu illius, cui donatum fuit, nō possit donationem secundæ coniugi factā reuocare in præiudicium filiorum primi matrimonij.
- 5 Et ad hoc facit *tex. singul. in l. fin. ff. de pact. & l. si post mortem S. si. ff. de contrat. ab.* vbi, quod si occasione contractus sit ius tertio quæsitum, non potest recedi in eius præiudicium, quamuis re, vel spe, etiam per dispositionem legalem sit ius quæsitum, ut tradit *Bald. in d. l. si constante, vers. ibi exceptis.*
- 6 Hinc dixit idem *Bald. in conf. 146. vol. 3.* quod si mater habens filios ex primo, & secundo matrimonio, eosque in medietate instituat, & in altera secundum virum, cum conditione, quod si totum capere nequeat, illud plus iure legati relinquebat filiis secundi matrimonij omni modo, via, & forma; tamen hoc non obstante filiis primi matrimonij illud plus dari concludit, ex eo, quia id in eorum fraudem fecisse censetur, subdens hanc esse veritatem, quod etiam affirmavit in *conf. 161. volum. 1.* quem in specie sequitur *Mart. de success. legal. par. 3. quest. 12. art. 2. num. 28.* & faciunt adducta per eundem *Bald. in conf. 336. volum. 3.* vbi non solum institutio facta secundo viro contra formam *l. hac edictali* habetur pro nulla, immo & substitutio, licet vulgaris, ex eo, quia, cum institutio in tali casu habeatur pro non scripta, eodē modo substitutio, quod etiam admittunt *Surd. conf. 250. volum. 2. Honded. conf. 14. lib. 1.* & ita se respondisse
- 7
- 8

inquit *Cancer. lib. 3. var. res. sup. 15. num. 338. cum multis sequ.* & ad stipulatur *Boer. decis. 201. num. 6. circa med.* & late dixi in *quest.*

- 9 Et hoc, quamuis secundus vir nollet hæres esse, quia præsumeretur in fraudem filiorum ex primo matrimonio repudiare, ut in specie notat *Rip. in l. 1. nu. 88. ff. de vulg. & pupill. substit.*

ARGUMENTVM.

Numquid lucrum ex dispositione *l. hac edictali* proueniens, possit filius in præiudicium creditorum repudiare.

SVMMARIVM.

- 1 *Tex. in l. qui autem ff. que in fraudem creditorum nam. habet locum in ijs, qua ipse iure acquiruntur, vel. debentur, ut in legitima.*
- 2 *Lucrum l. hac edictali ipso iure absque ministerio hominis filiis desertur.*
- 3 *Legatum pro non scripto habetur, ubi legatarius eum acceptare noluerit.*
- 4 *Legitimam in præiudicium creditorum filius repudiare potest, quamuis ipso iure ipse debeat, & absque agnitione transmittatur.*
- 5 *Frater potest in præiudicium creditorum admittere sororem à statuto per eius existentiam exclusam, ad aqualiter succedendum.*
- 6 *Lucrum l. hac edictali in præiudicium creditorum à filiis repudiari potest.*
- 7 *Tex. in l. qui autem ff. que in fraudem creditor. habet locum in omnibus lucris à lege prouenientibus, & nu. 9. & ibi in lucro Authen. bona damnatorum C. de bon. proscript.*
- 8 *Bona Auth. bona damnatorum C. de bon. proscript. debentur agnatis absque titulo hereditario. Et transmittuntur absque alia agnitione num. 10.*

QVAE-

QVAESTIO XLV.

IN præcedenti quæstione diximus, vitricum, vel nouercam non posse in præiudicium filiorum ex primo matrimonio donationem, legatumque repudiare. Nunc vero quæro an idem sit in filiis respectu eorum creditorum, ac possint ne beneficium d.l. *hac edictali* in eorum fraudem repudiare.

Et pro resolutione, prima facie videtur negandum, per *tex. in l. qui autem ff. quæ in fraudem creditor.* ubi illa, quæ de patrimonio non detrahuntur, renunciari possunt, & sic non acquirere, at secus, quæ patrimonio coherent, nã repudiari nequeunt, ut in iis, quæ ipso iure acquiruntur, vel debentur, ut de legitima dixerunt *Ancharan. consil. 101. Bero. cons. 43. num. 1. lib. 1. Paschal. de virib. patr. potest. part. 2. cap. 4. num. 137. Peregrin. de fideicommiss. art. 3. num. 128. & multis sequent. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 13. titu. 38. num. 19. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 9. par. 5. num. 122. & sequen. Merlin. de legitim. lib. 3. titu. 2. quæst. 29. num. 10. usque ad fi.* At beneficium l. *hac edictali* ipso iure absque hominis ministerio filiis primi matrimonij defertur, & acquiritur, ob quod alia agnitione ad hæredes transmittitur, ergo.

Sed contrarium verius esse puto per *tex. in l. a Titio ff. de furt.* ubi & si dominiū legati recta via in legatarium transeat, tamen intelligitur, si legatarius voluerit, at quoties noluerit, legatum haberetur pro nullo l. *legatarius 38. ff. de legat. 1. l. hoc iure S. non potest. ff. de donatio. De Ponte consil. 347. num. 12. lib. 2. & hoc non per fictionem, ut sentierunt glos. Bart. & alij in d. l. qui autem, sed secundum veritatem, acquisitiones enim rerum, quæ dominia acquirunt robur, & nomen ab acquirentis animo l. 1. & 2. ff. pro derelict. l. non statum S. contra autem ff. de pecul. d. l. hoc iure S. non potest.*

Hinc videmus, quod legitima est ipso iure filio debita, & in ipsa filius viuentis patre dicitur quasi dominus, & transmittitur absque agnitione, & tamen filius eã

repudiare etiam potest in præiudicium creditorum ex apert. glos. in l. *scimus verf. ipso iure C. de inoff. testam.* prout decusum refert *T. besaur. lib. 3. quæstio forens. cap. 74. & late in addit. meis ad Surd. in decis. 149. num. 9. cum seq.*

Quicquid in contrarium supra dictum fuerit, cum hæc sit verior, & communior opinio, & rationibus magis fulcita.

Hinc *Bald. in l. 1. C. de his, qui ante apert. tabul. & in l. maximum vitium C. de liber. praterit.* dicit, quod licet per statutum femina per existẽtiam masculi excludatur, tamen poterit ipse masculus in præiudicium suorum creditorum sororem alioquin à statuto exclusã ad simul, & equaliter succedendũ admittere, ut est in terminis notat *Gabriel. cons. 20. n. 70. lib. 2. & Seraphin. in decis. 396. num. 6. cum alijs per me in d. decis. Surd. 140. num. 11.* ea ratione, quia non dicitur diminuere patrimonium, sed solũ nolle acquirere, cum post statutum illud non censeatur ius quasi filij masculis irrevocabiler, adeo quod renunciando dicantur aliquid de patrimonio diminuere, prout etiam tunc *Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. p. 5. num. 94.*

Neq; hæc opinio caret auctoritatibus, quoniam in materia lucra d. l. *hac edictali* provenientis, in specie id firmavit *Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. defin. 11. nu. 4. per tex. in l. pen. C. de pact. & l. pactum 46. ff. eod.*

Et hoc indistinctè procederet in omnibus lucris à lege delatis, inquit *Rol. de lucro dot. q. 40. & Phanuc. eo. tit. glos. 8. n. 16. ac Magil. q. 4. n. 21. & q. 117. nu. 16. de impu. prout dicimus de bonis, p. Auth. bona damnatorum C. de bon. proscript. quæ licet debeantur agnatis ipso iure, absq; titulo hæreditario, ut ait *Surd. in decis. 280. tamẽ agnati, alijque successores non prohibentur illa repudiare, Vinc. de Franch. dec. 102. post nu. 27. in princ. & tamen verum est ius illud trãsmitti absque alia agnitione, Pinet. de bon. mater. l. 1. p. 1. nu. 36. post Ias. in l. si arrogator nu. 15. ff. de adopt.**

ARGV-

ARGVMENTVM.

Numquid lucrum l. hac edictali
transmittatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Lucrum ex l. hac edictali proueniens an-
transmittatur ante mortem parentis, &
nu. 7. & 13. & ibi quid de pœna l. fœmina
& nu. 18. 19. 22. & 26.
 - 2 Ius delatum ex legis prouidentia titulo
singulari transmittitur, & hoc indistinctè
in quocunque lucro à lege delato extra
tamen nomen hereditatis nu. 3. & 5.
 - 3 Lucrum viro à statuto delatum transmitti-
tur absque agnitione.
 - 6 Transmissio ad hoc, ut fieri possit sufficit se-
mel fuisse quaesitum.
 - 7 Actio filijs primi matrimonij erga vitricum
vel nouercam ex dispositione l. hac edicta-
li non competit, nisi in morte parentum.
 - 8 Spes qua potest deficere non transmittitur.
 - 9 Alienatio à patre facta de lucris filiorum in
tantum infirmatur, in quantum illi patri
superuixerint.
 - 10 Ius quod non competit nisi post mortem, an-
te non transmittitur.
 - 11 Monasterium loco filij non habetur ubi mo-
naco superuixerit pater.
 - 12 Vidua si monasterium ingrediatur, in repe-
titione dotis, monasterium in tantum ha-
bebit priuilegia illi concessa, in quantum
ipsa uiueret.
 - 14 Pœna secundo nubentium per filium remissa
censetur, ubi intestatus decederet.
 - 13 Filij primi matrimonij proprietatem eis
per secundas parentis nuptias acquisitam
transmittere possunt ante mortem paren-
tum & nu. 16.
- Sed contrarium nu. 29.
- 15 Binuba proprietate non priuatur si filio su-
peruixerit.
- Sed contrarium nu. 16.
- 17 Successoris nomen, successorem bonorum
importat.
 - 20 Dispositio l. hac edictali in nepote locum ha-

- bet, non iure transmissio, sed proprio.
- 21 Inter dispositionem l. hac edictali, & l. fœ-
mina nulla constituitur differentia.
Sed contrarium nu. 28.
 - 22 Dispositio l. hac edictali tunc locum habet,
ubi filius superuixerit parentibus.
 - 23 Fiscus ab eo non aufert, qui tempore testa-
menti in capax erat, tempore vero mortis
capax.
 - 24 Capacitas in legatario satis est tempore, quo
dies legati cedit.
 - 25 Exclusio fœmine ab existentiam masculi,
cessat eo mortuo.
 - 27 Tempus mortis attendi debet, an plus vitri-
co, quam nouerca relictum sit.
 - 30 Parens decedentibus filijs ex primo matri-
monio, iure reuersionis, & non successio-
nem ad proprietatem, qua ob secundas nu-
ptias priuatus erat, admitteretur.

Q V A E S T I O XLVI.

Verissima, est iuris conclusio, scilicet
binubum, & binubam non posse
plus vitrico, vel nouercæ conferre, quam
vni ex filijs primi matrimonij, quo casu
illud plus pro non dato non relictio, vel
non donato, habetur, applicaturque filijs
primi matrimonij, hoc dicit d. l. hac edi-
ctali.

His igitur suppositis, quæro numquid
facta per binubum in nouercæ beneficiū
dispositione sit adeo filij ex primo matri-
monio ius quaesitum, ut illis parenti præ-
morientibus, hoc ius eis delatum, ad suos
transmittant hæredes.

- Pro cuius resolutione primo intuitu
videtur fatendum quod sic per Bartol.
traditionem in l. si arrogatus in 5. oppos. sol.
2. ff. de adopt. dicentis quod ius delatum
ex legis prouidentia titulo singulari trās-
mittatur ad hæredes absque agnitione
ex eo, quia dicitur effici de patrimonio
viri, ut etiam inquit ibi l. as. nu. 15. & Bar.
communiter secuti sunt post infinitos
Phanuc. de lucr. dot. glos. 5. num. 7. & seq. &
Rol. d. tract. quest. 47. ubi hanc veriore,
& magis communem, ex multorum men-
te appellat. Bec. cons. 77. num. 19. quam
pluri-

- plurimi apud *Surd. conf. 81. num. 17. vol. 1. & conf. 257. num. 33. Thesaur. lib. 1. qq. for. quest. 49. num. 8. Monter. decis. Aragon. 53. num. 83. Guttier. canon. qq. lib. 2. cap. 26. &*
- 4 hoc esse generale in quocunque lucro à lege delato extra nomen hæreditatis, inquit post multos *Pinell. de bon. matern. in l. 1. p. 1. nu. 36. & Surd. d. conf. 253. num. 33. in fin.* quod firmat *Suarez in l. quoniam in prioribus*, quem etiam allegat *Pinell. in d. nu. 36.* dicens, quod lucrum ex *Auth. bona damnatorum* ascendētib; & descēdētib; delatum transmittitur absq. agnitione; At cū *Ius ex d. l. hac edictali* proueniens titulo particulari, & extra nomē hæreditatis filiis deferatur merito trāsmittitur. Quod probatur per *tex. in l. videmus ff. quod met. caus.* vbi ad hoc, vt fiat transmissio sufficit ius semel esse quæsitum, vt etiam tradit *Vinc. de Franch. in decis. 32. num. 7.* at per dispositionem contra formā *l. hac edictali* factam; ius statim dicitur filio quæsitum, cum poena illius legis tunc committatur ergo.
- 7 Sed contrarium verius esse videtur, ex eo, quia filij primi matrimonij nil aliud habere dicuntur nisi solam spem, cum eis nihil debeatur nisi post mortē parentum, & sic in casu, quo superuiuerēt illis, vt in specie sic *d. l. hac edictali* procedere declararunt post *Bald. Salic. & Iac. de Sancto Georg. Beltr. in d. l. hac edictali vers. si vero plus num. 15. & in 4. quest. num. 36. idem Bald. in cap. 1. extr. ut lit. non contest. ac in conf. 299. vers. de prescript. col. 2. vol. 4. Cremens. sing. 87. cum addit. Bertachin. in verbo maritus lucratur volu. 3. & sequitur Faber. in suo codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nup. definit. 16. ac decisum testatur *Cauale. deci. 1. num. 60. p. 3.* sed spes, quæ potest deficere non transmittitur *l. sed si plures in princ. & l. qui habebat ff. de vulg. & pupill. l. si ex pluribus in fin. ff. de suis leg. hered. igitur.**
- 9 Et fundatur hæc conclusio in *tex. S. infirmans Authen. de nupt.* vbi alienatio à patre facta de lucris filiorum, in tantum infirmatur, in quantum patri superuiuant, ergo præmoriētibus filiis valida erit alienatio, & sic cessaret dispositio *d. l. hac edictali*, & consequenter nulla fieret transmissio, & propterea *Vital. de Gambacort. in tract. de claus. clausul. in quibus renunciari possit S. quando filia repellitur à successione ex Statut. col. 9. vers. dabitur tamen de legitima*, inquit, quod iura, quæ alicui competunt post alterius mortem, & nō antea, interim transmissionem non recipiunt. Hinc singulariter dixit *Ias. in Auth. si qua mulier in 5. col. 2. limit. 2. num. 20. C. de Sac. sanct.* *Ecc.* quod monasterium non semper habetur loco filij, nisi in casibus à iure expressis, vnde mortuo monacho ante parentum obitus, monasterium ad dictum lucrum non admittitur, cuius etiam dictū in specie sequitur *Beltr. in d. l. hac edictali*, cum duo copulatiuè requirantur, quod sit filius, & illius matrimonij, ob quod *Bald. in cap. post cessionem num. 15. vers. sed ecce pone quod vidua de probat.* per *tex.* quē sing. reputat. in *Authen. ut ex ac. instant. dot.* in princ. inquit quod si vidua monasteriū ingrediatur in repetitione dotis monasterium in tantum habebit priuilegia illi cō-
- 12 cessa, in quantum ipsa viuat, cum tunc habeatur loco filij, alias si esset mortua, secus.
- 13 Verū ab hac secūda opinione nōnulli recedendum putarūt, per *tex. in S. igitur legitime filius Authen. de nupt. & in S. cum igitur vers. siquidem masculus, vel femina Authen. de non eligend. secund. nub.* vbi respectu parentum differentia constituitur, quando testatus, vel intestatus decederet filius, cum in primo casu dicat ibi Imperator, quod quicquid filius eis reliquerit accipient quoad vsum, & proprietatem; in secundo vero casu in omnibus succederent, iuxta dispositionem *Auth. defuncti C. ad Tertull.* ex quibus iuribus apparet quod ita demum, id quod ex poena binubi ad filium perueniret apud parentes remaneret vbi intestatus decederet filius, at si testatus secus, cum tunc ad hæredes spectaret, & ratio differentię ea esse videtur, nam vbi intestatus decederet filius
- 14 cēleretur iniuriam parentibus remisisse, vt tradit *Rol. conf. 81. num. 9 cum seq. lib. 3. Menoch. cons. 155. num. 16. in fin. & cons. 237. num. 28. lib. 3. & cons. 308. num. 15.*
- cum

cum seq. lib. 4. sed quando testatus de-
deret secus esse videretur, prout ita late
declarat Bologn. in addit. ad Matthes. in
tract. de success. ab intest. art. 2. num. 22. vbi
15 contra eum satis exclamat, dum tenet
quod etiam in casu testati parens pro-
prietate non priuetur, quasi cessante cau-
sa, prout etiam post Bologn. firmarunt Io.
de Garon. in auth. ex testamento num. 56. C.
de secund. nupt. Gabriel. Comm. conclus. lib. 3.
eod. tit. conclus. 7. nu. 31. Merlin. de legit. lib.
4. tit. 2. q. 2. nu. 13.

Quod aperte videtur probari in S. ge-
neraliter auth. de nupt. vbi loquendo Im-
perator de poenis secundo nubentium, &
16 de proprietate, quæ filiis per secundas
acquirunt nuptias, inquit, quod filij quo-
ad eam sunt veri domini, & in S. sed quod
sancitū vers. illas quidē erubescit, ait, quod
si pater de proprietate prædicta aliquid alie-
nauerit, vel in alium transtulerit, quod eo
casu nedum eisdem filiis datur vëdicatio,
sed eorumq; hæredibus, & successoribus,
ibi vendicabunt, enim ea omnino filij hæ-
redesque eorum, & successores, ab hæredi-
bus illorum, & successoribus; successoris
17 autem nomen, successorem bonorum
importat l. hereditatis ff. de verbor. signific.
l. quedam S. interest vbi Alex. & alij ff. l. de
edend. Lancb. in l. heredes mei. S. cum ita nu.
230. ad trebell. Mant. de consuet. ultim.
vol. lib. 8. tit. 14. num. 18. Peregr. decis. Pa-
tauin. 101. num. 1. vers. secund. ergo non mo-
do ius prædictum ad filios, quam ad quos-
cumque alios extraneos transmittitur; Et pro-
inde non videntur obstare cōtraria quod
filius nihil habeat præter spem, cum suffi-
ciat dispositionem parentum in benefi-
cium vitrici, vel noueræ esse factam tē-
pore, quo vivebat filius, nam illa disposi-
tio ex tunc ipso iure, ipsoque facto pro
nulla, & non scripta haberi voluit ibi Im-
perator applicauitq; eam filiis ex primo
matrimonio, & sic eis plenum ius quæsi-
tum esse voluit.

18 Et licet nonnulli dixerint transmissio-
nem fieri solum in liberos liberorum pri-
mi matrimonij, non autem in extraneos,
vt firmarunt Beltr. in d. l. hac edictali vers. si
vero plus num. 18. Gabriel. comm. conclus. tit.

de secund. nupt. conclus. 4. Nicol. Noal. tract.
de transmiss. cap. 13. num. 1. 2. & 3. Cancer.
lib. 3. var. resol. tit. de inuent. cap. 2. nu. 195.
& tit. de transmiss. cap. 21. num. 255. cum
seq. Crauet. conf. 142. num. 3. Alex. Trenta-
cinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. 4.
fol. 344. col. 1. in fin.

19 Tamen eorum opinio non videtur sa-
tisfacere, tum quia contradiceret iuribus
superius allegatis, ex quibus apparet esse
vocatos non solum filios, sed eorumque
hæredes, & successores, tum etiam quia
filius filij primi matrimonij, & sic nepos
non succederet in casu prædicto iure
20 transmissio, sed iure proprio, cum l. hac
edictali nedum locum habeat in filiis, sed
in nepotibus, vt dicam in particulari que-
stione.

Nec etiam mouet, quod iura prædicta
loquantur in terminis l. femina, & non l.
hac edictali, & sic in diuerso casu, quoniā
21 inter vnum, & alterum casum nulla datur
differentia, in vtroque enim eadem est
ratio. idemque ius esse debet l. illud ff. ad l.
aquil. & in specie tradit Surd. conf. 196.
num. 55. vol. 2. circa med. vers. ex his igitur
nam per l. femina dispositum est pa-
rentes ad secundas conuolantes nuptias
ipso iure de proprietariis respectu bono-
rum, quæ ex antiquis coniugibus perue-
nerunt effici vsufructuarios, & hoc pro-
pter iniuriam filiis illatam, & tamen filius
ante illorum mortem hanc proprietatem
ad suos hæredes transmittit, vt supra pro-
batum est, sed per l. hac edictali idem vide-
tur dicendum, quoniam ipso tunc, quo fa-
cta est dispositio contra formam per d. l.
traditam habetur pro non scripta, & ap-
plicatur filiis primi matrimonij, similiter
propter iniuriam eis illatam, & sic filij ip-
so tunc dicuntur de illo pluri veri domi-
ni, & vti tales beneficium illud transmit-
tunt, immo si recte consideretur maioris
difficultatis esse videtur casus d. l. femina
quam l. hac edictali, ex eo, quia in termi-
nis l. femina filius proprietarius tantum
efficitur, at in casu l. hac edictali, nedum
proprietarius, sed vsufructuarius.

22 Verum quoad me saluo semper melio-
ri iudicio à secunda opinione recedere

V non

non putarem, scilicet *d. l. hac edictali* tunc locum obtinere, quando filius superuixerit parentibus, sic contra illius formam disponentibus, non autem, quando illis filius præmoreretur, siquidem alterum de duobus, scilicet, an dispositum sit in vitricum, vel nouercam in vltima voluntate, aut inter viuos, primo casu, & tunc etsi mater talem non mutauerit voluntatem, adhuc per mortem filij sustineretur dispositio, tanquam superueniente in vitrico capacitate, & hoc probatur per *tex. sing. in l. non intelligitur §. quando autem ff. de iure fisci*. vbi licet quis tempore testamenti sit incapax, & tamen tempore mortis sit capax, cessat poena, & fiscus ab eo non aufert, cum inspicere debeat id, quod prodest, & non id quod nocet, inquit ibi *Bart. & in specie firmarunt Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 19. num. 18. vero quero, & nu. ff. ac Lup. de illegit. comment. 2. §. 2. num. 67. vers. similiter non obesse*, vt etiam probatur in *l. interuenit ff. de leg. præst.* vbi habetur, quod capacitas in legatario satis est

24 tempore quo legati dies cedit, & sufficit, quem tempore mortis esse capacem, in tantum enim incapacitas respectu vitrici, vel nouercæ consideratur, in quantum extant filij, ne eis iniuria fieret, at illis præmorientibus cessat causa incapacitatis, & sic cessat eius effectus, vt de sorore per masculi existentiam exclusa, illo enim

25 mortuo cessat exclusio, vt latè tradidi in *addit. ad Surd. decis. 95.* Ultra quod testamentum quantum ad dispositionis effectum trahitur ad tempus mortis *cap. cum mort. de celebr. missar. l. cum hic status §. ait oratio ff. de donat. inter vir. & uxor.* & perinde habetur, ac si factum esset, quando decessit testator *l. si alienum §. in extraneis ff. de hered. instit. §. in heredibus instit. de hered. qualit. & diff.* & non dicitur testamentum nisi post mortem *Domin. in cap. quamquam de usur. in 6. cum alijs per Cephal. conf. 402. num. 14. & 406.* ergo interim per filium nihil transmitti potest cum nihil acquisiuit.

26 Si autem inter viuos parens disposuerit, adhuc nullum ius filio plenè acquisitum dicitur, tum quia parens poterat in

vltima eius voluntate tandundem filio relinquere, & sic pænam *d. l. hac edictali* euitare, cum illa non committatur nisi vbi plus in vitricum, quam in filios disponitur; tum etiam, quia etsi alia bona interim non haberet præter in vitricum, vel nouercam disposita, tamen poterat vsque ad eius mortem alia acquirere; vnde idcirco ait

27 Imperator in *§. quia vero hætenus Auth. de nupt. vbi etiam glos.* quod tempus mortis attendendum sit, ad hoc vt æstimari possit, an plus vitrico, quam filio sit relictum, vt latius dicemus in particulari questione, igitur dum filius, superexistentibus parentibus ius aliquod formatum non habeat, ad quid transmissio?

28 Et propterea non obstat id quod supra dictum est, scilicet differentiam nullam constitui posse inter dispositionem *l. femina, & l. hac edictali*.

29 Ultra quod respectu *l. femina* opinio illa, quod proprietas transmitti possit tuta non est, cum contrarium in specie firmarunt *Matthes. in tract. de success. art. 2. nu. 22. Aretin. de testam. in verbo nolens intestatus in 2. art. num. 9. Soccin. sen. conf. 34. sub num. 11. vers. 4. mouetur lib. 1. Mangil. de imput. quest. 7.* & ita decisum in Sebastianiano Senat. refert *Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. definit. 16.* alias etiam in casu intestati parens iure successionis, & non reuersionis ad proprietatem admitteretur, quod verum non est, vt probat *Fab. de Ann. in conf. 47. per tot. lib. 1.*

ARGUMENTVM

Quod tempus inspiciendum sit, donationis, vel mortis in materia *l. hac edictali*.

S V M M A R I V M.

- 1 Tempus mortis inspiciendum est an plus vitrico, vel nouerca datum, vel relictum sit, in materia *l. hac edictali*.
- 2 Fortuna sæpè contrarios operantur effectus.
- 3 Querela inofficiosa dotis à matre data non com-

competit filio, nisi soluto matrimonio.

Amplia etiam de iure Consuetudinis nu. 4.

Sed contrarium nu. 6.

Prima opinio verior nu. 7.

Sed declara nu. 8.

5 Parens potest secundo coniugi constituere dotem, cum pacto de ea lucrando usque ad tempus eius mortis in praeiudicium filiorum primi matrimonij.

9 Dispositio l. hac edictali habet locum etiam in donatione, quae à principio inofficiosa non erat, licet ex post talis fuerat.

10 Actus, qui sequitur declarat intentionem precedentem.

Q V A E S T I O XLVII.

VERISSIMA videtur conclusio, tempus mortis inspiciendum esse, an plus vitrico, quam filio datum, vel donatum sit, vt determinat Imperator in §. quia verba hactenus Authen. de nupt. qui tex. nedum loquitur quando esset relictum, sed etiam vbi esset donatum, & redditur ibi ratio, quia fortuna saepe contrarios operatur euentus; siquidem potest esse, quod plura coniux acquireret bona, vel illa quae habet diminuet, vt etiam tradiderunt Cyn. Salic. l. as. Butr. & Bald. in d. l. hac edictali in 2. lectur. in princ. C. de secund. nupt. sic etiam firmavit Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 11. dicens, quod inspicere debet tempus mortis ad instar legitimae, ex eo, quia dum Imperator in d. l. hac edictali inquit, quod inaequaliter non debeant iudicari vitricus, & priuignus, ita vt quarta pars, quae filiis debetur non minuatur, tamen id erit tempore mortis, cum eo casu appareat, si, vel ne quarta pars, id est legitima filiorum diminuta sit, id quoque expresse videtur sentire glo. in d. l. hac edictali §. si aut, vers. vel data fuerit, vel donata, scilicet quod inspicitur tempus mortis binubi, & glo. d. §. quia vero hactenus vers. homines.

3 Ad quod facit tex. in l. 1. C. de inoff. dot. vbi filijs nulla querela aduersus inofficiosam dotem à matre datam competit, nisi soluto matrimonio, ex eo, quia potest esse, quod eo tempore dos non sit excef-

suas, prout etiam notauit ibi glo. fin. dicēs, quod demum mortua matre aget hic filius, prout etiam pro absoluto firmauit Vinc. de Franch. in decis. 170. etiam attento iure consuetud. subdens sic fuisse decisum.

Hinc dixit Alex. Trentatinq. lib. 3. var. resol. tit. de matrim. resol. ultim. fol. 348. col. 2. vers. in primo casu, quod valet constitutio dotis facta à coniuge ad secundas conualante nuptias secundo coniugi cum pacto de lucrando in praeiudicium filiorum primi matrimonij usque ad tempus mortis coniugis dantis, ex mente Cyn. in d. l. hac edictali in 1. quest. cum hoc modo erit marito consultum, vt viuente vxore omnia eius bona administrare possit, vt etiā ex mente Romani tradit Dec. in cons. 246. post princ.

6 Nec huic conclusioni opponi potest de l. si constante §. C. de donat. ante nupt. vbi videtur attendi debere tempus donationis, & non mortis, ad hoc vt donatio dici debeat inofficiosa, nam contrarium disponitur per §. de augmentis Authen. de nupt. Ultra quod tunc attēditur tempus ipsius donationis, & non mortis, vbi tempore quo fuit facta donatio nullo modo dici poterat inofficiosa, quāuis ex post efficiatur inofficiosa ex eo, quia sumit statum irreuocabilem, secus vero si à principio ipsa donatio esset inofficiosa, nam tūc considerandum est tempus mortis, quia potest definere esse inofficiosa, cū post donationē pater tantundem, vel longē plus possit acquirere d. §. quia hactenus, licet ibi glo. in verbo non ab initio velit ll. praedictas concordare, & cum hac distinctione transire Rip. in l. si unquam quest. 33. num. 91. & Bald. cons. 167. col. 3. vol. 5. quod pro singulari notauit Anna in sing. 242.

9 Et si hoc in praesenti casu nō deseruiat, siquidem, & si à principio donatio secundo coniugi facta non fuerit inofficiosa, cum multa supererint bona, attamen, si donator deinde de reliquis non in filium, sed in alium disponderet, ita vt tādūdem filio non remaneret, reuocaretur donatio nedum vti inofficiosa à principio extitisset sūm glo. singular. in l. 1. in 9. q. C. de inoff. dot.

V 2 ex eo,

1o ex eo, quia ex ijs, quæ postea gesta sunt datur intelligi donatorem à principio habuisse animum fraudandi filium sua legitima, ut considerauit *Paul. de Castr. in Authen. unde si parens num. 3. vers. si vero illud C. de inoff. testam. & in conf. 356. volum. 2. Rub. in l. Titia S. Imperator num. 73. & ff. de leg. 2. cum alijs per Mangil. quest. 94. num. 9.* sed etiam ut in fraudem *l. hac edictali*, cum enixa Imperatoris mens sit, ut vitricus non sit melioris conditionis, filio, & sic ut plus non haberet quam ille consequeretur.

ARGUMENTVM.

Numquid creditores binubi, posteriores donatione secundæ coniugi contra formam *l. hac edictali* facta præferantur filijs primi matrimonij.

SVMMARIVM.

- 1 Creditores posteriores donationi in beneficiū vitrici, vel nouerca facta contra formam *l. hac edictali* non præferuntur filijs ex primo matrimonio in illo pluri.
Sed intelligenu. 7.
- 2 Plus illud, quod vitrico, vel nouerca erit donatum, non dicitur amplius de bonis donantis, sed ipso iure in filios transit.
- 3 Disponere contra formam *l. hac edictali* est delictum.
- 4 Tempus delicti, & non condemnationis in iure querendo circa penam attendi debet.
- 5 Actio ad penam tempore delicti oritur.
- 6 Prouentus, quæ ex condemnatoria sententia oriuntur, spectant ad dominum tempore delicti, & non condemnationis.

QVAESTIO XLVIII.

Sed non minus pulchra ex supradictis oritur controuersia, scilicet, numquid creditores posteriores donatione factæ contra formam *l. hac edictali* præ-

ferantur filijs primi matrimonij, & difficultas consistit in eo, quod inspicere debeat tempus mortis, an sit contra formam *d. l. hac edictali* dispositum, quo tempore cum reperiantur creditores donantis, illud plus, quod filijs applicaretur, illis spectaret.

- 1 Sed pro resolutione veritas ipsa est, creditores donantis, & contra formam *l. hac edictali* disponentis nullum ius, nullamque actionem in eo pluri acquirere, & propterea nulla prælatio aduersus filios primi matrimonij competeret; quoniam si liberorum fauor non obstarat, totius donationis emolumentum donatarius retineret, & successiue nihil eorum interesse videretur arg. *l. paterfamilias 12. vers. eorumque nihil intetuerit ff. de priuileg. creditor.* & ea potissimum est ratio, siquidem facta dispositione contra formam *d. l. hac edictali* ius statim ipso iure est filijs quæsitum, & sic amplius non dicitur de bonis donantis, & consequenter creditoribus nulla in eos actio nata videtur; Quod probatur, ex verbis *d. l. hac edictali S. si vero plus.* ibi *sin vero plus quam statutum est aliquid nouerca, vel vitrico relictum, vel donatum, aut datum fuerit, id quod plus relictum, vel donatum, aut datum fuerit, tanquam non scriptum, neque derelictum, vel donatum, aut datum sit, ad personas liberorum deferri, & inter eos diuidi iubemus.*
- 3 Et hæc opinio fundatur ratione, siquidem disponere contra formam *d. l. hac edictali* est delictum, ob quod in penam illud plus filijs applicatur, ut communiter DD. in *l. hac edictali*, at ubi agitur de iurium acquisitione, tempus delicti, & non condemnationis inspicere debet. *quæcunque actiones ff. de act. & obligat.* ubi in specie loquitur in materia actionis iniuriarum, prout est hæc *l. hac edictali*, & habetur in *l. si is, qui in puteum S. si postea ff. quod vi, aut clam*, nam tempore delicti oritur obligatio ad penam *l. ultima C. de sentent. pass. Tiraq. de retract. S. 5. glo. 4. num. 24.* igitur cum tempore dispositionis in illo pluri, quod reperitur dispositum contra formam *d. l. hac edictali* sit iā ius quæsitum filijs, non est quid in eo donantis coniugis creditores prætereendere possint.

Hinc

Hinc *Vinc. de Franch. in decis. 76.* inquit per illum *tex.* quod si commissum sit delictum tempore vtrius domini, & postea feratur sententia, qua mediante fiunt proventus tempore alterius domini, quod illi spectent ad primum dominum; finis enim condemnationis habet necessariam dependentiam à causa delicti, & ideo ad illud principium reducitur ad *tex. in l. quod ait §. 1. vbi Bart. ff. de adult. & cap. ultim. extr. de sentent. excommun.* vbi *Panorm.* notat, & hanc esse communem inquit *Tiraq. loco cit.* & ita bis iudicatum fuisse tradit *Cassan. ad Consuet. Burg. in 1. rubric. §. 7. glo. 2. num. 6.* communem quoque dixerunt *Bertaz. in conf. 155. num. 1. cum seq. volu. 1. & conf. 458. num. 11. volum. 2. Surd. confil. 57. num. 19.* vbi ita pluries iudicatum vidisse testatur, & sequuntur *Amod. de Pont. quest. 38. Baiard. ad Clar. quest. 78. nu. 144. Sol ad Constit. Sabaud. tit. de pen. temer. appell. num. 10. fol. 196. Rim. iun. conf. 33. num. 11. vol. 1. Boer. decis. 5. nu. 20.*

Nec obstat, quod tempus mortis inspicendum sit, quippè hoc est ad sciendum æstimationem donationis, si plus, vel minus, quam per *d. l. prohibitum est*, donatum reperiatur, non autem ut ex tunc filij actio nata nō sit *§. ex conditionali inst. de verbor. obligat.* cum ipso iure filijs applicetur.

Nec opinio prædicta caret auctoritate, siquidem ita in specie tuetur *Faber. in suo Codic. lib. 5. tit. 5. de secum. nupt. defn. 11.* circa med. licet in fine dicat, casū indecisum remansisse, & hoc alibi non inuenies.

ARGVMENTVM.

Num filius consentiens dispositioni in beneficium secundæ coniugis à patre factæ videatur lucrum l. hac edictali remisisse, si dispositio sit contra formam illius legis.

- 1 Filius consentiens patri donanti nouerca, censetur lucrum l. hac edictali remisisse.
Sed contrarium num. 16.
Prima opinio verior, vbi cōsensus aliud operari non posset num. 38. & nu. 42.
Amplia siue in potestate, siue emancipatus sit num. 46.
Sed contrarium indistinctè, nisi certioratus fuerit num. 46.
Limita si filius esset Doctor num. 55.
- 2 Volenti nulla sit iniuria.
Intellige num. 25.
- 3 Filia consentiens secundis nuptijs matris penam secundo nubentium remisisse censetur.
Sed contrarium nu. 26.
- 4 Prohibitum fauore alicuius, per eius consensum efficitur licitum.
- 5 Consentens alicui actui obligatur perinde, ac si ipse actum gereret.
- 6 Consensus nō debet esse superuacuu.
- 7 Consensus in actu voluntario præstitus, iuris remissionis operatur.
- 8 Consentens actui videtur remittere iura contra illum actum.
- 9 Filius consentiens in actu testamenti se à patre exheredari, illud querelare non potest.
Et hoc indistinctè tam in exheredatione, quàm in præteritione nu. 11.
Sed contrarium nu. 28.
Nisi vbi voluntas filij à principio interuenierit volentis institui contra patris voluntatem, volentem eum instituere, & hac causa in testamento inferatur.
Amplia etiam de iure præterito, & siue ab intestato successuri, siue extranei instituti sint num. 29.
Sed intellige nu. 30.
- 10 Filius absque causa exheredari non potest.
- 12 Filius scribens se exheredatum contra testamentum venire non potest.
Sed intellige num. 31. & 32.
- 13 Patronus consentiens donationi factæ à liberti, non potest eam fauianareuocare.
- 14 Filius consentiens patri donanti omnia sua bona nequit donationes illas tamquam inofficiosas reuocare.
- 15 Vassallus licet possit feudum alienatum re-

- Stituto pretio reuocare, tamen nequiret si alienationi consenserit.*
- 16 Consensus non confirmat, quod iure nullum est.
Intellige ubi contractus esset nullus aliunde, quam ex defectu consensus num. 45.
- 17 Filius præteritus testamentum de iure nullum approbare non potest.
- 18 Legi prohibitoria, & formam introducenti per verba aliter non fiat, renunciari non potest.
- 19 Filius eius consensu solemnitates à legibus introductas remittere non potest.
- 20 Princeps consentiens, ut filius familias testetur, intelligitur seruata forma iuris.
- 21 Consensus præstitus alienationibus, intelligitur de alienationibus factis in casibus permissis.
- 22 Lucrum l. hac edictali filio ante mortem parentum non debetur.
- 23 Consensus præiudicium consentienti non infert in his, quæ eo tempore ad illum non pertinebant.
Intellige num. 43.
- 24 Filius non obstante consensu præstito alienationi factæ à patre, admittitur ad ius retractus virtute statuti.
- 27 Consensus tunc præiudicat, ubi consentiens dissentiendo poterat actum impedire.
- 28 Glof. in l. si quando S. generaliter C. de inoff. testam. declaratur.
- 29 Filius consentiens exheredationi factæ, etiam de aequitate prætoria sibi non præiudicat.
- 30 Tex. in l. filio præterito ff. de inoff. testamen. quomodo procedat.
- 31 Tex. in l. non putauit S. si quis sua manu ff. de bonor. poss. contr. tabul. non excludit quærelam.
- 32 Tex. in l. non putauit S. si quis sua manu ff. de bonor. poss. contra tabul. declaratur.
- 33 Filius per eius simplicem consensum in exheredatione à patre facta, legitima, & quærela non priuatur.
- 34 Titulus in fraudem patroni non habet locum in patre alienante in præiudicium legitima.
- 35 Gratian. tom. 2. discept. forens. cap. 247. nu. 47. impugnatur.
- 36 Extendendi non debet, quod singulari iure receptum est.
- 37 Extensio de persona ad personam, nedum in odiosis, verum in fauorabilibus nunquam fit, licet de casu ad casum admittatur.
- 39 Casus fideicommissi impeditur in casu alienationis, ubi consensus illius, cuius fauore factum est interueniret.
Amplia etiã ubi consensus resultaret ex præsentia cum taciturnitate nu. 40.
- 42 Fideicommissarius consentiens alienationi rei prohibita, censetur alienasse.
- 44 Consensus transit in pactum, ubi ad cuius beneficium fuit præstitus præsens erat.
- 45 Filius familias inter viuos absque patris consensu donare potest.
- 47 Beneficium l. hac edictali miserationis causa introductum fuit.
- 48 Consensus alicuius ubi ad validandum actum requiritur ex certa scientia præstari debet.
- 49 Filius per renunciationem l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo absque certioratione illius beneficium non priuatur.
- 50 Mater disponens de nouem partibus ad filium de iure consuet. spectantibus, post mortem ipsius filij cum consensu viri, & promittentis uon venire contra testamentum, talis consensus non præiudicat viro post mortem filij.
- 51 Renunciatio Velleiani per mulierem facta absque certioratione non valet, quamuis iurata.
- 52 Mater ob secundi coniugis amorem propriam filiorum vitam addicat.
- 53 Dissensus potius quàm consensus præsumitur, ubi actus fit, per eum cui debetur reuerentia.
- 54 Consentire non præsumitur, qui loqui erubescit.
- 56 Consensus per filium præstitus donationi per patrem factæ in beneficium nouerca, non valet absque alio patris consensu, ex dispositione Regiæ pragmaticæ ad Macedonianum.
- 57 Paternum in causa propria possit filio consensum præstare.
- 58 Illi dicitur datum, cuius contemplatione fuit datum.

QVAE.

Q V A E S T I O XLIX.

DVbi tamen adhuc perpulchrum in hac materia suscitari videtur, numquid filius consentiens dispositioni factæ per patrem, vel matrem in beneficium vitrici, vel noueræ, censeatur lucrum *l. hac edictali* remittere, quatenus dispositio esset contra formam illius legis facta.

- 1 Et quamuis ad hanc questionem conferant dicta in *quest. 22.* tamen illis omis-
sis pro eius resolutione videtur affirman-
dum; siquidem dispositio *d. l. hac edictali*
ad aliud introducta non fuit, nisi in com-
pensationem iniuriæ filiis primi matrimo-
nij illatæ per parentes in secundos con-
iuges, ultra portionem eis tangentem dis-
ponentes, sed vbi talis dispositio fieret
2 consentiente filio, iniuria cessaret, quoniã
volenti nulla iniuria, nec dolus inferri
videtur *l. cum donationis C. de transact.* ergo
cessat prædicta l. dispositio, quod aperte
probat *glos. singul. in Authen. de non eligend.*
secund. nub. in verb. compellantur, quæ dum
tex. loquitur de poenis mulierum secun-
do nubentium in fauorem filiorum im-
positis, inquit, *Iuuita filia*, quasi velit, quod
3 si volente filia, matrimonium fiat, non est
quod matri possit filia obijcere, nec con-
tra eam aliquid de poenis secundo nuben-
tium vindicare, cum facto, & voluntate
sua exclusa videatur, vt alias in *d. quest. 22*
diximus, ergo idem dicendum, vbi pa-
rens in secundum disposuerit coniugem,
ultra portionem vnus ex filiis, ipsis tamẽ
consentientibus, cum verissimum sit pro-
hibitionem *l. hac edictali* eorum fauore
4 introductam esse, at quia alicuius fauore
prohibitum per eius consensum efficitur
licitum *l. nihil 123. S. 1. vbi Bart. ff. de leg. 1.*
igitur filius consentiens, vt pater in se-
cundam disponat coniugem remedi *l. hac*
edictali vti nõ põt, cõsetur enim eam par-
tem, quam ex dispositione *d. l. hac edictali*
habiturus esset noueræ donare, & pro-
5 pterea contra talem consensum venire
non potest, ita *Bart. in l. cum pater S. liber-
tis ff. de leg. 2. Surd. decis. 264. num. 14.* vbi
consentiens alicui actui obligatur perin-

- de, ac si ipse actum gessisset, nec illud im-
pugnare valet, maxime quando consen-
sus aliud quam dicti lucri remissionem
operari nequireret, quo casu habetur, ac si
6 expresse illi renunciasset, alias esset super-
uacuum, quod minime dicendum est, ita
Tiraquell. de retract. lignag. S. 1. glos. 9. num.
135. per tex. in l. si stipulatus ff. de usur.
7 quod absque difficultate admittunt DD.
vbi actus super quo consensus interuene-
rit esset voluntarius, vt tradit *Cuman. in l.*
si fundum nu. 4. ff. de leg. 1.

Ad quorum comprobationem faciunt
multa iura, scilicet *l. fideiusor S. pater ff. de*
pignor. l. 2. C. de remiss. pignor. l. cum quedam
C. de administ. tutor. & l. sicut S. venditionis
ff. quib. mod. pign. vel hypothec. soluit l. qua-
8 *ritur ff. de edil. edict.* in quibus habetur,
quod qui consentit actui videatur remit-
tere iura contra illum actum.

- Nec hæc cõclusio, aliquas patitur dif-
ficultates, illa enim decidi videtur à *glos.*
9 in *l. si quando S. generaliter C. de inoff. testam.*
vbi filius si consenserit in actu testamēti
se à patre exheredari, illud querelare non
poterit, & tamen verum est filium absque
10 causa exheredari non posse *S. hoc quoque*
capitulum Auth. vt cum de appell. cognos. quæ
glos. communiter est approbata, vt per
Bart. in d. S. generaliter, & ibi *Salic. & Imol.*
in l. si quis posthumos ff. de liberis, & postb.
& in l. si in præterito sol. 40. ff. de iniust. re-
stam. Alex. in auth. non licet colum. 2. C. de fil.
presbit. & hanc esse communioem post
ceteros proficitur Roderiq. Suarez in l. quo-
niam prioribus ampliat. 10. num. 32. quam
11 opinionem tam in præteritione, quam
ex heredatione veram esse testatur *Go-*
mes lib. 1. var. res. cap. 1. num. 14. & probat
tex. in l. non putauit S. si quis sua manu ff. de
12 *bonor. poss. contr. tab.* vbi si quis se exhered-
datum scripserit, contra testamentum ve-
nire non posset.

Præterea in puncto hanc questionem
expresse determinat *Cin. in l. 1. quest. ult.*
num. 11. post Iacob. Ra. 1. C. si quid in fraud.
patron. per tex. in l. non videtur ff. eod. xqui-
13 *parando patronum, & filiũ, scilicet, quẽ-*
admodum patronus expresse consentiẽs
donationi factæ à liberto non posset eam
postea

14 postea Fauiana reuocare; ita & filius si expressè consenserit patri donanti omnia sua bona nequiret donationes illas tanquam inofficiosas postea reuocare, cuius dictum secuti sunt *Paul. de Castr. in d. S. generaliter num. 5. quæst. ultim. in fin. Tiragu. de retract. lignag. S. 1. d. glos. 9. nu. 136. Suarez d. ampliat. 10. num. 46. vers. ecce ergo, & Gratian. tom. 2. discep. forens. cap. 247. num. 46.*

Et ad hoc *tex.* apertus est in *cap. Titius filios*, & ibi *glo. Bald. & alii si de feud. defunc.*

15 *contr. si inter domin. & agnat.* vbi licet filius vassalli possit reuocare feudum alienatum restituto pretio, tamen hoc nequiret, si alienationi consenserit, ut etiam habetur in *cap. 1. tit. qui succed. ten. & cap. 2. quo tempore miles*, a contrario sensu, & sequitur *Paul. de Castr. in conf. 290. num. 2. vol. 2. in nouiss.*

16 Sed contrarium videtur dicendum, scilicet ex consensu prædicto nullum filio inferri præiudicium, cum in iure verissimum sit, consensum non posse confirmare, quod iure nullum est *l. si debitor S. in venditione*, & ibi *Bart. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. solu. at cum dispositio contra formam l. hac edictali sit prohibita*, & ipso iure nulla non potest consensu fieri licita, & valida, quod apertè videtur probare *Bart. in l. filio præterito num. 25. ff. de iniusto, & rupto testam.* dum inquit filium præte-

17 ritum non posse approbare testamentum de iure nullum; legi enim prohibitoriae

18 renunciari non potest, maximè legi formam introducenti per verba aliter non fiat (prout est hæc) *l. nemo potest ff. de legat. 1. & admittit idem Bart. in l. si quando S. & generaliter numer. 3. C. de iur. offic. testament.*

19 dum ait, filium eius consensu non posse solennitates à legibus introductas remittere: vnde dicendum erit consensum filij in parentis dispositione præstitum, lucri aliquam non operari remissionem, sed tantum censeri præstitum, ut disponat parens, seruata forma iuris, scilicet attentæ dispositione *l. hac edictali*, ut probatur ex *d. l. si quando* vbi *Paul. de Castr. C. de inoff. testam.* qui ait, si Princeps consentiat, ut filius familias testetur, quod intelligatur

20 seruata forma iuris, & sic cum debitis solemnitatibus, sed latius id probat *Ludou. in decis. 384.* dum asserit determinasse

21 Rotam consensum matris in alienatione bonorum fideicommissorū præstitū (vbi quis alienare prohibitus esset absq; matris consensu) non operari validitatem illius, nisi vbi alienatio esset facta in casibus permissis.

22 Rursus consensus iste ex alijs dici potest talis lucri non operari remissionem, quoniam certissimū est, lucrum *l. hac edictali* filio nō deberi, nisi in morte, ut alias diximus, quia in ipsa morte constat, an collatum in secundum coniugem sit contra formam *d. l. hac edictali*, vbi autem res eo tempore ad consentientem non per-

23 tineret consensus nunquam præiudicat, quia non habet vim renunciationis *l. 1. S. quod ait prætor ff. quor. legat. & ibi Barto. Bald. & alij contra glos. & habetur in l. fin. C. de pact. & cap. quamuis pactum*, & ibi cōmuniter DD. eod. tit. ergo.

24 Quod etiam probatur in *tex. cap. constitutus de integr. restit.* vbi filius licet consenserit alienationi factæ à patre, admittitur tamen ad ius retractus virtute statuti; ergo consensus non præiudicat.

25 Et propterea non obstant in contrariū adducta, & primo quod volenti nulla fiat iniuria, quoniam regula illa multas habet fallentias, & signanter vbi id, quod à lege prohiberetur publicum concerne: et fauorem arg. *l. testament. ff. de testamen.* & sic vbi talis facultas testandi de publico introducta sit, prout in *d. l. hac edictali*.

26 Nec refragatur opinio illa, quod consensus filij in secundis matris nuptijs præstitus faciat cessare pœnam *l. femina C. de secun. nupt.* quoniā vera nō est, ut latè traditum est in *quæst. 21. nu. 44. cum seq.*

27 Et *l. cum quidam de administ. tutor. l. 2. C. de remiss. pignor.* cum alijs supracitatis iuribus vnica solutione tolluntur, siquidem militant, vbi quis dissentiendo poterat actum impedire, ut habetur in *l. fin. ff. de furt. glos. in l. filius familias S. inuitus ff. de procurat.* quod in præsentī casu dicendum non est.

28 Nec opinio *glo. in l. si quando S. generaliter*

ter C. de inoff. testam. ita simpliciter procedit, sed ubi voluntas filij à principio interuenerit nolentis institui contra patris voluntatem volentis eum instituere, ut aperte colligitur ex d. glos. & optimè per discursum probat Roderiq. Suarez in d. ampliat. 10. nu. 37. & 38. cuius etiam sensus fuit Napod. in Consuet. si qua moriens num. 28. & seq. fol. 201 in nouiss. & ante eos Bar. in d. l. si quando ubi adeo veram hanc profiteretur opinionem, ut hanc causam, in testamento inferi debere tradit, scilicet, filium fuisse exheredatum, quia noluit institui, alias ei daretur querela non obstante consensu, & secuti sunt ibi Fulgos. & Castr. ac Barbos. de filiis famil. quest. 18. num. 24. sed ubi à principio patris concurreret voluntas priuandi filium à legitima, tunc consensus filij non efficit, ut testamentum querelare nequeat, ut ex Suarez d. nu. 38. ergo eademmet ratione erit dicendum, ubi voluntas patris esset priuare filium lucro l. hac edictali, & ob id eum consentire permiserit, quod talis non noceat consensus.

Et hæc opinio vera videtur, nedum attenda iuris ciuilibis dispositione, sed equitate prætoriam, tam in exheredatione, quam in præteritione, siue extranei, siue ab intestato successuri instituti fuerint, ut latè probat Faber de error. pragmatic. lib. 1. decad. 13. error. 3. num. 9. ubi falsam reputat Clari opinionem in §. testamentum quest. 43. & 45. asserentis de æquitate prætoriam validum esse tale testamentum, ubi ante, vel in ipso actu testamenti filius præteritioni consenserit; quam denique opinionem sequitur Vasq. de potent. testat. §. 10. num. 530. ubi distinguendo casum præteritionis, à casu exheredationis inquit, quod præteritio nocet filio de æquitate prætoriam ubi consensus esset præstitus post mortem patris, & non antea, vel in ipso actu, ut etiam firmat Guiac. ad l. ius publicum ff. de pact. & post multos Barr. de success. lib. 10. tit. de præter. liber. num. 23. vers. quid nos dicemus, dummodo testamentum sit omni solemnitate vallatum, alias etiam in hoc casu nullus erit consensus, & sic nulla præteritio, & ita procedere dixerunt tex. in l. filio præterito ff. de iniust. te-

stamen. Sed in casu exheredationis secus, nisi ubi pater filium instituere voluerit, & ipse se exheredari permiserit; quoniam eo casu cum exheredatio poterat esse filio utilis, ideo testamentum impugnare non posset, si tamen filij consensus usque ad mortem perseverasset, alias daretur reuocatio, per quam nullum esset testamentum ubi patri illa notificata esset, ut ut tradit ipsemet de success. resol. lib. 1. §. 8. num. 29.

31 Nec obstat tex. in l. non putauit §. si quis sua manu ff. de honor. poss. contr. tab. quoniam ut dicit Vasq. in d. §. 10. num. 529. ille non excludit querelam, licet nullum dicere non possit filius testamentum; Quamuis Suarez in d. ampliat. 10. sub num. 37. dicat illum procedere prout glos. in d. §. generat. 32 Utr, scilicet ubi contra voluntatem patris filium se exheredatum scripserit.

33 Nec obstat quod dispositio l. hac edictali filiorum fauore facta sit, & propterea illi renunciari posse, nam & ipsa legitima, & querela eorum fauore introducta fueret, & tamen per simplicem consensum filij in exheredatione à patre facta (quod est fortius) non dicitur priuatus, ut etiam probat Franc. Marc. in desig. §. 5. p. 1. ultra quod hoc erit in consensu præstito ex certa scientia, ut inferius dicetur.

Cessant etiã tradita per Gyn. in d. l. 1. q. ult. quoniam extensio illa de patrono ad filium vera non est, cum titulus in fraudem

34 patroni non habeat locum in patre alienante in præiudicium legitimæ, nec econuerso, nisi essemus in filio arrogato, ita Bart. in l. 2. in fin. vers. circa istam partem. C. si in fraud. patr. per tex. in l. non usque adeo ff. si à pat. quis fuer. manum, & probat glos. in dist. l. 2. in fin. quam singularem reputat Suarez in d. l. quoniam in prioribus ampliat. 10. nu. 47.

35 Et ratio, quæ in contrarium à Gratian. affertur in tom. 2. discept. forons. cap. 247. num. 47. scilicet quod eademmet ratio, quæ militat in patrono, militat in filio, nõ est vera, quoniam extendi non debet, quod iure singulari receptum est l. ius singulare, & ibi glo. & l. quod vero contra ff. de legib. ultra quod extensio de persona ad

per-

- personam nunquam fit, nedum in odiosis, sed etiam in fauorabilibus, licet de casu
 37 ad casum admittatur *l. si quis ita §. pen. ff. de testament. tut. Nat. conf. 47. num. 9. Rol. conf. 56. num. 24. lib. 3. Mant. de coniect. ultim. vol. lib. 3. tit. 19. nu. 8. & Surd. decif. 85. num.*
- 38 Verum à prima opinione recedi non videtur, vbi consensus filij ad aliud referri non posset, & hoc per *tex. in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. & l. cum pater §. liberti ff. de leg. 2.* vbi quotiescunque fideicommissum committeretur in casu alienationis prohibita in poenam alienantis,
- 39 quod tunc per consensum illius, cuius fauore facta fuit prohibitio impediretur fideicommissi casus, & sic cessaret pœna, quod etiam pro absoluto firmant post Bald. & Bart. ibi Peregr. de fideicommiss. art. 40. num. 82. & Tiraquel. de retract. magn. §. 1. glos. 9. num. 137. quam opinionem secuti sunt Nat. conf. 531. num. 35. Bursat. conf. 173. num. 62. lib. 2. Surd. confil. 347. num. 26. lib. 3. Intrigliol. de substit. cent. 3. quæst. 73. num. 140. Viu. decif. 28. nu. 13. & decif. 185. num. 5. & seq. Magon. decif. Lucens. 59. num. 23. & post cæteros Fusar. de substitut. quæst. 719. vbi id ampliat etiã
- 40 in consensu resultante ex præsentia cum taciturnitate ex glo. in l. cum proponas vbi Cast. C. de pact. cū alijs ibi; at cum dispositio *l. hac edictali* non committatur, nisi in casu dispositionis factæ in beneficium vitrici ultra portionem vnius ex filijs primi matrimonij tãgentē, ipsius tamen fauore, nulli dubium videtur, quin per eius consensum nulla committatur pœna, tãquam cessante illius legis ratione, videtur enim
- 41 filius per eius consensum omne id, quod dispositione *d. l. ex tali* donatione habiturus esset, nouerçæ, vel vitrico donasse, vt de consensu fideicommissarij in alienatione rei prohibita præstito dicunt DD. scilicet quod per eum dicatur alienasse,
- 42 vt singulariter post Bald. Cephal. & alios innumeros firmat Fusar. de substitut. quæst. 560. nu. 1. circa finem.
- 43 Nec mouet *tex. in l. 1. §. quod ait prætor ff. quor. legat.* quoniam ibi consensus non transiit in pactum, quod in præsentia casu

dicti nõ potest ratione stipulationis à Notario interpositæ cum iuramento in contractu, vt mox est, & propterea etiam id quod ex futuro veniret, comprehenderet secundum DD. post *tex. in l. 1. & fin. C. de pact. C. quamuis pactum eod. tit.* maximè vbi consensus fuisset præstitus donationi per parētem factæ in beneficium nouerçæ tūc præsentis, quoniam consensus ille satis dicitur transire in pactum, ita in puncto tenet Peregr. de fideicommiss. artic. 40. num. 86. cum seq. ac Surd. conf. 70. nu. 4. lib. 1. quia per præsentiam illius, ad cuius beneficium consensus præstatur inducitur acquisitio, ita Paul. de Cast. in l. cum pater §. liberti ff. de leg. 2. & Petr. de fideicommiss. quæst. 8. num. 502. vers. breuiter, & nu. 515. ob quod communiter dixerūt DD. quod consentiens alienationi rei fideicommissi cõditionali subiectæ sibi præiudicat, itaut purificata conditione reiuendicatio non cõpetat, vbi consensus præstaretur à præsentente præsentis, quoniam eo casu ille in pactum deduceretur, vt post innumeros, sic conciliando hinc inde opiniones concludit Fusar. de substitut. q. 560. nu. 8.

Minus obstat, quod consensus nõ possit actum nullum confirmare, & propterea ex consensu in donatione vitrico, vel nouerçæ facta à filio præstito nullum ei inferatur præiudicium, cum dispositio in secundum coniugem facta ultra formam à dict. *l. hac edictali* traditam sit ipso iure nulla. Quoniam id erit vbi contractus est

45 set aliunde nullus, quam ex defectu consensus, eo enim casu nullitas, quæ militat in ipso contractu, militat quoque in consensu accessorio, vt tradunt Crauet. de idemnit. mulier. num. 6. Menoch. conf. 58. nu. 68. & alij apud Gallerat. de renunciation. lib. 5. cap. 9. num. 9. sed cum dispositio in secundum coniugem facta non aliter sit nulla, nisi quatenus inducat præiudicium filijs ob eorum inæqualitatem, tunc, cum nullitas ipsa causetur ex persona ipsorum filiorum, in dubium reuocari non debet, quin per eorum consensum cesset ipsa nullitas, & sic valida erit dispositio à parente in beneficium nouerçæ facta, & successiue *d. l. hac edictali* non subiecta.

Quod

46 Quod indistinctè procederet, siue filius esset emancipatus, siue in potestate, quoniam in potestate constitutus inter viuos donare non prohiberetur absque alio patris consensu, ita *Bart. in l. 1. num. 24. C. de Sac. sanct. Eccl. quicquid sit causa mortis l. tam is §. 1. ff. de donat. caus. mort.*

47 Ego verò dicerem, veritatem potius quam iurium subtilitates attendi debere, & propterea filium per talem consensum non priuari beneficio *l. hac edictali*, quoniam certum est filium ignorare hoc beneficium, quod vix apud DD. est cognitum, & idcirco iniquum esset filium ad persuasione patris noueræ donationi consentientem, esse priuatum beneficio miserationis causa à lege introducto, abs-

48 que illius certioratione, per *tex. in l. 1. & ibi glos. & Bald. ff. si quis in ius vocat. non ierit* vt alias diximus in materia renunciationis in *quest. 12.* siquidem vbi ad validandum actum consensus alicuius requi-

49 ritur, semper ex certa scientia præstari debet, ita *Dec. per illum tex. in l. in totum, num. 1. ff. de reg. iur. Molin. de Hispan. prim. genit. lib. 2. cap. 7. num. 10. & tenuit Rot. apud Ludouif. in decis. 584. num. 6. & apud Farinac. decis. 225. nu. 4. to. 2.*

50 Hinc videmus beneficium *l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo* filiorum fauore introductum esse, & tamen per solam renunciationem illius, quod est fortius non tolli, nisi illius præcederet certioratio, ita *Giurb. decis. 45. num. 16. Vincen. de Franch. decis. 181. & iunctis aulis decisum restatur Dom. Regens Rouit. ad pragmat. 1. ad Senat. Consult. Macedon. num. 44. cum seq. ibique etiam habes formam renunciationis.*

Igitur si expressa beneficij, quod cum eo renunctio absque illius certioratione non sufficiat, quanto magis erit dicendum de tacita renunciatione ex consensu resultante.

Et ob id *Napod. in Consuetud. si qua moriens num. 28. fol. 201. in nouiss. querit* nunquid mater stante dicta consuetudine, per quam de eius dotibus de decima

51 tantum possit disponere (cum nouem ad filium spectet) disponens de prædictis nouem partibus post mortem filij cum

consensu viri promittentis non venire contra testamentum; talis consensus præiudicet viro post mortem filij, & facta hinc inde discussione concludit quod non, ex eo, quod inuerisimile non sit quem voluisse renunciare, quod ignorabat sibi cōpetere, nisi certiorètur, & sic videtur innuere, quod si vir sciuisset matrem id facere non posse, & quod post mortem filij dictæ nouem partes ad eum iure successionis peruenturæ erant *Aurbent. defuncto C. ad Tertull. vtique, vel non consensisset, aut tanquam certioratus, non erit quid contra talem consensum obijcere potuisset, tanquam ex sua voluntate, & facto id præcesserit.*

52 His etiam adstipulatur *glos. in l. fin. §. pen. in verbo non usuram ff. ad Velleian. dum inquit quod mulieris renunctio beneficio Velleiani non valet, nisi prius de eo sit certiorata, quæ glosæ opinio cōmuniter approbatur, vt per Gaill. lib. 2. obferu. 77. num. 3. Thesaur. decis. 222. nu. 3. & Griuell. in decis. dol. 132. quamuis talis renunctio esset iurata, vt per Thesaur. loc. cit.*

Nec obijci poterit, quod argumentum beneficij, quod cum eo ad hanc quæstionem adaptari non posset, ex quo illud miserationis causa introductum fuit, siquidem, & ipsa legis *hac edictali* dispositio miserationis causa introducta fuit, ne parentes ob secundi coniugis amorem illōs spoliarent, cum nedum eorū bona, sed vitam pro secundo addicant coniugibus *l. lex quæ tutores C. de administr. tutor.*

Vltra quod vbi actus sit per eum, cui debetur reuerentia, consensus aliquam lucri remissionem non operatur, quoniā dissensus potius præsumeretur, ita *Barto. cæterique DD. in l. quæ dotis colum. fin. ff. solut. matrim. in puncto Ioan. Nicol. in repetit. l. generaliter num. 133. Cod. de secund. nupt. & Viu. decis. 9. num. 4. par. 1. quod optimè tradit Glos. sing. in l. filius familias §. inuitus ff. de procurat. vbi non censetur consentire (inquit) qui loqui erubescit, licet cessarent prædicta, vbi consentiens esset legū Doctor, præsumeretur enim scire quid talis consensus operari possit, per*

ca,

ea, quæ tradit *D. Regens Rouitus in pragmat. 1. ad Maced. num. 46.* in materia renunciationis beneficii, quod cum eo.

Quamuis etiam hæc opinio titubare me faceret, ubi dispositio fieret in nostro Regno, in quo viget Regia Pragmatica ad Macedon. per quam prohibetur filius contrahere absq; consensu, & patris præsentia, vnde dicerem consensum filij nihil operari (etiam data certioratione) nisi expresse in illo consensu per filium præstando pater consentiret, & de tali patris consensu in contractu particularis fieret mentio.

Licet ex hoc etiã incideremus in illam tam grauem, & perplexã cõtrouersia, nũ pater possit in causa propria consensu filio præstare, de qua quæstione vltra DD. qui hinc inde multa dixerunt, distinguendo an consensus patris pro eius interesse requiratur, vel ad integrandam personam filij, de quibus late *Peregrin. in decisio. 51. Vincen. de Franch. in decis. 14. num. 1. 2. & sequen. & decis. 81. Tbesaur. lib. 2. quæstion. for. quæst. 37. Amat. decis. March. 46. Clar. in S. donatio quæst. 6. num. 7. Tusch. conclus. 565. in verbo auctorizari, Mastrill. decis. 186. num. 22. & sequen. Mut. decis. 94. Paschal. de virib. patr. potest. par. 1. cap. 6. num. 111. cum sequen. Farinat. decis. 580. par. 1. & 2. Cancer. lib. 2. varia. resolut. cap. 1. de minor. nu. 67. cum sequen. Molfes. conf. 42. Gratian. decis. 95. & tom. 4. discept. forens. cap. 647. Alexan. Trentacinq. in conf. 35. par. 1. Regens Rouit. ad pragmat. 1. ad Maced. num. 52. cum sequen. Carauit. ibidem S. 5. cum alijs per me congestis in addit. ad Surdum in decis. 53. non semel fuit diuersimodè in Sacro Concilio decissum, tam pro filio, quam contra. In quo quidem articulo pro filiis familias doctissimas allegationes edidit optimus, ac disertissimus Iuriscons. Lelius Gizzius. Ardua sane quæstio, cuius veritas, vt magis eniteret per D. Præsidem Vrsinum, doctrina, & religione præstantissimum, fuit conuocatum vniuersum Sacrum Concilium.*

59 Nec in dubium reuocaretur, si talis patris consensus factum proprium respice-

ret, quoniam dum donat secundo coniungi, & permittit ad illius validitatem filiũ consentire, certum erit dicere, renunciationem, quæ ex tali consensu resultaret, licet in nouercæ beneficiũ tenderet, contemplatione patris esse factam; & propterea illi diceretur donatum, siue renunciatum, & ab eo breui manu nouercæ, ad *tex. in l. sed si plures S. in arrogato ff. de vulg. & pupill. vbi DD. & l. fideicommissa S. inter dum ff. de leg. 3.*

ARGVMENTVM.

Fraus l. hac edictali num. consideretur, ubi testator iusserit stari simplici verbo nouercæ super redditione computorum, & quid si dixerit, quod stetur eius iuramento.

S V M M A R I V M.

- 1 Potest quis mandare, vt circa aliquid faciendum stetur dicto alicuius.
- 2 Conuentio inter contrahentes, quod circa damna, & interesse stetur dicto alterius valet.
- 3 Conuentio inter dominum, & administratorem, quod circa redditionem computorum eius assertioni stetur, valet.
- 4 Partes possunt facere, vt unico credatur testi.
Amplia, quamuis talis testis esset infamis num. 5.
Item vt inualide probationes valide sint num. 6.
- 7 Preceptum testatoris, quod de gestis, & administratis per tutorem stetur eius dicto, non valet.
Amplia, vt neque à libro rationum liberatus erit nu. 9.
- 8 Fraus l. hac edictali consideratur, ubi parẽs iussisset stari simplici verbo nouercæ circa computorum rationem.
- 10 Bart. in l. ff. de prator. stipul. declaratur. *Tex.*

- 11 *Tex. in l. Theopompus ff. de dot. praeleg. explicatur.*
- 12 *Quisquis est rei suae moderator, & arbitrer.*
- 23 *Praeceptum testatoris, quod circa computorum rationem statetur dicto tutoris, quid operetur, & nu. 16.*
- 14 *Tutor, curator, & similes de neglectis tenentur.*
- 15 *Negligentia dicitur dolus praesumptus, qui potest remitti à testatore.*
- 17 *Dolus futurus remitti non potest, etiam expresse num. 23.*
- 18 *Legatum futurae liberationis non valet.*
Amplia, quamuis testator mandauerit se tutori legari omne id, quod contingerit condemnari ratione administrationis nu. 19.
Etiam si testator mandauerit, ut haeres eum liberaret num. 20.
Limita in administratione iam facta nu. 21.
Item limita, ubi cui liberatio legatur esset pater, patruus, socer, vel mater, si tamen secundo non nupserit nu. 22.
- 24 *Verba à testatore prolata, quod circa redditionem computorum statari debeat assertioni administratoris, habent eandem interpretationem, quam habet simplex liberatio reddendi rationem.*
- 35 *Dicto alterius iurato statari debet.*
- 26 *Ubi aliquid alicuius conscientiae relinquitur, intelligitur, dummodo iuret.*
- 27 *Fraudis suspitio per iuramentum tollitur.*
- 28 *Exceptio simulationis per iuramentum tollitur.*
- 29 *Iuramentum est species probationis.*
- 30 *Pactum, quod circa damna, & interesse statetur iuramento damnum passum valet.*
Amplia nedum in contractibus, sed in ultimis voluntatibus num. 32.
Limita in muliere volente iurare nu. 37.
Sed intellige ubi prius damna essent probata num. 44.
- 31 *Statutum mandans, quod circa damna illata statari debeat iuramenta alicuius seruari debet.*
Intellige ubi damna prius essent probata num. 44. cum seq.
- 33 *Actus simulatus, & in fraudem factus iuramento non firmatur.*
- 34 *Iuramentum regulatur secundum naturam contractus, super quo interponitur.*
- 35 *Contractus ubi esset suspectus, iuramentum illud magis reddit suspectum.*
- 35 *Iuramentum ob cautelarum multiplicationem suspicionem auget.*
- 38 *Dicta alicuius iurato statari non debet, si contra eum aliqua iuris praesumptio adesset.*
- 39 *Iurans debet esse omni exceptione maior, & carere omni suspitione.*
- 40 *Iuramentum in tertij praedictum non operatur.*
- 41 *Vxor mandans, quod impensarum sui fune- ris modus ex mariti arbitrio constitua- tur, adeo ut de eorum quantitate eius iu- ramento statari debeat, fraudem legi facere videtur.*
- 42 *Legatum alimentorum quomodo dispositioni l. hac edictali subiiciatur.*
- 43 *Transactio alimentorum fieri non potest absq; iudicis autoritate.*
- 45 *Iuramentum ad probationem damnorum, & interesse passorum praestandum non est.*
- 46 *Remittens se voluntati alterius, intelligitur arbitrio boni viri.*
- 47 *Vassallus remittens se gratia, & misericor- dia baronis circa eius compositionem, in- telligitur si bene arbitratus fuerit.*
- 48 *Praeceptum à parente factum, ut circa red- ditionem computorum statetur assertioni, & iuramento secunda coniugis, non praesumitur in fraudem l. hac edictali.*
Sed contrarium ubi talis assertio in notabili quantitate à iudice esset diminuta nu. 49.
- 50 *Nouerca dicitur inimica priuigni.*

QVAESTIO L.

QUoniam non raro contingit, paren-
tes nimio in secundos coniuges
amore flagrant, videntes eis
interdictum esse plus illis, quam vni ex fi-
lijs primi matrimonii relinqui posse, sole-
re secundos coniuges administratores,
tutores, curatores, negotiorum gestores,
& similes facere, & constituere, vel ali-
quos

quos sumptus ad eorum arbitrium committere; cum tamen expresso iussu, vt de ipsorum gestis in redditione computorum stari debeat eorum assertioni; ob quod in dubium non semel fuit reuocatum, num ex tali parentis præcepto, aliqua fraus *l. hac edictali* considerari possit, quasi quod per indirectum secundus caperet coniux, quod directè nequireret.

Et certe si verum fas sit dicere videtur fateri nullam dubitandi rationem reddi posse, ex eo, quia talè parētis præceptum non est à iure improbatum, immo permissum, potest enim quis mandare, quod eius bona distribuuntur per aliquem, & quod de distributione stetur eius dicto, ita *tex. in l. Theopompus*, iuncta *glos. ff. de dot. preleg.* per quem *tex.* dicunt *DD.* quod conuentio inter contrahentes, quod circa damna, & interesse stetur dicto alterius valet, ita *Dyn. in l. fin.* ibique etiam *Bart. num. 6. ff. de pret. stipulat.* sic etiam in puncto *Ioan. Andr. ad Speculat. tit. de probat. S. videndum, & Soccin. conf. 90. volum. 4.* dum aiunt valere conuentionem inter dominum, & administratorem, quod circa redditionem computorum eius assertioni stetur, & hanc esse veritatem, secundum quam pluries fuisse iudicatum asserit *Rot. Ianuens. in decis. 78. num. 7.* & ante eam vti veram firmavit *Affl. in decis. 91. nu. 10.*

Quod comprobari videtur ex eo, quod si partes possint facere, vt credatur vnico testi, secundum *Bart.* cæterosque *DD. in d. l. Theopompus.* idem *Bart. in l. fin. C. de fideiussor. Specul. de testib. S. restat, Campeg. eo. tract. regul. 197. in 24. fallent. Socin. regul. 423. in 3. fallent. Duen. reg. 84. vers. hanc regulam,* vbi de communi *Dia. in reg. 747. Couar. lib. 2. var. resol. cap. 13. num. 2. vers. ceterum quiddam consensu,* vbi etiam de communi, & vti talem sequitur *Grass. commu. opin. lib. 2. cap. 17. quæst. 17. Villalob. comm. quoque opin. lit. T. numer. 93. Vin. similiter comm. opin. vers. testimonium vnius testis,* vbi hanc esse veram, communem, æquiorum, ac melioribus rationibus fundatam sententiam, quam etiam sequutus est ante eos *Crot. de testib. num. 211.* vbi id ampliat, etiam si is vnicus testis esset infamis ex *Ange*lo, quem allegat in *l. pactum inter*

heredes ff. de pact. cum alijs, quos congerit. Farinac. de testib. quæst. 63. nu. 18. & 20.

Ita etiam possunt partes facere, quod inualidè probationes, validæ fiant, ita *Bald. in l. fin. C. de testib. Rot. Ianuens. d. decis. 78. num. 7.* cuius etiam dicta refert *Escobar. de ratiocin. cap. 10. num. 7.* ergo eo magis potest quis mandare, quod circa redditionem computorum stetur dicto administratoris, & sic secundi coniugis.

Sed in contrarium veritas ipsa est, scilicet tale parentis præceptum nullum esse, sed illud arbitrio boni viri reduci debere, ita singulariter probat *glos. in l. pen. ff. de arbitr. idemque probarunt Alexan. in l. 1. ff. solut. matrim. Gerard. sing. 6.* cum alijs per *Couarr. lib. 2. varia. r. solut. cap. 13. num. 1. ante vers. ceterum quod consensu,* & hoc ne fraus fieret legi, vt in specie considerauit *Franc. Marc. in decis. 848. circa med.* scilicet fraudem *l. hac edictali* considerari, vbi testator iussisset stari simplici verbo noueræ circa computorum rationem.

Hinc dixit *Alciat. in c. fin. S. inter cetera ff. de liberat. legat.* quem sequitur, & allegat *Escobar. de ratiocin. cap. 10. num. 10.* quod his verbis non obstantibus talis administrator liberatus non erit à libro administrationis, quod ante eos firmarunt *Pet. & Cyn. in l. si quis in conscribendo. C. de episc. & cleric. induceretur enim administrator ad delinquendum, quod iura vetant.*

Nec opinio *Bart. in l. fin. ff. de prator. stipulat.* in hoc contradicit, immo pro hac opinione optime facit, inquit enim ipse, quod in tantum dicto illius standum erit, in quantum bene arbitratus esset, at si male, quod tunc ad arbitrium boni viri reduci debeat, arg. *l. hac venditio ff. de contrah. empt. l. Imperiu in S. generaliter ff. de regu. iur. & tradunt Afflict. in d. decis. 91. nu. 10. Scacc. de iudic. p. 2. c. 9. nu. 427. cum seq. & de commerc. & camb. q. 7. ampliat. 8. nu. 242. in fin. & ita intelligi debet *tex. in d. l. Theopompus,* scilicet vbi quis dotem bene arbitratus fuerit, vt non excedat vires patrimonij, alias tale legatum etiam arbitrio boni viri reduceretur, vt probat *tex. in l. 1. ff. de leg. 2. Quamuis Bart. in d. l. Theopompus dicat legatum in d. l. contentum**

rum non dici incertum, ex eo, quod testator iusserat filiam minorem tantum habere, quantum altera, ut etiam aduertit *Afflicti. in decisio. 371. num. 5.*

- 12 Nec obstat, quod tale testatoris præceptum erroneum esset, & contra *tex. in l. in re mandata C. mandati*, cum unusquisque rei suæ sit moderator, & arbiter, ob quod etiam in mare eius bona eicere possit; si quidem responderetur, quod tale testatoris præceptum erroneum dici non potest, suum enim operatur effectum, in his tamē quæ negligenter, & absque dolo gesta fuerint, & sic ut administrator non oneretur ratione negligentiae, ad quam administrator, tutor, curator, cæterique administratores tenerentur, *l. quod nerua ff. de pos. l. magna ff. de verb. signif. l. 1. ff. man dati*, quæ & si dolus etiam dici potest, tamen est præsumptus quem testator remittere non prohibetur, ita *Menoch. lib. 4. præsump. 164. num. 6. & 10. & Mascard. de prob. conclus. 1258. nu. 19.* at secus ubi dolus interuenisset, tunc enim tale testatoris præceptum ad nihilum deseruiret, *tex. est apertus in l. Aurelio S. Caius ff. de liber. legat. & eius Bart. singulariter explicat in d. l. fin. in fin. de prætor. stipulat. per tex. in l. creditor S. Lucius ff. mandati*, esset enim remittere dolum futurum, quod fieri non potest *l. si unus S. illud ff. de pact.*
- 18 Hinc videmus, quod legatum liberationis futuræ administrationis non valet, *tex. est in l. Aurelio S. Caius ff. de liber. legat. glo. & DD. in l. quidā decedēs ff. de administ. tutor. & post Bart. Angel. Socin. Aym. & alios Couar. lib. 2. var. resol. cap. 14. num. 3. vers. secunda conclusio*, ubi hanc opinionem extendit etiā nō ubi testator, tantum tutorem liberauerit ab actione administrationis futuræ, sed quando in testamento mandauerit se tutori legare omne id, quod contigerit condemnari ratione administrationis, quoniam eo etiam casu si quid negligenter omiserit leui culpa, id in legatum veniret, non autem si quid dolo fecerit, alias liberatio præberet ansam delinquendi contra Iurisconsulti responsū in *l. conuenire ff. de pact. dot.* quam opinio-

- nem post innumeros de communi secuti sunt post *glos. in d. l. quidam decedens, in verbo senserit Bero. conf. 37. num. 10. vol. 2. Signor. conf. 110. num. 7. & 8. Padill. in l. cum necessitatem nu. 2. & 3. C. de fideicom. cum alijs per Menoch. lib. 4. præsump. 164. num. 7. qui licet num. 8. videatur contrarium firmare, per *tex. in dict. l. quidam decedens in princ. tamen in fin. d. num. 8.* ait, quod in iudicijs non erit recedendum à communi, pro qua multum vrget ratio illa, ne detur delinquendi occasio, quam etiam opinionē veriore existimat *Bar. in tract. de success. lib. 9. tit. de liber. legat. sub nu. 11. reiecta distinctione an testator liberauerit tutorem, vel administratorem ab actione tutelæ, vel mandauerit, ut hæres eum liberet, ut singulariter tenet Cuiac. in l. qui plures ff. de administ. tutor. sic quoque eam secuti sunt Faber. in suo Codice lib. 6. tit. 17. de legat. definit. 18. per tex. in l. seruus vetitus, ff. de legat. 1. d. l. Aurelio, & l. si quis rationes, secundum Bart. ff. de liberat. leg. Mantica. de de coniectur. ultim. volun. lib. 9. tit. 7. uum. 26. Grassi. S. legatum quæst. 40. & Mascard. de probat. conclus. 1358. nu. 13. & per tot. omnes asserentes, in hoc casu scrupulosam tantum inquisitionem remissam censerit, sed non dolum (quicquid esset de administratione iam facta, ut loquitur *d. l. si quis rationes*, & ibi late Bart. ff. de liberat. leg.) dummodo tutor, cui legatur liberatio non esset pater, patruus, socer, vel mater, si tamen illa secundo nō nupserit; ut dicunt *Pap. not. 1. tit. de leg. & Barr. in d. num. 11. in fin.* ea ratione, quia dolum futurus remitti nō potest *d. l. si unus S. illud*, quamuis expresse futurum testator remiserit dolum, ita *Bart. in d. l. Aurelio S. Caius*, cui omnes consentire inquit *Couarr. d. cap. 14. num. 3. in fin.***
- 24 Et hoc est, quod dixit *Rayn. in conf. 54. nu. 14. volum. 1.* scilicet, quod illa verba a testatore prolata, quod circa redditionē computorum stari debeat dicto, seu assertioni administratoris, habeat eandem interpretationem, quam habent simplex liberatio à reddēda ratione administrationis, hoc est, ut non oneretur ratione negligenter

gligentiæ in rebus administrandis, non autem ut eius dicto plena fides adhibeatur, quod etiam admittit *Plot. de in lit. iur. nu. 194.*

- 25 Et quamvis dici possit hanc contrariâ opinionem veram esse, vbi talis secundi coniugis assertio non esset iurata, at secus vbi iuramento fuerit firmata, nam tunc illi omnino stari debet, prout tradit *Alexan. in l. si quando num. 748. C. und. vi. & Ias. in l. si iurandum ex conventionne ff. de iure iur. Escob. de ratioc. cap. 10. num. 10. & expresse videtur firmare Bart. in dict. l. Theopompus num. 7. ob quod ibi Adden. ex mente DD. in l. de pupillo §. qui opus C. de nou. oper. nunciat. dicunt, quod*
- 26 licet aliquid relinquatur conscientie alicuius, quod intelligatur dummodo iuret, & ratio est, quia propter iuramentum nulla
- 27 fraus considerari potest; per illud enim omnis fraudis suspitio tollitur, ita *Parif. in cons. 13. num. 61. lib. 1. Bald. cons. 114. num. 2. lib. 3. Aucharan. questio. famil. 73. num. 8. & sequen. par. 1. & post alios Menoch. cons. 37. num. 29. & cons. 230. num. 54 Decian. cons. 81. num. 7. lib. 4. & anteeos Afflic. in decis. 60. num. 1. qui ait, quod per*
- 28 iuramentum etiam simulationis exceptio tollitur, subdens hanc esse veram conclusionem, & in Sacro Consilio approbatam, quoniam illud est species probationis *l. qui testamentum C. de probation. l. cum qui triginta in fin. ff. de iur. iuran. & l.*
- 29 *si quis ius iurandum C. de rebus credit.* Et propterea videtur dicendum, quod tali secundi cōiugis assertioni iuratae omnino stari debeat, maxime vbi testator iusserit stari eius iuramento.

- 30 Hinc videmus pactum inter contrahentes, quod stetur iuramento alterius circa damna, & interesse validum esse, ita in *l. fin. ff. de prator. stipulat. & in l. 1. C. de senten. quæ pro eo, quod inter. vbi Cagnol. num. 114. sic etiam Bald. Alberic. & Iason in dict. l. ius iurandi, quod ex conventionne. cum alijs per Sorapbin. de privileg. iuramen. privileg. 31. num. 8. cum sequen. Caualcant. decis. 2. num. 31. part. secunda, Menoch. cons. 217. num. 8. cum sequent. lib. 3. vbi refert*

hanc esse magis communem opinionem subdens hoc pactum esse quodam remedium expediendarum, atque finiendarum, litium à iure permiffum, in tantum, quod statim quod pars iuret super huiusmodi damnis non erit amplius inquirendum super iuramento, quia in eo standum erit, *ex tex. in l. non erit §. dato ff. de re iudic. cuius dictum præter alios secutus est Mastrill. in decis. 60. num. 3. sic quoque voluit Couar. lib. 2. varia. resolut. cap. 12. & Marefcot. lib. 2. varia. resolut. cap. 16. nu. 8. vbi nedum hanc cōem appellat opinionem, sed ita in Rot. Rom. iudicatū profiteretur, cui et opinioni accessit Gratia. to. 4. discept. forens. cap. 772. nu. 20. & tom. 1. cap. 41. vbi etiam inquit, quod statutum mandans, quod circa damna illata stari debeat iuramento alicuius, seruari debet, quod etiam firmarunt citati DD. & signanter Marefcot. in d. c. 16.*

- 31 Quod nedum verum videtur in contractibus, sed etiam in vltimis voluntaribus, tradit *Surd. in decis. 259. nu. 7. secutus, etiam à Mastrill. & Gratian. in locis citatis.*

- 32 At contrarium etiam in hac facti specie omnino dici debet, scilicet iuramentum ad nihilum deferuire, quoniam actus simulatus, & in fraudem gestus iuramento non firmatur *glos. in l. 3. plus val. quod agit, alias esset viam periurijs aperire, quod lex vetat ad tex. in l. 2. vbi & glos. C. indi. vid. toll. vbi Imperator idcirco ambiguitates legis Iulie Miscella cessare voluit, ne via periurijs aperiatur, & propterea dicendum est talem coniugis etiâ iurata assertionem non sustineri; ne confisa iuramento dolum, & periurium committeret.*

- 33 Præterea iuramentum regulatur secundum naturam actus super quo interponitur *l. fin. C. de non numer. pecun. at cum assertio coniugis nulla sit, quia nulla est fides est adhibenda, nulla quoque erit vbi iuramentum interuenerit, actus enim à iure prohibitus iuramento non firmatur glos. in Authen. si qua mulier C. ad vell. latè Guttier. de iur. confirmat. p. 1. cap. 43. nu. 2. igitur.*

Et

- 35 Et quamvis dici possit tale parentis praeceptum non dici in fraudem legis, & sic nullum, quia quid certum non continet, tamen negari non potest, quin sit suspectum propter dolum, qui committi potest, at ubi contractus est suspectus, tunc iuramentum magis illum reddit suspectum, & est suspicio violenta, ita *Bald. in conf. 275. num. 3. lib. 5. Menoch. conf. 109. nu. 17. lib. 2. Rim. iun. conf. 565. nu. 52. lib. 5. Seraphin. de privileg. iur. priuil. 53. nu. 3. Decian. d. conf. 80. num. 60. lib. 4* maxime ubi alia fraudis coniectura concurre-
- 36 rent, quoniam eo casu iuramentum absque alia difficultate suspicionem augeret propter cautelarum multiplicationem, ut notat *Soccin. in conf. 216. num. 6. lib. 2.* & post alios innumeros *Tiraquell. de retract. conuenct. in praefat. num. 18. ac Mancic. de effect. iuram. effect. 108. num. 12.* maxime subdit si esset mulier, quae iurare vellet;
- 37 at cum in praesenti casu non solum unica extat fraudis praesumptio, scilicet, quod praetextu assertionis multa in fraudem committere posset, immo sed multae aliae, & signanter illa considerata ab Imperatore in *l. qua tutores C. de admin. tutor.* scilicet, quod parentes ob secundi coniugis amorem, non solum bona, sed ipsam filiorum vitam addicunt, quod antea consideravit *Iuris Conf. in l. 4. ff. de inoff. testam.* dum satis contra nouercam exclamat, dicens filium a patre praeteritum, vel exheredatum nouercalibus delinimentis processisse, idcirco talis coniugis assertio, quamvis iurata fraudis suspicionem non tollit.
- 38 Hinc in puncto dixit *Mascard. de probat. conclus. 94. num. 20.* quod dicto alicuius iurato dari non debet, si contra eum aliqua iuris praesumptio adhaeret, nam ut dicit *Menoch. in lib. 1. praesumpt. 77. in secund. casu*, quod in tali casu potens non est iuramentum eludere praesumptionem illam, ut etiam post innumeros tradit *Mantic. de coniect. ultim. volum. lib. 12. tit. 12. num. 25.* & fuit de mente *glos. & ibi Bert. & Bald. C. qui & aduers. quos*, quam in hac specie secuti sunt *Roman. conf. 481.*

num. 11. Cachapan. decis. 71. num. 3. nam ut dicit *Capic. post Plot. in decis. 91. num. 16.* iurans debet esse omni exceptione maior, & carere omni suspicionem. Et hoc indistincte ubi ageretur de praedicio alterius, ut in hoc casu (quia de filiorum primi matrimonij intere ageretur) nam tunc iuramentum omnino reicitur, ita *Paul. Leazar. in clement. constitutionem de elect. Gemin. in cap. quosdam de praesumpt. Dec. in cap. 2. in prima lectur. col. ultim. vers. & hoc intelligitur de constit. cum alijs relatis per Menoch. lib. 6. praesumpt. 61. num. 13. circa med. & firmanunt Mantic. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 37. nu. 8. Seraphin. decis. 893. num. 12. & faciunt tradita per *Cancer. lib. 1. variar. resol. cap. 8. tit. de donat. nu. 41. ac Molin. de rit. nuptia. lib. primo comp. 19. num. 92.**

Hinc in puncto *Faber. in suo codic. lib. 5. tit. 5. de secund. nupt. definit. 9.* ait, quod si uxor mandaret, ut impensarum sui funeris modus mariti ex arbitrio constitueretur, adeo, quod de eorum quantitate eius iuramento dari debeat, non per hoc permittendum erit marito, ut plus impendat, quam boni viri arbitrio impendi oporteat, habita ratione dignitatis, facultatumque mulieris, & liberorum, itemque secundi coniugis, ea ratione, quia omnis color, & praetextus fraudis prohibendus est quantum fieri potest, ne quod directum fieri nequit per indirectum concedatur. *l. scire §. 1. ff. de tutor. & curat. dat. l. 5. §. si pupillus de reb. ear. ob quod Surd. in tract. de aliment. tit. 9. quest. 9. num. 5.* ait quod legatum alimentorum in tantum.

42 *l. hac edictali* dispositioni subijcitur, in quantum concordantia alimenta excederet, scilicet alimenta sufficientia ad sustentandum, ex eo, quia id, quod iure non est permittum ob defectum potestatis concedi non debet sub colore necessitatis, & propterea *l. C. in l. cum. y. §. si cum l. ff. de transact.* inquit transactionem alimentorum nullam esse inconsulto praetore ne circumueniatur oratio, & rationem reddit cum his verbis, *fingi enim lites poterunt, ut transactio etiam citra praetoris fiat auctu-*

auctoritatem, vbi respondit *glos.* quia non debet malitijs via operari.

Nec obstant in contrariū aducta, quoniam vbi illa locum obtinerent, procederent quoad testatorem sic mandantem, respectu cuius iuramentum suum operaretur effectum, & contra cuius gesta hæres venire non potest (quamuis ego in hoc quoque casu per supradicta contrarium dicerem) at secus respectu filiorum primi matrimonij, nam quoad eos nullum operaretur præiudicium, ad tradita per *las. in cons. 36. col. 2. & seq. lib. 3. & per Cancer. lib. 3. var. resol. cap. 7. num. 353.*

- 44 Nec etiam mouet, quod valeat statutum, vel pactum, quod circa damna, & interesse stetur iuramento alterius secundum communem opinionem; Quoniam licet intelligendum erit vbi de damno aliter constaret, & sic prius probandum erit damnum fuisse passum, & deinde pars iuraret super quantitate, cum sit testis in causa propria contra iuris regulas, vt per belle post *Bart. Alexand. Alciat. Cagnol. & alios innumeros* explicant *Lup. ad l. curabit comment. 1. §. 7. nu. 130. C. de act. empt. Mastrell. in dicta decis. 60. num. 4. & seq. & Gratian. tom. 4. discept. for. cap. 772. nu. 21.* Tamen vbi summa magna, & considerabilis esset; magna est DD. controuersia, an dolus præsumatur; ob quod Rot. Rom. non semel tenuit, quod in tali casu Iudex non debet confirmare, vel deferre tale iuramentum, nisi concurrant coniecturæ, aut verisimilia, ex quibus moueri possit ad ita credendum, cum totum hoc ad arbitrium boni viri reducatur, vt testatur *Marescott. lib. 2. variar. resol. cap. 16. num. 9. & 10.* quod etiam late probat *Mancin. de effect. iuram. par. 4. eff. 58. num. 3. & 4.* licet *Verall. in decis. 183 p. 1. in fin. asserat*
- 45 Rot. determinasse, iuramentum ad probationem damnorum, & interesse passorum præstandum non esse, sed illa omnino liquidari debere, quamuis ille in eo casu non supponat ibi pactum adhesse, vt stetur alterius iuramento circa damna
- 46 passa, & hoc regulare videtur, quod re-

mittendo se voluntati alterius, hoc arbitrio boni viri intelligi debeat ad tex. in *l. si libertus ff. de oper. libert. glos. fin. in l. pen. ff. de recept. arbitr.* ob quod *Gizzar. in decis. 55. in nouiss. ait*, quod dum quidam vassallus se subiiceret gratiæ, & misericordiæ Baronis renunciando omni iuri suo, circa quamdam compositionem, cum

47 fuisset compositus in certa quantitate sentiens se grauatum ad S. C. appellauit, per quod cõpositio fuit reducta ad decimam partem ex eo, quia talis vassalli subiectio continebat in se interpretationem si baro tanquam bonus vir se habuerit, & arbitratus fuerit, non autem si iniquè, & immoderatè.

Ex his igitur difficultas nostræ quæstionis sublata remanet, qm si talis parentis

48 dispositio ex arbitrio boni viri interpretationem reciperet, non diceretur facta in fraudem *l. hac edictali*, vt in puncto sic tradit *Faber in suo codic. lib. 5. tit. 5. defin. 9.* licet ibi dicat hoc esse vbi non constaret parentem fraudandi leges animum habuisse, cum talis non præsumatur, vbi alia interpretatio capi posset ex *l. merito ff. pro socio l. quoties §. qui dolo ff. de prob.*

- 49 Sed ego indistinctè dicerem talem dispositionem esse in fraudem *l. hac edictali*, colore tamen quæsito, vbi vero redditio computorum per secundam coniugem facta arbitrio Iudicis in notabili quantitate diminuta veniret, adeo vt excederet portionē vnus ex filijs primi matrimonij; quoniam certum est tam ex parte parentis sic disponentis, quam secundæ coniugis dolum præsumi, ex parte inquam parentis, quia propter secūdi coniugis amorem, ob quam nedum eius bona, sed & ipsos filios addicunt *l. qui tutores C. de administr. tut. id ordinasse* præsumatur, ad hoc, vt secunda coniux quicquid directè capere nequiret indirectè haberet, arg. *l. qui testamento ff. de probat. & faciunt nōeat per Bart. in l. qui uxori. 19. ff. de aur. & argent. legat. & l. cum quis decedens §. titia ff. de legat. 3. & ita in puncto firmavit *Frano. Marc. in decis. 848.* scilicet tale testatoris præceptum in fraudem *l. hac edictali* esse; maxime*

ximè vbi coniux à testatore fuisset valdè dilecta. Ex parte vero nouercæ, & sic secundæ coniugis; quia omnia præsumuntur facta ad suggestionem ipsius contrapriuignos, seu liberos primi matrimonij, *30 tex. apertius est in l. 4. ff. de inoff. testament.* cum præsumatur esse eorum inimica *l. non est enim*, & ibi *Paul. de Cast. ff. de inoff. test. per glos. in clemen. pastoralis de re iudic.* & propterea vbi ex tali coniugis assertionem magnum oriretur præiudicium erga

filios primi matrimonij, quia à Iudice in magna quâritate veniret diminuta, in dubium reuocari non debet, quin in ea locum habeat dispositio *l. hac edictali*, & sic quod tale testatoris præceptum sub illa lege subijciatur actus, enim, qui sequitur ostendit intentionem præcedentem *S. pauonum instit. de rerum diuis. versic. reuertendi autem*, saluo tamen semper meliori iudicio.

F I N I S.

Laus Deo, Deiparæque Virgini Mariæ.

MANTISSA

AD SEMICENTVRIAM QVÆSTIONVM

Super l.hac edictali . C.de secund.nupt.

Quoniam post opus
impressum conti-
git dubitari num-
quarta *Auth. prae-
rea C. vnd. vir. &
uxor.* veniat in col-
latione in materia
l.hac edictali, idcir-
co pro operis cō-

plemento circa eam quæstionem aliqua
notare non omittam. Vnde pro resolu-
tione videtur dicendum quod non, ex eo
quia non. provenit ex liberalitate, & vo-
luntate vxoris, sed ex dispositione iuris, illa
n. ex causa necessaria debetur, siquidem
ab Imperatore ad aliud introducta nō fuit,
nisi vt consulatur inopix superstitis coniu-
gis, ne mendicare cogeretur in dedecus,
& opprobrium bene trāfacti matrimonij,
vt colligitur ex corpore ipsius *Auth. vnde
sumitur dicta Auth. praeerea*; quo fit vt
necum ex ea, aliqua filiorum prioris ma-
trimonij consideretur iniuria, in qua est
fundata dispositio d.l.hac edictali, sed ho-
nor, quod non esset si pauper coniux men-
dicaret, & propterea optime sentierunt
Bal. Ias. & Curt. in d. Auth. praeerea, cum
alijs relatis per *Mangil. de imputat. quæst.
146.* asserentes filios prioris matrimonij
hanc quartam non posse impedire.

Et quamuis dici possit eos posse impe-
dire lucrum deferendum vitrico, vel no-
ueræ ex forma statuti, quotiescumque
illud non esset derogatorium iuris com-
munis, vt dictum est in *quæst. 6.* ergo eodē
modo hanc quartam, tamen responderetur
id verum non videri, quoniam vnum satis
ab altero differt, in primo enim casu licet
verum, id sit, attamen ex facto ipsius binu-
bæ processisse videtur, illa inquam dum
contrahit seruata forma statuti, facit vt
lucrum inde perueniens non ex statuto,
sed ex contractu, & sic ex ipsius voluntate

ad virum perueniat, vt optime considera-
runt *Addent. ad Dec. in cons. 260. in fin. ea-
ratione*, quia debebat binuba non con-
trahere seruata forma statuti, quoniam
ille videtur concedere, qui non ademit,
cum posset adimere l. cum filio in princ. ff.
de legat. 1. & ibi *Bald. nouell. n. 4.* & latè tra-
didi in *quæst. 4. num. 25.* & idcirco tale lu-
crum sub dispositione d.l.hac edictali ve-
nire nō ambigitur. Sed in quarta d. *Auth.
praeerea*, non erit idem dicendum, quoniā
etiam volente vxore, vel viro adimi non
potest, vt habetur ex *glos. satis aperta in
S. si vero expressim verl. heredum Auth. de
hered. & falsid.* & cauetur ex verbis text.
S. quoniam vero *Auth. de exhibend. reis*, vnde
sumitur d. *Auth. praeerea* in verbis illis; si
tamen legatum aliquod reliquerit ei vir mi-
nus quarta pars comperi, hoc vt sicut lasas
cas tuuamus, prout etiam notat *Peregr. de
sur. fisco. lib. 5. tit. 1. num. 8.* & *Gregor. Lopez
part. 4. tit. 11. l. 5. n. 3.* cum alijs per *Cancer.
inferius allegandum nu. 333. ac Gallerat.
de renunciat. c. 1. renunc. 72.* respicit enim
hæc quarta causam alimentorum, quibus
etiam iurato pacto renunciari non potest,
vt ex multis tradit *Surd. de aliment. tit. 8.
priuil. 56. nu. 19. & 55.* quamuis *Cancer. in
lib. 3. var. resol. c. 15. tit. de renunciat. n. 331.*
dicat valere renunciationem factam ab
vxore marito d. quartæ *Auth. praeerea* tem-
pore tamen, quo matrimonium erat con-
trahendum, quicquid esset eo contra-
cto, & inter alios allegat *Surd. de ali-
ment. tit. 1. quæst. 44. num. 44. vers. ta-
men opinio*, qui ita se vidisse factum, &
consuluisse pro quodam Alexandro Pic-
co, cuius etiam opinionis fuit *Molina
de tit. nupt. facta prius hinc inde discussio-
ne lib. 3. q. 62. & Fontanell. de pact. nupt.
claus. 5. glos. 8. part. 12. num. 80. cum mult.
seq.* vbi quamuis nonnullas hinc inde re-
ferat Senatus sententias, tamen ipse in

Zz

hac

hac residet opinione, asserens non potuisse in omnibus consilijs *Surd.* inuenire consilium à se relatū in *cit. tract. de aliment.* quo etiam morbo laborat *Gratian.* in tom. 1. *discept. cap. 120. num. 87.* dum ait se de hoc particularem scripsisse quæstionem, quæ in eius opere in rerum natura non reperitur, & mouetur *Fontanell.* ex eo, quia omnia pacta in capitulis matrimonialibus valida sunt ubi specialiter à lege prohibita non reperiuntur, at renunciare *d. aush. præterea* nulla lege reperitur prohibitum, ergo talis renunciatio iustinetur, verum pro nunc salua omnium sententia quoad me satis dubia redderetur hæc opinio, ea ratione, quia dispositio *Aush. præterea* duplici ratione inducta fuit, primo in honorem bene transacti matrimonij, secundo ne mulier inopia laboraret, at cum hoc beneficium miserationis causa inuentū fuerit, & sic ex causa alimentorum, certe illis renunciari non potest, ita probat *tex. in l. cum hi in princ. ff. de transact.* ubi transactio super futuris alimentis non valet absque prætoris decreto, ergo nec renunciatio, vt arguunt ibi communiter *DD.* & late *Gallerat. de renunciat. centur. 1. renunciat. 50. nu. 9. cum seq.* Et quamuis dici possit *tex. in l. cum hi* procedere ubi actio iam nata esset, secus vero ubi nedum nata, immo, nec in spe

considerari poterat, attamen quæstio satis est dubia, & ideo cum casus occurreret, erit mature cogitandum, quoniam ubi adest, vel superueniret extrema egestas, prout consideratur in materia *d. Aush. præterea* renunciatio alimentorum etiam iurata non valet ad tradita per *Feder. de Sen. in consil. 64. incip. quod pactum in fin.* quem etiam sequitur *Surd. in trac. de alim. q. 8. priuileg. 56. nu. 60.*

Ad quæst. 1. & 2. vide *Cancer.* in quodâ responso super *d. l. hac editali* edito post tom. 3. eius operis nouiter impressi.

Ad quæst. 18. num. 32. adde, quod licet ubi nullitas contractus resisteret ex persona emptoris, quia incapax esset, & propterea nullā in hoc casu deberi euictionē, tñ id fallit quando emptor incapax esset rei emptæ, vt quia res esset feudalis, vel similis, non tamen euictionis, & sic illius, quod importaret euictio, quoniam eo casu venditor, ad eam teneretur ita ex *tex. & glos. & apostilla extra glos. in l. & si is. 9. C. de prad. minor.* ea ratione, quia in accessorio, & sic in euictione non est eademmet ratio, quæ est in principali, & idcirco accessorium non sequitur naturā suā principalis.

F I N I S.

I N.

I N D E X

LOCVPLETISSIMVS RERVM OMNIVM,

Quæ in hoc Libro continentur in ordine Alphabetico redactus.

Acceptans, & Acceptatio.

- A** cceptans legatum cum prohibitione plus petendi non censetur supplemento legitime renunciare. q. 8. nu. 38. fol. 60
- Acceptans legatum cum prohibitione plus petendi non prohibetur dispositionem contra formam l. hac edictali impugnare. q. 19. per tot. 135
- Acceptatio nū requiratur in renunciatione. q. 12. num. 65. 104
- #### Actiones, & Actio.
- Actiones heredis num per omissionem inuentarij confunduntur. q. 18. nu. 6. 131
- Actio pro rebus singularibus cuiuslibet non datur contra venditorem; hereditate vendita. q. 29. nu. 18. 187
- Actio omnis vendi, & cedi potest. q. 34. num. 1. fol. 197
- Actio ad auocandum illud plus, quod vitrico fuerit relictum non competit filiis primi matrimonij, nisi in morte q. 39. nu. 13. f. 217. & q. 46. nu. 7. 230
- Actio ad auocandum illud plus, quod contra formam l. hac edictali vitrico, vel nouerca fuerit relictum num competat soli illi filio, qui minus habuit, an etiam omnibus alijs, & unicuique ipsorum q. 42. per tot. 221
- Actio illi competit, cuius contemplatione facta dispositio, licet verba ad eum non dirigatur. q. 42. nu. 3. 222
- Amplia etiam in dispositione facta ne dum in ultima voluntate, & in contractibus, sed in statutis. ibid. nu. 4. & 6. eod.
- Actio ex testamento pro supplemento legitima nō datur, sed conditio ex lege. q. 8. nu. 2. 55
- Sed contrarium ibidem. 59
- Actio ubi in locum deficientis actionis subrogatur sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur. q. 8. num. 30. 59
- Actio hypothecaria datur pro supplemento le-

- gitima. quest. 8. num. 27. 59
- Actio reuocatoria datur filiis contra vitricum pro illo pluri, quod ei fuit relictum. q. 43. n. 8. fol. 224
- Actio in re scripta contra tertios possessores exerceri potest. q. 43. nu. 9. 224
- Actio in re scripta contra tertios possessores exerceri potest. q. 43. nu. 9. 224
- Actio in re scripta re perempta, vel consumpta, exerceri non potest. q. 43. nu. 10. 224
- Actio competens filijs ad vindicandum bona per eorum patrem relictā uxori, quæ transiuit ad secunda vota non datur contra heredes eius, qui acquisiuit, & consumpsit bona illa, sed contra heredis matris alienantis q. 43. num. 13. 224
- Actio competens filijs ad vindicandum illud plus quod vitrico fuerit relictum non erit extincta per consumptionem pecunie donata, cum ad illius restitutionem teneatur vitricus q. 43. nu. 17. 224
- Actio per consumptionem pecunie non tollitur, ubi dominium nou est acquisitum q. 43. n. 18 fol. 225
- Actio ad pœnam tempore delicti oritur. q. 48. num. 5. 234

Actum, & Actus.

- Actum faciens videtur legi de illo actu loquente, se adstringere. q. 23. nu. 18. 152
- Actus solutionis, & confessionis sunt diuersi. q. 24. nu. 6. 156
- Actus in dubio censetur factus in casu permissio. q. 24. nu. 15. 157
- Actus pro parte non sustinerur, si in parte sit nullus. q. 29. num. 15. 187
- Actus, qui sequitur declarat intentionem præcedentem. q. 47. nu. 10. 234
- Actus simulatus, & in fraudem gestus iuramento non firmatur. q. 50. nu. 33. 246
- Actus presumitur gestus, ut melius de iure valeat

I N D E X.

<i>lere possit. q. 2. num. 42.</i>	22	Affilius.	
<i>Actus prohibitus non dicitur ubi fuit permis-</i>		<i>Afflic. in constit. Regn. in aliquibus confutatur.</i>	
<i>sus, quamvis de illo perueniatur ad actum,</i>		<i>q. 12. nu. 41.</i>	101
<i>prohibitum q. 5. nu. 8.</i>	34	<i>Afflic. in decis. 323. declaratur quæst. 24. n. 28.</i>	
<i>Actus ex necessitate factus non comprehenditur</i>		<i>fol.</i>	158
<i>sub lege actum fieri prohibente. quæst. 5. n. 33</i>		<i>Affl. in decis. 34. circa distinctionem l. heredi-</i>	
<i>fol.</i>	37	<i>tatum ff. ad l. falcid. & l. si quis argentum S.</i>	
Adiectio pænæ.		<i>sin autem C. de donat. reprobatur. q. 31. n. 11.</i>	
<i>Adiectio pænæ in actu nullo non tenet. q. 19. n. 12</i>		<i>fol.</i>	193
<i>fol.</i>	136	Agnationis, Agnati, & Agnitio.	
Adimplere.		<i>Agnationis conseruande ratio, quando in statuto</i>	
<i>Adimplere non tenetur hæres id quoad a testa-</i>		<i>faminarum exclusio censeatur considerata. q.</i>	
<i>tore iussum fuerit, si à lege improbatur. q. 19.</i>		<i>12. nu. 5. 11. 25. 26. 27. & 29.</i>	96
<i>nu. 13.</i>	137	<i>Et quid in cōstitutione Regni in aliquibus. ibid.</i>	
Aditio.		<i>num. 12.</i>	98
<i>Aditio hæredis num defuncti obligationem rati-</i>		<i>Agnati renunciatio licet generalis non compre-</i>	
<i>ficet, q. 18. n. 11.</i>	131	<i>hendit id, quod ei iure agnationis competeret.</i>	
<i>Aditio hæredis dispositionem à lege improbatam</i>		<i>q. 11. n. 88.</i>	88
<i>non approbat. q. 18. nu. 13.</i>	131	<i>Agnitio simplex legati præiudicat legatario cum</i>	
<i>Amplia etiam si inuentarium non esset consecrū</i>		<i>onere ne amplius peteret. q. 19. nu. 7.</i>	136
<i>ibidem. nu. 14.</i>	131	<i>Intellige ibidem. nu. 18.</i>	137
<i>Aditio hereditatis an & quando per renuncia-</i>		Agnatus.	
<i>tionem inducatur. q. 11. n. 46.</i>	82	<i>Agnatus legatum sibi factum imputare non te-</i>	
Administratio		<i>netur cum portione à consuetudine ei debita.</i>	
<i>Administratio bonorum aduentitiorum filij spe-</i>		<i>q. 19. nu. 18.</i>	137
<i>ctat ad patrem ratione patriæ potestatis. q. 3.</i>		Alex. Trentacinq.	
<i>nu. 5.</i>	25	<i>Alex. Trentacinq. lib. 3. var. resol. tit. de fideiuf-</i>	
<i>Administratio, & commoditas an dicatur patri</i>		<i>for. resol. 2. nu. 4. confutatur. q. 9. n. 71.</i>	71
<i>prohibita prohibito usu fructu. q. 3. per tot.</i>		Alienare, Alienata, Alienationes,	
<i>fol.</i>	24	& Alienatio.	
<i>Et quid si à lege, & non ab homine prohibitus</i>		<i>Alienare prohibitus per contractum, est quoque</i>	
<i>sit ususfructus ibid. n. 9.</i>	25	<i>prohibitus per delictum. quæst. 27. num. 20.</i>	
<i>Et quid si solus ususfructus esset filio relictus.</i>		<i>fol.</i>	177
<i>ibidem. nu. 27.</i>	27	<i>Alienare prohibitus censetur etiam prohibitus</i>	
Adoptiuus.		<i>facere actum, per quem sequi posset alienatio.</i>	
<i>Adoptiuus filius num in dispositione l. hac edicta</i>		<i>q. 27. nu. 21.</i>	177
<i>li comprehendatur q. 19. n. 19.</i>	128	<i>Alienare dicitur delinquens. q. 27. nu. 23. & 24.</i>	
Adulterium.		<i>fol.</i>	177
<i>Adulterium vide in verbo Mulier.</i>		<i>Alienare prohibitus in præiudicium alterius, nō</i>	
Aestimatio.		<i>poteſt illi delinquendo præiudicare. q. 27. nu.</i>	
<i>Aestimatio ex lésione ex post facto superuenien-</i>		<i>30.</i>	177
<i>te non irritatur. q. 32. nu. 4.</i>	195	<i>Alienare prohibitus in certam personam, cense-</i>	
<i>In extimatione futuri euentus, veritas quando-</i>		<i>tur quoque prohibitus operam dare ne aliquo</i>	
<i>que ex post facto attenditur. q. 33. nu. 1. 196</i>		<i>modo ad illam perueniat alienatio. q. 27. nu.</i>	
<i>In aestimatione fructuum quodnam tempus in-</i>		<i>31.</i>	178
<i>spici debet, consumptionis, vel ne perceptionis.</i>		<i>Alienare prohibitum, & si alienet cum pacto,</i>	
<i>q. 3. nu. 23.</i>	27	<i>quod statim restituat, non euitat pænâ con-</i>	
Affectio.		<i>trauentionis si alienet in personam, quæ pactū</i>	
<i>Affectio in non natis non præsumitur. q. 2. nu. 3.</i>		<i>seruatura non sit. q. 28. n. 22</i>	182
<i>fol.</i>	15	<i>Alienare prohibitus, prohibetur etiam facere</i>	
		<i>mo.</i>	

I N D E X.

- modum, per quem sequi possit alienatio.* q. 6. n. 47. 45
- Alienata à matre, quæ filij reseruanda erant non possunt ab illis reuocare si matris heredes essent.* q. 18. nu. 26. 133
- Alienationes voluntariæ à filio, vel à patre factæ, possunt ab eis reuocari pro legitima.* q. 16 nu. 18. 126
- Alienationes à patre grauato factæ possunt à filiis eo viuente reuocare.* q. 3. nu. 32. 27
- Alienatione permissa censetur permissum omne id sine quo ad alienationem perueniri nequit.* q. 27. nu. 22. 177
- Alienatio necessaria, & à lege proueniens non includitur sub dispositione l. hac edictali.* q. 27. nu. 11. 176
- Alienatio, quæ ex delicto sequitur necessaria iudicatur.* q. 28. nu. 14. 176
- Alienatio, quæ fit ex delicto dicitur voluntaria.* q. 27. nu. 25. 177
- Alienatio si permissa sit in casu necessitatis non habet locum, ubi data opera, & ex facto suo non à lege, vel natura coactus in necessitatibus se constituit, veluti in delinquendo.* q. 27. nu. 29 fol. 177
- Alienatio momentanea non dicitur vera alienatio ad hoc, ut prohibitus contrauenisse dicatur.* q. 28 nu. 19. 181
- Alienatio à patre facta de lucris filiorum in tantum infirmatur in quantum illi patri superuenerint.* q. 46. n. 9. 230
- Alienatio facta à patre cum consensu filij an ei præiudicat in iure retractus.* q. 49. num. 24. fol. 239
- Alienatio prohibita est filio, ubi commoditas spectaret ad patrem.* q. 3. nu. 8. 25
- Alienatio necessaria in secundum virum facta non comprehenditur sub dispositione l. hac edictali C. de secund. nupt. q. 5. nu. 3. 33*
- Alienata.**
- Alimenta vide in verbo legatum alimentorum.*
- Alimenta etiam pacto iurato renunciari non possunt.* q. 6. nu. 29. 43
- Alimenta debentur à patre filio ingrato, & ex heredato.* q. 6. nu. 30. 43
- Alimenta à parentibus filiis præstita non censentur donata, si eorum bonorum essent administratores.* q. 9. nu. 31. 65
- Intellige ubi ususfructus patri non quæreretur ibidem.* num. 32. & 38. 65
- Alimenta, vel aliqua elemosina à matre præstita pro monachatu filia secundi matrimonij, an subiaceat dispositioni l. hac edictali patre existente soluendo.* q. 10. nu. 16. 73
- Alimentare filios mater non tenetur, nisi in subsidium.* q. 9. nu. 2. 63
- Amasius.**
- Amasius, & concubina num comprehendantur sub dispositione l. hac edictali C. de secund. nupt. q. 20. nu. 1. 9. & 13. 138*
- Amasius, & concubina non veniunt appellatione uiri, & uxoris etiam in fauorabilibus.* q. 20. nu. 2. 138
- Amor.**
- Amor maior in uxore, quam in concubina præsumitur.* q. 20. num. 8. 139
- Angel.**
- Angel. in l. deportatus C. de bon. dam. declaratur.* q. 12. nu. 88. 107
- Annum legatum.**
- Annum legatum à viro uxori factum distribuendum pro exornatione eius conscientia valet.* q. 37. n. 3. 210
- Antidoralis obligatio.**
- Antidoralis obligatio non sufficit, ut donatio sit remuneratoria.* q. 25. nu. 29. 166
- Antidoralis obligatio est potens ad faciendum collationem beneficij esse simoniacam.* q. 25. n. 28. 166
- Antefatum.**
- Antefatum quo iure ad filios spectat, hereditario vel iure proprio.* q. 12. nu. 60. 103
- Et quid attenda consuet. Neap. ibidem.* num. 89. fol. 107
- Appellatione.**
- Appellatione filiorum nepotes comprehenduntur.* q. 41. nu. 1. 220
- Argumentum.**
- A filio ingrato ad exclusam ex statuto ad exclusionem beneficij l. hac edictali non recte arguitur.* q. 12. n. 82. 107
- Argumentum de pacto ad statutum validum est.* q. 5. n. 12. 34
- Contrarium.* ibidem. n. 25. 36
- Affecuratio.**
- Affecuratio, & non restitutio dotis, mulieri per viri dānationem ad triremes debetur.* q. 14. nu. 25. 114
- Affensus.**
- Affensus in renunciatione, an requiratur.* q. 11. num. 72. 114

I N D E X.

- Beneficium l. hac edictali competit filiis iure sanguinis, & non successionis. q. 12. num. 68. f. 104. & q. 17. nu. 22. 132*
- Beneficium l. hac edictali, est fundatum in obligatione, & affectione naturali, quibus filia exclusa per statutum non priuatur. q. 12. nu. 74. 105*
- Beneficium inuentarij ad quid introductum fuit q. 18. nu. 2. 230*
- Beneficium l. hac edictali ex legis prouidentia prouenit. q. 19. nu. 19. 137*
- Benemerita.**
- Benemerita ad hoc, ut remunerationem mereantur qualia esse debeant & officio iudicio relinquendum est. q. 25. nu. 30. 166*
- Binuba.**
- Binuba proprietate non priuatur si filio superuixerit. q. 46. nu. 15. 230*
- Sed contrarium. nu. 16. eod.*
- Bona.**
- Bona Auth. Bona damaatorum C. de bon. proscript. debentur agnatis absque titulo hereditario. q. 45. n. 8. 228*
- Bona auth. bona damnatorum C. de bon. proscript. transmittuntur absque agnitione q. 45. nu. 10. 228*
- Bona dotalia alienandi causa iusta, & necessaria est, ut nupta uiuat. q. 5. nu. 2. 33*
- Bona omnia mulier in dotem dare potest, etiam si liberos habeat. q. 5. n. 4. 33*
- Amplius quamuis in contractu primi matrimonij donauerit dotem filiis ex illo matrimonio procreandis ibidem nu. 20. 35*
- Bona materna fideicommissio subiecta, quando pro constituenda dote filiae alienari possint. q. 9. nu. 6. 63*
- Bona filij pater administrans, expensas studij pro eo factas poterit retinere. q. 9. nu. 31. 65.*
- Intellige ubi ususfructus in bonis filij patri non quereretur ibidem nu. 32. & 38. 65*
- Bona filij pater administrans non censetur alimenta ei praestita donasse. q. 9. nu. 30. 65*
- Bona fideicommissio subiecta sicut pro matrimonio carnali alienari possunt, ita pro spirituali q. 10. nu. 8. 72*
- Bona subiecta fideicommissio alienari possunt, pro augenda dote. q. 26. nu. 56. 172*
- Bona quae ex secundo viro ad uxorem peruenerunt, ad illum spectant ob eius adulterium etiam existentibus filiis primi matrimonij.*
- quasi. 27. num. 35. 178*
- Canonici.**
- C***anonici faciendo actum mandante Pontifice intelliguntur potius parere pontifici, quam renunciare statuto eis concessio. q. 11. n. 104. fol. 90*
- Capacitas.**
- Capacitas in legatario satis est tempore quo dies legati cedit. q. 46. nu. 24. 232*
- Capacitas si tempore mortis superuenerit in personam instituti non vitatur institutio ob incapacitatem tempore institutionis. q. 15. nu. 15. 120*
- Capax.**
- Capax si efficiatur filius monachus ex dispensatione non reuocet dispositionem contra formam l. hac edictali factam. q. 15. n. 1. 119*
- Capax si tempore mortis reperiatur primogenitus admitti debet ad successionem. q. 15. n. 25 fol. 121*
- Capax si efficiatur primogenitus, qui ex professionis ingressu incapax erat admittitur ad succedendum expulso secundogenito ad successionem admissio. q. 15. n. 3. 119*
- Capax si efficiatur monachus post delatam successionem non potest succedere. q. 15. num. 26. fol. 121*
- Capere.**
- Capere qui non potest per se, potest capere per alium q. 28. n. 7. 180*
- Capere non prohibentur Fratres Minores, ad hoc, ut alteri restituant. q. 28. n. 9. 180*
- Caret.**
- Caret nomine, quidquid caret effectu. q. 26. n. 42 fol. 137*
- Causa.**
- Causa iusta, & necessaria alienandi bona dotalia dicitur, ut nupta uiuat. q. 5. nu. 2. 33*
- Causa necessaria alienationis facit cessare dispositionem l. hac edictali C. de secund. nupt. q. 5. n. 3. 33*
- Causa pia in generali prohibitione non continetur. q. 37. nu. 4. 210*
- Sed contrarium. ibid. nu. 25. 211*
- Causa pia a priuata in materia fraudis, non differt. q. 37. nu. 19. 211*
- Causa pia uide in verbo Prohibitus, legatum, & Dispositio.*
- Causa necessaria non dicitur, quae originem habet*

I N D E X.

- bet à voluntate. q. 27. uu. 26.* 177
- Causatum.**
- Causatum omne debet referri ad principium, quod est ipſius cauſe. q. 27. nu. 27.* 177
- Omne cauſatum referri debet ad principium, quod est ipſius cauſe. q. 4. n. 22* 32
- Casus.**
- Casus omiſſus declarari debet per aliam legem de illo loquentem. q. 35. n. 21.* 201
- Casus miſtus in materia fauorabili comprehenditur ſub lege de ſimplici loquente. q. 39. n. 20. fol.* 218
- Casus fidei commiſſi impeditur in caſu alienationis, ubi conſenſus illius, cuius fauore factum eſt interueniret. q. 49. n. 39.* 240
- Amplia etiam, ubi conſenſus reſultaret ex preſentia cum taciturnitate ibidem. n. 40. eod.*
- Cautelarum.**
- Cautelarum multiplicatio ſuſpicionem auget. q. 50. nu. 36.* 247
- Cautio.**
- Cautio à filijs primi matrimonio à matre ſecundo nubente de ſeruanda dote peti non poteſt. q. 5. num. 6.* 33
- Cautio à patre praſtari debet de utendo, & fruendo arbitrio boni viri in bonis filij, ubi commoditas penes ipſum remaneret. q. 3. num. 21. fol. 27. intellige ibid. n. 22.* 27
- Cautio uſufructuario à teſtatore remitti non poteſt. q. 19. n. 16.* 137
- Cautio inter proprietarium, & uſufructuarium praſtanda erit de reſtituendo, vel ſupplendo ad ratam ſalcidiae, ſi quis plus, vel minus, quàm ex l. hereditatum ff. ad l. ſalcid. fuerit eſtimatum uiueret. q. 32. nu. 2.* 194
- Cedi, & Ceſſio.**
- Cedi, & vendi omnis actio poteſt q. 34. num. 1. fol.* 197
- Cedi, & vendi poteſt ſpes conditionalis. q. 34. n. 5.* 197
- Intellige de ſpe cauſante in praſenti ex contrarium. ibidem nu. 19.* 198
- Cedi an poſſit ius fidei commiſſi vide in verbo Ius fidei commiſſi.*
- Cedi non poteſt ius ad eundem, nec obligari. q. 35. num. 4.* 200
- Ceſſio, vel venditio iuris fidei commiſſi non inducit votum captandae de mortis. quaſt. 34. n. 9. fol.* 198
- Census.**
- Census ad vitam conceſſus non retractatur ſi ex contingentia facti damnoſus efficiatur. q. 32. num. 8.* 195
- Census emptio ad vitam non eſt licita, ubi inſpecta aetate, & quantitate pecuniae eſſet iniuſta. q. 32. n. 10.* 195
- Census conſtitutio, vel emptio vide in verbo ſtatutum, & in verbo Diſpoſitio l. hereditatum.*
- Ciuitas.**
- Prima ciuitas per ſuperuenientem dignitatem non tollitur. q. 13. n. 7.* 109
- Ciuitatem Monachus non amittit. q. 13. n. 5. fol.* 108
- Clausula.**
- Clausula alijs denotat ſimilitudinem, & explicat cauſas ſimiles. q. 11. num. 65.* 85
- Clausula generalis ad non uerſimilia non extenditur q. 11. num. 117.* 91
- Clausula in renunciatione poſita omni iuri, & legum auxilio, nihil præter ſpecificata operatur, ubi de magno ageretur præiudicio. q. 11. nu. 123.* 92
- Amplia, quauis in ea fieret mentio certiorationis ibidem nu. 126.*
- Clausula in exequutiuis principalem non alterat diſpoſitionem, q. 11. nu. 127.* 92
- Clericus.**
- Clericus ab inteſtato decedens ligatur ſtatuto circa bonorum ſucceſſionem loquente. q. 23. n. 22. fol.* 153
- Commoditas.**
- Commoditas ubi ad patrem ſpectaret, tunc alienatio prohibita eſt filio. q. 3. nu. 8.* 25
- Commoditas in bonis filij ſpectat ad patrem. q. 3. nu. 14.* 26
- Inter commoditatem, & uſumfructum differentia conſtituitur. q. 3. nu. 16.* 26
- Commoditas, quæ patri in bonis filij queritur vendi hypothecari, & in alium transferri poteſt. q. 3. n. 19.* 26
- Commoditas, & ſi penes patrem ſit ex bonis filij tamen erit cum onere utendi, & fruendi arbitrio boni viri præuia cautione. q. 3. nn. 21. fol.* 27
- Intellige ibidem nu. 22.* 27
- Commoditas debetur patri, etiam ubi ſolus uſufructus relinquatur filio. q. 3. n. 27. 39. & 40. fol.* 27
- Sed contrarium nu. 28.* 27

I N D E X.

- Intellige ibid. num. 35.* 28
- Commoditas patris, an morte filij extinguatur.* 28
- q. 3. n. 37.* 28
- Commoditatem penes se retinet pater eueniente casu ubi esset institutus cum onere restituendi filijs. q. 28. n. 37.* 185
- Commoditatem retinet pater bonorum feudaliū emphiteuticorum, & ecclesiasticorum filij quamuis nullum in eis habeat vsumfructum. q. 3. nu. 18.* 26
- Commodum.**
- Commodum, cuius maius est ipsi dicitur datum, & ipse quoque dicitur legatarius, quamuis non sit in testamento nominatus. q. 9. nu. 45. fol.* 67
- Compræhensio.**
- Compræhensio non fit ubi id, quod compræhendi debet sit per aliam legem prouisum. q. 20. n. 6. fol.* 138
- Computatio.**
- Computatio l. hereditatum ff. ad l. falcid. non fit ipso iure absque facto hominis. q. 33. num. 3. fol.* 196
- Concedere, & Concedi.**
- Concedere dicitur ille, qui non ademit, cum poterat adimere. q. 4. nu. 19.* 31
- Concedi non debet sub colore necessitatis, quod iure ob defectum potestatis permissum non est. q. 31. nu. 22.* 194
- Concilium Trident.**
- Concil. Trid. sess. 25. cap. 10. declaratur. q. 1. num. 15.* 5
- Concubina.**
- Concubina, & Amasus num. comprehendatur in dispositione l. hac edictali. quas. 20. per tot. fol.* 138
- Concubina in quo differt ab uxore. quas. 20. n. 7.* 138
- Condemnatus.**
- Condemnatus ad triremes, vel ad perpetuos carceres, & similia vide in verbo Damnatus.*
- Conditio.**
- Conditio quelibet à matre secundo nubente doti adijci potest in præiudicium filiorum primi matrimonij. q. 5. n. 17.* 35
- Amplia quamuis ei fuerit data dos cum conditione, quod illa mortua succedant filij, quibus quandocumque defunctis substitutus à dotante sit aliquis. ibid. n. 21.* 35
- Conditio, & onus in legato, vel simili adiectum inducunt inaequalitatem, item facilitas, & difficultas exigendi. q. 7. n. 45.* 54
- Conditio ex lege, & non actio ex testamento, pro supplemento legitima datur. q. 8. nu. 2.* 55
- Conditio in legato apposta, ut talis nubat cum Titio reijcitur si efficeretur monialis. q. 10. num. 13.* 73
- Intellige ibidem. nu. 14.* eod.
- Conditio si masculus superuiuat censetur inesse in renunciatione à filia patri facta, etiam per acceptilationem. q. 10. n. 23. & 49. fol. 80. & fol. 83.*
- Coditio a lege subintellecta si sine filijs decesserit non dicitur deficere per existentiam filia à statuto exclusæ. q. 12. n. 47.* 102
- Coditio si sine liberis decesserit, an dicatur purificata per religionis ingressum. q. 13. nu. 19. fol.* 110
- Conditio mulieris in constitutione dotis inspicere debet, an sit virgo, vel vidua ad hoc, ut congrua existimari possit dos. quas. 26. nu. 39. fol.* 172
- Conditio mariti per renunciationem, vel repudiationem iuris querendi deterior fit. q. 35. n. 15. fol.* 201
- Coditio si sine liberis, quando remitti possit vide in verbo fideicommissi reciproci remissio.*
- Conditio dotis alia deterior à patre fieri non potest. q. 26. n. 48.* 173
- Conditionalia fideicommissa vide in verbo fideicommissa, & Grauatius.*
- Conferre.**
- Conferre tenetur filius in materia l. hac edictali quicquid inter viuos, vel in ultima voluntate habuit, & sic e contra vitricus vel nouerca q. 8. n. 49. fol. 61. & q. 22. n. 1.* 248
- Conferre non tenetur filia dotem sibi voluntarie à matre datam q. 9. num. 11.* 64
- Amplia quamuis filia maternis bonis renunciasset ibid. n. 12.* 64
- Conferre non tenetur filius in materia l. hac edictali portionem sibi ab intestato delatam. q. 22. n. 6.* 148
- Conferre tenetur filius in materia l. hac edictali id quod ex statuto vel consuetudine sibi deferretur. q. 22. n. 10.* 149
- Confessio.**
- Confessio dotis recepta à viro facta pro exoneratione eius animæ non sustinetur, nec tollit donationis fraudem. q. 37. n. 14.* 210
- Con-

I N D E X.

- Confessio dotis recepta etiam precedente promissione subiacer dispositioni leg. hac edictali q. 24. n. 44.* 160
- Sed intellige nu. 46.* eod.
- Confessio dotis recepta precedente promissione, praeiudicat nedum ipsi consentienti, immo omnibus eius creditoribus, licet anterioribus confessione, sed posterioribus promissione q. 24. n. 46. fol.* 160
- Confessio dotis recepta facta in testamento, etiam precedente promissione sustinetur in vim legati. q. 24. num. 47.* 160
- Sed contrarium nu. 48.* eod.
- Confessio dotis recepta constante matrimonio facta elapsis fatalibus opponendi exceptionē non numer. pecun. praeiudicat etiam creditoribus viri consentientis q. 24. n. 49.* 160
- Sed contrarium nu. 50.* 161
- Confessione dotis recepta per maritum facta non obstante, num possit mulier contra dotis promissores agere q. 24. n. 4.* 156
- Confessio dotis recepta a viro facta ante matrimonium, praeiudicat nedum consentienti, eiusque heredibus, verum etiam creditoribus, dummodo elapsa sint fatalia opponendi exceptionē non numerata dot. q. 24. num. 35.* 159
- Confessio dotis recepta, siue ante, siue post matrimonium facta sit, siue elapsa sint tempora, semper in fraudem l. hac edictali iudicatur n. 53. 55. & 56. cum seq. q. 24.* 161
- Confessio dotis recepta non sub spe future numerationis, an potius ex causa donationis emissa censeatur. q. 24. n. 13.* 156
- Afferitur distinctio nu. 14. & 31.* 157
- Confessio dotis recepta facta intra legitima tempora opponendi exceptionem non numerata dotis, non praeiudicat viro, eo infra dictum tempus decedente. q. 24. n. 15.* 157
- Amplia quamuis iurata sit nu. 17.* eod.
- Limis ubi postquam elapsum esset tempus maritus vitam cum morte commutaret ibid. n. 18. fol.* 157
- Confessio dotis recepta non praeiudicat viro, nec eius heredibus, ubi alterius fuerit subsequuta promissio, afferentis reuera mariti confessionē emissam fuisse sub spe future numerationis, ob quod se constituit ei debitorem in certa quantitate. q. 24. n. 19.* 157
- Intellige an incontinenti, vel ex intervallo subsequens promissio facta sit num. 20.* eod.
- Sed contrarium ibid. n. 21.* eod.
- Amplia nedum uir, eiusque heredes ad dotis restitutionem tenentur, sed ad antefatum ibid. n. 23.* 158
- Confessio dotis recepta dispositioni d. l. hac edictali subiacer. q. 24. n. 1.* 156
- Confessio dotis recepte nulla precedente promissione, dotis solutionem non probat. q. 24. n. 2. fol.* 156
- Confessio dotis recepta nocet marito, eiusque heredibus, sed non alijs, quorum interesse posset, ead. q. n. 3.* 156
- Confessio dotis recepte facta a viro post contractum matrimonium sapit naturam donationis. ead. q. 24. num. 32.* 159
- Confessio solutionis satis differt ab ipsa solutione. q. 24. n. 6.* 156
- Confessio dotis recepta si a marito fuerit facta, & deinde ipsemet aliā dotis promissionem acceptasset, an censeatur illā loco solutionis recipere, ita ut tenetur nedū ad illius restitutionem licet non exigeret, sed ad antefatum vide in verbo Maritus.*
- Confessio solutionis per Curatorem facta non releuat soluentem, si de solutione aliter non constaret. eod. q. nu. 5.* 156
- Coniunctio.**
- Coniunctio sanguinis fraudis suspicionem nō inducit. q. 1. n. 65.* 11
- Coniux.**
- Coniux secundus consumens bona filijs primi matrimonij reservata, tenetur in subsidium matre non existente soluendo q. 43. n. 28.* 226
- Coniux naturalem excludit. q. 17. n. 15.* 128
- Correcta, & Correctio.**
- Correcta est l. quoniam prae terita C. de secund. nupt. per auth. ad eos solos C. eod. q. 40. nu. 7. fol.* 219
- Correctio iuris non est inducenda per subauditos intellectus. q. 6. n. 33.* 44
- Correctio vide in verbo statum.*
- Correctio legis non datur nisi expresse dicatur etiam ex identitate rationis. q. 1. n. 61.* 11
- Conscientia.**
- Conscientia alicuius si aliquid relinquatur intelligitur dummodo iuret. q. 50. n. 26* 246
- Consensus.**
- Consensus filia dotationi sibi a patre facta de bonis paternis, & maternis, et non praeiudicat respectu maternorum q. 9. n. 26.* 65

In.

I N D E X.

- Intellige ibid.* n. 27. 65
- Consensus viri, vel filiorum in secundis uxoris*
emptijs non remittit penam l. femina C. de
secund. nupt. q. 21. nu. 14. 142
- Et quid de pena l. hac edictali ibid. per tot.*
- Consensus ubi non per modum authoritatis, sed*
ratione praeiudicij requiritur sufficit si post
actum interueniat. q. 21. nu. 36. 145
- Consensus tunc praeiudicat ubi consentiens dis-*
sentiendo poterat actum impedire. q. 49. n. 27.
fol. 239
- Consensus transit in pactum ubi ad cuius bene-*
ficiam fuit praestitus praesens erat. q. 49. n. 44.
fol. 240
- Consensus alicuius ubi ad validandum actum*
requiritur ex certa scientia praestari debet. q.
49. nu. 48. 241
- Consensus non praesumitur, sed dissensus ubi a-*
ctus fit per eum, cui debetur reuerentia. q. 49
num. 53. 241
- Consensus per filium praestitus donationi per pa-*
trē facta in beneficium nouerca non valet
absque alio patris consensu ex dispositione
Regiae pragmatice ad Macedon. q. 49. n. 56
fol. 242
- Consensus non debet esse superuacuu. q. 49. n. 6.*
fol. 237
- Consensus in actu voluntario praestitus iuris re-*
missionem operatur. q. 49. nu. 7. 237
- Consensus non confirmat, quod iure nullum est.*
q. 49. nu. 16. fol. 238. intellige ubi contractus
esset nullus aliunde, quam ex defectu consen-
sus ibidem nu. 40. *cod.*
- Consensus praestitus alienationibus, intelligitur*
de alienationibus factis in casibus permissis.
q. 49. nu. 21. 238
- Consensus praeiudicium consentienti non infert in*
bis, quae eo tempore ad illum non pertinebant.
q. 49. n. 23. 238
- Intellige ibidem nu. 43.* 240
- Consentiens.**
- Consentiens vide in verbo filius, filia, patronus,*
& vassallus.
- Consentiens alicui actui obligatur perinde, ac si*
ipse actum gereret. q. 49. nu. 5. 237
- Consentiens actui videtur remittere iura contra*
illum actum. q. 49. n. 8 237
- Consentiens filius in actu testamenti se à patre*
exheredari illud querelare non potest q. 49.
nu. 9. 237
- Et hoc indistincte tam in exheredatione, quam*
in praeiudicatione ibid. nu. 11. 237
- Consentiens filius patri donati omnia sua bona*
non potest donationem illam tanquam inof-
ficiosas reuocare. q. 49. n. 14 238
- Consentiens in sui praeiudicium non nocet here-*
dibus in eorum iure. q. 18. n. 21. 132
- Consentire.**
- Consentire non dicitur filia dotationi sibi facta,*
quamuis agat ex contractu dotali, & in eo
facta esset renunciatio. q. 9. nu. 14. 64
- Intellige ibidem n. 13.* 64
- Confil.**
- Confil. Crauet. 193. nu. 11. confutatur q. 2. n. 31*
fol. 18
- Confil. Surd. 401. confunditur. quest. 6. num. 49.*
fol. 45
- Confil. Surd. 244. vol. 2. declaratur. q. 11. n. 45.*
fol. 81
- Confil. Corn. 82. nu. 4. vol. 3. impugnatur. q. 22.*
nu. 15 150
- Confil. Surd. 250. vol. 2. declaratur. quest. 29.*
num. 31. 188
- Confil. Dec. 260. declaratur. quest. 35. num. 25.*
fol. 202
- Constitutio.**
- Constitutio in aliquibus an locum habeat, exi-*
stentibus masculis secundi matrimonij. q. 12.
n. 8. 23. & 31. 97
- Constitutio in aliquibus procedit tam in heredi-*
tate paterna, quam materna. quest. 12. nu. 9.
fol. 97
- Constitutio in aliquibus masculinitatem, & non*
agnationem prospexit. q. 12. n. 12. 98
- Constitutio in aliquibus non habet locum exi-*
stente sorore innupta. q. 12. n. 14. 98
- Contrarium ibidem nu. 15.* *cod.*
- Intellige ibid. n. 21.* *cod.*
- Constitutio in aliquibus num in masculis utrin-*
que coniunctis tantum locum habeat. q. 12.
n. 31. 37. & 38. 100
- Constitutio in aliquibus non ratione agnationis,*
sed praedilectionis facta censetur. quest. 12.
nu. 38. 101
- Constitutio in aliquibus nedum fauore masculo-*
rum, quam faminarum facta censetur. q. 12.
n. 42. 102
- Per constitutionem huius regni sublata est dispo-*
sitio Auth. sed hodie C. de donatio. inter vir.
& uxorem. q. 14. nu. 49. 116

Con-

I N D E X.

- Constitutionis in aliquibus exclusio, num in dotatione, vel in masculi existentia consistat.* q. 12. nu. 15. 98
- Consuetudo.
- Consuetudo Neapol. tribuens paragium faminis quomodo consideratur.* quest. 26. num. 20. fol. 171
- Consuetudo Neapol. non corrigit dispositionem l. hac edictali.* q. 5. n. 27. 36
- Consuetudo Neap. si quis moriens non procedit superstiti filio naturali.* quest. 17. num. 27. fol. 129
- Consuetudo Neap. non corrigit dispositionem l. famina C. de secuud. uupt.* quest. 21. num. 7. fol. 142
- Consuetudo Neapolit. excludit filiam dotatam à supplemento auctis facultatibus patris siue renunciauerit siue non, & siue dos ascenderet ad legitimam siue non.* quest. 26. num. 118. fol. 170
- Consuetudo Neapol. excludit filiam à successionem omnium propter unicam dotationem existentibus tamen masculis.* q. 26. num. 19. fol. 171
- Quod à consuetudine filijs desertur non à parente, sed ab ipsis ciuibus, & sic ex prouidentia ipsius consuetudinis preuenit.* q. 22. num. 2. fol. 248
- Consumans pecuniam, qua ad aliam pertinere non ignorat dicitur in mala fide.* q. 43. n. 19. fol. 225
- Consumpta pecunia extinguitur dominium, & hypotheca.* q. 43. nu. 5. & 6. 224
- Consumpta pecunia actio in rem scripta exerceri non potest.* q. 43. num. 10. 224
- Consumpta re donata secundo viro, cessat dispositio l. hac edictali C. de secuud. nupt. quoad eum adeo, ut nihil tenetur.* quest. 42. per tot. fol. 223
- Consumpta mala fide pecunia potest condici, ac si extaret.* q. 43. n. 20. 225
- Consumptio vide in verbo coniux in verbo actio, & in verbo statutum.*
- Creditor.
- Creditor in diem potest ante tempus agere, ut adueniente die sibi soluatur.* quest. 34. nu. 4. fol. 197
- Creditor anterior potest per hypothecariam reuocare solutionem posteriori factam, ubi ille dolo desijt eam possidere.* quest. 43. n. 21. 225
- Creditores posteriores donationi in beneficium vitrici, vel nouerca facta contra formam l. hac edictali non preferuntur filijs ex primo matrimonio in illo pluri.* quest. 48. num. 1. fol. 234
- Sed intellige ibidem.* n. 7. 235
- Contemplatio.
- Contemplatio ex acquisitione arguitur.* q. 1. uu. 71. f. 12. & q. 4. n. 17. 31
- Contestatio.
- Contestatio litis vide in verbo litis contestatio.*
- Contrahentes.
- Contrahentes potius statutum quam legem communem attendere voluisse censetur.* quest. 23. num. 20. fol. 152
- Contrahere.
- Contrahere non potest mulier secundo nubendo aliter quam primo loco etutraxit.* quest. 5. n. 26. & 30. 36
- Contrahere, emere, & acquirere damnati ad triremes non prohibetur.* quest. 14. num. 22. fol. 114
- Contrahere censetur cum fisco delinquens, & in eum quasi ex contractu bona alienare.* q. 27. nu. 24. 177
- Contractibus.
- Contractibus videtur inesse id quod à statuto dispositum est, an si expressum esset.* quest. 23. num. 21. 153
- Contractus.
- Contractus dotis à mulieri ita celebrari non debet, ut ex eo sequatur alienatio in fraudem l. hac edictali.* q. 5. n. 23. 36
- Contractus factus à muliere secundo nubente, contra formam traditam in primis capitulis matrimonialibus, dicitur in fraudem l. hac edictali.* q. 5. n. 30. 36
- Contractus censetur factus secundum dispositionem iuris municipalis.* quest. 11. num. 32. fol. 80
- Contractus ubi ex dispositione legis esset nullus, tunc non debetur euictio.* quest. 18. num. 32. fol. 133
- Contractus ubi à lege pro nullo habetur censetur ac si ille unquam fuisset factus.* q. 30. nu. 7. fol. 190
- Contractus minoris, vide in verbo restitutio.*
- Contractus ubi esset nullus non confirmatur consensu.* q. 49. nu. 16. 238
- Contractus ubi esset suspectus iuramentum illud red-*

I N D E X.

- reddit magis suspectum. quest. 50. num. 35. fol. 247*
- Contrauentio.**
- Contrauenisse non dicitur prohibitus ob momentaneam alienationem. quest. 28. num. 19 fol. 182*
- Contrauentio vide in verbo prohibitus.*
- Conuentio.**
- Conuentio inter contrahētes, quod circa damna, & interesse stetur dicto alterius valet. q. 50. n. 2. 244*
- Conuentio inter dominum, & administratorem quod circa redditionem computorum stetur eius assertioni valet. q. 50. n. 3. 244*
- Curator.**
- Curator, tutor, & similes de neglectis tenentur. q. 50. nu. 14. 245*
- Damnati.**
- D***amnati ad triremes ad pias causas testari nequeunt. q. 14. nu. 31. 115*
- Item nec inter liberos. eod.*
- Item nec codicillari. eod.*
- Amplia quamuis paganus siue miles sit. eod.*
- Item amplia quamuis per fugam, vel aliter à triremibus liberatus sit nu. 36. eod.*
- Limita pro exoneratione conscientie, & malis ablatis. n. 33. eod.*
- Intellige respectu territorij in quo quis fuit condemnatus. num. 38. eod.*
- Sed declara. nu. 39. eod.*
- Damnati ad perpetuum opus deportatis equiparantur. q. 14. n. 19. 113*
- Damnati ad triremes testari non prohibentur. q. 14. n. 20. 113*
- Amplia etiam in damnatis ad mortem nu. 21. fol. eod.*
- Sed contrarium verius nu. 30. & 40. 115*
- Damnati ad triremes contrahere, emere, & acquirere non prohibentur. q. 14. nu. 22. 114*
- Damnati ad triremes num facultatem eligendi, & nominandi retineant. q. 14. nu. 16. f. 112. distingue ibid. eod.*
- Damnatio.**
- Damnatio ubi est causa immediata dispositionis facta in beneficium vitrici, vel nouerca, tunc filius licet post mortem parentum restitutus sit, tamen ad illam impugnandam admittitur. q. 15. n. 43. 123*
- Sed contrarium. nu. 47. eod.*
- Damnatio ad triremes, in locum damnationis ad metallum successit. quest. 14. numer. 1. fol. 111*
- Per damnationem ad triremes, dies fideicommissi post mortem non cedit. quest. 14. nu. 23. 5. 89. & 11. 114*
- Damnatus.**
- Damnatus ad triremes seruus pœnæ efficitur. q. 14. n. 2. 111*
- Sed contrarium nouo iure attentio. nu. 18. 113*
- Damnatus ad triremes insuccessibilis est. q. 14. nu. 3. 112*
- Amplia etiam si per fugam à triremibus, vel aliter liberatus esset. nu. 4. eod.*
- Ad triremes damnati mortui dicuntur quoad substitutum. q. 14. n. 5. 112*
- Sed quomodo, & quando latè explicatur, & n. 8. & 23. 113*
- Sed distingue inter grauatum, & substitutum. nu. 11. eod.*
- Damnatus ad perpetuos carceres insuccessibilis, & instabilis est. q. 14. n. 46. 116*
- Damnatus, & deinde restitutus non recuperat iura, quæ damnationem erant extincta. ibid.*
- Damnatus ad mortem, vel in perpetuum ad triremes absque Principis licentia testamenta facere nequeunt. q. 14. n. 42. 116*
- Damnatus ad triremes ad tempus non amittit eaque iuris ciuilibus sunt, sed contrarium. q. 14. nu. 52. & 53. 117*
- Prima opinio verior nu. 55. eod.*
- Damnatio ad tempus ad triremes, an sit similis deportationis, vel relegationi. q. 14. nu. 55. fol. 117*
- Damnatus vide in verbo restitutus.*
- Damnatus ad triremes si sit institutus, & ante testatoris mortem à Principe restitutus, institutio non valet. eod.*
- Damnatus, & deinde restitutus non recuperat iura, quæ per damnationem erant extincta. q. 15. nu. 9. 119*
- Damnatus ad triremes si sit institutus, & ante testatoris mortem à Principe restitutus, institutio non valet. q. 15. n. 20. 120*
- Damnatus ad triremes ea quæ de iure gentium sunt amittit. q. 14. n. 13. 113*
- Amplia etiam quæ sunt facti nu. 14. eod.*
- Datum.**
- Datum, vel donatum amico secundi coniugis, an, & quando in fraudem l. hac edictali iudicari*

I N D E X.

<i>dicari debeat. quest. 28. num. 21.</i>	182	Delictum.	
<i>Datum filio sub commemoratione patris, vel patria potestatis, censetur datum contemplatione patris. q. 2. nu. 51.</i>	23	<i>Per delictum aperitur via alienationi. quest. 27. n. 13.</i>	177
<i>Datum filiis nascituris, censetur datum contemplatione parentis. q. 2. n. 1.</i>	15	Detractio.	
<i>Datum illi dicitur cuius contemplatione fuit datum. q. 49. n. 58.</i>	241	<i>Detractio legitima non comprehenditur cum detractio illius, quod dispositione l. hac edictali à vitrico aufertur, filijsque applicatur. q. 6. n. 7.</i>	40
<i>Datum patri, ut filia daret, profectitium non dicitur ead. q. nu. 66.</i>	11	<i>Sed contrarium nu. 9.</i>	eod.
<i>Datum filio patris contemplatione donatum, censetur, ubi illi prohibitum non sit acquiritur ead. q. n. 64.</i>	eod.	<i>Verior prima opinio nu. 10.</i>	eod.
<i>Datum patri, ut post mortem filij restituat, donatio non evanescit, si aliquod medio tempore emolumentum patri non quaritur. n. 6.</i>	30	<i>Amplius quamvis filius equaliter cum vitrico esset institutus nu. 11.</i>	eod.
<i>Datum sponsæ à consanguineis sponsi ante illius translationem ad domum viri sponsa acquiritur. q. 2. n. 13.</i>	17	Dictio.	
<i>Datum ab avo nepti nascitura filij contemplatione datum censetur, & in eius legitimam imputatur. q. 2. n. 14.</i>	17	<i>Dictio, ex, denotat causam proximam, & immediatam. q. 17. n. 18.</i>	128
<i>Datum viro filij, censetur datum contemplatione ipsius filie. d. q. 1. n. 28</i>	6	Dicto.	
Debitor.		<i>Dicto alterius stari debet. quest. 50. num. 35. fol.</i>	247
<i>Debitor repudiens hereditatem legatum, vel aliud simile in prejudicium creditorum peccat mortaliter. q. 35. n. 31.</i>	207	<i>Dicto alicuius iurato stari non debet si contra eum aliqua iuris presumptio adesset. q. 50. nu. 38.</i>	247
Decius.		Dictum.	
<i>Decius in consil. 260. declaratur. quest. 35. n. 25 fol.</i>	202	<i>Dictum Doctores intelligi debet secundum iura quæ allegat. q. 3. nu. 26. f. 27. & q. 7. nu. 27. fol.</i>	51
<i>Dec. consil. 19. & 10. de Amic. in consil. 4. declaratur. q. 18. nu. 38. & 40.</i>	134	Differentia.	
Decis.		<i>Differentia emancipationis, & patriæ potestatis, quoad effectum succedendi sublata est. q. 16. nu. 1.</i>	124
<i>Decis. Afflict. 323. declaratur. quest. 24. nu. 28. fol.</i>	158	<i>Differentia inter commoditatem, & ipsum usumfructum constituitur. quest. 3. num. 16. fol.</i>	26
<i>Decis. 99. Surd. nu. 8. declaratur. q. 43. nu. 27. fol.</i>	226	<i>Differentia constituitur inter monacum incapacis religionis, & ad metallum damnatam. q. 15. nu. 2.</i>	119
<i>Decis. Surd. 8. declaratur. q. 12. num. 86. & 87. fol.</i>	107	Disponere.	
<i>Decis. Thesaur. 184. nu. 11. declaratur. quest. 7. n. 23.</i>	52	<i>Disponere contra formam l. hac edictali est delictum. q. 48. n. 3.</i>	234
<i>Decis. Vinc. de Franch. 583. declaratur. quest. 2. nu. 25.</i>	20	<i>Qui non potest disponere, neque penam dispositioni adicere potest. q. 19. n. 17.</i>	137
<i>Decis. Vinc. de Franch. 237. nõ est omnino tuta. q. 37. n. 22.</i>	211	Dispositio.	
Delinquens.		<i>Dispositio l. hac edictali non prohibet quin binuba relinquere possit vitrico titulo institutionis. q. 29. nu. 20.</i>	187
<i>Delinquens censetur cum fisco contrahere, & in illum bona quasi ex contractu alienare. q. 27. nu. 24.</i>	177	<i>Dispositio l. hac edictali nihil aliud annullat, nisi illud plus, quod contra eius formam factum est. q. 29. n. 21.</i>	187
		<i>Dispositio l. hac edictali num locum habeat in reciproca donatione inter virum, & uxorem, facta si alter premoriatur. q. 36. per tot.</i>	206
		Di-	

I N D E X

- Dispositio l. hac edictali non mutat titulum institutionis* q. 29. n. 22. 187
- Dispositio l. hac edictali in penam introducta fuit* q. 30. nu. 13. 191
- Dispositio l. hac edictali habet locum in donatis alicui, cum quo deinde matrimonium contractum fuit* q. 20. n. 13. 139
- Dispositio l. hac edictali in concubina, & amasio non militat* q. 20. n. 1. 138
- Sed contrarium* n. 9. & 13. 139
- Dispositio l. hac edictali in nepote locum habet non iure transmissio, sed proprio* q. 46. nu. 20. fol. 231
- Dispositio l. hac edictali tunc locum habet, ubi filius superuenerit patri, quæst.* 46. num. 22. fol. 231
- Dispositio l. hac edictali num differat à dispositione l. femina C. de secund. nupt. quæst.* 46. n. 21. 231
- Dispositio l. hac edictali fauore filiorum primi matrimonij introducta fuit. quæst.* 39. n. 3. fol. 216
- Dispositio l. hac edictali ultra suos casus non extenditur* q. 17. n. 6. 127
- Dispositio l. hac edictali locum habet etiam in donatis a primo viro in casu secundarum nuptiarum* q. 21. n. 39. 145
- Dispositio l. hac edictali habet locum etiam in donatione, quæ à principio inofficiosa non erat, licet ex post talis fuerat. quæst.* 47. nu. 9. fol. 233
- Dispositio l. hac edictali, num locum habeat in legato certæ quantitatis, à coniuge in arbitrium secundi viri relicto, ut illud pro eius anima distribuatur* q. 37. per tot. 210
- Dispositio l. hac edictali in Monacho, & moniali locum habet* q. 13. per tot. 108
- Dispositio l. hac edictali verificatur in monacho incapaci, sed ex dispensatione facto capaci* q. 13. n. 21. 110
- Distinctio Authoris ibidem* n. 22. eod.
- Dispositio l. hac edictali cessat in Hoste reipublice, & in Monaco incapaci* q. 11. num. 93. fol. 89. & q. 12. num. 76. fol. 106. & q. 13. nu. 20. 110
- Dispositio l. hac edictali an & quomodo procederet, ubi datum vitrico, vel nouerca esset cõsumptum* q. 43. nu. 1. 223
- Dispositio l. hac edictali an in filia à statuto exclusa locum habeat* q. 12. per tot. 95
- Dispositio l. hac edictali C. de secund. nupt. statuto tolli potest* q. 6. nu. 1. 39
- Intellige ubi statutum expresse illi legi derogaret* nu. 2. & 4. eod.
- Sed contrarium, ubi appareret de statuentium voluntate voluisse illi legi derogare* num. 3. eod.
- Dispositio l. hac edictali non habet locum in donatis ex causa* q. 26. n. 50. 174
- Dispositio l. hac edictali procedit circa id, quod fit inter ipsos coniuges binubas* q. 1. num. 53. fol. 9
- Dispositio S. optime auth. de nupt. procedit circa id, quod fit inter ipsos coniuges binubas* q. 1. nu. 13. 9
- Dispositio l. hac edictali in legitimated per rescriptum Principis locum non habet* q. 17. nu. 17. fol. 128
- Dispositio l. hac edictali prohibet omnem modum per quem relinqui possit secundo viro* q. 26. nu. 24. 171
- Dispositio l. hac edictali ad hoc, ut verificetur quæ requirantur* q. 12. nu. 49. 101
- Dispositio l. hac edictali non habet locum in donatis filiis secundi matrimonij* q. 9. nu. 41. fol. 66
- Dispositio l. hac edictali non habet locum in donatione remuneratoria. quæst.* 25. num. 12. fol. 164
- Dispositio l. hac edictali est fundata super naturali affectione, & obligatione* q. 16. num. 11. fol. 125
- Ad hoc, ut dispositio l. hac edictali locum habeat tempus mortis inspiciendum est* q. 5. num. 5. fol. 33
- Dispositio l. hac edictali numquid locum habeat, ubi dos applicaretur viro ob uxoris adulterium* q. 27. per tot. 275
- Dispositio l. hac edictali nū in emancipatis locum habeat* q. 16. per tot. 124
- Dispositio l. hac edictali an locum habeat in donatis filio ex secundo matrimonio cum prohibitione ne ususfructus queratur patri, recensentur opiniones* q. 2. num. 38. 39. 40. & seq. ac 43. f. 20. & 21
- Dispositio l. hac edictali C. de secund. nupt. non militat in donatione facta filiis secundi matrimonij* nu. 1. q. 1. f. 3. & contrarium num. 6. f. 4. & distingue n. 17. 5
- Dispositio l. hac edictali ad quid introducta* q. 1. nu. 8. 4

Z Di

I N D E X

- Dispositio l. hac edictali ne dum in patre, & matre procedit, sed in filiis quoque secundi matrimonij. q. 1. n. 25.* 6
- Intellige num. 49. fol. 8. & num. 53. cum seq. fol.* 9
- Dispositio l. hac edictali non tantum realem, considerat acquisitionem, sed coniugum contemplationem nu. 27. f. 6. q. 1. sed contrarium num. 53. & seq. f.* 9. & 62.
- Dispositio l. hac edictali locum habet in donatione filiis secundi matrimonij, si tamē sit filijs ex primo minus legitima relictam nu. 4. q. 1. fol.* 4
- Sed contrarium. nu. 5.* eod.
- Dispositio l. hac edictali in legato ususfructus locum non habet. q. 31. n. 1.* 192
- Sed contrarium. nu. 2.* eod.
- Limita ubi secundus vir esset inops. num. 24. fol.* eod.
- Intellige facta aestimatione iuxta text. l. hereditatum ff. ad l. Falcid. nu. 4.* eod.
- Dispositio l. hac edictali cessat in alienatione facta in secundum virum ex causa necessaria. q. 5. n. 3.* eod.
- Dispositio l. f. C. de sent. pass. procedit in his, quae iuris dispositione ab intestato ad proximiores damnati peruenirent, secus ubi ex contractu, vel alia hominis dispositione. q. 15. num. 49. fol.* 124
- Dispositio l. hac edictali quando in filiis ad tres remes cōdemnatis locum habeat. q. 14. per tot. fol.* 111
- Dispositio l. hac edictali locum habet in donatione facta alicui ante matrimonium, cum quo deinde contractum fuit. quest. 24. nu. 54. fol.* 161
- Dispositio l. hac edictali naturalem filium non comprehendit. q. 17. nu. 3. & 16* 126
- Intellige respectu patris, & non matris num. 20 fol.* 128
- Sed contrarium verius nu. 25.* eod.
- Dispositio l. hac edictali ad quid inuenta. q. 17. num. 4. quest. 11. nu. 111. & q. 27. num. 10. fol.* 76
- Dispositio l. hac edictali non habet locum in datis titulo oneroso. q. 27. n. 8* 176
- Dispositio l. hac edictali in filio ad tres remes damnato non militat. quest. 14. num. 12. & 54. fol.* 112
- Dispositio l. femina C. de secund. nupt. satis differt à dispositione l. hac edictali. q. 11. nu. 91. fol.* 88
- Dispositio l. hac edictali locum non habet in donatione ob causam. q. 5. nu. 36.* 37
- Dispositio l. hac edictali non includit alienationē necessariam, & à lege provenientem. q. 27. nu. 21.* 276
- Dispositio ad pias causas non tollit dispositionē legis municipalis. q. 37. n. 11* 111
- Dispositio l. hac edictali ad quid introducta. q. 15. n. 23.* 121
- Dispositio l. hac edictali in adoptiuo nō militat. q. 17. n. 19* 128
- Dispositio l. hereditatum ff. ad l. Falcidiam habet locum tantum in casu suo. quest. 31. nu. 7. fol.* 192
- Dispositio l. hac edictali in morte consideratur. q. 15. nu. 6. & 16.* 119
- Dispositio l. femina C. de secund. nupt. nedum in matre, verum in patre procedit. q. 21. nu. 2. fol.* 141
- Sed contrarium. nu. 8.* eod.
- Amplia etiam in auo, & avia nu. 3.* eod.
- Dispositio l. feminae per Consuet. Neap. non est correctā. q. 21. num. 7.* 142
- Dispositio l. femina non procedit in patre, in bonis à se profectis, veluti in donatis, & in dote, item in matre. q. 21. num. 8.* 142
- Dispositio l. femina nedum in donatis, & relictis per virum procedit, verum in ijs, quae tua donatione ad uxorem, maritumque perueniunt. q. 21. nu. 5.* 141
- Dispositio l. femina C. de secund. nupt. satis differt à dispositione l. hac edictali. q. 11. nu. 91. fol.* 88
- Dispositio l. femina C. de secund. uupt. non habet locum re perempta. q. 43. nu. 14* 224
- Dispositio l. feminae non procedit in acquisitis titulo oneroso. q. 21. nu. 15.* 143
- Dispositio l. fin. C. de sent. poss. procedit in his, quae iuris dispositione ab intestato ad proximiores damnati peruenirent, secus ubi ex contractu, vel alia hominis dispositione. q. 15. nu. 49.* 124
- Dispositio l. cum oportet, & l. fin. C. de bonisque liber. non procedit ubi solus filio relinquitur ususfructus. q. 3. nu. 40.* 38
- Dispositio l. hac consultiissima S. ex imperfecto C. de testam. cessat in testamento, in quo filius naturalis instituitur. q. 17. nu. 13.* 128

Li-

I N D E X . I

Limita in testamento matris. n. 20. eod.
Dispositio Tex. l. cum à matre de rei vendic. procedit etiam in materia l. hac edictali, ubi inventarium non fuerit confectum. quæst. 18. nu. 36. 134
Dispositio l. fin. C. ad Velleian. cessat ubi obligatio mulieris accesserit contracto matrimonio. q. 9. nu. 72. 71
Dispositio l. fin. C. de dot. præmiss. etiam in renunciatione procedit. q. 9. n. 13. 64
Dispositio l. si unquam C. de reuocand. donat. in filio naturali nõ militat. q. 17. n. 8. 127
Sed contrarium nu. 9. eod.
Declara nu. 10. eod.
Et quid in spurio num. 12. eod.
Dispositio l. si unquam C. de reuocand. donatio. locum non habet in iuribus nondum acquisitis, & repudiatis. q. 35. n. 12. 201
Dispositio Authent. sed hodie C. de donat. inter vir. & uxor. hodie assenta dispositione Constitutionis huius Regni locum non habet. q. 14. n. 49. 116
Quid in praxi obseruatur ubi bannitus in posse curia perueniret. q. 14. n. 10. 116
Dispositio auth. præterea C. unde vir. & uxor. cessat in concubina q. 20. n. 3. 138
Dispositio l. hac edictali est exorbitans à terminis iuris communis. quæst. 20. num. 4. fol. 138
Dispositio l. hereditatum non habet locum in usufructu, qui ex contractu debetur, sed l. si quis argentum S. sin autem C. de donat. q. 31. n. 9. 192
Sed contrarium verius nu. 10. eod.
Dispositio l. hereditatum sequi non debet in emptione, & venditione census vitalitij. q. 32 nu. 11. 196
Dispositio l. hereditatum num procedat, si vitricus ante estimationem decesserit. quæst. 33. fol. 196
Dispositio l. mulier quæ in princ. ff. ad trebell. nõ est per l. hac edictali correctæ. q. 1. num. 68. fol. 11
Dispositio per quam filij hereticorum admittuntur ad aliquod munus ecclesiasticum usque ad secundam generationem, extenditur etiam an filios illegitimos. q. 20. nu. 10. 139
Dispositio facta in secundam uxorem, cum onere, quod distribuere debeat uni, vel pluribus ex filiis primi matrimonij, cum prohibi-

tione trebellianica. non subiacet dispositioni l. hac edictali. q. 28. nu. 30. 184
Dispositio loquens de herede fiduciario requirit, ut fideicommissarius sit talis, qui de necessitate sit instituendus. q. 28. nu. 32. 184

Dissensus.

Dissensus potius, quam consensus presumitur, ubi actus fit per eum, cui debetur reuerentia. q. 49. nu. 53. 241

Diuisio.

Diuisio portionis à secundo coniuge auocata nõ inter filios tam primi, quam secundi matrimonij facienda sit. q. 40. per tot. 218
Diuisio ubi æqualiter inter filios, & vitricum facienda esset, intelligi debet deducta prius per filios legitima. q. 38. nu. 10. 214
Diuisio portionis auocata à secundo coniuge vigore dispositionis l. hac edictali an sit facienda inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij q. 38. num. 1. cum seq. fol. 213. & q. 39 per tot. 216

Doctoris dictum.

Doctoris dictum intelligi debet secundum iura, quæ allegat q. 7. nu. 27. fol. 51. & q. 3. nu. 26. fol. 27

Dolo, & Dolus.

Dolo facit, qui tenetur acquirere, & non acquirit. q. 35. nu. 35. 203
Dolo futuro renunciari non potest. q. 24. num. 40 fol. 160
Dolus futurus remitti non potest. q. 50. num. 17 fol. 245

Dominium.

Dominium consumpta pecunia extinguitur. q. 43. n. 5. 224

Donans.

Donans etiam cum consensu illius, cui donatum fuit, non potest donationem secundo coniugi factam reuocare in præiudicium filiorum primi matrimonij. q. 44. n. 5. 227

Donata.

Donata uxori à consanguineis viri, non acquiruntur viro, ubi uxor esset æque consanguinea. q. 1. n. 85. 13

Donationes.

Donationes factæ uxoribus nobilibus à viris rusticis. Item uxoribus iuuenibus, vel è contra dicuntur remuneratoriæ. q. 25. num. 31. fol. 166

I N D E X.

Donatio.

- Donatio inter virum, & uxorem ad hoc, ut sit prohibita, qua requirantur. quest. 35. nu. 32. fol. 202.*
- Donatio facta concubinae paris conditionis, cum qua esse posset matrimonium non valet ad explicationem l. donationes ff. de donat. q. 20. nu. 14. 139.*
- Donatio contemplatione certi matrimonij, ab illa incerti matrimonij satis differt. quest. 2. num. 47. 22.*
- Donatio facta patre nouerca cum consensu filij vide in verbo Pilius, & consensus.*
- Donatio facta ab uxore quinquagenaria viro iuueni, & nobili nulla erit ubi matrimonium ex parte viri fuerit affectatum. q. 25. nu. 36. fol. 166.*
- Donatio in dubio non praesumitur. q. 11. nu. 103 fol. 89.*
- Donatio collata filijs nascituris in capitulis matrimonialibus secundo pro eis stipulante coniuge, subiaceat dispositioni l. hac edictali, contrariam nu. 5. prima opinio verior. q. 2. nu. 4. fol. 15.*
- Donatio remuneratoria ab uxore secundo viro facta num subiaceat dispositioni l. hac edictali. q. 25. per tot. 162.*
- Donatio inter virum, & uxorem ad piam causam non irritatur. q. 37. n. 5. 210.*
- Donatio inter patrem, & filium pietatis causa valet. q. 37. nu. 6. 210.*
- Donatio facta à milite, vel à clerico concubinae, ut ad patriam rediret & honestè viueret, sustinetur. q. 37. n. 7. 210.*
- Donatio facta filio secundi matrimonij, non censetur facta contemplatione patris, ubi filius esset studiosus q. 1. n. 31. 7.*
- Item ubi esset facta odio filiorum primi matrimonij ob eorum malos mores. q. 1. num. 32. fol. eod.*
- Item ubi coniuges essent inter eos parum affecti. q. 10. nu. 33. eod.*
- Item ubi filij primi matrimonij essent diuites, et ex secundo filij pauperes. q. 1. nu. 34. eod.*
- Item ubi parens voluisset filios ex secundo matrimonio aequivalere cum filijs ex primo. q. 1. num. 31. eod.*
- Item ubi ex primo matrimonio non essent, nisi femina, & ex secundo masculi. q. 1. num. 36. fol. eod.*
- Item, ubi ex primo matrimonio non esset, nisi femina, qua ad matrimonium habilis non esset, veluti si esset ceca quest. 1. numer. 37. fol. eod.*
- Limita ubi parens ex causa praeteritionis sibi facta ab uno ex filijs primi matrimonij, filios secundi instituisset. quest. eod. num. 39. fol. eod.*
- Item limita, ubi donatio esset facta nedum filijs natis, sed nascituris. quest. eod. num. 40. 8.*
- Item ubi pater in donatione interueniret, absq; tamen prohibitione vjusfructus, vel si fuisset relictus gubernator. q. 1. num. 41. 8.*
- Item ubi daretur filio infanti. quest. 1. num. 43. fol. eod.*
- Sed contrarium. q. ead. nu. 44. eod.*
- Donatio reciproca inter virum, & uxorem, si alter preimoriatur, non est prohibita. q. 36. n. 1 fol. 206.*
- Donatio reciproca inter virum, & uxorem, non eget insinuatione. quest. 36. n. 2. 207.*
- Donatio reciproca potius permutatio dicitur. q. 36. n. 3. 207.*
- Donatio remuneratoria inter virum, & uxorem dicitur, ubi alter ab altero donationem acceperit, quamuis simplex, & ex intervallo alteri fieret donatio. q. 36. n. 4. 207.*
- Sed contrarium n. 5. eod.*
- Donatio à viro sene uxori iuueni, etiam constāte matrimonio, & absque iuramento, sustinetur. q. 36. n. 6. 207.*
- Donatio à viro rustico, & diuite uxori nobili, & pauperi remuneratoria dicitur. q. 21. n. 7. fol. 207.*
- Sed contrarium nu. 8. eod.*
- An donatio facta à viro rustico, & diuite uxori nobili, & pauperi dicatur simplex, vel ob causam. q. 36. 206.*
- Donatio facta filijs nascituris absque patris stipulatione quando in fraudem l. hac edictali iudicetur, recensentur opiniones, q. 2. nu. 45. fol. 22.*
- Donatio facta filio contemplatione certi matrimonij reuocari non potest, nec à filio retrocedi possit. q. 2. n. 48. 23.*
- Donatio facta filio ex secundo matrimonio non censetur patris contemplatione facta, ubi in filio donatario benemerita, & coniecturae considerantur. q. 1. num. 30. 7.*
- Sed contrarium ibidem n. 86. 13.*

Do.

I N D E X!

- Donatio propter nuptias est conseruatiua dotis non ad lucrū, secus ex pacto vel consuetudine. q. 1. n. 50. 8*
- Donatio reciproca inter virum, & uxorem non subiacer dispositioni l. hac edictali, nisi quatenus altera alteri non corresponderet. q. 36. num. 16. 208*
- Donatio facta à viro rustico uxori nobili ultra eius qualitatem non sustinetur tamquam simplex. q. 36. n. 17. 208*
- Ad hoc, ut donatio remuneratoria sustineatur, qua requirantur. quest. 25. num. 13. & 14. fol. 164*
- Donatio facta ab uxore annoxa viro iuueni, non dicitur in compensationem atatis facta, nisi id probetur, quest. 25. num. 33. & 36. fol. 166*
- Sed intellige num. 34. & 37. eod.*
- Donatio ecclesie nondum constructe non valet. q. 2. n. 19. 17*
- Donatio, ob causam, ut matrimonium contrahatur, absque qua non esset contractum non subijcitur dispositioni l. hac edictali. q. 2. n. 8. fol. 16*
- Intellige ibidem. n. 33. 19*
- Donatio facta filijs natis, & nasciturijs in fraudem l. hac edictali iudicatur q. 2. n. 50. 23*
- Donatio non valet ubi donatarius non esset in rerum natura. Sed contrarium num. 20. q. 2. n. 18. 17*
- Intellige n. 21. eod.*
- Donatio contemplatione matrimonij filio facta, an, & quando in legitimam imputetur. q. 26 n. 47. 173*
- Donatio reciproca inter virum, & uxorem, si alter pramoriatur in tantum valet in quantum vita viri, & uxoris non esset admodum impar. q. 36. n. 20. 208*
- Donatio filijs nascituris ex secundo matrimonio facta patre pro eis stipulante num subiacet dispositioni l. hac edictali; & quid si prohibitus sit ususfructus patri. q. 2. per tot. fol. 15*
- Donatio facta à muliere secundo nubente filij nascituris ex secundo matrimonio sustinetur ubi absque ea, matrimonium non fuisset contractum. q. 5. n. 9. 34*
- Sed intellige. ibid. 34. & 35*
- Donatio facta à viro rustico uxori nobili, vel à sene iuueni non censetur in compensationem atatis, vel nobilitatis, nisi expresse dicatur. quest. 36. num. 11. 207*
- Donatio à matre filijs secundi matrimonij facta viuente patre, censetur in fraudem l. hac edictali. d. q. 1. nu. 19. f. 5. secus a patre & si uiuat mater nu. 20. f. 5. eod. q.*
- Donatio viro ab uxore facta, ut communi filio restituat, valida censetur. quest. 1. num. 67. fol. 11*
- Donatio remuneratoria dicitur potius debiti solutio, & permutatio. quest. 25. numer. 1. fol. 163*
- Donatio remuneratoria non subiacer dispositioni l. femina C. de secund. nupt. quest. 25. num. 2. fol. 163*
- Donatio remuneratoria loco pretij succedit. q. 25 n. 3. 163*
- Donatio ubi est causa immediata dispositionis facta in beneficium vitrici, vel nouerca, tunc filius licet post mortem parentum restitutus sit, tamen ad illam impugnandam admittitur. eod.*
- Sed contrarium. nu. 47. eod.*
- Donatio facta à viro rustico, & diuite uxori nobili non sustinetur. q. 25. num. 35. 166*
- Donatio remuneratoria in tantum valet, in quantum merita ei correspuodeant. quest. 25. nu. 5. 163*
- Intellige ubi dimidiam illorum extimationem excederet. nu. 6. eod.*
- Sed contrarium num. 7. eod.*
- Amplia ut si minus sit donatum, quam merita contineant, possit pro supplemento agi num. 8. fol. eod.*
- Donatio inter virum, & uxorem etiam facta pro benemeritis non valet. quest. 25. num. 21. fol. 165*
- Donatio facta filij secundi matrimonij non censetur facta contemplatiene patris, ubi filius esset studiosus. d. q. 11. nu. 31. 7*
- Donatio licet pura censetur facta sub spe futurae promissionis. Vbi post donationem, donatarius in continenti separato contractu donanti aliquid promissit. q. 24. n. 24 158*
- Donatio reciproca inter virum, & uxorem, si alter pramoriatur, an & quando subijciatur dispositioni l. hac edictali. quest. 36. per tot. fol. 206*
- Donatio in filios secundi matrimonij collata, non dicitur in fraudem l. hac edictali, ubi pa-*

I N D E X.

<i>tri prohibetur ususfructus. q. 1. n. 72.</i>	12	<i>Dos an & quando debeat excedere legitimam, q. 26. nu. 28.</i>	172
<i>Donatio in dubio non presumitur. quest. 25. nu. 49.</i>	168	<i>Et quid in magnatibus opulentes habentibus hereditates. nu. 30.</i>	cod.
<i>Donatio remuneratoria inter virum, & uxore facta ubi sustineretur, non esset in fraudem l. hac edictali, nisi pro eo, quod merita excederet. q. 25. nu. 50.</i>	168	<i>Dos vide in verbo pater, & mater.</i>	
<i>Donatio ex confessione dotis resultans, nulla erit, etiam iurata, nisi in morte confirmetur. q. 24. nu. 7.</i>	156	<i>Pro dote filia, pater cogi potest, item pro eam monachanda, vide in verbo Pater.</i>	
<i>Intellige dummodo iuramentum sit assertoriu, & non promissorium nu. 8.</i>	cod.	<i>Dos vide in verbo Eleemosina.</i>	
<i>Limita in vera donatione iurata. nu. 9.</i>	cod.	<i>Dos censetur soluta per lapsum temporis ad opponendam exceptionem non numer. dot. etiã in praiudicium creditorum. q. 24. num. 37. fol.</i>	160
<i>Item limita ubi versaretur inter virum ignobilem, & uxorem nobilem. nu. 10.</i>	cod.	<i>Item ubi exceptioni predictę expresse renunciatum fuerit nu. 38.</i>	160
<i>Vel si extraneo, & non uxori confessio à viro fieret. ibid. nu. 11.</i>	cod.	<i>Sed contrarium nu. 39.</i>	cod.
<i>Donatio an remuneratoria inter virum, & uxorem dicatur, ubi alter ab altero donationē accepisset. q. 25. n. 42.</i>	167	<i>Limita interueniente iuramento nu. 41.</i>	cod.
<i>Intellige pro concurrenti quantitate donata. nu. 43.</i>	cod.	<i>Item ubi incontinenti, & non ex intervallo fieret renunciatio num. 42.</i>	cod.
<i>Et an dicatur in vim compensationis facta, vel mutue donationis nu. 43.</i>	cod.	<i>Vel ubi creditores pro eorum creditis non producerent nisi solam confessionem. numer. 43. fol.</i>	cod.
<i>Et quid si ex intervallo alteri fieret donatio. n. 45 & 48.</i>	cod.	<i>Dos minor legitima potest dici congrua, si moribus sit recepta. q. 26. nu. 21.</i>	171
<i>Donatio à matre filio in potestate constituto facta non valet q. 1. num. 56.</i>	9	<i>Dos dicitur diminuta ob onus liberorum. q. 26. num. 43.</i>	173
<i>Donatum.</i>		<i>Dos data primo viro an, & quando secundo constituta censeatur, stante statuto, ut maritus medietatem illius lucretur, cum nonnullis declarationibus. q. 23. n. 31. cum seq. fol.</i>	154
<i>Donatum filio, in dubio non censetur datum contemplatione patris. n. 78. q. 1. f. 12. & nu. 84. & 89.</i>	13	<i>Dos propter mulieris adulterium ad extraneum non reuertitur, nisi expresse stipulatus fuerit illam sibi reddi. q. 27. n. 18.</i>	176
<i>Donatū patri dicitur, ubi datur filio ex facto illius. q. 2. nu. 12.</i>	16	<i>Dos cur ad patrem ob filię adulterium reuertatur. q. 27. n. 34.</i>	178
<i>Donatū inter viuos, si testamento legetur, quando nouam dispositionem, vel confirmationem contineat. q. 2. nu. 36.</i>	20	<i>Dos primo loco constituta non dicitur continuo congrua. q. 26. n. 35.</i>	172
<i>Dos.</i>		<i>Intellige num. 40.</i>	173
<i>Dos voluntariē à matre filia data non confertur q. 9. nu. 11.</i>	64	<i>Dos est patrimonium mulieris. quest. 5. num. 1. fol.</i>	33
<i>Amplia quamuis filia maternis bonis renuocasset. ibid. n. 12.</i>	cod.	<i>Dos ob uxoris adulterium applicatur filiis primi matrimonij, post tamen adulterę mortem. q. 27. n. 36.</i>	178
<i>Dos congrua vide in verbo Conditio mulieris.</i>		<i>Dos data primo viro, num secundo censeatur constituta in materia l. hac edictali stante statuto, quod vir lucretur medietatem dotis. q. 23. per tot.</i>	151
<i>Dos à matre constituta pro monachanda filia, secundi matrimonij subiacer dispositioni l. hac edictali q. 10. per tot.</i>	72	<i>Dos data primo viro, in dubio secundo censetur constituta. q. 23. n. 1.</i>	151
<i>Dos est patrimonium mulieris. quest. 5. num. 1. fol.</i>	33	<i>Amplia quamuis primum matrimonium de fa-</i>	
<i>Dos à matre habita in legitimam imputatur. q. 9. n. 40.</i>	66		

I N D E X.

- facto, & non de iure fuerit contractum* n. 2. fol. eod. 66
Item pro eademmet estimatione sub n. 2. eod.
Item amplia etiam in dote à patre profecta n. 3. fol. eod. 63
Item etiam in dote data ab extraneo si secundis consenserit nuptijs, licet sibi illam reddi stipulatus sit num. 3. eod.
Amplia etiam si secundo loco spirituale contraxerit matrimonium nu. 6. eod.
Quamuis extaret statutum, ne mulier absq. pro pinguarum consensu actum aliquem faciat nu. 7. ead.
Sed intellige de illa dote, quam immediate precedenti viro data sit nu. 8. eod.
Item intellige de dote, & non de augmento dotali nu. 6. eod.
Declara nu. 10. eod.
Limita ubi ex primo matrimonio filij extaret nu. 11. eod.
Amplia quamuis vir non contradicente uxore bona administraret, fructusque perciperet nu. 13. 152
Item licet statutum permetteret dotem dari omnia bona in prejudicium filiorum primi matrimonij nu. 14. 152
Intellige ubi statutum de dote prescripta non loqueretur n. 30. 153
Declara nu. 31. cum seq. eod.
Dotalia.
Dotalia bona alienandi causa iusta, & necessaria est, ut mulier nupta viuat q. 5. n. 2. 33
Dotando.
Pater dotando filiam ei non præiudicat respectu aliorum bonorum maternorum, quamuis in dotatione dixisset eam dotare de bonis paternis, & maternis q. 9. n. 16. & 17. 64
Amplia quamuis dos promissa excessiua esset nu. 18. eod.
Vel si filia esset diues nu. 19. eod.
Limita in matre nu. 20. 65
Item amplia ubi patri alia bona non superesset, ut eandem dotem alijs filiabus constituere possit num. 21. 65
Intellige nu. 22. limita ubi pater filia bona administraret n. 29. sed contrarium num. 33. fol. 65
Amplia quamuis in dotatione dixisset pater se de bonis filia dotare nu. 35. limita in matrenis promississet ultra quam filia habebat nu. 36. fol. 66
Dotado mater filia secundi matrimonij in fraudem l. hac edictali id fecisse censetur q. 9. n. 3. fol. 63
Dotata.
Semel dotata an, & quando auctis facultatibus ad supplementum agere possit. q. 26. n. 15. & 17. fol. 170
Dotare.
Dotare vide in verbo Pater, & Frater.
Dotare filiam paternum est, & in subsidium maternum. q. 9. nu. 1. 63
Dotare filiam mater non tenetur existente auo paterno. q. 9. nu. 7. 63
Dotare filiam mater non tenetur, etiam patre non existente soluendo, ubi filia bona haberet. q. 9. nu. 9. 64
Dotem.
Dotem filia primo viro traditam pater illam diminuire non potest illa effecta vidua, & religionem ingrediente. quest. 10. numer. 10. fol. 72
Dotem deferens statutum secundo viro, non obstantibus filijs primi matrimonij, licet eis auferat quod ex dispositione l. hac edictali consequi possint, non tamen tollit eis legitimam. q. 6. n. 8. 42
Contrarium q. ead. nu. 22. 42
Distingue an totam dotem, vel partem secundo viro tribuat. q. ead. nu. 16. 41
Dotem quando possit mater pro dotanda filia secundi matrimonij alienare. q. 9. n. 4. & 5. 63
In dote matris ob eius adulterium filij primi matrimonij an iure successionis succedant. q. 27. n. 15. 176
Dotis.
Dotis augmentum à patre filia secundo nubenti factum, subiacet dispositioni l. hac edictali. q. 26. n. 23. 171
Dotis lucrum vide in verbo lucrum dotis.
Duo.
Duo iura, quæ possunt esse penes diuersas personas, ubi reperiuntur concurrere in persona unius, iudicandum est de illa, tanquam de duabus personis. q. 11. n. 85. 88
Duo insolidum possidere non possunt. quest. 3. n. 31. 27
Duplicitas.
Duplicitas vinculi non requiritur in successionem patris, sed fratris. q. 12. nu. 40. 100
 Ele-

I N D E X.

Electio.

- E**lectio an sit quid facti. *quest.* 14. num. 15 fol. 113
Electio à matre præstita pro monachatu filia secundi matrimonij, an subijciat dispositioni l. hac edictali, patre existente soluendo. q. 10. n. 16. 73
Electio, quam pater pro ingressu filia promittit loco dotis habetur. *quest.* 10. num. 17. fol. 73

Emancipatio.

- Emancipatio* nou tollit reuerentiam, que patri debetur. q. 15. n. 16. 126
Emancipatus.
Emancipatus vide in verbo *Filius*, & *Frater*.
Emancipatus ob præteritionem patris testamentum querelare potest. q. 16. n. 2. 125
Emancipatus potest esse suorum fratrum tutor. q. 16. nu. 3. 125

Emptio.

- Emptio* census ad vitam non est licita ubi inspecta ætate & quantitate pecunie esset iniusta. q. 32. nu. 10. 195

Error.

- Error iuris* excusat quem à fructibus. q. 30. n. 3. fol. 189
Amplia in muliere, Rustico, & minore. num. 4. fol. eod.
Intellige ubi ius non resistit nu. 10. 190
Error potius, quam renunciatio præsumitur in Rustico, & Muliere. q. 11. n. 100. 90

Euiçtio.

- Euiçtio* non debetur ubi contractus esset nullus, legis dispositione. q. 18. n. 32. 133
Euiçtio rei spiritibus vendita nõ debetur. q. 18. nu. 33. 134
Euiçtio debetur ex donatione remuneratoria siue à promissione, siue à traditione inceperit. q. 25. nu. 4. 163

Exceptio.

- Exceptio simulationis* per iuramentum tollitur. q. 50. nu. 28. 246
Exceptio non numerata dotis si aduersus confessionem dotis receptæ factam à viro à creditoribus opponi non possit, non tamen prohibetur opponere de donatione. *quest.* 24. nu. 52. fol. 161

Exclusio.

- Exclusio* Constitutionis Regni in aliquibus, an

consistat in dotatione, vel nõ in existentia masculi. q. 12. n. 5. & n. 17. 18. & 19. 98

Exclusio foemina ob existentiam masculi, cessat eo mortuo. q. 46. n. 25. 232

A filio ingrato ad exclusam per statutum ad exclusionem beneficij l. hac edictali non recte arguitur. q. 12. n. 82. 107

Quoad exclusionem bonorum paternorum, tantum operatur exclusio hominis, quantum exclusio legis. q. 12. n. 61. 104

Exclusus.

Exclusus à successione non dicitur exclusus à legitima. q. 6. num. 38. 44

Expressa.

Expressa magis nocent, quam tacita. q. 8. nu. 6. fol. 56

Extendi, & Extensio.

Extendi non debet, quod singulari iure receptum est. q. 49. nu. 36. 240

Extensio de persona ad personam, nedum in odiosis, verum in fauorabilibus nunquam fit, licet de casu ad casum admittatur. *quest.* 49. n. 37. 240

Extensio in materia exorbitanti, & odiosa non fit de casu ad casum, nec de persona ad personam, etiam ex maiori ratione. q. 20. num. 5. 138

Extensio de casu ad casum non fit in materia exorbitanti, etiam ex identitate rationis. q. 1. nu. 48. 8

Extraneus.

Extraneus stipulans pro alio non censetur animo donandi pacisci. q. 2. n. 28. 18

Extraneus dans dotem mulieri, potest stipulari illam sibi, vel alteri reddi. *quest.* 26. num. 13 fol. 170

Amplia etiam ex intervallo, dummodo à traditione, & non à promissione dos initium habuerit. q. 26. nu. 14. 170

Extraneus potest valide pro filijs nascituris stipulari, & de ratione. q. 2. nu. 25. 18

Faciens.

Faciens actum videtur legi de illo actu loquente se adstringere. q. 22. nu. 18. 152

Factum.

Factum defuncti numquid heres, vel legatarius impugnare possit, & quando vide in verbo heres filius, & legatarius.

Factum contra legem in totum reuocatur, licet in par-

I. N D E X . I

<i>parte esset nullum. q. 28. nu. 152.</i>	<i>Item ubi dicitur quod non potest dari conditio nisi sit iusta. q. 28. nu. 152.</i>
<i>Factum censetur id quod a iure fieri debet. q. 23. nu. 17.</i>	<i>Fideli commissa.</i>
<i>Falcidia.</i>	<i>Fideicommissa conditionalia ante euentum conditionis non transmittuntur. q. 28. nu. 24. fol.</i>
<i>Falcidia, an augeri, vel diminui debet, si quis plus, vel minus, ultra quam fueris extima- tum, pateretur. l. hereditatem. q. 32. nu. 194.</i>	<i>Ampla quare tam substitutas, quam is, qui pateretur, admitti ex transmissione essent de- descendantibus. nu. 25.</i>
<i>Sed contrarium verius. n. 3. q. 32. nu. 195.</i>	<i>Limita ubi pater quis esset grauatus restituere. nu. 36.</i>
<i>Familia.</i>	<i>Item limita ubi quis hares fiduciarius esset. nu. 27. fol.</i>
<i>Familia per emancipatum conseruatur. q. 18. nu. 14.</i>	<i>Fideicommissa conditionalia ante euentu condi- tionis non transmittuntur. q. 34. n. 13.</i>
<i>Famulus.</i>	<i>Fideicommissi.</i>
<i>Famulus de inuent. q. 244. nu. 111. & 148. con- futatur. q. 18. nu. 28.</i>	<i>Fideicommissi reciproci remissio sub conditione, si decesserit sine filijs, inter fratres non valet, ubi non subest equalitas, quia uni desit spes suscipienda prolis, alter vero aptus sit ad eos procreandos. q. 36. n. 22.</i>
<i>Farinac.</i>	<i>Fideicommissi casus vide in verbo casus fidei- commissi.</i>
<i>Farinac. in decis. 491. p. 3. explicatur. quest. 14. num. 45.</i>	<i>Fideicommissum.</i>
<i>Femina.</i>	<i>Fideicommissum factum a testatore respiciens fratris commodum, facit illum fideicommissarium, licet non sit nominatus in testamento. q. 4. nu. 15.</i>
<i>Femina a statuto exclusa propter masculos non facit partem in computatione legitima. q. 12. num. 45.</i>	<i>Filia.</i>
<i>Femina ob existentiam masculorum statuto exclusa, illis uiuo patre, descendibus reintegratur, quamuis dotata. quest. 12. num. 13. fol.</i>	<i>Filia non dicitur consentire dotationi sibi facta si agat ex contractu dotali etiam si in eo facta sit renunciatio. q. 9. nu. 14.</i>
<i>Feminae.</i>	<i>Intellige nu. 15.</i>
<i>Femina congrue dotata non indigent tanta sub- stantia, & tot bonis quot indigent masculi. q. 12. n. 6.</i>	<i>Filia per generalem renunciationem non exclu- ditur ab hoc beneficio l. hac edictali. q. 11. num. 79.</i>
<i>Femina non admittuntur ad successionem em- phyteusis pro se, filijs, & filiabus patri conces- sis, stante statuto exclusiuo feminarum. q. 12. nu. 52.</i>	<i>Filia a statuto exclusa a beneficio l. hac edictali expulsa non censetur. q. 12. nu. 69.</i>
<i>Femina a statuto exclusa, nam ab hoc quoque beneficio l. hac edictali excludantur. q. 12. per tot.</i>	<i>Et affertur ratio nu. 70.</i>
<i>Feuda, & Feudum.</i>	<i>Filia vide in verbo Renunciatio.</i>
<i>Feuda deuoluta secundogenito tempore danatio- nis, primogeniti, num illo restituto recuperat illa. q. 15. nu. 38.</i>	<i>Filia renuncians post mortem matris binuba eius successioni, & lucro prouenienti ex pa- ternis bonis non censetur renunciasse ijs, qua ex d. l. femina ipsi spectabant. q. 21. num. 46. fol.</i>
<i>Feudum debitum filio uti filij in legitimam non imputatur. q. 7. nu. 18.</i>	<i>Filia exclusa a statuto, excluditur etiam a bene- ficio l. hac edictali. q. 12. nu. 62.</i>
<i>Fideicommissarius.</i>	<i>Filia a statuto exclusa non concurret cum mascu- lis in hoc beneficio l. hac edictali. quest. 12. nu. 44.</i>
<i>Fideicommissarius consentiens alienationi rei prohibita, censetur alienasse. quest. 49. nu. 42. fol.</i>	<i>Filia</i>
<i>Fideicommissarius uiuente herede grauato po- test agere, ut adueniente die sibi restituat. q. 34. num. 2. & 7.</i>	

I N D E X

- Filia à statuto exclusa non comprehenditur in proprietate quarta Auth. preterea C. unde vir. & uxor. filijs reseruata. q. 12. num. 56. fol. 103*
- Item nec in bonis damnatorum. n. 57. eod.*
- Item in portionibus, quas mater ex forma statuti filijs seruare tenetur. nu. 58. eod.*
- Item in eis, quæ ex dispositione l. famine C. de secund. nupt. filijs reseruantur. nu. 59. eod.*
- Filia non obstante renunciatione facit partem ad beneficium masculorum, quamuis non admittatur ad partem. q. 11. nu. 84. 82*
- Filia consentiens secundis nuptijs matris penam secundo nubentium remisisse censetur. q. 49. n. 3. 237*
- Sed contrarium. nu. 26. 238*
- Filia renuncians ob portionem receptam, censetur ius futurum pro illo accepto vendidisse. q. 11. num. 6. 77*
- De iure Consuet. Neap. sicut filia dotata renunciauerit, siue non, siue dos ad legitimam ascenderet, siue non, supplementum auctis facultatibus patris petere nequit. q. 26. 170*
- De iure Consuet. Neap. ad hoc, ut filia à successionem omnium excludatur, sufficit unicam habuisse dotationem, existentibus tamen masculis. q. 26. nu. 19. 171*
- Filia per renunciationem incapax non efficitur. q. 11. n. 92. 89*
- Filia per renunciationem patri factam etiam per viam pacti de non petendo, censetur priuata iure succedendi per viam abdicationis; q. 11. n. 10. 39. 40. & 41. 81*
- Item non potest legitima supplementum petere auctis deinde facultatibus patris. num. 40. fol. eod.*
- Intellige. nu. 42. eod.*
- Filia non obstante renunciatione, defcientibus masculis patri succedit. quest. 11. numer. 9. fol. 77*
- Intellige ubi intestatus, non autem testatus pater decederet nu. 10. eod.*
- Amplia quamuis ad bona paterna regressum non habere promississet. num. 15. 78*
- Filia ubi renunciat hereditati paternæ ad fauorem masculorum, non cogitur pater masculis relinquere, sed potest testando illis præiudicare. q. 11. nu. 11. 77*
- Filia à statuto exclusa censetur exheredata, & suitatem amittit. q. 12. nn. 47. 103*
- Intellige num. 75. 203*
- Filia subingreditur in locum, & sexum patris, etiam ad exclusionem amita. q. 41. n. 13. fol. 221*
- Filia.**
- Filia à statuto exclusæ denegatur querela, immo neque ad supplementum agere potest; quamuis ei aliquid relictum fuerit, non tamen ad legitimam ascendens. q. 12. n. 51. 103*
- Contrarium num. 79. 106*
- Decreta. num. 80. 107*
- Filij.**
- Filij primi matrimonij an inter successionis succedant in dote matris ob eius adulterium. q. 27. n. 15. 176*
- Filij ex primo matrimonio numquid contra parentis donantis heredes, an potius aduersus vitricum, Vel nonercam donatariam agere possint pro restitutione mobilium, vel pecunia donatæ, & consumpta, ubi eadem quantitas eis relicta non fuerit. q. 43. per tot. 223*
- Filij tam primi, quam secundi matrimonij respectu patris sunt in pari gradu, & ab eo equaliter dilecti. q. 12. n. 39. 101*
- Filij equaliter cum vitrico, vel nouerca instituti non detrahunt legitimam. quest. 7. num. 2. fol. 48*
- Filij ultra medietatem, vel nouem partes eis debitas vigore consuetudinis, non debent aliam habere legitimam, sed illa medietas, & nouem partes sunt ipsa legitima. quest. 7. num. 31. fol. 48*
- Filij viuente patre grauato, alienationes ab eo factas reuocare possunt. q. 3. nu. 32. 27*
- Filij primi matrimonij cautionem à matre secundo nubente de seruanda dote petere nequeunt. q. 5. nu. 6. 34*
- Amplia etiā stante statuto, ut mater de dotibus in præiudicium filiorum disponere non possit, ibid. n. 13. & 14. 34*
- Filij equaliter cum vitrico, vel nouerca instituti, num debeant ante legitimam detrahere, & reliquum diuidere. q. 7. per tot. 47*
- Filij tam primi, quam secundi matrimonij equaliter in dote matris ob eius adulterium succedunt. q. 27. n. 16. 176*
- Intellige in dote tantum. n. 32. 178*
- Filij in antefato succedunt uti heredes, & non uti filij. q. 12. nu. 60. 103*
- Intellige ex dispositione Consuet. Neap. secus de iure*

I N D E X.

<i>iure communi</i> nu. 89.	107	<i>num.</i> 46.	<i>ead.</i>
<i>Filij primi matrimonij proprietatem eis per secundas parentis nuptias acquisitam transmitti possunt ante mortem parentum.</i> q. 46 n. 13. & 16.	230	<i>Sed contrarium indistincte, nisi certioratus fuerit</i> num. 46.	241
<i>Sed contrarium</i> nu. 29	232	<i>Limita si filius esset Doctor</i> num. 55.	242
<i>Filio.</i>		<i>Filius uon obstante consensu praestito alienatione facta a patre, admittitur ad ius retractus viri tute statuti.</i> q. 49. nu. 24.	238
<i>Filio ingrato, & a patre exheredato debentur alimenta.</i> q. 6. n. 30.	43	<i>Filius in materia l. hac edictali illud solum tenetur conferre, quod ex voluntate parentis habuit.</i> q. 22. n. 1.	148
<i>Filio quando non succurratur per querelam infamiosam dotis, aduersus matrem secundo nubentem.</i> q. 5. n. 38.	37	<i>Filius in tota legitima institutus censetur, licet ei minus legitima relicta sit.</i> q. 8. v. 25. & 36 fol.	59
<i>Filio minori foriudicati feudatarij prouideri debet de balio.</i> q. 14. nu. 48.	116	<i>Filius naturalis testamentum patris impugnare non potest, etiam in eo casu, quod ab intestato in aliqua parte succedere posset.</i> quest. 17. n. 11. fol.	127
<i>A filio ingrato ad exclusam ex statuto ad exclusionem beneficij l. hac edictali non recte arguitur.</i> q. 12. n. 82.	107	<i>Filius legitima etiam tacite renunciare potest.</i> q. 6. n. 28.	43
<i>Filiorum.</i>		<i>Filius de eius bonis matrem secundo nubentem dotare tenetur.</i> q. 26. n. 38.	172
<i>Filiorum appellatione nepotes comprehenduntur</i> q. 41. n. 1.	220	<i>Filius ad hoc ut per statutum a legitima excludatur, specialis mentio de ea oportet fieri.</i> q. 6. nu. 37.	44
<i>Intellige deficientibus filiis</i> nu. 2.	<i>ead.</i>	<i>Filius ubi in dispositione legis nominatur, intelligitur de vero, & legitimo, & non de naturali.</i> q. 17. n. 7.	127
<i>Filius.</i>		<i>Filius consequitur legitimam, ut et alienum.</i> q. 7. n. 17.	50
<i>Filius subingreditur in locum patris ad succedendum cum patruo.</i> q. 41. n. 11.	221	<i>Filius emancipatus tam ex testamento quam ab intestato patri succedit.</i> q. 17. n. 1.	126
<i>Amplia sine agatur de dispositione legis, siue hominis</i> n. 12.	221	<i>Filius naturalis prater vnciam insueffibilis est</i> q. 17. n. 2.	126
<i>Filius per monachatum a patria potestate liberatur.</i> q. 13. n. 9.	109	<i>Filius tenetur matrem secundo nubentem dotare</i> q. 5. n. 37.	37
<i>Filius emancipatus absque venia non potest patrem in iudicium vocare.</i> q. 16. n. 16	126	<i>Filius, & haeres absque inuentario non potest dispositionem parentum uti contra formam l. hac edictali impugnare.</i> q. 18. n. 34.	134
<i>Filius ingratus sicut a successione excluditur, ita pariter a beneficio l. hac edictali.</i> q. 12. n. 54. fol.	103	<i>Filius, & haeres non potest factum defuncti impugnare, sub pretextu quod sit contra dispositionem l. hac edictali ubi in hereditate remaneret tanta substantia, quae aequivaleret ad partem vendicandam.</i> q. 18. n. 35.	135
<i>Filius ingratus a beneficio l. hac edictali excluditur.</i> q. 11. n. 82.	87	<i>Filius, & haeres etiam absque inuentario, quando factum defuncti uti contra dispositionem l. hac edictali impugnare possit.</i> quest. 18. n. 37 fol.	134
<i>Filius restitutus post mortem patris ius petendi legitimam non recuperat.</i> q. 15. nu. 40. & 48. fol.	122	<i>Filius, & si auctor matrimonij matris fuerit, & capitula matrimonialia subscripserit, non per hoc penas secundo nubentium in eius fauorem illatas</i>	
<i>Filius consentiens dispositioni in beneficium secundae coniugis a patre factae, non videatur lucrum l. hac edictali remisisse, si dispositio sit contra formam illius legis.</i> q. 49. per tot. fol.	237		
<i>Filius consentiens patri donanti nouerca, censetur lucrum l. hac edictali remisisse</i> q. 49. num. 1. fol.	237		
<i>Sed contrarium</i> num. 16.	238		
<i>Prima opinio verior, ubi consensus aliud operari non posset</i> num. 38. & nu. 42.	240		
<i>Amplia sine in potestate, sine emancipatus sit</i>			

I N D E X.

- illatas censeatur remississe. q. 21. n. 45. & seq. fol. 146*
- Filius, & heres tenetur seruare dispositionem in contractu factam a parente vitrico, vel nouerca, ratione euictionis, licet dispositio esset contra formam l. hac edictali. q. 18. num. 24. fol. 332*
- Sed contrarium nu. 29. cod.*
- Filius, & legatarius licet possit dispositionem paternam contra formam l. hac edictali factam impugnare, hoc tamen erit collato legato. q. 19. n. 21. 137*
- Filius, & heres absque beneficio inuentarij, num possit dispositionem contra formam l. hac edictali factam impugnare. quest. 18. per tot. fol. 130*
- Filius, & heres absque inuentario non potitur beneficio l. hac edictali contra vitricum, vel nouercam, n. 5. & num. 8. & 24. fol. 131. sed contrarium nu. 12. & 18. cod.*
- Filius emancipatus à lucro l. hac edictali non excluditur. q. 16. n. 12. 125*
- Filius deportatus, & restitutus non auocat à nepote hereditatem hoc medio tempore ab auo delatum, & acquisitam quest. 15. num. 25. fol. 122*
- Filius in perpetuum ad triremes damnatus, & deinde à Principe restitutus an possit parentum dispositiones uti contra dispositionem leg. hac edictali factas reuocare. q. 15. per tot. fol. 119*
- Filius eius consensu solemnitates à legibus introductas remittere non potest. quest. 49. nu. 19. fol. 238*
- Filius potest ad supplementum agere non obstante onere imposto legato ne plus peteret, & ipse illud simpliciter agnouerit. q. 19. nu. 14. 136*
- Filius, & legatarius non obstante prohibitione ne plus peteret poterit ultra legatum dispositionem defuncti contra formam l. hac edictali factam impugnare, quest. 19. num. 9. fol. 136*
- Filius consentiens exheredationi facta, etiam de aequitate pretoria sibi non praeiudicat. q. 49. n. 39. fol. 239*
- Filius familias inter viuos absque patris consensu donare potest. quest. 46. num. 46. fol. 240*
- Filius consentiens in acta testamenti se à patre exheredari illud querelare non potest, q. 49. nu. 9. 237*
- Et hoc indistincte tam in exheredatione, quam in praeiudicatione nu. 11. cod.*
- Sed contrarium nu. 28 239*
- Nisi ubi voluntas filij à principio interuenerit nolentis institui contra patris voluntatem, volentis cum instituere, & hac causa in testamento inferatur. n. 29. 239*
- Amplia etiam de iure praeterito, & siue ab intestato successuri, siue extranei instituti sint nu. 29. fol. cod.*
- Sed intellige nu. 30. cod.*
- Filius absque causa exheredari non potest. q. 49. n. 10. 237*
- Filius scribens se exheredatum contra testamentum venire non potest. quest. 49. num. 12. fol. 237*
- Sed intellige num. 31. & 32. 239*
- Filius quando in legitima institutus, possit factum defuncti impugnare. quest. 19. num. 5. fol. 130*
- Filius licet legatarius dispositionem in vitricum vel nouercam factam impugnare potest. q. 19. nu. 6. 136*
- Filius per renunciationem l. 1. & 2. ff. & C. quodcum eo absque certificatione illius beneficio non priuatur. q. 49. n. 44. 241*
- Quod filius in materia Consuetudinis Neap. duplex habeat bonorum subsidium, quomodo intelligatur, ad declarationem Napod. in consuet. si qua moriens in verbo saluo. quest. 22. nu. 11. fol. 169*
- Filius praeteritus testamentum de iure nullum approbare non potest. q. 49. n. 17. 238*
- Filius secundi matrimonij, non debet esse deterioris, conditionis, quam quilibet extraneus. q. 1. n. 3. fol. 3*
- Filius naturalis vide in verbo naturalis.*
- Filius in perpetuum ad triremes damnatus, & restitutus, an, et quando dispositionem à parentibus factam impugnare possit. quest. 15. n. 4. fol. 119*
- Nonnullae recensentur distinctiones nu. 5. 16. 17. 22. 34. 43. & 44. & 50. cod.*
- Filius, eo ipso quod talis est dicitur mereri q. 1. n. 87. 13*
- Filius in legitima institutus non gaudet remedio l. fin. C. de edict. Diu. Andr. toll. q. 19. num. 10. fol. 187*
- Sed contrarium ibidem n. 11. cod.*
- Filij*

I N D E X.

- Filius pro legitima non habet petitionem hereditatis, sed famil. hereditunda actionem.* q. 29. nu. 13. 187
- Filius secundi matrimonij non debet esse deterioris conditionis quam quilibet extraneus* q. 1. nu. 3. 3
- Filius repudians hereditatem non nocet patri habenti ius ususfructus.* quest. 35. nu. 28. fol. 202
- Filius num lucrum l. hac. edictali transmittat eo præcedente parenti.* quest. 46. per totum. fol. 229
- Et quid de lucro l. femina ibidem fol.* eod.
- Filius primi matrimonij consentiens secundis parentis nuptijs, censetur pœna l. hac. edictali remittere.* q. 21. nu. 29. 144
- Item, & pœnas l. femina, siue consensus sit tacitus, siue expressus.* nu. 30. 145
- Amplia etiam quoad nepotes, nam & ipsi consentientes, censentur pœnas remisisse.* nu. 31. fol. eod.
- Amplia quamvis consensus post contractum matrimonium interuenerit* nu. 35. eod.
- Item amplia in filio minori, cum ei succurri non possit per viam restitutionis in integrum aduersus talem tacitum consensum.* n. 33 eod.
- Sed contrarium etiam in matre l. femina.* nu. 42. & 44. 146
- Amplia quamvis filius fuisset auctor matrimonij, & nunquam conquiescit.* sit. nu. 45. 47. & 52. 146
- Filius, ad hoc ut mater, vel pater proprietate priuetur iuxta dispositionem l. femina oportet, ut declaret illos tali proprietate esse priuatos.* q. 21. n. 32. 145
- Filius consentiens patri donanti omnia sua bona nequit donationes illas tamquam inofficiosas reuocare.* q. 49. nu. 14. 238
- Filius per eius simplicem consensum in exheredatione à patre facta, legitima, & querela non priuatur.* q. 49. nu. 33. 239
- Filius ad instar legitime non potest à portione consuetudinis sibi debita exheredari.* q. 22. nu. 12. 149
- Filius emancipatus potest alienationes à patre voluntarie factas reuocare, ad effectum detrahendi legitimam.* q. 8. n. 5. 125
- Fiscus.
- Fiscus ab eo non aufert, qui tempore testamenti incapax erat, tempore vero mortis capax.* quest. 46. nu. 23. 232
- Foriudicatus.
- Foriudicatus in omnibus pro mortuo habetur.* q. 14. n. 47. 16
- Foriudicatus seruus pœna efficitur.* q. 14. nu. 51. fol. 117
- Fortuna.
- Fortuna sepe contrarios operantur effectus.* q. 47. nu. 2. 233
- Frater.
- Frater licet emancipatus sit, erit tamen fratrum suorum legitimus tutor.* quest. 16. nu. 3. fol. 125
- Frater potest in præiudicium creditorum admittere sororem à statuto per eius existentiam exclusam, ad æqualiter succedendum.* q. 45. nu. 5. 228
- Frater non semel, sed bis sororem dotare tenetur.* q. 26. nu. 33. 172
- Frater utrinque nam sororem excludat, supposito statuto feminarum exclusiuo propter existentiam masculorum,* quest. 12. nu. 9. 96
- Frater consanguineus an sororem excludat, supposito statuto feminarum exclusiuo.* q. 12. nu. 30. & 33. 100
- Frater utrinque coniunctus consanguinem excludit.* q. 11. nu. 18. 78
- Fratres minores possunt capere ad hoc, ut alteri restituant.* q. 28. nu. 8. 181
- Fratres minores possunt immobilia capere, ut vendant, & quod de pretio in necessitatibus subueniantur.* q. 28. nu. 9. 181
- Fratris.
- Fratris appellatione in materia statutaria, non venit frater ex uno latere, sed utrinque coniunctus.* q. 12. nu. 35. 101
- Fraudis.
- Fraudis differentia. Vide in verbo differentia.*
- Fraudis suspitio per iuramentum tollitur.* q. 50. nu. 27. 246
- Sed contrarium n. 33.* eod.
- Fraus.
- Fraus in dubio non presumitur nisi demonstretur.* q. 1. n. 78. & 82. fol. 12
- Fraus dicitur ubi mulier secundo nubendo contra formam traditam in primis capitulis contraxerit.* q. 3. n. 30. 36
- Fraus filiorum primi matrimonij non consideratur ex donatione reciproca inter virum, &*

A a uxo-

I N D E X.

Uxorem facta, si alter praeioratur. quest. 36.
num. 12. 208
Fraus facile inter virum, & uxorem praesumi-
tur. q. 2. nu. 26. 18
Fraus, quae ex futuro euentu declarari possit, nō
est in consideratione. q. 5. n. 18 35
Intellige. ibid. n. 31. 36
Fraus ex d. l. hac edictali considerata, magis
praesumitur in donatione inter viuos, quam
in legato, vel in alia ultima voluntatis dispo-
sitione. q. 2. n. 37. 20
Fraus per l. hac edictali considerata, ex acqui-
sitione iudicatur. q. 4. nu. 15. 31
Fraus l. hac edictali consideratur, ubi testator
iusserit stari simplici verbo nouerca, vel eius
iuramento circa redditionem comparatum. q.
50. per tot. 243
Fraus donationis non tollitur ex confessione dotis
recepta per maritum facta pro exoneratione
eius conscientiae. q. 37. nu. 24. 211
Fraus l. hac edictali consideratur, ubi datur ali-
cui extranea persona, sed tamen coniugibus
binubis acquireretur. q. 1. nu. 54. 9
Fraus absue acquisitione non inducitur. quest. 1.
num. 63. 10
Fraus ex d. l. hac edictali considerata arguitur
etiam ubi prohiberetur patri ususfructus ra-
tione com. no. d. l. l. q. 1. n. 76. 12

Fructibus, & Fructus.

Quod auocatur in penam una cum fructibus
restitui debet. q. 30. nu. 14. 191
Res. ubi pro non scripta habetur, una cum fru-
ctibus erit restituenda, quest. 30. numer. 6.
fol. 190
Fructus in actionibus stricti iuris non veniunt
nisi à die litis contestatae. quest. 30. num. 1.
fol. 189
Limita in causa spoli, legitima, & dotis restitu-
tionis. na. 2. eod.
Item limita, ubi id, quod restitui petitur meum
erat. num. 11. 190
Quando aliquid ipso iure sit nullum, tunc ab ea
die fructus sunt restituendi absque alia inter-
pellatione, vel litis contestatione. q. 30. n. 8. 190

Fructuum.

Fructuum restitutio fieri debet, ubi titulus an-
non titulum reducit. q. 30. n. 5. 189
Regulariter actum contra iuris dispositionem
inducit restitutionem fructuum. q. 30. num. 9.
fol. 190

In acquisitione fructuum non requiritur titu-
lus, sed qualis qualis occasio possidendi. q. 30.
n. 2. 189

Generale.

Generale pactum de non petendo, ad par-
tem solutam restringitur. quest. 11. n. 46
fol. 89

Generalis.

Generalis renuntiatio non trahitur ad incogita-
ta. q. 11. n. 118. 91
Generalis liberatio restringitur ad specificata, et
à causa ob quam facta fuit regulatur. q. 11.
nu. 97. 89
Generalis renuntiatio non excludit renuncian-
tem à iure petendi supplementum dotis subro-
gatae statuto in locum legitimae, nisi specialis
facta sit mentio. q. 11. nu. 114. 91
Generalis renunciatio de sui natura trahitur ad
specificata. q. 11. nu. 95. 89
Generalis reuocatio non includit legatum alimē-
torum. q. 11. num. 118. 91
Generalis renunciatio non includit beneficium
l. hac edictali G. de secundis nupt. quest. 111
nu. 112. 91
Generalis hereditatis agnatorum renunciatio,
non comprehendit id, quod illi agnato iure
agnationis competeret. q. 11. n. 88. 88
Generalis renunciatio, penam secunda nubentium
non continet. q. 11. n. 90. 88

Glos.

Glos. in Auth. excipitur, in nono casu explicatur.
q. 3. n. 36. 28
Glos. in Auth. excipitur, C. de bonisque lib. expli-
catur. q. 3. n. 25. 27
Glos. in l. si quando S. generaliter C. de inoff. te-
stam. declaratur. q. 49. n. 28. 238
Glos. in l. qui testamento ff. de probat. reprobatur.
q. 24. n. 34. 159
Glos. l. hac edictali vers. diuidi explicatur. & q.
7. n. 24. fol. 51
Glos. in l. quoniam praeterite C. de secum. nupt. seu
Auth. ad eos solos improbat. q. 7. n. 28. 52
Glos. in l. si qui argentum S. sin autem vers.
praestet, confutatur. q. 31. n. 13. 192
Glos. in l. si dotem 24. in verbo fuisse C. de iur.
dot. improbat. q. 27. n. 19. 177
Glos. plures recitans opiniones ultima in dubio
consentur recepta. q. 7. n. 25. 51
Glos. in S. quoniam variae Auth. quibus mod. nat.
efficit.

I N D E X.

- effic. sui declaratur. q. 7. n. 26.* 51
Gratia.
Gratia concessa dotibus mulierum Neapolitana- rum, non extenditur ad dotes monialium. q. 10. n. 15. 73
Gratian.
Gratian tom. 5. discept. forens. cap. 984. num. 11. impugnatur. q. 36. n. 10. 207
Gratian. tom. 2. discept. forens. c. 247. n. 47. im- pugnat. q. 49. n. 35. 239
Grauat. sub conditione interim dominus est, & decedente substituto, irrevocabiliter efficitur dominus. q. 28. n. 23. 182
Grauat. sub conditione interim dominus est. q. 34. n. 4. 193
Haberi.
H *Aberi dicitur, quod quocunque titulo habe- tur. q. 8. n. 32.* 60
In habentibus similitudinem facilius est transi- tus. q. 12. n. 53. 103
Habilitas.
Habilitas succedendi tam tempore dispositionis quam mortis requiritur. q. 15. n. 18. 120
Sed contrarium cum sufficiat tempore mortis nu. 22. & 31. 121
Habilitas si superuenerit in primogenito ubi re- ligionis professionem excluso, admittit eum ad succedendum excluso secundogenito ad succes- sionem admissio q. 15. n. 3. 119
Heredem.
Quod pro non scripto ex dispositione l. hac edi- ctali habetur non pertinet ad heredem, sed in- ter filios primi matrimonij diuidendum erit. q. 38. n. 12. 214
Quod auosatur dispositione. l. hac edictali iure hereditario ad filios non deferitur. q. 38. n. 13. fol. 214
Quod ex non scripto habetur inter heredes pro hereditarijs portionibus diuidendum erit. q. 38. n. 2. 213
Hæreditas.
Hæreditas inuito non acquiritur. quest. 34. n. 1. fol. 226
Hæredis, & Hæres.
Hæredis actiones confunduntur per omissionem inuentarij. q. 18. n. 6. 131
Hæres factum defuncti ratum habere tenetur. q. 18. n. 7. 131
Amplia etiam inuentario confectio nu. 9.
Hæres vide in verbo Filius.
Hæres eadem actione tenetur, qua tenebatur de- functus. q. 18. n. 25. 133
Hæres matris, que transiit ad secunda vota, non potest reuocare, ea que ipsa alienauit, & que erant ipsi hæredi reseruanda. q. 18. nu. 26. fol. 133
Hæres obligatur de euictione per defunctum pro- missa, quatenus erit in hereditate. q. 18. n. 27. fol. 133
Hæres eadem persona defuncti reputatur. q. 18. n. 16. 131
Hæres facilius admittitur contra factum defun- cti, quam contra proprium, maxime ubi fa- ctum defuncti tenderet ad eum fraudandum. q. 18. nu. 17. 131
Hæres fiduciarius fructus suos non facit, nec ali- quod percipit emolumentum, vel aliquam de- trahit quartam, licet sub conditione grauatus sit. q. 28. n. 28. 183
Hæres fiduciarius an, & quando quis dicatur. q. 28. nu. 29. 33. & 34. 183
Hæres conficiens inuentarium, censetur se ab hæ- reditate abstinere. q. 18. n. 3. 130
Hæres adeundo videtur obligationem defuncti ratificare. q. 18. n. 11. 131
Hæres simpliciter adeundo non censetur disposi- tionem à lege improbatam, approbare. q. 18. n. 13. 131
Amplia etiam absque inuentario nu. 14. eod.
Hæres iussus voluntatem testatoris adimplere, erga incapacem sub pœna priuationis hæredi- tatis, in eam non incurrit, si non ad adimpleat. q. 19. n. 13. 137
Hæres potest uxorem usufructuariam pro conse- ctione inuentarij, & satisfactione molestare, nō obstante pœna priuationis hereditatis in tali casu à testatore apposta. quest. 19. num. 15. fol. 137
Hæres non conficiens inuentarium tenetur aduer- sus creditores, & legatarios etiam de proprio, quamuis hæreditas non esset soluendo. q. 18. n. 1. & 4. 130
Hypotecaria.
Hypotecaria datur pro supplemento. q. 8. n. 27. 59 intellige nu. 28. eod.
Hypothecaria filio contra matrem non competit pro

I N D E X

pro illo pluri, quod ei fuit relictum. quest. 43.
fol. 223
Item nec personalis nu. 4. 224
Item nec saluiantum interdictum. n. 1. eod.
Hypotecaria tollitur sublat a personali. q. 43. n. 3.
fol. 224
Hypotheca per consumptionem pecunia exingui-
tur. q. 43. n. 6. 224

Iactus.

I Actus retis pretio aestimatur. quest. 34. nu. 6.
fol. 197

Impositio.

Impositio, quae ex quolibet contractu lucratiuo
exigi debet; non habet locum in donatis à patre
filio. q. 26. n. 46. 173

Incapaci, & Incapacitas.

Incapaci relinqui potest cum onere, ut restituet
q. 28. n. 4. 180
Incapacitas tempore legati legatario non nocet. q.
15. n. 32. 122
Incapacitas instituti non vitiat Institutionem
dummodo tempore mortis capacitas super-
uenerit. q. 15. n. 25. 120
Sed contrarium n. 29. 31. & 33. 121

Incapax.

Incapax non potest acquirere, sed aperit viam
venientibus ab intestato. Secus in indigno. q.
4. n. 12. 31

Incertitudo.

Incertitudo multa sustinet, alias inadmissibilia.
q. 36. n. 25. 208

Incognitum.

Incognitum mulieri dicitur, quod ei iuris dispo-
sitione confertur. q. 11. n. 119. 92
Amplia quamuis mulier dubitasset illud ius sibi
competere nu. 121. eod.

Inaequalitas.

Inaequalitas a d. l. hac edictali consideratur nedum
ubi vitrix plus quam filius primi matrimo-
nij haberet, sed ubi respectu aeris alieni ina-
quales essent, licet respectu portionum sint a-
quales. q. 7. n. 44. 54
Inaequalitas consideratur ex conditionibus, &
oneribus oppositis, ite ex facilitate, & diffi-
cultate exigendi legatum. q. 7. n. 55. 54

Ignorantia.

Ignorantia defectus per geminationem actuum
non tollitur. q. 11. n. 124. 92

Iniuria.

Iniuria omnibus liberis illata praesumitur, ubi
alicui ex eis aliquid minus habuerit, quam
vitricus, vel nouerca. q. 42. n. 6. 222
Iniuria remissa non censetur, si iniuriatus cum
iniuriante comedit, risit, & lusit, ubi id ex
quadam honestate, & necessitate fuisse factum.
q. 21. n. 51. 147
Iniuria remissa censetur si cum iniuriante iniu-
riatus comederit, luserit, & riserit. q. 21. n. 34
fol. 145

Institutio.

Institutio facta nepoti ex filio spurio, quare non
euaneſcit. q. 4. n. 9. 30
Institutio secundo coniugi facta cum onere, ut al-
teri restituat, num dicatur in fraudem l. hac
edictali, & quid de substitutione. q. 28. per
tot. 178
Institutio facta nepoti ex filio spurio, non corrumpit
respectu ususfructus patri relictæ loco alimen-
torum, licet ipse retractetur ususfructus. q. 4.
n. 3. 29
Amplia quamuis filij spurij contemplatione nepos
esset institutus. ibid. n. 4. 30
Sed contrarium ibid. n. 5. 30
Institutio in personam secundi viri, cum onere
restituendi filiis primi matrimonij valida
est. q. 9. 28. n. 1. 180
Amplia quamuis esset dictum, ut communibus
restituere liberis. nu. 2. eod.
Sed contrarium. nu. 3. eod.
Institutio ubi uti contra formam l. hac edictali
facta non sustineretur, neque substitutio vale-
ret, etiam vulgaris. q. 44. nu. 8. 227
Amplia quamuis secundus vir nollet heredem
esse. nu. 9. eod.
Institutio non valet si institutus tempore insti-
tutionis damnatus erat ad triremes, licet ante
mortem fuerit restitutus. quest. 15. num. 20.
fol. 120
Institutio non vitiat per incapacitatem insti-
tuti tempore institutionis, dummodo tempore
mortis capacitas superueniat. quest. 15. n. 25.
fol. 120
Sed contrarium nu. 29. 31. & 33. 121

Institutionis.

Institutionis titulus num mutatur per l. hac edi-
ctali. q. 29. nu. 22. & 31. 187

Instituto.

Instituto viro, & post eius mortem substituto fi-
lio

I N D E X

- lio numquid fieri debeat diuisio hereditatis, tanquam nihil filio relictum, an vero tantum habere debeat vitricus, quantum dicta substitutio communi aestimatione importaret. q. 34. fol. 198*
- Institutus.**
- Institutus in parte habetur loco legatarij. q. 29. num. 4. 186*
Sed contrarium. ibidem nu. 5. 186
Declara ibidem num. 6. fol. eod. & nu. 23. 187
Institutus in re singulari absolute loquendo non meretur nomen heredis. q. 29. nu. 8. 186
Institutus in re certa non gaudet remedio l. fin. C. de edict. Diu. Andr. toll. quest. 29. num. 9. fol. 186.
Institutus in legitima non gaudet remedio l. fin. C. de edict. diu. Andr. toll. quest. 29. num. 10. fol. 187
Institutus vitricus gaudet remedio l. fin. C. de edict. diu. Andr. toll. pro ea parte pro qua capax esset. q. 29. nu. 24. 187
Institutus, & sub conditione grauatus efficitur dominus irreuocabiliter, si ante euentum conditionis decederet substitutus q. 34. nu. 12 fol. 198
- Intentio.**
- Intentio patris, qui filiam ad renunciandum inducit, qualis sit. q. 11. nu. 16. & 21 76*
Intentio renunciantis colligitur ex causa, & ratione renunciandi. q. 11. nu. 108. 90
- Iuramentum.**
- Iuramentum operatur, ut renunciatio filie transeat in pactum. q. 11. nu. 4. 76*
Iuramentum est species probationis. q. 50. n. 29. fol. 246
Iuramentum non firmat actum simulatum, & in fraudem gestum. q. 50. nu. 33. 246
Iuramentum regulatur secundum naturam contractus super quo interponitur. quest. 50. nu. 34. 246
Iuramentum contractum suspectum magis illi suspectum reddit. q. 50. n. 35 247
Iuramentum ob cautelarum multiplicationem suspicionem auget. q. 50. nu. 36. 247
Iuramentum in tertij preiudicium non operatur. q. 50. nu. 40. 247
Iuramentum ad probationem dammorum, & interesse passorum prestandum non est. q. 50. num. 45. 248
- Iurans.**
- Iurans debet esse omni exceptione maior, & cedere omni suspicioni. quest. 50. num. 39. fol. 249*
- Iura.**
- Iura naturalia per statutum tolli non possunt. q. 6. num. 13. 41*
- Iuri.**
- Iuri de futuro renunciari non potest. quest. 11. nu. 76. 87*
Limita si pactu id fieret nu. 77. eod.
In dubio nemo presumitur iuri sibi aliquo modo competenti renunciare. quest. 11. num. 99. fol. 89
- Ius.**
- Ius ex contractu tertio questum, non potest in eius preiudicium ab eo recedi, quamuis re, vel spe etiam per dispositionem legalem esset ius questum. q. 44. nu. 6. 227*
Ius substitutionis in materia l. hac edictali non est considerabile. quest. 34. num. 20. 199
Ius querendum in fraudem creditorum repudiari potest. q. 35. n. 1. 200
Ius adeundi non dicitur ius, sed facultas. q. 35. num. 3. 200
Intellige. nu. 26. 202
Ius adeundi non potest cedi nec obligari. q. 35. nu. 4. 200
Ius legati ipso iure in legatarium transibit. q. 35. nu. 6. 200
Ius adeundi an. & quomodo in bonis debitoris esse dicatur. q. 35. n. 27 202
Ius fideicommissi vendi, & donari potest. q. 34. nu. 8. 197
Intellige ubi est, & agnitum. ibidem num. 14. fol. 198
Item in fideicommissi particulari. ibidem n. 15. fol. eod.
Item in fideicommissi facto in contractu. ibid. nu. 16. eod.
Item etiam in fideicommissi certo. ibid. nu. 18. fol. eod.
Ius tertio questum, a Principe absque causa asserri non potest. quest. 11. num. 39. & 44. fol. 122
Ius natura vocat filios ad successionem quoad certam quotam. q. 6. nn. 21. 42
Quod venit per ius accrescendi, indicio testatoris venire dicitur. q. 8. nu. 18. 57
Ius delatum ex legis prouidentia titulo singulari

I N D E X.

*transmittitur, & hoc indistinctè in quocunq;
lucro à lege delato extra tamen nomen heredita-
tis. q. 46. n. 2. 3. & 5. 229*

*Ius alicui quaestum non dicitur, nisi hereditas
sit apprehensa, quamvis delata. q. 15. nu. 28.
fol. 121*

*Ius quod non competit nisi post mortem, ante
non transmittitur. q. 46. nu. 10. 230*

*Ius municipale nedum tacitè, verum ac si per pa-
ctum expressum videtur inesse contractui. q.
11. num. 32. & 33. 80*

*Amplia nedam in contractibus, verum in qui-
busdam alijs dispositionibus. nu. 37. eod.*

*Ius querendum in spe subsistens non dicitur esse
in bonis, antequam fiat aditio. q. 15. num. 36
fol. 122*

Iusta.

*Iusta causa alienandi bona dotalia, qua dica-
tur. q. 5. n. 2 33*

Iudicium.

*Iudicium, quod ex futuro dependet eventu non
sustinetur. q. 34. nu. 17. 198*

Legatarius.

L*egatarius an factum defuncti impugnare
possit. q. 19. nu. 1. 135*

*Obligationes defuncti in legatarium non tran-
seunt. q. 19. n. 2. 135*

*Legatarius in metallum damnatus, & à Prin-
cipe restitutus, an recuperet legatū, quaest. 15.
nu. 7. & 31. 119*

*Legatarius si mortuus fuerit, & miraculosè ro-
suscitatus, an recuperet legatum. quaest. 15.
num. 8. 119*

*Legatarius agnoscens simpliciter legatum cum
onere ne amplius peteret, aliud petere non po-
test. q. 19. n. 7. 136*

Legatum.

*Legatum certè quantitatis, ut pro testatoris ani-
ma distribuatur, pium dicitur, nec presumitur
in fraudem. q. 37. nu. 1. & 12. 210*

Sed contrarium nu. 13. eod.

Declara nu. 27. 28. 29. & 30. 212

*Legatum agnato factum non imputatur cum lu-
cro à statuto ei debito. q. 7. nu. 32. 52*

*Legatum pro male ablatiis pium est. quaest. 37.
nu. 15. 210*

*Intellige ubi probatur male ablatum. num. 16.
fol. 211*

Sed contrarium nu. 17. eod.

Prima opinio verior. nu. 18. eod.

*Legatum ad hoc, ut pium inducitur inspicitur
personae cui legatum fuit, & non causa. q. 37.
nu. 34. 212*

*Legatum alimentorum non includitur sub gene-
rali legatorum revocatione. q. 11. num. 113.
fol. 91*

*Legatum à viro certa quantitatis uxori factū,
ut pro eius anima distribuatur non censetur in
fraudem, si ei adiunctus fuerit datus, etiam si
esset mater uxoris. q. 37. num. 28. 212*

Sed contrarium num. 30. eod.

*Legatum à viro uxori factum, ut in certā per-
sonam distribuatur non dicitur in fraudem. q.
37. nu. 31. 212*

Intellige nu. 33. eod.

*Legatum Monacho factum absque Pauliana
repudiari non potest. q. 35. n. 18. 201*

*Legatum pro nō scripto habetur, ubi legatarius
eum acceptare noluerit. quaest. 45. num. 3.
fol. 228*

*Legatum annuum à viro uxori factum, distri-
buendum pro exoneratione eius conscientia
valet. q. 37. n. 3. 210*

*Legatum venit in calculo pro detrahenda legiti-
ma filiorum. q. 39. nu. 8. 216*

*Amplia quamvis legatum esset pium num. 10.
fol. eod.*

*Item etiam si esset pro male ablatiis, si hac quali-
tas ex aduerso non probetur num. 11. eod.*

*Legatum futura liberationis non valet. q. 50.
nu. 18. 245*

*Amplia, quamvis testator mandauerit se tutiori
legari omne id, quod contingerit condemnari
ratione administrationis. ibid. num. 19.
fol. eod.*

*Item etiam si testator mandauerit, ut cum libe-
ret ibid. nu. 20. eod.*

*Limita in administratione iam facta ibid. nu.
21. eod.*

*Item limita ubi cui liberatio legatus esset pater,
patruus, socer, vel mater, si tamen secundo non
nupseris ibid. nu. 22. eod.*

*Legatum alimentorum quomodo dispositioni l.
hac edictali subiiciatur. quaest. 50. num. 42.
fol. 247*

*Legatum ususfructus secundo viro inopi factū,
in dubio causa alimentorum censetur. q. 31.
nu. 15. 193*

Li-

I N D E X:

- Limita si esset indubiosus nu. 16. eod.*
Legatum alimeniorum dispositioni l. hac edictali subiacer. q. 31. n. 17. 193
Intellige nu. 21. 194
Legatum alimentorum secundo viro factum imputatur in quartam Antib. preterea C. und. vir. & uxor. q. 31. nu. 18. 194
Sed contrarium n. 19. 194
Amplia, & si legatum pro alimentis sufficeret. num. 19. 194
Legatum ususfructus num. veniat sub dispositione l. hac edictali q. 31. per tot. 192
Legatum factum pro maritagio, debetur pro monachagio. q. 10. nu. 11. 72
Amplia quamuis legatum foret relictum pro puella maritanda per carnale coniugium. nu. 12. 73
Item etiam ubi legatum conditionem contineret, scilicet, ut mulier nubat cum Titio. nu. 13. eod.
Sed contrarium ubi apparet de expressa testatoris voluntate num. 14. eod.
Legatum certa quantitatis à coniuge in arbitriū secundi viri relictum, ut illud pro eius anima distribuatur, an, & quando subiaceat dispositioni l. hac edictali. quæst. 37. per totum fol. 210
Legatum agnato factum non est imputandum, cum portione à consuetudine ei debita. q. 19. nu. 20. 137
Legatum extinctum ob aliquam causam, illa deficiente non reuiuiscit. quæst. 15. num. 11. fol. 120
Legatum factum cum conditione ne amplius legatarius peteret censetur animo compensandi cum debito, quamuis minus debito sit. q. 19. num. 8. 136
Legatum uxori pro bonis seruitijs à viro factū, subiacer dispositioni l. scæmina C. de secund. q. 25. nu. 23. 165
Intellige ibid. n. 16. eod.
Legatum in dubio non censetur animo compensandi factum. q. 19. nu. 4. 135
Legatum extinctum ob aliquam causam illa deficiente non reuiuiscit. quæst. 15. num. 11. fol. 119

Legitima.
Legitima de iure ciuili suadente naturali ratione filijs debetur. q. 7. n. 29. fol. 52. & quæst. 6. num. 25. 43
Legitima non debetur filio super portione, de qua parens deducta medietate, vel nouem partibus libere disponere possit de iure consuet. Neap. q. 7. nu. 5. & 31. 48
Legitima vide verbo lucrum.
Legitima ex datis lucrativa titulo per patrem detrabi debet. q. 39. n. 15. 217
Amplia siue donatio esset inofficiosa, siue non nu. 17. eod.
Item amplia etiam in causa onerosa lucrum admistum habente nu. 18. eod.
Limita ubi post donationem aucta essent facultates nu. 21. 218
Declara ubi augmentum non esset minus donatione nu. 22. eod.
Item ubi tempore donationis filij non essent nati. n. 23. eod.
Legitima, & eius supplementum transmittitur ad quoscumque heredes etiam extraneos, licet non fuerit petita. q. 8. nu. 14. 57
Legitima debetur naturalibus sicut legitimis. q. 17. nu. 22. 128
Legitima, & eius supplementum filio non debetur uti lucrum, sed uti res debita. q. 8. nu. 15. fol. 57
Legitima ascendentibus debita an statuto tolli possit. q. 6. nu. 50. 46
Legitima non debetur, nisi de bonis, qua tempore mortis reperiuntur. q. 1. nu. 47. 8
Legitima respectu legatorum deducitur itaquam es alienum. q. 39. n. 9. 216
In deducenda legitima tempus mortis attendi debet. q. 6. nu. 19. 41
Legitima est quota bonorum quoad actiones passiuas, & quota hereditatis quoad actiones actiuas. q. 29. nu. 11. fol. 187
Legitima debetur deducto ere alieno. q. 29. n. 12. fol. 187
Legitima vide in verbo filius.
Legitima filijs viuente matre non debetur. q. 5. nu. 19. 34
Amplia, ut nec spes in vita parentum consideratur. ibid. n. 16. 35
Legitima filio emancipato titulo institutionis relinqui debet. q. 16. n. 4. 125
Legitima an confundatur cum lucro l. hac edictali, vel potius prius illa detrahenda sit, recensentur opiniones, num. 2. 3. 13. 14. 15. 19. & per tot. q. 7. 47
Legitima an prius à filijs detrahenda erit, & reliquum

I N D E X

- liqum diuidi, ubi eis nihil fuerit relictum*,
sed solum vitrico, vel nouerca quæst. 7. n. 42.
fol. 53
Declara num. 43. eod.
Legitima debetur patri emancipanti super bo-
nis filij emancipati. quæstion. 16. num. 17.
fol. 126
Legitima prius detrahenda erit, ubi filius, &
vitricus aequaliter essent instituti. q. 6. n. 11.
fol. 41
Ad hoc ut aliquid in legitimam imputetur duo
copulatiue requiruntur. quæst. 6. num. 12.
fol. 41
Legitima loco alimentorum subrogatur. q. 6.
nu. 26. 43
Sed contrarium num. 27. 43
Legitima debetur filio licet non sit bares. q. 22.
nu. 14. 150
Legitimam non recuperet filius ad trirèmes dā-
natus, & post mortem patris restitutus. q. 15.
nu. 40. & 48. 122
In legitimam filij imputatur, quicquid quocum-
que titulo ei a parente relictum fuerit. q. 7.
nu. 33. 52
Legitimam in praiudicium creditorum filius
repudiare potest, quamuis ipso iure ipsi de-
beat, & absque agnitione transmittatur, q.
45. nu. 4. 228
Legitimam consequitur filius, ut et alienum. q.
7. nu. 17. 50

Legitimæ.

Legitima supplementum sit ipso iure, non autem
sub conditione si petatur. quæst. 8. num. 13.
fol. 57
Legitime supplementum vide in verbo supple-
mentum.
Legitime factum non retractatur ex euentu. q.
32. nu. 5. 195

Legi.

Legi prohibitoria, & formam introducenti per
verba aliter non fiat, renunciari non potest.
q. 49. n. 18. 238

Lesio.

Lesio non consideratur, ubi æquale esset pericu-
lum. q. 32. n. 6. & 13. 195

Lex.

Lex prohibens actum fieri non comprehendit
actum ex necessitate factum quæst. 5. nu. 33.
fol. 35
Lex loquens de simplici in materia fauorabili
comprehendit casum mixtum. q. 39. num. 20.
fol. 218. & q. 29. n. 7. 186
Quod lex non dicit, nec nos dicere debemus. q. 1.
num. 16. 4
Lex non fauet ijs, qui in necessitate se constituunt.
q. 27. num. 28. fol. 177. & quæst. 4. num. 20.
fol. 31
Lex prohibens dispositionem in secundum con-
iugem, non tamen illius ministerium probi-
betur, ut non queratur filijs ex eo coniugio na-
scituris. q. 2. nu. 7. 16
Lex noua inducit obligationem non tollit ve-
teres, nisi nominatim caueat, ut ea sola actio-
ne utatur. q. 7. nu. 21. 51
Lex, vel statutum pœnale, loquens de filijs non
comprehendit naturales. quæst. 17. num. 26.
fol. 129
Lex, continens aliquid contra ius naturale non
obligat q. 6. nu. 14. 41
Lex prohibens actum fieri, non comprehendit
actum ex necessitate factum. quæst. 27. n. 13.
fol. 176
Lex habens contractum pro nullo, & infecto ha-
betur, ac si ille nunquam fuisset factus. q. 30.
num. 7. 190
Lex in pœnam condita non est in odium retor-
quenda. q. 8. n. 4. 55
Per diuerfas, & l. ab anastasio C. mandati.
Limitatur ubi quis partem non fuisset empti-
rus, nisi de alia parte sibi donatio facta non
fuisset. q. 5. n. 35. 37
L. hac edictali S. ita tamen vers. cui minor por-
tio ultima voluntate relicta, aut donata fue-
rit C. de secund. nupt. declaratur. q. 8. nu. 33.
fol. 60
L. Plautius ff. de aur. & argent. legat. l. Iulius ff.
ad trebell. & l. 1. S. generatim ff. de leg. præst.
declaratur. q. 11. nu. 116. 91
L. ex qua person ff. de reg. iur. declaratur. q. 19.
nu. 3. 135
L. libertus octoginta ff. de bon. libertor. declara-
tur. q. 35. nu. 14. 201
L. fin. C. de sent. pass. declaratur, q. 15. nu. 41. &
49. 122
L. fin. S. fin autem in secula etate C. de bon. liber.
declaratur. q. 3. n. 11. 25
L. fin. C. de dot. promiss. procedit ubi pater dotā-
do filiam inceperit a promissione, & non a
traditione. q. 9. nu. 25. 65
Sed contrarium nu. 28. eod.

L. quo-

I N D E X.

- L. quoniam preterita C. de secund. nupt. est cor-
recta per Auth. ad eos solos C. eod. q. 40. nu. 5.
fol. 219*
- L. hac edictali non tantum realem considerat
acquisitionem, sed coniugum contemplationē.
q. 1. nu. 27. 6*
- Contrarium nu. 53. cum seq. fol. 9. & num. 62.
fol. 10. ead. q. 6*
- L. Sed si plures S. in arrogatu ff. de vulg. & pu-
pill. declaratur. q. 1. nu. 80. 13*
- L. profectitia ff. de iur. dot. declaratur. q. 1. n. 83.
fol. 13*
- L. dotem dedit ff. de collat. bon. declaratur eod.
nu. fol. eod.*
- L. 4. ff. de inoff. test. declaratur. q. 1. nu. 58. 10*
- L. hac edictali per consuetud. Neap. non est corre-
cta. q. 5. nu. 27. 36*
- L. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & uxor. de-
claratur. q. 2. nu. 32. 19*
- Liberatio.
- Liberatio vide in verbo Generalis liberatio.*
- Litis contestatio.
- Litis contestatio, vel alia interpellatio necessaria
non est pro restitutione fructuum, ubi poena
ipso iure infligitur. q. 39. n. 15. 191*
- Locupletari.
- Locupletari quando quis dicatur. q. 43. nu. 12.
fol. 224*
- Lopez.
- Lopez de donatio. inter virum, & uxor. in rubr.
S. 32. nu. 9. declaratur. q. 36. nu. 9. 207*
- Lucra, & Lucrum.
- Lucra à primo, vel secundo viro mulieri perue-
ta referuari debent primis, ac secundis liberis
respectiue. q. 40. nu. 3. 218*
- Lucrari per pactum, & per statutum, idem est.
q. 6. nu. 46. 45*
- Quod ex lucro statuti defertur, in legitimam
imputatur, & è contra. q. 7. nu. 6. 48*
- Amplia quamuis id, quod ex statuto perueniens,
effet minus legitima, nu. 7. eod.*
- Lucrum, quod secundus vir de dote uxoris con-
sequitur, dicitur largitas ab uxore proueniens.
q. 6. nu. 48. 45*
- Lucrum l. hac edictali in legitimam non imputa-
tur, quamuis à parentibus expresse fuerit di-
ctum imputari. q. 7. n. 22. 51*
- Lucrum viro à statuto delatum transmittitur
absque agnitione. q. 46. n. 3. 229*
- Lucrum ex l. hac edictali proueniens an trans-
mittatur ante mortem parentis. q. 46. n. 1. 7. &
13. & ibi quid de pena l. femina & nu. 18.
19. 22. & 26. 229*
- Lucrum l. hac edictali ab ipsa lege haberi dicitur
q. 12. nu. 71. 107*
- Lucrum, quod ex dispositione l. hac edictali à ter-
tio coniuge auocatur, num cedat in beneficium
omnium liberorum, tam primi, quam secundi
matrimonij, licet minus primis sit relictum.
q. 40. n. 1. & 6. 218*
- Lucrum l. hac edictali non regulatur secundum
ordinem successionis. q. 12. num. 81. 107*
- Lucrum l. hac edictali ipso iure absque ministe-
rio hominis filijs defertur. quest. 45. num. 2.
fol. 228*
- Lucrum dotis à statuto viro delatum, non tam-
à lege, quam ab ipso coniuge prouenisse cense-
tur. q. 4. nu. 25. 35*
- Lucrum ex dispositione l. hac edictali proueniens,
num possit filius in praiudicium creditorum
repudiare. q. 45. per tot. 228*
- Lucrum l. hac edictali filio ante mortem paren-
tum non debetur. q. 49. nu. 72. 238*
- Lucrum l. hac edictali non potest remitti, nec re-
pudiari ab eo, cui minus fuit relictum in
praiudicium aliorum filiorum. q. 42. num. 7.
fol. 222*
- Lucrum l. hac edictali non debetur iure heredi-
tario, & transmittitur absque agnitione. q. 7.
nu. 35. 52*
- Lucrum, quod filijs per matris adulterium de-
fertur, in legitimam non imputatur. q. 27.
nu. 33. 178*
- Lucrum quod auocatur à vitrico ex dispositione
l. hac edictali inter filios tam primi, quam
secundi matrimonij diuidendum erit. q. 39.
num. 1. 216*
- Sed contrarium nu. 2. eod.*
- Lucrum l. hac edictali in penam secundi coniu-
gis filijs primi matrimonij applicatur. q. 7.
nu. 30. 52*
- Lucrum quod auocatur à vitrico ex dispositio-
ne l. hac edictali, & applicatur filijs primi
matrimonij, venit in calculo pro detrahenda
legitima filiorum secundi matrimonij. q. 39.
num. 6. 216*
- Intellige num. 7. eod.*
- Distingue, an lucrum auocatur ratione disposi-
tionis factę per coniugem in ultima volunta-
te, vel inter vivos. nu. 12. 217*

Prima

I N D E X.

Prima opinio indistincte verior. nu. 14. 217
Lucrum dotis à statuto marito debitum si in-
contractu deductum fuerit in praiudicium
creditorum repudiari non potest. q. 35. n. 36.
 fol. 203
Lucrum ubi ab aliquo remouetur illi applicari
debet, cuius contemplatione remouetur. q. 39.
 num. 4. 216
Lucrum l. hac edictali in praiudicium credito-
rum à suis repudiari potest. quaest. 45 num. 6.
 fol. 228
Lucrum dotis marito à statuto delatum an repu-
diari possit in praiudicium filiorum primi
matrimonij vide in verbo maritus.

Maior.

Maior in uxore, quam in cōsurbina amor
 praesumitur. q. 20. n. 8. 139

Mala fides.

Mala fides in consumptione pecuniae quando
dicatur inesse. q. 43. n. 22 225

Mala fides nedum perceptorem fructuum resti-
tutionem operatur, verum eorum, qui accipi
potuerint. q. 30. n. 11. 190

Malum ablatum.

Ad hoc ut malum ablatum debeatur, an ultra
confessionem id constare debeat. quaest. 14. nu.
 34. fol. 115

Mariti, & Maritus.

Mariti conditio vide in verbo conditio mariti.

Maritus aliquid reliquens uxori secundo nu-
benti penas l. feminae remisisse non censetur.
 q. 21. n. 43. 146

Maritus consentiendo secundis nuptijs uxoris,
& ei aliquid in eo casu relinquendo num cē-
seatus penas nedum l. feminae, sed l. hac edictali
remisisse, etiam respectu illius relictæ, & quid
consentientibus filiis, secundis nuptijs. q. 21.
 per tot. 141

Maritus repudians hereditatem ad hoc ut mu-
lier acquirat, non dicitur in fraudem l. hac
edictali fecisse q. 35. n. 5. fol. 200. & nu. 13.
 fol. 201

Maritus lucrum dotis sibi a statuto delatum in
praiudicium creditorum repudiare potest. q.
 35. n. 11. 200

Maritus post confessionem dotis receptæ, acce-
ptans eiusdem dotis promissionem, censetur
illam loco solutionis recipere, ita ut teneatur
nedum ad illius restitutionem, licet eam non

exegerit, sed etiam ad antefatum. q. 24. n. 24.
 fol. 158

Afferitur distinctio, an à patre, vel ab extraneo
subsequens facta sit promissio ibid. num. 25.
 & 26. fol. eod.

Et quid si subsequens promissio fieret ex alia
caussa, quam maritus confessus sit recepisse,
veluti ex causa mutui nu. 27. eod.

Limita si tali subsequenti promissioni uxor cō-
sensisset num. 25. eod.

Maritus in accusando crimen adulterij omni-
bus praefertur, scilicet Patri, Fratri, & Auun-
culo. q. 27. n. 9. 176

Maritus existentibus filiis primi matrimonij
non lustratur dotem, ob uxoris adulterium.
 q. 27. n. 4. 175

Amplia quamuis extaret statutum, per quod ob
uxoris adulterium dos alio applicaretur n. 5.
 fol. eod.

Intellige si statutum de filiis primi matrimonij
mentionem non faceret nu. 6. eod.

Maritus, & si existentibus filiis primi matri-
monij propter uxoris adulterium dotem non
lucetur, attamen non priuatur portione pro
modo unius legitimæ liberi. q. 27. num. 7.
 fol. 175

Maritus aliquid uxori relinquendo in casu secū-
darum nuptiarum, censetur remisisse penam
l. hac edictali, q. 21. n. 28. f. 144. sed contrariū.
 nu. 37. & 40. 145

Maritus an possit penam uxori remittere in
casu secundarum nuptiarum infra annum
luctus. q. 21. nu. 16. 143

Maritus aliquid uxori relinquendo in casu se-
cundarum nuptiarum penas secundo nubentis
remisisse censetur. q. 21. nu. 21. 144

Amplia nedum, respectu illius relictæ, verum
omnium rerum, quæ ex liberalitate viri ad eā
peruenerunt. n. 22. eod.

Sed contrarium num. 23. eod.

Prima opinio verior nu. 24. eod.

Amplia etiam respectu eorum, quæ ex filiis mor-
te successit nu. 25. ead.

Sed intellige cum distinctione. nu. 26. eod.

Masculinitas.

Masculinitatis ratio, quando à statuto femina-
rum exclusio considerata censetur. q. 12.
 num. 29. 100

Masculi.

Masculi ex secundo matrimonio filiam ex pri-
 mo

I N D E X.

- mo matrimonio non excludunt, alicuius dispositione Constit. Regn. in aliquibus. quæst. 12. num. 23. 99
- Mater.
- Mater in præiudicium filiorum primi matrimonij potest secundo coniugi usumfructum omnium eius bonorum dare usque ad tempus mortis. q. 27. n. 37. 178
- Mater binuba effecta vidua tutelam filiorum primi matrimonij non recuperat. q. 1. nu. 44. fol. 8
- Mater potest in filios secundi matrimonij disponere, ubi illi essent emancipati. q. 1. num. 77. fol. 12
- Mater non tenetur filiam dotare, etiam patre existente non soluendo, ubi filia aliqua bona haberet. q. 9. nu. 9. 64
- Mater, & pater promittentes dotem pro filia, non ei præiudicant super bonis maternis. q. 9. nu. 10. 64
- Mater obligans se pro dote communis filie non iuratur Velleiano, licet respectu viri sit intercessio, & poterit repetere. q. 9. num. 58. fol. 58. & nu. 61. 69
- Sed indistinctè contrarium firmatur u. 62. & 66. eod.
- Mater præter legitimam de eius bonis ad libitum disponere potest. q. 28. num. 11. 181
- Mater asponens de nouem partibus ad filium de iure conuictis spectantibus post mortem ipsius filij cum consensu viri, & promittentis nõ venire contra testamentum, talis consensus non præiudicat viro post mortem filij. q. 49. nu. 50. 241
- Mater dotando filiam secundi matrimonij videtur donare ad instar extranei. quæst. 9. nu. 42 fol. 66
- Intellige nu. 44. eod.
- Declara respectu illius, quod excedit legitimam. num. 47. 67
- Mater an cogi possit in vita ad assignandam legitimam filie. q. 9. num. 48. 67
- Mater non tenetur alimentare filios, nisi in subsidium. q. 9. nu. 2. 63
- Mater dotando filiam secundi matrimonij in fraudem l. hac edictali id fecisse censetur. q. 9. nu. 3. 63
- Mater quando possit dotem suam pro dotanda filia secundi matrimonij alienare. q. 9. nu. 4. fol. 63
- Mater existente auctore paterno filiam dotare non cogitur. q. 9. nu. 7. 63
- Mater secundo nubendo censetur filios primi matrimonij excoire. q. 1. num. 18. 5
- Mater binuba non potest ex ingratitudinis causa donationem per prius filijs primi matrimonij factam reuocare ead. q. nu. 23. eod.
- Limita in patrem. 24. ead. q. 6
- Mater ob secundi coniugis amorem propriam filiorum vitam addicat. q. 49. nu. 52. 251
- Matrimonium.
- Matrimonium spirituale dignius carnali dicitur. q. 10. num. 4. & 7. 72
- Matrimonium spirituale filiam à patria potestate liberat. q. 10. nu. 5. 72
- Menoch.
- Menoch. lib. 3. præsumpt. 6. num. 33. circa rationem, quam asserti consutatur. q. 23. num. 15. fol. 152
- Merita.
- Merita. an talia esse debeant, ut actionem in iudicio pareant. quæst. 25. nu. 20. 26. & 27. fol. 165
- Meritorum assertio cum coniecturis, an sufficiat in donatione remuneratoria. q. 25. nu. 15 fol. 164
- Et quid interueniente iuramento num. 16. & 18 fol. 165
- Et quid respectu creditorum, vel filiorum pro eorum legitima nu. 19. eod.
- Minor.
- Minor lesus dici non potest, ubi ex euentu potest, vel succedere damnum. q. 36. num. 13. & q. 5. n. 19. fol. 36. 208
- Intellige num. 14. eod.
- Momentanea.
- Momentanea alienatio non dicitur vera alienatio ad effectum, ut prohibitas contrahuisse dicatur. q. 28. nu. 19. 182
- Monachatum.
- Ea quæ de iure sanguinis sunt, per monachatum non amittuntur. q. 13. n. 3. 108
- Monacum, & Monachus.
- Differentia nulla constituitur inter monacum incapacis religionis, & ad triremes damnatum. quæst. 14. num. 7. f. 112. & q. 15. nu. 2. fol. 119
- Monacum haberi pro mortuo, quomodo intelligatur. q. 13. nu. 15. 109
- Menucus iura suitatis nõ amittit. q. 13. n. 8. 109
- Mo-

I N D E X

- Monachus si tempore delata successionis incapax inuenietur, non potest succedere, etiam si ex post facto capax efficiatur. q. 15. num. 26. fol. 121*
- Monachus iura nobilitatis, retinet. quest. 13. num. 4. 108*
- Item ius ciuitatis nu. 5. eod.*
- Item gaudet privilegio ciuium. n. 6. 109*
- Monachus tanquam suus ab intestato patri succedit. q. 13. nu. 10. 109*
- Monachus familia non mutat. quest. 13. num. 11 fol. 109*
- Monachus incapax, effectus ex dispositione capax reuocat dispositionem contra formam l. hac edictali factam. q. 15. n. 1. 119*
- Monachus admittitur ad querelandum testamentum fratris, ubi turpis esset persona instituta. q. 13. nu. 14. 109*
- Monachus incapax non comprehenditur sub dispositione l. hac edictali quest. 13. num. 20. fol. 110*
- Monasterium.**
- Monasterium loco filij non habetur ubi Monaco superuixerit pater. q. 46. nu. 11. 230*
- Monasterium in omnibus filij personam representat. q. 13. n. 17. 109*
- Mors.**
- Mors ciuilis tunc naturali non equiparatur, ubi eundem non operaretur effectum. q. 13. n. 18. fol. 109*
- Mors ciuilis naturali non equiparatur nisi in casibus à iure expressis. quest. 13. num. 16. fol. 109*
- Mulier.**
- Mulier ob adulterium amittit dotem, & viro applicatur. q. 27. n. 1. 175*
- Amplia, & dotarium. nu. 2. eod.*
- Item, & alia bona paraphernalia nu. 3. eod.*
- Mulier effecta vidua potest de eius dote libere disponere in praiudicium filiorum, etiam ubi dos ei fuerit data, cum conditione, quod illa mortua succedant filij, quibus quandocumque defunctis substitutus à dotante sit aliquis. q. 5. n. 21. 35*
- Mulier omnia bona dotem dare potest, etiam si liberos habet. q. 5. n. 4. 33*
- Amplia quamuis in contractu primi matrimonij donauerit dotem filijs ex illo matrimonio procreandis, ibid. nu. 20. 35*
- Mulier non debet ita contractum dotis celebrare ut ex eo sequatur alienatio in fraudem l. hac edictali. q. 5. n. 23. 36*
- Mulier si primo loco iuxta consuetudinem contraxerit, non potest deinde in praiudicium filiorum secundo nubendo aliter contrahere. q. 5. n. 25. & 39. 36*
- Mulier secundo nubens potest in filiorum praiudicium conditionem quam velit doti adycere. q. 5. n. 17. & 20. 35*
- Mulier in constitutione dotis videtur se conformare cum dispositione statuti. q. 23. num. 19. fol. 152.*
- Intellige num. 24. 153*
- Mulier ita peccat transiendo ad secunda vota, iuxta statutum, tribuens secundo viro dotem, ac si apponeret pactum. q. 6. nu. 44. 45*
- Mulier prohibita viro donare, prohibetur id etiā per inter mediam personam facere. q. 1. num. 64. fol. 11*
- Mulier quod infra annum luctus nubere non possit, quomodo intelligatur, & qua de causa. q. 21. n. 18. 143*
- Mulier & si in vita de eius dote disponere possit, tamen hoc erit ubi cessaret fraus. q. 5. nu. 29. fol. 36*
- Mulier secundo nubens de consensu viri, vel filiorum euitat penam l. scemina, sed intellige ante, & infra annum luctus, vel post. q. 21. n. 14 cum seq. 142*
- Mulier obligans se pro exoneratione conscientiae sui viri non iuuatur Velleiano. q. 36. num. 8. fol. 210*
- Amplia quamuis talis obligatio esset facta absque solemnitatibus à statuto in contractibus mulierum requisitis nu. 9. eod.*
- Mulier pro dote intercedere potest. q. 9. num. 49. fol. 67*
- Mulier obligans se simul cum viro pro dote communis filiae iuuatur Velleiano. q. 9. n. 50. & 51. 67*
- Mulier sicut per secundas nuptias tutela priuatur, ita luxuriose viuens quest. 20. num. 12. fol. 139*
- Mulier si velit, posset non obstante confessione dotis recepta per maritum facta contra promissores agere. q. 24. n. 4. 156*
- Mulieres.**
- Mulieres propter sexus fragilitatem plerumque contra propria commoda laborant. q. 12. nu. 43. fol. 102*
- Mu-

I N D E X

*Mulieres, & si statuto prohibitis sine contrabe-
re absq. solemnitatibus tamen possunt emergere
& constituere census vitalitios absque solemp-
nitate statuti. q. 32. n. 9.* 195

Mutatio.

*Mutatio status non nocet ad succedendū. q. 13.
n. 13.* 109

Naturalis Naturales, & Naturalia.

Naturales respectu matris in uniuersum
ab intestato succedunt. q. 17. n. 20. 128

*Naturales respectu matris cum legitimis in suc-
cessionem concurrunt. q. 17. n. 21.* 128

*Naturalia plus operari debent, quam acciden-
talia. q. 16. n. 13.* 125

*Naturalis habet querelam contra matris testa-
mentum. q. 17. n. 24.* 128

*Naturalis, & spurius non connumerantur in
immunitate à lege patri concessa ob nume-
rum duodecim liberorum. quest. 17. num. 14.
fol.* 1

*Naturalis excluditur à coniuge. q. 17. num. 5.
fol.* 128

Necessaria.

*Necessaria non dicitur causa, qua originem
habet à voluntate. q. 27. num. 27.* 177

*Necessaria dicitur causa alienandi bona dota-
lia, ut nupta uiuat mulier. quest. 5. num. 2.
fol.* 33

Necessitas.

*Necessitas requisita ab authen. praeerea C. und.
vir. & uxor, adesse debet in ipsa morte. q. 31
num. 21.* 194

Negligentia.

*Negligentia dicitur dolus praesumptus, qui à te-
statore remitti potest. q. 50. num. 15.* 245

Nemo.

*Nemo inuitus acquirere cogitur. quest. 35. n. 30
fol.* 202

*Nemo potest facere quin leges in suo testamento
locum non habeant. q. 19. num. 11.* 136

*Nemo in mortis articulo praesumitur mentiri. q.
37. n. 11.* 210

*Limita ubi ageretur de prauidicio tertij nu. 23.
fol.* 211

Item limita ubi aliqua.

Fraudis suspitio extaret n. 24. eod.

*Nemo liber natus per sententiam condemnato-
riam in perpetuum ad aliquod opus libertatē
amittit. q. 14. nu. 18.* 113

Nepotes, & Nepoti.

*Nepotes non veniunt ubi de filijs lex loqueretur.
q. 41. n. 6.* 220

*Nepoti ex filio spurio donari non prohibetur,
ubi patri nihil queritur. quest. 1. num. 78.
fol.* 12

Nouem partes.

*Nouem partes per nostram consuetudinem ex
dotibus maternis filijs reservatae sunt ipsa le-
gitima. q. 5. nu. 27.* 36

Obligatio.

Obligatio legalis patris in dotare filiam,
tantum durat, quantum causa inducti-
ua ipsius obligationis, & sic ipsa necessitas.
q. 26. nu. 34. 172

*Obligatio semel extincta amplius non reuiu-
scit. q. 26. nu. 11.* 170

*Obligatio antidotalis vide in verbo Antidora-
lis obligatio.*

Obsequialia.

*Obsequialia seruitia, qua inter virum, & uxo-
rem praestantur, remunerationem non meren-
tur. q. 25. nu. 22.* 165

Officiales.

*Officiales prohibiti donationes, & munera reci-
pere, non prohibentur causa remunerationis
suscipere. q. 25. nu. 11.* 164

Omne, & Omnia.

*Omne causatum referri debet ad principium,
quod est ipsius causae. q. 4. nu. 22.* 32

*Omne causatum debet referri ad principium,
quod est ipsius causae. quest. 27. num. 27.
fol.* 177

*Omnia, qua ex secundo viro ad uxorem perue-
nerunt ad illum spectant ob eius adulterium,
etiam existentibus filijs primi matrimonij. q.
27. nu. 35.* 178

Onus.

*Onus à lege improbatum in legato positum rejici-
tur. q. 19. n. 10.* 136

Opera.

*Opera alicuius occisi estimari debent iuxta d. l.
hereditatum. q. 31. nu. 6.* 192

Ordo.

*Ordo successionis in omnibus lucris à lege pro-
uenientibus attenditur. quest. 12. nu. 33.
fol.* 103

Bb

Pa.

I. N. D. E. X.

Pactum.

- P**actum quod circa damna, & interesse fitur iuramento passivale. Amplia, & limita cum nonnullis declarationibus. q. 50. n. 30. 32. 37. & 44. 246
- Pactum factum cum secundo viro de lucranda dote non valet uti in fraudem l. hac edictali. q. 5. n. 22. 35
- Intellige cum distinctione. ibid. num. 32. & 39. fol. 37
- Limita in extraneo dotante. ibid. nu. 41. 37
- Et quid in patre. ibid. nu. 42. 37
- Pactum de lucrando dotem, non minuit filiorum legitimam. q. 39. nu. 19. 218
- Pactum factum cum secundo viro de lucranda dote, num. existentibus filiis ex primo matrimonio, dicatur in fraudem legis hac edictali. q. 5. per tot. 33
- Pactum ad inuicem factum inter virum, & uxorem, ut altero superstes, succedat, non valet. q. 36. n. 19. 208

Paragium.

- Paragium à Consuetudine feminis traditum, quomodo consideretur. q. 26. n. 20. 171

S.

- S. fin. auct. de mpt. declaratur. quest. 2. num. 23 fol. 18
- S. fin. autem Antib. de tempor. nom. solus pecun. declaratur. q. 24. n. 51. 161

Parens.

- Parens decedentibus filiis ex primo matrimonio, iure reversionis, & non successionem ad proprietatem, qua ob secundas nuptias priuatus erat, admitteretur. q. 46. nu. 30. 232
- Parens, habens filios viriusque matrimonij, si eosque in medietate instituerit, & in altera medietate vitrisum, vel nouercam, cum conditione, quod si totum capere nequiret, quod illud plus restitueret filij secundi matrimonij, non evitat penam l. hac edictali. q. 44. num. 7. fol. 227
- Parens contra dispositionem l. hac edictali, disposuisse non dicitur, si filio minus legitima reliquerit, & Vitrico, vel Nouerca aequivalentem legitimam portionem. quest. 8. nu. 24. fol. 39
- Parens ius deferendum an remittere, & non acquirere possit, ad hoc, ut secunda uxor illud babeat, & acquirat in praeiudicium filiorum

- primi matrimonij. q. 35. per tot. 200
- Parens magis diligere censetur filios natos, quam nascituros. q. 2. nu. 2. 15
- Intellige si ex ultima voluntate, vel ex contractu debeat. q. 35. n. 30. 202
- Parens relicta legitima filiis primi matrimonij, potest reliquum disponere in filios secundi. q. 1. num. 2. 4
- Parens potest secundo coniugi constituere dotem, cum pacto de ea lucrando usque ad tempus eius mortis in praeiudicium filiorum primi matrimonij. quest. 47. nu. 5. 233
- Parens respectu portionis, qua filiis vigore Consuetudinis debetur, intestabilis est. q. 22. nu. 2. fol. 148
- Parens potest in filios diuersi matrimonij inaequaliter disponere intellige. quest. 2. num. 6. fol. 16
- Parens per transitum ad tertia vota omnibus filiis iniuriam infert. q. 40. nu. 2. 218
- Parens portioni filio à consuetudine post eorum mortem debita, aliquod onus imponere non possunt. q. 22. n. 13. 150
- Parentes bona filiae administrantes, non censentur alimenta ei praestita donata. q. 9. num. 30. fol. 65
- Parentes filiam diuitem alere non tenentur. q. 9. nu. 3. 66

Paria.

- Paria sunt extare, & non succedere, ac in rerum natura non esse. q. 12. nu. 46. 102
- Intellige nu. 37. 105
- Paria sunt haberi pro non scripto, ac nullum esse. q. 28. nu. 14. 181

Partes.

- Partes possunt facere, ut unico credatur testi, quamuis esset infamis, vel ut inualida probationes valide sint quest. 50. num. 45. & 6. fol. 244
- Partes celebrando actum, censentur se obligare legibus de illo actu loquentibus. q. 11. nu. 36. fol. 80

Pater.

- Pater semel dotando filiam non liberatur ab obligatione legali, iterum eam dotandi. q. 26. n. 21 fol. 171
- Pater potest filio furioso exemplariter substituere, etiam si minus ei fuerit relictum. quest. 8. nu. 12. 57
- Pater stipulans emphyteusm pro se, & filiis, familia

I N D I C E X I

- mina non admittuntur nisi deficientibus masculis, stante statuto feminarum exclusum, propter existentiam masculorum. *quest. 21. num. 34.* 80
- Amplia etiam si femina copulatiue esset cum masculo videata n. 35. *eod.*
- Pater non dicitur legitimus administrator, ubi prohibitiu' ususfructus esset facta ob maiore utilitatem filij. *q. 3. n. 10.* 25
- Pater filia renunciationem acceptare videtur, seruata forma statuti. *q. 11. nu. 29.* 80
- Amplia quamuis verba contractus repugnent. *nu. 31.* 80
- Pater, & mater si pro filia dotem promittant, pater tantum tanquam principalis tenetur, uxor vero fideiussisse censetur. *q. 9. n. 8.* 64
- Sed contrarium de iur. Consuetud. Neap. *nu. 24. fol.* 65
- Pater habet commoditatem in bonis filij cum onere utendi, & fruendi arbitrio boni uiri, prauia tamen cautione. *quest. 3. num. 21. fol.* 26
- Sed intellige quoad ipsum ususfructum, non autem quoad usum illius ususfructus. *q. 3. num. 22.* 27
- Pater arrogator nedum potest filio arrogato impuberi substituere in quarta illi debita super bonis arrogatoris, sed etiam in his, quae arrogatus acquisiuit ex beneficio arrogatoris. *q. 1. num. 29.* 7
- Pater, & filius eadem persona esse censentur. *q. 4. num. 10.* 20
- Pater, & filius non debent ad imparia iudicari. *q. 26. nu. 45.* 173
- Pater num in causa propria possit filio consensu prestare. *q. 49. nu. 57.* 242
- Pater naturali filio nihil relinquere tenetur. *q. 17. num. 5.* 127
- Pater an marito preferatur in successione dotis filiae ob eius adulterium. *quest. 27. num. 17. fol.* 176
- Pater potest alienationes voluntariae a filio emancipato factas reuocare pro eius legitima. *q. 16. nu. 18.* 116
- Pater an iterum filiam emancipatam dotare teneatur, ubi dos fuerit consumpta. *q. 16. nu. 9. fol.* 125
- Pater filium emancipatum alere tenetur. *q. 16. num. 10.* 125
- Pater licet in bonis feudalibus, emphyteuticis, & Ecclesiasticis, filij nullam habeant ususfructum, tamen eorum retinet commoditatem. *quest. 3. num. 18.* 26
- Pater ratione commoditatis, quam habet in bonis filij, eris legitimus administrator. *q. 3. nu. 6.* 25
- Pater augendo dotem filiae secundo nubenti non potest cum secundo viro pasci de lucrando illo augmento in prauiudicium filiorum primi matrimonij. *q. 26. nu. 1. & 5.* 169
- Sed contrarium *nu. 6.* *eod.*
- Distingua *nu. 29.* 171
- Pater obligatur filiam dotare. *quest. 26. num. 2. fol.* 169
- Dos a quocunque data, semper a muliere provenisse censetur. *q. 26. nu. 3.* 169
- Augmentum dotis regulatur secundum naturam ipsius dotis. *q. 26. nu. 4.* 169
- Pater per eius adscriptionem filio in potestate factam in aduentitijs, quando ususfructus priuatus. *q. 2. nu. 34.* 19
- Pater stipulans pro filijs, praesumitur donare, & quando. *q. 2. nu. 29.* 18
- Pater stipulans pro filijs, censetur etiam heredibus stipulasse. *q. 2. num. 30.* 19
- Pater ubi non tenetur dotare, pro extraneo reputatur. *q. 26. nu. 12.* 170
- Sed contrarium *nu. 22.* 171
- Pater, dotem filiae amissam, vel diminutam augere tenetur. *q. 26. nu. 41.* 173
- Pater dotis filiae conditiuam deteriore facere nequit. *q. 26. num. 48.* 173
- Pater in re filiae debita onus imponere nequit. *q. 26. nu. 26.* 171
- Pater tenetur congrue filiam dotare inspectis facultatibus, dignitate uxoris, & viri, ac numero liberorum, & qualitate temporum. *q. 26. nu. 27.* 171
- Pater grauatus per fideicommissum filio hereditatem restituere, non modo proprietatem, quae ususfructum restituere tenetur, retenta tamen sibi commoditate. *q. 3. nu. 15.* 26
- Pater optimum pro filio capit consilium *nu. 21. q. 1. fol.* 5
- Pater praesumitur magis diligere filius suae primi, suae secundi matrimony, quam propriam uxorem. *ead. q. nu. 22.* *eod.*
- Pater restitutus ante mortem aui recuperat hereditatem durante banno nepoti delatam. *q. 15. nu. 27.* 121

I N D E X.

Pater ususfructum in bonis filij sibi acquisitū repudiare potest nulum, ut ipsi generatur filio sed praiudicādi alijs in eorum legitima. q. 35. num. 7. 200
Pater institutus cum onere restituendi filijs, contingente casu retinet penes se commoditatem. q. 28. n. 37. 185
Pater tenetur filiam monachare. q. 10. num. 1. fol. 72
Pater cogi potest ad præstandam dotem pro monachanda filia. q. 10. nu. 2. 72
Idem iudicandum est de matrisponia carnali, q. 10. nu. 3. 72
Pater bona filij administrans, expensus pro eo causa studij factas potest restituere. q. 9. nu. 31. fol. 65
Intelligo ubi ususfructus in bonis filij patri non quæreretur nu. 32. & 38. eod.
Pater non semel, & his, sed iterum filiam dotare tenetur. q. 26. n. 32. 172
Pater dotem filia primo viro traditam minuire non potest illa affecta vidua, & religionem ingrediente. q. 10. nu. 10. 72
Pater renunciationem filie acceptans an & quādo agnationi propicere voluisse censeatur. q. 11. nu. 27. 79
Pater quando censeatur ususfructum remississe irreuocabiler. q. 3. nu. 12. 25
Patris aequalitatem inter filios seruare voluisse presumitur. q. 11. nu. 7. 77

Patri.

Patri debetur commoditas, ubi solus ususfructus relinquatur filio. quæst. 3. nu. 17. 39. & 40. fol. 27
Sed contrarium. ibid. nu. 28. 28
Intellige ibid. n. 35. 28
Patri duplex ius quaritur in bonis filij, scilicet, ususfructus, & commoditatis. quæst. 3. n. 14. fol. 26

Patronus.

Patronus consentiens donationi facta a liberto, non potest eam saniaua reuocare. q. 49. n. 13. fol. 237

Paul. de Castr.

Paul. de Castr. in l. quoniam nouella nu. 3. C. de inoff. testam. declaratur. quæst. 9. num. 39. fol. 66

Pecunia.

Pecunia ad emptionem prædij, vel domus, & similitum destinata, & perempta, non erit ab he

redē grauata restituenda, si absque eius culpa perierit. q. 43. n. 16. 224
Pecunia mala fide consumpta potest condici, ac si extaret. q. 43. n. 20. 225

Pena, & Penæ.

Penæ l. femina C. de secund. nupt. ad quid introducta. q. 21. n. 4. 141
Pena secundo nubentium per filium remissa censetur, ubi intestatus decederet. q. 46. num. 14. fol. 230
Pena non debet excedere modum delicti. q. 4. n. 2 fol. 29
Pena secundo nubentium infra annum luctus procedat respectu mulieris, & non viri. q. 21. n. 19. 143
Sed contrarium nu. 20. eod.
Pena damnationis ad triremes, quoad effectum equiparatur morte naturali. q. 14. n. 6. 112
Pena l. femina, an sit diuersa à penâ l. hac edictali. q. 21. n. 27. & 38. 144
Pena l. hac edictali non consistit in acceptatione, sed in dispositione. q. 44. n. 3. 226
Pena in dispositione adijcere nō potest, qui nequit disponere. q. 19. n. 17. 137

Pœnas.

Pœnas secundo nubentium maritus censetur remississe si aliquid in casu secundarum nuptiarum uxori reliquerit quæst. 21. num. 21. fol. 144
Amplia, & limita ibidem num. 23. 24. cum seq. fol. eod.
Pœna secundo nubentium militans etiam contra in concubinato. videntem. q. 20. n. 11. 139
Pœna secundo nubentium de iure Canonico sublata sunt. q. 21. n. 17. 143
Intellige nu. 53. eod.

Persona.

Persona representata, & cuius est maius commodum attenditur tam in ultimis voluntatibus, quam in contractibus, & non persona representans q. 1. n. 70. 11
Quando plura iura denotant ad eandem personam ea omnia retinent pristinam naturam, & quatenus is eligit ius ex persona alterius, illius sustinet vicem, & pro ea habetur, nec consideratur tanquam persona alterius. q. 18. num. 30. 134

Petens.

Petens supplementum non dicitur contra testamentum venisse, sed illud approbare censetur. quæst.

I N D E X.

- q. 8. n. 22. Pia causa. 58
- Pia causa in generali prohibitione non continetur, & nu. 10. q. 37. n. 4. 210
- Sed contrarium nu. 25. eod.
- Omnis fraudis suspitio in pia causa cessat. q. 37. nu. 2. 210
- Inter priuatam, & piam causa in materia fraudis nulla constituitur differentia.
- Plus illud quod vitrico, vel nouerca erit donatū, non dicitur amplius de bonis donantis, sed ipso iure in filios transit. q. 48. n. 2. 234
- Portio.
- Portio auocata à secundo coniuge ex dispositione leg. hac edictali numquid equaliter veniat diuidenda inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij. q. 38. per tot. 213
- Portio à consuetudine filijs reſeruata, illis debetur, quamuis non sint heredes. q. 22. n. 4. 148
- Portio viro per statutum delata non venit in collatione pro calculanda legitima matris. q. 22. num. 3. 158
- Portio filijs ab intestato delata non venit in collatione in materia l. hac edictali. q. 22. num. 6. fol. 148
- Portio auocata à secundo coniuge à filijs primi matrimonij num veniat in calculo pro detrahenda legitima filiorum secundi matrimonij q. 39. n. 6. cum seq. 216
- Portio à consuetudine filijs delata, edicta legitima. q. 22. n. 8. 148
- Portio vitrici, vel nouerca debet equiualeere portioni legitima filiorum. q. 22. n. 9. 149
- Portio ex ſtatuto, vel consuetudine filio debita venit in collatione in materia l. hac edictali. q. 22. n. 10. 149
- Portio vitrici vel nouerca an debeat equiualeere legitime filij, quamuis minus illa relictum, sit nullo habito respectu ad supplementum. q. 8. n. 1. & 33. 35
- Sed diſtingue an relictum filijs habeat taxatiuam annexam, vel prohibitionem plus petendi nu. 5. eod. 61
- Contrarium nu. 35. 61
- Intellige si tamen filius supplementū petierit n. 7. fol. 361
- Sed contrarium, & indistincte siue petierit, siue non nu. 10. 11. 16. 35. & 37. eod.
- Verum recēſentur nonnullę alie opiniones nu. 16. fol. 57
- Portio vitrici ubi nihil filio relictum fuerit, an equiualeere debeat legitima vnus ex liberis, vel portioni vni ex illis tangenti, deducta prius per eos legitima. q. 27. n. 38. 178
- Portio viri ob uxoris adulterium existentibus filijs primi matrimonij, quanta erit. q. 27. n. 39. fol. 179
- Portio à tertio coniuge auocata, num diuidenda sit inter ipsos filios, quibus minus fuit relictū, an equaliter inter primi, & secundi matrimonij filios. q. 4. per tot. 218
- Portio auocata à vitrico vigore dispositionis d. l. hac edictali, equaliter diuidenda sit inter ipsum vitricum, & filios primi matrimonij. q. 38. n. 1. 213
- Sed contrarium nu. 3. 6. & 8. eod.
- Portio Vitrici, vel Nouerca num esse debeat iuxta relictum factum vni ex liberis ex primo matrimonio, licet sit minus legitima, nulla habita ratione supplementi. q. 8. per tot. 55
- Portio à Consuet. Neap. filijs, & agnatis debita iure hereditario deferitur, & non transmittitur absq; agnitione. q. 7. n. 34. 52
- Sed contrarium num. 36 eod.
- Intellige n. 39. & 40 53
- Portio auocata à secundo coniuge ex dispositione l. hac edictali, an equaliter diuidenda erit, inter filios primi matrimonij, & secundi. q. 39. fol. 216
- Portio à Consuet. Neap. agnatis debita, an debeat absque onere, & quest. 7. num. 37. & 38. fol. 52
- Portio filij ex ſtatuto debita venit in computationem l. hac edictali. q. 7. n. 8. 48
- Potestas.
- Potestas à viro uxori data, quod de bonis sibi relictis possit eius arbitrio plus vni quam alteri ex filijs dare, arbitrio boni viri remittenda erit. q. 28. n. 31. 184
- Patria potestatis effectus qui ſunt. q. 3. num. 1. fol. 24
- Præceptum.
- Præceptum a potestate factum, ut circa redditionem computorum ſtetur assertioni, & iuramento nouerca non preſumitur in fraudem l. hac edictali q. 50. num. 48. 238
- Sed contrarium cum declaratione ibidem n. 49. fol. eod.
- Præceptum teſtatoris quod circa computorum rationem ſtetur dicto tutoris quid operetur. Bb 3 quest.

I N D E X.

<i>q. 50. n. 13. & 16.</i>	145	<i>fructus. ibid. n. 27.</i>	27
<i>Presumptio.</i>		<i>Quaecumque generalis alienationis prohibitio,</i>	
<i>Presumptio, quæ à lege communis provenit. secundum dictum ius commune intelligi debet, & sic in statuto. q. 23. n. 12.</i>	152	<i>non includit in se necessariam. q. 27. n. 12. fol.</i>	176
<i>Presumptio cessat, ubi veritas elucescit. q. 33. n. 2. fol.</i>	196	<i>Prohibitio testatoris ne legatarius amplius aliud petat, non comprehendit id quod legatario ex legis dispositione deferatur q. 19. n. 18.</i>	137
<i>Prælati.</i>		<i>Prohibitio à lege inducta ne mulier in vita de dote disponderet, non est ad favorem filiorum, sed favore publico, ne remaneat indotata. q. 1. n. 49.</i>	8
<i>Prælati non possunt legatum ecclesie factum recipere. q. 35. n. 19.</i>	201	<i>Prohibitio sola ususfructus patri facti non facit cessare fraudem per l. hac edictali considerata. q. 2. n. 44.</i>	22
<i>Primogenitus ad hoc, ut ad successionem maiori- tus admittatur sufficit, quod tempore mortis opax inveniatur. q. 15. n. 25.</i>	124	<i>Num ex prohibitione à matre facta in donatis filiis secundi matrimonij, ne patri quærat- ur ususfructus, intelligatur quoque prohibita commoditas; & sic dici possit talem donationem in fraudem l. hac edictali non esse factam. q. 3. per tot.</i>	24
<i>Primogenitus ob religionis professionem exclu- sus admittitur ad succedendum, expulso secun- dogenito ad successionem admisso, superue- niente habilitate. q. 15. n. 3.</i>	119	<i>Prohibitum favore alicuius, per eius consensum efficitur licitum. q. 49. n. 4.</i>	237
<i>Primogenitus restitutus non recuperat feuda se- cundogenito tempore damnationis denoluta. q. 15. n. 38.</i>	122	<i>Prohibitum alienare, & si alienas, cum pacto, quod statim restituat, non evitat penam con- tractionis, si alienet in personam, quæ pactum servatura non sit. q. 2. n. 23.</i>	182
<i>Princeps non potest nisi ex causa publica, & bono cambio assignato ius questio alicui au- ferre. q. 15. n. 39. & 44.</i>	122	<i>Prohibitum non dicitur actus ubi fuit permissus, quamvis deinde creditu perveniat ad actum prohibitum. q. 5. n. 8.</i>	34
<i>Principis restitutio non operatur, quoad ea, quæ tempore damnationis ad alios deducta fuerunt. q. 15. n. 45.</i>	123	<i>Prohibitum in certam personam alienare, cen- setur quoque prohibitum operam dare ne aliquo modo ad illam perveniat alienatio. q. 27. nu. 31. fol.</i>	178
<i>Limita ubi Princeps illum restituisse, dicendo quod Bannum ita cancelletur, ac si nunquam damnatus fuisset. n. 46.</i>	ead.	<i>Prohibitum per contractum alienare, est quoque prohibitum per delictum. q. 27. n. 20.</i>	177
<i>Princeps aduersus legem disponere non prohibe- tur. q. 14. n. 45.</i>	116	<i>Prohibitum alienare censetur quoque prohibitum facere actum, per quem sequi possit alienatio. q. 27. n. 21.</i>	177
<i>Princeps, consentiens, ut filius familias testetur, intelligitur servata forma iuris. q. 49. n. 20. fol.</i>	238	<i>Prohibitum in certam personam alienare, tenetur non tantum in eam non alienare, quam etiam operam dare, ne aliquo modo, vel via ad ipsam perveniat alienatio. q. 4. n. 10.</i>	32
<i>Privilegiatus non vititur suo privilegio contra alium privilegiatum. q. 9. n. 65.</i>	7	<i>Ampla siue mediata, siue immediata ex actu per veniatur alienatio, ibid. n. 21.</i>	33
<i>Prohibere liberis hominibus liberam dispositio- nem bonorum suorum est virtus legis. q. 1. n. 46. fol.</i>	8	<i>Ampliatum & ex iuris necessitate deinde se- quatur alienatio, ibid. n. 23.</i>	32
<i>Prohibita est Filio alienatio ubi commoditas spectaret ad patrem. q. 3. n. 8.</i>	25	<i>Prohibitum alienare in præiudicium alterius, non potest illi delinquendo præiudicare. q. 27. nu. 30. fol.</i>	177
<i>Prohibito patri usufructu, an dicatur prohibita commoditas, & administratio. q. 3. n. 2. & 3. fol.</i>	24	<i>Prohibitum favore alicuius testari, prohibetur quo-</i>	
<i>Sed contrarium nu. 4. 6. 13. & 24.</i>	24		
<i>Affertur cautela num. 7.</i>	25		
<i>Sed distingue an à lege, vel ab homine prohibi- tus sit usus fructus, ibid. n. 9.</i>	25		
<i>Sed intellige nu. 17.</i>	26		
<i>Amplia etiam ubi tali esset filio relictus usus</i>			

INDEX:

quoque favore pie causse disponere. q. 37. nu. 20. fol. 211
 Prohibitum alienare prohibetur etiam facere modum, per quem sequi possit alienatio. q. 6. nu. 47. fol. 45
 Promittens dotem, quam non debet censetur donare. q. 9. n. 56. 68
 Proprietarius vide in verbo Causio, & usufructuarius.
 Proventus, quæ ex condemnatoria sententia oriuntur, spectant ad dominum tempore delicti, & non condemnationis. q. 48. n. 6. 235
 Prouisio.
 Prouisio l. hac edictali potestentia coniugum impediri non potest. q. 44. n. 4. 227
 Proximitas ficta à iure positiuo introducta, æquatur vera proximitati. quest. 41. num. 9. fol. 220
 Publica utilitas.
 Publica utilitas in Religione versatur. q. 10. n. 6. fol. 72
 Pupillaris substitutio.
 Pupillaris substitutio testamentum filij dicitur. q. 28. nu. 40. 185
 Pupillus.
 Pupillus potest tutori donare, cum onere, vel alteri restituere. q. 28. nu. 10. 181
 Pupillus non potest hereditatem sibi delatam, absque prætoris autoritate repudiare. q. 35. nu. 17. 201
 Put.
 Put. decis. 160. lib. 3. declaratur. quest. 9. num. 70 fol. 70
 Put. in decis. 416. par. 1. declaratur. q. 23. n. 25. n. fol. 65

Qualitas.

Qualitas esse non potest ubi cessat substantia. q. 3. n. 38. 28
 Qualitas requisita ad succedendum debet adesse præcisè eo tempore quo cedit dies substitutio- nis. q. 15. n. 24. 121

Quarta.

Quarta Auth. præterea C. unde vir, & uxor, non veniat in consideratione in materia libac edictali, & à filiis primi matrimonij impediri possit in appendicibus in fine libri.

Querela.

Querela inofficiosa dotis à matre data non tem-

petit filio, nisi soluto matrimonio. q. 47. nu. 3. fol. 233
 Amplia etiam de iure Consuetudinis nu. 4. cod. Sed contrarium nu. 6. eod.
 Prima opinio verior. nu. 7. eod.
 Sed declaratur. nu. 8. eod.
 Querela de inoff. dot. an & quando constante matrimonio dari possit. q. 9. n. 79. eod.
 Querela contra testamentum à iure civili introducta fuit. q. 6. n. 26. 43
 Querela inofficiosa dotis quando filiis aduersus matrem secundo nubentem non competat. q. 5. n. 38. 37

Qui.

Qui non potest capere per se, potest capere per alium. q. 28. n. 7. 180
 Quis usque ad centum annos vivere præsumitur. q. 31. n. 8. 192
 Quis plus se ipsum, quam filios diligere tenetur. q. 5. n. 7. 34
 Quisquis est rei sue moderator, & arbitrer. q. 2. n. 17. 171

Quod.

Quod iure ob defectum potestatis permissum non est, concedi non debet sub colore necessitatis. q. 31. n. 22. 144
 Quod una via prohibetur, alia permissum esse non debet. q. 37. n. 32. 212
 Quod à consuetudine filiis deferatur non parente, sed ab ipsius civibus deferatur, & sic ex prouidentia ipsius consuetudinis. q. 22. n. 3. 148
 Quod interpretatiue, & declaratiue venit à lege, ex mente testatoris dicitur venire. q. 8. nu. 23. fol. 59
 Quod est nullum, nullum, nec proximum, nec remotum producit effectum. quest. 2. num. 22. fol. 17

Ratio.

Ratio ubi à statuto non exprimitur, inest illi ratio naturalis, & civilis, ac iuris communis si adaptari potest. q. 12. n. 27. 100
 Ratio legis ubi est certa, licet tacita, potest ex illa argui tanquam ex causâ finali. q. 12. nu. 58. fol. 100
 Ratio quæ à lege exprimitur, si alio deferuit, pergitur non per modum extensionis, sed interpretationis. q. 1. n. 59. 10
 Declarata n. 60. eod.

Rei.

I N D E X

- Rei venditio.**
Rei venditio datur aduersus definentem possidere absque dolo, ubi initium esset vitiosum. q. 43. num. 25. 225
- Relictum.**
Relictum dicitur filio, quod à lege suppletur. q. 8. nu. 31. 60
Relictum ultra modum l. hac edictali non erit cum fructibus restituendum, ubi pecunia à coniuge auferri debet. quest. 30. num. 17. fol. 191
Intellige ubi cum illa pecunia secundus coniux locupletior factus non sit. n. 18. eod.
- Remittens, & remittere.**
Remittens se voluntati alterius intelligitur arbitrio boni viri. q. 50. nu. 46. 248
Remittens iniuriam non censetur damna expensas, & interesse remisisse. quest. 21. num. 99. fol. 146
Amplia quamuis pro iniuriæ remissione pecuniâ accepisset. nu. 50. 147
Remittere quid sit. q. 35. nu. 8. 200
- Remuneratoria.**
Remuneratoria donatio inter virum, & uxorem non appellatur, ubi esset donatum ob impensas, & labores à viro factas in recuperandis bonis uxoris. q. 25. nu. 38. 167
Item ubi uti aduocatus in causis uxoris patrocinatus esset. nu. 39. eod.
Item ex causa seruitorum, & impensarum in diurna viri, vel uxoris agitudine. num. 40.
Maxime si illam laborantem in uxorem duxerat. nu. 41. eod.
- Renunciari, & Renuncians.**
Renunciari dolo futuro non potest, vide in verbo dolo, & dolus.
Renuncians ius conductionis, non censetur renunciassse ius intraturæ. q. 11. nn. 86. 88
Renuncians omni iuri, quod habet, vel speret habere, non censetur iuri de futuro, sed de presentibus renunciare. q. 11. nu. 75. 86
Renuncians omni iuri, & legum auxilia, quæ operetur. q. 11. nu. 113. & 116. 92
Renuncians hereditatem censetur eam adire. quest. 35. nu. 24. 202
Renuncians contemplatione masculinorum, illis deficientibus admittitur ad successionem, siue testatus, siue intestatus pater decederet. q. 11. nu. 55. & 59. 84
Amplia quamuis pro se, & heredibus stipulatus sit pater. num. 56.
- Renunciatio, & Renunciatio.**
In renunciatio num requiratur assensus. q. 11. n. 44. 82
In generali filia renunciatio, non comprehenditur id, quod ex statuto illi debetur. q. 11. n. 87. 88
In renunciatio filie patri facta non includuntur ea, quæ ex culpa illius, cui fit renunciatio omissa sunt. q. 11. n. 78. 79. & 115. 87
A renunciatio per pactum, ad exclusionem per statutum non recte arguitur. & nu. 66. q. 12. n. 64. 104
In renunciatio requiritur acceptatio eius cui fit. q. 12. n. 65. 104
Renunciationes à filiabus nuptui traditis non ex spontanea earum voluntate fiunt, sed stimulatione parentum. q. 11. n. 105. 90
Renunciatio à mente renunciatis regulari debet. q. 11. n. 17. 78
Renunciatio quid sit. q. 11. n. 101. 90
Renunciatio excedens summam quæ gentorum auctorum infirmatione eget. q. 11. num. 102. fol. 90
Renunciatio beneficij l. hac edictali non sufficit absque speciali verificatione illius. q. 11. nu. 129. 93
Limita in filio doctore. n. 130. eod.
Renunciatio sororis vni ex fratribus facta omnibus alijs prodest. quest. 11. n. 19. 78
Renunciatio. Vide in verbo filia.
Renunciatio beneficio l. hac edictali expressa, & specialis requiritur. q. 11. n. 128. 93
Renunciatio matris nocet nepotibus. q. 11. n. 7. fol. 77
Renunciatio filie censetur facta contemplatione masculinorum. q. 11. n. 8. 77
Renunciatio per acceptilationem facta, an in se habeat tacitam conditionem si masculus superuiveret. q. 11. n. 49. 83
Renunciatio matris, quando, nepotibus noceat. q. 11. n. 50. 51. 52. cum seq. 83
Renunciatio sororis secundum dilectionem, & affectionem regulatur. q. 11. n. 19. 78
Renunciatio, & si generalis strictè interpretatur ubi aliquid est operata. quest. 11. nu. 110. fol. 90
Renunciatio an, & quando hereditatis additionem inducat. quest. 11. num. 46. & 47. fol. 82

Re-

I N D E X.

- Renunciatio facta a filio de re contenta, an ba-
beatur pro repudiatione, vel satisfactio, &
liberatione. q. 11. n. 5. 77
- Ad hoc ut beneficio l. hac edictali renunciatur
expressa, & specialis requiritur renunciatio.
q. 11. n. 128. 93
- Renunciatio generalis vide in verbo generalis
renunciatio. 93
- Renunciatio filii non obstat deficiendi huius mas-
culi. q. 11. n. 22. 79
- Renunciatio filia patri pro se, & heredibus facta
an in beneficium amicum masculinum, tam
primi, quam secundi matrimonij cedat, & sic
patris hereditatem augeat. quæst. 11. per tot.
fol. 76
- Renunciatio filia an patris augeat patrimonium,
& sic cedat in beneficium filiarum, secundi
matrimonij. q. 11. n. 1. & 2. 76
- Renunciatio facta patri stipulanti pro se & ha-
redibus, acquiritur omnibus heredibus. q. 11.
n. 2. 76
- Renunciatio facta per viam pacti de non petendo
in vim donationis sustinetur. q. 11. num. 3.
fol. 76
- Renunciatio quando dicatur donatio, q. 11. nu-
43. & 45. 82
- Renunciatio in præiudicium renunciantis inter-
pretari non debet. q. 11. num. 106. & 109.
fol. 90
- Renunciatio facta contemplatione masculinorum,
renunciantis non obstat, si cum masculis extra-
nei instituti sint heredes. quæst. 11. nu. 57.
fol. 85
- Vel ubi masculi succedere nequirent num. 58.
fol. 86
- Renunciatio filia facta patri pro se, & heredi-
bus, censetur facta contemplatione fratrum
utrinque coniunctorum. q. 11. n. 38. 81
- Renunciatio filii in se conditionem habet, si ali-
quis ex masculis supervixerit. q. 11. num. 23.
fol. 79
- Et quid si esset facta per coemptionem num.
49. 83
- Renunciatio filia censetur facta favore mascula-
rum tempore renunciationis existitum. q.
11. n. 24. 79
- Item favore procreandorum, si tempore renun-
ciationis non existitum n. 25. eod.
- Intellige ubi pater illam acceptando filios ma-
sculos sperare potuerat nu. 26. eod.
- Renunciatio generalis, an & quando beneficium
l. hac edictali comprehendatur, & res sententia
opiniones q. 11. n. 60. 63. 73. cum sequenti &
79. 80. 81. cum sequenti & nu. 89. 90. 91. &
94. fol. 85
- Et quid si tempore renunciationis beneficium
l. hac edictali erat filia renunciantis delatum
num. 73. 80. & 81. 86
- Et quid si portio quam habuit renuncians, æqui-
valeret etiam tunc, & portio que disposita
in l. hac edictali competere, num. 85. &
131. 87
- Renunciatio filia censetur facta in beneficium
masculorum utrinque coniunctorum, q. 11.
n. 13. 19. 20. & 21. 78
- Amplia ut censetur facta in beneficium fororis
innuptæ, masculis tamen non existentibus nu.
14. eod.
- Sed intellige nu. 28. 79
- Renunciatio intelligitur rebus sic stantibus q. 11.
n. 74. 86
- Renunciatio Velleiani per mulierem facta ob-
que certificatione non valet. quamvis iurata.
q. 49. n. 51. 241
- Repudiatio.
- Repudiatio legitima non debetur. q. 8. num. 9.
fol. 56.
- Repudiare.
- Repudiare est alienare quæst. 35. num. 16.
fol. 201
- Restitutio.
- Restitutio minori non conceditur, ubi contra-
ctus inspecto principio poterat ita esse utilis,
sicuti damnosus, quamvis deinde lasso super-
uenerit. q. 32. n. 7. 195
- Restitutio que à Principe damnatis ad trire-
mes concedi solet, in consideratione habenda
erit. q. 14. n. 24. 114
- Restitutio dotis mulieri per damnationem viri
ad triremes non debetur, sed simplex tantum
affecuratio. q. 14. n. 25. 114
- Restitutio in integrum etiam heredibus mulie-
ris adversus pactum factum cum secun-
do viro de lucranda dote conceditur, quando
cum nobilitari, & ditiori, & minori quanti-
tate matrimonium contrahi potuisset. q. 3. n.
40. 37
- Restitutio usufructuarij non operatur reinte-
grationem ipsius usufructus ob eius damna-
tionem amissi, & cum proprietate consolida-
ti

I N D I E X

<i>fig. 15. n. 10.</i>	110	<i>Sfort. Odd.</i>	
<i>Restitutio ob rem amissionem recuperatio. q.</i>		<i>Sfort. Odd. de in integr. restit. quest. 99. art. 2.</i>	
<i>15. n. 34. & 37.</i>	122	<i>confutatur. q. 15. n. 43.</i>	123
<i>Plus non restituitur, quam lesio abstulit. q. 35.</i>		<i>Solutio.</i>	
<i>n. 42.</i>	123	<i>Solutio semper in maiorem causam facta cense-</i>	
<i>Restitutus.</i>		<i>tur. q. 9. n. 34.</i>	66
<i>Restitutus ad bonam recuperat hereditatem ma-</i>		<i>Soror.</i>	
<i>tris, quam propter cõdeminatiduem adire non</i>		<i>Soror partem successionis petere potest, ubi ma-</i>	
<i>potuerat. q. 15. n. 29.</i>	121	<i>sculus cum maritare distulerit. q. 12. n. 16. 98</i>	
<i>Intellige ubi plenarie quis fuerit restitutus nu.</i>		<i>Soror à fratre aliterius matrimonij de iure com-</i>	
<i>30.</i>	122	<i>muni non excluditur. q. 12. n. 24.</i>	98
<i>Restitutus vide in verbo princeps, pater filius, le-</i>		<i>Soror innupta non excludit sororem nuptam,</i>	
<i>gatarum & damnatus Incapax. vide in ver-</i>		<i>attenta Confis. in aliquibus. quest. 11. n. 14.</i>	
<i>bo legatarum monachus, & filius.</i>		<i>fol.</i>	94
<i>Retrotractio.</i>		<i>Contrarium num. 15.</i>	ead.
<i>Retrotractio nunquam fit in praiudicium tertij.</i>		<i>Intellige num. 21.</i>	ead.
<i>q. 13. n. 25.</i>	110	<i>Sororis renunciatio uni ex fratribus facta, om-</i>	
<i>Reuocatio.</i>		<i>nibus alijs prodest. q. 11. n. 20.</i>	78
<i>Reuocatio generalis vide in verbo generalis re-</i>		<i>Specialitas</i>	
<i>uocatio.</i>		<i>Specialitas in uno casu arguit regulam in contra-</i>	
<i>Roman.</i>		<i>rium. q. 12. n. 83.</i>	107
<i>Roman. sing. 820. confutatur. q. 25. num. 47.</i>		<i>Spes.</i>	
<i>fol.</i>	167	<i>Spes succedendi variabilis est. q. 15. n. 15.</i>	120
<i>Saluanum interdictum.</i>		<i>Spes, que potest deficere non transmittitur. q.</i>	
<i>Saluanum interdictum cessat deficiente hy-</i>		<i>49. n. 8.</i>	230
<i>poteca. q. 43. n. 7.</i>	224	<i>Spes quando sustinet stipulationem. q. 2. nu. 21.</i>	
<i>Secundo genitus.</i>		<i>fol.</i>	175
<i>Secundo genitus num excludatur ob capacitatem</i>		<i>Spes conditionalis vendi, & cedi potest. q. 34. n.</i>	
<i>in primo genito ob religionis professionem ex-</i>		<i>5.</i>	197
<i>cluso superuenientem. q. 15. n. 3.</i>	119	<i>Spurius.</i>	
<i>Secundus coniux.</i>		<i>Spurius nec directe, nec per obliquum capere po-</i>	
<i>Secundus coniux consumans bona filijs primi</i>		<i>test. q. 5. n. 8.</i>	30
<i>matrimonij reseruata, tenetur in subsidium,</i>		<i>Statuta, & Statutum.</i>	
<i>scilicet ubi eorum mater non esset soluenda.</i>		<i>Statuta in tantum disponunt, in quantum loqui-</i>	
<i>q. 43. n. 28.</i>	226	<i>tur. q. 6. n. 40.</i>	44
<i>Sententia.</i>		<i>Maxime quando aliter intelligendo sequeretur</i>	
<i>Sententia non potest pro parte sustineri, & pro</i>		<i>absurdum. q. 6. n. 41.</i>	44
<i>parte non. q. 29. n. 3.</i>	185	<i>Statutum an possit in totum legitimam tollere. q.</i>	
<i>Seruitia.</i>		<i>6. n. 42.</i>	44
<i>Seruitia obsequialia que inter virum, & uxore</i>		<i>Intellige n. 43.</i>	45
<i>præstantur remunerationem non merentur.</i>		<i>Statuta feminarum exclusua propter solam cõ-</i>	
<i>q. 25. n. 22.</i>	165	<i>seruanda agnationis ratione condita esse non</i>	
<i>Seruitia obsequialia sicut ab uxore viro deben-</i>		<i>consentur, ubi illa expressa non fuerit. q. 12.</i>	
<i>tur ita contra. q. 25. n. 24.</i>	165	<i>n. 7.</i>	96
<i>Seruitus.</i>		<i>Quod à statuto dispositum est, videtur inesse con-</i>	
<i>Seruitus seruitutis dari non potest. q. 3. num. 29.</i>		<i>tractibus, ac si expressum esset. q. 23. nu. 21.</i>	
<i>fol.</i>	27	<i>fol.</i>	153
		<i>Stante statuto, quod mater posset constituendo do-</i>	
		<i>tem de ea disponere, etiam in praiudicium</i>	
		<i>filiorum ex primo matrimonio, per actum</i>	
		<i>firm.</i>	

I N D E X.

<i>simplicis constitutionis dotis factum secundo viro, non censetur praeiudicatum filijs primi matrimonij. q. 23. n. 27.</i>	153	12. n. 5. & 12.	95
<i>Sed contrarium nu. 28. & 29.</i>	ead.	<i>Contrarium nu. 25.</i>	99
<i>Statutum derogans dispositioni l. hac edictali non tollit legitimam. quest. 6. num. 5. fol.</i>	40	<i>Amplia quamvis agnationis mentio facta non fuerit num. 26. & 27.</i>	ead.
<i>Statutum legitimam tollere non potest. Limita cum causa. q. 6. n. 6. & 23.</i>	40	<i>Statutum exclusuum feminarium propter existentiam masculorum an verificetur in masculis secundi matrimonij. q. 12. per tot.</i>	95
<i>Intellige num. 24.</i>	ead.	<i>Statutum deferens medietatem dotis viro, an habeat locum in dote praesumpta existentibus filijs matrimonij q. 23. per tot.</i>	151
<i>Statutum à iure communi exorbitans, non est extendendum ultra casus suos. quest. 6. n. 39. fol.</i>	44	<i>Statutum mandans filiam dotatam à patre esse contentiam, & eam excludi à successione illius non est contra bonos mores. q. 26. n. 16.</i>	170
<i>Statutum non potest in totum legitimam tollere, sed diminueri. q. 6. n. 20.</i>	41	<i>Statutum deferens dotem alicui ob uxoris adulterium non habet locum existentibus filijs primi matrimonij q. 27. n. 4.</i>	175
<i>Statutum ubi potest plures effectus ad correctionem iuris communi inducere, restringitur, ut unum potius, quam plures inducat. q. 6. nu. 34.</i>	44	<i>Intellige ibidem n. 6.</i>	ead.
<i>Amplia quamvis necessarium esset ad impropiam interpretationem deuenire. n. 35.</i>	ead.	<i>Statutum loquens de dote verificatur in dote confessata, elapso tempore opponendi exceptionem non numer. dot. q. 24. n. 36.</i>	159
<i>Vel si aequitas aliter suadeat. n. 36.</i>	ead.	<i>Statutum si disponeret, ut maritus lucretur tantam partem dotis, quantum filijs prioris matrimonij habere debent, intelligeretur deducta legitima. Limita in matre.</i>	ead.
<i>Statutum mandans, quod circa damna illata fieri debeat iuramento alicuius, seruari debet. q. 50. n. 31.</i>	246	<i>Inter pactum, & statutum differentia non constituitur. q. 6. n. 45.</i>	45
<i>Intellige ubi damna prius essent probata ibidem n. 44. cum seq.</i>	248	<i>Statutum deferens dotem secundo viro non obstantibus filijs primi matrimonij, licet eis auferat, quod ex dispositione l. hac edictali conse qui possint, non tamen tollit eis legitimari. q. 6. n. 8.</i>	40
<i>Statutum quod à primo creditore pecunia secundo soluta auocari non possit.</i>		<i>Contrarium n. 22.</i>	42
<i>Intelligitur dummodo secundus non consumpserit mala fide, & dolo. q. 43. n. 23.</i>	225	<i>Distingue an totam dotem, vel partem, secundo viro tribuat nu. 16.</i>	41
<i>Statutum deferens dotem secundo viro, num. censetur dispositioni l. hac edictali derogare; & quid quoad legitimam q. 6. per tot.</i>	39	<i>Statutum excludens dotatam, vel maritatum habet locum etiam in moniali q. 10. num. 9. fol.</i>	72
<i>Statutum excludens feminas propter masculos non comprehendit naturales, etiam si de materna ageretur successione. q. 17. n. 28.</i>	129	<i>Statutum prohibens donationes factas non comprehendit donationes factas causa remuneratio nis. q. 25. n. 9.</i>	164
<i>Statutum, quod mulieres non possint, contrahere absque solemnitatibus, non habet locum in emptione, vel constitutione census vitalitij. q. 32. n. 9.</i>	195	<i>Statutum deferens dotem secundo viro, etiam stantibus filijs primi matrimonij validum est, quamvis tollat legitimam. q. 5. num. 11. fol.</i>	34
<i>Statutum vide in verbo Filia, & Femina.</i>		<i>Sed contrarium. ibid. n. 24.</i>	36
<i>Statutum feminarium exclusuum, an in masculis secundi matrimonij existentibus verificetur. q. 12. n. 2.</i>	95	<i>Statutum exclusuum feminarium tanquam accusatorium natura, strikte intelligi debet. q. 12. n. 34.</i>	101
<i>Et quid de constit. huius Regn. in aliquibus nu. 8. 23. & 31.</i>	97	<i>Statutum debet interpretari, ut minus à iure communi recedat. q. 6. n. 31.</i>	43
<i>Statutum excludens feminas propter masculos, non ratione conferuanda agnationis, sed ut faueat masculinitati conditum esse censetur, q.</i>			Sub-

I N D E X:

Substitutio.

Substitutio vulgaris vide in verbo vulgaris substitutio.
Substitutio ex Institutione contra formam l. hac editāli corrañ q. 19. n. 14. 187
Substitutio pupillaris vide in verbo pupillaris substitutio.
Substitutio filijs à matre facta in personam secundi viri, in fraudem l. hac editāli indicatur. q. 28. n. 38. 185
Amplia etiam si mater esset substituta num. 39. 185
Intellige in bonis à patre, vel à matre profectis nu. 41. 185

Substitutus.

Substitutus vulgaris datus secundo viro instituto ab uxore non succedit, tamquam substitutio in fraudem l. hac editāli facta. q. 28. nu. 16. 181
Sed Intellige cum distinctione num. 19. & nu. 33. 184
Substitutus vulgaris vide in verbo vulgaris substitutus.

Successio.

Successio differt à lucro, quod ex l. hac editāli provenit. q. 40. n. 4. 219
Successio est de iure naturali. q. 10 n. 7. 125

Successoris.

Successoris nomen successorum bonorum importat. Successorem bonorum importat. q. 46. num. 17. 131

Supplementum.

Pro supplemento legitimæ conditio ex lege, & non actio ex testamento datur. q. 8. num. 2. 55
Contrarium nu. 29. 58
Supplementum legitimæ non fit nisi nolenti. q. 8. n. 8. 56
Supplementum petere non prohibetur filius nulla habita ratione oneris in legato adfecto quamvis illud simpliciter agnouerit. q. 19. nu. 14. 136
Supplementum legitimæ habetur iudicio testatoris. q. 7. n. 11. 49
Intellige num. 11. 49
Supplementum legitimæ filio debitum num. veniat in consideratione l. hac editāli. q. 22. n. 7. 148
Supplementum legitimæ nedum iudicio testatoris, verum ex præcepto legis venit. q. 8. n. 17.

fol. 57
Superfluitas potius toleratur, quam quod iuris correctio inducitur. q. 6. n. 32. 44
Supplementum legitimæ non præscribitur, nisi spatio triginta annorum. q. 8. n. 20. 58
Supplementi petitio non subrogatur loco querelæ. q. 8. n. 21. 58

Surd.

Surd. in decis. 99. nu. 8. declaratur. q. 43. nu. 27. 226
fol. 226
Surd. conf. 244. vol. 2. declaratur. q. 11. nu. 45. 87
fol. 87
Surdus in decis. 8. declaratur, & nu. 87. q. 12. 107
fol. 107
Surd. decis. 99. nu. 11. declaratur. q. 18. num. 29. 133
fol. 133

Tacita.

T *Acita pupillaris substitutio matrem à legitima non excludit, sicut expressa. q. 23. n. 26.* 152

Taciturnitas.

Taciturnitas metu reventiali interueniente, consensus non inducit. q. 21. n. 28. 146

Tempus.

Tempus mortis inspicendum est an plus vitrici, vel nouerca datum, vel relictum sit, in materia l. hac editāli. q. 47. n. 1. 233
Quod tempus inspicendum sit, donationis, vel mortis in materia l. hac editāli. q. 47. per tot. 233
fol. 233
Tempus quodam inspicere debeat in estimatione fructuum consumptionis, vel non perceptio. q. 3. n. 23. 27
Tempus delicti, & non condemnationis in iure querendo circa poenam attendi debet. q. 48. n. 4. 234

Thesaur.

Thesaurus lib. 1. qq. forens. q. 42. & Osasch. conf. 76. declaratur. q. 12. n. 21. 98
Thesaur. in decis. 184. num. 11. declaratur. q. 7. n. 23. 52
Thesaur. decis. 159. consutatur. q. 12. num. 72. 105
fol. 105
Thesaur. decis. 70. n. 12. consutatur q. 15. num. 11. 5

Testamentum.

Testamentum sustinetur pro ea parte, pro qua quis disponere potest quæst. 29. num. 26. 188
fol. 188

Te-

I N D E X.

Testamentum patris erit nullum filio monacho praterito. q. 13. nu. 12. 109

Testamentum non irritatur ex incapacitate instituti, ubi adest vulgaris substitutio. q. 28. nu. 12. 181

Testamentum pendente appellatione condemnationis sententia factum valet si statim condemnatus mortuus sit. q. 14. n. 35. 115

Amplia quamvis appellatio per lapsus fatalium deserta fuerit. nu. 43. 116

Dummodo ante mortem id declaratum non fuerit. nu. 44. 116

Testamentum non sustinetur si auus viuent filio nepotem instituerit. quæst. 41. nu. 3. fol. 220

Amplia ut mortuo filio idem nepos possit inofficiosum discere testamentum. quæst. 41. nu. 4. fol. 220

Testator.

Testator potest rem heredis alteri obligare. q. 18 nu. 18. 131

Testator cautionem usufructuario remittere non potest. q. 19. n. 16. 137

Testator si fateatur se alicui certam summam deberi, quam reuera non debet, censetur velle illi legare. q. 24. n. 33. 159

Testator si disposuerit, quod inobediens ipso iure, & factio sit priuatus, non requiritur alia interpellatio. q. 30. n. 16. 191

Testatoris prohibitio vide in verbo prohibitio testatoris.

Tex.

Tex. in l. magis puto S. fundum ff. de reb. eorum explicatur. q. 35. nu. 33. & 34. 205

Tex. in l. Theopompus ff. de dot. preleg. explicatur. q. 50. nu. 11. 244

Tex. in l. Sulpitius ff. de donat. inter vir. & ux. declarat ur. q. 29. nu. 32. 188

Tex. in l. qui autem ff. qua in fraudem creditor. procedit etiam respectu creditorum hypothecam habentium. q. 35. nu. 2. 199

Text. in l. sponsus S. si maritus ff. de donatio. inter vir. & uxorem declarat ur. q. 35. nu. 20. fol. 201

Tex. vide in verbo dispositio.

Text. in l. profectitia ff. de iur. dot. declarat ur. q. 1. n. 83. 13

Tex. in l. dotem dedit ff. de collat. bon. declarat ur. eod.

Text. in l. auus nepti ff. de iur. dot. declarat ur.

eod. quæst. nu. 8 q. 13

Tex. in l. 4. ff. de inof. test. declarat ur. d. q. 1 n. 58 fol. 10

Tex. in S. fin. Auth. de nupt. declarat ur. q. 2 n. 23 fol. 18

Text. in l. Sulpitius ff. de donation. inter vir. & ux. declarat ur. q. 2 n. 32. 19

Text. in l. fin. S. fin autem in secunda etate C. de bonisq. liber. q. 3. nu. 11. 25

Text. l. cum à matre C. de rei vendic. non procedit ubi testatoris factum esset contra legis prohibitionem. q. 18. nu. 18. 132

Intellige nu. 36. 134

Item non procedit quando, quis iure proprio, & ex propria persona suaderet. quæst. 18. n. 20 fol. 132

Item non procedit in heredibus necessarijs, sed voluntarijs. nu. 23. eod.

Tex. l. hac edictali in verbis illis, ut singuli æquas habeant partes, declarat ur. q. 40. nu. 7. 219

Text. in Auth. ad eos solos C. de secund. nupt. declarat ur. q. 40. nu. 8. 219

Tex. in l. qui autem ff. qua in fraudem creditor. habet locum in omnibus lucris à lege prouenientibus, & nu. 9. & ibi in lucro Authenth. bona damnatorum C. de bon. proscripti. q. 45. nu. 7. 228

Tex. in l. fideicommisso C. de transact. procedit, ubi incertitudo utrique parti equalis esset. q. 36. nu. 21. 209

Tex. in S. optime Authen. de nupt. declarat ur. q. 38. n. 11. 214

Tex. in l. fin. C. ad Velleian. corrigitur per Auth. si qua mulier C. eod. q. 9. n. 51. 54. 55. & 71. fol. 68

Tex. in l. mulier ff. ad Trebell. non est correctus per l. hac edictali. q. 28. num. 2. 180

Tex. l. hac edictali procedit in nepotibus, & pronepotibus, non existentibus tamen filijs. q. 41. nu. 5. 220

Intellige num. 7. eod.

Tex. in S. fin. Auth. de nupt. declarat ur. q. 1. n. 13. fol. 5

Tex. in l. si fenebris C. ad Velleianum explicatur. q. 9. n. 52. 68

Text. in l. si dotare C. eod. declarat ur. q. 9. n. 53. fol. 68

Text. in l. fin. C. eod. plures habet declarationes, & signanter non procedit ubi mater pro filia

Cc pa-

I N D E X.

- patrem habente intercederet. q. 9. nu. 54. 57. & 59. 68*
Limita ubi absque dicta obligatione gener. non erat contrahendus nu. 69. 70
Tex. in l. plautius ff. de aur. & argent. legati, & tex. in l. iulius ff. ad Trebell. ac l. 1. §. generaliter ff. de leg. praestand. declarantur q. 11. num. 116. 91
Tex. in l. qui autem ff. quæ in fraudem creditorum non habet locum in ijs, quæ ipso iure acquiruntur, vel debentur, ut in legitima. q. 45. nu. 1. fol. 228
Tex. in l. sed si plures in arrogato ff. de vulg. & pupill. declaratur n. 80. q. 1. 13
Tex. in l. si ager ff. quib. mod. ususfr. amitt. declaratur. q. 15. n. 12. 120
Tex. in l. sed conditioni §. solemus, & l. alienum §. 1. ff. de hered. instit. declarantur. q. 15. nu. 13. 120
Tex. in Auth. sed quamvis procedit etiam in dote promissa q. 23. n. 4. 151
Tem in §. sin Autem Auth. de tempor. non solut. pe cun. declaratur. q. 24. n. 51. 161
Tex. in l. neque enim §. deportati in fin. ff. de milit. testam. declaratur. quæst. 15. num. 21. fol. 120
Tex. l. hereditatum. ff. ad l. falcid. non habet locum absque facto hominis q. 33. n. 3. 196
Tex. in l. generaliter. C. de secund. nupt. declaratur. q. 43. n. 26. 225
Tex. in l. si extraneus ff. de iur. dot. non procedit respectu matris. q. 24. n. 25. 198
Tex. in l. unica §. accedit. C. de rei vxor. act. procedit in extranea, & ubi non adest alius ad quem onus dotandi pertineret. q. 9. nu. 68. fol. 70
Tex. in l. fin. C. ad Velleian. supponit respectu mulieris intercessionem. q. 9. n. 63. 69
Tex. in l. fin. C. ad Velleian. procedit ubi obligas se dote alicuius, bona extradotalia haberet, secus si solam dotem. q. 9. 64. 69
Tex. in l. cum quaritur. C. de inoff. testamen. limitatur ubi lucratiuo titulo pater alienasset. q. 39. n. 16. 217
Tex. in l. filio preterito ff. de inoff. testamen. quomodo procedat. q. 49. n. 30. 239
Tex. in l. non putauit §. si quis sua manu ff. de bonor. poss. contr. tabul. non excludit. querelâ. q. 59. n. 32. 239
Tex. in l. non putauit §. si quis sua manu ff. de bonor. poss. contra tabul. declaratur. q. 49. n. 32. fol. 239
Tex. in l. si quis argentum §. sin autem C. de donat. procedit solum favore pauperis donantis q. 31. n. 12. 193
Tex. in auth. heres C. de secund. nupt. declaratur. q. 12. n. 63. & 85. 104
Tex. in l. planè §. 1. ff. de leg. 1. procedit etiam cessante favore ultima voluntatis. q. 43. num. 29. 226
Tex. §. quoniam infirmans Authen. de nupt. explicatur. q. 41. n. 8. 229
Tex. in Authen. matr. vel. au. in princ. declaratur. q. 3. n. 24. 27
Tex. in l. Lucius Titius ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. declaratur. q. 9. n. 58. 68
Tex. in l. aut damnum §. ministerium ff. pen. explicatur. q. 14. n. 56. 117
Tex. in l. quoniam paterita C. de secund. nupt. est correctus. q. 39. n. 5. 216
Tex. in l. cum hic status §. ambo ff. de donat. inter vir. & vxor. declaratur. q. 36. num. 18. fol. 208
- Titulus.**
- Titulus in fraudem patroni non habet locum in patre alienante in praiudicium legitima. q. 49. n. 34. 239*
- Transactio.**
- Transactio alimentorum fieri non potest absque iudicis autoritate q. 50. n. 43. 247*
- Transmissio, & Transmitti.**
- Transmissio ad hoc, ut fieri possit sufficit ius semel fuisse quæsitum. q. 46. n. 6. 230*
Transmitti an possit lucrum l. hac edictali q. 46. per tot. 229
& quid de lucro l. famina ibidem eod. 229
- Tutor.**
- Tutor, curator, & similes de neglectis tenentur q. 50. n. 14. 145*
Tutor legato priuatur, si tutelam non gerat, & illud papillo applicatur. q. 42. n. 5. 222
Tutor, Curator, Prælatus, Procurator, Decurio, & ceterique prohibentes donare, non prohibentur causa remunerationis dare. q. 25. nu. 10. fol. 164

Valasq.

I N D E X.

Valasq.

Valasq. consuet. 127. n. 10. & seq. declaratur. q. 9. n. 67. 70

Vassallus.

Vassallus remittens se gratia, & misericordia baronis circa eius compositionem intelligitur si bene arbitratus fuerit q. 50. n. 47. 248

Vassallus licet possit feudum alienatum restituito pretio reuocare, tamen nequiret si alienationi consenseris. quest. 49. num. 15. 238

Vendens, & Venditor.

Vendens rem alienam, tenetur de euictione. q. 18. n. 30. 33

Venditor de euictione non tenetur ubi emptor rei vendita incapax esset. q. 18. n. 31. 133.

Intellige in addit. ad q. 18. in fine Libri.

Verba, & Verborum.

Verba à testatore prolata, quod circa redditionem computorum dari debeat assertioni administratoris, habent eandem interpretationem, quam habet simplex liberatio reddendi ratio nem q. 50. n. 24. 245

Verbum Paragium. in Consti. in aliquibus usurpatum quid denotet. q. 12. n. 20. 98

Verba ex certa scientia, ignorantiam non tollunt q. 11. n. 180. & 122. 92

Verba renunciationis non debent esse sine effectu. q. 11. n. 70. 86

Amplia, ut nedum dictio, sed quilibet syllaba num. 71. eod.

Etiā itabendo verba ad impropriam significationem num. 72. eod.

Verba nullo modo uniuersalia negatiua denotant. q. 7. n. 20. 50

Verba in renunciatione appposita omni iuri, & legum auxilio nihil præter specificata operantur, ubi de magno ageretur præiudicio, quamuis in renunciatione fieret expressa mentio certiorationis q. 11. n. 123. & 126. 92

Verba generatim, etiam in materia odiosa non sunt restringenda. q. 11. n. 61. 85

Amplia, quamuis maior in vno, quam in alio esset ratio. eod.

Verba illa, & alijs ex quauis causa, & omni alio legum auxilio in renunciatione posita, & quando dispositionem renunciationis ampliant. q. 11. n. 64. 67. 68. 69. 120. 122. & 123. cum seq. 85

Verbum, restituere, denotat restitutionem rei cum fructibus. q. 3. n. 34. 28

Verbum alijs in renunciatione positum denotat similitudines, & explicat casus similes. q. 11. n. 65. 85

Limita ubi stat agumentatiue n. 66. eod.

Verbum Rogo in testamento prolatum necessariū inducit fideicommissum. q. 1. n. 12. 5

Verbum Hortare potius consilium, quam necessitatem inducit. q. 1. n. 14. 5

Verbum, omnino, præcisè, & totaliter significat q. 38. n. 4. 213

Verbum, ad eos solos, a lege prolatum, præter illos omnes alios excludit. q. 38. n. 5. 213

Veritas.

Veritas circa estimationem futuri euentus ex post facto quandoque attenditur. q. 33. nu. 1. fol. 196

Vidua.

Vidua libere de eius dote disponere potest in præiudicium filiorum primi matrimonij, etiam ubi dos ei fuerit data cum conditione, quod illa mortua succedant filij, quibus quandoquæ defunctæ substitutus à dotante sit aliquis q. 5. n. 21. 35

Vidua si monasterium ingrediatur, in repetitione dotis, monasterium in tantum habebit privilegia illi concessa, in quantum ipsa viueret q. 46. n. 12. 230

Vidua maxima cum difficultate virum inuenire solent ubi datus liberorum q. 3. n. 34. 36

Vidua absque magna dote virum non inueniant. q. 26. n. 77. 172

Vinc. de Franch.

Vinc. de Franch. in decis. 583 declaratur. q. 2. n. 25. 20

Virginitas.

Virginitas pars dotis dicitur. q. 26. num. 44. fol. 173

Vir, & Viri.

Vir potest lucra constante matrimonio de iure castelle questu repudiare, & non acquirere ad hoc, ut secunda acquireret coniux. q. 35. nu. 9. 200

Intellige ibidem. n. 22. 201

Amplia etiam lucra questu n. 10. 200

Contrarium ibid. nu. 23. 201

Viri, & uxoris appellatione non veniant concubina, & amarius etiam infauorabilibus q. 20. n. 2. 138

Ce 2 Virtus

I N D E X

Virtus.

<i>Virtus taciti, & expressi regulariter par est.</i> q. 23. n. 24.	153
<i>Sed contrarium ibidem.</i> n. 25.	ead.
<i>Vita hominis qualiter aestimetur.</i> q. 31. num. 4. fol.	192
<i>Vita hominis estimari debet iuxta l. hereditatū ff. ad l. Falcid.</i> q. 31. n. 5.	192
<i>Vita, & mors hominum in manu, Dei sunt.</i> q. 32. n. 12.	196

Vitrico, & vitricus.

<i>Vitrico, vel Nouerca relinqui potest usque ad quantitatem legitima filij.</i> q. 7. n. 9.	48
<i>Amplius quamvis filio minus legitima relictum sit.</i> nu. 10.	49
<i>Intelligendum.</i> 41.	53
<i>Vitrico potest relinqui plusquam uni ex filij primi matrimonij, ubi grauatur, ut alteri restituet.</i> q. 28. n. 6.	180
<i>Vitricus institutus gaudet remedio l. fin. C. de edict. diu. Andr. toll. pro ea parte, pro qua institutus potest, etsi institutio esset contra formam l. hac edictali q. 29. n. 24.</i>	188
<i>Vitricus vel nouerca, nec directi, nec per obliquum capere possunt.</i> q. 4. n. 10.	30
<i>Contrarium ibidem.</i> n. 11.	21
<i>Vitricus aequaliter cum filio primi matrimonij institutus immitti debet in possessionem pro dimidia.</i> q. 7. n. 4.	48
<i>Vitricus in illo pluri, quod ab eo auferatur cum filijs non concurrat, sed omnino excluditur.</i> q. 38. n. 8.	214
<i>Vitricus, vel nouerca nū possint relictū ab altero ex coniugibus non acquirere in praiudicium filiorum primi matrimonij.</i> q. 44. n. 2.	226
<i>Vitricus, vel nouerca nū possint relictum ab altero ex coniugibus non acquirere, & repudiare in praiudicium filiorum primi matrimonij.</i> q. 44. per tot.	226

Vna, & vnus.

<i>Vna actio ubi in locum deficientis actionis subrogatur, sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur.</i> q. 8. n. 30.	59
<i>Vnusquisque contra proprium factum, quod nullum est, venire potest.</i> q. 18. n. 15.	131
<i>Vnusquisque censetur secundum leges voluntatē suam accommodare.</i> q. 23. n. 16.	152
<i>Volenti nulla sit iniuria.</i> q. 49. n. 2.	237
<i>Intelligendum.</i> 25.	238

Voluntas.

<i>Voluntas testatoris indiuidua est.</i> q. 29. num. 2. fol.	185
<i>Voluntas testatoris talis presumitur qualis de iure esse debet.</i> q. 29. n. 25.	188
<i>Talis presumitur testatoris voluntas, qualis de iure esse debet.</i> q. 8. n. 26.	59
<i>Voluntas, quæ ex facto colligitur, limitatur, quantum necessario ex tali facto inferatur.</i> q. 11. n. 107.	90

Vusufructuarius.

<i>Vusufructuarius vide in verbo cautio, & proprietarius.</i>	
---	--

Vusufructus.

<i>Vusufructus emolumentum consistit in usu pecuniarum, qui medio tempore durat.</i> quæst. 3. nu. 20.	26
<i>Vusufructus filio relictus, illo decedente etiam durat, donec vixerit pater.</i> q. 3. n. 36.	27
<i>Vusufructus ubi ex donatione filio facta queritur patri, an ille solus veniat retractandus ex opposicione l. hac edictali, an vero cum rata proprietatis.</i> q. 4. nu. 1. 6. 7. C. de 3. fol. 29.	32
<i>Vusufructus patri prohibitus esse censetur, ubi das filio ipsius contemplatione data apparebit.</i> q. 1. n. 90.	14
<i>Vusufructus patri tacite prohiberi non potest.</i> n. 91. d. q. 1.	14
<i>Contrarium.</i> n. 92.	ibid.
<i>Sed intellige.</i> n. 93.	ibid.
<i>Vusufructus qui ex donatione a matre filio facta patri queritur, ab ipsa matre prouenisse censetur, & non ex legis dispositione.</i> q. 4. nu. 18.	38
<i>Vusufructus solus ex bonis aduentitijs hodie patri queritur.</i> q. 4. n. 14.	31
<i>Vusufructus, qui per damnationem usufructuarius cum proprietate consolidatus fuit, nū per restitutionem usufructuarius reintegrabitur.</i> q. 15. n. 10.	119
<i>Vusufructus acquiritur patri ex vi patrie potestatis.</i> q. 1. n. 55.	9

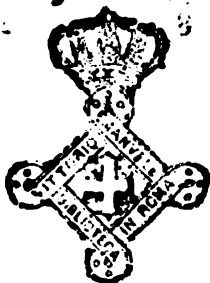
Vtile.

<i>Vtile per inutile in separabilius vitiat.</i> q. 29. nu. 1. fol.	185
---	-----

Vulgaris.

<i>Vulgaris substantus existente instituto in pacti admittitur.</i> q. 28. n. 13.	181
---	-----

Vol.

I N D E X.

*Vulgaris substitutus tunc admittitur, ubi heres
esse non posset, q. 28. n. 17. 181*

*Vulgaris substitutio, cessat adita hereditate. q.
28. n. 18. 181*

Vxor.

*Vxor ad secundas conuolans nuptias, id quod à
primo viro recepit, siue ex donatione inter
viuos, siue in ultima voluntate tenetur filijs*

*ex priori matrimonio seruare, ita vt de pro-
prietaria, efficiatur usu fructuaria. q. 21. n.
1. 141*

*Vxor mandans, quod impensarum sui funeris
modus ex mariti arbitrio constituatur,
adeo, vt de eorum quantitate eius iuramen-
to stari debeat, fraudem legi facere videtur.
q. 50. num. 41. 247*

F I N I S.

Nonnulla errata annotantur cetera candidi Lectoris
prudentiæ remittuntur.

Menda.

*Quæst. 1. col. 1. n. 12. f. 5. adducendo exemplum verbo
Rogo.*

Ead. q. col. 2. sub n. 39. f. 7. licet sub dubio deuenit.

Ead. q. col. 1. nu. 51. f. 9. est in patrimonijs mariti.

q. 2. in princ. fol. 15. & si in præced. q. diximus.

q. 5. col. 2. n. 13. in fin. f. 34. in quattuor casibus

ead. q. col. 1. n. 19. f. 35. in Catell. de donat. cōtēpl. mat.

q. 6. col. 1. n. 21. f. 42. impressum post suas decisiones

*ead. q. col. 1. n. 23. f. 43. vt videre facilius virum inue-
niant.*

ead. q. col. 1. n. 19. f. 42. cum alijs fuisset variabilis.

*ead. q. nu. 18. f. 43. per patrem legitimæ renunciare
potest.*

q. 7. n. 14. col. 2. f. 49. Fulgos. consil. 97.

ead. q. n. 20. col. 1. f. 51. intelligi debeat.

ead. q. n. 28. col. 1. f. 52. quæ in specie de communi.

ead. q. n. 42. col. 2. f. 53. Fabr. in suo Codice.

q. 9. n. 34. col. 1. 60. Dotatio intersecuta.

*q. 10. n. 14. col. 1. f. 73. voluisse excludere filiam odio
religionis, sed fauorem matrimonij respicere no-
luisse.*

q. 11. n. 23. col. 1. fol. 79. Fellijs Fernand.

ead. q. n. 50. col. 1. f. 83. nam tunc cum conueniat.

*q. 12. n. 77. col. 2. f. 106. nec consideratur qua iure
titulo.*

q. 14. in argumento f. 10. nã dispositio l. hac edictali

*ead. q. n. 16. col. 2. f. 113. incomparato ibid. n. 19. de-
tatis.*

q. 15. n. 38. col. 2. f. 122. Iacobus de Franchis

q. 18. n. 3. col. 2. f. 130. de Pont. consil. 37. n. 3. vol. 3.

q. 21. n. 44. col. 1. fol. 146. consultitius

q. 24. n. 25. f. 158. col. 1. antetum

ibidem n. 21. fol. eod. in prin. ante eam

*in ead. q. n. 43. col. 2. f. 160. Rot. apud
Caualer. in decis.*

q. 35. n. 2. f. 100. tennerunt.

*q. 37. n. 29. in fin. f. 212. cum in primo casu dicat nul-
lam fraudis suspicionem excogitari posse.*

Emenda.

adducendo exemplum verbi

Rogo.

licet sub dubio deueniat

est in patrimonio mariti

Et si in præcedenti quæstionem dictum sit

In quattuor casibus.

Cutell. de donat. contemplat. matrimon.

manent in consil. 120. n. 3. impresso post suas decis.

*vt viduz facilius virum inue-
niant.*

cum alias non fuisset variabilis

*per pactum legitimæ renunciare
potest.*

Fulgos. consil. 96.

Intelligi debeant.

quam in specie de communi

Faber in suo codice

Dotatio inde secuta

voluisse excludere filiam odio

religionis, sed fauorem matri-

monii respicere voluisse

Tellijs Fernand.

nam tunc conueniat

nec consideratur quo iure,

& titulo

Num dispositio l. hac edictali.

Incorporato

deportatis.

Iacobutius de Franch.

de Pont. consil. 37. n. 3. vol. 1.

Consultitius

antefatum

ante eum

Rot. apud Caualerium in decis.

451.

tenuerunt

cum in primo casu dicat fraudis

suspicionem excogitari posse

